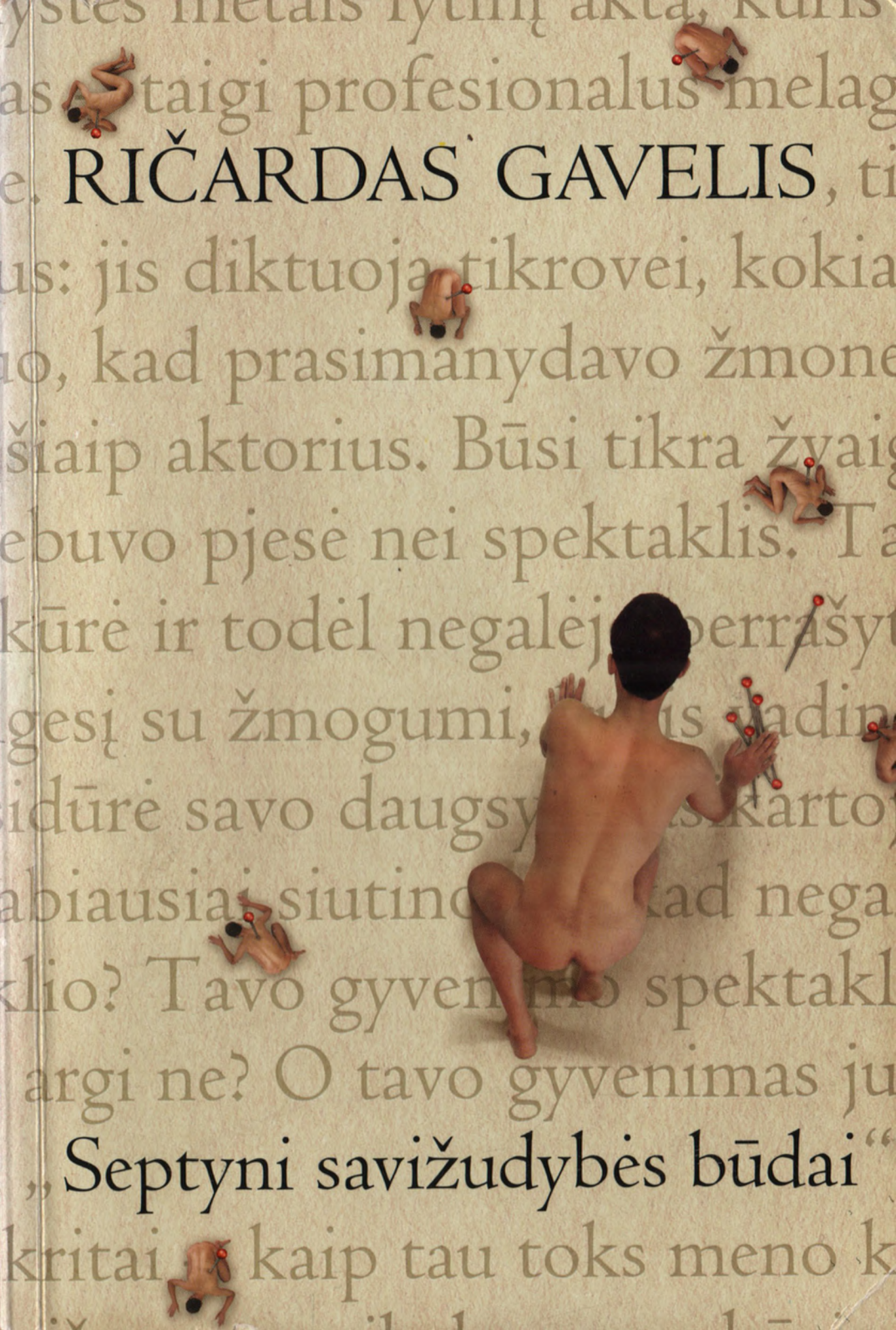




ystes metais lytinį aktą, kuris
as taigi profesionalus melag
e. RICHARDAS GAVELIS, ti
us: jis diktuoja tikrovei, kokio
io, kad prasimanydavo žmonė
šiaip aktorius. Būsi tikra žvaig
ebuvo pjesė nei spektaklis. Ta
kūrė ir todėl negalėj perrašyt
gesį su žmogumi, kuris vadin
idūrė savo daugybe. Ši kartoj
abiausiai siutino, kad nega
klio? Tavo gyvenimo spektakl
argi ne? O tavo gyvenimas ju
„Septyni savižudybės būdai“
kritai kaip tau toks meno k

RIČARDAS GAVELIS

Septyni
savižudybės
būdai

RIČARDAS GAVELIS

Septyni
savižudybės
būdai

Romanas

VILNIUS

UDK 888.2-3
Ga581

ISBN 9986-16-146-0

© Ričardas Gavelis, 1999
© Daumantas Každailis,
Ilona Kukenytė, dizainas, 1999
© „Tyto alba“, 1999

PIRMOJI DALIS

LAIMĖJIMAS

1. KNYGŲ KARALIUS

Nubudęs pirmiausia pagalvojo: ir vėl niekas nepasmaugė manęs miegančio. Tą pamėklišką frazę sugalvojo ne jis, o kažkoks ankstesnių laikų rašytojas. Galbūt net žinojo, koks rašytojas, tačiau jo pavardės nesistengė prisiminti, ji nebuvo svarbi – reikšminga buvo tik pati mintis. Ji pradėdavo kiekvieną rytą, buvo nuolatinė šitų namų gyventojų – tarsi spalvinga papūga narvelyje, tarsi džiugi rytinio paukščio giesmė. Kartais Rimas taip ir nutipendavo po dušu su ta mintimi, skambančia smegenyse, gūdžiai aidinčia kaukolėje. O kartais dar prisnūdavo ir susapnuodavo kurį nors nelemtųjų rytinių sapnų.

Tą rytą sapnavo kankinimų rūsį. Kitados, pirmąsyk to sapno užkluptas, bemat nubudo, išpiltas šalto prakaito. Paskui apsiprato, dairėsi po kankinimų rūsį veik smalsiai, o nubudavo visai abejingas, tik gal kiek išvargęs. Jam tikrai nevertėjo vėl prisnūsti, rytiniai sapnai nebuvo tokia erdvė, kurioje galėtų nors kiek atsipūsti nuo sloginančio pasaulio. Rūsysis buvo mūrytas iš didelių skaldyto akmens luistų, sienas dengė smulkuteliai rasos lašiukai, mat čia pat teliūkavo sklidinas balkšvo vandens baseinas. Jame niekas nesimaudė. Kartais baseino vanduo nušvisdavo nuo paties dugno, tuomet rodėsi, kad iš jo tuoj išnirs spindulingas vandens gyvis, pasipurtys it milžiniškas šuo ir įbes į Rimą visažinį žvilgsnį. Į rūsį leidosi siauri mediniai laipteliai, jais niūriai atidunksėdavo kankintojai.

Jį kankino, grandinėmis prikaustę prie sienos. Dažniausiai labai stipriai pajusdavo vidurius draskantį skausmą, bet retsykiais matydavo viską iš šalies, tarsi jau būtų virtęs dvasia, apleidusia jo

paties kūną. Tas kūnas, prirakintas prie akmens sienos, sapne atrodė neatpažįstamai. Nuogas ir bejėgis, subadytas peiliu ar ietimi. Tačiau tai tikrai buvo jis pats – gal toks, koku jam dar tik reikėjo virsti. Skirtingų rytų sapnuose būdavo kiek kitaip subadytas, kiek kitaip nukankintas, tačiau patys kankintojai nesikeitė, juos įsidėmėjo amžiams.

Trumpai kirptas nusibalinęs plaukus netikras blondinas niauriai viepė perkreiptas lūpas, sklidinas paniekos ir pagiežos. Buvo aukštas ir stotingas, į dešinę ausį įsivėręs tris auskariukus: rūsio prieblandoje tie blizgučiai labiausiai krito į akis. Antrasis, apsiblausęs ir perkaręs ilgaplaukis mažutėle barzdele ant paties smakro galiuko, baugino padėrusiu žvilgsniu ir nuožmastimi, kurią tiesiog spinduliavo. Jis buvo visiškai pamišėlis, nuo jo dvelkė gniuždančia beprotybės energija. Kaip tik jis tvarkė ir reguliavo sapno kankynę – be galo ramiai, beveik abejingai. Sakytum atliko gerokai pabodusią pareigą tarsi etatinis pamišėliško kulto žynys.

Kankinimas taryt taip ir neprasidėjo. Aukštasis blondinas ir ilgaplaukis narkomanas be galo ilgai leidosi laiptais, paskui kaukšėjo baseino pakraščiu artyn. Jis apmiręs laukė, nes tuoj turėjo užgriūti jokiais žodžiais neapsakomas, nebent sapne susapnuojamas skausmas. Neišvengiamybė ir bejėgiškumas varė iš proto. Jis buvo prirakintas prie sienos, nesiekė kojomis žemės, negalėjo nei bėgti, nei priešintis. Negalėjo net spjauti jiems į veidus, nes rūsio šeimininkai apdairiai sustojo kiek atokiau. Baugulys perėmė vien išvydus jų veidus, o jie dar sutartinai parodė dantis. Gražuolis blondinas atkišo kreivas, nuo rūkymo apjuodusias iltis, o apsiblausėlis prašiepė baltas, lygutėles reklaminių dantų eiles. Jiedu pasirengė kasti į skausmingiausias vietas, tiesiai į atvirus nervus. Atsinešė nikeliu ir chromu blizgančius siaubingus įrankius ir jau rengėsi imtis darbo. Jie siekė iš jo kažką išreikalausiti ar jam kažką uždrausti – tik jis nežinojo ką. Jau verčiau būtų iškart jį pribaižę – kančios laukimas buvo kur kas baisnis už pačią kančią. Jau geriau būtų ėmę knebinėti jį savo replotėmis, negu šieptę dantis it šmėklos. Tačiau jie labiausia kamavo atidėliodami kankinimą. Mėgavosi jo negalia ir siaubu, ligi kaulų čiulpų jį persmelkusių žinojimu, kad neapsakoma kankynė neišvengiama kaip nubudimas, neišvengiama kaip jam lemta lėta skausminga mirtis.

Tačiau mirtis ir vėl neišgelbėjo: niekas nepasmaugė jo miegan-

čio. Joks serijinis žudikas negalėjo to padaryti, nes Rimo sutartis su Viešpačiu buvo kur kas žiauresnė. Toje sutartyje niekas neįrašė skirinių, numatančių bent tokį iškreiptą gailestingumą. Niekas neturėjo teisės pasmaugti jį miegantį, nes pagal sutartį su Viešpačiu jis privalėjo nuobodžiai ir skausmingai nusigaluoti pats.

Rytas Rimas Vizbara dažnai būdavo pernelyg patetiškas, gal todėl, kad link vonios tekdavo eiti per didįjį kambarį – svetainę, o sykiu ir jo darbo kabinetą. Knygų lentynos dengė dvi su puse iš keturių to kambario sienų. Vakarinę sieną veik išvien užėmė langas, taigi knygų nugarėlės prarijo daugiausiai erdvės, kiek tik įstengė. Tarp knygų Rimas tepaliko tarpus porai paveikslų bei keliems pamėgtiems veidams. Tie žmonės iš fotografijų, kaip ir jis pats, visą gyvenimą užsiėmė savižuda – kiekvienas savaip. Kai kuriems pasisekė nusižudyti net ir fiziškai – Jasunariui Kavabatai ar Hemui. Kiti vien beviltiškai pabandė. Paskutinysis jau nuo koridoriaus sienos į jį įsižiūrėdavo Džimas Morisonas iš „Doors“ – vargšas šamanas, kurį iš vidaus suėdė jo paties kerai.

Knygų nugarėlės žvelgė į jį priešiškai: jos visada taip elgiasi, matydamos žmogų, kuris pats rašo knygas. Smerkia ir kaltina tokius žmones už tai, kad knygų epocha lėtai, bet neišvengiamai grimzta į romantišką praeitį. Knygų nugarėlės nenori pažvelgti į nelaimės draugus su užuojauta. Knygos nėra draugiškos – jos tik apsimeta didžiausiais, galbūt vieninteliais gyvenimo draugais, kol jas rašai. Paskui tos apsimetėlės pasidaro nepakeliamai nuobodžios ir priekabios – įkyresnės už klimakso apniktas žmonas. Kaip ir nusenusios žmonos, jos išvien priekaištauja ir smerkia.

Smerkiamiausiai jį nužiūrėjo tos knygų nugarėlės, ant kurių buvo parašytas jo paties vardas. Kažkoks tipas, vardu Rimas Vizbara, kuris tariamai ir buvo jis pats, paaukojo savo gyvenimą, kad jo lentynose dulkėtų pusmetris jo paties parašytų knygų. Jų vertę tegalėjai matuoti nebent pusmetriais ar puskilogramiais.

Jo vienintelis bičiulis Juozas Verba kiekvieną naują knygą kantriai pasverdavo gramu tikslumu. Tai buvo nepamainomas ir neatšaukiamas ritualas. Juozas mylėjo knygas labiau nei kuris kitas žmogus, jomis vertėsi ir iš jų maitinosi, tačiau neapsigavo, gerai perprato jų išdavikišką prigimtį. Kaip ir visos moterys, knygos galiausiai begėdiškai išduoda. Tos priekaištingos popierinės meiluzės esmin-

gai nepakeitė Rimo gyvenimo ir neatnešė jam nė menkiausios paguodos. Į jas sudėjo visą savo dvasią, bet ta dvasia tevirto raidelių primarginta popierių stirta. Tokį sarkastišką pasaulio pasityčiojimą tegalėjo nuplauti vien stipri drungno vandens srovė.

Vos palindęs po dušu, užsimerkė ir nelauktai vėl išvydo atgrasius kankintojų veidus. Jie vogčia įsėlino į vonios kambarį ir vangiai iššiepė dantis. Kazi kokie magiški ryšiai siejo jo kankintojus su vandeniu. Šiaip jau dušo srovelės bemat nuplaudavo Rimo sapnų likučius, bet šįryt jis niekur nebeįstengė jaustis saugus. Skubiai prasimerkė, bet pamatė tik praviras vonios kambario duris. Galbūt kankintojai išties čia buvo užsukę, tačiau suskubo pasislėpti. Sapnai jo galvoje painiojosi su tikrove – gal jam tarsi primityvios genties šamanui derėjo neskirti tų dviejų pasaulių, suvokti juos lygiagrečiai ir vienu metu. Šito visad siekė rašydamas, tačiau nedrįso siekti realiaame gyvenime. Tuo keliu galėjo nueiti pernelyg toli, pavojingai toli. Slaptasis poezijos medus nešė ne tik beribį saldumą – taip pat ir beprotybės pavojų.

Pati tikrovė ryžtingai stengėsi atsiskirti nuo sapnų ir vizijų. Ir vandens srovė, ir drėgnos sienų plytelės, ir gauruotas rankšluostis buvo banaliai tikri, jie visiškai netiko kerinčiai ir bauginančiai sapno poetikai. Kur kas labiau tokiai poetikai derėjo šiltas dvelksmas ar nebylus šauksmas, ūmai atsklidę iš lauko pro praviras balkono duris. Slapta dvasia vadino Rimą į kiemą ar bent norėjo, kad jis toje tarp namų įspraustoje plokštumoje išvystytų svarbų ženklą. Kiemas jo laukė, jis visuomet kažko laukia nė nekvėpuodamas. Milžiniškas niūrus stačiakampis, grįstas nevienodos formos akmenimis. Pačiame viduryje – du niekad nežaliuojantys, bet ir nenudžiūstantys medžiai, nelyginant paliegusios iš po žemių kyšančios rankos – gal jos ir kvietė jį pasirodyti. Nuogas kaip stovi išslinko į balkoną, jo nuogybė užtvirtino to ryto nuotaiką ir prasmę. Tą rytą sukūrė tokį, kuriame nuogas stovėjo antro aukšto balkone ir stebeilijo į atsivėrusi reginį.

Reginys buvo vardu Greta – bent jau taip ją šaukdavo motina ir draugai. Jos tėvas ar koks motinos meilužis čia niekad negyveno. Ji buvo gal šešiolikos ar septyniolikos aukštaūgė – iš tų pastaraisiais metais miestą užplūdusių į neviltį varančių padarų. Visos tos gretos ir negretos pavertė gatves fantastiška mergišų kūnų demonstravimo pakyla. Matė ją ne pirmą ir ne dešimtą sykį, tačiau tą rytą Rimą ypač pribloškė jos eigastis. Rodės, kiekviena Gretos galūnė ju-

da atskirai, tarpusavyje nė nebendrauja. Tos merginos kūno nedar-
na buvo stulbinanti, o kartu kerinti. Ji judėjo, vinguriuodama lanks-
tų liemenį ir šlaunis, gręždama galvą tuo pat metu ir į dešinę, ir į
kairę, keldama plaštakas prie veido ir leisdamą prie kelių. Tie keliai
irgi gyveno kiekvienas sau – kaip ir pasakiško ilgumo blauzdos. Ta-
čiau kaip tik dėl tos nedarnos Greta net iš tolo atrodė neįmanomai
gundanti. Galėjai įsimylėti kiekvieną jos keli, kiekvieną rankos pirš-
tuką atskirai. Galėjai kiekvieno jos pirštelio atskirai įsigeisti.

Rimas pasijuto ligi pačių gelmių susižadinęs ir begėdiškai pano-
ro, kad Greta pakeltų akis. Kad pamatytų jį balkone su tuo iš pažiū-
ros vulgariai stirksančiu daiktu, kuris, be abejo, turėjo slaptą, gal-
būt net dievišką prasmę. Rimas norėjo dėmesio, nors menkiausio
dėmesio iš tų kasdien gražėjančių Vilniaus merginų. Juto gilią nuos-
kaudą: jo jaunystėje vilnietės buvo išvien žemaugės ir trumpako-
jės. Tai nedora ir neteisinga – kažkodėl tik dabar, jam įpusėjus penk-
tą dešimtį, į gatves ir akmenimis grįstus kiemus išsiveržė visos tos
gretos: grėsmingos ilgakojės, stulbinančios savo kūnų nedarna. Ero-
tiškos tarsi vešli pieva po šilto lietaus.

Jokia pieva po jo balkonu neplytėjo. Apačioje riogsojo akmenimis
grįstas vidinis kiemas, o tarpuvartėje pleveno neprilygstamos Gre-
tos eigasties prisiminimas. Ji jau apleido Rimo rytinį pasaulį, paliko jį
beprasmiškai susižadinusi, vienišą kaip seniai išgertas butelis.

Erotinį jaudulį derėjo kaip nors įterpti į pasaulio vyksmą. Visai
protinga būtų grįžti po dušu ir imti tingiai masturbotis, įsivaiz-
duojant neįmanomai poetiškas nešvankybes apie Gretą bei visas
saldžiausias šešiolikines urmu. Taip būtų maloniausia, o ir sveikiau-
sia senstančiai prostatai. Tačiau tokia fiziologiškai nuosekli išeitis
šįryt Rimui pasirodė žema ir menka. Šalin visas Vilniaus ilgakojės,
pasakė sau, tas dieviškas susijaudinimas kėsina ne į kokią mergi-
ną, o į visą pasaulį. Tai kūrybinis susijaudinimas, jį dera realizuoti
dvasiškai! Ne kūnu, o siela!

Žinojo, kad niekingai apgaudinėja save. Tą dieną, kaip ir dau-
gybę dienų prieš tai, pasaulis tereikalavo iš jo banalybių, dieviš-
kasis susijaudinimas buvo absoliučiai bergždžias. Žinojo, kad jo
telaukia tarškanti išklerusio kompo klaviatūra ir daug daug eilu-
čių išklerusio teksto. Buvo apsiėmęs parašyti du apžvalginius
straipsnius dviems savaitraščiams bei pribloškiantį kultūrinį esė

merdinčiam mēnraščiui. Visai neprastas savižudos būdas dar vienai nykiai ir beprasmei dienai, tačiau tikrai per menkas objektas kosminei šamano erekcijai. Galėjo apsimesti, kad perdēm dvasin-gai ir ryžtingai ieškos sąsajų bei įvaizdžių naujam romanui, bet vėlgi tebūtų nykiai save apgaudinėjęs. Visos sąsajos ir visi įvaiz-džiai romanams glūdėjo tik jo viduje, o jo paties vidus Rimo jau kuris laikas nebedomino. Kartais jam rodėsi, kad jo apskritai nie-kas nebedomina.

2. PROTĖJAS

Vėliau, kai pirmąsyk palytėjo Gretą, jį pribloškė slapčių jos kūno virpėjimų puokštė. Stovėjo iš pažiūros ramutėlė, netgi kiek susigū-žusi, bet jos kūnas netilpo Viešpaties skirtoje formoje, rodės, sten-giasi iš tos ribotos formos išsiveržti. Medžiaga, iš kurios buvo su-tverta ta mergina, visąlaik nerimavo ir juduliavo į visas puses su-syk. Bet kokia jos kūno rimtis tebuvo akių dūmimas. Ji visąlaik vi-rė, kunkuliavo ir vogčia virpėjo.

Greta visiškai neatitiko senovės Rytų moteriškojo prado – pasy-vaus ir nejudraus kaip žemė ar stovintis vanduo. Ji buvo judrumo įsikūnijimas, judėjo net tada, kai tvyrojo visiškoje rimtyje. Greta mai-nėsi ir kito tarsi koks ilgakojis septyniolikmetis Protėjas, neturintis pastovios formos todėl, kad tos pastovios formos dar neatrado.

Ji buvo jam reikalinga ne kaip erotinis žaisliukas ar vėlyva kiek komiška meilė. Greta buvo jam būtina kaip amžinojo judesio įsikū-nijimas – tik tokia mergina galėjo išjudinti jau visai sustojusią ir apmirusią Rimo Vizbaros dvasią.

3. DAILININKAS, KURIS NEMOKĖJO TAPYTI

Šamaniškoji erekcija, veikiausiai slepianti dievišką prasmę, lanky-davo Rimą vis rečiau. Seniai žinojo, kas dėl to kaltas: jo rašytojiškas likimas, bendrasis žvaigždžių išsidėstymas ir Nora.

Rašytojas neišvengiamai yra diktatorius: jis diktuoja tikrovei, ko-kia ji galėtų ar net privalėtų būti. Todėl rašytojo likimas perdēm

nelaimingas. Toks diktatorius visuomet yra gildančiai nelaimingas, nes tikrovė jam dažniausiai nepaklūsta. Rimui Vizbarai nepakluso žvaigždžių konsteliacijos. Bet žvaigždes galėjo tvarkyti ir rikiuoti bent jau sapnuose, o Noros apskritai nepajėgė suvaldyti. Ji atsidūrė pernelyg toli, paliko jį vieną raustis tikrovėje bei sapnuose ir užsiimti nuoseklia septynių pakopų savižuda. Nora išdavikiškai išsibraukė iš jo gyvenimo po beveik dvidešimties metų, per kuriuos jie narsiai atkentėjo šio pasaulio patyčias drauge. Rimas negalėjo su tuo apsiprasti. Jo kūnas ir dvasia atsisakė suvokti jos pabėgimą. Jis vis dar sirgo Noros dingimu tarsi nykia kankinama liga.

Prieš porą mėnesių pirmąjį ir, matyt, paskutinįjį kartą aplankė Norą jos naujajame pasaulyje. Nora retsykiais dar parsiskridavo namo, o jis nėsyk nebuvo pas ją nusikrapštęs. Rimas nemėgo svetimų miestų, kurių nemokėjo nei valdyti, nei keisti. Bijojo, kad tokia mieste ir Nora atrodys visiškai svetima. Bet negalėjo ilgiau be jos tverti. Jiedu gyveno atsiskyrę ir apsimetė, jog tai yra visai natūralu. Nė karto susėdę rimčiau apie tai nepakalbėjo, veidmainiškai nieko nesiaiškino. Dar galėjo pakelti tą apgaulę, kol nors sykį per mėnesį palytėdavo jos plaštaką, pamatydavo jos akis ir paglostydavo juodutėlius jos plaukus. Bet jau keletas mėnesių Nora jo nebelankė. Nusprendė nukakti pas ją pats, nors skausmingai nujautė, jog ta kelionė baigsis pražūtingai.

Visi dievai ir demonai iškart ėmėsi jam kliudyti. Slaptosios blogio jėgos bemat pradėjo spyriotis: prieš pat išskrendant jam teko išrauti gyvą dantį, nes iškilo pūlinga ir dvokianti dantenų kišenė prie šaknų. Tas nelemtas blogio ženklas sudrumstė ištisą Rimo Vizbaros gyvenimo savaitę. Jis nė už ką nenorėjo prarasti to danties: tai buvo jo kūno dalis, nedaloma jo nuosavybė, viena esmingųjų jo gyvybiškumo išraiškų. Ir pats dantis skyrėsi su gyvastimi labai nenoriai, tačiau neturėjo nė menkiausios galimybės išlikti. Ėmė klibėti, skindamasis sau kelią į aną pasaulį. O paskui Rimą užplūdo skausmas – jis net pamanė, kad į tikrovę vogčia prasibrovė kankintojai iš pasikartojančio paryčių sapno.

Ta skausmo savaitė išties atrodė tarsi kankinimų rūšio preliudija. Rimas jau buvo primiršęs, kaip gali nukamuoti primityvus fizinis skausmas – nuo studijų laikų nebenešiojo burnoje pūlių maišeliais aptekusių dantų šaknų ir nesilaužė kaulų. O dabar naktimis

nubusdavo nuo skausmo, kad ir kiek nejautros ar migdomųjų tablečių prarydavo. Mito vien trintomis sriubomis ir vaikiškomis košelėmis, nes visiškai negalėjo kramtyti. Skalavo burną žolių nuovirais, dėjo ant dantenų tariausiai stebuklingus kompresus bei rijo antibiotikus, tačiau tai buvo bergždžia kova. To skausmo bei pūlinio jis tikrai neprasimanė ir nesukūrė – tai nepaklūstantis jam pasaulis siuntė akivaizdų perspėjimą. Rimas buvo žiaurokai įspėtas, kad niekur neskristų. Privalėjo taip ir pasielgti. Juk galėjo tūkstantą kartą paplepėti su Nora telefonu ir vis stebėtis, kaip keistai tolydžio kimsta ir žemėja jos balsas. Tačiau galėjo amputuoti tą nelemtą dantį su visais pūlių maišeliais. Palikti Vilniuje fizinį skausmą ir nusigabenti į Berlyną vien dvasios sumaištį.

Jis jau turėjo Šengeno vizą ir lėktuvo bilietą. Nelauktai ramiai susitaikė su mintimi, jog pas Norą skris bedantis. Laisvavalis danties traukimas – tai maža savižudybės repeticija. Apžiūrėjęs išluptą iš burnos kruviną, pūliais aptekusį skausmo kėlėją, begal aiškiai pajuto, kaip neišvengiamai jo gyvenimo laikas sėlina link mirties. Kaip nesulaikomai jo kūnas netenka išminties, o gal net elementaraus sveiko proto. Rimą apėmė nyki neviltis: tas ištrauktas dantis buvo sveikutėlis, nė kiek nesukirmijęs. Jis dargi niekad nebuvo gręžtas ir plombuotas. Rimui amputavo jo kūno dalį, kuri buvo visiškai sveika. Tatai reiškė, kad jo kūnas ėmė liguistai atmetinėti kai kurias savo dalis – kad ir visiškai sveikus dantis. Išprotėjęs Rimo Vizbaros kūnas galėjo kurią dieną atmesti sveikiausią jo ranką ar koją. Jo kūnas visiškai pamišo, pasikliauti juo Rimas nebegalėjo.

Rimo kūnas visuomet buvo pamišęs ir savavalis. Ta pavojinga jo kūno savybė slaptingai siejosi su rašytojo amatu. Rašytojas yra apsimetėlis ir chameleonas, kasdien lendantis į šimtą skirtingų kailių. Bet apsimeta vien psichiškai, chameleoniškai keičia spalvas vien dvasios erdvėse. Tačiau rašytojo kūnas ilgainiui gali nutarti, jog ir jam dera apsimetinėti bei kaitalioti savo pavidalą.

Rimo kūnas jau seniausiai apsisprendė kaip tik šitaip. Jam ūmai supūliuodavo pirštas, kurio nebūdavo nei įsipjovęs, nei įsidūręs. Tiesiog jo kūnas apsimesdavo, kad buvo išties sužalotas. Rimui skaudėdavo tokias vietas, kur tikrai nebuvo jokio organo: kūnas susigalvodavo papildomą inkstą ar kitas kepenis ir bemat jas su-

sargdindavo. Jo kūnas buvo apsimetėlis ir fantazuotojas, kaip ir jis pats.

Rimas buvo praręs prie kvailiausių savo kūno pokštų, tačiau visi jie baigdavosi ramiai ir tyliai. Neįpjautas ir neįdurtas pirštas po poros dienų ūmai liaudavosi pūliavęs ir mirksniu sugydavo. Neegzistuojantys organai keldavo skausmus neilgai, o paskui be ženklo pranykdavo. Dar niekad pamišėlis Rimo kūnas nesiėmė niokoti pats savęs, kaip kad padarė šįsyk. Jo kūnas visiškai išprotėjo.

Turbūt iš proto išsikraustė ne tik kūnas. Rimą Vizbarą apniko klaidi ir beprotė dvasios liga – ji iš eilės naikino viską, kas svarbiausia ir artimiausia sielai. Toji liga galėjo sudarkyti ne tik jį patį, bet ir visus, kurie kada nors prie jo glaudėsi. Išskrido pas Norą, apimtas nenumaldomo netekties jausmo. Mirtinai bijojo būsimų, dar tik nuspėjamų netekčių.

Berlynas išsyk pagilino Rimo nuogastavimus: tas miestas įnirtingai stengėsi žūtbut atsinaujinti. Berlynas šiaip ar taip buvo gero, kai senesnis už Rimą Vizbarą, tačiau turėjo visas galimybes atjaunėti ir išgražėti. Jis nelauktai gavo didingą lemties šansą. Tas miestas sumanė ne šiaip menkutę kosmetinę operaciją: jis keitė ir odą, ir vidaus organus, ir net griaučius. Nuo operacinio stalo vylėsi pakilti jaunas ir gražus. Neaprėpiami plotai prie Reichstago buvo paversti kunkuliuojančia statybų aikšte. Išilgai ir skersai gatvių, aukštai ir žemai buvo išvedžioti įvairiaspalviai vamzdžiai, pavėjui plėvėsavo žalsvi ir gelsvi remontuojamų pastatų dangalai – gal atsišveikinimo skepetaitės, o gal neregimų chirurgų tamponai. Iš požemio angų rūko dūmai, paslaptinai žybsėjo suvirinimo aparatai, pasieniais rėpliojo skruzdėliniai žmogučiai su spalvingais apsauginiais šalmais. Visas tas siautulytės anaipol nebuvo panašus į chaosą. Tas šurmulys buvo kiaurai persunktas slapta atsinaujinimo darna. Kaip tik ji kamavo Rimą smarkiausiai, kėlė jam juodžiausią pavydą. Berlynas buvo kažkam reikalingas, jam buvo suteikta magiška galimybė atjaunėti ir atsinaujinti. Berlynas jau seniausiai buvo susiradęs daug daug protėjiškų Gretų, amžinojo judėjimo nešėjų. Rimas Vizbara dar tik ieškojo, ko nepametęs.

Jį labai baugino susitikimo su Nora akimirksnis. Tegelio oro uosto taksofone, surinkęs jos mobilaus telefono numerį, teišgirdo neži-

nomą gatvės pavadinimą. Tik pakeliui suvokė, kad taksi važiuoja tiesiai į miesto atjauninimo operacinę. Tačiau dar sėdėdamas automobilyje, dar tik artėdamas prie nežinomos siauros gatvės, pajuto, kad artinasi prie Noros. Jos skleidžiami spinduliai užgožė net miesto atjauninimo operacijos ryškį. Bemat liovėsi plaikstėsi geltoni bei žali namų dangalai, liovėsi rūkė ir švokštę įvairiaspalvių vamzdžių saugos vožtuvai. Visas miestas nuščiuvo, rengdamasis jo susitikimui su Nora. Gebėjimas iš tolo ją pajusti neišnyko, veikiausiai tebegalėjo užsimerkęs rasti ją didžiausioje minioje. Senoji meilės magija trumpam apgaulingai nuramino. Juo klaidingai pasijuto pagaliau išlipęs iš taksi ir žengęs link pamėkliškai ramios, kaip ir kiti oranžinį šalną užsimaukšlinusios žmonos.

Tos moters jis beveik nepažino. Nė nebandė maldyti savęs apgaulinga paguoda: ji pasitinkančią moterį menkai tepažinojo net iš išorės. Ji persidažė plaukus šviesia vario spalva, tapo kone blondinė. Tamsiomis kelnėmis ir juodu apsiaustu atrodė smulkesnio sudėjimo, nei turėjo būti Nora. Bet labiausiai žeidė ir baugino jos veidas, jos akys: tai buvo tikrai ne ta moteris, su kuria išgyveno beveik dvidešimt metų. Pasigavo ją šešiolikinę, nors vedė tik sulaukusią dvidešimt trejų, kai Nora jau veik nesitikėjo jo negrabių piršlybų. Gerai pažinojo savo Norą: jos ten nebuvo. Pasitikusi ji vamzdėtoje besijauninančio Berlyno gatvelėje moteris buvo visiškai svetima. Ji gyveno kitokiame nei jis pasaulyje, gal net kitoje planetoje. Ūmai pasijuto tarsi atsibudęs rytą ir pamatęs greta miegant žalsvakūnę ateivę šešiomis akimis.

Nesupaisė, kada ir kaip prarado tikrąją Norą. Nieko nebepajėgė atsirinkti ir nieko šitame pasaulyje nebesuprato. Ką lietuvių architektė veikia Berlyno statybų sumaištyje? Kas ją čia priėmė ir leido suklestėti? Kodėl prieš pusantrų metų pats Rimas išleido ją iš namų ir dar slapčia pamanė, jog pasilsės nuo jos nepaliaujamo irzuolio, gal net vogčia pasiganys goslių gyvanašlių atvašynuose. Pats leido Norai nutolti, pats susikūrė nepakeliamą netekties siaubą. Privažiuodamas prie tos gatvės tikrai pajuto Norą iš tolo – slaptoje šeštojo jutimo visatoje ji nepakito. Tačiau banalioje penkių jutimų tikrovėje jos nebepažino. Visai nenutuokė, kas dedasi jos galvoje, kas jai rūpi, kas jai svarbu. Nebenumanė, ką jam kalbėti, visą kelią ligi jos buto niūriai pratyklėjo. Jam buvo tiesiog baisu, jautėsi gū-

džiai it kitoje planetoje. Nora kažką dalykiškai aiškino vairuotojui, o Rimas vokiškai nesuprato nė žodelio. Jos plaštakų mostai ir lūpų kampučių kryptiojimas atrodė nepažįstami ir neįprasti – net šitai buvo pakitę. Rimas ūmai suprato, kad Nora šnekasi su vairuotoju apie jį. Šaiposi iš jo silpnumo ir niekina jo vis nykesnį bejėgiškumą. Karkiančia vokiečių kalba narsto jo betikslį gyvenimą, bet smarkiausiai priekaištauja už tai, kad tuo tarpu nerašo jokios knygos. Nora su tuo nelemtu vairuotoju vieningai sutarė: rašytojas privalo rašyti, kad ir kas būtų. Jis tiesiog girdėjo juodu sakant: net ant pasaulio griuvėsių Rimas Vizbara privalėtų rašyti – tai vienintelis jo buvimo šioje žemėje pateisinimas. Antraip tam niekingam tipui geriausia būtų suvis išnykti – šitai sukarkė keistai kimus ir žemas Noros balsas. Jiedu su vairuotoju tikrai kalbėjo apie jį.

Rimas jautėsi gūdokai: niekingai atsibastė pas tą valdingą moterį bedantis, nelygintomis kelnėmis ir sudvisusiais marškiniais. Toks apsiblausęs vyras netiko prie naujutėlio „Audi“, kurį atvarė pasitempęs koncerno vairuotojas. Netiko prie buto vos šimtas žingsnių nuo Kiurfiurstendamo. Netiko prie varinių Noros plaukų, jos batių už kokius tris šimtus dolerių, laikrodžio už tūkstantį ir slegiančios jos buto prabangos. Čia buvo milžiniškas senas židinys ir baras su elektronikos reguliuojama, kiekvienai lentynai vis kitokia temperatūra skirtingiems gėrimams. Čia stigo nebent garsių paveikslų originalų – taip aukštai pakilti Nora dar nespėjo.

Vos prieš dvidešimtį mėnesių šita moteris pardavė kretantį iš se numo „Golfą“ ir išvyko į nežinią. Ji stambiai išlošė nepaliaujamoje verslo ruletėje, tačiau kitoje, kur kas svarbesnėje, likimo ruletėje Rimas Vizbara galbūt pralošė mylimą žmoną. Išsidrėbusi priešais jį odiniame krėsele moteris tik apsimetė esanti Nora, tačiau buvo nepažįstama ir gildančiai svetima. Nuo jos svetimumo pajautos Rimui net nutirpo plaštakos. Ta moteris judėjo kitaip nei Nora, kvėpėjo kitaip nei Nora, net jos balso tembras buvo kimesnis ir gerokai gergždžiantis. Ji smaksojo it beprotiškai seksuali varlė griozdiškame varlės spalvos dekadentiškame krėsele, tas paveikslas atrodė tapytas subtilaus ir genialaus, bet dvasiškai nesveiko dailininko. Rimas su užuojauta pamanė, kad tas beprotiškos spalvos krėslas atsirado šitame kambaryje tik todėl, kad Nora beveik dvidešimtį metų nugyveno būtent su juo – dvasiškai nesveiku dailininku, niekad nemokėjusiui tapyti.

4. ĮDOMUMAI

Kaip tik tomis dienomis mirė priešpaskutinis jo didysis įdomumas. Rimui Vizbarai ėmė darytis nebeįdomūs jo paties sapnai. Jie buvo bauginantys ir perdėm ryškūs, tačiau nebekėlė jam kūrybiškų minčių. Sapnavo vis mažiau ir rečiau. Griausmingi, visą pasaulį maiinantys sapnai kažkur išnyko, o tie, kurie įkyriai jį tebelankė, buvo siaubingi, žlugdantys dvasią, tačiau vis mažiau įdomūs.

Jaunystėje jam daug kas buvo įdomu. Katinai saulės atokaitoje. Vanduo ir liepsna. Plaukimas jūrine jachta naktį, kai matyti žvaigždės. Ir skrydis deltaplanu. Ir drugeliai. Ir kalnai. Ir merginos, moterys, merginos – visomis įmanomomis atmainomis bei formomis.

Paskui įdomumai pradėjo blėsti. Vienas po kito visi tie svarbiausieji įdomumai išmirė. Katinai virto niekingais šūdiniais gyvulėliais. Vanduo ir liepsna – tik spalvingais paveiksliukais, netekusiais skaudaus metafizinio tikrumo. Nė pats nebesuprato, kuo virto nakties dangus, kai plauki jūrine jachta ir matai mąšlias žvaigždes. Nebesuprato, kuo virto deltaplanai sykiu su drugeliais. Bene labiausiai jam buvo gaila kalnų – šie skausmingai ir lėtai pavirto tiesiog nuobodžiais akmens luistais.

Kaip tik tomis dienomis nieko nebereiškiančia tuštuma virto ir didžiuma jo sapnų. Kol kas jam dar liko merginos, moterys, merginos – jei ne visais, tai bent jau tam tikrais pavidalais. Protėjiškų jaudulingų šešiolikinių pavidalu ar išmintingų ramių keturiasdešimtmečių forma.

Kada net tie dar išlikę moterų pavidalai nunyks iš slaptos geismų ir troškimų visatos – ateis galas. Nieko ypatingai baisaus – tiesiog romus savižudiškas galas.

5. BEPRASMIS BERLYNO SEKSAS

Rimas visiškai neprisiminė, kaip ir kodėl jiedu su Nora pradėjo mylėtis. Tą atminties prarają, be abejo, iššaukė niūrus piktyjų jėgų praeiksmas. Arba pačios Noros praeiksmas. Tačiau visa erotinė įžanga magiškai išnyko iš jo atminties. Rimas tegalėjo spėlioti, koks buvo berlynietiškos meilės priežastimis – tarsi visa tai būtų nutikę ki-

tam žmogui. Galbūt prisispoksojęs į tą dievišką varlę, pats ūmai virto kosminių varlinu, trokštančiu vien poruotis. O gal tiesiog užsimerkė, pajuto senosios tikrosios Noros spinduliavimą ir neatsimerdamas apgraibomis susirado ją šeštojo jutimo erdvėje. Juk jų kūnai iškart švelniai atpažino vienas kitą, sieną tarp jų sumūrijo vien smegenys. Tas smegenis veikiausiai reikėjo amputuoti ar bent prislopinti: alkoholiu, narkotikais arba meile. Deja, Rimo smegenys visą laiką ciniškai veikė: vos nusiplovęs fizinės meilės prakaitą, Rimas Vizbara pasijuto esąs deramai nepalaidotas apipuvęs lavonas.

Jau tuomet absoliučiai neatminė meilės įžangos, tačiau net dabar smulkmeniškai prisiminė patį fizinės meilės seansą. Tasai aktas seniai nebegalėjo nieko pagimdyti, tačiau vis dar įstengė žudyti. Tąsyk grubiai pražudė jį patį. Rimas negalėjo apsimesti nieko nesuvokęs. Jutimai buvo pernelyg ryškūs, pernelyg gilūs: ekstazės mirksniais Nora visiškai kitaip judėjo ir kitokiu ritmu gokčiojo. Jos orgazmas buvo pribloškiantis, bet neturėjo nieko bendro su Rimu Vizbara, atskriejo iš jam visiškai svetimos beorės erdvės. Jos pirštai grojo ant jo nugaros visiškai kitą melodiją nei visuomet. Ji kitaip kvėpavo, o jos burnos kartėlis buvo neatpažįstamas. Neteko savosios Noros, pamylėjo visiškai svetimą moterį, kartu su orgazmu patyrė beribę nuoskaudą.

Anaįptol nebuvo praradęs gebėjimo skaityti slapčius kūno ženklus. Jis tebebuvo genijus Rimas Vizbara, permatęs žmones klaukrai, ir nesirengė tos dievų dovanos atsisakyti. Tos moters kūne buvo neišdildomai atspausti kito vyro ar kitų vyrų ženklai, ji buvo užsikrėtusi kitų vyrų kvapais ir skoniais. Ji buvo tarsi kokia moteris iš gatvės – su savais pomėgiais, kvapais ir savitais sekso įpročiais. Visiškai svetima moteris, kuriai jis neturėjo jokios įtakos, kuriai jis nė kiek nerūpėjo.

– Su kuo čia myliesi? Su kuo gyveni? – paklausė perdėm garsiai, gal kad ji negalėtų apsimesti nenugirdusi.

– O tu?

– Juk nepradėsi aiškinti, kad masturbuojiesi prieš mano atvaizdą. Tu net neturi mano atvaizdo.

– Tavo atvaizdas mano širdy, Vizbara, – ramus tos savimi pasitikinčios moters sarkazmas jį pribagė.

Baisiausia buvo kaip tik šitai: Nora nė nesirengė aiškintis ar teisingai, ji nesirengė nė supykti už jo šlykštūniškus žodžius. Rimas

pasijuto atsidūręs slogiame, negalios sklidiname sapne – iš tų laikų, kai sapnai jį mirtinai tebedomino. Buvo įspraustas į nepakeičiamus sapno nemiegant rėmus ir neturėjo jokios galimybės perkurti bent menkiausią smulkmeną. Jis tegalėjo dalyvauti: baisėtis arba graudentis. Suprato negalįs Norai priekaištauti ar iš jos ko nors reikalauti. Ta graži pusamžė moteris žvelgė į jį rūstokai, bet kartu atšainiai. Ji buvo tokia svetima, kad Rimas nė nenutuokė, kokie žodžiai ar burtai galėtų ją paveikti. Juo labiau nebenutuokė, iš kur pats galėtų pasisemti burtininko galių, tikrųjų šamano kerų. Tame slogiame sapne buvo praradęs visas galias, išskyrus seksualines. Tame sapne artimiausias jam žmogus ūmai virto pačiu svetimiausiu. Baisiausia, kad tasai sapnas anaip tol nebuvo sapnas. Net pernelyg aiškiai suprato, jog tai guvi ir įžūli berlynietiška tikrovė. Jis tik negalėjo suprasti, kodėl jų kūnai, taip noriai ir audringai pasimylėję, nė kiek nepamainė jų smegenų, nė kiek jų nesuartino.

Pernakvojo pensione Pankovo pakraštyje, kur jau gyveno prieš keletą metų, o kitą dieną išskrido namo. Nekentė ne tik Noros, bet ir paties Berlyno, nesuprantamos karkiančios vokiečių kalbos ir šviesios varinės plaukų spalvos. Bet labiausiai priekaištavo pats sau. Jis prarado talentą, nesugebėjo sukurti Berlyno tokio, kad būtų jam malonus ir prielankus. Nepajėgė deramai atkurti netgi savosios Noros: jo beviltiškas bandymas teprišaukė pribloškiančiai elegantišką, tačiau visai svetimą moterį, kurią per klaidą palaikė tikrąja Nora. Ją pavyko kūniškai suvilioti, tačiau beviltiškai nepasisekė paversti tą moterį bent miglotu Noros atspindžiu. Jam nepavyko atkurti tikrosios Noros – dėl šito vienas tebuvo kaltas.

Rimas tesukūrė goslų ir ilgą tarsi jaunystės metais lytinį aktą, kuris ne tik jo neišgelbėjo, bet ir suvis pražudė. Galbūt ne taip pradėjo, tad ir pabaiga išėjo visai ne tokia, kokios troško. Senų seniausiai nebemokėjo sukurti gerų pabaigų.

6. GERŲ PABAIGŲ MARAZMAS

Dažnai mąstydamas apie laimingą pabaigą, tačiau tokios taip ir neparašė nė vienam savo romanų, nepramamė nė vienai savųjų istorijų. Niekaip neįstengė to padaryti: jau viską apgalvodavo, jau sės-

davo prie kompiuterio klaviatūros, bet galiausiai parašydavo tragišką ar bent liūdną finalą. Ir šiaip jau rašydamas daug melavo, o laiminga romano pabaiga šitame pasaulyje būtų tiesiog pribloškiantis melas. Dosniai tiek žmonėms savo sapnus ir vizijas – tik ne apgaulingą paguodą. Užsispyręs nesirengė nieko guosti – netgi pats savęs.

Rimas Vizbara buvo rašytojas – taigi profesionalus melagis. Žmonės svaigiai mėgsta meluoti ir dievina melą, tačiau vis dėlto nedaugelis padaro melą viso savo gyvenimo esme. Tikrai nedaugelis melą taip išaukština ir pakylėja, labai retas kuris įstengia sumaišyti melą su poezijos medumi. Tam reikia virsti tikru šamanu, užkrintusiu magiškų grybų ir įkvėptai haliucinuojančiu. Rimas vertėsi tuo, kad prasimanydavo žmones, kurie niekad neegzistavo. Arba kurdavo istorijas, kurios niekad nenutiko. Jis melavo visa savo esybę, visa savo prigimtimi. Tarsi šventasis Augustinas prisimindavo tai, ko niekad nepatyrė. Tačiau Augustinas šventai tikėjo tuo, ką prisimena, o Rimas žinojo, kad tiesiog meluoja.

Žvėrys arba gėlės taip pat meluoja. Tačiau žvėrys meluoja tik ieškodami patelės, patino ar maisto. Gėlės meluoja bitėms apie savojo nektaro ypatingą saldumą vien norėdamos daugintis ir šitaip pratęsti savo būtį. Tik žmogus meluoja dėlei smagumo, tik žmogus gali melavimą paversti savo buvimo esme ar šamaniškų užkeikimų virtine.

Rimas buvo įsitikinęs, kad tokiu pribloškiančiu melagiu jį paverė jo gimtasis miestas, visa jo prakeikta šalis. Šitas miestas melavo visuotinai ir pasibaisėtinai: senose gatvėse melavo kiekvienas namas ir net griuvėsiai. Čia melavo kiekvienas žmonių kūno judesys. Gimęs ir išaugęs Vilniuje, Rimas buvo lemties pasmerktas išvien meluoti. Jis tik pasirinko giliausią ir grakščiausią melo atmainą – tapo rašytoju. Toks melavimas bent jau retsykiais ką nors paguodavo ar paglostydavo pasišiaušusį pasaulį.

Jam pačiam šios savaitės atnešė ypač mažai paguodos. Iš paskutiniųjų prisivertęs, Rimas sukorė dar vieną kelionę – šįsyk be vizos ir be bilietų, nors vyko į Užupio Respubliką. Tiesa, nei pasienio užkardos, nei kitų lietuviškai monmartriškų pokštų apleistuose nuse-nusiuose kvartaluose neberado. Užupio dailininkai buvo tam kartui išvėję ir išsislapstę, Rimui bent nereikėjo su niekuo sveikintis

nei šnekėtis. Galėjo išlikti tobulai vienišas, niekieno nesuterštas ir nesuerzintas. Tokia pradžia lyg ir paguodė, bet kelio gale vis vien turėjo susitikti tėvą.

Kopdamas aukštyn prišiukšlintais laiptais, slapčia vylėsi nerasiąs jo namuose. Tėvas porą savaičių nekėlė telefono ragelio, Rimas spėjo susinervinti ir paskambinti jo kaimynui iš apatinio buto. Kitados jiedu su tėvu kartu dirbo universitete, vienas kito nekenė, bet nė dabar nepajėgė vienas kito atsikratyti. Nerandantis kuo užsiimti sulysėlis Martynas išklausydavo kiekvieną tėvo žingsnelį viršum savo galvos, o paskui kruopščiai viską atraportuodavo Rimui ir dar mąsliai pakomentuodavo. Jis buvo vikrus septyniasdešimtmetis Rimo pasamdytas šnipas. Šįsyk jį velniškai sutrikdė banalus Rimo klausimas, ar tėvui viskas gerai.

– Gerumas yra perdėm sąlyginė sąvoka, – senasis Martynas tąsyk buvo itin filosofiškas. – Jeigu žmogus vaikšto laiptais aukštyn žemyn, garsiai ginčijasi pats su savim ir piktai spjauja ant sienų, bet iš pažiūros jaučiasi labai fain – turbūt viskas gerai. Bet jeigu neatpažįsta ilgamečio kaimyno ir su juo nesisveikina – tai turbūt negerai. Kita vertus, galbūt Tomas viską daro tyčia ir piktybiškai. Tąsyk jam neabejotinai viskas gerai, nes juk Tomas Vizbara ir privalo elgtis piktybiškai ir tyčia – argi ne?

Rimas jau seniai buvo įpratęs, kad už tėvo kaltes ir bjaurumą tolydžio prikaišiojama jam. Būtų pasijutęs nevisavertis, jeigu jo tėvas būtų koks visų mylimas ir gerbiamas gerietis. Žilagalvis profesorius, ramiai ir išmintingai postringaujantis apie gėrį. Rimui kur kas labiau patiko tikrasis Tomas Vizbara: kandus seneliokas, nenkenčiantis šunų ir kompiuterių. Tačiau kartais tėvo elgesys jį slogindavo ar keldavo nerimą. Tomas Vizbara galėjo išsidirbinėti kiek tinkamas, bet šįsyk Rimui paliko neramu dėl kitko: pasak Martyno, tėvas jau keletą dienų ar net savaitę elgėsi vienodai. Jeigu jam nelauktai ėmė stigti liguistos fantazijos, ilgam palikti jį vieną buvo nedora ir net pavojinga. Rimas žinojo, kad privalo aplankyti tėvą, tačiau kopdamas laiptais vogčia vylėsi neužtiksiąs jo namuose.

Žinoma, tėvas jo laukė, tūnojo bibliotekos kambaryje, ištūmęs invalido krėslą tarp knygų stirtų, sustatytų tiesiai ant grindų. Laukujas duris buvo palikęs nerakintas: gerai žinojo, kad Rimas jo ieško, kad jau skambina Martynui, kad netrukus ateis aplankyti. Tė-

vas visada viską iš anksto žinojo, todėl net buvo trumpam tapęs tautinės nomenklatūros pilkuoju kardinolu. O dabar sėdėjo bejėgiškai sukumpęs, perkaręs kaip giltinė. Tik jo milžiniškos akys suslysusiam veide spindėjo piktdžiugiškai ir įžūliai – visai neblogas ženklas.

– Kodėl negali parašyti nors vienos pozityvios knygos, kuri paremtų žmogų jo liūdname kelyje į kapą? – toks buvo to vakaro tėvo priekaištas. – Kodėl nepardavinėji moralizuojančių apgaulių? Kodėl neramini žmogaus sielos? Bent jau dabar – prieš pasaulio pabaigą ir nelemtus dutūkstantuosius? Kodėl neprekiauji opijum?

– Negerbiu narkotikų, – burbtelėjo Rimas.

– Aha – ir todėl prekiauji haliucinogenais? Esi kvailys. Platinti dera tik opijų. Šventikai už tave gudresni, jie bent moka žarstyti pažadus apie palaimą aname pasaulyje. O tu?

– Čia kažkas nauja. Nuo kada pamilai kunigus?

– Aš jų nepamilau, – gudriai prisimerkė tėvas. – Aš tik seku Gelpo apklausas. Bažnyčia visada smakso bent jau antroje trečioje vietoje. O kurioje vietoje mano Rimukas? Mano Rimuko niekur nėra. Jo niekas nemyli, jis apskritai neturi jokio reitingo. Niekam nereikia jo haliucinogenų, visi nori religinio arba politinio opijaus. Nuo mano Rimuko haliucinacijų visi jau pavargo. Dvasios vaistų nori ne tik nukvėšę senukai. Net jaunimas slapčia trokšta laimingų pabaigų opijaus.

Tomas Vizbara įsigeidė laimingų pabaigų – nuo tokios naujienos turbūt derėjo apakti. Tėvas stebeilijo į Rimą kiek niekinamai, tačiau nepiktai. Reikėjo atsakyti ką nors išmintinga: neatsiliepti į jo priekabes būtų mirtinas įžeidimas, prisimenamas metų metais. Rimas tikrai nebenorėjo vėl ir vėl guosti verkiantį tėvą. Toks vaizdas jam jau vaidendavosi – pritemdytų kadry nespaltvotas filmas: tėvas sėdi tame nelemtame invalido krėsle arba stovi prie lango ir net kretėdamas rauda. Galbūt jis verkdamas tyčia – tai buvo vienintelis būdas įveikti tylų Rimo priešišumą. Tėvas visą laiką kibdavo prie kitų, bet niekuomet neužsimindavo apie savo gyvenimo kelią. Apie tai šituose namuose tiesiog nekalbama.

– Aš nekaltas, kad europinė judėjiškai krikščioniška civilizacija nepripažįsta laimingų pabaigų vertingumo. Ji paliko laimingas pabaigas serialų ir muilo operų civilizacijai.

– Nėra tokios civilizacijos, – skubiai užginčijo tėvas.

– Yra. Yra amerikinė hepiendo civilizacija. Bet aš nesu tokios civilizacijos dalis. Esu graikų kultūros tvarinys. Mane pagimdė Aristotelis ir katarsio teorija. Aš noriu išgryninti žmoniją neapmeluotu dvasios skausmu. Kaip tik todėl, kad esu profesionalus melagis. Ar gerai pasakiau?

– Kvailys tas tavo Aristotelis. Ir visa jo tragizmo teorija kvaila, – paniuręs pertraukė jį tėvas. – Ir Platonas kvailys. Abu jie yra pasi-pūtėliai, įsimylėję savo paistalus. Taip ir matau, kaip puotose įsitaisęs ant baseino pakraščio Platonas mėgaujasi savo tuščiažodyste, įsiklausydamas į savo balso skambesį. Matėm tokių savimylų ped-rylų – nereikia nė senovės graikų.

– Tėvai, pasigailėk klasikų – jie negali apsiginti. Verčiau jau do-
rok mane.

– Tik neminėk man Aristotelio! – ūmai net sutirtėjo tėvas. – Tik neužsimink man, kad tragizmas išgrynina. Ar aš labai išgrynintas? Ar aš tau panašus į grynąją dvasios produktą?

Tėvas dirgliai pašoko iš invalido kėdės ir net išspardė sukrautas ant grindų knygas. Jis nebuvo panašus į grynąją dvasios produktą. Tai buvo šlykštus senis, pasiryžęs išnuodyti visus Vilniaus šunis. Tomas Vizbara nekenė šunų, nes vienintelis kitados jų laikytas bok-seris jam pasirodė pernelyg protingas, pernelyg svarus kaip asme-nybė. O blogiausia, keršydamas už tą asmenybės svarumą, šuns net negalėjai įskusti saugumui. Jo negalėjai išsėdinti iš gyvenimo, tautos šauklių padedamas. Su tuo Tomas Vizbara niekaip negalėjo apsikęsti.

Jiedu palaidojo Rimo motiną jau prieš ketverius metus, bet tėvas taip ir neatsitokėjo. Jis visai nenorėjo atsitokėti, matyt, atsikvošėjus jam būtų tekę už šį tą atsakyti ne tik prieš pasaulį, bet ir prieš save patį. Mama lėtai merdėjo tame kėdėje, kuriame dabar Tomas Viz-baras paprasto nesikeldamas išsėdėti po keletą dienų. Tūnodamas invalido kėdėje valgė, miegojo ir net šlapinosi į tam tyčia nusipirktą antelę. Tik kai pagaliau prireikdavo tuštintis, lyg niekur nieko pa-kildavo ir nutipendavo į tualetą. Paskui galėjo mėnesių mėnesius to kėdės nė neprisiminti. Porai dienų prisirakinęs prie kėdės, per-skaitydavo keliolika storų knygų. O gal tik apsimesdavo, kad per-skaito – kas jį supaisys. Dabar stovėjo palinkęs į priekį, smarkiai

sukumpęs, beviltiškai tempdamas apatinę lūpą, kad per ją žemyn nenutįstų seilių siūlas. Galbūt nė neprisiminė krėslo, kuriame ką tik tūnojo. Tikriausiai nebeprisiminė nė vienos knygos, perskaitytos per tą savaitę.

– Šunys ir politikai, – mišlingai pratarė. – Šunys ir politikai, *mon ami*. Dėl jų ir pražus šitas nukvėšęs pasaulis. Jį baigia nuniokoti šunų ir politikų sąmokslas.

– Nauja teorija?

– Teorija sena kaip pasaulis... Tiksliau sakant – sena kaip pasaulio religijos. Tai susiję su pasaulio pabaiga, Rimuk. Jau netrukus pildysis Nostradamo pranašystės ir ateis dutūkstantieji. Jeigu suvis beateis.

– Pasaulio pabaigą nežinau vieną. Pirmiausia visiškai pairs bendruomenių dorovė bei paprotinė teisė, prasidės rietenos ir žudynės tarp saviškių. O paskui, po trijų neregėto šalčio žiemų, įvyks didysis gėrio ir blogio mūšis Ragnarokas. Blogio vilkai praris saulę ir mėnesį. Iš mirties karalystės atplauks laivas, padarytas iš numirėlių nagų. O paskum įvyks ir pats mūšis... Tiktai kol kas nebuvo nė tų trijų neregėto šalčio žiemų.

– Koks tu naivus, Rimuk, – pratarė tėvas su tikru įkarščiu. – Tiesa, šį tą vis dėlto žinai. Žinai, kad viskas prasidės dorovės nuosmukiu. Taip ir yra: dabar mes išgyvenam ketvirtąjį induistiškojo ciklo laikmetį *kali juga* arba tiesiog galutinai nusususį metą. Būtinai įvyks mūšis tarp gėrio ir blogio. Bet tu daug ką praleidi... O Gogas ir Magogas? O garsusis Korane minimas trimitas, po kurio nuodėmingųjų akys net pamėlynuos iš siaubo? Beje, tavo akys jau pamėlynavo. Ar jauti tikrą siaubą?

Tėvas buvo rimtas kaip giltinė, rimtas kaip pati mirtis, jam buvo labai neramu dėl žūstančio pasaulio. Rimas kur kas daugiau nerimavo dėl paties tėvo. Rimui buvo sunku čia ateiti, bet dar sunkiau būdavo išeiti. Čia jis nieko negalėjo pakeisti. Šviesiaisiais tarpais tėvas nebūtų leidęs pajudinti nė vienos knygos ar baldo. Nebūtų leidęs prisiliesti net prie palovyje pamirštų neplautų kojinių: čia buvo jo valda, jo suvereni teritorija. Užtemimų metu jam buvo apskritai vis vien, kaip ir kurlink juda pasaulis. Tuomet tėvas judėdavo sava unikalia trajektorija, tokiomis dienomis ar savaitėmis jam nieko nereikėjo ir todėl nieko nestigo.

Jis prasėdėjo pas tėvą dar keletą valandų. Senis daug šnekėjo ir labai stengėsi rodytis galingas, bet pamažu iro ir eižėjo. Kaip drastiškos to irimo muzikos Rimas klausėsi jo šnopštavimų ir stenėjimų, kartu su jais į ausis prasprūsdavo ir žodžių nuotrupos – kaip varganas tikrosios kūno muzikos akompanimentas. Jam neatrodė baisu, kad tasai švokščiantis, dūsaujantis ir nagrinėjantis pasaulio pabaigos variantus padaras yra jo tėvas. Kraupu buvo tik tai, kad Tomą Vizbarą jis visada gerbė ir laikė vienu įdomiausių savo gyvenimo žmonių. Net pernelyg įdomiu žmogumi. Tokiu įdomiu, kad reisykiais apimdavo noras tą įdomuolį užmušti – idant pasaulis šiek tiek supaprastėtų.

Rimas turbūt savotiškai mylėjo savo tėvą – liūdna ir mėšlungiška meile. Tėvas buvo Rimo unikali pasaulio pažinimo mašina, biologinis kompiuteris, visui viską suskaičiuojantis ir įvertinantis. Gyvenime Rimas dažniau kliedėjo ir fantazavo, o tėvas viską apdairiai numatė ir apskaičiavo. Tomas Vizbara buvo nuobodus ir pedantiškas gyvenimo tėkmės šachmatininkas, bet jis dažniausiai likdavo teisus. Jis buvo didingas net šlykščiausiuose savo darbuose. Tačiau dabar beviltiškai suseno ir išsidalijo į nedarnias prieštaringas dalis. Tėvo kūnas ir blogoji jo sielos dalis akivaizdžiai tebegyvavo Užupio gatvėje. Geroji tėvo sielos dalis – jeigu tokia apskritai egzistavo – bei visas jo beribis intelektas skrajojo kažikur nežinomose erdvėse. Galbūt galėjo kada nors atskrieti pas Rimą sapnuose, tačiau taip ir neatskriejo. Tomas Vizbara irgi buvo profesionalus melagis, tačiau apsimelavo taip smarkiai, kad visiškai susipainiojo. Todėl ir teuzgyveno sujauktą butą Užupyje, niekingą valdišką pensiją ir vienturčio sūnaus tylią užuojautą, persipynusią su neapykanta. Rimas vogčia darsyk padėkojo dievams, kad šie padėjo jam išvengti vaikų. Tėvo gyvenimas, paties Rimo taip ir nepradėtas naujasis romanas bei šlykščiai varinė Noros plaukų spalva neteikė vilčių jokiai laimingai pabaigai – net ir laimingai pasaulio pabaigai.

Aristotelis tikrai prirašė daugybę frazių apie išgryninantį sielą skaidrųjį katarsį, kurį sukelti tegali tragedija. Vilas Šekspyras mylimas ir laikomas visų laikų dramaturgijos etalonu todėl, kad su pasimėgavimu priguldo pilną sceną lavonų. Vakarų kultūros taisyklės nepripažino jokių laimingų pabaigų. Taigi Rimas Vizbara žlugdė ir luošino savo personažus, antraip būtų beviltiškai apsimela-

vęs. Būtų iškritęs iš savosios civilizacijos – o šiam natūraliam ir neišvengiamam žingsniui kažkodėl vis nesiryžo.

Visą gyvenimą rašomam menamam romane net Norai nenumatė laimingos pabaigos. Tiesiog nenorėjo, kad ji virstų paika mui-
lo operos moterėle. Troško, kad ji taptų tikra didmotere, verta po-
emos ar net odės. O jei taip – vaidinimo pabaigoje turėjo voliotis
scenoje išskrostu pilvu ir garsiai skaityti pribloškiančiai gilų finalinį
monologą.

7. NOROS NORAI

Nora Vizbarienė sėdėjo kėsele prie židinio, sukrovusi kojas ant aukš-
tos baro kėdutės, ir rūkė cigaretę po cigaretės. Jai buvo gėda ir ne-
jauku, bet ji ir toliau su pasimėgavimu pjaustė savo vyrą į mažus
kruvinus gabalėlius. Spardė jį kaustytais bateliais net parkritusį. Ligi
raudonumo įkaitintomis replėmis draskė jam mėsą nuo kaulų. Dar
ir dar sykį nutėškė nuo stačių laiptų, nors tą mirksnį Rimas jau bu-
vo visiškai bejėgis invalidas. Niokoti bejėgį invalidą buvo ypač sma-
gu. Jai anaipol neatrodė, jog tai vien juodos svajos ir niršios vizi-
jos. Nora kažki kodėl buvo įsitikinusi, jog visa tai neišvengiamai įvyks
tikrovėje, kad Rimas Vizbara bus kankinamas ir gal net nukankin-
tas. Tokios baigties vogčia reikalavo gėdinga jos neapykanta.

Pajuto tą liguistą neapykantą be galo ūmai. Tiesiog nubudo vie-
ną rytą ir suprato, jog nekenčia Rimo Vizbaros. Prieš dieną ar dvi
jokios neapykantos jų namuose dar nebuvo, o nuo to užkerėto
ryto ji apsigyveno visuose kambariuose tarsi daugiakūnis piktas
žvėris. Tas žvėris tikriausiai atslinko iš išorės, iš pavojingų Vil-
niaus gatvių. Vogčia įsibrovė į jų namus pro langų plyšius, dūm-
traukius ir vėdinimo angas. Taip tikrai galėjo būti: visose to mies-
to gatvėse kerojo begalės nykios neapykantos. Bedarbiai aršiai
nekenė naujaturčių, o užkietėję komunistai – pakvaišusių land-
sbergininkų. Prabangūs bankininkai slapčia nekenė pilkų žmo-
geliukų, neduodančių jiems ramybės dėl bankų krizės metu pra-
rastų pinigų, o nukvėšę patriotai kaip maro nekenė bet kokių
laisvūnų. Miesto oras nuo tos virpančios neapykantos net sutirš-
tėjo, tapo panašus į ūkanotą želė.

– Neapykanta yra vienas svarbiausių žmogaus vidinių variklių, – iškėlęs aukštyrą smilių, mėgo ją mokyti Rimas. – Per neapykantą reiškiasi esminis žmogaus būties mechanizmas. Savimeilė, meilė ir neapykanta – tai trys pirmosios žmogiškojo gemalo ląstelės.

Nora niekad tuo netikėjo, tačiau ūmai pati persiėmė kraupia neapykanta. Ji pamažu virto tuo daugiakūniu piktu žvėrimi, užgrobusiu jų namus. Gal todėl paknopstom paspruko iš Vilniaus, gal naiviai vylėsi, kad tasai žvėris pasiliks jų nykiame bute. Tuomet dar negalėjo įtarti, kad pati virto tuo žvėrimi. Tuomet dar negalėjo įtarti, kas paskleidė jos smegenyse, visame jos kūne tą nuožmų negerą piktumą. Tik vėliau, kur kas daugiau patyrusi ir išgyvenusi, nusprendė, jog vidinę neapykantą sukelia visai realus nuodas, patekęs į žmogaus kraują ir smegenis. Galbūt netgi tas pats nuodas, kuris sukėlė jai vėžį. Ji buvo užnuodyta ir vogčia troško per jai likusias savaites ar mėnesius aptikti savo kraujų neapykantos artimiausiems žmonėms sukėlėją ar net išmatuoti jo kiekį. Išgydyti tą slogią ligą nesitikėjo – didžiausi išminčiai neišmoko jos gydyti per visus žmogiškosios neapykantos tūkstantmečius. Nesivylė nuo tos baisios ligos išsisuksianti: vidinės neapykantos gali išvengti nebent tuomet, kai išorėje vyrauja visa apimanti meilė ir atlaidumas.

Šitame pasaulyje tikrai nekaraliavo nei meilė, nei atlaidumas. Žmonės liguistai džiūgaudami vieni kitus pjovė, šaudė arba kankino. Netyčia pasiklausius ryto žinių, Norai iškart pasidarydavo silpna. Jos smegenys atsisakė suvokti, kodėl žmonės tūkstantmečio pabaigoje su tokiu pašėlusiu noru ir skoniu kariauja arba šiaip galabijasi. Kodėl džiugiai šoka ant lygiai tokių pat žmonių lavonų, išdidžiai laikydami už ausų ar plaukų anų nupjautas galvas. Bosniai pjovė kroatus, kroatai serbus, o serbai albanus. Kas ką skerdė Afrikoje, apskritai nebegalėjai supaisyti. Radijo žinių vedėjai apskelbdavo šitai ramiais, slaptos piktdžiugos sklidiniais balsais. Ilgiau likti šiame pasaulyje buvo pavojinga. Nora susirengė mirti pačiu laiku – kol žmonės dar neskerdė vieni kitų Berlyno gatvėse.

Jau beveik dvejus metus ji nekentė Rimo iš tolo – taip buvo saugiausia ir jam, ir jai pačiai. Tarpais nelemtas jausmas ūmai atslūgdavo, veik išnykdavo, turbūt nuodai jos kraujyje atsiskiesdavo. Tokiomis dienomis skubiai skambino Rimui, nes galėjo kalbėtis su juo nuoširdžiai ir net lipšniai. Tomis dienomis beviltiškai jo ilgėjosi ir

dosniai pervesdavo į jo sąskaitą keletą ar keliolika tūkstančių doičmarkių. Patylomis susimokėdavo už savąją gėdingą neapykantą: pinigų turėjo tikrai daugiau negu jis. Tas giliai nekenčiamas vyras vis dėlto išliko jai neįmanomai savas. Artimesnio žmogaus pasaulyje ji paprasčiausiai neturėjo.

Jei nuodų tankis jos kraujyje visai sumažėdavo, Nora skubiai skrisdavo į Vilnių. Visai saldžiai užmigdavo viename kambaryje su Rimu. Jie visad miegojo atskirose lovose: nuo pat jų bendro gyvenimo pradžios jis paskelbė, kad miegoti su juo vienoje lovoje fiziškai ir psichologiškai pavojinga. Kad jo kūrybiškoji siela naktimis siautėja, o sapnuojant suvis išskrieja iš kūno. Kad ta naktimis skrajojanti siela ją mažų mažiausia iškankintų, gal net užpultų ir sužalotų. Tikriausiai jis buvo teisus. Galbūt smarkiausiai Nora nekenė Rimo Vizbaros kaipsyk už tai, kad jis dažniausiai būdavo visiškai teisus. Tikriausiai miegoti su kuo nors vienoje lovoje išties nepatogu ir nesveika. O miegoti vienoje lovoje su Rimu Vizbara suvis mirtinai pavojinga. Tačiau Nora visuomet troško palaimingai užsnūsti, prisiglaudusi prie mylimo vyro, o šis pasakiškas malonumas buvo iš jos atimtas. Tik dabar suprato miegojimo atskirose lovose svarbą: jai nereikėjo nubusti, juntant šnervėse nekenčiamą Rimo kvapą.

Ji nekenė Rimo dar ir už tai, kad jis pernelyg paprato būti teisus. Spinduliavo visažinio mokytojo savimylą netgi tuomet, kai pamėkliškai klydo. Vieni žmonės visą gyvenimą lieka mokinukai ir visų išsižioję klauso. Kiti serga šlykščia didybės manija ir manosi galį kiekvieną mirksnį visus mokyti. Pasaulyje taip elgiasi didžiosios šalys. Taip elgiasi kai kurie vyrai, iškilę į valdžios aukštumas. Taip elgėsi ir nusmurgęs lietuvių rašytojas Rimas Vizbara – net visiškai nusigyvenęs ar nusigėręs, vis vien jausdavosi esąs visagalis tarsi koks mažas Vilniaus dievukas.

Jis išties buvo miglotas pagoniškas dievukas. Nora beviltiškai jam pavydėjo. Negalėjo suprasti, kas suvaro šimtus Vizbarą garbinančių žmonių į milžiniškas sales. Kas užburia dešimtis Rimą iš tolo įsimylėjusių merginų. Ko visi tie žmonės tikisi iš suvargėlio Rimo Vizbaros. Kantriai sėdėdavo didžiumoje Rimo kūrybos vakarų, klausydavo Rimo gražbylostės, vis norėdama pašokti ir surikti:

– Neapsigaukit, žmonės, – jis anoks angelas iš dangaus! Jis tėra

fantastiškas girtuoklis ir apgaulingas saldžiabalsis. Jam visiškai nerūpi jūsų vargai. Jis tik mezga įmantriusius žodžių ornamentus vien savo smagumui. Jis rūpinasi tik savimi, jis nieko nemylė. Jis žaidžia jūsų likimais ir išvien meluoja.

Jeigu kada ištis būtų taip surikusi, Rimo Vizbaros gerbėjai tikriausiai būtų ją primušę. Jie savo ruožtu mirtinai pavydėjo jai, gyvenančiai genijaus paunksnėje. Jie tikrai buvo pasiryžę bet kurį mirksnį apskelbti Rimą Vizbarą šventuoju arba net gyvuoju dievu. Šitai suvokus, Norą kaskart apimdavo siutas: nieko sau lietuviškas princas Gautama – girtas buda vardu Rimas Vizbara.

Tasai pasmurgęs dievukas atsibastė pas ją į Berlyną labiausiai netinkamu metu. Troško, kad jis neatskristų, norėjo primeluoti, jog turi skubiai nežinia kur išvykti, bet galiausiai save sutramdė. Vogčia geidė darsyk išvysti Rimo veidą, delnais apčiuopti jo liesą liemenį, gal net užuosti nekenčiamą jo prakaito kvapą. Atsidavė tam slaptaam troškimui, nors ir žinojo, kad pasimatymo pabaiga neišvengiamai bus liūdna. Ryžosi susitaikyti su tikrove, ilgiau slapstytiis nuo savęs buvo beprasmiška. Juk vis vien negalėjo pasislėpti nuo pačios svarbiausios savo gyvenimo baisybės.

Rimas atlingavo į jos projektuojamą gatvelę apsiblausęs, su skausminga nelaimėlio išraiška. Jo veidas buvo sulysęs ir ištįsęs: taip dažniausiai atrodė, kankinamas kosminių pagirių po daugia-dienių nepaliamamų gertynių, nors šįsyk buvo blaivus ir tylus kaip šmėkla. Priminė nuskriaustą dorą šunį, susiruoosų neįtikėtinai praverkti it žmogus. Tokios bejėgio šunelio išraiškos ji labiausiai ne-kentė – jis užsidėdavo tokią kaukę, kai reikalaudavo tuščios pa-guodos. Mėgo aiškinti, jog tai apeiginė lietuvių rašytojo išraiška. Atvyko pas ją kaip tik su tuo rituališku, šleikštulį keliančiu veidu. Buvo šiek tiek panašus į valkatą: seniai nesikirpęs, dar seniau ne-silyginęs kelnų, jam trūko ketvirto ar penkto danties apačioje, dešinėje pusėje. To danties tema jai didingai sugrojo ištisą žodžių simfoniją. Iškėlė savo netektį į poetines aukštybes: tasai dantis virto Kosmoso centru ir visuotinės prapulties šmėkla. Rimo priekaiš-tingos akys sakė: šit atvykau aš, visų paliktas ir pamirštas nelai-mėlis lietuvių rašytojas, bedantis atšliaužiau pas jus, turtų ir lai-mės pertekusius europiečius. Suirzusi Nora vos jam neišdrėbė tie-

siai į akis, kokia iš tikro yra jos laimė šiame pasaulyje, tačiau laiku susitvardė. Ji žinojo tai, ko Rimas negalėjo žinoti. Nenorėjo, kad vyras imtų jos gailėtis arba apsimetinėti, jog gailisi. Ji norėjo pasitraukti tyliai ir be isterijų.

Rimas ne tik aimanavo – galų gale pats sukėlė isteriją, tačiau pirma dar privaldė ją išniekinti. Nora nekenė savęs, nes jam atsidavė: žinoma, Rimas ją išprievartavo – tačiau ji priešinosi tik mintyse. Ankstesniame jų gyvenime tokių dalykų išvis negalėjo nutikti: jis uoste užuosdavo mažiausią jos nenorą, pajusdavo menkiausią jos nepasitenkinimą. O šįsyk grubiai ją užgriuvo ir sugniuždė. Nora nė negalėjo prisiminti, kokiais žodžiais paralyžiavo jos valią. Tikriausiai ištare tikrai magišką užkeikimą, nes ji klusniai prasiskleidė kaip kriauklė ir įsileido jį vidun. O juk visai nebetikėjo, kad ta dvokianti ir tolydžio kraujuojanti jos kūno ertmė dar gali ką nors priimti vidun, kad apskritai dar kam nors tinka.

Tai buvo neįmanoma, bet Nora iškart pajuto nenumaldomas kylančio jaudulio bangas. Jos bemat užliejo papilvę, paskui smegenis, akiduobes ir net pirštų galiukus. Ji neįtikimai greitai ėmė alpėti, tačiau tuo pat metu nesutramdomai pravirko. Nuosekliai ir tyliai kraustėsi iš proto: Nora susidvejino, o gal iš viso subyrėjo į gabalėlius. Nuo kiaurai smelkiančių orgazmo pliūpsnių beveik apako, nebematė bedančio Rimo veido, tačiau vis tiek užuodė jo prakaito kvapą. Didysis šamanas Rimas Vizbara ne tik sulaužė ją į gabalėlius, bet ir padarė tikrai neįmanomą dalyką: išgavo iš kiekvieno jos kūno skutelio orgazmišką muziką. O ji mintyse tik monotoniškai kartojo, kad gali užkrėsti Rimą savuoju vėžiu – ar bent jau savąja neapykanta. Gal veikiau vėžiu: jai rodėsi, kad jos išpuvę viduriai džiugiai žiaumoja jo lytį, kuri vėliausiai po savaitės irgi pradės pūti. Fizinės palaimos šiurpuliai pynėsi su raudos mėšlungiais, virto vientisu liguistu trūkčiojimu, priešmirtinių traukulių repeticija. Nora gailėjosi ir nekenė savęs, bijojo spėriai artėjančios mirties ir tyliai kraustėsi iš proto, o Rimas atžariai dvelkė šleikščiu puvėsių kvapu – turbūt išties pradėjo pūti, jau spėjęs nuo jos užsikrėsti. Net apsiprausęs po dušu nesiliovė dvokęs, jo kreiva šypsena buvo bedantė, o žvilgsnis šnairas ir dygus. Tik tuomet tas prievartautojas nusprendė nebesitramdyti ir išleido lauk seniai inkštusią viduje isteriją.

– Su kuo čia pisisi, maita? – niūriai paklausė. – Juk neimsi man aiškinti, kad masturbuojiesi prieš mano atvaizdą. Tu net neturi mano atvaizdo!

Jo nevalyva burna dar kažį šūkavo, bet Nora net nesiklausė. Pati apstulbo dėl savo angeliško gerumo, bet nė nepanoro pagiežiai pranešti jam to, ko jis nežinojo ir ką jam būtų buvę pravartu sužinoti. Kad masturbavosi anksčiau, kai dar gyveno su juo Vilniuje. Kad jau tuomet pasitaikius progai mylėjosi su kitais ir net nelabai jaudinosi, jog jis gali sužinoti. Kad Rimas jau seniausiam nebėra jos princas nei didysis mokytojas. Dar blogiau – jau niekad nebus lemties jai skirtas vyras, su kuriuo Nora sutiktų kartu pasenti, nukaršti ir darniai numirti. Nebenorėjo jo matyti, nebenorėjo jo net skaudinti, jau geriau sutiko mirti vienai viena.

Jai peršėjo iškankintą vaginą, diegė visus išpuvusius vidurius, ji nieko nenorėjo sakyti – tiesiog išgrūdo tą dvokiantį liegeną lauk. Jau uždarydama duris pamanė, kad nusiskutęs ūsus ir barzdelę, su ta beprotiška vis dar tankių plaukų ševeliūra primena Miką Džegeerį. Ar gal veikiau tą plačiaburnį, Styvą Tailerį – tik Rimo burnoje trūko dantų, o dar išlikusieji buvo apgliaumiję ir pajuodę. Jo burna ne tik dvokė kaip atmatų duobė – ji ir atrodė kaip kloaka.

Sėdėdama prie pakurto židinio, beviltiškai bandė išrūkyti slogų kvapą iš Rimo Vizbara prakvipusių kambarių. Bandė išrūkyti iš savęs vėžio dvasią bei jų bendro gyvenimo prisiminimus. Bet iš tiesų tesistengė kuo skubiau išrūkyti save iš šio beprasmo pasaulio.

8. VIEŠPATIES PAMIRŠTAS KVAPAS

Per du mėnesius po to šlykštaus vizito Nora nėsųk nepaskambino, ji tiesiog dingo iš šio pasaulio. Galėtum sakyti, jog dingo tik iš Rimo pasaulio – bet juk visas šis pasaulis priklausė Rimui Vizbarai, nes buvo jo vienatinis tvarinys. Du mėnesius jis nenorėjo matyti žmonių, du mėnesius absoliučiai nieko neveikė. Per gūdžias nieko neveikimo savaites Rimas prirašė kaip reta daug keistų ir beprasmių tekstų visiems egzistuojantiems ir neegzistuojantiems kultūriniam leidiniams. Tų tekstų rašymo niekaip negalėjo vadinti veikimu. Bet koks tikras Rimo Vizbaros veikimas privalėjo būti akivaizdi savižu-

da, o tie dalykiški esė mito kasdieniu įkalintos lietuviškos dvasios gyvenimu ir buvo gyvų gyviausi. Paskaitęs juos išspausdintus laikraštyje ar žurnale, pats Rimas pamanydavo: šitų rašinių autorius – neabejotinai gyvas žmogus. Numirėlis ar lėtinis savižudis būtų parašęs visiškai kitaip. Matyt, tai buvo gili tiesa – juk Rimas Vizbara beveik niekad neklysdavo. Tie rašiniai visai neartino jo prie mirties – taigi jie neabejotinai tebuvo užslėptas nieko neveikimas.

Jis taip ir nepradėjo naujos knygos, taip ir neatsivertė dulkančių atkampiose lentynose anksčiau pradėtų ir užmestų romanų. Atidarydavo koridoriaus spintą ir iškart įkvėpdavo rankraščio dulkių kvapą, deja, nesusukbdavo laiku užsimerkti. Išvysdavo sukabintas Noros sukneles, švarkelius ir sijonus. Rankraščio dulkių kvapas užgoždavo jos kvėpalų aromato likučius, bet nuo jos rūbų vaizdo negebėjo pasislėpti. Piktai užverdavo spintos duris, o galugerklyje įstrigdavo sprangus dulkiaskonis kamuolys. Tačiau Nora puldavo jį tik iš tos spintos, buvo dvasiškai įkalinta toje uždaroje erdvėje. O knygos puolė jį bet kuriuo paros metu ir iš visų pusių susyk. Knygos priekaištavo jam už tai, kad dabar nerašo. Knygų visatoje jis tebebuvo pats svarbiausias, pats reikšmingiausias – juk be jo knygos negalėjo nei egzistuoti, nei apskritai užgimti. Jis buvo knygų valdovas ir viešpats, tačiau tuo tarpu visiškai neteko kuriamosios galios. Knygos krimste krimto jį, neleido jam netgi ramiai miegoti – pabUSDavo nepailsėjęs ir jau nuo ryto visiškai nelaimingas.

– Nedrįsk savęs gailėtis! – niūriai sakydavo kambariui ir pats sau. – Savigaila yra moterų privilegija, neabejotinai susijusi su estrogenais. Liaukis kreizėjęs, verčiau rask kokį nors bukagalvišką ir labai konkretų užsiėmimą.

Užsiėmimą rado vieną skaidrų rytą, tyrinėdamas vonios veidrodyje savo išpuvusios burnos architektoniką. Ūmai suvokė, jog privalo skubiai restauruoti savo žandikaulius bei iš jų kyšančias siaubingas nugeltusias ataugas, kurios pagal Viešpaties sumanymą privalėjo būti baltos. Viešpats įstatė žmonių burnose lygias baltų dantų eiles, tačiau iš anksto nenumatė daugybės svarbių dalykų, o pasakui pamiršo net ir tuos kitados sumanytuosius. Prie tokių Dievo pamirštų dalykų priklausė Rimo burna: ji bjauriai dvokė, pūlinių iškamuotos dantenos pūte išpuvo, vargšai dantys išklibo ir be gar-

so šaukėsi pagalbos. Rimas Vizbara visada atsiliepdavo į pagalbos šauksmą, kad ir kas tos pagalbos šauktųsi.

Griebėsi naujo užsiėmimo su niršiu įtūžiu, investavęs visus Noros jam pervestus pinigus. Ėmėsi radikaliai pertvarkyti savo burną, nors ir žinojo, kad šitaip galutinai iškris iš slaptojo lietuvių rašytojų klanų. Kad visiškai praras lietuviškąją kultūrinę kvapą.

Lietuviškąją kultūrinę kvapą identifiko ir ėmėsi tirti prieš dešimt metų, pirmąsyk prasibrovęs pro tuomet jau perrūdijusią ir apirusią geležinę uždangą. Kruopščiai rengėsi tai pirmajai užjūrio kelionei, tačiau, atsidūręs milžiniškame rašytojų kongrese, vis vien pajuto metafizinę baimę. Rimas bijojo tyliai urzgiančių kondicionierių, elektroninių viešbučio spynų ir neregėtos konstrukcijos vandens maišytuvo vonioje. Šis tikrai buvo pavojingas: visąlaik taikėsi jį nuplinkinti, kad ir kaip sukiotų visus reguliatorius.

Prie kruvinų mechanizmų išpuolių Rimas jau buvo pratęs Vilniuje. Bet dar pavojingesni buvo visi tie prakeikti rašytojai, užplūdę viešbučio sales ir koridorius. Visi Toronto kongreso dalyviai permatė jį kiaurai, iškart be menkiausios dvejonės atpažindavo, kad jis atsibastė čia iš anapus geležinės uždangos. Žvelgė į Rimą ir kalbėjosi su juo tarsi su vilkų išaugintu Maugliu ar senovės romėnų vergu: perdėm lipšniai ir neva draugiškai, tačiau kiekvieną mirksnį išlaikydami saugų atstumą. Rimas pagaliau suprato, ko taip niršta negrai ar puertorikiečiai Amerikoje – juk nėra atvirai niekinami, juk su jais elgiamasi lipšniai ir perdėm mandagiai. Kaip su juo pačiu Toronto kongrese. Jis nė negalėjo paaiškinti, ko taip niršta – gal todėl, kad iš anksto labai apgalvotai prisipirko padorių europinių rūbų ir gerų batų, bet apsimesti savu žmogumi vis vien nepajėgė. Jis apdairiai nerūkė lietuviškų cigarečių: į jų dūmo dvoką net atvirame ore siaubo apimtais veidais atsigręždavo pusė gatvės. Užsirūkė „Kastytį“ viešbutyje, tikriausiai būtų suveikusi automatinė priešgaisrinė apsauga. Jis ėmėsi visų maskuotės būdų, tačiau vis tiek nepasislėpė, buvo paženklintas tarsi džiunglių Mauglis ar romėnų vergas. Nejučia net ėmė ieškoti savo kaktoje vergo žymės. Praleisdavo koliokviumus, stovėjo prieš veidrodį ir tyrinėjo savo veidą, savo akis – gal ten įspaustas koks neįžiūrimas nevisaverčio padaro ženklas. Veidrodiniame savo atvaizde nieko reikšmingo nerado, tačiau jo tyrimai

nebuvo bergždi. Rimas vis dėlto išsiaiškino paslaptį, savo paieško-
se netyčia užklydęs į kolegos Vitulio kambarį.

Pirmiausia jį pribloškė kambario vaizdas. Nebuvo matęs tokio
mįslingai iškrypėliško muziejaus nuo pat vaikystės: šitaip atrodė
nebent jo senelio namų palėpė. Gal tik senelio palėpėje visi įmano-
mi ir neįmanomi daiktai buvo išdėlioti taip pat beprasmiškai ir be
tvarkos. Vitulio kambaryje Toronto „Harbour Castle“ buvo apgy-
vendinti visiškai kitokie daiktai, tačiau su tokia pat metafiziška be-
prasmybe, kuri tiesiog akyse virto aukštesniąja tvarka. Ant neklot-
tos Vitulio lovos draugiškai prisiglaudė panešiotos kojinės, prakas-
tas sūrio luistas, kelios knygos ir kongreso dokumentai. Ant stale-
lio stovėjo prasegtas didysis Vitulio lagaminas ir trys buteliai lietu-
viško alaus. Ant grindų prie lovos glaudėsi nedidelė šiaudų gniūž-
tė ir vieniša arkliuko formos molinė švilpynė. Ja Vitulis tikriausiai
kviesdavosi ar varydavo šalin piktąsias lietuviškas dvasias.

– Griežčiausiai uždraudžiau toms negrėms tvarkyti mano kam-
barį, – džiugiai paaiškino Vitulis. – Apsieisim ir be jų.

– Esi rasistas?

– Net savo žmonai draudžiu ką nors liesti savo kabinete. Tai ne-
daloma mano teritorija.

Vitulis užsidarė vonios kambaryje, o Rimas Vizbara ėmė nervin-
gai tyrinėti tą pavojingą chaosmosą, nors perprasti šio mažo pa-
saulėlio dėsnius buvo neįmanoma. Nedaloma Vitulio teritorija at-
rodė lyg išplėsta iš Rimo senelio stebuklingosios palėpės, atnešta ir
numesta čia, kanadietiško ežero pakrantėje, kur ji visiškai nederė-
jo. O dar labiau ji nederėjo modernaus viešbučio vienuoliktame
aukšte. Suglamžyti Vitulio rūbai, jo mėgiami namų daiktai ir lietu-
viškas alus draskė kanadietišką erdvę į beprasmius skutus. Rimas
įsistebeilijo į dešiniame kilimo kampe gulintį nuklaipytą Vitulio ba-
tą ir pagaliau suvokė, kaip klaikiai visas kambarys dvokia. Tą su-
plėkusį kvapą užuodė visą laiką, tačiau tik dabar atskyrė jį nuo kam-
bario vaizdo, tik dabar suprato, kad kvapas – tai nedalomos Vitulio
teritorijos esmė. Kambarys dvokė specifišku, sunkiai nusakomu kva-
pu, jo neįveikė nė moderniausias kanadietiškas kondicionierius. Vi-
tulis šūkčiodamas tebesiturskė vonioje, o Rimas Vizbara nervingai
viską uodė tarsi koks mąstantis šuo. Dvokė nepaklotos lovos pata-
lai, nors viešbutis juos keisdavo kasdien. Spėjo sudvisti net langų

užuolaidos, net kilimai – aitrus lietuvių rašytojo kvapas įsismelkė net į baldų gobelenus, net į sienų tinką, net į ledo gabalėlius baro šaldytuve. Rimui pagailo viešbučio savininkų: po Vitulio apsilankymo ši kambarį teks kapitaliai remontuoti arba nuomoti vien lietuvių rašytojams. Joks kitas Visatos padaras negalės čia tverti – nuo to kvapo jį apims šėlas, o paskui ir nepakeliamos savižudiškos mintys.

Rimas skubiai perjungė kondicionierių pačiam smarkiausiam vėdinimui, nors gerai suvokė, jog šitai nepadės. Lietuviškas kultūrinis kvapas buvo grynai metafiziškas, taigi neįveikiamas banaliu vėdinimu. Vitulis skelbėsi esąs pirmoji karta nuo žagrės, todėl visos jo ląstelės dvokė pūvančia žeme, gimtąja kaimo troba ir visais visais jo gyvenimo naminiiais gyvuliais iškart. To kvapo negalėjai tiesiog nuplauti ar panaikinti, jis buvo Vitulio esmė – net jo lavonas veikiausiai dar ilgai skleis tą metafizišką aromatą. Kaip tik šį lietuviškos kultūros kvapą ir užuodė nelemtieji kongrese lėbaujantys rašytojai, kaip tik nuo jo net patys mandagiausieji suko nosį, išlaikydami saugų atstumą.

Rimas buvo senamiesčio grindinio kūdikis, neturėjo nė giminių kaime, kur būtų leidęs vasaras. Vaikystėje iš viso gal tris syk užlipo į stebuklingą senelio palėpę, tačiau vis vien amžiams liko persmelktas to nelemto lietuvių rašytojo kvapo. Vien iš to kvapo visokie nusūsę švedai, prancūzai ir net išverstakės vengrės jį iškart atskirdavo. Jo viešbučio kambarys nedvokė lavonu, bet metafizinė lietuvių rašytojo kvapo dedamoji smelkė ir Rimą – tas niekingas dvelksmas ir buvo vergo ženklas, kurį kiekvienas laisvas žmogus neklysdamas atpažindavo.

Tik tuomet stebuklingai atsivėrė jo šnervės, jis visai apkvaito nuo slaptųjų aplinkos kvapų. Tik „Harbour Castle“ viešbutyje pagaliau suvokė, kad uoslė yra slaptieji vartai į kitokį, labai reikšmingą ir svarbų kosmosą. Tik nuo to akimirksnio ėmė viską uosti ir naujaip užuosti. Bemat įsigyveno į anksčiau nuo jo slėptą aromatų pasaulį. Rašytojai Toronto kongrese kvepėjo egzotiškomis žolėmis arba abstrakčių elektroninių iškrovų ozonu. Tik kinai ir vietnamiečiai dvelkė puriomis senoviškų saugumo bylų dulkėmis.

Vėliau pamėgo uosti absoliučiai viską – net moteris pirmiausia apuostydavo. Pasaulis kvepėjo kuo įvairiausiai – nebūtinai švelniai ir maloniai. Manhetenas tolydžio padvelkdavo krauju ir vėmalais –

o ką jau kalbėti jau apie Pietų Bronksą. Rudeninis Paryžius kvepėjo anaip tol ne keptais kaštonais, o tik arabiškų žydrųjų naktų prakaitu ir nesprogusių bombų plastitu.

Tačiau vien tik lietuvių rašytojai kvepėjo dvasios tvartu. Visi jie dvokė metafiziniu mėšlu, tačiau patys to nesuvokė. Rimas identifikavo šį kvapą per patį pirmąjį apsilankymą anapus irstančios geležinės uždangos, gerai užuodė tą metafizinį dvoką, tačiau negalėjo jo lengvai ir paprastai atsikratyti. Galėjo nustelbti tik fizinę šio kvapo dedamąją: šlakstėsi geriausiais tualetiniais vandenimis ir atsidėjęs tyrinėjo jų aromatus. Jis net buvo parašęs trumpą vadovą kelionėms po kvapsnių pasaulį.

Deja, joks išorinis aromatas negalėjo nustelbti tikrojo lietuvių rašytojo kvapo, tos genetinės vergo žymės. Dešimtis kartų šitai patyrė: labiausiai geranoriški užsienio leidėjai svarbiausiu momentu ūmai suraukdavo nosį ir niūriai pasišalindavo. Nelemtas lietuviškasis kvapas niekur nedingo, jis netgi nesilpo. Griuvo Berlyno siena ir visa geležinė uždanga, o tas kvapas nesilpo. Rimas tapo europinių rašytojų konferencijų senbuviu, tačiau nelemtasis jo dvokas veikiausiai tik sustiprėjo. Jokiems rimtiems leidėjams nereikėjo lietuvių rašytojų: lietuvių rašytojai lavoniškai dvokė, o leidėjai garbino gerus kvapus ir gerą virtuvę.

Jis pasijuto atsidūręs tarp dviejų ugnių, likęs suvis be tikros vietos šitame pasaulyje. Jokia banda nesutiko jo priimti. Abstrakčiomis žolėmis ar kalnų sniegynais dvelkiantys europiečiai nepakentė metafizinio tvarto, o lietuvių rašytojai ėmė nekęsti Rimo Vizbaros kaip už tai, kad jis visą laiką stengėsi kvepėti bent jau pakenčiamai. Tą kastos paslaptį jam išdavė perkarės didžiaakis plunksnos brolis, gerdamas Rimo sąskaita rašytojų knaipėje. Per visą gyvenimą daugiausiai nemalonios tiesos į akis jam pasakydavo, labiausiai jį apdergdavo būtent geriantieji jo sąskaita.

– Nu gerai – tu kvepi! – paskelbė gatavutis, bet vis vien išraiškių akių liegena. – Tai kas, kad kvepi? Juk vis vien esi lietuviškas šūdas. Tai ir būk šūdas! Išdidžiai ir lietuviškai! O tu kvepi. Tu visus įžeidi. Įžeidi mus visus. Įžeidi protėvių vėles ir vaidilučių ugninį pasiaukojimą. Nes tu skaniai kvepi.

Tos filosofinės idėjos atsklido iš pasibaisėtinai dvokiančios kiaušymės. Varančios į neviltį burnos buvo dar vienas skiriamasis rašy-

tojų kastos bruožas, jį filosofiškas plunksnos brolis parodė nepriekaištingai. Jo išraiškiamė veide žiojėjo klaidi eirtmė, joje blizgėjo karūnėlių metalas ir dusliai klaksėjo plastmasiniai protezai, sukabinti nerūdijančio plieno vielikėmis. Ta burna priminė nuotėkų vamzdyną požeminiame senamiesčio kanalizacijos šulinyje. Suraišiotą vielomis ir kreivai šleivai suvirintą, bet vis tiek varvančią požeminių vamzdžių raizgalynę. Iš tos vamzdžių raizgalynės, iš tos burnos atsklido pragaro gelmių kvapas, ugninio raganų viralo dvokas – tikrasis lietuviškos kultūros žmogaus aromatas.

Nuo to laiko Rimas ne tik uodė, bet ir atidžiai apžiūrinėjo lietuvių kultūrininkų burnų gelmes. Jis sugalvojo keletą įmantrių būdų gudrumu ar prievarta plačiai pražiodyti rašytojus ar dailininkus. Paprasčiausia buvo nupirkti tiriamajam išgerti – šimtą gramų didesnėje taurėje. Kada lietuvių rašytojas prasižiodavo, stengdamasis kuo skubiau susipilti už dyką gautą degtinę į gerklę, Rimas išvysdavo ne tik tokio žmogaus dantis, bet ir vidurius. Aptikdavo degtinės skalaujamose burnose neprilygstamų dvokiančių sąvartynų ir net apokalipsinių pasaulio pražūties vaizdų. Norint parašyti graudžią poemą apie kenčiančius sąvartyno vaikus, visai nereikėjo važiuoti į Kariotiškes – pakako gerai įsižiūrėti į kokio lietuvių poeto burną. Tokia burna buvo materializuota sąvartyno metafora. Pajuodusios, išgeltusios ar nupilkėjusios dantų griuvenos, neištrauktos išpuvusios šaknys, savaitėmis dantų šepetėlio nemačiusios iltys, apaugusios akmenimis, už kurių tikriausiai slapstėsi tigrai ir hienos. Kiekvienam pražūties metaforos ieškotojui šitai turėjo pažadinti tikrą įkvėpimą. Rimas Vizbara visą gyvenimą buvo ir tikros, ir metaforiškos pražūties ieškotojas, todėl gėrėte gėrėjosi lietuviškomis kultūrinėmis burnomis. Eidavo į rašytojų knaipę pažiūrėti į tas burnas kaip į meno kūrinius, o kartu magiškas olas, kuriose tūno lietuviškos dvasios. Rimas Vizbara buvo įsitikinęs, kad tose olose slypi lietuviškosios kultūros galių šaltinis. Tie žmonės veikiausiai buvo įsteigę slaptą draugiją, į kurią jo nepriėmė, nes Rimas jau senų seniausiai buvo išdavęs lietuviškąją idėją – jis stengėsi skaniai kvėpėti.

Dabar jam, kaip senam išdavikui, buvo jau vis viena. Seniai atsiskyrė nuo rašytojų kastos ir kultūrininkų bendruomenės. Tad galėjo netgi pažeisti svarbiausiąjį tabu – turėjo teisę pertvarkyti visą

savo išpuvusios burnos architektoniką. Žinojo, jog taip galutinai iškris iš slaptojo lietuvių rašytojų klanų, jog galutinai praras lietuvišką kultūros kvapą. Tai buvo klaidi kultūrinė savižudybė. Tačiau tiesiog nebeturėjo kur dingti – privalėjo ko nors imtis, antraip būtų visiškai nukvaišęs. Noros pelenai beldėsi į jo širdį. Jis pamaži kraustėsi iš proto, turėjo bent formaliai kuo nors užsiimti, taigi ėmėsi tvarkytis dantis.

9. TINGINYS IR ŽUDIKAS

Rimas Vizbara šiaip ne taip sugrįžo į vaiskų rytmetį, kada užsimezgė jo naujausioji istorija: tą gildantį rytą, kuris maldavo imtis tikrai esmingo darbo. Bent jau apsimesti prieš visus dievus ir demonus, kad imasi tikro darbo. Jam priderėjo susikaupti ir parašyti du apžvalginius straipsnius dviems savaitraščiams. Ar bent jau pribloškiantį esė merdinčiam kultūros mėnraščiui. Be Rimo pagalbos tas mėnraštis paprasčiausiai nugaištų klaidiose kančiose. Rimas nesunkiai įsivaizdavo traukuliuose merdintį žurnaliuką. Dar lengviau įsivaizdavo jo redakcijoje dirbančius žmones, kurie netekę darbo tyliai ir prakilniai išmiršta badu. Rimas būtinai privalėjo imtis darbo, sėsti prie išklusios seno kompo klaviatūros. Paskui pažvelgti pro langą, pamatyti pilną gėlių pievą, išgirsti bites, mėsliai dūžgiančias apie žiedus, ir gal net pristabdyti laiką, kad tos bitės trumpam sustingtų.

Tačiau jokia pieva po jo balkonu neplytėjo. Apačioje riogsojo akmenimis grįstas vidinis kiemas, o tarpuvartėje pleveno neprilygtamos Gretos eigasties prisiminimas. Ji jau apleido Rimo rytinį pasaulį, paliko jį beprasmiškai susižadinusį, vienišą kaip seniai išger-tas butelis. Toksai tuščias metafizinis butelis tikrai negalėjo sustabdyti laiko, negalėjo parašyti nė vienos išties vertingos eilutės. Mūzos nė nemanė suskristi pro praviras balkono duris ar pajuodusias ventiliacijos angas. Rimas taip ir neprisėdo prie kompo, nors veik neabejojo, kad jo apviltas kultūros mėnraštis jau nebe šiaip merdės, o skausmingai ir galutinai nugaiš.

Tuo tarpu jis tiesiog negalėjo nieko sukurti. Gal jau nebebuvo rašytojas – tikriausiai todėl, kad per skaniai kvėpėjo. Jis ne tik išskvėpino cK „Obsession“ – dar papurskė į burną mėtinį gaiviklį,

kuris užgožė paskutiniuosius lietuviškojo kultūrinio kvapo likučius. Rimas Vizbara prarado savastį, tuo tarpu jis buvo tiesiog mirtinai susikrimtęs bejėgis Niekas.

10. APGAULINGŲ ŽODŽIŲ ŠOKIS

– Jus beprotiškai jaudina meno savaitraščių ir kultūros mėnraščių mirtis? Negalit be ašarų žvelgti į pūvančius kultūrinius lavonus? O išsiraudojęs pasiuntat ir niršiai ieškot kaltųjų?

Rimas pats buvo įniršęs ar bent niūriai suirzęs. Jau ilgiau kaip valandą kamavosi ankštoje universiteto auditorijoje, beviltiškai bandydamas išaiškinti lietuviškojo pasaulio struktūrą keliasdešimčiai studentų bei asistentų. Ta spalvinga publika jo nekentė: susirinko čia ne paklaustyti genialių Rimo Vizbaros minčių, o su juo ginčytis. Tie žmonės anaipol nerymojo, užgniaužę kvapą ir gerdami jo minčių šviesą. Jie vis žiojo savo siauralūpes burnas ir vapėjo stulbinančias nesąmones. Rodės, jie iš anksto surepetavo vargšo Rimo puolią tarsi milžinišką džiazo siuitą. Labiausiai stengėsi, garsiausius solo vinguriavo dviese: gerokai pliktelėjęs, ironiškai perkreipęs lūpas akiniuotas džiūsna ir raudonskruostis nuoširdus šnekutis, ant ryškiai žalių marškinėlių baltai užsirašęs „Kugelis – dievų maistas“.

Rimas buvo priverstas klausytis to žodžių džiazo, mat neatsispyrė pagundai dar kartą suvaidinti intelektualų pajacą ir niekieno nemylimą pranašą. Kai Martynas pakvietė jį susitikti su universiteto publika, Rimas iškart griežtai ir nuoširdžiai atsisakė. Paskui susimąstė ir primygtinai viliojamas neapdairiai sutiko. Gal tiesiog nesąmoningai norėjo parodyti publikai dantis. Tikrąja to žodžio prasme: aprodyti žmonėms savo naujus lygutėlius dantis. Dabar dėl to skausmingai gailėjosi: net be veidrodžio matė, kaip nuobodulus ir susierzinimas dėl tų susirinkusių žmonių seniai užliejo visą jo burną ir naujuosius dantis. Tas susierzinimas turėjo atrodyti kaip juosvi blizgantys glitėsiai. Jie ne tik subjaurojo jo burną ir žodžius, jie net lipo iš jo smegenų lauk per ausis.

Rimą Vizbarą vis labiau erzino didžiumos žmonių veidai. Tie veidai per menkai tesiskyrė vienas nuo kito. Jie buvo pernelyg vieno-

di, Rimas vis dažniau palaikydavo tuo pačiu žmogumi bent keletą visai kitais vardais pasivadariusių tikrovės personažų. Rimas Vizbara čia tikrai nebuvo kaltas: tiesiog jie visi dėvėjo tokį patį veidą. Jie visi buvo išsinuomoję tą patį veido modelį iš tos pačios lietuviškų dievų nuomos firmos. Tegalėjo gauti veidą ir sielą išsimokėtinai, nes buvo visiški dvasios skurdžiai.

Tie žmonės manė, kad svarbiausia yra apsirengti kuo kitokesniais ir kuo idiotiškesniais drabužiais. Jie manė, kad šitaip iškart atsiskirs vieni nuo kitų ir taps vienatiniais, su niekuo nesupainiojamais žmogiškaisiais egzemplioriais. Jie visiškai nepagalvojo apie savo veidus, o ypač akis. Jie buvo tarsi ištraukti iš kopijavimo mašinos, jeigu kuo ir nepanašūs – nebent dantų išpuvimo laipsniu. Labai prisispyrus, juos dar buvo galima atskirti ir klasifikuoti pagal dantis. Žandikaulių invalidumo lygis dar skyrė tuos visiškai vienodus skruzdėlinius žmogučius. Juos atvienodinti dar galėjai pagal išpuvusius dantimis padabintus vypsnius bei kai kurių merginų papukų konfigūraciją.

Labiausiai Rimas siuto dėl to, kad nėra dailininkas. Jis negalėjo viso to veidų marazmo nutapyti, o jo kruopštus aprašinėjimas pats bemat virsdavo marazmu. Tie monotoniški veidai įvarė jį į kūrybos spąstus. Nebegalėdamas rašyti, tik sklandžiai plepėjo – tai buvo vis šiočia tokia savižudos atmaina.

Pirmąsias penkiolika džiazinio šou minučių jautėsi pakiliai, bet pamažu jį ėmė sloginti atsainiai klausančių tešlinių veidų siena. Keliasdešimt porų akių vangiai spoksojo į jį, tačiau tos akys tebuvo užsklęstos angos. Jeigu tos angos kur nors vedė – nebent į nebūtį. Pro tų nebūties angų sklendes Rimo mintys niekaip neprasibrovė į tų žmonių smegenis. O pro ausis į jų vidų patekdavo tik žodžiai – bergždi oro virpesiai. Žodžių Rimas kol kas dar nepristigdavo.

– Vos apima noras ieškoti kaltų – pažvelkit į veidrodį. Vien tas vėpsantis iš veidrodžio tipas dėl visko kaltas. Tai jis nedavė pinigų šventajai lietuvių kultūrai, o išleido juos alui. Tai jis neišmoko deramai atlikti dirbtinio intelektualinio kvėpavimo, taigi neatgaivino nelaimingųjų kultūros skenduolių. Ko jūs spokсот į mane – jūs patys tuos mėnraščius ir numarinot! Jūs žudikai!

– O ką Benas galėjo padaryti? – tarsi pati savęs paklausė didžia-

akė mergina iš pirmos eilės, supynusi gelsvus plaukus į kokias šimtą keturiasdešimt šešias kasytes.

Ši nauja džiaz solistė įsijungė į klausimų griūtį pirmąsyk per visą šou. Tas tūkstantis jos kasyčių atrodė ne tik egzotiškai, bet ir labai patraukliai. Rimas gerokai nustebo: šiaip jau kultūra ir menais dažniausiai domisi klaidios baisutės. Jomis nesidomi vyrai, todėl jos domisi menais arba tampa aršiomis feministėmis. O šita kasytininkė traukė akį, ji buvo verta nuodėmės – netgi ne vienos nuodėmės, o ištisos bjauriausių nuodėmių puokštės. Jos kasytes derėjo gausiai sulaistyti sperma, kad suliptų ir jau niekada nebeišsipintų. Jos plaukus neišvengiamai tektų nukirpti, kaukolę plikai nuskusti ir darsyk gausiai sulaistyti sperma. Paskui įmurdyti tą apsėklintą kaukolę su visu jos drebančiu kūnu į purvą – į tikrą, gerą lietuvišką mėšlą, idant pagaliau suvoktų esanti savo šūdinios tautos dalis. Tai merginai būtinai reikėjo pasakyti ką nors šamaniško: regis, ji stebuklingai liko veik nesugadinta dvokiančios lietuviškos kultūros, toji kasytininkė dar galėjo patikėti įtaigiais vizbariškais žodžiais.

– Koks vienas benas tikrai nieko negali. Daug daug benų gali absoliučiai viską. Jeigu daug daug benų slaptose savo mintyse vieningai sutaria numarinti visus kultūros mėnraščius – vadinasi, tokia dievų valia. Lietuviški dievai, tupintys medžiuose ir vietoj kramtoskės žiaumojantys šventųjų ažuolų giles, taip nusprendė. Visi tie benai tebuvo dievų valios reiškėjai. Tačiau kaipsyk todėl visa jų beniška veikla radikaliai keičia pasaulį. Pavyzdžiui, numarina kultūros mėnraščius.

– Norit mums pranešti, kad kultūra Lietuvoje niekam neberekalinga? – pagiežiai perklausė akiniuotas džiūсна, susiraukęs neįlg idiotas, kuris pirmąkart gyvenime pamatė citriną ir iškart ją perkando atšipusiais striukais dantimis. – Tai šit kodėl savaisiais rinkos ideologija persunktais pareiškimais prisidedat prie kultūros griūties.

– Kaip kaip?

– Jūs pirmasis išėjot į gatvės mugę pardavinėti savo knygų su autografais tarsi alaus skardinių. Pirmasis ėmėt drastiškai ir įžūliai reklamuoti savo romanus. Jūs viešai tyčiojotės iš menininkų, kurie prašo visuomenės paramos.

Šis žodinio džiaz standartas Rimui buvo beprotiškai pabodęs,

tačiau niekur nedingsi – publika šį popstandartą dievina. Tai būtinai dainelė, kurią neišvengiamai tenka sudainuoti. Tai nelyg prievartinis dalyvavimas sekmadienio pageidavimų koncerte per valstybinę televiziją.

– Jie neprašo paramos. Jie reikalauja. Reikalauja pinigų, kurių neužsidirbo ir net nesirengia užsidirbti. Jie reikalauja užmokesčio vien už tai, kad patys save pavadino menininkais. Nori būti kitų žmonių išlaikytiniai, tačiau nepageidauja tų kitų žmonių paisyti, nori užsiimti tuo, kas reikalinga vien jiems patiems.

– Jūs manot, kad menininkams nereikia valgyti? – vėl garsiai užklausė didžiaakė naivuolė – jos vienos akys nebuvo užsklęstos, ji vienintelė begal neatsargiai įsileido klatingas Rimo mintis vidun.

– Nepainiokit Dievo dovanos su kiaušiniene. Kūryba yra maldos forma. Šlykštu reikalauti už maldą išankstinio mokesčio. Tikras menininkas tėra vienuolis, atnašaujantis savo privatiems dievams, kankinantis savo kūną ir dvasią tų dievų vardan. Jei kas sava valia nori tą vienuolį pamaitinti ir pagirdyti – šlovė tokiam geradėjui ir mecenatui. Tačiau ką pasakytumėt apie vienuolį, kuris agresyviai užkabinėja praeivius ir reikalauja pinigų tarsi koks įžūlus elgeta. Garsiai šūkauja, kad jis esąs vienuolis, tikrasis ir vienintelis dievų tarnas! Kad jūs privalot jam duoti pinigų, idant jis gyventų geriau, negu jūs pats...

– O ar tiesa, kad jūsų žmona – klestinti verslininkė? – su saldžiausia pasaulyje šypsena paklausė pagiežusis džiūsna smulkiais pa juodusiais kreivadantukais.

Jiems nederėjo prišaukti Noros šmėklos. Po tokių žodžių Rimas įgijo šventą teisę prieiti prie šlykštuolio provokatoriaus ir spjauti jam į veidą iš pačių gelmių atkrenkštais rūkaliaus skrepliais. Geri lietuviški skrepliai – idealus būdas apsiginti nuo šmėklų. Tačiau užuot spjaudęsis nusiramitimui ėmė atidžiai žiūrinėti ir net skaičiuoti piktojo šou orkestrantus. Jų veidai niūriai susiraukšlėjo, jie kaukšėjo geležinėmis iltimis, stengdamiesi jam įkasti. Ūmai pravėrė savųjų akių sklendes ir spigino Rimą dygiais klausiančių akių vyzdžiais. Šį mirksnį jie buvo pasiryžę jį išklaudyti, gal net įsileisti vidun. Šį mirksnį Rimas galėjo atvienodinti jų veidus, nubraukti nuo jų tą iš lietuviškų dievų išsinuomotą vienodumą. Orkestrantų buvo trisdešimt aštuoni: dvidešimt septyni vyrai ir vienuolika mo-

terų. Paradoksali proporcija: šiaip jau vyrais menininkais labiausiai domisi moterys.

– Turtiną žmona ar meilužė – tai estetikos dievų dovana laimingą bilietą ištraukusiam menininkui. Tai pats saugiausias gyvenimo ir kūrybos variantas. Boschas niekad nebūtų nutapęs savo inferalinių paveikslų, jei nebūtų turėjęs turtingos ir įtakingos rėmėjos. Ji organizavo jam galimybes ištapyti tuos fantazmiškus altorius. Be protekijų ir rėmėjų tokio siaubūno niekas nebūtų nė prileidęs prie šventų altorių. Boschą pasauliui padovanojo jo rėmėja – jai ir reikia dėkoti. Antraip jis būtų nukvakęs ar kaip kitaip pražuvęs.

– Bet šiandien jūs vis dėlto leidžiat, kad kultūros mėnraščiai išmirtų? – pagaliau vėl užgrojo šnekutis Benas. – Jums nerūpi kultūros likimas? Jūs nenorite apginti lietuvių kultūros?

Noros šmėkla ne tik gildė, bet ir kėlė kone fizinį skausmą. Rimas ilgėjosi jos kiekviena kūno ląstele. Noros neįmanoma kuo nors pakeisti, todėl reikėjo kuo skubiau šamaniškai išstumti jos šmėklą į užerdvius. Mergina su kasytėmis pirmoje eilėje atrodė išties gundančiai. Jai būtinai reikėjo pasakyti ką nors šamaniško, kultūriškai neleistino ir šėtoniškaai paradoksalaus. Patiekti vizbarišką akibrokštą, nes tik tokie dvasios šuoliai galbūt galėjo išstumti Noros šmėklą.

– Kultūros nereikia ginti, nes jau atėjo laikas patiems gintis nuo kultūros! – paskelbė Rimas ir pajuto, kaip švelnūs improvizacijos demonų pirščiukai pakelia jį ir neša į dausas. – Kultūra – tai slibinas, praryjantis individualią žmogaus sielą, kaip kad dievas krokodilas prarijo Saulę. Kultūra suvienodina žmones ir priverčia juos naudoti vienodus liniuotes ir vienodus kompasus. Kultūra paverčia žmones banda, kuri eina viena kryptimi ir vienodu žingsniu. Ji atima iš žmogaus jo prigimtį, jo laisvę ir jo galimybes.

– Nieko nesuprantu, – atsiduso mergina su kasytėmis.

– Norit pasakyti, kad muzika suvaržo žmogaus laisvę? Arba paveikslai? – pasipiktino Benas.

– Aš noriu pasakyti, kad žmogaus laisvę suvaržo dirbtinai kultūrizuota muzika. Sukultūrinimas uždeda ant žmogaus smegenų ir jautimų neregimus pančius. Muzika išreiškia slaptuosius žmonių bioritmus. Kiekvieno konkretaus žmogaus ritmus geriausiai atitinka vis kitokia muzika. Bet čia atrėplioja šlykštusis kultūros slibinas, viską apseilėja ir sužiaumoja. Slibino paliepimu visi privalo klausyti

tis Mocarto ir juo žavėtis – antraip bus nekultūringi. Visi privalo klausytis Bethovenio ir alpėti nuo tariamų jo gelmių. O kodėl? Lengvasvoris optimistas Mocartas mane erzina, o pretenzinga Bethovenio patetika mane pykina. Mano ritmus atitinka didžiuma Bacho, o mano žmonai Bachas atrodo šurpiai nuobodus ir ilgainiui sukelia dantų skausmą. Pagal idiotišką standartą mudu abu esam velniškai nekultūringi, bet kaip tik tuo ir didžiuojamės. Todėl kad mudu mėgstam kaip tik tokią muziką, kokią išties mėgstam, o ne tą, kurią mums primeta slibininis kultūrinio mulkinimo aparatas.

– Jūs neigiat standartinį pasaulio suvokimą ir standartizuotą mokymą, – didžiai patenkintas sudundeno simpatiškas dručkis iš pačio kampo.

Tas dručkis puikavosi milžiniškais nugeltusiais kapliais ir arklininko dėtomis plombomis. Jis buvo trupai nusikirpęs ir vilkėjo rūdžių spalvos striukę – šit kokį žmogų Rimui Vizbarai šiandien pirmąjį pavyko atversti į savo tikėjimą.

– Žinoma. Visi pasaulio universitetai moko idiotiškų schemų – to, kas tą dieną yra visuotinai priimta arba tiesiog madinga. Diegia aptakaus vidurkio ir niekam neužkliūvantį mąstymo būdo. Pareiškęs realią ir blaivią, bet nors truputėlį originalesnę mintį, neišlaikysi jokio universiteto egzamino. Mat toji mintis neįtaikys į tądien madingą ir priimtą mąstymo kelią, ji bus nekultūringa, gal net necenzūriška. Neišlaikysi vieno, kito, trečio egzamino, o paskui įprasi tokių minčių daugiau garsiai nereikšti. Pagaliau suvis atprasi tokias mintis net ir tyliai galvoti. Žodžiu, tapsi kultūrizuotas. Būsi galutinai sužiaumotas nelemtųjų kultūros slibinų. Teisingas ir tvaringas kultūros debilas.

– O kur rasti bendruosius kriterijus, jei ne bendrame mokyme? Gal vienintelis Vizbara visiems nurodys teisingą kelią – ar kaip?

– Jūs jau sugadintas, Benai, – liūdnai pasakė Rimas tam nenustygstančiam vaikinui, dieviškajam kugelio mylėtojui. – Jūs jau įtikintas, kad tegali būti vienintelis teisingas kelias. Jei ne universiteto, tai socialdemokratų partijos. Jei ne partijos – tai iš bėdos bent jau Vizbaros. O jei net ne Vizbaros – tai kurios nors bažnyčios ar sektos. O juk kelių kiekvieną mirksnį yra daugybė. Nėra jokių standartų, tėra improvizacija ir šamaniškas pasaulio suvokimas. Pasaulį reikia čiuopti uosle ir skanauti pirštais... Pasaulio spalvos yra gir-

dimos, o kvapai nepaklūsta jokiems dėsniams... Jokia primesta kultūra žmogui nereikalinga.

– Ergo, nereikalingas ir Rimas Vizbara, – pergalingai konstatavo pagiežusis piktuočis.

Štai! Štai dėl ko jis čia pakviestas. Tie trisdešimt aštuoni čia susirinkę savavaliai teisėjai tenorėjo paskelbti jam mirties nuosprendį. Smarkokai pavėlavo – tokį nuosprendį Rimas sau pasirašė jau kadaį kadaį. Net Noros šmėklai, virtusiai mergina su daugybe kasyčių, toks naivus bandymas jį paniekinti pasirodė komiškas: ji pašaipiai vyptelėjo ir atsigręžė atgal, naikindama tą piktą liegeną gniuždančiu žvilgsniu.

– Žinoma, – pratarė Rimas pabrėžtinai ramiai ir aiškiai. – Žinoma, aš niekam nereikalingas. Aš negaliu būti reikalingas publikai, kuri kalba ir net mąsto frazėmis, atlietomis iš skysto lietuviško šūdo. Net jeigu šis pastaruoju metu yra spėriai keičiamas prancūzišku ar amerikietišku šūdu. Aš negaliu turėti deramos vietos pasaulyje, kuriam pakanka betikslės sujauktos informacijos iš „Interneto“, bet visai nebereikia minčių ir idėjų. Kuriam pakanka skuboto persipisimo diskotekos ar klubo tualete, bet visai nereikia kankinamai lėtos ir todėl stulbinamai meniškos erotikos. Tokiam pasauliui aš tikrai atrodau lavonas. Apsimesti lavonu man yra patogiau ir netgi prasmingiau. Manęs jau nebėra, aš miręs. Norit, tuoj pažirsiu pomirtinėmis plėnimis – iš manęs teliks balkšvų dulkių krūva. Beje, tai pats parankiausias man pavidalas. Jis geriausiai išreiškia mano kūrybinę esmę.

Publikos veidai buvo blyškūs ir suvytę, o šnervės plonytės ir išsiplėtusios. Šiandienė publika buvo veik seksualiai susijaudinusi, nes rengėsi nužudyti kol kas dar gyvo žmogaus dvasią. Pasistatė Rimą ant pakylės, susėdo amfiteatro pusračiu ir gosliai čepsėdami sekė, kaip jis lėtai ir skausmingai merdėja. Baisiausia, kad tarp jų įsitaisė ir Nora: sėdėjo pirmoje eilėje, pasislėpusi po šimtu šešiasdešimt keturiomis kasytėmis, prisidengusi naiviomis reto ryškumo akimis.

Ta mergina, kuri kitados gal buvo Nora, dar galėjo jį išgelbėti. Galbūt kaip tik ja galėjo pradėti savo naująją knygą. Jos veidas buvo gražus ir kilnus kaip tuščias popieriaus lapas. Ji buvo panaši į visus kitus tuščius popieriaus lapus, tačiau kaip tik tuo nepaprastai nuostabi. Joje dar buvo galima parašyti ką tik nori – net šedevrą. Ji

buvo natūralumo oazė šitoje abstrakčių postringavimų dykynėje. Rimas Vizbara būtinai turėjo prisivilioti ją šiam vakarui – kad ir ką dėl to tektų paaukoti ar iškentėti.

11. KELIONĖ Į NAKTIES PARIBIUS

Tik paskui išsiaiškino, kad jai dvidešimt dveji, o jos vardas skamba klaidingai – Celestina. Pats gerai nesuprato, kodėl apgaule ir gudrumu pasičiupo tą magistrantę, ko iš jos norėjo. Tikriausiai slapčia gėdė, kad ji akimirksniu virstų verge, nuolankia meilužė, suklupusia ant kelių ir su ašaromis akyse dėkojančia už garbę pažįsti senstantį genijaus gaiduką. Tikriausiai dar smarkiau troško, kad ji iškart taptų tyra ir neliečiama jo mokine, vaidilute ir išminties paveldėtoja, kad gebėtų perprasti savąjį guru be jokių žodžių, galbūt net be minčių – tiesiogiai per tuštumos šnabždesius.

Turbūt norėjo ne tik vieno ir kito, bet ir dar dešimčių mįslingų dalykų – visų vienu metu. Norėjo, kad daugiakasė Celestina virstų viskuo, ko jam dabar stigo, virstų iškart – per porą valandų. Šito troško, bet žinojo, kad niekaip nesulauks. Nusmurgęs pasaulis nesirengė sutverti tokių merginų, kokių jam žūt būt reikėjo. Tokių kasyčių, kurias išties vertėtų sodriai apšlakstyti kuriančia sėkla, idant iš jų užgimtų dieviškieji išminties plaukai ar bent Medūzos Gorgonės gyvatiška šėveliūra.

– Tik neskriausk Selės, – prisakė jam Martynas, veždamas juodu link centro. – O tu, Celestina, pasistenk atsispirti šitam monstrui. Jį tiesiog reikia iškentėti. Jis tik apsimesa ugnį spjaudančiu slibinu, o iš tiesų yra... Na, pati pamatysi.

Martynas išgarsėjo metafiziškomis eilėmis, tačiau tikroji jo gyvenimo esmė buvo automobiliai. Savo sukriošusį „Mersedesą“ jis mylėjo kur kas stipriau, negu savo poeziją ir apskritai visą pasaulio meną. Vienintelis samdydavo Rimą pakalbėti savo seminare ir net iškabindavo viešą kvietimą fakulteto skelbimų lentoje. Nepaisant isteriškos meilės seniems „Mersedesams“, Marčius visad buvo šaunus bernas. Jis nedvokė lietuvišku šūdu ir nespinduliavo metafizinio tvarto biosrovių. Su juo buvo visai įmanoma nusriaubti stiklą gero viskio. Visa likusi profesūra Rimo Vizbaros nekentė, privengė

ir galbūt truputėlį bijojo. Nė su vienu iš tų dvasios vargetų Rimas nebūtų gėręs nė alaus. Visad skrupulingai rinkosi sugėrovus, gal todėl dažniausiai girtuokliaudavo vieniui vienas.

Kol kas niekaip neįstengė parašyti net pirmosios eilutės švariam Celestinos veide. Tai buvo šiuolaikiško angelėlio veidas: pasitinkintis savimi ir išdidus, tačiau kartu doras ir nekaltas. Selė atrodė lipšni ir mažumą nustėrusi – lyg ir tokia, kokią parankiausia mokyti bei šviesti, kokią lengviausia minkyti, pakylėti ar nusviesti žemyn į pragaro liepsnas. Tačiau net būdama jam lipšniai prielanki, deja, priklausė kitokio ritmo pasauliui. Jos akys atrodė mėslios ir ramios, tačiau liemuo buvo liaunas ir lankstus. Tarsi netyčia ją apglėbęs, Rimas iškart pasijuto pernelyg lėtas – tiesiog nesuskubo įtaikyti į jos kūno ritmą: ji viską darė greičiau ir staigiau. Jos gyvenimas buvo staigesnis, nors dėl to kažgi ar turiningesnis. Savo kūno ritmą ar judėjimo greitį jis dar galėjo pakeisti ir suderinti, dėl to per daug nesijaudino. Kur kas labiau jį nukamavo jo paties kitados sukurtas miestas.

Rimas nebepažino savojo Vilniaus. Leidosi Celestinos vedamas ir bemat pasigailėjo susidėjęs su ta kasytėmis apsipynusia laume. Ji ne tik apsimetė esanti Noros įsikūnijimas. Ne tik sutrikdė jo nuoseklią ir nykią savizūdą – ji dar ir piktybiškai pamainė Rimo Vizbaros kitados sukurtą Vilnių.

Jiedu vaikštinėjo gatvėmis, kurių anksčiau jo mieste nebuvo. Vėl gražinti į pavadinimų lenteles senieji šventųjų vardai pamėkliškai užbūrė ir pačias gatves. Jos buvo visiškai kitaip apšviestos, jomis vaikščiojo visai kitokie žmonės, nei vaikščiodavo Rimo Vizbaros senamiesčiu. Čia buvo nemalonu ir ypatingai nesaugu – po neatpažįstamą grindinį rėpliojo jam svetimi padarai. Jautėsi tarsi jūreivis, užklydęs į priešišką uostą: aplinkui šmirinėjo neaiškos žmogystos, o sienas ramstančios prostitutės visos kaip viena buvo užsikrėtusios nepagydomu ypatingos atmainos sifiliu. Negana to, visi tie suvytę praeiviai, šlugždantys it rudens lapai, visos tos spalvingos merginos vienijosi į slaptą sąmokslą prieš Rimą Vizbarą. Visi tarpais pasigirstantys jų žodžiai bei įkyrūs rankų mostai buvo nukreipti jo link, baugino jį ir stengėsi jį sunaikinti ar bent apniokoti.

Dar bugščiau jautėsi baruose ar šiaip knaipelėse, kurias leido rinktis Sele. Visi tie rūšiai bei prieblandoje skendinčios užėigos buvo

įžeidžiamai svetimos teritorijos. Niekas nemojo Rimui ranka ir jo įkyriai nekalbino, niekas vogčia nespoksojo į jį per petį, nė viena mergina nekilstelėjo antakių, ūmai jį atpažinusi ir maloniai nustebsi. Tie žmonės užsiėmė visiškai kitokia savižuda, nei toji, prie kurios jis buvo praręs. Jam rodėsi, kad tie pavėpę vaikinai ir guvios merginos tarpusavyje šnekasi nesuprantama kalba. Gal net ne kalba, o specifiška ženklų bei garsų sistema, kuria apskritai neįmanoma parašyti knygos. Ta specifiška ženklų sistema visi jie gūdžiai šnekėjo vien apie jį, tarėsi, kaip reiktų jį sunaikinti, idant daugiau čia nesimaskatuotų ir nekliudytų tūkstantmečio pabaigos pasauliui regzti savuosius šmokslus prieš dievus bei Visatos darną.

Žinoma, visai greta egzistavo pasaulis, kuriame tebebuvo rašomos ir skaitomos knygos. Žinoma, galėjo mirksniu pakeisti maršrutą ir grįžti į savąjį miestą ir savas kavines, kur visi jį pažinotų, visi šnekėtų įprasta žmonių kalba apie įprastus banalius dalykus. Treikėjo tvirčiau suimti Celestiną už alkūnės, o gal tik pamoti pirštu ar kryptelėti antakį. Tačiau negalėjo taip pasielgti: būtų iškart atplėšęs Selę nuo to pasaulio, kuriame ji bemat ištarpo ir sužydėjo. Jos akys žybčiojo prietemoje, visas tūkstantis kasyčių žėrėjo auksu. Pasigriebęs ją vien sau, jėga pervaręs į savąjį senamiestį, iškart būtų pražudęs tą magišką ir slaptinę žavesį.

Jam diegė širdį ir stigo oro. Nesiryžo pripažinti, kad senojo šamaniško Vilniaus nebėra. Kad jo sukurtas miestas seniai nebėra vienintelis ir nepakartojamas, kad dabar lygia greta gyvuoja bent keletas skirtingų pasaulių: Selės pamėgtų barų pasaulis ir skustagalvių banditų pasaulis, užsienio turistų senamiestis ir odekoloninių valkatų senamiestis. Skirtingų miestų Vilniuje atsirado daug, o jų visuma anaip tol nebeprisklausė šamanui Rimui Vizbarai. Jis čia tebuvo vienas iš daugelio svečių. Anaip tol ne pats svarbiausias ar mylimiausias svečias. Tebuvo paprastas jūreivis, užklydęs į priešišką uostą. Niūrus klajūnas, netyčia pakliuvęs į kosminių ateivių bazę, kur niekas nepripažino jo kaip visažinio pavoingo šamano. Tesuvokė jį kaip įkyrią kliūtį, neleidžiančią mechaniniams ateiviams galutinai nukariauti tingų lietuvišką pasaulėlį.

Su šia nuoskauda ir net su mirtiniais pavojais Rimas dar galėjo apsiprasti. Jis visą gyvenimą laviravo tarp pavojų. Tačiau niekaip nepajėgė suvokti, kodėl tie kosminiai ateiviai tokie savimi paten-

kinti. Toks patenkintas jis nebūdavo netgi orgazmo akimirksnį. O tie dažyti ryškūs blondinai ar žaliaplaukiai trumputėliais sulipusiais nuo želė plaukais bejėgiškai save mylėjo ir gerbė. Odinės merginos storapadžiais batais ekstaziškai krykštė iš pasitenkinimo savimi. Visi jie vikriai ir grakščiai rangėsi tarsi spalvingi kirminiukai gaivaus lietuviško mėšlo sklidinoje kaimo išvietės duobėje. Vaizdas buvo sodrus ir pribloškiančiai kvapnus. Rimas norėjo garsiai suklykti, jėga sustabdyti tų kirminukų rangynes. Sustingdyti juos, priversti, kad pažvelgtų į save. Kad užuostų savo pačių kvapą, anaip tol neužgožtą „cK one“ aromato. Norėjo paniekindi juos, bet kartu atverti akis. Tarsi alchemikas išskirti jų pasitenkinimą savimi grynu pavidalu ir perlydyti į žmogiškąją dvasią.

Sustokit, žmonės! – klykė be jokio garso. Nebūkit tokie savimi patenkinti! Nors mirksnį susimąstykit, kas esat! Užuoskit savo kvapą! Įsižiūrėkit į savo ir kitų akis. Atsipeikėkit pagaliau!

Deja, jokie Rimo Vizbaros kerai nei šūkmai šitoje erdvėje neveikė ir negaliojo. Jis nebeįstengė net atstatyti anksčiau sukurto pasaulio – juo labiau nebūtų pajėgęs prasimanyti visiškai naujo. Rimas prarado stebuklingą demiurgo galią. Derėjo apskritai kuo skubiau pamiršti kūrybą, visas anksčiau parašytas knygas ir tą vienintelę neva rašomą, bet niekaip nepradedamą. Geriausia žudyti ne knygų rašymu – kaip nors kitaip. Visus dar likusius jo sąskaitose Noros pervestus pinigus išleisti kokainui, o paskui... O paskui...

– Hai, – gal penkiasdešimtą sykį tąvakar vyptelejo Selė ir supliaukšėjo per jai atkištus sėdinčiųjų delnus. – Kaip einasi?

– Normaliai, – atšovė kimus vyro balsas. – O tu ieškai draivo pensininkų prieglaudose?

– Raima, nebūk kaziolas. Prieš tave vienintelis ir nepakartojamas lietuvių literatūros monstras!

– Matau, ne aklas, – taikiai sutiko balsas. – Bet nesusipainiok, mažule. Visi literatūros monstrai ir kitokie dinozaurai seniai nebeturi draivo. Net pensininkai roko dinozaurai nebeturi seksualinio draivo, jie tik apsimeta. Jie seniai nebėra *sexy*, jie jau išgaišę.

Vakaras su Sele galutinai įstrigo. Rimas pabandė įsižiūrėti baro prieblandoje: ilgaplaukis bernelis išdidžiai atstatė smakrą su mažutėlyte stačiakampe barzdele, žvelgdamas į jį iš apačios į viršų pito tono žvilgsniu.

Tas vaizdas buvo nelyg sustabdytas bevardžio filmo kadras. Žemalubis rūsio baras priminė apleistą požeminių traukinių tunelį – stigo nebent aprūdijusių bėgių. Lengvos kėdutės apspito mažyčius apvalius stalus nelyg mįslingi gyvūnai, subėgę atsigerti prie seniai išdžiūvusio šaltinio. Selė sustingo aikštinga manekenės poza, įrėmusi dešinę ranką į klubą, grakščiai pražergusi laibas kojas. Aukštinės kasytės ir baro prietema mirksniui pavertė ją perdažyta negriuke iš kažkurio avangardinio MTV klipo. Tik klaikusias Raima įžūliai atkištu smailu barzdotu smakru nebuvo panašus į jokią klipą. Tai buvo atgijęs kankinimų rūsio šeimininkas iš Rimo sapno: toks pat padėręs žvilgsnis ir ta pati sunkiai tvardoma tūžmastis. Ilgi nelabai švarūs plaukai ir valdinga pakvaišėlės galvos laikysena. Rimas ūmai išsigando, kad jį tuoj prirakins prie seno mūro sienos, nejučia ėmė ieškoti akimis teliūškuojančio baseino su jame tūnančiu slaptingos šviesos gyviu. Baseinas veikiausiai buvo uždengtas nutryptomis grindų plokštėmis, paslėptas nuo žmonių akių, kad niekas nesusivoktų, jog čia ir yra kankinimų rūsys. Kankinimo įrankius Raima, žinoma, išslapstė daugybėje savo odinės striukės kišenėlių. Sienoje įmontuoti garsiakalbiai negyvu kompiuteriniu ritmu kalė į smegenis įprastą reivišką parpalynę. Tasai bevardžio filmo kadras trenkė energingu vaško figūrų muziejumi ar net isteriška lavonine. Įtempęs visas dvasios galias, Rimas privertė sėdinčiuosius ir toliau likti lavonais, šiukštu neleido jiems atgyti. Atgaivino vienintelę Selę, čiupo už rankos ir išsitempė lauk.

– Neverta pykti ant Raimos, – atsiprašančiu tonu sumurmėjo ji. – Jis tiesiog pasipūtėlis. Bet visai simpatiškas pasipūtėlis. Jis protingas. O dėl didybės manijos... Turint galvoj, kas jo tėvas...

– O kas toks jo tėvas?

– Nesvarbu, – nelaukta surimtėjo Selė.

– Nesvarbu, – sutiko ir Rimas. – Kur kas svarbiau, kad esu nupežęs monstras pensininkas be jokių ten draivų. Senas bezdalius, savo egzistavimu teršiantis tyrą jauną pasaulį.

– Aš taip nemanau, – atsiliepė Selė rimtai kaip mirtis.

Pamėkliškas jos rimtumas išsyk pamainė pasaulį į gera. Rimas Vizbara vėl pasijuto galįs tą pasaulį užkerėti. Siek tiek persistengė, susikūręs vakarėjančiame Senamiestyje daugybę lygia greta egzistuojančių tikrovių. Pernelyg įsifantazavo, suniukusiam rūsio bare

atgaivinę nemaloniausią ir pavojingiausią savo sapną. Šiek tiek pervertino savo jėgas ir atsparumą. Tos monstriškos vizijos galėjo papuošti jo knygą, tačiau realybėje derėjo viską vertinti blaiviau. Rimui Vizbarai visuomet sunkiai sekėsi gyventi tikrovėje ir su ta tikrove bendrauti. Tačiau dabar reikėjo nurimti ir susikaupti. Priešais jį kiek sutrikusi stovėjo liekna šviesiaplaukė su milijonu kasyčių, plazdančių apie pagarbos ir simpatijos jam sklidinas milžiniškas akis. Jos dantukai buvo grakštūs, lygutėliai ir veikiausiai minkšti. Ji ne šiaip mėgavosi už dyką gaunamu geru vynu, ji juto kvailą potraukį seneliukui Rimui Vizbarai. Ji mėgo erotiškai narstyti kretančius seneliukų kaulelius. Selė derėjo tuoj pat pamylėti, antraip tektų ligi gyvenimo galo graužtis nagus dėl dar vienos praleistos progos, dar vienos nepriimtos dovanos. Selė tikrai buvo jam skirta dovana: jos akys teigė šitai taip aiškiai, kad to nesuvokti galėjo nebent aklys.

Šitai turėjo būti itin malonus savižudos būdas. Nė kiek neabejojo, kad Selės kūnas yra išmaniai jam paspęsti žiaurūs spąstai. Celestina pasibaisėtinais sirgo sifiliu ir AIDS tuo pat metu, jos kraujyje knibždėde knibždėjo mirtinų blyškiųjų treponemų bei imunodeficito virusų. Jų buvo tiesiog tiršta, jos šakumoje jie net girgždėjo, trindamiesi vienas į kitą. Kaip tik į tą irštą Rimas turėjo su pasimėgavimu įslinkti – toks šįvakar buvo jam parinktas savižudos būdas.

Keletą minučių ligi jo namų jieduėjo tylėdami, nors jis vis labiau jaudinosi. Juk negalėjo atvirai pasiteirauti, ar Selė sutinka tapti jo seksualinės savižudos įnagiu. Spėliojo iš jos žvilgsnio ir velniškai bijojo apsirikti. Laukųjų durų spyną rakino virpančiais pirštais. Jo laikinąjį karstą Selė apžiūrinėjo smalsiai, bet nelabai įdėmiai. Užtat labai noriai atsiliepė jau į pačią pirmą atsargią jo glamonę. Prisišlięjęs jai prie nugaros, jis tik pačiais pirštu galiukais paglostė jai klubą ir šlaunį, o Selė pasisukusi iškart sodriai įsisiurbė jam į lūpas. Buvo mažumą pakaušusi ir dvelkė lengvu raudono vyno raugu.

Rimas netgi šiek tiek susidrovėjo, kai Selė švelniai patiesė jį ant kušetės ir išlukšteno iš rūbų kevalo viską, ką aptiko jo šakumoje. Dar spėjo sudvejoti, ar jo erekcija bus verta to tūkstančio kasyčių dėmesio. Vis smarkiau jaudinosi – juk tikrai ne kasdien lieknos studentės nusirenginėjo priešais jį, valiūkiškai jam merkdamos. Tikrai ne kiekvieną mėnesį laibi mergiški pirščiukai užmaudavo jam rožinė

nį sargį, o siaura mergiška burnytė protarpiais smagiai jį pažiaumodavo, kad tik persijaudinęs Rimas Vizbara nelaiku nenugeibtų. Anaip-tol ne kasmet jis apglėbdavo tokį šviežią ir liauną kūną, ligi skausmo prikančes lūpą, jusdamas, kaip atsargiai panyra į šiltą ir gleivėtą Celestinos kūno ertmę. Keletą pirmųjų mirksnių įprasta ir banaloka sueitis buvo virtusi stebuklingu išsipildymu ir antžmogiška pergale prieš mirtį. Rimas buvo beveik patikėjęs, jog tarp visų savo savižudų dar gali nelauktai atversti naujovišką gyvenimo puslapį.

Su kiekviena nauja moterimi jis naiviai tikėdavosi atrasti visiškai kitą pasaulį. Rimas suvokė tas moteris tarsi dar nepradėtas knygas. Rašydamas naują knygą irgi manydavo atrasiąs visiškai naują pasaulį. Vien dėl tos naivios vilties apskritai teberašė. Dėl tokios pat naivios vilties tebemylėjo moteris. Jis neieškojo fiziologinio malonumo – ieškojo kitokio pasaulio. Jeigu nebūtų puoselėjęs tokių vilčių – išvis niekad nebūtų patyręs kosminės šamaniškos erekcijos.

Juo klaikesnis jam pasirodė kritimas iš dausų žemėn. Selė gulėjo plačiai atsimerkusi ir beveik nejudėjo, tik profesionaliai trūkčiojo papildvės ir šlaunų raumenis. Rimas slidinėjo po ją tarsi po ištęžusį šlapį juodžemį, jos smailų krūtų speneliai visai nesubrinko, o pačios krūtyš liko beformės ir nejaudrios tarsi riebalais aptekusi šaltiena.

– Gerai įsitaisi? – perklaušė ji kiek prikimusiu balsu. – Jau nebevirkpėk, nusiramink. Jeigu kas neišeis – paimsiu ant danties. Sausai nebeištrūksi.

Kurį laiką nustėręs Rimas plušėjo nejusdamas apskritai nieko, bet paskui vis dėlto nuleido – labai ūmai ir veik be jokio orgazmo. Tiesiog apsšnarglėjo gelsteleėjusia sperma į rožinio sargio vidų. Dar pagalvojo, kad pamylėjo anaip-tol ne merginą, o tik tą nelemtą prezervatyvą. Sueities renginys jo miegamajame anaip-tol nevirto saldžiu savižudos aktu, apie kurį svajojo. Nė nebesusivokė, ką šitai turėjo reikšti: skubų seksą, formalų šio vakaro plano įvykdymą ar išmoningą demonų pasityčiojimą.

Po dušu palindusi Selė, deja, nebuvo panaši į atskriejusį iščiulpti jo gyvybinių jėgų sukubą. Atrodė pernelyg liesa, jos krūtyš buvo mažytės ir gerokai nukarusios. Rimas kone apstulbo: prieš ketvirtį valandos nusirenginėjanti Selė rodėsi gundanti ir geidžiama. Da-

bar po dušo srove testirksojo pilkšvaodė liegena, veikiausiai ištis serganti šlykščia nepagydoma liga. Galbūt ji vis dėlto priklausė kokiai menkesniųjų demonų kategorijai. Negebėjo mirksniu virsti mumija ir pažirti balkšvomis dvokiančiomis dulkėmis, bet įstengė per keliolika minučių gerokai pavysti ir susenti. Dabar jai buvo nebe dvidešimt dveji, o mažiausiai trisdešimt. Rimas Vizbara darsyk liko šurpiausiai apgautas. Iš jo buvo niekingai pasityčiota.

– Kurių galų pati mane parsigriovei, jeigu kaifo gaudyt nė nesirengei? – niūriai paklausė.

– Aš mergina be iliuzijų, – atsiliepė Selė. – Galbūt aš išvis negaudau kaifo nuo sekso. Aš kaifuoju nuo tikresnių dalykų.

– Tai nafig mane parsigriovei? – nuobodžiai pakartojo Rimas.

– Viena mano draugė daug apie tave šnekėdavo. Ak, monstras Vizbara... Ar pameni tokią Verbaite? Sandra?... Oi, monstras Vizbara... Norėjau su tavimi pabendrauti. Norėjau perprasti tą paslaptingąjį siaubingąjį...

– Bet kam mane parsigriovei, jeigu pati nenorėjai?

– Tai kad tu norėjai. Visas drebėjai kaip koks... Ar man gaila? Gandonas lubrikuotas, pakankamai slidus – man juk neskaudėjo. Kas žinojo, kad tu su pretenzijom... Tu gal kartais koks menininkas ar kaip? Ar gal manai, kad visos panos turi susileisti vien nuo tavo paslaptingos fizionomijos? Kuo tu save laikai?

Rimas pirmiausia pajuto virpant pirštų galiukus, o paskui ir smakrą. Jis nemušė jos, nė kart jai nesudavė, tiesiog pačiupo už šimto kasyčių ir išstūmė lauk, kažgi ką niršiai murmedamas. Ji išsimėžė nespriešindama ir veik nesupykusi, vien vangiai dėbojo į Rimą didelėmis ūmai apsiblaususiomis akimis. Nė kiek nesidrovėdama neskubiai apsirengė – jį ypač įžeidė, kad delnu susiglostė papildvės plaukus, prieš įlįsdama į juodas elastines kelnaites. Paskui jis nė nebežiūrėjo, tik piktokai lūkuriavo, kol ji ramiausiai šukavosi prieš koridoriaus veidrodį. Celestina atsigręžė ir pažvelgė jam į akis tik peržengusi slenkstį, jau išėjusi iš jo namų.

– Tikrai nesi monstras, Vizbara, – lėtai ir raiškiai pasakė. – Esi ožys. Tie žilstantys šeriai ant tavo krūtinės yra ožio šeriai. Tavo krevos kojelės yra ožio kojelės su tikrom kanopom – gal tik tu pats jų nematai. Tu ir dvoki kaip kaziolas. Jokia pana negalėtų patirti su tavim kaifo. Kad tu nugaištum, kazliatinos monstre. Mes dar susi-

tiksim – šitą aš tau pažadu. Dar nurausiu tau kiaušus – jeigu ne už save, tai už Sandrą Verbaiteį.

Jos veidas atrodė kaip šaltakraujės žudikės: grakštus, bet kartu mirtinai bauginantis. Jos lūpos vangiai judėjo, be garso skiemenudamos paniekos žodžius. Rimas vos nenusivijo jos, pasirengęs griebti už gerklės, bet laiku susitvardė – juk tebestovėjo tarpduryje nuogas, net neapsiprausęs. Jo papildvės plaukai buvo ištepiti tos mergos seilėmis ir snargliais, nuo ilgo ir laibo bybuko nukaro užsilikęs gelsvas ožio sėklos ar ožio myžalo lašas. Labai kruopščiai užsklendė duris ir užgesino visas šviesas namuose. Prileidęs į vonią vandens su putomis, atsargiai joje išsitiesė. Putos kvepėjo irisais ir dar kažkokiomis gelėmis, bet tamsoje jų negalėjo matyti – tik užčiuopė pirštais kvapnius orinius putų burbuliukus. Vien tamsoje, niekieno neregimas, galėjo kimiai be ašarų pravirkti. Sunkiai tramdoma rauda smaugė jį jau keliolika minučių, bet tik dabar išleido ją lauk.

Tariamias Noros pakaitalas sprogo, aptaškęs jį bjaurastimis. Jokia šimtakasė magistrantė negalėjo atstoti Noros. Bandyamas apsimesti, jog tai įmanoma, buvo naivi šventvagystė ir tegalėjo atnešti skausmo pliūpsnį. Rimas nebesuvokė, ko pridaręs, apskritai nebesusigaudė, kur suka jo gyvenimas. Nežinojo, kurlink suka vis nepradedamas naujas romanas. Galėjo apsimesti nežinąs, kas laukia jo ir Noros. Galėjo birbintis su kiekviena jam pasiekiamą mergina, mokėdamas populiarumu, autoritetu ar tiesiog grynais. Tačiau tuo tarpu nepajėgė įtikinti savo kūrybinių smegenų, kad visa su juo vykstanti nyki fantasmagorija ir yra svarbiausios gyvenimo knygos rašymas. Knygos rašymas tuo tarpu esmingai žlugo – teliko gryna Rimo Vizbaros savižuda. Abstrakčiai vertinant, ta savižuda anaiptol nebuvo jau tokia prasta. Ji buvo ganėtinai prabangi ir vaizdinga.

Rimas Vizbara galėjo apsimesti, kad jaučiasi visai šauniai: vanduo buvo maloniai drungnas, vonios putos dvelkė japoniškais irisais ir vieniša pailgo japoniško peizažo uola. Jis ką tik pergalingai išdulkino jauną merginą – juk viską, kas buvo vėliau, galėjo meistriškai užmiršti. Galėjo užmiršti primygtinai kartotą Sandros pavardę. Pačią Sandrą ir jos mylimą tėvelį. Galėjo netgi trumpam įtikinti save, jog romanus geriausia rašyti patamsyje, mirkstant vis vėstančioje gėliakvapėje vonioje.

12. GALIMAS VARIANTAS

Tai galėjo būti knyga apie žmogų, kuris kantriai laukė didžiosios savo lemties valandos. Tas žmogus dar jaunystėje susidarė sau egzotišką horoskopą. Senovės kinų horoskopą pagal paslaptinę žvaigždę Tzu Vei. Gavo to horoskopo sudarymo vadovą iš mistiškos kaimynės, apsikrovusios magijos ir burtų knygomis. Apskaičiavo visus duomenis neapsakomai kruopščiai, nors nelaikė astrologijos rimtu mokslu – juolab neeuropietišškai keistos senovės kinų astrologijos.

Tas žmogus buvo vardu Ričardas. Šventai tikėjo, kad savo likimą lemia pirmiausiai jis pats, tad narsiai metė iššūkį slaptosioms Kosmoso galioms. Itin skrupulingai sekė, ar horoskopas nors apytikriai pildosi. Šitai padėjo jam įveikti gyvenimo nuobodulį.

Žvaigždė Tzu Vei nuvedė jį į dvylika lemties namų. Kiekviena name rado po vieną likimo pažadą. Sužinojo, kad nugyvens šiame pasaulyje septyniasdešimt ketverius metus. Kad niekuomet nesukaups didesnio turto, bet niekad ir nebadaus. Kad išvengs kalėjimo, tačiau tolydžio konfliktuos su visomis valdžiomis. O svarbiausioji pranašystė buvo pareikšta šeštajame lemties name. Ji skelbė, kad, sulaukus keturiasdešimt trejų metų, Ričardo gyvenime įvyks lemtingasis lūžis, iš esmės pakeisiantis jo likimą.

Ričardas nė per nago juodymą netikėjo žvaigždžių galia. Tačiau jo gyvenimas lyg tyčia klostėsi tiksliai pagal Tzu Vei pranašystes. Tie sutapimai Ričardui rodėsi mažumą gūdoki, tačiau maloniai timpčiojo jo vilties gysleles. Jis vedė, išsiskyrė ir vėl vedė kaipsyk taip, kaip jam lėmė kinų žvaigždė. Jo pirmoji žmona tikrai pagimdė dvy-nukus: mergaitę ir berniuką. Žvaigždė Tzu Vei mėgo viską įvardinti magiškais skaičiais, tačiau svarbiausias jos lėmimas buvo kiniskai miglotas. Horoskopas pažadėjo esminį pakitimą sulaukus keturiasdešimt trejų, tačiau nė žodžiu neužsiminė, koks tai pakitimas. Tokia jau buvo tos žvaigždės kiniška klasta. Prie įprasto protingos būties nerimo dar prisidėjo konkretaus laukimo nerimas.

Kiekviena keturiasdešimt ketvirtųjų Ričardo gyvenimo metų diena galėjo būti lemiama. Jis netikėjo nė vienu kinų horoskopo lėmi-mu, tačiau kol kas visi jie išsipildė. Todėl patikėjo pačiu svarbiau-siu žvaigždės Tzu Vei pažadu. Lemtingojo lūžio laukimas pamaži

tapo keturiasdešimt ketvirtųjų jo gyvenimo metų esme. Viso jo su-
niurkyto gyvenimo esme. Jam privalėjo nutikti kažkas neįprasta ir
didinga. Ričardas laukė ligi paskutiniosios dienos, ligi paskutinio-
sios valandos.

Galiausiai suvokė, jog kinų horoskopas jį apgavo. Žvaigždė Tzu
Vei parodė jam milžinišką špygą. Jis ūmai suprato, kad absoliučiai
nieko naujo jo gyvenime nebeatiks, kad žvaigždės lėmimai buvo
gryna apgaulė, kad visas jo gyvenimas tebuvo stulbinanti apgaulė.
Kad buvo teisus iš pat pradžių: ištis viską savo gyvenime lėmė tik
jis pats.

Tai galėjo būti knyga apie beprasmybę ir tuštumą, apie tų dviejų
roplių įsirangymą į žmogaus sielą. Veikiausiai tokio dalyko buvo ne-
įmanoma aprašyti. Galbūt jį buvo įmanoma nutapyti, instaliuoti ap-
leistame Užupio name arba nufilmuoti nespaltvotoje kino juostoje.

Didžiumą savo meninių apmąstymų Rimas Vizbara baigdavo juo-
do pavydo kitoms meno rūšims pliūpsniu. Tos kitos meno rūšys
puikavosi visagaliais įrankiais, kurie literatūrai buvo neprieinami.
Kitas meno rūšis geriausia buvo uždrausti ar kitaip sunaikinti, kad
Rimas liktų vienintelis žmonių dvasios kirbintojas, tikras kosminis
monopolistas. Šitaip nutaręs, eidavo miegoti, kiekvienąsyk trošk-
damas susapnuoti lemtingą sapną. Užbaigtą metaforą, kurią pas-
kui teliktų kruopščiai aprašyti. Kitados toks troškimas retsykiais iš-
sipildydavo: sapnas virsdavo kankinančia haliucinacija, ši pamaži
virsdavo vizija, o vizija tiesiogiai persikūnydavo į knygą. Toks pil-
natviškas kitados buvo Rimo Vizbaros gyvenimas – visai nepana-
šus į nūdienę vangią dvasios masturbaciją.

13. PROVIDENCE

Nebegalėjo ilgiau kęsti kankinamo maudulio, jau peraugusio į
gniuždantį skausmą. Skausmas draskė išangę, niršiai skverbėsi į
tiesiąją žarną, joje virto deginančia liepsna – jis jautėsi tarsi pasod-
intas ant kuolo, nors nesėdėjo, o paslikas tysojo ant pilvo. Nesė-
dėjo ant kuolo, tiesiog buvo persmeigtas įkaitintu geležies strypu:
beširdis pasaulis prievartavo jį per subinę ugniniu piktojo demono
įnagiu. Jis gulėjo ant žemos trumpakojės kušetės, įsirėmęs smakru

į šilkinį gobeleną. Šiame grėsliai rangėsi gelsvi drakonai ir raudonos žuvys. Žuvys buvo kiek didesnės už drakonus.

Jis bejėgiškai tysojo ant pilvo – dėl įsisiautėjusio hemorojaus sėdėti išvis negalėjo. Svarbiausieji Visatos dalykai buvo sukrauti jam panosėje, tereikėjo kaip nors ištiesti smarkokai nutirpusią ranką. Ant apšiurusio arabiško kilimėlio sklandžiai išsitemko visas jo graudus pasaulėlis. Prie pat kušėtės ant mažučių raudonmedžio stalių stovėjo rašomoji mašinėlė ir kristolo grafinas, ligi pusės pripildtas gero salyklinio viskio – to kvapo negalėjai supainioti su jokių kitu. Šnerves kuteno ir kiti aromatai: tiesiai ant grindų mėtėsi senoviškos tabokinės su turkiško tabako cigaretėmis ir pora dovanotų cigarų, kurių jis niekad nerūkė. Jam apskritai nederėjo rūkyti, o juo labiau be saiko plempti viskio: pūliuojantys hemorojaus mazgai galėjo suvis išvaryti iš proto arba mirtinai užnuodyti visą kūną ir net smegenis. Jam priderėjo maigyti tolydžio užsikertančius rašomosios mašinėlės klavišus, apsimetant prieš save ir dievus, kad kuria nemarų meną.

Mašinėlė vadinosi „Ideal“, ji riogsojo panosėje tarsi juodo akmens luitas. Spausdinti ja buvo ne tik dvasiškai, bet ir fiziškai sunku: ap-rūdijusios svirtelės judėjo vangiai. Ji išvis nenorėjo spausdinti jokių žodžių – bent jau jo sugalvotų žodžių. O juk privalėjo būti viintelis tikras jo draugas. Mašinėlė buvo vyresnė už jį patį, bet niekaip neprisirengė jos išmesti. Visas kabineto kampas buvo prigrūstas geriausios kompiuterių įrangos, bet knygas jis rašydavo tik ta juodo metalo krūva vardu „Ideal“. Kartais užsimiršęs pašaukdavo ją tuo vardu, gal manydamas, kad ji atsilieps. Ar bent pribėgs kaip klusnus šuo. Naiviai tikėjo, kad šitiek iškentėjusi kartu su juo, ta mašinėlė yra jo draugas. Tačiau ji buvo tikras priešas – visą laiką kankino ir tyčiojosi. Tikras jo draugas tebuvo grafinas su salykliniu viskiu – tasai angelų gėrimas paglosto ne tik gomurį, bet ir širdį, nudegina ir praskaidrina pačias sielos gelmes. Vien tikras girtavimo poetas gali suvokti, ką reiškia kilnaus gėrimo gurkšnis, nurytas gulint ant pilvo tuštutėliame pasaulyje, kuriame tesi tu ir tavo tryškstantis pūlingais syvais hemorojus. Iš tikrųjų visas pasaulis tėra kraujuojantis hemorojus – kilnesnio apibūdinimo jis nenusipelnė.

Tas niekingas pasaulis apskritai nieko nenusipelnė: nei pagarbos, nei užuojautos – netgi paniekos. Tokį pasaulį tebuvo verta su-

naikinti – šitai jis galėjo padaryti visai nesunkiai, nes buvo dievas ar bent jau daugiagalys monstras. Tereikėjo neparašyti nė žodžio, tereikėjo atkakliai tysoti, persmeigtam ugniniu prievartavimo įnagiui ir plempti salykinį viskį. Reikėjo tuo viskiu ir magiškais užkalbėjimais maldyti nepakeliamą skausmą, tačiau vis vien nerašyti nė menkiausio žodelyčio: numarinti tą niekingą pasaulį, kol jis nenu-marino tavęs pirmas.

Deja, pasaulis žudė jį sumaniau, marino skausmingai ir velniškai lėtai. Turėdamas laisvą valią, seniausiai būtų susinaikinęs. Deja, šiame pasaulyje niekas neturi laisvos valios – visi tėra vargani vergai. Pagal nelemto vergvaldžio įnorių jis turėjo merdėti, nugriuvęs paslikas ant šlykščios gelsvų drakonų ir raudonų žuvų apniktos kušetės. Jis vis dar vegetavo, nors jau buvo senas kaip kerpė, senas kaip smėlėtas pajūris, senas kaip apsamanojęs antkapio akmuo. Tysojo ant žemos trumpakojės kušetės tarsi bevalis paklotas. Sąnariai ir raumenys jo visiškai nebeklausė, bet jis dar pajėgė mąstyti. Matė prieš akis į mašinėlę įsuktą tuštutėlį popieriaus lapą. Užudė angelišką salyklinio viskio aromatą. Tačiau neįstengė pajudinti visiškai nutirpusių rankų. Nebepajėgė atsistoti ant suvytusių laibų kojelių. Jis buvo griuvena, vienintelė neginčijama jo realybė – nepakeliamas skausmas žarnose. Ūmai mirtinai persigando, kad išties nebepajėgs nė nukaušti viskio. Jo kūno jau veik nebeliko, teliko viena valia.

Vien jo valia liko neįveikiama: vis dėlto ištiesė nutirpusią negyvą ranką ir nusriaubė išsyk tokį gurkšnį viskio, kad net užsikosėjo. Vis dėlto nusiropštė nuo kušetės ir vilkdamas kojas nušlepseno ligi kambario durų. Tai buvo beformės amebos maištas, jos bandymas ištrūkti iš savojo vandens lašo. Jis visiškai nejautė savo kūno apmatų – vien pervėrusį jį ugninį strypą. Bet dar norėjo paskutinįjį sykį pažvelgti į pasaulį, kurį netrukus pats negailestingai sunaikins. Troško pažvelgti į jį su tikra kosmine pagieža, spjauti pasauliui į veidą – taip pat skaniai, kaip pasaulis visad spjaudė jam į sielą. Pagaliau nusprendė rimtai atsisteisti, pagaliau tam suknistam pasauliui išmušė tikrojo atpildo valanda.

Pravėrė duris, drąsiai pažvelgė į pasaulį traiškanojančiomis akimis, tačiau nieko neišvydo. Pasaulio tiesiog nebebuvo – pavėlavo jį sava valia pražudyti. Nebebuvo šviesos, bet nebuvo ir tamsos, ne-

bebuvo kvapų, nes nebeliko nė oro. Jis ėmė beviltiškai dusti, tebejusdamas nežmonišką skausmą žarnose. Skausmas ir dusulys, dusulys ir skausmas atstojo visą pasaulį, kurio jis laiku neparašė, kurį panoro sunaikinti, pamiršęs, kad ir pats yra niekieno neparašyta to pasaulio būtybė.

Rimas šiaip ne taip nubudo, bet grįžo į tikrovę labai sunkiai. Pirmiausia ištirpo nepakeliamas skausmas tiesiojoje žarnoje – liko sapne, taip ir neperėjo į šiapusinį pasaulį. Rimas be galo sunkiai perkopė į šiapus ir iškart pagalvojo: vėl niekas nepasmaugė manęs miegančio. Nebemokėjo nubusti kitaip, nebegalėjo pagalvoti jokios kitos frazės. Nejučia ją kartodamas nutipeno po dušu, vis dar krūpčiodamas nuo beorio sapno dusulio, vis dar jusdamas galugerklyje salyklinio „Glenfidich“ skonį. Jį stulbino, kad rankos ir kojos taip lengvai juda, kad sąnariai lankstosi negirgždėdami. Iš dalies dar tebebuvo kretantis hemorojinis senis, bet didžioji jo dalis jau atvirto Rimu Vizbara. Visai nedžiaugsmingas atvirtimas – jis taip ir liko nepasmaugtas miegant, o pasaulis taip ir liko nenubaustas už savo neišperkamas kaltes. Tasai hemorojinis sapno senis bent jau užgyveno raudonmedžio stalelius bei statines salyklinio viskio savo gūdaus namo rūsyje. Rimas Vizbara neužgyveno absoliučiai nieko – netgi vaikų. Tiesa, skirtingai nuo to senio dar vylėsi kaip nors atkeršyti pasauliui – vienu sykiu už viską.

14. SPROGDINTOJAS

Dusyk jau buvo išsprogdinęs pasaulį ir beveik tikėjo, kad trečiasis kartas nemeluos. Pirmą kartą Rimas ėmėsi naikinimo svetimomis rankomis, per metafizišką statytinį. Vieno jo apsakymo personažas žaidė kompiuterio žaidimą, kur virtualinėmis raketomis naikino virtualinį miestą. Tasai pagiežus sudžiūvęs senučiukas dievino savo užsiėmimą ir vis labiau įsismarkavo. Iš pradžių paleisdavo raketas gal porąsyk per mėnesį, paskui jo atakos vis dažnėjo, o galiausiai ėmė bombarduoti miestą kompiuterio ekrane po keletą kartų kasdien. Virtualinis miestas buvo įtartinais panašus į seneliuko gimtąjį Kauną – kaskart vis kitą miesto užkampį. Subombarduotas kvartalas kompiuterio ekrane jau niekad nepasirodydavo sveikas. Apsa-

kymo skaitytojai gan ilgai galėjo manyti, jog visa tai tėra nukvakusio, pikta krizenančio seneliuko fantazijos. Tačiau ir pats seneliukas, ir įdėmiausieji skaitytojai pamažu perprasdamo, kad tikrų tikriausiomis raketomis yra apšaudomas tikrų tikriausias miestas.

To pirmojo pasaulio sprogdinimo padariniai banaliai tikrovei nebuvo labai reikšmingi. Realusis Kaunas dėl to nesugriuvo – jis tik virto nykia bedvase provincija, kur karaliavo primityvios ir nuobodokos, nors retsykiais žiauriai pasišaudančios gangsterių šeimos. Suvyty įmantri ir įžūli miesto dvasia, o miesto gatvės vakarais liūdnai ištuštėdavo. Rimas Vizbara vengė atsidurti Kaune – taip atsikvošėjęs prievartautojas vengia susitikti išniekintąją, nors ji ir negali jo atpažinti. Kaunas nieko nežinojo apie to apsakymo seneliuko keršto aktą, tačiau apie jį gerai žinojo Rimas. Dėl miesto degradavimo buvo kaltas taipogi ir jo nevykęs bandymas sprogdinti pasaulį.

Rimas Vizbara netikėjo, kad banali tikrovė turi kokią nors savaiminę vertę. Tikrovė tebuvo nevykęs pramanas, beprasmis dievų kompiuterinis žaidimas. Visai nupežę sadistai dievai įsijungia savo perkaitusius kompiuterius, pasileidžia savo nukvėšusių žaidimų programas ir spaudydami pelės mygtukus kryžtauja iš pasitenkinimo, kol dar labiau nukvaišta. Jie nežaidžia jokių intelektualių žaidimų – vien skerdykles.

Pavyzdžiui, kresnų ir drūtų afrikiečių gentis skerdžia kaimyninę gentį, kurios žmonės aukšti ir laibi. Išskerdžia kokius pusantro milijono, tačiau žudymo nė nevadina žudymu. Jie tam tyčia sugalvoja naujadarą: sako, kad tuos ilgšius tik patrumpina. Tokie naujadarai labai patinka pokštaujantiems dievams. Mat jų dieviškosios smegenys jau seniausiais visiškai nutrumpintos.

Kitas žaidimas: visagalis technologinis gigantas nuosekliai bombarduoja paranojišką Pietryčių Europos šalelę. Bombarduoja pagiežiai ir dar labiau paranojiškai – kol nubloškia tūkstantmečio pabaigos valstybę į akmens amžių. Visas pasaulis stengiasi įžvelgti čia prasmę ir tam naikinimui pagrįsti prasimano visokių neva protinųjų teorijų. O juk tai tėra dar viena dievų kompiuterio skerdyklė, kurios vienintelė prasmė – surinkti kuo daugiau taškų, tai yra sunaikinti kuo daugiau namų, kelių ir tiltų. Beje, tiltus jie subombardavo apskritai visus – nebepagerinamas rezultatas.

Rimas atsisakė pripažinti, kad visi tie nupezusių dievų žaidimai gali turėti nors menkiausią prasmę. Prasmę turėjo nebent meno kūriniai – tarkime, Rimo Vizbaros romanai. Net jeigu būtų surašęs savo knygas visai nevykėliškai, net labiausiai norėdamas, nebūtų įstengęs nusmukti ligi tokio idiotizmo, kokio aplink jį prikūrė lietuviški dievai.

Šitokio pasaulio tiesiog negalėjai priimti už tikrą pinigą. Tai tebuvo nevykęs lietuviškų dievų žaidimas – tik taip jį ir derėjo suvokti.

Antrąsyk griauti realų pasaulį ėmėsi jau savo rankomis, nebesislaps-tė už piktaakių krizenančių pensininkų. Rimas parašė romaną, ku-ris baigėsi visišku pasaulio griuvimu. Tą visuotinę prapultį aprašė skrupulingai ir smulkmeniškai. Jam ypač patiko, kad pasaulis spro-ginėjo, dužo ir lūžinėjo visiškoje tyloje, be menkausio garso: neby-lus pragaras, antisimfoniška šlykščių Dievo pramanų destruktija. Žuvo ne tik vaikai ir šunys, katės ir tarakonai – net ir gripo virusai bei Kocho lazdelės. Saulė pamaži užgeso, tik nuodingas oras van-giai tebegraužė griuvėsių likučius.

Rimui beprotiškai patiko tokia pabaiga, ji buvo teisinga, teisin-gesnė už patį gyvenimą. Tačiau jam absoliučiai nepatiko visas likęs romano tekstas – tos pasaulio griovimo knygos jis taip ir neišleido į viešumą. Diskelis su to bevardžio romano tekstu tebegulėjo kur nors jo stalčiuose ir patyliukais skleidė mirties spindulius. Todėl ir antrojo pasaulio sprogdinimo poveikis banaliai tikrovei nebuvo toks stiprus, koks privalėjo būti.

Žinoma, lietuviška tikrovė ir joje besikuičiantys lietuviški ir ne-lietuviški padarėliai vertėsi kasdien vis sudėtingiau. Virš jų visų sklاندė irzli prapulties šmėkla. Tačiau šitai galėjai priskirti tūk-s-tantmečių kaitai, nežabotam progresui – net slaptiems komunistų kėslams ar sovietinei praeičiai. Anaip tol ne tam nespausdintam Ri-mo Vizbaros romanui. Pasaulis dangstėsi paikais pasiteisinimais, veidmainiškai nepripažino, jog jį baigia pražudyti būtent Rimas Viz-bara. Vien už tą apsimelavimą pasaulį derėjo sugniuždyti.

Pats Rimas tikrai juto magišką literatūrinės savižudos poveikį: net likusi neišspausdinta pasaulio griovimo knyga smarkiai apnio-kojo jo gyvenimą. Pirmiausia prišaukė nelemtą pasikartojantį sap-

na, kuriame jis buvo kretantis senis, bergždziai uodžias viskio kva-pą, paralyžiuotas pūliuojančio hemorojaus. Paskui toji knyga vog-čia išardė jo šeimą, išvarė Norą iš namų ir net iš Lietuvos. Pabūgęs, kad bus išsprogdintas, pasaulis ėmė priešintis ir skaudžiai kandžio-josi. Tikrovė tapo arši it pasiutęs šuo ir tokia pat besmegenė. Sto-vint po dušo čiurkšlėmis šeštą valandą ryto, tikrovė taip ir neįgavo jokios formos nei prasmės. Už dušo užuolaidėlės tebuvo tuštuma ir beprasmybė – toje erdvėje net virusai ir Kocho lazdelės buvo iš-mirę. O Rimui Vizbarai vis dar reikėjo gyventi.

15. IŠ LAIŠKŲ GYVENIMO

Jo gyvenimas buvo sklidas nesąmonių ir patyčių. Tą rytą į Rimo namus, skalambydami durų skambučiu ir bailiai prisidengę pašti-ninke, įžūliai įsiveržė iškart trys registruoti laišakai. Tai buvo civili-zacijos klaida. Antrojo tūkstantmečio pabaigoje visi seniausiai ben-dravo elektroniniu paštu bei išblukusiomis, išvargusiomis nuo per-kimštų telefono linijų faksimilėmis. Tačiau į Rimo Vizbaros namus tolydžio įsibraudavo senoviški, kvepiantys kliais ir sekretorių sei-lėmis registruoti laišakai. Antrojo tūkstantmečio pabaigos pasaulis manė, kad į Vilnių galima siųsti tik registruotus laiškus. Pasaulis tikriausiai manė, kad tuos laiškus Vilniuje atveža pašto karios su trimitais. Trys registruoti laišakai įsirangė į Rimo namus ir nužymė-jo jo gyvenimą artimiausiai savaitei.

Pirmasis skelbė, kad jam privalu įsirašyti į dvidešimt septintąjį tarptautinės svarbos biografijų žodyno leidimą. Tas laiškas buvo atspausdintas ant prabangaus blanko su herbais, emblemomis bei spalvingais pinkliais parašais. Tas siuntinys bandė įpainioti jį į pa-vojingo sąmokslą pinkles. Laiške buvo įtartinais smulkmeniškai su-rašyti kažkokio Rimo Vizbaros gyvenimo bei veiklos duomenys – be jokių klaidų. Tasai tipas buvo rašytojas, gimęs prieš keturiasde-šimt ketverius metus, išleidęs keturiolika knygų, tačiau teisverstas į keturias Europos kalbas – neskaitant buvusios TSRS kalbų. Buvu-sios TSRS kalbos nebuvo laikomos kalbomis, nes visa buvusi TSRS tebuvo istorinis nesusipratimas. Grynas nesusipratimas buvo ir vi-si ten gyvenę padarai, todėl jų kalbų ir negalėjai laikyti visavertė-

mis žmonių kalbomis. Taigi istorinis bei seksualinis nesusipratimas buvo ir pats Rimas Vizbara – tas keistas postkolonijinio pasaulėlio tvarinys šviežiai sudėtais žaviais dantų protezais. Jo gyvenimas bei kūryba negalėjo dominti jokio psichiškai sveiko Oksfordo žodynų skaitytojo. *Ergo*, tas herbais ir emblemomis apipintas laiškas buvo tikrai įtartino sąmokslu dalis. Liko visiškai neaišku, kodėl būtų turėjęs gryninti ir tikslinti kažkokio Rimo Vizbaros gyvenimo detales, kurias Oksfordo biografijų centras paskui valkiotų po visą pasaulį. Laiško reikalavimai buvo ne tik pavojingi ir absurdiški, bet ir įžeidžiami. Jis niekaip nesuprato, kodėl ką nors turėtų dominti jo gyvenimo datų bei jo knygų pavadinimų virtinė. Šitai absoliučiai nedomino netgi jo paties.

Rimui velniškai nepatiko pirmasis laiškas, tačiau tą bent jau galėjo ramia širdimi nutrenkti į šiukšlių dėžę. Antrasis buvo dar klaidingesnis: jis pranešė, kad į Vilnių atvyksta švedų vertėja, žūtbūt norinti su juo susitikti. Rimas niekaip neįsidėmėjo jos pavardės, tad mintyse pakaitomis vadino ją čia Gustafson, čia Gunarson. Ji troško versti Rimo Vizbaros knygas. Tos Gunarson jis negalėjo tiesiog nutrenkti į šiukšlių dėžę kaip kokio bedvasio biografijų centro. Ji buvo gyva išorinio pasaulio atstovė ir rengėsi jį aplankyti. Nėgana to, skelbė apsireikšianti tuoj pat, po keleto dienų. Išsisukti buvo neįmanomai sunku. Su ta Gustafson būtų reikėję mažų mažiausiai šnekėtis, o gal net valkiotis po Vilnių, apsimitant ypatinguoju vedliu. Mat vertėjai Gunarson (o gal Larson) paliko itin gilų įspūdį stebuklingi miesto aprašymai genialiuose Rimo Vizbaros romanuose. Su ja tikrų tikriausiai būtų tekę stamalinėti po miestą: antrasis to ryto registruotas laiškas grasė jam kaip tik tokia prapultimi.

Rimo Vizbaros neviliojo toks savižudos būdas. Jis suvokė, kad yra perdėm nelietuviškas, netgi visiškai nenormalus žmogus. Bet kuris lietuviakvapis rašytojas būtų leidęs nukirsti mažąją rankos ar kojos pirštelį už teisę ištisą dieną bendrauti su pačia Gunarson. Už galimybę per ją įpiršti švedams kokią nors savo knygą. Užtuot paklusęs tai lietuviško rašytojiško elgesio normai, nenormalusis Rimas Vizbara ėmė ilgesingai svarstyti juodo prisigėrimo variantus. Tai buvo kerinčiai viliojanti galimybė. Juodas prisigėrimas būtų leidęs pabėgti ir pasislėpti nuo visų: ne tik nuo Gustafson, bet ir nuo

šitos Visatos subinės kasdienybės. Nuo purvinų nevalytų gatvių ir smalsiai į jį dirščiojančių moterėlių – tikriausiai jo skaitytojų. Nuo jį persekiojančio nepradėto romano teksto ir nuo visų sumaišties sklidinų vidinių priekaištų. Net nuo visų savo vidinių gyventojų, kurie įžūliai kaišiojo savo galvas laukan ir draskė jį į gabalus. Koks kibiras žudančio smegenis alkoholio galėjo tapti klijais, kurie galų gale suklijuotų jį į vientisą padarą. Pirmai pradžia alkoholis būtų leidęs apsiginti nuo visų pasaulio vertėjų, kurie trukdė jam ramiai užsiimti nuoseklia ir kilnia savižuda.

16. SUSTOJUSIO LAIKO BEIEŠKANT

Tas dvasią trikdančių laiškų prikimštas rytas galėjo suvis išvaryti iš proto. Trečiasis laiškas neturėjo nieko bendro su literatūra, tačiau dar skausmingiau gundė juodai prisigerti. Rimas Vizbara buvo kviečiamas į didingą pokylį miesto rotušėje. Oksfordo biografijų žodyno pažiba, švedų vertėjų numylėtinis neišvengiamai atsidūrė ir savojo miesto šulų įkyraus dėmesio centre. Tai buvo tikrai nebe juokai, tai buvo labai pavojingas akibrokštas. Iš susierzinimo Rimui net ėmė virpėti smakras: nusmurgusi lietuviška aukštuomenė privalėjo leisti jam ramiai numirti, o ne trikdėti iš labo ryto.

Niūriai vartalojo rankose tą nešvankiais valdiškais dažais kvepiantį kvietimą, jausdamas, kaip jo esybė pamažu dvejinasi ir trejinasi. Vėl pasijuto tarsi piktai dūzgiančių bičių pilnas avilys. Kiekvienas jo vidinis gyventojas veržėsi ką nors pasakyti – net ir didžiausieji tyleniai. Jis nemėgo tokių rytų, kai tie vidiniai padarėliai pernelyg jau įsisiautėdavo. Tai buvo ištis pavojinga jo dvasios pusiausvyrai. Per daug atpalaidavęs vidinius saitus, kiekvienas žmogus gali išsikraustyti iš proto. O ypač žmogus, kimšte prikimštas besiriejančių vidinių gyventojų.

Rimas Vizbara mintyse nusikvatodavo, išgirdęs ar perskaitęs filosofiskus išvedžiojimus, kad sąvoka „aš“ neturi daugiskaitos. Kad tegalima pasakyti „mes“ – tačiau „mes“ juk nėra daug vienodų „aš“: tai nėra konkretaus žmogaus esybės daugiskaita. Taigi „aš“ yra fundamentaliai vienaskaitinis žodis.

Visi šie tariamai teisingi samprotavimai Rimui Vizbarai absoliučiai negaliojo. Jis buvo prikimštas vidinių gyventojų tarsi avilys pietai dūžgiančių bičių. Visi tie vidiniai padarėliai buvo jo „aš“ daugiskaita. Jokiu būdu ne bendruomeniškai „mes“ – vidiniai gyventojai buvo vienatinio Rimo Vizbaros daugiskaita. Labai pagelbėdavo jam rašant, kartais net parašydavo už jį puslapį kitą. Tačiau tiesiog varydavo iš proto realiame gyvenime.

– Nueik, nebūk durnas, – mokė jį spigus vidinis balselis, gal kiek panašus į jo motinos balsą. – Gražiai apsirenk, pasitempk ir parodyk visiems tiems ponams, kad esi ne koks šuns papas.

Rimas stengėsi spoksooti į sieną, šiukštu neužsimerkti, tačiau tas paniūręs, bet šnekus veidas įkyriai pasirodė ant sienos apmušalų. Sulysęs ir ištįsęs, į raukšlių tinklą pagautas moters veidas. Tas veidas skelbė tikrą tiesą: Rimas buvo gėręs šampaną bent keliose Europos rotušėse – nuo Strasbūro ligi pat Stokholmo. Tačiau jo dar niekada nekvietė išgerti į rotušę gimtajame mieste. Tai galėjo būti niaurios pinklės, bet galėjo būti ir tikros pagarbos ženklas.

– Menininkui būtų siaubingai gėda nusmukti ligi subinlaižiavimo valdžiai, kad ir kaip gražiai anoji suoktų, – iškart užginčijo skambus, bent kiek patetiškas vyro balsas.

Šitai skambėjo dar logiškiau. Tą kvietimą derėjo išsyk sudeginti ir pamiršti – jame tikrai rangėsi gyvatiškas niekingų pagundų kamuolys. Jame slėpėsi niekinga pagunda pasijusti svarbiu ir reikšmingu žmogumi, biografinių žodynų pažiba. Jame slėpėsi kvailas troškimas prieš savo lėtą ir skausmingą mirtį dar įsisprausti į lietuviškųjų aukštuomenės liūtų bandą.

– Nesąmonė, – ramiai atšovė gerai pažįstamas vidinis personažas. – Tai absoliučiai pragmatiškas dalykas. Kviečia į balių – nueik. Duos premiją – būtinai paimk. Paskirs ambasadorium į Paryžių – pagyvenk už svetimus pinigus Paryžiuje. Ar geriau, kad visa tai susižers koks dvokiantis kreivaakis ir kreivakojis debilas? Gal iš savo idiotiško tyrumo košę virsi?

– Reikia rimčiau žiūrėti į miesto įvertinimą. Jie kviečia tave ne todėl, kad labai myli. Kviečia todėl, kad nekviesti negali – tu pernelg svarus. Jie nebegali tavęs ignoruoti.

– Palikit mane visi ramybėje! – subliuvo jau pats Rimas, pagrindi-

nis nevidinis šitų namų gyventojas, vaikščiojantis neregimų bičių avilyse.

To kvietimo reikėjo išvis neskaityti. Derėjo pradėti dieną absoliučiai kitaip, reikėjo rasti visai kitokią vietą tame taip ir neišsprog-dintame pasaulyje. Rimas paniškai suirzo, jam ėmė virpėti ne tik smakras, bet ir rankos. Tai buvo stulbinamai idiotiška. Tai buvo nepateisinama. Taip įsiaudrinti dėl trijų rytinių laiškų buvo vaikiška. Deja, jis galėjo nuo pat ryto įniršti iki rankų drebjimo dėl kur kas menkesnės priežasties. Arba išvis be priežasties. Rimas Vizbara buvo tikras psichas. Jam teliko vienintelė išeitis: kaip nors sustabdyti laiką ir bent šitaip pasiilsėti nuo to nelemto irzulingo pasaulio.

Tai padaryti buvo nepakeliamai sunku. Laikas tekėjo tik į vieną pusę. Laikas vertė kaskart kiekvieną dalyką pradėti ir pabaigti. Jis vertė numatyti ir net planuoti. Laiko upė buvo labai sunku užtvengti ir veik neįmanoma sustabdyti. Rimui tai retsykiais pavykdavo. Tik taip jam pavyko tądien galutinai nesupsichuoti ir net neprisigerti.

Pirmąsyk Rimas Vizbara sustabdė laiką gal prieš penkiolika metų ties rusų cerkve prie Žvėryno tilto. Su siaubu prisiminė, koks sunkus anuomet buvo laikas. Jis veik nejudėjo pirmyn, buvo kone sustojęs ir be Rimo pastangų, tačiau kartu sūkuriavo, drisko į draikanas, beprasmiškai mainėsi ir skaudino Rimą iš visų pusių. Tokios laiko kaitos tikrai nebeįmanė kaip pakelti. Kiti iš tų metų prisiminė dvasinę spaudą, užčiauptas burnas ar vidinę baimę. Rimas Vizbara skaudžiausiai prisiminė anuometinę laiko tėkmę.

Tas pirmyn atgal trūkčiojantis laikas varė jį iš proto. Magėjo jį sutramdyti, sugraibyti padrikų draiskalų galus, nors kiek apmaldyti tą sloginantį sustingusį chaosą. Kaipsyk tuo metu pykosi su Nora. Kaipsyk tuo metu jį vėl pradėjo taisyti saugumas. Rimas tetroško arba stambaus kalibro kulkosvaidžio su šarvamušėmis kulkomis, arba tylios ir prakilnios mirties. Magėjo ištaškyti visą nusmurgusį Vilniaus pasaulį į smulkius šipulius, o paskui – tebūnie kas bus.

Tačiau buvo dar viena magiška išeitis, kurios iš anksto nė nenu-tukė esant. Dar buvo galima sustabdyti laiką ir bent kiek pasilsėti nuo kankinančio pasaulio. Tądien ėjo per Žvėryno tiltą toks suir-zęs ir toks nelaimingas, kad jo smegenų srovės išsitéškė ant miesto

ir veik be jo valios padarė stebuklą. Tai buvo vienas ryškiausių jo gyvenimo įspūdžių. Ūmai pastebėjo, kad prie cerkvės kupolo kryžiaus ore pakibo du karveliai. Neplasnojo sparnais, visiškai nejudėjo tarsi įkliuvę į milžinišką neregimą voratinklį. Vienas akivaizdžiai rengėsi tūpti ant kryžiaus, kitas suglaudęs sparnus turbūt sklendė žemyn. Ir ūmai abu pakibo ore: nebejudino sparnų, bet nekrito žemyn, nes laikas ūmai sustojo.

Neries vanduo stovėjo, jos verpetai ir sūkuriai buvo sustingę. Upė paliko panaši į murziną susigarankštelėjusį kilimą. Vaiskus oras susidrumstė tarsi drumzlių pilnas vanduo. Smulkios dulkelės kabėjo ore, nejudėjo gatvės atspindžiai vitrinų stikluose. Žmonės apmirė tarsi statulos, nors į statulas jie buvo mažiausiai panašūs. Skulptūros dažniausiai spinduliuoja prasmingą rimtį. Sustingdyti žmonės aplinkui save teskleidė pasibaisėjimą likimu ir norą pabėgti į neegzistuojantį pasaulio kraštą.

Vienintelis Rimas Vizbara tame pastėrusių stovylių pasaulyje gavo teisę judėti. Tai buvo didelė likimo dovana – tegu ir trumpalaikė. Jis vienintelis visame pasaulyje galėjo judėti, tačiau kaip tik ta galimybė teikė gilią rimtį, kone pilnatvę. Ramios pilnatvės pojūtis buvo stipresnis, nei po gerų švarių narkotikų. Visas Vilnius stovėjo, gilios užuojautos nusipelnantys jo žmonės beviltiškai sustingo, be garso šaukdamiesi pagalbos. Tik Rimas Vizbara ramus kaip dievas vaikštinėjo po tą liūdną stovylių muziejų ir manėsi perprantęs jas kiaurai. Pasaulį tvarkantys dievai sudarė su juo nebylią sutartį, trumpam leido pajusti, kad skiriasi nuo kitų žmonių. Joku būdu nėra už juos viršesnis ar tobulesnis – tiesiog mažumą kitoks. Gali judėti, kai visas pasaulis stovi. Gali mąstyti apie pasaulį, neiekvodamas to pasaulio laiko. Tai buvo stebuklinga dievų ar demonų dovana – tačiau trumpalaikė.

Pasaulis vėl ūmai pajudėjo, laikas nutekėjo sena vaga – tačiau Rimas jau žinojo, kad turi slaptą galią sustabdyti laiką. Tai buvo didelė parama ir paguoda. Tokios paramos jam ypač reikėjo dabar, kai liko toks pribloškiančiai vienas. Pasaulio įvykiai ir Vilniaus žmonės pernelyg skubiai lėkė pro šalį, Rimas nebespėjo kartu su visais. Jis troško stabtelėti, gal net parymoti, o tikrovė kaip pašėlusį lėkė pirmyn. Jis norėjo neskubriai pamąstyti apie savo gyvenimą, o aplinkiniai žmonės lyg patrakę skriejo nė nestabtelėdami. Jis privalė-

jo nuo pat ryto atkakliai rašyti romaną, o šitai buvo neįmanoma, nes Rimui Vizbarai pasalūniškai užkietėjo viduriai.

Norint parašyti nors vieną svarų meninį žodį, pirmiausia derėjo drūčiai lietuviškai išsišikti. Tai nebuvo vien fiziologinė procedūra – tai buvo esminė metafizinė įžanga į kūrybą. Tik išsivalius nuo grubaus fizinio mėšlo, buvo galima švarintis toliau. Sveikai išsituštinęs, Rimas gerai apsižiūrėdavo apie savo darbo stalą. Dažniausiai dar tekdavo apsišluoti ar net pasiurbliuoti kilimą. Tik tuomet buvo galima įjungti kompiuterį, idant apšiltų ir apsiprastų su šiuo pasauliu. Jo kompiuteris irgi pirmiausia pamanydavo, kad jo schemų ir vėl niekas mirtinai neišdraskė, kol buvo išjungtas nakčiai. Pats Rimas tuo tarpu kruopščiai nusiskusdavo ir išsitrinkdavo galvą. Gražiai apsikarpydavo nagus ir švariai išsivalydavo panages. Tik tuomet Rimas Vizbara turėjo teisę pagaliau sėsti prie melodingai tarškančios senos, todėl ypač patyrusios klaviatūros.

Tą rytą visas daugelį metų tobulintas ritualas įstrigo ties įžanginiu, pačiu svarbiausiuoju veiksmu. Rimui užkietėjo viduriai, jis niekaip neįstengė išsituštinti, o šitai reiškė, kad negalės ir kurti. Rašyti nemarų meno kūrinį su pilnomis mėšlo žarnomis būtų šventvagystė. Ne tik kad nepavyktų nieko doro sukurti – už tokį šlykštų poelgį dar būtų skaudžiai nubaustas. Mūzos būtų bemat atšiauriai jį susargdinusios – būtų nepajėgęs rašyti dar mažiausiai savaitę ar dvi.

Todėl Rimas Vizbara nusprendė kiek pristabdyti laiką, kad galėtų susivaikyti, kas dedasi aplinkui. Kad galėtų bent jau suprasti, kodėl gula ir keliasi vienas, kodėl neturi nė vieno draugo ir netiki jokiais dievais. Jis netgi nepajėgė pastūmėti romano į priekį, kad galėtų bendrauti bent su rašoma knyga – vieninteliu niekad neišduodančiu draugu. Sustabdyti laiką reiškė bent trumpam išsigelbėti: Rimas tikrai nebespėjo sykiu su pasauliu, dar kiek – ir galėjo visiškai atsilikti, suvis iškristi iš tikrovės. Tąryt tikrai privalėjo bent trumpam pristabdyti pasaulį ir susivokti kur esąs.

Stovinčiame pasaulyje jį visad labiausiai viliojo rimtis ir tylą. Jam patiko, kad leidžiantis laiptais jo kaustyti batai nekelia jokio triukšmo. Jam patiko, kad kiemas laukia jo pagarbiai susigaužęs. Dvi belapių medžių rankos atkakliai tebesišaukė pagalbos. Nuo lenklaiškių nepaliamajam kapsintis čiaupas pagaliau gavo pailsėti: keistai ištįsęs vandens lašas pakibo ore ir sustingo. O visai netoli čiaupo

viduryje žingsnio sustingo ilgakoje Greta. Ją Rimas Vizbara galbūt labiausiai norėjo sustabdyti ir kruopščiai apžiūrėti. Greta jam buvo be galo įdomi, ji buvo nelyg kūniška to pernelyg skubančio pasaulio išraiška. Šerdis tos tikrovės, nuo kurios jam reikėjo žūtbūt neatsilikti, jei dar kurį laiką privalejo likti gyvas. Jei tuo tarpu nemanė rinktis grubiausios, akimirksniu viską išsprendžiančios savižudos.

Tą rytą Rimas suprato, kad nieko nebegali rinktis. Buvo sumanęs trumpam pristabdyti laiką ir kiek atsikvošėti. Nė nereikalavo, kad jam paklustų visas pasaulis ar bent Vilnius. Jam pakako vien savojo sugniužusio kiemo. Tačiau taryt net ta akmenimis grįsta žmogiškųjų žaidimų dėžė nemanė jam paklusti. Rodės, dar taip neseniai Rimas Vizbara valdė pusę kosmoso, o dabar jo valios nenorėjo vykdyti netgi apiręs, girtuoklių šlapimu dvokiantis senamiesčio kiemas.

Tą rytą ir kiemas, ir net laiko tėkmė pakluso Gretai. Rimas pamatė ją iš toliau, sulėtino žingsnį ir vėpsodamas vos nesuklupo. Ji vilkėjo trumputelę laisvą suknelę – gal blyškiai oranžinės, o gal ryškios rūdžių spalvos. Rimo Vizbaros prisakymas sustoti užklupo jos kūną viduryje žingsnio: buvo pasistiepusi ant dešinės kojos pirštelių, o ištiesta kairioji pakibo ore. Kiek nudelbusi akis žvelgė į kiemo grindinį tarsi ko ieškodama. Tankios ilgos blakstienos, rodės, dengia pusę veido. Įsisiūbavęs einant pakabukas atšoko nuo krūtinės, bijodamas jos prisiliesti. Sustingo pasviręs kampu į žemę, prieštardamas traukos dėsniui. Suknelė atrodė jai pernelyg ankšta, nors visiškai laisvai sūkuriavo apie kūną. Jos netramdomam veržlumui turbūt visas pasaulis buvo pernelyg ankštas. Tiktai šamanas Rimas Vizbara pajėgė bent trumpam ją sustabdyti. Dabar vingriai sėlino artyn, rengdamasis ją palytėti pirštų galiukais, gal net palaižyti jai skruostą, idant įsidėmėtų jos prakaito skonį. Ta Greta buvo tikras stebuklas: atrodė ypač gyva net dabar, nenatūraliai sustingdyta.

Rimas buvo jau visai greta, jau ištraukė iš kišenės kairę ranką, pasirengęs paglostyti statula virtusios Gretos skruostą. Ir ūmai ji pajudėjo. Praskriejo pro šalį, vos neužkliudžiusi Rimo ranka. Ji kvepėjo kaip šviežiai nulaužta, žiedais apkibusi alyvos šaka, nors gal dar stipriau ir aitriau.

Jis mirksniui net pamiršo, kaip ji atrodė. Tą mirksnį Rimui buvo svarbi ne Gretos išvaizda, o Gretos idėja. Ta mergina tiesiog neišsitemko nei erdvėje, nei laike. Draskyte sudraskė visus Rimo užmes-

tus pančius ir nieko nepaisydama vėl pajudėjo. Ji nepakluso jokiems užkeikimams, vėl įjungė jo per didžiausius vargus sustabdytą laiką. Jis mokėsi laiko sustabdymo magijos metų metus, o ta ilgakoję aukštaūgė sudraskė jo kerų tinklą vienu akimoku. Vienu pašėliškai ilgų blakstienų judesiu.

Rimas ūmai pasijuto visiškai pavergtas, pasišovė vytis tą merginą ir pulti prieš ją ant kelių. Galbūt Greta buvo netgi didesnė stebukladarė ir šamanė, nei jis pats. Galbūt iš tos Gretos galėjo pasisemti stulbinančio gyvybės gėralo. Lygiai taip pat ūmai kitados susižavėjo savo Nora. Pasižiūrėjo, apako ir iškart ją nusivijo. Jis ir dabar išliko absoliučiai toks pat – tai tik kūniškasis kevalas atrodė dvigubai vyresnis ir todėl labiau susidėvėjęs. Tačiau tas kevalas neturėjo nieko bendra su Rimu Vizbara ir jo vidiniais gyventojais. Nebent tą menką bendrumą, kad Rimas egzistavo kaip tik tame kūniškame apvalkale.

17. JOS TĖVAS BUVO ROVNAS ČIUVAS

Tas senis buvo visai fainas. Greta ir anksčiau sutikdavo jį kieme ar Brode. Tačiau bemat pamiršdavo net kaip jis atrodo. Jis neįtilpo į jos vaizdų kolekciją, net nebandė užimti joje vietos. Tą rytą jai stebuklingai atsivėrė akys. Ir uodžiančios šnervės. Ji viską matė kitaip. Viską suuodė kitaip. Jų suknistas kiemas atrodė kiek apsikuo-pęs ir kvėpėjo šviežia duona. Jai net pasirodė, kad visas kiemas keistai trūkčioja. Kaip sena tačka: lyg sustotų, o paskui vėl stengtųsi pajudėti. Lyg jau visai nebeturėtų gazo, bet būtinai norėtų parodyti, kad yra gyvas. Žinoma, nuo vakarykščių ekstazi Greta šiek tiek svaigo galva. Tačiau ne tiek, kad jau vaidentųsi.

– Duokit čia cechno, cechno! Mūsų kaimo cechno!

Krūva kvailai besirangančių kūnų, o viena blond merga vis stengiasi nusirengti. Ligi pusės jai jau pavyko. Jeigu kas užsiaugina tokius papus, turi apsikast lapais ir niekam nesirodyt. O ji, dūra, išsi-renginėja. Bet viskas gerai, tik triukšmo jau net per daug. Galima viską ir išjungti, geriau jau grįžti į šį rytą.

Tas senis išdygo iš po žemių staiga. Tikriausiai nulipo laiptais iš savojo antro aukšto, bet jį nieko nepamatė ir neišgirdo. Kiek pagal-

vojusi net nusprendė, kad gal viską susapnavo ar sufantazavo. Varkarkštis technohauzas tebeūžė ausyse, tarpais ji net atskirdavo kažkieno sakomus ar dainuojamus žodžius, nors nieko aplinkui nebuvo matyti. Gal jai vis dėlto šiek tiek vaidenosi? Greta nebuvo tikra, ar išties tas kaimynas taip ūmai išdygo iš niekur. Ar tikrai buvo užsimaukšlinęs tą *cool* skrybėlę nulėpusiais bryliais. Visai tokią pat nuvytusiais bryliais kepurę anksčiau nešiojo Darius iš „Rebelheart“. Tas senis gal net buvo į jį panašus: aukštas, plonas, su ilgų ilgiausiais plaukais. Bet panašus tik iš tolo: iš arti Greta gerai matė jo veido raukšles ir net du žilus plaukus, styrančius iš nosies. Tačiau tą rytą jis išdygo prie pat jos kažkaip stebuklingai, ne taip kaip visuomet.

Visas to ryto vaizdas buvo keistas kaip labiausiai kreizinis klipas. Ir tirštas kaip šviežias medus. Tas senis ūmai išniro iš tuštumos prie pat jos. Juokingai sumojavo kaire ranka, lyg diriguotų orkestrui. Bet gal dirigavo pats sau: savo visada kažką šnabždančioms lūpoms. Jis visąlaik ką nors be garso murma. Matyt, kartoja žodžius, kuriuos paskui surašo. Juokingas užsiėmimas – rašyti ir rašyti visokius žodžius. Anksčiau pasaulis buvo labai keistas: vieni rašė visokius žodžius, o paskui kiti visiškoje tyloje tuos žodžius atidžiai skaitė. Visiškoje tyloje! Gerai, kad tokie laikai praėjo. Nors visokie be garso murmantys paslaptینگus žodžius kaimynai iš tų laikų dar išliko.

Jis kažką murmuliavo ir tą rytą. Gerai įsiklausius ar įsižiūrėjus į lūpas, gal ir buvo galima suprasti, ką murma. Bet Greta nemėgo žodžių, jai labiau patiko vaizdai. Atrodė tas senis išties kietai. Skrybėlė nulėpusiais bryliais dengė pusę veido, gal todėl atrodė kaip tikrai krūtas bičas. Akys giliam šešėly, veidas liesas, iš po tos skrybėlės dar kyšo ilgiausių tankių plaukų kaselė. Ranka diriguoja orkestrui arba savo murmesiams. Minkštutis pilkas „Trussardi“ odinis apsiaustas maloniai šiuožždena. Kodėl pilkas – ar pasauly jau nebėra kitų spalvų? Pralingavo pro šalį lengvai ir vikriai, beveik ją užkliudęs. Nuo jo sklido toks smarkus noras ją užkalbinti, kad Greta net gūžtelėjo pečiais. Tie seniai kartais labai juokingi: imtų ir užkalbinti, kad jau taip nori.

Praeinant nuo jo padvelkė visu „KristiAnos“ salonu. Tikriausiai cK arba Kenzo. Kokie mes krūti! Jis tikrai krito Gretai į akį. Ir į nosį – į plonutes lenktas šnerves, kurias grįžusi darsyk atidžiai apžiūrėjo

veidrodyje. Gal jas reikėtų pataisyti, o gal ir ne. Ji vis neįstengė apsispręsti. Galėjo operuotis ir prisitaikyti prie standarto. Bet galėjo elgtis kaip Sindi: pasilikti visiškai neteisingą smulkmeną, kuri pasakum ir būtų labiausiai *cool*. Tos plonytės šnervės galėjo būti jos firminis ženklas. Kitko taisyti nė nesirengė – bent kol kas. Lūpos ir šiaip buvo tarsi priešvirkštos kolageno, o papukų ji tiesiog nedrįso liesti – jie buvo tokie švieži ir nekalti. Jie taip patiko Bobui, Raimai ir net Violetai.

Tas rytinis vyras nėjo jai iš galvos. Amžiumi galėjo būti jai tėvas, bet rengėsi beveik kaip savas čiuvakas. Bet savi čiuvakai šiame pasaulyje tėra viso labo savi čiuvakai. Tas senis buvo kitoks – bent jau tą rytą. Tą rytą Greta norėjo rasti visame kame didelių paslaptinių dalykų. Gal todėl, kad triukšminga naktis visai užkniso. Po klubinio draivo paryčiais vos nusivilko penkis žingsnius ligi Violetos namų, o ten abi sykiu smigo ant plačios kušetės. Tačiau numigo vos porą valandų. Violetos namuose negalėjai ilgiau pasnausti – kaip ir pačios Gretos namuose. Visi tie seniai tiesiog pamišę dėl ryto valandų. Jie jau viena koja kape, todėl šizovai skaičiuoja jiems dar likusias minutes. Bijo netgi ilgiau pamiegoti – nesupranta, kas yra didžiausias gyvenimo kaifas. Jie jau nebepprisimena, kad būtent rytais, per didįjį snaudulį, galvojamos maloniausios mintys ir sapnuojami gražiausi sapnai. Įdomu, ar tas rytinis senis irgi toks pat? Ne ne, jokių būdų – toks rovinas čiuvas negali būti nuobodus. Tikrai tie du iš nosies styrančios žili plaukai buvo tikrai seni. Bet juos juk galima išrauti. O pats jis dar visai jėgiškas – Greta gerai žinojo, kad dabar vis matys ir matys jį savo sielos videotekoje.

– Gretute, ateik pusryčiauti! – mamelės balsas buvo visai malonus – vadinasi, jau skambino Violetos seniems ir įsitikino, kad dukrelė nemelavo.

Pusryčiaujama šituose namuose vienais vaisiais, nes šitaip sveikiausia merdėjantiems senių kūnams. Taip pat ir liauniems krūtų panų kūnams, jiems tikrai nereikia nė menkiausios riebalų užuomazgos. Pusryčių valgiaraštis – vienintelis dalykas, dėl kurio mamelė ir dukrelė visiškai sutarė.

– Taip, mam, – kokius keturiskart pasakė ji tarp kriaušės ir bananų, ir dar dukart: – Ne, mam, jokių būdų.

Greta absoliučiai negirdėjo ir nesuvokė, ką šneka motina, bet ide-

aliai veikė jos autoatsakovas. Jis dar niekad nesusikniso – visad pa-taikydavo atsakyti taip, kad viskas liktų okej. Daugybė žmonių nė neįtarė, kad Greta jų visiškai negirdi. Dieviškai mokėjo nutėkšti to-kį feisą, kad atrodytų klausytojų klausytoja. Jos akys tapdavo gilios ir svajingos, sklidas meilės veidas kviesdavo kiekvieną išsipasa-koti. Tie žmogučiai pasakodavosi, o Greta nieko negirdėdavo. Ji žiūrinedavo vaizdus savo sielos videotekoje.

Ta vaizdų kolekcija nedaug tesikeitė, o svarbiausia – joje nebuvo jokių žodžių. Žodžiai Gretą erzino, ji pasiklioė tik vaizdais. Kai kurios menamos vaizdajuostės išsilaikė galvoje dar nuo vaikystės, per visą tą tūkstantį metų nė neišblanko. Kitos mainėsi beveik kas-dien – be jos žinios, pagal savo pačių slaptingus sumanymus. Jos gyvena sau ir savyje, Greta galėjo tik atsargiai jas tyrinėti. Toje menamoje videotekoje buvo visko, tik ji ne visad gaudavo teisę pati išsirinkti juostą ar sustingusį vaizdą, kuris ūmai atsirasdavo smegenyse. Jie išokdavo į jos smegenis savaime, savo nuožiūra. Vieni vaizdai jai patiko, kiti varė iš proto, bet nei gerieji, nei siau-bingieji jai nepakluso. Veikiau ji jiems paklusedavo. Ją tie vaizdai tarpais skaudino, o tarpais gaivino. Tik jų dažniausiai būdavo ši-zoviškai per daug.

Paleido kompą visu garsu, tas užgrojo „Spaises“ – kažkurią naktį Raima prirašė jai visokių nesąmonių per mp3. Ant kambario sienos plačiai išskleistos kybojo dvi jos suknelės, trečiąją nusivilkė ir pa-kabino dabar. Jau maudėsi pas Violetą, beliko pagaliau peršokti į džinsus. Ir nuosekliai, švelniausiu pasaulyje būdu pasidažyti. „Max-factor“, „Estée Lauder“ ir net YSL originalas. Ant veidrodžio krašto dar karojo trys „Swatch“ laikrodžiai, kiekvienas rodė vis kitokį lai-ką. Greta nusiėmė ir pakabino prie jų dar ir penkias Karlo Lagerfel-do apyrankes, kuriomis vakar stulbino visą klubą. Jai mirtinai nusi-bodo visi tie kvaili vaizdai. Kvailos suknelės ant sienos ir kvailutė-liai „Escada“ plakatai. Kvaili laikrodžiai ir beprotės apyrankės. Vien tas snukutis veidrodyje dar buvo pakenčiamas, tačiau ir jį vertėjo pakeisti kokiais įvairesniais klipais.

Tąryt jos sielos videotekoje nebuvo labai ankšta. Ji lėtai dažėsi, o sykiu atidžiai žiūrinedo žaibu besimainančias galvoje juostas. Šit Bo-bas širsta dėl savo kolekcijos šou. Varto akis ir visaip vaiposi, bet iš tikro yra rimtas kaip mirtis. Jo šnervės išsiplėtusios, akys apvalios

kaip didžėjaus, iš paskutiniųjų sukančio išsyk tris ar penkis diskus. Jis prisivaręs kokos ligi pat plaukų galiukų ir vis suka suka tuos savo diskus. Tik jo diskai – tos panos ant podiumo, jų irgi trys arba penkios, Bobas jomis groja, todėl yra panašus į Šopeną iš to ilgo klipo. O gal klipo Šopenas panašus į Bobą iš jos smegenų vaizdajuostės. Visi jie panašūs, bet pasirinkti nespėsi, nes ūmai pasirodo porno paveikslėlis iš ankstesniojo gyvenimo: vyriškas daiktas, didžiulis kaip bokštas. Paskum iškart sumažėja ir darosi visiškai toks, kokį pirmąsyk apžiūrinėjo iš arti: kreivas Vaciuco bybukas, nevertas niekieno dėmesio. Visai ne porno – nekeliantis jokių emocijų kaip koks geometrijos brėžinys. Truputį pasirango, paskui pasistoja, bet žiauriai prastai – lygiagrečiai žemei. Bobo veidas sykiu su tuo visai nekrūtu bybuku turi kažį ką reikšti, Greta tą žino, todėl jai labai baugu.

Žino, kas ją apramintų, iš visų jėgų šaukiasi tokios rimties vaizdo, bet jis tik trumpam šmėkšteli: Violeta visu gražumu, Violeta kaip atsvaras tiems dviems baisuoliams iš eržilų tvarto. Vos suskumba atsikvėpti, bet sielos videoteka kaip visad neklauso, staiga viską nustelbęs vėl pasirodo tas ryto vyras. Jis vardu Rimas Vizbara, sako, kažkada, akmens amžiuje, buvo labai garsus. Videotekoje pasirodo visai tylus, tik papurto vešlią ilgų plaukų uodegą, užsitraukia ant akių nuvėpusiais bryliais skrybėlę ir susisiaučia į savo „Trussardi“. Eina tiesiai link jos, grėsmingai artėja, kreivais pirštais diriguodamas mirties dainas, bet praeina pro šalį. Visai nepažvelgė į ją, visai nenorėjo jos užkalbinti.

Ir teisingai darė: tas senis amžiumi galėtų būti jai tėvas. Juodai apsijuoktų, seksuodamas su Greta ar kokia panašia pana. Labai neteisingai darė: Gretos sielos videotekai labiausiai stigo kaip tik vaizdajuostės su seksuojančiu tėveliu. Jei su koku vyru šiam pasauly vertėjo seksuoti – nebent su netikru, bet visai krūtu tėveliu. Nebent toks čiuvakėlis dar galėjo Gretą išties užvesti.

– Žodžiai yra melagiai, – staiga piktai pasakė savo atvaizdui veidrodyje. – Žodžiai yra niekšai. Aš galiu pasakyti: išvis nežinau, kas mano tėvas. Niekad neturėjau tėvo. Ir kas, kad taip pasakysiu? Ką tas reikš? Ar aš tapsiu kitokia, šitaip pasakius? Kas pasikeis? Ar kas nors, išgirdęs tuos žodžius, mane supras? O be to – kam aš tokius žodžius pasakysiu? Tam Rimui Vizbarai?

Lėtai ir sunkiai išsitraukė iš rankinės visad nešiojamą britvą, atlenkė ir atsargiai, bet niršiai supjaustė tą nelemtą veidelį veidrodyje. Per skruostus, per kaktą, o smarkiausiai – per tas dideles nekalto išraiškos akis. Rėžė per stiklą taip stipriai, kad gerokai subraižė veidrodį. Nelabai jo gailėjosi: tokių brėžių ant stiklo jau buvo daug. Nunarinusi galvą, atsargiai pavedžiojo ašmenimis apie kairės rankos riešą, bet nė nepriglaudė prie gyvų tvinksinčių gyslų. Tų gražių rankų kol kas gailėjosi: ant jų dar nebuvo nė vieno rėžio, nė menkiausio randelio. Jai viskas dar buvo prieš akis.

18. DAR VIENAS VARIANTAS

Tai galėjo būti knyga apie žmogų, kuris pernelyg vėlai atrado įdomiausias pasaulio galimybes. Tas vyras nugyveno penkiasdešimt, šešiasdešimt ar dar kiek nors metų. Jau nusipirko plotelį prestižinėse kapinėse – ant kalvelės, po gražia pušimi. Vis nueidavo į kapus apsižiūrėti, ar nesusilauks nederamų kaimynų. Laikai buvo painūs, jo kapą galėjo užgožti koks nukvaišęs politikas ar pagarsėjęs banditas. Kol kas tokių kaimynų nesirado, bet žmogus kiek suirzęs pamatė, kad iš gražiosios pušies tėra viena bėda. Nuo jos išvien byrėjo spygliai ir teršė jo sklypą. Tas vyras anaip tol nebuvo įsitikinęs, jog kas nors apvalys jo būsimą kapą.

Toks buvo pats svarbiausias to vyro rūpestis. Regis, tas žmogus buvo vardu Robertas. Gyveno vienas kaip pirštas, vienturtis jo sūnus bastėsi po pasaulį ir kažį ar rengėsi lankyti jo spygliais apkritusį kapą. Robertas ne tik kad nesivylė naujų gyvenimo įdomybių, ne tik kad jų neieškojo – netgi apie jas nesvajėjo. Jam neberekėjo jokios sumaišties. Jis tenorėjo sočios ir bent sąlyginai sveikos ramybės.

Gal todėl, kad vengė bet kokios sumaišties, likimas savo eksperimentams pasirinko kaip tik Robertą. Pirmiausiai jam ant galvos užgriuvo maišas pinigų. Nebuvo azartiškas ir neieškojo aklos laimės, bet retsykiais nusipirkdavo teleloto bilietą. Dažniausiai net pamiršdavo jį patikrinti, tačiau tąsyk likimo lėmimu pats sėdėjo prie televizoriaus ekrano ir nuobodžiai braukė skaičiukus.

Išlošęs maišą pinigų, visai nenuodžiugo. Robertas nežinojo, kaip elgtis su dideliais pinigais. Pirmąsyk susidūrė su bankų mechaniz-

mais, skirtingomis sąskaitų rūšimis, akcijomis ir makleriais. Jam kėlė siaubą auksinės kredito kortelės. Jis bijojo jas nešiotis, kad kas nenurautų jam galvos. Jį baugino nekilnojamo turto agentūrų brokeriai, jis vos ne vos persikraustė į geresnį butą. Robertas dėl savo turto nejuto nė menkausio smagumo, jam buvo tiesiog be galo neįjauku. Niekad neturėti dideli pinigai sutrikdė jo metafizinę rimtį.

Tačiau likimo eksperimentai dar anaip tol nesibaigė. Robertą it lavina užgriuvo visiškai naujos pasaulio įdomybės, kurios į jo gyvenimą beviltiškai pavėlavo. Jis pirmąsyk pasimylėjo su dviem moterim vienu metu. Užsisakė dieviško rango profesionalės – šios per naktį sukūrė jam tris tokius orgazmus, kokių nebuvo patyręs niekad gyvenime. Tačiau tie neprilygstami džiaugsmai beviltiškai pavėlavo. Dėl tų trijų orgazmų Robertas turėjo praryti tiek dopingo, kad po to savaitę sirgo ir niekaip negalėjo atsipeikėti.

Jis ūmai įsimylėjo savo jaunutę sekretorę Rasą – įsimylėjo taip, kaip nieko nebuvo mylėjęs. Robertas kraustėsi iš proto ir kiekvieną vakarą sukdavo Bunjuelio „Tamsųjį geismo objektą“. Nuo to nulemto filmo jam ėmė rodytis, kad ir Rasa susidvejino, kad ta mergytė tyčiojasi iš jo ir jį raganiškai naikina. Kad prasideda su juo dėl pinigų, o slapčia turi keletą jaunų meilužių. Jis nugyveno tuos penkiasdešimt, šešiasdešimt ar dar kiek metų, bet nė neįtarė, kad realiaame pasaulyje pasitaiko tokių aistrų. Robertas net norėjo nužudyti Rasą – tarsi kokiame melodramatiškame, bet perdėm juodame meilės romane.

Rimas Vizbara niekaip negalėjo apsispręsti dėl šio nejučia išsiplėtusio siužeto pabaigos. Dažniausiai jam atrodė, kad likimo pokštais apipiltas senis Robertas turėjo patirti ir kitokius nepatirtus dalykus. Turėjo pilnomis rieškučiomis pasisemti kalėjimo prievartos. Išgyventi baisios, bet ne mirtinos ligos skausmus. O gal baigti savo dienas beprotnamyje, beviltiškai bandydamas išsiaiškinti, ar jo prisiminimai apie turtingą gyvenimą yra būtosios tikrovės kreivi atspindžiai, ar tik visiškos haliucinacijos.

Tokia knyga galėjo būti visai vertinga, bet kažki ar galėjo būti išties įdomi. Jei būtų rašęs ją įdomiai, ji bemat prarastų gelminę vertę. Jei būtų bandęs raustis į gelmes – veikiausiai te būtų sukūręs išplėstinę filosofinę metaforą, kurios joks normalus skaitytojas nebūtų ligi galo ištvėręs.

Rimas Vizbara buvo liūdnai ir išmintingai subrendęs žmogus. Todėl nesirengė rašyti protinguoliškų tekstų, kurių paskui niekas neskaitytų. Seniai išaugo iš žūtbutinių troškimų egoistiškai išreikšti save bet kokia kaina. Net jeigu ta saviraiška visus vimdytų. Ar dar blogiau – keltų visiems beviltišką nuobodulį. Rimas veikiau jau sutiko pats lindėti absoliutaus nuobodulio mėšle ir ištisai vemtį, tačiau kitiems sukelti smagumą ir tikrą domesį. Beje, būtų sutikęs kelti kitiems malonius jausmus ir anaip tol nelindėdamas mėšle. Ko nors šiame pasaulyje norėti net Rimui Vizbarai kol kas nebuvo uždrausta.

19. ALYVINIO SIAUBO SKRYBĖLAITĖ

Nora įsimylėjo jį ūsuotą, o Rimas švariai nusiskuto ir ūsus, ir barzdele, vos tik šie pradėjo smarkėliau žilti. Pakeitė savo išvaizdą taip žiauriai nelyg būtų išsioperavęs svarbią kūno dalį ir net gabalą smegenų. Gera dar, kad nenusikirpo plaukų: neišsivaizdavo jo trumpaplaukio ar praplikusio. Anksčiau neišsivaizdavo jo ir beūsis – Rimas Vizbara be ūsų ir trumpaplaukės išpuoselėtos barzdos iškart paliko nevisavertis. Tarsi būtų negailestingai nupjovęs neregimus angelo ar demono sparnus, kuriais visuomet taip didžiavosi. Gal dėl to jų bendras gyvenimas subyrėjo į šipuliukus taip nelauktai ir taip ūmai.

Kitados Nora pamilo ūsuotą genijų, besielgiantį absoliučiai kitaip nei pervargusių skruzdėlinių žmogučių minia. O jis pamilo laibakoję merginą juodais blizgančiais plaukais ligi juosmens – jeigu apskritai kada nors ją mylėjo. Dabar ir negalėjo mylėti tos piktaakės perkarusios nusmurgėlės, kuri žvelgė į Norą iš visų veidrodžių. Šiame pasaulyje veidrodžiais virsti baudėsi visa kas: langų stiklai, parduotuvių vitrinos ir net lakuoti baldai. Ji ėjo per Berlyną, apnikta savo pačios atspindžių, o šie pamaži virto dvasiomis, kažkodėl vis dar nemirusios Noros Vizbarienės vaiduokliais. Iš paskutiniųjų stengėsi nežiūrėti į veidrodžius, tačiau vis vien neatsigynė šmėklų. Nespėjo valytis nuo pečių kuokštais slenkančių vario spalvos plaukų. Nora lėtai ir nuosekliai merdėjo, o chemikalai, kurių jai privarvino į visas venas, tą merdėjimą darė dar slogesnę ir šlykštesnę.

Daktarai jai siūlė nestamalinėti gatvėmis, daug ilsėtis, spoksoti į televizorių, o maisto užsisakyti į namus. Visi tie daktarai buvo perdėm keisti, veikiausiai net kvaili žmonės. Šnekėjo apie maistą – tarytum ji būtų norėjusi valgyti. Liepė nevaikščioti po miestą – tarytum kiekvieną mirksnį nebūtų jutusi artėjančios visiško nejudrumo bei klaikus skausmo grėsmės. Tarsi nebūtų mirtinai bijojusi net ilgėliau prigulti ant kušetės – kad tik neapimtų bejėgiškas silpnumas. Jai rodėsi, jog kol pati nesustos, tol ir judės – ją stums pirmyn visų anksčiau nugyventų dienų inercija. Visų ligi tol pridarytų nuodėmių našta. Visų ligtol nerealizuotų troškimų geiduliai.

Nežinojo, ko ieško sušalusiam, gausiai apsnigtame Berlyne. Tiksliau sakant – labai gerai žinojo, ko ieško, tačiau nemokėjo to daikto ar jausmo įvardinti. Seniai nebesivylė rasti ką nors, kas grąžintų sveikatą, teiktų bent laikiną jos pagerėjimą. Tačiau dar vylėsi aptikti daiktą ar gal veikiau dvasios būseną, kuri leistų nors trumpam atrodyti sveikai. Nors trumpam apgauti dievų teatro žiūrovus. Nora vylėsi galinti surasti magišką kaukę, kuri jos mirtinai sergantį kūną kitiems parodytų dailiu pavidalu. Niekai nesuprato, kodėl dievams dausose negana to, kad ji pati kenčia. Kodėl tie niekingi sadistai jos vaizdu dar bjaurina nuotaiką kitiems. Kodėl kiekvienas niekuo dėtas praeivis turi matyti jos šleikščiai išretėjusius plaukus, jos veidą, ištrauktą tiesiai iš sąslavyno.

Nora užmetė akį į dar vieną Šarlotenburgo parduotuvėlę, tačiau jokių magiškų kaukių nerado. Galbūt jai galėjo tikti perukas, o gal ypatinga skrybėlaitė – nė pati nenutuokė. Tačiau pasaulyje tikrai privalėjo būti daiktas, kuris praskaidrintų jos mirštantį kūną, pridengtą ją nuo smalsių ar užjaučiančių žvilgsnių.

– Kaip manai – gal retsykiais galėčiau susupti veidą į tą skarą? Vis šiek tiek pagyventų spalvą, – ji vėl prabilo garsiai, negana to – dar ir lietuviškai.

Pirkėjų aplinkui nesimatė, o pardavėjas buvo gerai išdresiruotas – jis tik truputėlį kilstelėjo antakius.

– Nieko tokio, – įtaigiai pratarė ji jau vokiškai. – Tiesiog yra problemų. Yra šiokių tokių problemų. Kiek kainuotų tokia skara? Ne, ne – ta plonesnė, vienspalvė.

Ji negirdėjo, ką aiškino pardavėjas. Netgi nesuvokė, ar derinosi prie veido skarų spalvas, ar tik pamanė derinsianti. Tvirtai tesup-

rato tiek, kad vėl tarėsi su Rimu. Dažniausiai apsipirkti eidavo su juo, taip įprato prie tos banalios apeigos, jog dabar nejučia prisišaukė jo šmėklą. O gal Rimo vaiduoklis atskriejo čia todėl, kad iš pačios Noros teliko šmėkla?

– Tu man graži bet kokia, – ramiai, be jokios patetikos pasakė vaiduoklis. – Net kai pažirsi dulkėmis tiesiai ant mano rankų – vis vien tave mylėsiu.

– Aš nepažirsiu grakščiomis sausomis dulkėmis. Aš supūsiu, nuvarvėsiu tau per pirštus šlykščiais gličiais pūlais ir skystais šūdais.

– Ar galiu jums dar kuo nors pagelbėti? – atsargiai pasiteiravo pardavėjas.

Jis niekuo negalėjo pagelbėti. Net sadistai dievai iš dausų negalėjo jai niekuo padėti. Nora beviltiškai troško mylėtis – čia pat parduotuvėje arba gatvėje, tiesiai ant šviežio sniego. Bet juk niekas nesusigundytų tokia apipuvusia griuvena su slenkančiais plaukais. Ja susigundyti galėjo tik Rimas Vizbara, o jo Nora nekenė. Tikriausiai nekenė už tai, kad tas didysis žmonijos genijus bei jos asmeninis viešpats nesyk ją išdavė ir apleido – todėl Nora jam ir keršijo. O gal ji tiesiog buvo blogas žmogus ir nemokėjo atleisti. Dabar už savo blogumą sulaukė atpildo – pikto auglio, kuris nuo gimdos kaklelio jau peršliaužė į stuburą, kepenis, gal net plaučius.

Kodėl? Kodėl ji kitados susitiko būtent Rimą? Tiesą sakant, jis pats ją susirado, kaip visad agresyviai, bet kartu metafiziškai. Atėjo į jų mokyklos vakarėlį, atsistojo pasienyje, sukryžiuavo rankas ant krūtinės ir ėmė kerėti žvilgsniu visas merginas iš eilės. Buvo aukštas petingas gražuolis ilgais garbanotais plaukais ir žėrinčiomis genijaus akimis. Išsiskyrė iš visų tarsi juoda dėmė margame kilime. Išsyk pasirinko ją ir pašokdinęs be užuolankų paklausė:

– Ar lauksi manęs kaip Solveiga ir Penelopė sykiu? Neprižadu, kad visad būsiu greta, kai manęs reikės. Aš dar turiu svarbių reikalų svečiose metafizinėse sferose. Man dar teks nesyk iškelti į pačius amžinosios nakties pakraščius. Bet atėjau tau pranešti, kad likimas mudu jau suvedė. Savo lemties nebeišvengsime – nei tu, nei aš.

Ji tebuvo šešiolikos, o jis jau studijavo universitete – vien nuo to galėjai netekti žado. Negana to, jis šnekėjo mįslingai – ne taip, kaip visi kiti. Buvo šimtąsyk protingesnis net už visus jos mokytojus, sykiu sudėjus. Ir dar – buvo tikras sekssymbolis, tokius galėjai ap-

tikti nebent nutriusiusiuose nuo vartymo kontrabanda įvežtuose spalvinguose žurnaluose.

Jei būtų paliepęs jai laižyti jo batus ar ėsti žemę, kuria žengė jo kojos – Nora būtų bemat paklususi. Įsimylėjo Rimą taip ūmai ir taip akiai, kad beveik troško slapto pažeminimo. Tačiau Rimas nieko nežemino, jis tik aukštino ir grynino. Jau patį pirmą vakarą vaikų darželio pavėsinėje tarp vangių panelinių Žirmūnų namų Nora leido jam daryti viską. Bet Rimas nepanoro nieko negražaus: jis tik gėrėjosi jos smailomis jaunutėmis krūtimis, tik vos vos palaižė jų spenelius. Jis tik švelniai paglostė iš baimės mėšlungio sutrauktą jos šakumą, truputį papratino ją prie savo pirštų. Bučiavo ją ilgai ir godžiai – ligi sąmonės netekimo. Paskui palydėjo iki durų ir dingo dešimčiai mėnesių. Galbūt jau tada Nora paprato bendrauti su juo telepatiška, atviriausiai išsipasakoti Rimui Vizbarai kaip syk tuomet, kai jo nebūdavo greta.

Jis mėgo be galo rimtai sakyti, kad šalia nebūna tik jo kūniškojo apvalkalo, bet jo dvasia visad lieka su Nora. Tai nebuvo vien metafora ar šiaip romantiškas pasakymas. Tai buvo tiesa. Rimo dvasia tikrai visą laiką buvo greta, visą laiką ją matė, žinojo, ką ji daro. Toji dvasia matydavo, kaip Nora užsidariusi rauda vonios kambaryje. Kaip jam negrįžus nakvoti su įtūžiu kuria keršto planus – planuoja nužudyti prakeiktąjį Rimą Vizbarą ir supjaustyti jį į smulkučius gabalėlius. Ta dvasia matė net pačius bjauriausius dalykus: kaip Nora gosliai mylisi su kitais. Keršydamą, naikindama pati save, bet sykiu džiūgaudama.

– Tu man neatleisi, bet man to ir nereikia, – riktelėjo Rimo šmėklai. – Man ir negalima atleisti, nes aš labai gerai žinojau, ką darau.

Ji jau pėdino pėsčiųjų gatve link namų, todėl ją kilstelėję antakius atsigręžė jau kiek daugėliau žmonių. Nora beviltiškai norėjo mylėtis: tikriausiai jos mirštantis kūnas šitaip įsivaizdavo atsisveikinimą su pasauliu. O Noros smegenys norėjo atsiprašyti Rimo, tačiau nuolankiai atsiprašydamos ir mirtinai jį įskaudinti.

Ji norėjo tuojau pat stebuklingai perskristi į Vilnių. Berlyne snigo ir pūsnojo žvarbus vėjas, o Vilniuje švietė saulė, buvo šilta ir ypač malonu numirti. Vilniuje ji galėjo atsiprašyti paties Rimo, o kartu ir neprilygstamai jį įskaudinti – tikrą ir gyvą. Čia tegalėjo bendrauti su neregima ir neįskaudinama jo šmėkla.

– Tu pats dėl visko kaltas. Visad buvai, – pasakė jam ir kiek įmanoma plačiau nusišypsojo su nuostaba pasisukusiam į ją žmogui. – Buvai pernelyg kosmiškas ir per mažai žemiškas.

Rimas tik gūžtelėjo pečiais: niekad nemėgo šnekėti apie realųjį gyvenimą, nors ji buvo visiškai teisi piktai priekaištaudama. Rimas Vizbara buvo profesionalus dingikas. Dingdavo dviems, keturiems mėnesiams arba metams, o paskui lyg niekur nieko pasirodydavo ir reikalaudavo, kad Nora būtų išvien jo laukusi. Kaip Solveiga ar Penelopė? Veikiau kaip paskutinė kvaiša ir savanoriška vergė.

Kai pagaliau persikraustė pas jį gyventi, naiviai manė, kad jo ūmūs išnykimai pagaliau baigsis. Deja, Rimas Vizbara išvis nemokėjo ir nenorėjo būti kitoks. Jis taip ir liko profesionalus dingikas. Ūmai nusileisdavo į savo pragarus, nė neatsisveikinęs. Tarpais rodėsi, jog apskritai pamiršta, kad ji egzistuoja. Negi jo tariami dvasios šuoliai išties tegalėjo būti jai tokie skaudūs? Kuo ji čia buvo dėta, kuo ji nusikalto tiems sadistams dievams?

Kai persivežė savo studentiškus daiktelius į jo butą, siaubingai apstulbo. Jo namuose nebuvo televizoriaus. Juose nebuvo net telefono. Patį pirmąjį jų bendro gyvenimo vakarą ūmai užgeso šviesa, o Rimas kuo ramiausiai uždegė ilgą geltoną kapų žvakę.

– Lyja, – sausai paaiškino. – Vėl kur nors trumpas jungimas. Elektros laidai čia persenę. Visas šitas namas ir kiemas yra persenę. Neišsigąsk, jei kada sutiksi ant laiptų šmėklą. Mandagiai pasisveikink ir eik savais keliais.

Tame name viskas tikrai buvo persenę ir perkriošę. Naktimis nuo sienų lėtai ir paslaptingai krisdavo tinkas, o kanalizacija tolydžio užsikimšdavo. Tuomet remontininkai perkasdavo pusę kiemo, o paskui dingdavo – visai kaip Rimas Vizbara. Tuomet didžiuma kaimynų šaltakraujiškai šlapinosi kieme – į tuos remontininkų iškastus griovius. Tačiau pirmąjį vakarą Nora viso to dar nežinojo, jai buvo kraupu nuo tos tamsos ir siaubingos netvarkos. Jos pačios tėvai buvo pedantai ir švaruoliai.

– Nekvieti avarinės? – pašiurpo ji. – Nesišauki pagalbos?

– Kas nors pakvies. Kada nors pataisys. Gyvenimas žmonių bendruomenėje teturi vienintelį privalumą: anksčiau ar vėliau kas nors visais tais nelemtais būtinais dalykais pasirūpina. Jeigu ne šitai, geriausia būtų gyventi vienam dykumoje.

– Ir telefoną tau kas nors parūpins? – šito turbūt paklausė kur kas vėliau.

– Telefono turėti neverta. Jis trukdo. Televizorius dar labiau trukdo. Geriausia egzistuoti tyloje ir tamsoje. Garsai ir šviesos tik trukdo.

Dažnai Norai atrodydavo, kad jam trukdo patsai gyvenimas. Rодės, Rimas nori kuo greičiau, bet sykiu kuo sudėtingiau to gyvenimo atsikratyti. Bet kuo čia buvo dėta ji, kuo Nora prasikalto nykiems lietuviškiems dievams? Rimas dingdavo ir vėl atsirasdavo, vėl dingdavo ir darsyk atsirasdavo – vien tam, kad kuo greičiausiai vėl nusileistų į savo pragarus. O paskui vėl grįžtų: beprotiškai išalkęs jos meilės – pirmiausiai fizinės, paskui dar ir dvasinės. Rimas Vizbara visad buvo pašėliškai išalkęs: meilės, sekso, raugintų kopūstų ar vis naujų žinių – netgi pačių kvailiausių, pačių beprasmiškiausių. Įgrūdavo į jų bendrą gyvenimą, visas pasišiaušęs, žėrinčiomis akimis ir sklidinąs žodžių. Tie žodžiai virsdavo iš jo per kraštus, bemat rikiuodavosi į popieriaus lapus, guldavo į stalčius, idant paskui išlįstų iš jų į pasaulį jau surašyti knygoje, paženklintose jo pavarde.

Nora atidžiai perskaitė visas tas knygas. Nejau tie liūdni arba kraupūs tekstai ir buvo toji aukštybė, kurios vardan vertėjo paaukoti realų pasaulį ir jos pačios gyvenimą? Ji nemėgo nė galvoti apie viską, ką dėl jo paaukojo. Nemėgo galvoti netgi apie tai, ką iš tų paaukotų dalykų galiausiai iš jo atsiėmė. Bet šiandien ją apniko nelemtai smagūs prisiminimai: eidama apsnigta pėsčiųjų gatve juste jutė, kaip į ją vienu metu braunasi visi pastaraisiais metais išdavikiškai pamylėti svetimi vyrai. Jų nebuvo daug, jų tebuvo šeši ar septyni – Nora visąlaik pamiršdavo skaičių. Pyktelėjusi kruopščiai kiekvieną prisimindavo, visus suskaičiuodavo ir įsidėmėdavo – ligi kito prisiminimų antplūdžio, kai vėl ramiai pamanydavo: turbūt šeši, o gal ir septyni. Jos pamėkliškų meilužių skaičius liko nekonkretus ir neapčiuopiamas, tarsi ji visąlaik būtų mylėjęsis keistame sapne, kuriame negalioja jokie skaičiai, kurio pasaulyje tikslūs skaičiai dar neatsirado.

Stebuklingas, o kartu siaubingas buvo tik pats pirmasis kartas. Tąsyk viskas buvo pabrėžtinai svarbu ir neišpasakytai baisu. Jiedu su Rimu šventė pas jo bičiulį Juozą, šiam sukako keturiasdešimt. Tasai gimtadienio šventimas buvo nykus: name Čiurlionio gatvėje

grumdėsi seni pažįstami ir pirmąsyk susitikę žmonės, beviltiškai kau-
damiesi su tvankuma. Visi buvo nukaušę lygiai tiek, kad dar norėtų
kalbėti patys, bet jau nebenorėtų klausytis kitų. Nora nerado vietos
nei užsiėmimo toje marmalynėje. Pasėdėjo ant žalsvos odinės sofos,
pastovėjo prie lango, beprasmiškai žvelgdama į tamsų kiemelį. Ri-
mas jau buvo solidžiai prisitvojęs, besipinančiu liežuviu kažį ką gra-
byliavo dviems išsižiojusioms iš nuostabos merginoms.

Visi tame vakarėlyje buvo užimti vien savimi, o Nora beviltiškai
pamanė, kad jos čia apskritai nėra. Gal ne pamanė, o pajuto: pano-
ro irgi užsiimti savimi, bet taip ir neatrado čia tos kitos Noros, į
kurią galėtų egoistiškai panirti. Jautėsi lyg būtų žvelgusi į save iš
šalies ir neįstengtų pati savęs prakalbinti. Buvo visai svetima pati
sau. Tyliai įslinko į šeimininko biblioteką, vakarėlio triukšmas čia
mažiau erzino, be to, čia buvo kiek vėsiau. Jis pats irgi tūnojo čia,
kreivai jai šyptelėjo ir pamojo pirštu. Buvo įsitaisęs užkampyje tarp
lentynų, kliūstelėjo jai į taurę vyno, bet taip ir neprabilo. Sėdėjo,
žvelgdamas į ją iš apačios, o ji lėtai siurbčiojo vyną ir nesėdo – tur-
būt todėl, kad buvo labai karšta. Kiek pražergė kojas, kad kelnaitės
neliptų prie kūno. Ji buvo beveik nuoga – tik tos kelnaitės ir plony-
tė suknelė. Juozas nebyliai žvelgė į ją iš apačios kiek padėrusiomis
akimis. Jiedu buvo pažįstami gal dešimtį metų, tačiau tarp jų nie-
kad nesimezgė jokia slapta žvilgsnių ar gestų kalba. Ligi pat to pra-
žūtingai salsvo vakaro.

Tą vakarą Nora žvelgė į save tarsi iš šalies – todėl bemat pajuto ir
suprato juos apgobiančią goslią grėsmę. Iš šalies jiedu atrodė tarsi
bergmaniškai slaptingo filmo kadre, tarp jų tiesiog privalėjo blyks-
telėti kankinamai lėta įtampos kibirkštis. Juozas taip nieko ir nepa-
sakė, tiesiog padėjo ant lentynos vyno taurę, drąsiai ištiesė rankas
ir apglėbė jos šlaunis po suknele. Norai dar nebuvo nei smagu, nei
baisu. Baisu jai pasidarė truputėlį vėliau, kai susivokė, kad nuo er-
zeliuojančių svečių juodu teskiria knygų lentyna. Kad muziką kaž-
kas išjungė, o lėkščių ir taurių skimbčiojimas girdėti visai čia pat.
Veriantį smagumą pajuto dar vėliau, kai Juozas atsitusęs nusmaukė
jai kelnaites ir įsikniaubė veidu jai į šakumą. Jo liežuvis buvo
šiltas, šiurkštus ir meistriškas. Nora apsalo kaip niekad. Ji buvo vi-
siškai blaivi, begal ramiai viską suvokė, elgesio neleistinumas buvo
galbūt erotiškiausias jos gyvenime pojūtis.

Jo vyriškumas buvo trumpas ir storas, tačiau žvėriškai tvirtas. Nora pati apsižergė jį tebesėdintį, ant mažos sofutės buvo velniškai nepatogu, tačiau pavojus bei įtampa varė per jos kūną vieną orgazmo bangą po kitos. Labiausiai bijojo, kad jos nesutrauktų mėšlungis, kad nesusirakintų su Juozu neperskiriamai. Paskum persigando, kad ims per garsiai dejuoti. Kiek vėliau laiko skaitiklis siaubingai aiškiai įsijungė, nes į biblioteką įgriuvo Rimas su kažkokiu sugėrovu. Jo balsas buvo girdėti čia pat, už knygų eilės, tarpais Nora net matė jo girtą veidą pro plyšėlį tarp sustatytų dailės albumų ir stelažo lentos. Jis paistė kažį ką apie demonus, o ji tebesėdėjo persivėrusi Juozo vyriškumu – jau net pavargo nuo smelkiančio begalinio orgazmo, nuo siaubingai nepatogios pozos. Visą laiką girdėjo, o pasisukusi net ir matė Rimą, jis galėjo bet kurį mirksnį paeiti tris žingsnius už lentynų kampo ir aptikti juodu. Tačiau Nora nė nemanė slėptis ar skubiai susitvarkyti, tik pagalvojo, kad per visą tą išdavystės amžinybę nė nepabučiavo Juozo. Jie krušosi kaip triušiai, tačiau taip ir liko atskirti neregima plėve, iš tikrųjų nė nesuartėjo. Tik tuomet Nora suprato, ką būtina padaryti, koks privalo nuskambėti baigiamasis akordas. Įdėmiai klausydama, ką šneka Rimas, susikūprinusi gosliai įsisiorbė Juozui į lūpas, jis suvirpėjo visu kūnu ir pagaliau gokčiodamas išleido sėklą. Tas bučiny s reiškė, kad ji ne šiaip isteriškai persidulkinu su senu pažįstamu, kad tikrai išdavė Rimą Vizbarą, spjovė jam į veidą ir jį paniekino, bent mažumėlę įstengė jam atkeršyti.

Moralinės pagirios užgriuvo vėliau. Nora kantriai išgyveno visas įmanomas fobijas ir visas atgailos pakopas. Manėsi užsikrėtusi veneros liga arba pastojusi. Kankinamai smulkmeniškai perjautė visas įmanomas siaubo atmainas, kurių nespėjo pajusti Juozo gimtadienio vakarą. Nė neskaičiavo, kiek syk vėl ir vėl girdėjo Rimo balsą čia pat, už knygų lentynos, rodės, net užuodė jo kvapą, bet vis vien mylėjosi su Juozu. Nė nebežinojo, kiek syk sapnavo, kaip Rimas juodu užklumpa. Pereina kiaurai tą knygų lentyną, lėtai nužvelgia jų kūnus, o paskui pradeda kapoti juos į gabalus. Be jokio kirvio ar peilio – tiesiog ranka, suskiaustu delnu. Per porą trejetą dienų Nora taip nusigalavo, kad vos nežengė savižudiško žingsnio: ji jau norėjo pasipasakoti Rimui. Ją buvo jau mirtinai užgraužusi apgaviškiša dorovingos žmonos sąžinė.

Jai taip ir neprisiekė prisipažinti. Rimas pačiu laiku dingo – paniro į savuosius pragarus, o gal tiesiog siautėjo su kokiomis mergomis. Nora pasimylėjo su Juozu jau ramiai, neskubėdama ir nejausdama nė menkiausio sąžinės graužimo. Šitai mirksniu pagydė jos dvasią ir nuramino kūną. Seksas su Juozu buvo labai tvarkingas ir gana banalus. Jų spontaniškas romaną tetruko gal tris savaites, tačiau abu jį labai švelniai prisimindavo.

– Visi tave laiko nemenku Rimo draugu, – sykį prisipyrusi jį kamantinėjo. – Ir šitaip noriai prisiuvai jam barzdą. Kodėl? Argi gražu?

– Bendraujant su Vizbara, nepasitaiko gražių dalykų, – niūriai pareiškė jai Juozas. – Jis pats kiekvienam yra tiek prišikęs, kad jį nubauti tiesiog būtina. Net jei nuo ryto ligi vakaro krėščiau jam šunybės, vis vien nespėčiau už viską atsiteisti.

– Tau buvo tiesiog smagu įskaudinti Vizbarą?

– Nora, – beveik piktai šūktelėjo Juozas. – Pažiūrėk į veidrodį. Tau jau per trisdešimt, bet tebesi paauglio naktų svaja. Kiekvienas normalus vyras svajoja pergulėti su Nora Vizbariene. Tu ką – nežinotai?

Turbūt ji tą žinojo, bet jai reikėjo išgirsti garsų ir aiškų patvirtinimą. Turbūt Norai reikėjo žinoti, kad jokių Rimo bičiulių ar pažįstamų nereikės vilioti – tereiks išpildyti jų svajones. Išpildyti tada, kai pati panorės. Tik tada, kai tikrai jaus smagumą atsikeršyti Rimui Vizbarai už viską sykiu.

Kiti išdavystės seansai nebuvo nei tokie pavojingi, nei tokie įsimintini. Labiausiai erotiška buvo pati mintis, kad ji gali sava valia nuožmiai kankinti visur esančią Rimo dvasią. Kad šįsyk ji yra valdovė. Norą kaskart testulbino viena: kaip lengvai visi Rimo draugai čiumpa ją į glėbį. Nuo ketvirtojo ar penktojo ji nebejuto tikro neištikimybės smagumo: visi jie svetimavo taip buitiškai ir banaliai, kad šitai nė nebeatrodė jokia išdavystė. Tai būdavo tiesiog niekingas šuolis į šalį. Ji ir pati pasidavė beviltiškai rutinai: nešiodavosi keletą sargių ir net intymaus šampūno flakonėlį. Galiausiai išvis prarado bet kokią erotinį svetimavimo apetitą. Ir iškart po to ginekologas aptiko to gumbelio užuomazgą, kurią iš pradžių palaikė niekniekiu.

Bet tai anaip tol nebuvo niekniekis, tai buvo neoperabilus klaidai užleistas vėžys. Tai buvo atpildas už jos nedorybę. Ji iškart pa-

klausė gydytojo – kiek metastazinių gumbelių jis aptinka – tikriausiai šešis ar septynis.

– Taip, šešis ar septynis, – nusteбęs atsiliepė onkologinio centro ginekologas. – Ir dar beviltiškai blogai pasėtus. Prie jų niekaip neprisikasi. Blogi reikalai.

Tai buvo atpildas už visas jos nedorybes, o kartu – didžiausioji pasaulio neteisybė. Jei šiame gyvenime išties būtų atseikėjama pagal nuopelnus, Rimas Vizbara seniausiai būtų suėstas aštuoniolikos vėžių susyk. Seniausiai būtų raičiojęsis mirties agonijoje ir bergždžiai maldavęs paskutiniosios stiklinės vandens. Noros išraiška, matyt, buvo tikrai pabaisinga, nes merginos už prekystalio šypsena ūmai išblėso, virto karčia grimasa.

– Šitą! – bedė Nora pirštu į pilkšvai alyvinę skrybėlaitę. – Šitą ir tik šitą.

Toji spalva prie jos plaukų atrodė pribloškiančiai ir liguistai – tai buvo į nieką nepanašu. Kaip tik tokio alyvinio siaubo jai ir reikėjo. Jos tamsūs paakiai dar labiau išryškėjo, atrodė tyčia pajuodinti. Padėrusios akys žvelgė miglotai lyg pro mirties ir skausmo šydą. Nora atrodė tarsi mirtinai prisitvojusi heroino supermodelė – kaip tik tokios Niujorke buvo pašėlusiai madingos. Čia ne Niujorkas, o tik Berlynas, tad čia ji galėjo ir suvis tapti žvaigžde. Bet labiausiai troško atgal į Vilnių, nes Vilniuje švietė saulė, žydėjo vyšnios ir alyvos, ten lakstė laimingi šunys ir dar laimingesni vaikai, net visi vėžininkai Vilniuje romiai džiugavo, kad jau atsėlina mirtis išvaduojoja.

Susimokėjo kiek pašiurpusiai pardavėjai ir išsyk užsimaukšlino tą idiotišką skrybėlaitę. Jautėsi pergalingai ir beveik džiugiai, jautėsi kiekvienu žingsniu perspjaujanti visas niujorkietiškas ar vilnietiškas heroinines konkurentes. Visi šeši ar septyni jos ištvirkiniai vyrai glaudėsi prie jos, lindo į ją, glostė jai krūtis ir šakumą vienu metu. Nora jautėsi esanti visai nebetoli orgazmo.

– Štai taip, Rimuk, – burbtelėjo beveik atlaidžiai. – Tu man visai nebereikalingas. Yra kur kas už tave geresnių aptarnautojų. Ar kada būtum sugebėjęs pamylėti mane vidury dienos, einančią gatve ir niūniuojančią energingą bliuzą?

Rimo Vizbaros šmėkla susigėdusi apiblanko – bent jau taip atrodė Norai. Ji nebenorėjo šnekėtis nei su šmėklomis, nei su gyvaisiais – nei lietuviškai, nei vokiškai. Krūpčiojo nuo septynių ar šešių mei-

lužių sukkelto orgazmo, net prisilaikė ranka sprūstančią nuo galvos pilkšvai alyvinę skrybėlaitę. Nora niekaip nesuprato, kodėl turi mirti viena svetimame mieste.

Tiesa, kol kas nemirė, kol kas ji tik apalpo: gal nuo to menamo ar tikro orgazmo, gal nuo įstangos ar pernelyg vėsaus oro. Suklupo prie pat savo namo durų, užsiropštė ant lauko laiptelių ir atsargiai atsisėdo, vis taisydama ranka skrybėlaitę. Ta skrybėlaitė šiuo metu jai atrodė svarbiausia. Keletas praeivių nudėbė ją nustebusiais žvilgsniais, tačiau pagelbėti nė vienas nepasisiūlė. Nora užsimerkė ir liūdškai pamanė, kad visiškai pamiršo durų kodą. Tikriausiai ir laukųjų durų raktą paliko namie. Sėdėjo ant apsnigtų šlifuto skatlūno laiptelių su idiotiškiausia pasaulyje skrybėlaitė, pajuodusiais paakiais ir giliu troškimu kankinamai lėtai nužudyti Rimą Vizbarą. Tas žudymo troškimas buvo labai keistas: Nora norėjo negyvai jį užbučiuoti tarsi laumė. Troško negyvai jį užmylėti tarsi mitologiškas sukubas. Nora dar pajėgė šio to trokšti.

20. VISI KALBĖJO TIK APIE JĮ

Jis sudraskė į skutelius dar dvidešimtį naujojo romano puslapių. Negalėjo jų pakęsti: jie pašaipiai šiugždėjo ir kvepėjo spausdintuvo milteliais bei ozonu. Jo pramanyti ar susapnuoti žodžiai materializavosi nevykusių, beveik įžeidžiamu pavidalu. Kol jie tvyrojo menamoje kompiuterio erdvėje ir atgydavo tik ekrane, Rimas jau tėsė kiek pakiliau. Šitoks dar neegzistuojančios knygos pavidalas beveik neskaudino, knyga tebuvo matoma, bet nebjaurojo kitų jutimų. Perkeltą į popieriaus lapus ją jau galėjai pačiupinėti ir užuosti, panoręs galėjai net palaižyti. Tai buvo nepakeliama, tuos lapus jis tegalėjo skubiai suplėšyti į smulkius skutelius.

Jis jau seniai nekentė knygų – ir knygų kaip materialių daiktų, ir net pačios knygų idėjos. Visi gutenbergai galėjo graudžiai tūnoti ant paminklų pjedestalų ir net patys save užmiršti – visi kiti juos seniausiai pamiršo. Užfiksuotas ir verbalizuotas žmonių mintis geriausiai saugojo beribiai kietieji kompiuterių diskai. Per tūkstantmečių kaitos krizę, jau pirmąją dutūkstantųjų dieną, visi tie diskai turėjo išprotėti, o visos juose užrašytos mintys turėjo susprogti.

Žmonių laukė ne koks nususeš Aleksandrijos bibliotekos gaisras – šimtą, milijoną sykių kilnesnė ir gražesnė proto bei informacijos žūtis. Su verbalizuotomis žmonių mintimis tūkstantmečių kaita iš anksto buvo numachiusi apsieiti kaip tik šitaip. Visapasaulinis Y2k sutrikimas kaip daugiakūnis tarakonas jau rėplinėjo po visus Žemės rutulio kompiuterius. Tas tarakonas rėplinėjo net po kosminių laivų kompus. Rimas šitai žinojo ir piktdžiugiškai tuo žavėjosi. Jau-tėsi visiškai solidarūs su pasaulį bauginančiu Y2k, nes pats Rimas Vizbara buvo nelyg kenksmingas tarakonas šito pasaulio dievų kompiuteriuose. Jam be galo patiko pasaulinės informacijos tinklo, taigi ir tariamojo pasaulinio proto, žūtis. Jis ramiai troško, kad pa-saulis liktų visiškai beprotis – juk toks visuomet ir buvo. O visiškai bepročiame pasaulyje nevertėjo vargti, užrašant žodžiais net ir pa-ties Rimo Vizbaros mintis. Šiame tūkstantmetyje tikrai nebevertėjo – o kito tūkstantmečio paprasčiausiai nebebus.

Šiais laikais rašyti knygas dėlei vaizdų, įvaizdžių ar išplėstinių metaforų galėjo tik visai nupezęs kvaišūnas. Šitame nusususiam mieste niekam senų seniausiai nebereikėjo metaforų – kad ir ką šitas žodis reikštų. O visi vaizdai bei įvaizdžiai senų seniausiai bu-vo sukimšti į sapnus bei videojuostas. Visus juos seniausiai sugro-jo, sušoko, įrašė į čartus ir galiausiai išmetė lauk nenugalima kaip dantų skausmas MTV. Rimui po jos išpuoselėtų paveikslėlių nebe-liko ką veikti. Galėjo kiek tinkamas prisiminti nebūtus dalykus – visai kaip šventas Augustinas. Šitai mažai ką bedomino – nieko ne-bedomino net ir šventas Augustinas. Rimas tegalėjo užsiimti ne-bent tam tikrų, iš anksto užsakytų sapnų iššaukimu ir materializa-vimu – tikrąja šamaniška magija, apie kurią visuomet svajojo. O jis užsispyręs teberašė knygas. Tiesa, dvidešimtį ar daugiau puslapių ką tik sudraskė į skutelius, tačiau tai buvo tik ritualas, o ne tikrosios žudynės, kurių nusipelnė visos pasaulio knygos, o ypač visi pasau-lio rašytojai.

Menamoje kompiuterio erdvėje knygos juodraščiai vis vien eg-zistavo – nebent būtų juos amžiams ištrynęs. Jau trisys buvo iš-sviedęs visą surašytą romano viziją į kompiuterio šiukšlių dėžę, bet paskui vėl atstatė visus skirsnius į senąsias vietas. Rimas Vizbara pamaži darėsi vis silpnesnis ir baikštesnis. Nepajėgė ryžtis lemia-mai savizūdai, didingam autodafė, kuriame liepsnotų ne tik į sku-

telius sudraskyti visų jo knygų lapai, bet ir pats kompiuteris, visas jo butas, visas namas, o galiausiai ir visas Vilnius. Tai būtų tikrai gražus laužas, o grožis šiaip ar taip turėtų valdyti ne tik miestus ar šalis, bet ir galaktikas – netgi Visatą.

Vienintelis žmogus pasaulyje, su kuriuo dar galėjo rimtai pakalbėti apie žodžius ir knygas, buvo Juozas Verba. Kažkada jiedu buvo beveik draugai, paskui tik bičiuliai. Kitados be Juozo negalėjo apsieiti nė poros dienų, paskui neprisimindavo jo mėnesių mėnesiais. Turėjo priežasčių neprisiminti Juzės – šis kadaise buvo jam šio bei to pridaręs. Tiesa, pats Rimas atsikeršydamas jam irgi buvo šio bei to pridaręs. Jiedu abu buvo posmarkiai pasižiukšlinę vienas kito kiemuose ar veikiau sielose. Tačiau retsykais Juozas Verba iškildavo prieš akis tarsi Išganytojas. Jokių būdu nebuvo Viešpats – tik Išganytojas. Vienintelis tegalėjo padėti jam išgyventi – bent jau tol, kol parašys naująjį romaną. Vienintelis tegalėjo išsaugoti Rimo Vizbaros namus ir visą jo kiemą nuo siaubingo gaisro ar sprogimo.

Mielai būtų sudraskęs į skutelius ar išsprogdinęs savo nykią gatvelę. Prospektą būtų galėjęs džiugiai ištrinti vienu neegzistuojančio visuotinio *Delete* mygtuko paspaudimu. Tačiau kol kas Rimas Vizbara lyg ir tebebuvo gyvas. Jis egzistavo kaip tik tose mirtinai įgrisusiose klaidiose gatvėse. Kaip tik tos gatvės privalėjo jam būti itin svarbios. Taip pat ir ta šlykščiai subjaukota šviesiai pilka striukė – visa jos nugara buvo ištepliota juoduliais. Nutraukdamas ją nuo pakabos, vėl skaudžiai susidūrė su Noros paliktais ženklais. Spintos vidus tebekvepėjo jos kvapalais, kurių pavadinimo niekad neįsidėmėjo: vis vien Noros gelminis kvapas nustelbdavo visas niekingas parfumerų pastangas. Striukės, apsiaustai ir švarkai tebebuvo sukabinti jos atrasta tvarka, Nora tebegyveno čia, nors jos seniausiai nebebuvo. Ji buvo nelyg numirėlė, kuri labai troško jam vaidentis. Gal verčiau būtų mirusi – tuomet bent galėtų jos ilgėtis ir gedėti. Nuo gedulo apeigų šiek tiek atlėgsta širdis: įsitikino tuo po motinos mirties.

Tačiau Nora buvo gyva ir šlykščiai erzino Rimą. Lėbavo ir ištvirtavo Berlyne, o gal kur Paryžiuje ar Kanuose. Jai nerūpėjo buities smulkmenos: sutepliotas striukes ji paprasčiausiai išmesdavo. Perskaitytomis knygomis ji kūrėdavo savo marmurinius židinius. Nu gyventus vyrus menininkus ji pamesdavo ir sutrypdavo laibomis

kojelėmis mėlynai lakuotais nagais. Tądien Rimą Vizbarą ypač slėgė ir kamavo klaiki pasaulio sąrangos neteisybė. Verčiausieji pasaulio bendrijos nariai skurdo ir turėjo švaistyti laiką niekingoms smulkmenoms. Ligi valyklos reikėjo paėjėti gerą galą, atidžiai ir skausmingai tyrinėjant nūdienos žmones, kurie buvo tokie skruzdėliški, kad nė nenusipelnė būti nagrinėjami. Rimas visų jų nekenė – jau keletą savačių jis buvo visiškas mizantropas. Galbūt ir knygą reikėjo rašyti ne apie žmones, o apie kokius vazonų augalus arba apie tėvo nekenčiamus šunis.

Jie nė nebuvo visai žmonės – jie tebuvo praeiviai. Beveik neturėjo akių, tačiau turėjo mažiausiai po šešias galūnes, nes buvo iš dalies pavirtę skruzdėmis. Rimas Vizbara kitados buvo pradėjęs rašyti disertaciją apie žmonių skruzdėlėjimą. Anuomet po prospektą rėplinėjo dvi skruzdžiažmonių atmainos: *homo lituanicus* ir *homo sovieticus*. Tiedu porūšiai gyveno bendrame genetiniame lauke, be paliovos poravosi, iškrypėliškai kryžminosi ir veisė mišrius palikuonis. Jie taip genetiškai susipynė, jog atsiradusių mišrūnų nebegalėjai nė įvardinti – jie buvo apskritai nežinia kas. Rimas jau beveik užčiuopė to kosminio mezalianso esmę, jau buvo apibūdinęs naujosios, tik Vilniuje gyvuojančios žmogiaskruzdžių veislės bruožus, tačiau visas jo darbas beprasmiškai žlugo.

Griuvo skruzdžių imperija ir geležinė uždanga, siaubinguose mėšlungiuose po truputį išgaišo *homo sovieticus* grynuoju pavidalu. Dabar prospektą valdė *homo neolituanicus*: visai dailiai apsirengusios, kruopščiai paslėpusios atliekamas galūnes skruzdės. Pokolonijinės Lietuvos žmonės lyg ir privalėjo išlaisvėti, turėjo virsti neregėtais dvasios galiūnais, tikrais lietuviškais milžinais. O jie tik dar labiau nuskruzdėlejo. Juose nebeliko nė tų menkų apsimestinės dvasios likučių, kuriuos turėjo *homo lituanicus*. Kažkas čia buvo ne taip, bet Rimas niekaip neiššifravo to lietuviškojo pralaimėjimo esmės. Tačiau kai kurių esminių koncepcijų jau buvo sukūręs.

Jis buvo smarkiai apsirikęs, nuspręsdamas, kad *homo lituanicus* nori laisvės. Toks sprendimas buvo konceptuali Rimo Vizbaros klaida. Jis per daug užsižiūrėjo į gyvąją gamtą ir manė, jog *homo lituanicus* paklūsta visuotiniams psichobiologijos dėsniams, jog tai irgi gyvas padaras. Juk net amebos trokšta plėstis, dalytis ir išsiveržti iš

savojo vandens lašo į nepatirtą laisvą erdvę. Kiekviena kanarėlė slapčia viliasi kada nors ištrūkti iš narvelio ir sučiulbėti savo naivia giesmę kur nors krūme. Net purviniausia pavytusi medžio šaka jai rodo si geresnė už auksinį narvelį. Šitaip naiviai mąstydamas, Rimas buvo nusprendęs, jog ir *homo lituanicus* neišvengiamai trokšta laisvės. Todėl vyliosi, kad *homo neolituanicus* bus erelių atmaina, o jų skrydis pribloks kretančius nuo debiliškos senatvės bei nepagydomų nervų ligų lietuviškus dievus.

Deja, *homo neolituanicus* nepriklausė biologinių laisvūnų bei ieškotojų porūšiui. Toli gražu neprilygo nei kanarėlėms, nei dargi intelektualesnėms ameboms. Jis tebuvo skruzdėlytė, tenorinti nuolankiai vykdyti lietuviškų dievų jam primestą tvarką. Jis tenorėjo klausyti ir vykdyti, vykdyti ir paklusti, o paskui už šitai gauti gausybes iš aukščiau pasiūsto peno. Tokio genetinio lietuvių pakitimo Rimas visiškai nesitikėjo. Dėl tos tariai naujos lietuvių atmainos jie galutinai susipyko su tėvu. Tomas Vizbara kaip tik tuo metu buvo naujašviežių tautinių didžiūnų slaptasis patarėjas. Buvo sklidinas pašaipos visam pasauliui, veikiausiai jautėsi laiką tarp pirštų visų lietuviškų lėlyčių valdymo siūlelius.

– Jie išsimokslins, – aitariai purkštavo Rimas. – Jie baigs Europos ar net Amerikos universitetus. Jie įgaus polėkio ir susitvarkys visiškai kitaip. Jie...

– Kūdikių šnekos, – atlaidžiai atsiliepė tėvas. – Tu tarsi koks provincijos mokytojėlis: tiki mokslo ir žinių galia. Šneki beveik kaip koks marksistas. Tai naivu, Rimuk. Kokia dar laisvo proto galia? Tu visiškai nepažįsti šitos tautos. Tu pervertini šitų žmonių galimybes. Didžiuma jų tėra nyki banda, kuriai būtinai reikia piemens. Jie patys reikalauja piemens, supranti? Tai banda, kuri tenori, kad ją laiku pašertų. Jeigu lietuviai sukeltų revoliuciją – tai tik todėl, kad pristigtų piemens. Tu nieko neišmanai apie šitoj šaly gyvenančius padarėlius. Tu rašai savo knygas mąstančiai mažumai ir todėl skendėjai iliuzijose.

– Žmonės negali nenorėti laisvės, tėvai. Tai biologinis dėsnis.

– Tik ne lietuviams, Rimuk. Tik ne šitoms Dievo skruzdėlytėms. Visi tavieji užsienio universitetų išsimokslėliai parvyks namučio ir mikliai suskruzdėlės. Subinlaižiaus valdžiai, ieškos protekcijų ir apsiputoję vogs klasikine rusų imperijos maniera. Niekas nepasikeis, mažuli. Niekas čia nepasikeis.

– Žinoma, nepasikeis, – iš piktumo net užriaumojo Rimas, – kol tokie kaip tu bus pagrindiniai valdžios patarėjai. Neilgai būsi. Vis vien kas nors tave parduos. Kitaip negali būti.

– Tik pats nenulėk skūsti, – neregėtai abejingai pratarė tėvas. – Mane jau skandina. Senieji bičiuliai jau reikalavo tiekti informaciją. Šūdą aš jiems tiesiu. Vadinasi, artimiausiu laiku paskandins.

– O tu imk ir pašnipinėk. Ar tau ne vis vien? Negi turi kokių nors principų?

– Tu manęs visiškai nepažįsti, – liūdnai pasakė tėvas. – Aš nesu ir niekad nebūsiu skruzdė. Jeigu sutikčiau nuolankiai tiekti jiems informaciją – tebūčiau nyki šešiakoje skruzdėlytė. Verčiau jau sėsiu į kalėjimą ar pasikarsiu... Bet dėl tų žmogučių aš teisus. Įsitikinsi po penkerių... ne, jau po trejų metų.

Rimas įsitikino tėvo teisumu lygiai po ketverių. Jo buvę bičiuliai laisvūnai vienas po kito sulindo į valdiškas pareigas. Lygiai nuo devynių ryto pradėdavo laižyti subines savo ministrams. Paskui vietinis laikas buvo pakeistas į Vidurio Europos zonių laiką, taigi jie laižydavo valdžiai subines lygiai nuo aštuntos. Rimas su jais daugiau nebeگردavo – jis tikrai labai kruopščiai rinkosi sugėrovus.

Jį slogino ir žeidė tie gatvė rėpliojantys padarai, niekšišškai išdavę šventas jo viltis. Nuo jų vaizdo jam iškart paskausdavo akis, nes į jas imdavo slapčia rinktis ašaros. Iš tolėliau jie buvo tokie panašūs vienas į kitą, kad skirti juos galėjai nebent iš dantų. Tie, kurių burnos buvo labiausiai išpuvusios, dvokiančios ir keliančios siaubą, priklaušė slaptajai kultūrininkų kastai. Jie beprasmiškai slampinėjo gatvėmis, o grįžę namo bemat sėsdavo megzti tinklą, kuriais stengėsi supančioti visą tikrovę. Jie visi kaip vienas buvo žiaurūs dvasios diktatoriai, mažyčiai klaikūs stalinai. Mezgė pražūtingus kultūros tinklus ir stengėsi apraizgyti jais visų žmonių smegenis. Rimas nemanė pasiduoti jiems be kovos – kol kas jis dar apskritai nemanė pasiduoti.

Kiti skruzdžiažmogiai, blyksintys auksinėmis karūnėlėmis, buvo dar nykesni. Jie nė nesistengė ką nors uždusinti nei megzti kokių tinklą. Jie tik beviltiškai bandė išgyventi, todėl tolydžio kramtė pasaulį tomis auksinėmis karūnėlėmis. Tolydžio atsikąsdavo gabalą oro, gabalą lietaus ar gabalą kieno nors meilės. O paskui viską

sužiaumodavo ir suvirškindavo. Argi apie tokius padarus buvo įmanoma parašyti knygą?

Rimą visai suerzino pora amerikiečių, kurie prasišiepę pademonstravo jam žėrinčius baltutėlius kino žvaigždžių dantų tiltus. Na, žinoma, tai buvo protezai. Jie buvo dirbtiniai, kaip ir tie amerikiečiai. Jie vien apsimetė esą žmonės, o iš tikrųjų tebuvo robotai, pagaminti iš plastiko, retųjų metalų ir apgaulės. Rimas visus juos seniausiai išsifravo, apskritai nemanė jais domėtis ar apie juos galvoti. Bet žvelgdamas į tuos žėrinčius baltadančius, kerštingai klaksinčius jų protezus, ūmai suprato, kad jie šnekasi apie jį. Apie Rimą Vizbarą. Net jų protezai klaksėjo savuoju žudančiu ritmu vien apie jį.

Auksadančiai meilės bei kosminių galių rijikai, eidami prospektu, perdėm atidžiai jį nužvelgdavo ir kalbėjo vien apie jį, apie bejėgį Rimą Vizbarą. Tai buvo absoliučiai nenuginčijama, jis ištempė ausis ir nugirdo kai kurių frazių nuotrupas.

– Jis nebegali nieko parašyti, – pratarė milžiniška storulė triušo kailiniais.

– Žinoma, negali, – paantrino jai akinuota išverstakė seniai neplauta galva. – Jis nieko nebegali. Jis impotentas.

Jodvi nebuvo pažįstamos ir apskritai neturėjo nieko bendro, niekad nebūtų ėmusios kalbėtis gatvėje, tačiau bendra panieka Rimui Vizbarai jas suartino. Apie jį kalbėjo du jauni vaikinukai trumpais banditiškais plaukais. Ir dvi labai negražios studentės su mažulytėmis kuprinėmis ant sukumpusių nugarų. Todvi ypač iš jo tyčiojosi, Rimas net panoro kuo skubiau užsikimšti ausis. Visas prospektas patyliukais šnypštė ir reikalavo, kad jis pagaliau rimtai imtųsi rašyti savo prakeiktą knygą. Tie nususe skruzdžiažmogiai jautėsi turį teisę jį niekinti ir kažį ko iš jo reikalauti. Nuo jų pakampiškų šnabždesių Rimui jau ėmė ūžti ausyse ir net visoje kaukolėje, jis jau norėjo kažkur sprukti ir pasislėpti kažį kokiuose neprieinamuose požemiuose, bet vis dėlto save pergalejo. Įveikti Rimą Vizbarą nebuvo jau taip lengva: jis atsitiesė ir pasijuto beveik tvirtas.

– Pasižiūrėkit į save po galais! – be garso suriko Rimas. – Nesi-kuždėkit pakampėm ir neikibkit prie manęs. Nukreipkit akis į save, į save, meilučiai. Nebūkit tokie susisukę ir beprasmiai. Atsipalaiduokit ir supraskit, kad ne visada verta skubėti, veržtis, ropštis vieniems per kitus. Kartais pridera sustoti ir susimąstyti. Ištežti ir iš-

tirpti ore arba tamsoje. Kontempliacija yra tikroji būtis! Kontempliacija, šūdžiai – o ne priekabiavimas prie Rimo Vizbaros.

Pastaruosius žodžius kažkodėl spiegte suspiegė – be menkausio garso. Jis jau seniausiai buvo ištirpęs tamsoje ir beribėje erdvės tuštumoje, todėl ir galėjo pažvelgti į visus skruzdžiažmogius iš aukštybių. Iš tų kontempliacijos dausių visi jie atrodė smulkučiai ir rėplinėjo kiekvienas sau be jokio aiškesnio tikslo. Rimas Vizbara dar galėjo jaustis skriejās bent per sprindį pakilęs viršum pilkos purvinos žemės. Galėjo nebegirdėti jokių skruzdėlinių priekaištų. Gedimino prospektas buvo beviltiškai nuobodus, lygiai toks kaip visuomet. Storos skruzdėlinės tetulės rėplinėjo šen ir ten išpurtusiomis klišomis kojelėmis. Studentės trumpais apsiaustėliais, su smaigiančiais vienodomis skruzdėlinėmis kuprinėlėmis ieškojo, kur pigiau išgerti vyno. Storasprandžiai limuzinų savininkai debiliškai mynė ir mynė šaligatvį vienoje vietoje, nepastebėdami, kad jau ligi kelių susmego į žemę. Tik Rimas skriejo vos vos pakilęs viršum šaligatvio. Argi toks žmogus privalėjo klausytis nežinia kieno kvailų priekaištų? Pakilumas teikė vilčių išgyventi bent jau šią dieną. Gyvenimas ramiai įsiurbė Rimą į banalybės ritmą, o tai buvo jau šioks toks laikinas išsigelbėjimas. Įsiurbtas į težią prospekto minią nebegalėjo vien didvyriškai krimstis ir poetiškai sielvartauti. Skriejo per sprindį pakilęs nuo žemės, galėjo ramiai visus vertinti, visus pasverti ir visiems atseikėti, ko anieji nusipelnę. Galėjo perprasti žmones pagal jų dantis ar pagal kitiems neužuodžiamą kvapą, galėjo padaryti su jais ką tinkamas. Rimas ūmai vėl pasijuto galingas ir nepažeidžiamas.

Pirmiausiai reikėjo išvalyti suteptą striukę. Valykloje buvo tuščia, tačiau paslaugi mergelė bemat išniro iš slaptųjų užkaborių ir ėmė pildyti kvituką, nė mirksniui nepakeldama akių. Visiškai nepageidavo jo matyti, jai pakako matyti suteptą striukę ir dar kvituką – tikriausiai ji nemylėjo žmonių, vertino vien daiktus.

- Jūsų vardas?
- Rimas.
- Pavardė?
- Vizbara.
- Kaip kaip?
- Vizbara.
- Visbaras?

– Rimas Vizbara. Viz-ba-ra.

– Kokia keista pavardė. Niekad tokios negirdėjau, – valyklos mergelė pagaliau pakėlė akis ir plačiai nusišypsojo.

Jos šypsena buvo tokia apgaulinga, kad Rimo burnoje bemat paliko sūrumo prieskonis. Gerai įsižiūrėjo į tą juodaplaukę. Buvo vidutinio ūgio, tačiau pabrėžtinai liekna ir netgi visai grakščių judesių. Natūraliai garbanoti juodi plaukai ir mažumą kumptelėjusi nosis. Dantys smulkučiai ir nelabai lygūs, bet kol kas dar nesukriošę. Krūtys liemenėlės meistriškai pakylėtos ir aptemptos mėlynais marškinėliais. Ant marškinėlių didelėmis baltomis raidėmis parašyta: *This bitch bites*.

Ta mergina atrodė visai nešlykšti, bet absoliučiai sintetinė. Pati sutiko, kad ją vadintų kale, ir užsirašė šitai ant krūtinės. Gyvenime nebuvo girdėjusi apie jokią Rimą Vizbarą. Jai buvo gal dvidešimt ar kiek, bet nuo paties ryto nusitinkavo veidą malonaus atspalvio krempudra. Ji buvo savimi patenkinta ir neblogai apie save galvojo: šitai Rimas neklysdamas nustatė iš jos akių, o taipogi dantų. Ji buvo visai OK, tai tik Rimas turėjo problemų. Kaip tik jai priklausė visas šis miestas – tik be Rimo Vizbaros, apie kurį ji nė girdėti nebuvo girdėjusi. Rimas ūmai su siaubu pamanė, kad gal jo išvis niekad nebuvo.

– Kuriems galams jums reikalinga mano pavardė? – pratarė su vos tramdomu įsiūčiu. – Kam jūs mane registruojat? Kam renkat apie mane duomenis? Dirbat KGB ar CŽV? Ar gal priklausot dar kokiai konspiracijai, kokiam nors išplėstiniam kanukų sąmokslui?

Išplėšė iš apstulbusios juodukės rankų savo striukę ir išėjo lauk. Jos pirštai buvo tiesiog išpuoselėti, o jam jau trečia savaitė skeldėjo ir kraujavo odelės prie nagų. Tai buvo bedieviškai neteisinga ir pasibaisėtina. Nieko doresnio iš šito skruzdėlių miesto ir negalėjai tikėtis. Rimas piktai sugrūdo nelemtąją striukę į špižinę šiukšlių dėžę skverelyje prie kažkieno paminklinio biusto. Ten visą Rimo Vizbaros gyvenimą stirksojo kažkieno biustas, tik jis niekad nepasidomėjo kieno. Šiaip ar taip – tikrai ne Frenko Zapos. Zapos biustas stirkso visai kitur.

Rimas Vizbara bemat suprato, jog šiame pasaulyje dar yra reikalingas. Du slaptingi neapibūdinamo amžiaus vyrai katinų judesiais pakilo nuo suolo visai greta paminklo ir nusliūkino prie šiukšlių.

dėžės. Išsitraukė jo striukę ir dalykiškai ištyrinėjo, paskui nusinešė atgal ant suolo. Nors šitame mieste ant kiekvieno kampo buvo prekiaujama piguteliais dėvėtais rūbais iš Belgijos, Olandijos ir dar velniai žino iš kur, tie nesiskutę ir nesiprausę valkatos pasirinko būtent jo striukę. Nors visur buvo pilna už dyką dalijamos labdaros, tie kilnūs džentelmenai pademonstravo Rimui, kad jiems reikalingas jis ir tik jis. Tie prie paminklinio biusto arba fontano gyvenantys piliečiai buvo galbūt paskutiniai šio miesto filosofai. Jie niekur neskubėjo, jie nebuvo panašūs į skruzdės. Gal į kokius kirminus, gal į purvinus šūdvalius – tik jokių būdu ne į skruzdės. Jie vieninteliai dar gebėjo kontempliuoti ir netgi medituoti. Jei įkalda vo odekolono – labiau linkdavo į kontempliaciją, jeigu tiesiog kaukolinio – krypdavo link meditacijos. Jiems tik nepavyko tarsi tikriems gelmių filosofams patylomis ištirpti tuštumoje bei tamsoje – bet jie ir nesistengė. Jie troško gyventi ir galbūt geriausiai perprato lietuvišką pokolonijinį pasaulį. Bent jau buvo kur kas laisvesni už naujalietuviškas skruzdės. Dabar jie glamžė rankose Rimo striukę, tarpais pažvelgdavo į ją patį ir – dievaži – kalbėjosi apie Rimą bei jo neparašytas knygas. Net ir tos šiukšlės pusbalsiu pagiežiai jį aptarinėjo. Rimas juto, kad netrukus išsikraustys iš proto – nebent išties žaibiškai parašytą kokią pasaulį gelbstinčią knygą.

21. IR DAR VIENAS VARIANTAS

Tai galėjo būti knyga apie didįjį sąvartynų ir šiluminių trasų filosofą. Tikrą filosofą – jei tikrumą garantuoja filosofijos magistro diplomas bei filosofijos daktaro disertacija. Tas vyras tikriausiai vadinosi Armagedonas Šliogeris, o jo disertacija tyrinėjo metaetiką. Kaip įkaušęs pabrėždavo pats Armagedonas – jo darbas įrodė, kad jokios vieningos visų etikų etikos būti negali. Kad etikos klausimais tarpusavyje ginčijasi net dievai.

Jis mėgo lėtai vaikštinėti miestų gatvėmis ir mąstyti apie žmogiškąją būtį, jos bergždžią tragizmą bei tariamus prioritetus. Nuvykęs į Čikagą, Paryžių ar Prahą, veik nesidomėjo miestų grožybėmis ir net paskaitomis, kurias turėdavo skaityti. Lėtai vaikštinėdavo po miestą ir tyrinėdavo jo žmones. Jį nelabai domino, kaip žmonės

apsirengę ar kokius darbus dirba. Armagedoną Šliogerį domino pati miestų dvasia, jų kultūros ar net civilizacijos struktūra – tie nema-lonūs, bet neišvengiami pančiai, tramdantys žmonių bendruome-nes, kad jose būtų įmanoma taikiai sutarti ir sugyventi. Armagedo-ną domino miesto kultūrinės metaforos bei gelminė miesto žmo-gaus koncepcija. Naujoji miestų mitologija bei miestietiški prama-nai, pakeitę senoviškas legendas. Jo galva, Paryžius nelabai skyrėsi nuo Stokholmo, o Stokholmas nuo Vilniaus. Armagedono Šlioge-rio supratimu, visi miestai tebuvo atmatų civilizacijos realusis įsi-kūnijimas. Jis buvo įsitikinęs, jog sąvartynas yra vienintelė tikra kul-tūrinė miesto metafora.

Visiškai neabejojo, kad Vilnius yra įsikūnijęs sąvartynas. Tai bu-vo neginčijama – visokias atmatas darsyk virškinantis miestas nesi-drovėdamas rodė šitai kiekvienam norinčiam regėti. Ypač aišku ši-tai paliko po to, kai šalis pagaliau ištrūko iš rusiškosios imperijos ir pasijuto šiek tiek laisviau. Atmatų rijimo filosofija ir sąvartyno este-tika buvo tokios ryškios, kad net žeidė akis.

Armagedonas su šaltu stulbesiu stebėjo, kaip noriai miestas ėda kitų miestų atliekas, vėmalus ir net ekskrementus. Tokia ilgainiui pasidarė tikroji Vilniaus esmė. Čia viskas buvo kitų jau peržiaumo-ta, išspjauta arba išvemta, o dabar ryjama antrąsyk: nuo tarškančių ir aitriai dūmijančių nusenusių automobilių ligi jaunimo muzikos dievukų. Šie irgi iš naujo žiaumojo kitų išspjautus ar net išvemtus ritmus, melodijas ar tekstus. Tebuvo pamėgdžiojančios beždžio-nėlės, o ne kūrėjai. Vilnius, po kurį jis kantriai tebevaikščiojo, tapo milžinišku šlykščiu sąvartynu. Keletą šeimininkų pakeitusių rūbų, nudėvėtų idėjų ir nuvalkiotų formų šiukšlynu. Armagedonas šiek tiek sutriko: nebegalėjo atrasti tikro vardo šitokio miesto koncepci-jai. Tačiau jis buvo filosofiskai kantrus: turėjo dešifruoti ir dekonst-ruoti šį miestą bei jo žmones – kad ir kiek jam šitai kainuotų. Jam buvo jau veik keturiasdešimt – tiesiog neturėjo teisės keisti profes-ijos ir požiūrio į pasaulį. Numoti ranka į esmių paieškas ir tiesiog gastroliuoti po tingią Europą su savo paskaitomis. Tai būtų buvusi sykiu ir išdavystė, ir niekingas pralaimėjimas – jau iš anksto pasi-davus, netgi rimtai nesusikovus.

Iš pradžių pats tikėjo, jog tai tik įmantrus žaidimas, mažojo teat-ro eksperimentas. Mokykloje ir universitete vaidino mėgėjų teat-

ruose, tad juto savotišką malonumą persirenginėti ir maskuotis. Susirado namų tamsiajame kambarėlyje bei antresolėse visai tinkamų megztinių, batų ir striukių. Pasimėgaudamas žiūrėjo, kaip apsisvilkus tuos skarmalus fantastiškai pakinta jo veido išraiška. Jo veidas iškart tapo gilesnis, skausmingesnis ir tyras it šventojo. Toks pakitimas Armagedoną apstulbino: net jis, tikras filosofas, nesitikėjo, kad nušiurę skarmalai žmogaus nesubjaurina, o tik išgrynina ir net savotiškai pakylėja.

Pirmosiomis dienomis sėdint prie fontano su aptinusiais girtuokliais, buvo kiek nejauku. Visai ne todėl, kad jį galėjo atpažinti, kad galėjo prireikti kam nors paikai aiškintis. Nesmagu buvo tik todėl, kad fontaninė bendruomenė jo nepripažino. Vėliau vaikinai jam aiškino, jog išsyk perkando apsimetėlį, palaikė jį persirengusiu policininku ar žurnalistu. Tačiau Armagedonas prie jų nekibo, nieko įkyriai neklausinėjo, tad galiausiai vaikinai pirmieji jį užkalbino. Jie prisistatė kaip rebiatos, toks modifikuotas rusicizmas geriausiai tiko kenčiančiam fontaniniam internacionalui. Tautų draugystė čia klestėdavo rytais, kada visi būdavo smarkiai pagirioti. Tačiau internacionalas kiek pakrikdavo arčiau vakaro, kada kiekvieno rebiatos apsinešimo laipsnis būdavo vis kitoks. Ankstesnioji žmogaus biografija čia nebuvo svarbi, nebent kas būtų geras stalius ar san-technikas – toksai aukšto rango profesionalas kitąsyk galėjo uždirbti pinigų visai rebiatų chebrai.

– Visi mes čia filosofai, – vieningai gūžtelėjo pečiais rebiatos, kada Armagedonas Šliogeris nesimaivydamas prisistatė. – Kurie ne filosofai – tie stovi Gariūnuose.

Filosofijos kaip profesijos rebiatos negerbė. Filosofiją kaip gyvenimo būdą laikė savaime suprantamu dalyku. Šiek tiek užtrukdavo rytais, apeidami visus didžiuosius šiukšlių kontenerius bei tuščių butelių sandėkus, tačiau neskubriai pėdinant, buvo galima rimtai pasišnekučiuoti. Armagedonas ūmai atrado tikrojo filosofinio pokalbio džiaugsmą. Ligtol vaikščiodavo gatvėmis vienas ir mąstydavo tylutėliai, nesiginčydamas nė pats su savimi. O jeigu susikibdavo su kolega kokiame dispute – šitai neišvengiamai tebūdavo vaidyba. Tokį ginčą nulemdavo akademiniai interesai, noras pasipuikuoti ar tiesiog prasta nuotaika. Sereikiškių parko diskusijos su rebiatomis buvo laisvos ir gilios nelyg senovės Atėnuo-

se. Bjauroka buvo gurkšnoti kaukolinį tiesiai iš butelio, tačiau prie to neišvengiamai teko priprasti.

Kaukolinis suteikia smegenims tikrąjį palengvėjimą. Jis užkemša smegenų kraujagysles pasibaisėtiniu mėšlu, suniokoja sinapses ir pridusina net pavienius neuronus. Kaukolinio įtvojęs žmogus lėtai ir estetiškai virsta truputį debilu, šiek tiek augalu ir netgi mažumą šiukšle. Kaip tik tokia debiliška šiukšlė sustabarėjusiais smegenimis tiksliausiai atspindi sąvartynišką nūdienio miesto būtį ir jo gelminį kultūrinį kodą. Kaip tik toks svirdulinėjantis ir veblenantis buteliarinkis yra išties miestietišškai gražus. Jis tobulai atitinka nūdienio miesto estetinę koncepciją bei jo kultūrinį turinį. Armagedonas Šliogeris suvokė šitai jau antrąją eksperimento savaitę. Jis suvokė, kad švarios, darniai veikiančiomis sinapsėmis smegenys visai netinka nūdienio miesto būčiai, niekad neperpras tūkstantmečio pabaigos kultūros kodų.

Toks buvo pirmasis, bet gal pats svarbiausias atradimas. Kiti atradimai buvo kur kas mažiau malonūs. Žmona tik du kartus pabandė susigražinti jį į namus bent nakvynei. Paskui ėmė siuntinėti pas jį dukrą: puikiai žinojo, kad Gretos jis dar gali paklaudyti. Ne todėl, kad mergaitė gebėtų ypatingai svariai argumentuoti, o tik todėl, kad šiukštu nebūtų galėjęs jos rimtai nuliūdinti, juolab įskaudinti.

Didžiavosi savo dukters elgesiu. Greta atėjo prie rebiatų buveinės vienąsyk, antrąsyk, tačiau nepriekabiavo, nieko iš jo jėga nereikalavo. Nebuvo paika mamos pasiuntinukė – stengėsi viską suprasti pati. Vogčia ja žavėjosi: Greta buvo išties dailaus kūno, bet jis tematė jos gilius, iš tolo ryškiai žerindamas akis. Ji buvo mąsli ir protinga mergina – tokią tegalėjo pasigimdyti tik Armagedonas Šliogeris. Trečiąją dieną ji ramiai priėjo prie tėvo ir perklausė:

– Tau tikrai patinka nakvoti šitoje pasiūrėje? Tau tikrai prie širdies šita purvina ciocia su kaltūnais?

Armagedonas kiek nustebo, kad apie Reginą atsiliepiama taip nepagarbiai. Regina tikrai nebuvo ciocia su kaltūnais, ji buvo geras draugas ir gyvenimo atrama beviltiškai sunkiais rytais. Ligtol jos ypatingai nė nepastebėdavo, tačiau dabar susizgribo, kad be Reginos jaustųsi kur kas prasčiau. Gal ji ir nebuvo pasaulio šviesulys, tačiau jos parama šiukšlynų reikaluose jam labai pravertė – kaip tik šitai ir pabandė paaiškinti dukrai.

– Tėvai, nejau nesuvoki, kaip tu atro dai? – ramiai pasiteiravo Greta. – Tokį klošarą ligšiol esu mačiusi tik filmuose. Ir dar dvoki kaip silkių statinė.

– Veikiau jau kaip Diogeno statinė, – išdidžiai atkirto Armagedonas. – Prisidėk prie mūsų, Greta – perprasi tikrąją miesto gyvenimo esmę. Pajusi miesto sielą.

Jis jaukiai tėviškai nusišypsojo ir ištiesė jai pusiau nugertą rytinį odekolono buteliuką. Rimas Vizbara prasimanė Gretą Šliogerytę aukštą ir ilgakoję, tačiau begal ramiai ir net lėtapėdę. Ji smalsiai pauostė tą odekoloną, bet mandagiai atsisakė. Ji buvo sustingusi ir nekintama kaip pati rimtis. Ją derėjo giliausiai ir kantriausiam aprašinėti. Armagedonas Šliogeris jam buvo daugmaž aiškus ir suprantamas – net jo nenuspėjamumas Rimui buvo visiškai savas. Labiau nuogaštavo dėl tos merginos: prasimanyti Gretą būtų kur kas sunkiau. Jam trukdė ilgakoję jų kiemo Greta, vienintelė jo dabarties meilė. Bet dar labiau jam kliudė Juozapo Verbos dukra Sandra, jos niekaip nepajėgė išvyti iš atminties, nors ir labai stengėsi.

Rimui pristigo kantrybės pramanyti tą istoriją ligi kokios nors jai deramos ar kaip tik nederamos pabaigos. Jam patiko nebent Diogeno statinės kvapas: Diogeno statinė privalėjo kvepėti bergždžiai išlaistą sperma. Juk Diogenas ne vien dieną su žiburiu ieškojo doro žmogaus – ši istorija yra gerai išreklamuota. Tik visai be reikalo nutylėta kita istorija – kad senis cinikas mėgo viešai onanizuotis. Sulaukęs kokio tariamai dorybingo piliečio pasipiktinimo, Diogenas atsakydavo iš esmės.

– Kodėl man turėtų būti gėda? – filosofiškai sakydavo Diogenas. – Tai smagu ir labai naudinga. Jeigu dar ir alkį galėčiau numalšinti, vien gerai patrynęs pilvą – kiek daug laiko man liktų apmąstymams!

Tai buvo pats esmingiausias Diogeno pastebėjimas. Vien už tai jį derėjo gerbti. Ir dar už atsaką jaunajam Makedonijos Aleksandrui.

– Netamsiok man saulės, vaikinė, – mestelėjo Diogenas tam pasauliui užkariautojui ir civilizacijų griovėjui.

– Neužstok man esmių, dukrele, – mąsliai pasakė Armagedonas Šliogeris savajai Gretai. – Man jau beveik pavyko išsilaisvinti iš kultūros pančių. Aš jau beveik laisvas.

– Laisvas šiukšlyne?

– Aš pakeičiau kultūrinį kodą, – kantriai paaiškino Armagedo-

nas. – Ar tu manai, kad aukštuomenės pokyliai arba naujausio modelio „Volvo“ labiau priartina žmogų prie dieviškosios išminties, negu dabar priartėjau aš? Gal manai, kad namai su baseiniais ir teniso kortais atneša daugiau laimės ar bent trumpalaikio laimingumo?

Arčiausiai galimos pabaigos Rimą nuvesdavo kiek nelauktas siužeto posūkis. Įsijautęs į valkatų bei conceptualių bedarbių būties laisvumą, Armagedonas ūmai praregėdavo. Staiga pamatydavo, kad rebiatų bendruomenę irgi yra apipynęs savitos kultūros tinklas. Rebiatos filosofiskai postringavo apie žmogaus nereikalingumą visuomenei, apie nelemtą nedarbą, kuris žaloja žmogaus vertę ir savigarbą. Apie slaptingą valkatų brolybę ir tikrąjį pasaulio suvokimą. Armagedonas jais tikėjo, nes labai norėjo tikėti. Tačiau nebuvo aklys – jis buvo filosofas, todėl viską matė ganėtinai aiškiai. Matė, kaip jo kaltūnuotoji Regina už pilstuko gurkšnį vogčia persidulkina su kitais. Matė, kaip tariaimi dorieji rebiatos slapčia nugaria iš jo paslėpto buteliuko ir pripila į jį vandens. Girdėjo, kaip du artimiausios palapinės gyventojai tarėsi šį tą nugvelbti iš jo buvusių namų, o tą vagystę apipavidalinti taip, kad jo žmona manytų, jog tai jo paties darbas, taigi nekviestų policijos. Armagedonas Šliogeris ūmai suprato, kad galėjo naiviai žavėtis rebiatų laisvumu tol, kol tame pasaulyje tebuvo turistas. Kada įsigyveno į šiukšlynų pasaulį iš tikrųjų, su ilgesiu patyrė, kad čia viskas vyksta taip pat, kaip ir kitur. Kad ir čia viską tvarko apgaulė, pažintys ir valdžios troškimas. Tai buvo liūdnoka, tačiau neišvengiama išvada. Tik liko absoliučiai neaišku, kaip po tokios išvados galėjo pasisukti knyga – juk šitaip romaną pabaigti būtų kvaila. O dar kvailiau būtų jį baigti Armagedono grįžimu į akademinį intelektualų bendruomenę. Galbūt toks Armagedono Šliogerio praregėjimas apskritai buvo nevykęs vidinio siužeto posūkis, gal vertėjo paieškoti rimtesnių atsakymų Gretos (arba Sandros) gyvenime. Tačiau apie gyvąją Gretą jam pavyko prasimanyti labai nedaug, o apie gyvąją Sandrą jis apskritai bijojo pagalvoti. Jam darėsi vis sunkiau prasimanyti ar bent susapnuoti jaunus žmones.

Rimas niekaip neapsisprendė, ar rašys romaną būtent apie Armagedoną, Gretą ir rebiatas prie fontano. Jau pasidėjo ant stalo Diogeno knygą, bet tik probėgšmais ją pavartė. Knygą parašė kitas Diogenas – iš Laercijaus. O statininis Diogenas gyveno Sinopėje – kol jo nepardavė į vergiją. Jam buvo gerai: jis galėjo palyginti laisvo

piliečio ir vergo pasaulius. Rimas Vizbara nieko su niekuo negalėjo lyginti. Jis visą gyvenimą kentėjo vergovėje, niekad iš jos neišsilaisvino. Vergavo savo knygoms, savo kultūrai, bet labiausiai – nususiam Vilniaus miestui.

Rimas niekaip negalėjo apsispręsti dėl savosios knygos. Jam visą laik rodėsi, kad gali parašyti apie viską ir visaip – kitaip tariant, apie bet ką ir bet kaip. O dar kitaip tariant – apie nieką ir niekaip. Tai buvo dvasinė savižudybė, atliekama kompiuterio pagalba. Kalčiausias čia buvo kompiuteris, nelemtasis Bilas Geitsas ir „Microsoft Word“. Nejmanoma apsispręsti ir atsakyti už tą apsisprendimą, jei gali vienu mygtuko paspaudimu pakeisti visą savo kūrinį. Jei vienu paspaudimu gali sunaikinti ištisą romano juodrašį – kur kas greičiau, negu sudegintum popieriaus lapus didingame autodafė. Kada gali stubinamai paprastai ir pasibaisėtina greitai viską keisti – nejauti tikros atsakomybės už žodį nei sakinį.

Nori mėlyno teksto gelsvame fone su violetiniais apvadėliais – nuolankiai prašom. Nori teksto ant granitą imituojančių žalsvų tapetų – dėl dievo meilės. Viskas pasiekama akimirksniu, nėra jokių ribų, nelemtasis kompiuteris kaip vergas šliaužioja tau prie kojų ir vykdo kvailiausius paliepiamus. O juk tas pats tekstas žaliomis raidėmis ir mėlynomis raidėmis – tai visiškai skirtingi kūriniai. Anaip tol nevienodi pasauliai, visai kitaip veikiantys ne tik skaitytoją, bet ir patį autorių. Ta teksto kaitaliojimo galimybių savivalė varė jį iš proto.

Kompiuteris žudo rašymo atsakingumą – taip nusprendė Rimas Vizbara. Gali išlikti atsakingas prieš žodį ar sakinį tik tuomet, kai parašyti tą žodį ar sakinį yra fiziškai sunku, kai tam reikia įdėti galybės varginančio darbo. Gera yra rašyti ranka, žąsies plunksna, kurią reikia drožti, smailinti ir atidžiai prižiūrėti. Bet geriausiai rašyti akmenyje: norint iškalti vos keletą žodžių reikia pusdienio šurpau triūso. Tikrai gerai pagalvosi, prieš pradėdamas kalti žodį akmenyje. Tik kaldamas savo romaną akmenyje, Rimas Vizbara būtų įsitikinęs, jog iškals jį deramu būdu. Dabar jis niekuo nebuvo įsitikinęs. Jam verkiant reikėjo pagalbos.

Kaži ar kas nors jam galėjo pagelbėti. Jis neturėjo ne tik draugo, bet netgi jokio artimesnio bičiulio. Jis buvo vienišas kaip Dievo pirštas Visatos subinėje.

Jam žūt būt reikėjo apsiginti ne tik nuo Geitso ir jo piktybiškai nusi-teikusių kompiuterio programų. Rimas juto, kad aplink jį rezga-mas slaptasis tinklas siaurėja, netrukus jau pradės smaugti. Apie jį, vien apie jį kalbėjo jau ne tik praeiviai gatvėse – taip pat ir radijo laidų vedėjai, televizijos komentatoriai bei visui visi kaimynai laip-tinėje. Jo kankintojai nesitenkino sapno rūsiu: kone kiekvieną rytą įžūliai ir niekinamai stebėdavo, kaip jis prausiasi po dušu. Jų akių vyzdžiai šaižiai blykčiojo tarpdurio plyšyje. Kartais Rimas palikda-vo duris plačiau pravertas, kad jie neatsargiai parodytų ir veidus. Tačiau jiedu buvo apdairūs ir tikslūs – tas tikslumas kėlė didžiausią baugulį. Jiedu tiksliai ir apgalvotai lūkuriavo kažį kokios jam neži-nomos valandos, veidus kol kas rodydavo tik sapne.

Pirmasis kaukšėdamas kaustytais bateliais baseino pakraščiu prie Rimo prieidavo dažytasis blondinas ir iš toliau įsispoksodavo jam į akis. Jo paties akys buvo gražios ir beviltiškai tuščios tarsi dulkėta miesto dykvietė. Piktų gelmių už abudu su kaupu atnešdavo ant-rasis, ilgaplaukis išsigimėlis vardu Raima: jo pamėkliškose akyse galėjai įžvelgti visus įmanomus pragarus. Jo smakras su mažutėle barzdyte net tirtėdavo nuo blogio pertekliaus.

Nuo tų pragarų bent jau galėjai pasprukti į gatves: sapnų rūsio kankintojai jo nesivydavo, jie apskritai vengė šviesos. Kitos šmėk-los nedavė Rimui ramybės net ir dienos aky. Galbūt artėjo asmeni-nis Rimo Vizbaros paskutinysis teismas, nors jokie trimitai apie lem-tingąją dieną nepranešė. Vilniaus mieste nebuvo girdėti pranašiškų trimitų, nebuvo vienas paskui kitą nuplėšiami septyni esmin-gieji antspaudai. Prospektu nejudinėjo apokalipsiniai raiteliai, vien krio-kė perkarę automobiliai bei dvokė sušalusiais ir vėl atšilusiais numirėliais. Čia naktys buvo panašios į dienas, o dienos apskritai niekad neprasidėdavo. Čia Rimą Vizbarą persekiojo visi jo kitados parašyti ir net kai kurie neparašyti personažai. Juokingi Luidžio Pirandelo vargai su savaisiais šešiais personažais nė iš tolo neprily-go Rimo Vizbaros kančioms, bandant atsilaikyti prieš jį atakuojan-čią metafizinių sukilėlių armiją.

– Labas, meiluti, – pasisveikino Teresė, šeimininkaujanti jo vir-tuvėje. – Kepu tavo mėgiamą kiaušininę. Su grybukais.

Ji buvo viena bjauriųjų šmėklų. Rimas samdėsi ją valyti kambariams ir laiptinei, tačiau motiniškų jausmų sklidina Terė savavališkai jį apskalbdavo, o retsykais ir pamaitindavo. Ji buvo reali tetulė, gyvenanti gretimame kieme, tačiau kartu – vieno jo apsakymo personažas, gudri beprotė nuodytoja. Ji klastingai nunuodijo savo draugę, šitaip bandydama pasiglemžti jos vyrą. Nunuodijo savo draugę Veroniką grybais! Ir iš šitos bordžijos rankų Rimas turėjo priimti kiaušininę su grybukais?

Tikrai pasigailėjo, kad kitados prikūrė sumanių ir išmintingų siaubūnų. Dar atsilaikytų prieš kvailius, kad ir kokie šlykštūs ar plėšrūs jie būtų – juk atsilaike prieš visas kvailių valdžias. Tačiau protingi siaubūnai jį palaužė. Rimas jų bijojo. Jie persekiojo ne tik namuose, bet ir gatvėje. Jų buvo pašėlusiai daug: niekaip negalėjo patikėti, kad būtų jų šitiek prirašęs. Jis negalėjo per savo trumpą gyvenimą sukurti ištisos armijos išsigimėlių, ūmai susivienijusių prieš savo gimdytoją.

Rimas nusprendė, kad jo personažai įsiveisė skaitytojų galvose ir ilgainiui pradėjo daugintis kaip tarakonai. Jam pavyko sėkmingai pasislėpti nuo švedų vertėjos Gunarson–Larson–Gustafson, tačiau nuo savo paties personažų bei jų tolimų palikuonių pasislėpti neįmanė. Užsukusį į kavinukę sriūbteleti papildomą puodelį kavos ir paskanauti kokių įmantresnių salotų, jį užspeitė jau mažumą vystanti gražuolė su fantastiška garbanotų plaukų kupeta. Gražuolei buvo gal jau trisdešimt penkeri, bet ji vis dar buvo įžūliai stamanti. Net jos veido oda atrodė jaunatviškai lygi – išskyrus paakius. Sėdėjo prie baro greta Rimo ir siurbčiodama kavą spigino jį žvilgsniu. Iš jos šakumos dvelkė goslus salsvas puvėsių kvapas, iš ten sklido svajinga smaugianti šiluma tarsi nuo milžiniškos pūvančių lapų krūvos. Ta moteris kvėpėjo drungna ir gundančia mirtimi.

Realiam pasaulyje tokių kvapų nebūna. Ta sukubiška moteris buvo Rimo Vizbaros personažų palikuonė, jos šakuma buvo užburta, galėjo įsiurbti vidun ir sunaikinti bet kurį vyrą. Tačiau labiausiai troško prazudyti būtent Rimą Vizbarą – nebent jis pats būtų ją sunaikinęs. Personažų antpuolis prieš Rimą dažniausiai baigdavosi galvažudyste. Žudyti tuos vargšus nebuvo paprasta – galbūt sudėtingiau, nei juos sukurti.

Labai panorus jie pamaži subyrėdavo tarsi būtų sulipdyti iš smė-

lio dulkelių, kurios ūmai liovėsi laikytis sykiu. Vystančią sukubišką gražuolę jis suardė, pradėdamas kairiąją ranka, kuri buvo arčiausia. Padėta ant baro plaštaka pirmiausia papilkėjo, paskui pamaži pakeitė sąrangą: iš kaulų ir sausgyslių, raumenų ir kraujagyslių raizgalytės virto vientisu perdžiūvusio molio gabalu. Stipriau per ją trinktelėjus, būtų mirksniu padulkėjusi į šalis be menkiausios žymės. Tačiau Rimas kantriai palaukė, kol buvusi ranka pati pamažu apibyrės. Iš pradžių smulkiausiu smėliu pažiro pirštų galiukai ir nagai, paskui dingo visi pirštai. Kurį laiką gražuolės plaštaka atrodė tarsi raupsuotosios, bet paskui ir tas strampgalys subyrėjo be pėdsako. Tik šitaip dar buvo įmanoma susidoroti su tais maištautojais.

Gal tai nebuvo visiškai dora, tačiau Rimas privalejo gintis. Jis dar turėjo šiek tiek jėgų, gatvėje ėmėsi visų išsyk, neišskirdamas vien savo personažų ar jų palikuonių. Nuožmiai pavertė visus apie jį suokalbiškai besišnabždančius prospekto žmones perdžiūvusiomis molinėmis statulomis, vienu akimoju subyrančiomis į smulkuteles dulkes. Gedimino prospektas atrodė tarsi kiniškas tūkstančių karių kapinynas: vienodų kareivių, palaidotų staciomis – su žirgais ir kardais. Tik prospekte be jų dar buvo daugybė moterų, kurių Rimui Vizbarai buvo kur kas labiau gaila.

Retas kuris praeivis nepaisė jo kerų, vis vien judėjo, vis vien nepažiro sausomis kinų kapinyno dulkelėmis. Vienas toks iškart patraukė dėmesį – badė akis ne tik todėl, kad nesutiko subyrėti į milijoną balkšvų dulkelių. Buvo ilgaplaukis ir gerokai padžiūvęs,ėjo keistai pasisiūbuodamas ir pasistrykčiodamas – maždaug taip vaikšto negrai narkotikų pardavėjai Spaiko Li filmuose.

Jis negalėjo apsirikti: tai buvo dangiškosios Celestinos bičiulis Raima, nežinia kokio aukštuomenės šulo, verslininko ar bandito sūnus bei Rimo Vizbaros sapnų kankintojo antrininkas. Tas Raima mėgavosi savo tėvo vardu bei galia, todėl buvo tikrasis šio pasaulio šeimininkas.

Rimas Vizbara metų metais, netgi dešimtmečiais tyrinėjo šitą pasaulį vien tam, kad galiausiai padarytų stulbinamai banalią išvadą. Šitame mieste absoliučiai nieko neverti aukštas intelekto koeficientas, stebuklingas talentas ar didingi principai. Prasmę ir vertę čia teturėjo du dalykai: kilmė ir pažintys. Visuose pasaulio miestuose tėvai ir pažintys lemia daug – bet ne absoliučiai viską. Šitame mies-

te giminystė lėmė visui viską. Visa kita buvo nesvarbu. Po savo kruopščiąjų tyrimų Rimas suprato, kad yra išsigimėlis, absoliučiai antitautiškas padaras. Jis nesinaudojo savo tėvo galia netgi tada, kai jo padėtimi tikrai buvo galima pasinaudoti. Rimas neturėjo apskritai jokių pažinčių ir nenorėjo jų turėti. Jis neturėjo tikro draugo, neturėjo netgi artimesnių bičiulių. Jam teliko nueiti nebent pas Juozapą Verbą.

23. DRAUGĄ NELAIMĖJE PAŽINSI

Juozas buvo neprilygstamas ar bent jau itin retos rūšies padaras šiame spėriai grimztančiame į savo ekskrementus mieste. Paveldėjo grėsmingos išvaizdos namą Čiurlionio gatvėje, kurį panoręs galėjo parduoti už kokį milijoną ar dar brangiau. Vienintelis visoje Europoje užsispyręs dėvėjo suniurkytą, neregėtai idiotišką beretę, tačiau tas nušiuręs blynas neslogino jo smegenų ir visai nekliudė jam profesionaliai užsiimti laisvaisiais apmąstymais. Juozapas Verba vienintelis iš visų Vilniaus žodžių bei minčių vartaliotojų pelnėsi pragyvenimui, darydamas vien tai, ką labiausiai mėgo. Trys privati institutai mokėjo jam pinigų už ramų ir atidų knygų skaitymą. Šitai Rimui nebuvo keista, toks užsiėmimas jam atrodė išmincingas ir kilnus. Keista ir net stulbinama buvo tai, kad Juozas už knygų santraukas bei anotacijas gaudavo dosnų honorarą. Jis buvo profesionalus skaitytojas aukščiausiąja, kone dieviškąja to žodžio prasme. Juozas buvo nelyg padaras iš kito kosmoso. Jis neturėjo teisės gyventi Vilniuje, juo labiau – vadintis lietuvių kultūrininku. Lietuvių kultūrininkai buvo visiškai kitas biologinis porūšis, jie turėjo kitokį kiekį akių, dantų bei rankų pirštų.

Juozapą Verbą iš dalies pateisino nebent tai, kad nuo jo trenkte trenkė tikru lietuviškos kultūros dvoku. Nuo jo dvokė per trejetą žingsnių lyg nuo kokios tarpgalaktinės atmatų duobės. Juozas buvo vienas smarkiausių lietuviško kultūrinio dvoko kvapusių. Ir dar vienu požiūriu buvo perdėm lietuviškas, įvaldęs slaptuosius lietuviškos civilizacijos dėsnius. Neturėjo jokių vidinių principų, galėjo mirksniu išduoti bet ką – netgi pats save. Dorovės požiūriu jis tebuvo storas ciniškas šiknius. Tokį tikrai vertėjo iškastruoti, kad

neveistų šiam pasauliui į save panašių. Iš tokio tikrai derėjo atimti jo dukrą Sandra.

– Turiu tau klausimų, – iškart svajingai paskelbė Juozas. – Rašau eseistišką, tačiau konceptualią Lietuvos intelektualų apžvalgą tokiems europiniams idiotams. Be tavo žodžio – nė iš vietos. Tu nė neįtardamas atėjai čia, nes aš tave telepatišškai išsikviečiau. Tačiau be šimto gramų į mano klausimus tikriausiai neatsakysi. O gal ir be pusės litro.

– Pusės litro – nieku gyvu. Man reikia dirbti. Aš privalau rašyti.

– Šit ir pirmasis konceptualus teiginys. Vizbara privalo kurti. Jis jokių būdu negali išsižadėti savo dieviškosios paskirties. Toks yra avangardinio lietuvių rašytojo nepamainomas požiūris į gyvenimą, kurio nepajėgė pakeisti netgi visuomeninės sistemos kaita. Jo negebėtų pakeisti net artimiausiu metu numatoma pasaulio pabaiga.

Juozas buvo gerai nusiteikęs, vikriai įjungė abudu savo diktofonus. Buvo liguistai skrupulingas, dubliuodavo visus darbus, o prieš uždarydamas kompiuterio failą, įrašydavo jį iškart į du diskelius skirtingais formatais – juk vienas kuris formatavimas galėjo kaipsyk būti užlūžęs. O dar Juozas buvo pamišęs dėl laiko taupymo ir darbotvarkės: jis vienu metu pusryčiavo, skaitė du laikraščius bei žinių kanalą kompiuterio ekrane, o dar galėjo būti įsijungęs televizorių – kaip kad dabar. Jis manė, jog gali susemti visą informaciją susyk – visai nesąmoningai, vien magiškai išnaudodamas slaptas smegenų galimybes. Prie Juozo reikėjo įprasti, antraip jis smarkokai erzino. Jis erzino ir pratusį prie jo žmogų, dažniausiai jį magėdavo pasmaugti, tačiau prieš pribaidomas vis vien norėdavai iškvosti iš jo viską, ką jis žino. Jo filosofavimai ir net nusišnekėjimai Rimą nepaaiškinamai atgaivindavo – juodu tikrai siejo magiškas ryšys, kurio nė vienas negalėjo nutraukti.

– Ar atėjai pas mane kaip pas magą, ar kaip pas bičiulį, ar kaip pas gyvą enciklopediją? Šiandien neveikiu kaip enciklopedija. Bet iš tavęs norėčiau iškvosti viską. Kaip rašosi, kolega? Atsakymas skiriamas europiniams idiotėliams, kurie kartais moka man pinigų. Bet tu negausi nė cento, nė nesitikėk. Tad kaip sekasi kurti europėjimo bei laisvarinkėjimo sąlygomis? Ar dar tebesi tikras kūrėjas?

Rimas bandė susimąstyti, tačiau tik smarkiai suirzo: galvoje vietoj smegenų riogsojo betono plokštė, Juozo televizoriaus zirzimas

grėžė ausų būgnelius, o dulkėmis paverstų skruzdėlinių žmogučių pelenai gailiai beldė į širdį.

– Kūryba kaip egzistavimo forma nebeegzistuoja, – atsiliepė begal nenoriai. – Kūrybos kaip būties formos nūdien nebebūna. Tai, ką senu papratimu vadiname kūryba, tėra nykus savo intelektinių galių pardavinėjimas aukcione, žinant, kad niekas nepasiūlys padorios kainos. Štai čia glūdi tragedija: niekas nesiūlo normalios kainos.

– Ar rinkos mentaliteto atsiradimas labai pakenkė lietuvių kūrėjo sąmonei? – džiugiai perklausė Juozas.

– Kokio dar mentaliteto? Šitoje šalyje nėra jokio mentaliteto. Apskritai jokio!

– Prašom šiek tiek detaliau. Jei galima, europietišku žargonu, kad tie pasipūtę kvaileliai nors šį tą suprastų. Tiesa sakant, reiktų apstulbinti juos ypatinga kalbos ir mąstymo atmaina – kad jie apskritai nieko nesuprastų. Gal tuomet sumokėtų man dar daugiau pinigų? Juk tie nususę europiečiai tam ir egzistuoja, kad mokėtų mums pinigus – argi ne?

– Na, gal jie turi ir savų rūpesčių? – bandė abejoti Rimas.

– Nesąmonė, – Juzė kirto kaip kirviu. – Jie turi duoti man pinigų – tokia yra jų paskirtis. O paskui gali nors pasikarti. Baisiai jie čia kam reikalingi... Taip, bet prašom apie mentalitetą. Mes atidžiai klausome. Ir net įrašinėjame.

– Šitame krašte visą laiką vyravo archajiškas agrarinis mentalitetas. Paskum skruzdėlinę minią užgriuvo rinkos terminų ir panašios demagogijos lavina. Publikai galutinai užlūžo smegeninės. Agrarinis mentalitetas supuvo ir sušvinko, o tie vargšeliai, kurie juo tebesinaudoja, atrodo kaip zombiai iš prasto videofilmo. Kaip aštuonioliktojo amžiaus baudžiauninkai, maklinėjantys tarp kompiuterių ir mobilių telefonų. Graudus vaizdelis. Tiesa, didžiuma tą agrarinį mentalitetą visai pagrįstai išjungė, tačiau kitokio irgi neišjungė. Šitoje šaly nėra jokios rinkos, jokios žmonių vidinės laisvės ir jokios pažiūrų sistemos. *Homo neolitanicus* neturi apskritai jokio mentaliteto, suprantai? Tai belytis ir besmegenis padaras.

– Jau girdėjome apie jūsų unikaliąsias koncepcijas, žinome, kas yra *homo neolitanicus*. Tačiau apibūdinkit išsamiau – kas yra žmogus be mentaliteto.

Jis atėjo čia slaptos paguodos ir dvasios išvalymo, o Juozas juo

šlykščiai naudojosi, kurpdamas rašinėlių kokiam nors trečiaeiliam vieningosios Europos žurnalėkui. Bet Rimas vis vien pasijuto geriau – gal šiandien jam reikėjo, kad juo kas nors šlykščiai pasinaudotų? Tokia jau buvo Juzės magija: bet kokie jo sapaliojimai Rimą paguosdavo ir net pagydydavo.

– Žmogus be mentaliteto rytą išpažįsta vieną tikėjimą, per pietus jau kitą ir išvis nežino, kokiai bažnyčiai melsis vakare. Jo galvoje košė, o dvasioje tuštuma. Kaip kojines jis kaitalioja ne tik įsitikinimus, bet ir temperamentą, savo somatinį tipą, net organizmo biologinę sistemą. Net ligas. Toks žmogus yra joks, tai unikali būtybė. Ryte jis aukštas, o vakare žemas. Per pietus storas blondinas, o naktį su meiluže – krepšininko ūgio negras.

– Kitaip tariant, tai žmogus, paleidęs pasiganyti visus savo vidinius gyventojus vienu metu?

– Ne, – susimąstęs pratarė Rimas. – Tai žmogus, kuris leidžiasi vidinių gyventojų tvarkomas. Jis pasiduoda vidiniams gyventojams, o šie pradeda reikštis visiškai beprasmiška tvarka. Be jokios logikos. Be priežastingumo. Be meilės ir atjautos, po galais. Naujajietuvinių drebutinių medūzų negali net pačiupinėti. Jos plūduriuoja visuotiniame akvariume, yra to paties tankio, kaip ir vanduo, tokio pat skaidrumo. Jos susilieja su aplinka – todėl tarytum nė neegzistuoja.

– Jeigu teisingai suprantame, – Juozas net susiraukė nuduodamas įstangą, – jeigu teisingai suprantame... Tokių padarų tu nepajėgi aprašyti. Problema kaip tik tokia? Negali jų apčiuopti?

– Taip. Jie egzistuoja kaip bendros totaliai nukvakusios terpės dalis ir tąsa. Įgauna fono spalvą.

– Tarsi chameleonai?

– Eik šikt, Juze. Chameleonas – tai supersubtilus mentalitetas. Tokį mentalitetą turi menininkai, poetai plačiąja prasme. Poetas – tai chameleonas, viename laiške labai teisingai rašė Džonas Kytsas. Labai mentalus ir dvasingas chameleonas, kadangi sugeba būti iškart visoks. Poeto daugiaasmeniškumas yra dievo dovana. Tai dieviškojo apsimetėlio tipas. O aš kalbu apie medūzas, kurios niekuo neapsimeta – tiesiog yra gličios medūzos. Jas šleikštu pačiupinėti, negana to, jos dar ir dilgina.

– Bet juk medūzos irgi yra gamtos gyviai, – kiek susidomėjo Juozas. – Tu neturi teisės rinktis – kuriuos gyvius pripažinti, o kurių

nebe. Nesąg yra pasakyta: rašyk apie tai, kas yra ir kas galėtų būti. Nėra pasakyta: kaprizingai rinkis, apie ką rašysi, o ko apskritai nepripažinsi.

– Lietuviška medūza nėra gyvis. Ji nėra jūros ar vandenyno medūza – tai akvariumo medūza.

Rimas pajuto, kad meluoja išsijuošęs: iš tiesų jis nevertino šito miesto žmonių taip prastai. Taip ir neprisėdęs kaip miestas stovėjo Juozo kabinete bei paistė daugiažodžius niekus. Kokios medūzos? Nora anaip tol nebuvo medūza – kaip ir pats Juozas. Jo tėvas Tomas Vizbara niekad nebuvo medūza. Jis buvo košmariškas šlykštūnas, gal šakalas, veikiausiai dar ir nušiučiusi dvokianti hiena – bet tik ne medūza. Visi jo pažįstami buvo sudėtingi, spalvingi ir keistai kvepiantys gyviai. Netgi jaunutė Greta nebuvo beprasmių drebučių kratinys, net jos nežinojimas, kuo šiame pasaulyje tapti, jau iš tolo atrodė stangrus ir dygus. Rimas atėjo čia patarimo ir galbūt paguodos – tik ne meluoti ar maivytis.

– Aš pats esu medūza, – pasakė, piktai išjungdamas abu Juozo diktofonus, – dėl to ir kraustausi iš proto. Ligi šiol žudydavausi pačiu rašymu, o dabar nė nematau prasmės meniškai žudyti. Aš sulūžau kaip pasaulinio mechanizmo dalis. Išsijungiau kaip biologinis gyvis. Dėl to ir siuntu. Negalima prisigyventi ligi keturiasdešimt ketverių metų ir ūmai pajusti, jog iš tikrųjų tavęs nėra.

– Tu esi, – ramiai užtikrino Juozas. – Tu skundiesi – ergo, egzistuoji.

– Nusiskundimas – jau egzistencija?

– Nepasitenkinimas – vienas egzistencijos pamatų. Skundiesi todėl, kad tavęs netenkina tavo būtis. Čia slypi prasmingo egzistavimo įrodymas. Pirma, junti nepasitenkinimą savimi, vadinas, fiksuoji savo gyvenimą ir netgi jį su kažkuo lygini. Antra, skųsdamasis ieškai kontaktų išorėje. Neuždarai visų išėjimų į pasaulį. Neskendėji vien savyje. Ir dar – nepasitenkinimas sykiu yra ir noras keisti. Jei nori keisti pasaulį, vadinas, dar rengiesi jame gyventi. Dar esi.

Juozas kalbėjo velniškai tiksliai ir tikriausiai išmintingai. Nuo tų kalbų Rimą Vizbarą ūmai supykino – tiesiogiai fiziškai supykino. Juzė buvo teisus – šiandien išties vertėjo drūčiai išgerti. Atėjo čia nežinia ko, o ir šnekėjo nei šį, nei tą. Vidinių gyventojų teoriją kitados jiedu su Juze prasimanė sykiu. Paskum jiedu dar prasimanė

slaptųjų žmonijos stebėtojų visuotinio sąmokslų teoriją, tačiau ją pasisavino ir aprašė toks tipas vardu Ričardėlis. Žinoma, apsimetė, jog tai jo unikalūs išradimai, tačiau tikriausiai melavo.

– Jie mane vėl persekioja, Juozai. Jie tyko ir seka kiekvieną mano žingsnį. Kalba vien apie mane, išvien man priekaištauja.

– Tai gerai. Jei šito nebūtų – ar tu išvis bebūtum tu?

– Bet yra dar blogiau, Juozai. Nora visiškai mane apleido. Ji mane paliko dėl kokio nors nusmurgusio vokiečių.

Išsyk pasigailėjo išsitaręs: guostis dėl intymų dalykų tikrai nemėgo, tai nebuvo jo stilius. Tačiau pernelyg gerai suprato, jog atėjo čia kaip tik pasiguosti. Juozas buvo įsikūnijusi paguoda: didelis ir barzdotas, pūkščiojantis ir kruopščiai apmąstantis kiekvieną žodį. Sėdėjo savo bibliotekoje tarp krūvos skaitomų ar jau perskaitytų knygų ir romiai nudelbęs akis svarstė, kaip pagelbėti bičiuliui Rimui. Žinoma, jis buvo paskutinis šiknius, tačiau šiandien tikrai privalėjo paguosti ir pagelbėti.

– Man ilgu, Juze. Aš nebemoku būti vienas su savimi. Praradau tą pagrindinį savo gebėjimą. Man reikia Noros. Ji mano mūza.

– Ji labai šaunus žmogus, bet kažgi ar mūza.

– Ką tu žinai.

– Žinau daugiau, nei tu manai.

Juzės balso tonas ūmai tapo perdėm nemalonus. Jis tikrai buvo panašus į visažinį išganytoją, pasirengusį atskleisti esmines būties paslaptis, kurios šiandien anaipol nebus linksmos ir geros. Įjungtas televizorius smarkiai trikdė mįslingą erdvaus kabineto nuotaką. Ta dėžė gergždė ir krenkščiojo, pabaigusi žinias ūmai užgrojo mechaniską elektrinę technomuziką. Su tikra muzika ta garsų grandinė turėjo tiek pat bendro, kiek elektrošokas su malonumu. Bet dar labiau Rimą šokiravo laidos vedantieji: jiedu pasirodė lyg ir pakomentuoti ar paskelbti naują gabalą, tačiau išvis nepravėrė burnų. Tai buvo vaikinai ir mergina. Stovėjo, apvilkti manieringais ner-tiniais nevienodo ilgio rankovėmis, apmankšinti spalvingomis megztomis kepuraitėmis. Labai vaizdingai stirksėjo ir nepratarė nė žodžio, tik tarpais vartė akis it lėlės. Mergina kukliai slėpė gan įspūdingą biustą, vaikinai neišsiskyrė absoliučiai niekuo – buvo tiesiog beveidė kaliausė. Abudu atrodė dailūs, švarūs ir jauni, matyt, kaip tik todėl ir nekalbėjo – jų pasauliui turėjo pakakti vien vaizdo. Vaiz-

das buvo išpuoselėtas ir išgrynintas: operatorius ir apšvietėjai tikrai išmanė savo darbą. Kaip tik šitaip viskas ir buvo sumanyta: vedėjai stirksojo dailiai aprengti bei palakuoti, žvelgė į žiūrovus grakščiomis tuščiomis akimis ir kantriai tylėjo. Galbūt nemokėjo kalbėti, bet veikiausiai tiesiog neturėjo ką pasakyti.

– Aš nutilau, – tarsi pats sau pasakė Rimas. – Štai kas yra baisiausia. Manyje išseko žodžiai. Man ilgu, bet visai netraukia apie tą ilgesį rašyti. Gal man reikia kokio siaubingo sukrėtimo, kad vėl pradėčiau kalbėti?

– Oi, nenorėk sukrėtimų gyvenime. Norėk jų tik kūryboje.

– Aš visuomet mitau savu krauju – kaip mitinis pelikanas. Galiu pasimaitinti dar kartą.

– Nevaryk Dievo į medį.

– O kodėl tu mane mokai? Kas tu toks, kad mane mokytum?

Rimas Vizbara pats nesusigaudė, kodėl kaip tik dabar jį užliejo šlykštus įsiūtis. Juto tą gyvulį po širdim visą laiką, bet juk dažniausiai jam atsispirdavo. Atėjo pas bičiulį anaip tol ne siautėti – atslinko čia nežinia ko, ligi šiol net neatsisėdo, tarsi tuoj pat rengtųsi sprukti. Jautėsi šiame kambaryje laikinas – toks pat laikinas, koks buvo visame nusmurgusiame pasaulyje. Knygos, kuriomis buvo apsikrovęs Juozas, irgi buvo laikinos. Kur kas ilgiau šiame pasaulyje turėjo tverti televizorius, vis dar tvatinantis ryškiaspalvę muziką. O jau tikrai amžinai privalėjo tverti žmogaus įniršis ir bergždžias šlykštumas.

– Aš skaitau ir komentuoju knygas, kurios net šiandien dar yra kai kam reikalingos, – niūriai prašneko Juozas. – Tu jas rašai. Tai ir rašyk. Prasmek savo fantazijose ir nesipainiok po kojomis realiams žmonėms realiaame gyvenime. Galbūt tu genijus – aš nežinau. Išvis neskaitau romanų. Tačiau gyvenime tu esi šūdas.

– Šūdas?

– Absoliutus šūdas, plūduriuojantis metafizinėje eketėje. Gal turi aibes pinigų? Ar gal turi turto? Lemiamos įtakos bendruomenėje? Gal gali papirkti kurį nors ministrą? Pasižiūrėk į save. Įvertink save realiai. Kas tu esi?

– Esu Rimas Vizbara, – begal ramiai pratarė Rimas.

– Atsikvošėk, vaikine. Norėtum būti vienišas vilkas, bet nė vilkas būti nebesugebi. Vaikų tu neužsiveisei, žmona nuo tavęs pabėgo.

Neturi mokinių nei pasekėjų – net tokios abejotinos šutvės neišsiugdei. Jokios minios neseka tau iš paskos. Jokia bažnyčia neskelbia tavo mokymo. Nurimk ir neerzink žmonių. Buvai Rimas Vizbara, kol neieškojai niekieno pagalbos. Dabar esi apskritai nežinia kas.

Rimas atsargiai nužvelgė tą šlykščiai burnojantį dručkį. Jis turėjo slaptą ginklą, todėl taip narsiai šnekėjo. Tas vaikinai anksčiau niekad taip įžūliai nešnekėdavo. Rimas Vizbara tebemokėjo perprasti žmones geriau nei bet kas kitas šiame nusususiam pasaulyje. Nužiūrėjo Juozą visą – nuo aptukusio veido ligi kojų pėdų, iškištų į priekį iš po rašomojo stalo. Įsiskverbė į jo išraiškos geometriją, paniro į jo žvilgsnį ligi pat dugno. Rimas Vizbara dar pajėgė išties kosmiškai susikaupti. Jį išpylė smulkučiai prakaito lašeliai, ėmė tirtėti rankų pirštai, bet jis vis dėlto perskaitė Juozo Verbos mintis. Tos mintys buvo nemalonios ir gerokai pašvinkusios, tačiau viską paaiškino.

– Vadinas, tu vis dėlto dulkinau mano Norą? Pasakyk šitai pats. Tik nemeluok. Tik nedrįsk. Man. Meluoti! – šitai suriko gal kiek per garsiai, tačiau Juzės neįbaugino.

– Taip, – Verba vien kreivokai šyptelėjo. – Taip. Nesigirsiu – tai netruko ilgai ir nebuvo jai svarbiausias gyvenime dalykas. Kaip, beje, ir man. Tiesiog smagu buvo pakeisti slabakėlį Vizbarą. Tiesiog smagu buvo atsiteisti jam už savąją žmoną. Akis už akį. Pizutė už pizutę. Gaila, kad negalėjau niekaip atsiteisti už Sandrą. Gaila, kad tu neturi dukters. Labai gaila.

Į kambarį netrenkė perkūnas, Juozui Verbai nenuodžiūvo liežuvis. Oras neįkaito ligi spirgėjimo, purpurinė migla neužtemdė Rimui akių. Net televizorius nesukibirkščiaavo, rodė kažkokią madingu stiliumi išsidirbinėjančią reklamą. Mergaitės ir vaikinai, apvilkti nenatūraliai ryškių spalvų drabuželiais, nesveikai trūkčiojo, keistai kraipydami galvas. Jie turėjo būti panašūs į robotus ar kokius ateivius, jie turėjo reivuoti ir įteigti žiūrovams svajingą norą pirkti kokius nors supermobiliakus. Rimui pagailo tų sudarkytų ekrano žmoгуčių, kurie gyvenime gal buvo visai simpatiški. Vieną ilgakoję merginą rodė daugiausiai ir itin stambiu planu, ji mėšlungiškai trūkčiojo, vis dirščiodama į vieną pusę – gal ten filmuojant stovėjo režisierius. Jos veidas buvo žaliai ir mėlynai išdažytas, susukti riebiomis garbanėlėmis plaukai atrodė kaip negrabiai suklijuotas perukas.

Jau nusigręždamos nuo ekrano, jau žiodamas burną atsikirsti išgamai Juozui, Rimas pagaliau suvokė, kad tai Greta. Veik neįmanoma buvo ją atpažinti: su tuo peruku atrodė it plikai nuskusta ar nuskalpuota, jos veido išraiška buvo rūgšti ir skausminga. Ką jie padarė tai mergaitei? Kam jiems to reikėjo? Kokiu slaptu tikslu jie išniekino jos grožį?

– Tau gerai, Juze, – pasakė nelauktai abejingai. – Aš juk net nekeršysiu. Be abejo, aš viską žinojau. Tačiau man reikėjo žūtbut išgirsti šitą garsiai. Kitąsyk gal atlinksiu pareikalauti oficialaus liudijimo su notaro antspaudu. Aš iškrypėlis, Juze. Man smagu stebėti, kaip kiti birbina mano žmoną. Esu vilnietiškas Leo Blumas – beje, netgi ne žydas.

Dabar jam jau viskas atrodė vienodai – net labiau, nei atslenkant pas Juzę. Visąlaik mėgo save kankinti – tokia kankynė suteikdavo skausmingo įkvėpimo. Pats save iškankinęs, Rimas Vizbara kurdavo šedevrus. Užsiėmęs ne tik pražūtinga, bet ir skausminga savižuda, pajusdavo tikrąjį šmėkliško gyvenimo skonį. Dabar nė to abejotino kankinio įkvėpimo nesitikėjo. Tasai aptukusio veido išminčius birbino jo Norą. Iš pasaulio, kur dedasi tokie dalykai, jau nieko doro tikėtis nevertėjo. Tame pasaulyje pats Rimas ne tik kad krušo to storulio žmoną, bet ir pastūmėjo jo mylimą vienturtę dukrą į visišką prapultį. Tai buvo nepakenčiamas pasaulis. Atkaklus ir kūrybingas gyvenimas tokiam pasaulyje tikrai buvo meistriška savižuda. Tačiau toks savižudos variantas Rimui Vizbarai visiškai nebeatiko.

Jis žinojo dar mažiausiai septynis savižudos būdus. Kai kuriuos jau buvo išbandęs ar netgi kasdien kartodavo. Vartodavo tarsi metafizinius vaistus. Kai kuriuos dar taupė ateičiai, nors anaip tol nebuvo tikras, jog kada nors bent jau išbandys. Rimas Vizbara buvo pasilikęs atsargai visai egzotiškų savižudos būdų. Kai kurie buvo suvis iškrypėliški. Tarkime, šitoje šalyje rašytojui dar buvo galima tapti parlamento nariu ir ligi pat gyvenimo galo vapėti ir vapėti nesąmones. Vapėti ir vapėti nesąmones. Vapėti ir vapėti nesąmones... Jokių knygų, jokio hemorojaus, jokio salyklinio viskio, jokio invalido krėslo nei Užupio respublikos – vien nesąmonės, nesąmonės ir dar kartą nesąmonės. Salsva lėta mirtis dar nė nemirus. Stulbinamai goslus galas.

Jos kūnas tebuvo milžiniška melo krūva. Ji šitai žinojo ir kone garsiai sau tą pakartojo: tavo kūnas yra melas. Visas tavo kūno gyvenimas yra stulbinanti apgaulė. Tu apskritai nebeturi kūno, nes tavo kūnas iš tavęs atimtas. Jo net negali atgauti iš pagrobėjų, nes jie nebeturi ką grąžinti. Juk neįmanoma grąžinti melo kaip tiesos. Ap-meluotas kūnas nebėra tikras kūnas.

Netikro kūno vergė Greta dėlijo nuvargusias, visiškai svetimas kojas ant šaligatvio kaip pakliuvo, visai nesijaudindama, kaip dabar atrodo. Visai nepaisė, kad jos eigastis pasibjaurėtinai negrakšti, gal net šleiva. Ėjo iš nevykusio klipo filmavimo pervargusi ir pikta, o pinigų geram masažui nei smagiai tabletei neturėjo. Jai mirtinai nusibodo permankštintų raumenų maudulys ir vis pertepamo grimono iškankintos veido odos peršėjimas. Jai maudė kojas, liemenį ir pečius, tarsi ji būtų kokia sportininkė ar balerina.

Bet Greta nebuvo balerina, ji tikrai nešoko nei kokių tūpų gulbių, nei tikrai krūtos Karmen. Nebuvo ir sportininkė, tikrai neaplenkė dešimčių ar šimtų kitų pačioje finišo tiesiojoje, miniai staugiant iš pasigėrėjimo. O paskui kartojant tą finišą šimtui milijonų išsižiojusių iš nuostabos ir pavydo šimto milijonų telikų žiūrovų. Jos niekas nerodė net nulėpusiam milijonui lietuviškų išsižiojėlių. Greta tebuvo laibų kauliukų ir išmankštintų raumenėlių maišiukas, kurį kiekvienas degradas režisierius gali sukalioti ir vartalioti kaip „Radijo šou“ lėliuką. Prieš tai dar išdažęs kaip rusišką matriošką.

Ji buvo tikra pastumdėlė, toks žodis jai begal tiko, nes ją išties visi stumdė kaip tinkami. Greta veik apstulbo, sugalvojusi tokį keistą žodį: videotekoje tektų prasukti galybę nuobodžių kadrų – Greta eik šen, pasisuk taip, sustok, ožka! Ir dar, ir dar gausybę bjaurių vaizdų – su garsu ir be garso. Reiktų spoksoti į tuos kadrus, kol visai pabostų, kad pagaliau suvoktum, kodėl tau taip negera ir pikta. Pasirodo, viską galima pasakyti vieninteliu žodžiu „pastumdėlė“.

Tačiau tas keistas žodis vis vien nepasako, kad tu neturi savo kūno, kad jis iš tavęs pavogtas. O dar nėra jokių žodžių, kurie pasakytų, kad ir tėvas iš tavęs kadų kadai pavogtas. Kad iš tavęs visam laikui ar bent tam kartui pavogti visi vaikinai ir dauguma berniukų. Kad iš tavęs piktai pagrobta viskas, palikta nebent Violeta, kurią irgi bet kada galima pavilioti.

Atsainiai dėliodama patinusias pėdas, visai rimtai svarstė savižudybės būdus. Netgi nesvarstė jokių būdų: tiesiog galvoje be jos valios sukosi nespaltvoti rolikai, kuriuose kažkas paslaptingai nufilmavo ją pačią. Turbūt nufilmavo jos ateitį – gal šitai padarė netgi pats Dėdulė Dievas? Nufilmavo ją juodai šizovai: Greta guli vonioje, persipjovusi venas mylima britva. Kaip anas tipčikas tokiame paveiksle: Greta irgi guli su kažkokiu turbanu ant galvos, nusvarinusi ranką per vonios kraštą. O šit Greta riogso kambario kampe, vis dar apžiojusi brauningo vamzdį, o smegenys su kraujais šlykščiai nutaškė sienas. O pats bjauriausias rolikas štai šitas: Greta plaukia upe, išpurtusi ir pajuodusi kaip supuvęs rąstas. Jos pilvas sutrūkęs, viduriai išsivertę – juos čiulpia riebus iš sotumo ir pasitenkinimo unguriai ar vėgėlės. Gal tai ir teisinga pabaiga tokiam apmeluotam netikram kūnui. Vienai iš tūkstančio striksinčių po pakylas ar po dėžės ekraną mergų. *Bye–bye*, Gretute. Nusifotkink atminimui, kad būtų ką padėti ant karsto dangčio.

Ji visai nebenorėjo gyventi. Jos gyvenimas ir taip pernelyg ilgai užtruko: jai jau seniausiai sukako septyniolika. Norėjo pulti po pravažiuojančia mašina, bet tokia pabaiga būtų visai neįėjįška. Net mašinos po šitą miestą važinėja purvinos ir negražios. Jau verčiau užsiverti ant kokio marozo peilio kur naktiniam klube – šitaip nors mirksniui virstų tikrai krūta Karmen iš labiausiai jėgovo baleto. Tokiai prapulčiai net vertėtų pasisiūti raudoną karmenišką suknelę – kad visi, matantys jos mirtį, apsišiktų iš pavydo.

Greta gaudžiai galvojo apie savo *cool* galą, kai pamatė dar vieną mirties ištroškusį žmogų, o gal patį mirties angelą. Dėl tą senį smaugiančio mirties troškulio negalėjai apsirikti. Nuo jo sklido nebylus prapulties klyksmas. Kiekvienas to vyro judesys kovėsi su jo vieno gyvenimą pančiojančiu sutirštėjusiu oru. Kiekvienas jo veido raukmenėlis virpčiojo nuo įtampos. Vešli ties sprandu surišta plaukų uodega maskatavo į šalis. Tas vyras galėjo Gretai būti tikras draugas – galbūt vienintelis visame pasaulyje. Jiedu numirtų kartu, nes tokia ir būtų jų draugystės esmė. Juk tokia yra kiekvienos tikros draugystės esmė: galimybė kartu numirti.

Narsiai žengė prie jo, nė mirksnio nedvejodama. Jau buvo pratusi, kad gali užkalbinti bet kurį vyrą ir tikrai nebus pavaryta šalin. Juo labiau jos nebūtų pavaręs šitas nuoširdus mirtininkas. Jos vie-

nintelis tikras draugas. Tikrai nebūtų pavaręs, jei tik Greta būtų prie jo priėjusi. Bet ji sustojo vos prisitartinusi, vos ji atpažinusi. Žinoma, tai buvo jos kaimynas Vizbara – galėjo suprasti šitai iškart. Šitame apsišikusiame mieste negalėjo atsirasti antras toks čiuvakas – toks tebuvo vienintelis.

Tik tasai beprotis galėjo šaltą pavasario dieną eiti atsilapojęs, maskatuoti tankių plaukų uodega ir nepažinti žmonių. Netgi jos – nors sutikęs kieme akimis pragręžia skylutes jos pilve ir šlaunyse. Greta nė kiek neabejojo, kad tas Vizbara – visiškai šizovas dėdė. Jis jai tikrai tiko į didžiausius draugus. Jau kelintas mėnuo pati sekiojo jį žvilgsniu, nors niekad to sau nepripažino. Jis galėjo būti superjėgiškas tėvas. Tokio tėvo ji gal net būtų klausiusi. Tegu jis net nebūtų kaip tik jos tėvas – jis apskritai tiko į bet kokių krūtų mergų tėvus, kurių būtų įmanoma bent retsykais klausyti. O galbūt klausyti apskritai bet kada. Tokie šizovi tipčiai sugeba tapti visokiais mokytojais bei guru. Tai vis todėl, kad jie yra absoliučiai tikri, kad jų kūnai nė kiek neapmeluoti.

Iš pradžių Greta norėjo tiesiog jį pasivyti ir naglai užkalbinti, tačiau nelauktai įsisukęs slapstas videorolikas stebuklingai atskleidė jai ateitį. Greta pamatė, kad stovi prieš šitą plaukiauodegį dėdę pusiau išsirengusi ir tiesiog tirpsta iš noro kuo krūčiau atrodyti. Iš smaugiančio noro, kad jos melagingas kūnas nors minutę pabūtų tikras. Ji visiškai neabejojo, kad lygiai toks akimirksnis ateis ne minčių videotekoje, o jos tikrame gyvenime – ir ateis visai netrukus. Greta nenusivijo to keistuolio, ji nusprendė kantriai palaukti. Tam kartui ji pasirinko įdomiausią lėtos savižudybės bandymą – žudytis galvojimu apie tą šizovą Rimą Vizbarą.

25. NUKARŠUSIO ANGELO TRIMITAI

To ryto priešaušris, pati jo pradžia nieko ypatingai klaikaus tai dienai nei tam vakarui nežadėjo. Taip jau esti su pačiomis siaubingiausiomis pradžiomis ir pabaigomis: jos visad apsimeta esą smagios ar bent jau visai nepavojingos. Ryto oras kvepėjo ne įprastu šitam miestui atidrėkusiui, snargliais skiestu benzinu, o sausa ir gundančia seno ryto tyła. Rimas Vizbara buvo įsitikinęs, kad absoliuti

didžiama Vilniaus rytų yra be galo seni – kaip tik todėl baisiai įdomūs. Kaipsyk todėl nepaprastai vertingi tarsi senųjų meistrų meno kūriniai. Rimas buvo šventai įsitikinęs, jog šitame pasaulyje visiškai naujų rytų apskritai nebūna. Kad kiekvienas tariamai naujas rytas tėra kitados jau buvusio seno ryto atsikartojimas.

Rimas gerai perprato tuos slaptinius pasaulio pasikartojimus, visus didžiosios Visatos muzikos konstrukcijos principus. Tokia buvo viena priežasčių, dėl kurių Rimas tapo rašytoju ir apskritai menininku. Jis tikėjo, kad žmogus gali aprašyti, nutapyti ar sugroti tokį kitados jau buvusį rytą. Koks nors žmogus, visai atsitiktinai besivadinęs Rimu Vizbara, gali atkurti tą vienintelį kitados buvusį ir vėl pasikartojusį dievų prasimanytą muzikalų rytmetį. Rimas nenorėjo tikėti, jog visiškai naujas žmogus gali imti ir sukurti visiškai naują dieną. Tarkime, kad ir šią nelemtojo rotušės pamokslo paženklintą dieną. Kai kurie giliai įsislaptinę, gūdžias kaukes užsimaukšlinę vidiniai gyventojai jam primygtinai kuždėjo, jog vakare jis neišvengiamai pasakys didįjį pamokslą žmonijai. Tas pamokslas buvo iš anksto užkoduotas niūkiame jau daug syk pasikartojusiame ryte.

Tokį rytą miestas jau kadų kadai buvo išgyvenęs – Rimas šitai ne tik įtarė, o tiesiog tiksliai žinojo. Du smarkiai apšepę vyreliai sulipo į jo kieme ne per seniausiai pastatytą milžinišką šiukšlių konteinerį ir perdėm dalykiškai jame darbavosi. Jie atžygiavo į kiemą tvirtu žingsniu, akivaizdžiai turėdami ir tos dienos tikslą, ir aiškų planą. Įsiropštė į konteinerio vidų ir ėmė rankiotis skudurėlius, tuščius butelius ir net skardines, švilpaudami energingas melodijas. Šitai jau buvo nutikę kitame pasaulyje, o šiandien tik nelemtai pasikartotojo Rimo kieme.

Eidamas prospektu, jis matė seniai pažįstamus girtuoklėlius bei valkatas. Sutiko ir didžiaakį alkoholiką, kurį andai norėjo paversti Armagedonu Šliogeriu, paleisti gyventi bei kankintis į savo naująjį romaną. Sutiko dar daugybę pažįstamų ir nepažįstamų žmonių. Visi jie gyveno, kvėpavo ir tuštinosi beveik taip pat, kaip pats Rimas Vizbara. Tačiau tie naivūs žmogeliai esmingai nuo jo skyrėsi: jie nežinojo, kad šitas rytas, šita gatvė ir netgi jie patys jau yra kitados buvę. Jie vylėsi, jog šiandien yra naujutėlaičiai, bet iš tiesų tebuvo senos istorijos dalis – kaip ir visas gundantis sausa tyla rytas.

Tik vienas Rimas Vizbara nepuoselejo naivių iliuzijų. Gerai žinojo, kad jau yra buvusi ir ši diena, ir jis pats būtent tokioje dienoje. Jis tik nežinojo, kas šiandien su juo turės įvykti. Tačiau tvirtai numanė, jog angelas jau sutrimitavo, jog burtai mesti, o lemties varpai seniausiai suskambo. Tasai begal skardžiai, tačiau vienam Rimui tegirdimai sutrimitavęs angelas visai netroško kelti griausmingo triukšmo. Jis tebuvo tylus ir mažumą užguitas lietuviškas angelas. Jis nepretendavo keisti pasaulio ar imtis kokių didingų kosminių žygių.

Vogčia pakilo nuo seno prakiurusio stogo, pasklandė prie kaminių, liūdnei dairydamasis Rimo Vizbaros, o paskui vinguriuodamas tarp pastatų nusklendė prospektu žemyn. Sustingęs ilgokai pakubojo visai greta Katedros varpinės. Tikriausiai svarstė, ar sukti link Valdovų rūmų, ar nerti tiesiai viršum Arkikatedros, ar dar kaip nors pagudrauti. Tai nebuvo itin greit apsisprendžiantis angelas – iškybojo parimęs gan ilgai. Labai galimas dalykas, kad angelas sprendė amžiaus dilemą – kokiomis plytelėmis dera išgrįsti Katedros aikštę. Kadangi tai buvo lietuviškas angelas, jo sprendimas irgi buvo tobulai lietuviškas: jis nusprendė užsėti Katedros aikštę linais. Viduryje miesto, šventoje vietoje vilnytų žydinčių linų jūra, o joje žaistų slėpynių vaidilutės su angelais. O dar geriau – žaistų slėpynių su Rimu Vizbara. Žinoma, jeigu tos vaidilutės būtų įžuliai ir gašliai nuogos.

Rimas užvertęs galvą atidžiai apsidairė, bet angelo kūnišku pavidalu neišvydo. Virš Vilniaus sklandė neregimas ir pabrėžtinai nekūniškas metafizinis angelas. Jei Rimas Vizbara būtų galėjęs jį matyti, žinoma, būtų pamanęs, kad jam ir vėl pavyko sustabdyti laiką – visai kaip anuomet ties rusų cerkve prie Žvėryno tilto. Tiesa, Žvėryne prie bažnyčios sustingę kybojo tik purvini miesto karveliai. Prie Arkikatedros, mąsliai trimituodamas, ore ilgokai prakyo tikrų tikriausias angelas. Galiausiai jis vis dėlto apsisprendė ir sunkiai nusklendė link Pilies gatvės. Varpai suskambo, burtai buvo mesti, o angelas pagaliau aiškiai sutrimitavo ir nuskriejo rotušės link.

Tasai paskutinysis jo trimito cyptelėjimas paskelbė Rimui Vizbarai, jog kaip tik šiandien vyksta didysis rotušės pokylis. Visą mielą rytą jis buvo ramus kaip belgas ir netgi visai nesikrimto dėl savo naujojo romano. Tačiau Vilniuje, kaip ir kituose savo ekskremen-

tais mintančiuose miestuose, yra ne tik filosofų, gyvenančių šiukšlynuose. Ne tik pernelyg vėlai atrandančių mįslingą gyvenimo įvairovę žmonių. Ar keistuolių, visą gyvenimą laukiančių išsipildant jų susimanyto kinų horoskopo pranašysčių. Tokiuose miestuose esama dar ir angelų. O kai kurie angelai atsako už aukštuomenės pobūvius, rengiamus rotušėse, rūmuose ir panašiose grėsmingose vietose. Kaip tik į tokį pokylį kvietimą turėjo Rimas Vizbara, nors tą kvietimą seniausiai buvo pamiršęs. Tačiau dabar jį vėl prisiminė. Tam ypatingajam priminimui jo gimtasis miestas sutvėrė angelą, o jo griausmingo, nors kitiems ir negirdimo balso Rimas negalėjo neišklausti.

Rimui Vizbarai reikėjo seniausiai sudraskyti prabangų kvietimo lankstinuką į skutelius ir pamiršti, kad toks apskritai egzistavo. Tačiau sudraskyti tokį pasakišką kvietimą – nelyg sudraskyti šimto tūkstančių banknotą. Beje, kodėl jį vertinti taip menkai – jis buvo vertas milijono ar dar daugiau. Rimas Vizbara buvo pernelyg protingas, kad šito nesuprastų. Jis buvo pernelyg doras, kad nepripažintų šito pats sau ir ką tik nuskriejusiam į tolius angelui. Šitame užburtame mieste pažintys ir įtaka reiškė viską. Šitame mieste guvus simpatiškas idiotėlis, mokąs taikliai šaudyti zuikius ir įtikinamai riesti anekdotus, galėjo užkariauti šalį ir tvarkyti žmonių gyvenimus. Rimas irgi troško tvarkyti žmonių likimus, tačiau jam stigo būtinų savybių. Jis nemokėjo pasakoti anekdotų, apskritai nemedžiojo ir nežvejojo, o svarbiausia – jis nebuvo idiotas. Šis pastarasis trūkumas buvo įgimtas ir veikiausiai jau nepataisomas. Šis trūkumas užkirto jam lietuviškos visuomeninės karjeros kelius.

Rimas visą gyvenimą bandė tą mirtiną trūkumą išgyvendinti, bet jam taip ir nepasisėkė. Jis stengėsi visiškai prasigerti ir šitaip suniokoti savo smegenis, tačiau pirmosios pasidavė kepenys. Nusižudyti lėtu merdėjimu nuo kepenų cirozės jis nesirengė. Net bandė kiek pavadovauti rašytojų bandai, bet šitai jam pabodo jau po dviejų savaitių. Juozapas Verba ką tik pabaksnojo jį nosimi į jo šūdiną gyvenimą, mirtinai jį įžeidė ir priminė, kad Rimas nepriklauso jokiai pasaulio grietinėlei. Tačiau Vilniaus angelas kaip tik šiandien ištrimitavo Rimui jo lemtingąją galimybę. Kaip tik šįvakar genijus Rimas Vizbara kartu su angelu turėjo atskleisti tiesiai į šito miesto esybės centrą ir pradėti visiškai naują savo paties bei viso miesto

gyvenimo tarpsnį. Rimas Vizbara absoliučiai kietai apsisprendė pradėti rašytojo laureato ir visų valdžių numylėtinio karjerą. Jam tik priderėjo jau pačiu pirmuoju pasirodymu stebuklingai išsiskirti iš visų kitų.

Rimas pasijuto tarsi Salvadoras Dali, kuriam siūloma eiti į aukštuomenės pokylį, apsivilkus banalų kostiumą. Arba esi Dali ir nusi pieši kostiumą tiesiai ant nuogo kūno, arba suvis niekur neini. Dilema buvo absoliučiai neišsprendžiama, nes jis pats nežinojo, ko nori. Žinojo, kad ilgisi Noros, kuri blaškosi nežinia kur. Žinojo, kad beviltiškai ilgisi pats savęs ar veikiau kažki savo gyvenime, ko dar nesuskubo atrasti. Žinojo, kad trokšta savo jauniklės kaimynės Gretos, nors pagavęs ją nuogą Katedros aikštės linuose, nebūtų apsisprendęs, ką su ja veikti. Nebūtų išdrįšęs vulgariai ir geidulingai ją palytėti. Žinojo tik savąjį slaptą siekį: sutapti su protėjišku Gretos kūno judrumu, o šitaip ir pačiam vėl pajudėti. Tačiau absoliučiai nežinojo, kaip apsirengęs turėtų eiti į aukštuomenės pokylį. Arba kodėl privalėtų eiti į jį išvis neapsirengęs, nusipiešęs drabužius ant nuogo kūno. Arba kodėl turėtų demonstratyviai į jį neiti, o jeigu taip – kaip privalėtų tą savo pabrėžtiną ignoravimą pagarsinti visam pasauliui.

Rimas Vizbara gėdijosi savo šios dienos minčių. Mintyse jis visiškai rimtai samprotavo apie pokylius ir jų niekingą turinį. Visiškai rimtai aptarinėjo su savo vidiniais gyventojais madingus rūbus bei aukštuomenės elgesio manieras. Širdies gilumoje rasi netgi gailėjosi, kad iš anksto neužsakė garsiam modeljerui unikalaus kostiumo. Niekingos savo sieliūkštės gelmėje troško įžengti į pokylio salę ir iškart apstulbinti mažiausia pusę ten susirinkusių moterų. O paskui per jų lovas iškilti į aukštumas kaip koks senstelėjęs rastinjakas. Bet juk jis buvo Rimas Vizbara, jis negalėjo pulti taip žemai. Privalėjo spjauti į bet kokius pokylius, bet kokią tariamą aukštuomenę, bet kokią madą ir bet kokias taisykles. Privalėjo sklandyti viršum šito miesto kaip trimituojujantis angelas ir skelbti trečiojo tūkstantmečio atėjimą. Privalėjo būtinai nueiti į didįjį rotušės pokylį ir pasakyti savo svarbiąją kalbą. Turėjo atverti visiems tiems žmonėms akis. Turėjo iškart pasikylėti save į tik jam vienam prideramas aukštumas ir apstulbinti išsižiojusius iš nuostabos aukštuomenės liūtus bei kitokius tingius ir galingus žvėris. Tarkime, galėjo perskaityti

genialią ištrauką iš savo genialaus romano tokiu griausmingu balsu, kad nuo tos knygos gelmių nustėtų ne tik rotušės svečiai, bet ir patsai užkimęs nuo trimitavimo Vilniaus angelas. Rimas netgi nu-manė, kuri jo romano ištrauka galėtų uždegti, o kartu neregėtai pakylėti žmones, o gal net visą žmoniją.

– Dar vieną dvigubą, be ledo, – liūdnai pratarė barmenui. – Kaip vertinat standartinius Armanio kostiumus? Arba gal žinot, kur nuo-moja smokingus?

26. MĄSTANTIS VANDENYNAS

Jam iškart nepatiko, kad ant laiptų nebuvo pristatyta gėlių. Neži-nojo, kodėl būtent tą vakarą šito panoro, tačiau žūtbut įsigeidė gė-lių ant visų pasaulio laiptų. Rengėsi paskaityti žmonėms didįjį pa-mokslą nuo kalno – o gal tiesiog nuo tų laiptų. Galbūt kaip tik todėl ant jų privalėjo būti galybės gyvų gėlių. Gyvos gėlės sustiprina žo-džių galybę ir begal pagilina kiekvieno žodžio poveikį. Vien tikri žodžių burtininkai žino šią gyvų gėlių paslaptį.

Be pasakiškų gėlių ant laiptų tame pokylyje dar privalėjo plau-kioti milžiniški vergų irkluojami laivai ir riaumoti gyvi liūtai. Jame privalėjo kautis gladiatoriai nykštukai, o gražiausios heteros turėjo būti dovana tos mirtinos kovos nugalėtojui. Rimas Vizbara norėjo paskaityti tiems žmonėms ne tik pamokslą nuo kalno – jis troško esmingai atverti jiems akis. Tąvakar jis buvo neįmanomai gilus ir nepasiekiamai reikšmingai nusiteikęs. Jis nieko tiems žmonėms ne-gailėjo. Kai kuriems buvo nusprendęs netgi atverti trečiąją visa re-ginčią akį vidury kaktos. Tačiau tam reikėjo žmonių, galybės žmo-nių. Rimas buvo pasirengęs pamaitinti keturis tūkstančius žmonių septyniomis žuvimis. Tačiau reikėjo, kad būtų ką maitinti. Pokyly-je Rimas Vizbara visiškai neaptiko žmonių. Čia buvo begalės rink-tinio viskio – maždaug pusę jo jis pats ir išsriaubė. Čia buvo dau-giau ikry, nei visoje Volgos deltoje. Tačiau visai nebuvo žmonių.

– Kur jūs nuo manęs išsislapstėt, žmonės? – taip būtų pirmiau-siai surikęs, o gal net iš tiesų suriko. – Aš atėjau čia duoti jums lais-vą valią ir pranešti svarbiausiąją žinią. Tačiau nematau čia girdin-čių ir negirdžių reginčių. Žmonės, aš atplaukiau pas jus kaip Saulės

dievas Ra, pasirengęs jums sugroti sferų muziką, o jūs elgiatės kaip vargani stabai.

Pavadinęs čia susirinkusius stabais, Rimas Vizbara kiek apgaulingai stengėsi visus įžeisti ir bent šitaip sudominti. Jam anaip tol neatrodė, kad tie pasipuošę vyrai ir moterys yra stabai ar kokie negyvi padarai. Iškamšos ar tiesiog kvailai išsidažiusios lėlės. Šitas keistas pasaulis veikė kur kas subtiliau ir todėl kur kas painiau.

– Stabtelėkit bent akimirksniui, – spiegtė spiegtė Rimas, – atsidalysit atgal į atskirus ir svarbius asmenis. Nejudėkit visi taip vienodai, vienu metu ir tuo vienodu svajingu ritmu. Verčiau jau išvis sustinkit. Geriau jau tikrai virskit statulom. Jūs mane bauginat, o gal ir suvis pribaiGIAT tuo vieningu vienodumu ar vienodu vieningumu.

Rimas mažumą veidmainiavo: ponios ir ponai elgėsi su juo gan skirtingai. Vieni išgąstingai atšlydavo jau po pirmosios jo frazės, kiti vien šypsojosi net po baisiausių įžeidimų ir atlaidžiai plekšnojo jam per petį. Tačiau niekas jo nesuprato. Visiškai niekas, išskyrus nebent Žilviną Pošką. Šis Rimą nors iš dalies suprato: maža mažulyte dalele. Tačiau Poška nebuvo tikras pamokslų nuo kalno klausytojas, jis buvo tiesiog niekas. Tiesa, labai ryškus niekas: jo smokingas buvo galbūt geriausias pokylyje, o jo palydovė spindėjo kaip deimantinė princesė.

– Čia smarkiai stinga normalių blekdžeko bei ruletės stalų – argi ne, Rimulka? – atsidusęs pasakė jam Žilvinas Poška.

Poška tikrai žinojo, ką šneka: jam priklausė mažiausiai keturi pagrindiniai lošimo namai – nekalbant jau apie visa kita. Rimas nulenkę prieš jį savo žilą galvą: tasai kilnus džentelmenas buvo vertas genialaus menininko pagarbos. Tačiau jis visiškai netiko Rimo tikslams: Žilvinas Poška manėsi viską žinąs pats, o Rimas Vizbara švarkar privalėjo mokyti ir aiškinti. Tą vakarą jis buvo didysis guru, o kartu filosofinių tiesų džiazinis išdainuotojas. Jis aiškino ponions ir ponams pasaulio sąrangą, tačiau viduje sprendė daug svarbesnę užduotį. Rimas Vizbara visą gyvenimą troško ir stengėsi visa ką įvardinti. Tad ir dabar mirtinai geidė suteikti šitam žmonių sambūriui kokį nors pavadinimą. O šitai kaip visad ir buvo sunkiausia. Aplinkui jį tikrai nekunkuliavo minia. Tam žmonių sambrūzdžiui stigo daugelio tikros minios savybių. Minia privalo būti kintama ir realiai neaprepiamo dydžio. Minia pagal apibrėžimą yra nesuskai-

čiuotina. O šio pokylio kvietimai buvo kruopščiai suskaičiuoti, gal net sunumeruoti. Minia susiburia ir išsiskirsto pati. O čia buvo tam tyčia surinktas ir specialiai suorganizuotas žmonių darinys. Rimas ėmė dairytis kokio pašnekovo, su kuriuo būtų galėjęs pasiginčyti apie pasaulines konspiracijas bei kitokius sąmokslus. Apie specialias organizacijas bei tų tikrų ar pramanytų organizacijų žalingus tikslus. Jis norėjo pakalbėti apie tai, kodėl kaip tik šitame pastate kaip tik šiandien susirinko kaipsyk šitie žmonės. Norėjo ramiai apibūdinti visų tų tariamų sutapimų metafizinį reikšmingumą pasaulio pražūčiai. Norėjo pakalbėti apie šitai tyliai – jam jau buvo pabodę šūkauti bei spygauti.

Bet čia tikrai nebuvo su kuo net pasibarti. Čia nebuvo pasišiaususių ginčinių nei poetų paklaikusiomis akimis. Čia teliuskavo labai grakšti ir vieninga masė – tarsi koks užburtas vanduo. Tarsi koks Lemo mąstantis vandenynas. Anas vandenynas keldavo žmonėms haliucinacijas, šis rotušės vandenynas taipogi smarkokai užkerėjo Rimą Vizbarą.

Galbūt jame ir nebuvo atskirų asmenų, išskyrus Žilviną Pošką. Tačiau čia egzistavo dalykas, kuris jį vis dar domino. Ištrūkusios iš Katedros aikštės linų, čia sukinėjosi devynios galybės visai jaunučių ir kiek vyresnių merginų, pagal išankstinį sumanymą turėjusių papuošti šį mąstantį vandenyną. Rimas Vizbara kalbino visas gražuoles labai mandagiai ir begal elegantiškai. Jis šnekėjo joms apie meną.

– Patikėk, Edita, – aiškino vienai blondinei, – „Ulisas“ vis vien turės būti paskelbtas svarbiausiuoju dvidešimtojo amžiaus romanu. O gal net svarbiausiuoju tūkstantmečio romanu. „Ulisas“ bei Biblija – tai dvi didžiausios nesąmonės, kokias tik man yra tekę skaičiuoti. Tai pačios didžiausios nesąmonės, kokias tik pajėgė sukurti žmonijos intelektas.

Visos tos editos kuo puikiau jį suprato – jos buvo tik išoriškai jaunutės ir gražutės. Savo gelmėje jos buvo išmintingos kaip žili senoliai. Juk jos vienintelės tame milžiniškame mąstančiame vandenynė išties judėjo – tokia buvo esminė Rimo išvada. Tų jaunų kūnų judėjimas nebuvo apgaulingas kaip kitų čia susirinkusių. Jos buvo tarsi mažičiai protėjai, jos visą laiką mainėsi, jos išjudino to uždaro pasaulėlio laiką – antraip jis būtų galiausiai suvis sustingęs. Iš viso pokylio tebutų likęs užšalęs mąstantis vandenynas.

– Mano vardas Greta, – pranešė jam dar viena ilgakoję.

Rimas nepajėgė deramai įsižiūrėti: toji mergina buvo nelyg koks mišinys iš jo suskretusio kiemo Gretos ir išsigimėliško roboto, kurį matė TV reklamoje. Tasai jaunutis protėjas judino visas galūnes skirtingu ritmu, šypsojosi ir norėjo su Rimu bendrauti, troško išklausti visų jo pamokslų nuo visų kalnų bei laiptų, ant kurių kažkodėl visiškai nebuvo gyvų gėlių.

– Greta, tu privalėtum plaukti, – nuoširdžiai tikino ją Rimas. – Turėtum plaukti ir plaukti pirmyn, tik pirmyn – į begalybę. Ne ligi horizonto, o kaip tik už horizonto – ten yra tikroji tavo vieta, nors ji ir visiškai nematoma. Aš kitados taip plaukiau. Nepamenu, kurioje knygoje ar kuriame gyvenime, bet tikrai plaukiau už horizonto. Ir tu privalai šitaip plaukti.

Rimas pagaliau ėmė susivokti, ko jam labiausiai stigo šitame pannoptikume – elementaraus judėjimo filosofine prasme. Plaukymo ir nardymo po minties vandenį. Visi čia puotaujantieji buvo begal nejudrūs. Jis ėmė po truputį susivaikyti, jog tai užkeiktų vaiduoklių pokylis užkeiktoje pilyje. Tik vaiduokliai čia susirinko anaip tol ne paprasti – tai buvo vienas milžiniškas jungtinis vaiduoklis, kurį savo didžiai nelaimei kitados išsapnavo patsai Rimas Vizbara. Šitai suvokus, jį ir apėmė didysis to vakaro siaubas.

– Sustokit, tuoj pat sustokit, – klykavo jau visai paklaikysiu balsu. – Tai aš jus visus sukūriau, tik jūs šito nežinot. Jūs pernelyg daug ko nežinot. Nežinot, kad tiksliai šitoji pat diena jau yra buvusi. Nežinot, kad aš galiu jus visus sunaikinti lygiai taip pat, kaip kitados sukūriau. Nežinot netgi to, kad esate viso labo mąstantis vandenynas, o ne jokia dailiai apsitaisiusi idiotiška aukštuomenė. Arba jūs visi sustosit, arba aš jus visus bemat susprogdinsiu į šipulius. Nebepajėgiu matyti jūsų visų judančių tuo šleikščiai vieningu mąstančio vandenyno ritmu. Tais apgaulingais vaiduokliškais judesiais, kurie tereiškia stovėjimą ir neišvengiamą skausmingą mirtį.

Matyt, jam nederėjo pernelyg garsiai šūkauti apie sprogdinimus. Šiaip ar taip – mąstančiame rotušės vandenynė plūduriavo galybės visokių premjerų, prezidentų ar ambasadorių. Čia buvo tiršta asmens sargybinių bei apsauginių. Ta pasipūtusi mąstanti bala pasielgė su Rimu niekšiška ir negailestingai. Ji paprasčiausiai išmetė jį į krantą tarsi nudvėsusio banginio lavoną. Jis svirdinėjo ant rotu-

šės laiptų, norėdamas vėl pakliūti atgal į salę. Jį kalbino kažkokie pažįstami vyrai ir kažkokios nepažįstamos merginos. Su kažkurio-
mis pusiau pažįstamomis merginomis jis ir nuėjo, su jais dar plaiks-
tėsi iš kažkur pažįstamas lenkas ar čekas. Jeigu tasai storulis buvo
Jezis – turėjo būti lenkas, jeigu Jiržis – veikiausi buvo čekas. Keis-
čiausia, kad jie abu buvo rašytojai ir išvien kažką vapėjo apie bevil-
tiškai smunkančius romanų tiražus. Paskui jau nieko nebevapėjo –
tiesiog judėjo. Vilniaus naktis buvo judri ir gyvybinga – visiškai ne
tokia, kaip kitados gal ir buvęs gyvas, o dabar jau nugaišęs rotušės
mąstantis vandenynas. Gyvenimas tęsėsi, kaip ir nepradėtasis, bet
jau siaubingai įsismarkavęs Rimo Vizbaros romanas.

27. SLAPTINGAS MIESTŲ PASIKEITIMAS

Jis nubudo, įsikniaubęs veidu į pagalvę, sušutęs ir gaudžiančia kau-
kole. Nubudęs pirmiausia pagalvojo: ir vėl niekas nepasmaugė ma-
nęs miegančio. Tą pamėklišką frazę sugalvojo ne jis pats, o vienas
japonų rašytojas. Ji pradėdavo kiekvieną rytą, buvo nuolatinė jo
galvos gyventoja – tarsi spalvinga papūga narvelyje, tarsi džiugus
ryto paukštis. Kitas džiugus jo rytų paukštis buvo piktieji naktiniai
kankintojai, kartais nusekdavę jį net į vonios kambarį. Ilgaplaukis
narkomanas su mažutėle barzdele ant paties smakro galiuko ir nu-
sibalinęs plaukus auskaruotas reiveris. Tačiau taryt jam buvo taip
fiziškai bloga, kad šmėklos prie jo nė nelindo. Po gomurį kaip lip-
nus plaukuotas gyvis šliaužiojo šleikštulys. Kai pabandė pakelti gal-
vą, gyvis nusirito į galugerklį: Rimas dosniai žiauktelėjo tiesiai ant
pagalvės. Vėmalai dvokė perrūgusiu salyklu ir kartu rūgštelėjusiu
salsvumu. Regis, vakar į jo skrandį pakliuvo net ir saldintų koktei-
lių. Kokteiliai su cukrumi ar net grynai likeriai – pats skausmingiau-
sias ir beprasmiškiausias alkoholinės savižudos būdas. Jeigu nori
nusigaluoti ypač skausmingai – girtuokliauk būtent šitaip. Kuo dau-
giau cukraus ir kuo daugiau vynų.

Labiausiai apgalvotas ir pats šlykščiausias jo savižudos būdas buvo
girtavimas. Jis gėrė, tebūdamas keturiolikos, tebegėrė ir būdamas
keturiasdešimt ketverių. Jis buvo apvėmęs šaligatvius Zalcburge ir

Niujorke, Paryžiuje ir Kopenhagoje. Vilnių jis buvo apvėmęs visą – nuo galvos ligi kojų.

Pagirių vėmalai filosofiškai išreiškė nepakeliamą šleikštulį, kurį jam kėlė pasaulis. Rimas Vizbara mirtinai nusigerdavo todėl, kad panorėdavo ištrūkti iš to nelemto pasaulio. Išsibraukti iš jo velniop, kad anas daugiau nebešmėzuotų prieš akis. Tačiau nelemtasis nesunaikinamas pasaulis kitą rytą vėl neišvengiamai stodavo prieš akis. Iš jo niekaip negalėjai išsibraukti. Jį galėjai nebent iš naujo perrašyti.

Toks buvo vienintelis jam pasiekiamas pasaulio sunaikinimo variantas: perrašyti tą pasaulį per naują – kitaip ir kur kas geriau. Galbūt todėl jis ligi šiol tebebuvo rašytojas.

Jau susivokė, jog nubudo ne savo namuose. Ačiū lietuviškiems girtavimo dievams – bent ne policijos nuovadoje ir ne blaivykloje: tokių pagalvių nei paklodžių, kokias ką tik apvėmė, blaivyklose niekas neduoda. Kambario kvapai draskė šnerves, o kiekvienas kvapas atskirai primygtinai pykino. Visi kvapai buvo nepažįstami, įkniaubęs veidą į sausą pagalvės vietą Rimas beviltiškai bandė susivaikyti, kur esąs. Atmintis čia niekuo negalėjo padėti. Ji buvo prажudyta, valandų valandos, o gal ir ištisos dienos dingo iš Rimo Vizbaros smegenų – tas valandas ar dienas jis gyveno ne šitoje Žemėje, buvo išvykęs pakeliauti po kitokį pasaulį. Jo kūnas buvo atsiskyręs nuo dvasios ir nežinia kur klajojo vienui vienas – kaip tik todėl jis nieko ir neprisiminė. Rimas jautėsi klaikiai: visiškai nežinojo, ko ir kur prikūrė. Galbūt pridarė gūdžių ir baisių dalykų, galbūt jo laukė šiurpi bausmė. Nujautė kažką tikrai baisaus pridaręs. Ant- raip jam nebūtų taip bloga, šitaip nedrebėtų rankos ir nekiltų toks nesuvaldomas šleikštulys. Jis buvo nukakęs į skausmų ir slaptųjų išsipildymų pasaulį, o tarp tų išsipildymų veikiausiai padarė ką nors visiškai neleistina. Jo jau ieškojo viso pasaulio policijos, jis leido laisvėje pačias paskutiniąsias minutes.

Iš neprisimenamo šiurpulių pasaulio parsigabeno pilną skrandį vėmalų. Tačiau jo ir vėl niekas nepasmaugė miegančio: prasidėjo dar viena pilnatvės ir svajų išsipildymo diena. Skausmingą nyrantį į pražūtį pasaulį kamavo du esminiai tūkstantmečio klausimai: kaip atsikelti, neprivėmus ant grindų, ir kur patikimiausiu būdu gauti

bent jau alaus. Nepažįstamo kambario kvapai nuoširdžiai tikino, jog čia ne kokia landynė ar dailininko dirbtuvė: čia nedvokė neskaldytais rūbais, bet nekvepėjo ir jokiais meniniais dažais. Buvo baisoka apsidairyti – bijojo, kad gali nepamatyti jokio kambario nei sienų. Labai rimtai nuogaštavo, kad guli viduryje negyvenamos salos, girių irštvoje arba kalvos viršūnėje, apsuptoje skystų debesų. Kol kas tvirtai nežinojo, kad guli lovoje vienas ir kad yra visiškai naujas padaras šiame absoliučiai neištirtame pasaulyje.

Pasaulį įsidrąsinęs pagaliau ištyrė akyļu genijaus žvilgsniu, tačiau tesuprato tiek, kad vis dėlto guli normaliam kambaryje – kaip ir buvo galima tarti iš pat pradžių. Kvapai jo kaip visad neapgavo: nuo lovos veik tiesiu taikymu nutipeno į vonios kambarį ir vis dėlto palindo po dušo srove, daugiau nebeapsivėmęs. Rytiniai vėmalai yra fiziologinė tam tikro filosofinio požiūrio į pasaulį išraiška, kuri pirmiausiai daug ką pasako apie pasaulį – anaip tol ne apie vėmiantį žmogų.

Dar daugiau apie pasaulį pasako rytinis onanizmas po dušo srove. Pagirios turi daug siaubingų bruožų, o vienas šlykščiausių – bereikšmė ir skausminga rytinė erekcija. Matyt, tokiais rytais žmogaus kūnas yra įsitikinęs, kad jau netrukus mirs. Todėl iš paskutiniųjų skuba prieš mirtį apvaisinti pasaulį. Pagirių erekcija dažniausiai esti beprasmė, į nieką nenukreipta ir niekam neskirta. Ji nesišaukia jokios moters, ji apskritai nieko nesišaukia. Kaip tik todėl ją būtina skubiai sunaikinti – antraip alkoholio įsiutinta prostata uždainuos skausmo dainas. Kartais tokiais rytais šalia jo tysodavo koks nors moteriškos lyties kūnas, kurį būdavo galima skubiai ir be jausmo panaudoti masturbacijos tikslais. Bet dažniausia biologinę pusiausvyrą atstatydavo gaivališkas onanizmas. Tąryt Rimas onanizavosi sykiu ir meistriškai, ir banaliai – maždaug taip pat, kaip pastaruoju metu rašė. Pagaliau išgavo sėklos spjūvį ir liūdnai palingavo galva. Genijaus Rimo Vizbaros sperma buvo pilkšvai gelsvos spalvos, sukritusi mažais šlykščiais šlakeliais. Kiekviename šlakelyje buvo po sudvisusį ir sušvinkusį kosmosą. Rimas Vizbara pasėjo galybę kosmosų ant perregimos dušo kabinos sienelės. Trumpam jis vėl virto demiurgu ir didžiuoju kūrėju. Šiame paradoksaliame pasaulyje tikras kūrėjas tegalėjo tik naikinti. Rimas ką tik nužudė kokį šimtą tūkstančių potencialių savo vaikų.

Jis šlakstė savo sėklą į daugybės moterų vidų, bet prilaistė jos ir daugybėje kitokių, visai neerotikų vietų. Rimas Vizbara masturbavosi ne tik todėl, kad aštraus geismo akimirsnį po ranka nepasitaikydavo moterų. Kur kas dažniau todėl, kad norėdavo užvaldyti anaip tol ne banalų moters kūną, o daug svarbesnį, gal net suvis neužvaldomą dalyką. Kartais norėdavo pamylėti gamtos reiškinių ar net kurią nors didžiųjų stichijų.

Senamiesčio paauglystėje su nuostaba klausydavo bičiulių išsipašakojimų: šie onanizavosi, įsivaizduodami kokią nors kino žvaigždę, kokius nors pribloškiančius menamus papus ar pražergtą tarpkojį. Kartais – kokią nors vulgarią triukšmingą klasiokę ar kurią jaunesnę mokytoją. Ypač daug paaugliškos spermos išviliojo jų mokyklos rusistė, posmarkiai plaukuotomis ir niekad neskustomis kojomis. Ji sėdėdavo pražergusi kelius, o berniukai alpėdami landžiojo po suolais neva ko nors pakelti. Ta rusikė puikiausiai žinojo esanti stebima ir slapčia džiūgavo, kad mokyklos tualete jai aukojama jauna lietuviška sperma. Ta sėkla galėjo apsėti tūkstančius geltonkasių lietuvių ir priauginti gražaus tautinio derliaus, o atiteko plaukuotoms rusiškoms kojoms. Tai buvo įmantrus ir gudragalviškas rusiškasis imperializmas, o kartu beveik genocidas. Bent jau akivaizdus spermocidas.

Jis pats niekad nepuolė taip žemai. Rimas Vizbara niekuomet nešionanizavo prieš tos rusikės pražergtas plaukuotas kojas. Niekad užsimerkęs neįsivaizduodavo jaunos nuogos Sofi Loren iš „Itališkų skyrybų“. Jis šlakstė savo sėkla tik tai, ko apskritai nebuvo įmanoma užvaldyti kitokiais būdais – netgi teoriškai. Rimas šitaip pamylėdavo ir užvaldydavo keistų daiktų sklidiną kaimyno dailininko kambarį ar jam patikusį raudoną dviaukštį Antakalnio namelį. Užsimerkęs jis gosliai prievartaudavo gyvą pievą su visomis jos gėlėmis, visomis dūzgiančiomis bitėmis ir laumžirgiais, visais nepakartojamais vasaros kvapais. Kada per jo pirštus varvėdavo orgazminė sperma, jis įsivaizduodavo užvaldęs kurią nors numylėtą žvaigždę danguje, o kartais net visą žvaigždyną. Jis geidė pamylėti ir užvaldyti ištisus pasaulius – netgi daugiau, nei pajėgė įsivaizduoti. Rimas Vizbara troško savo sėkla apvaisinti girias ir pievas, žvaigždes ir saulę, visą prašvinkusį Vilniaus orą ir net efemeriškas kitų žmonių mintis. Jis kategoriškai atsisakė apvaisinti tikrai konkrečias, gimdyti galinčias moteris.

Ant galvos čiurškiančios vandens srovės šiek tiek išjudino smege-
nis. Pirmosios išvados nedžiugino: kambarys buvo mažytis ir be
jokios virtuvėlės – tai galėjo būti tik bendrabutis arba viešbutis. Vei-
kiausiai ne bendrabutis – čia stovėjo pernelyg geri baldai ir perne-
lyg didelis šaldytuvas, dargi apklijuotas riešutmedžio imitacija. Er-
go, jis nubudo viešbutyje. Teoriškai įmanoma, kad smigo kuriame
nors užsieniečiams skirtame Vilniaus užkampėlyje, tačiau kur kas
tikimiau, kad vis dėlto nubudo ne Vilniuje. Ši galimybė kėlė Rimui
metafizinį nerimą. Kad ir kaip suktum, nubudimas visiškai sveti-
mame mieste galėjo kelti doram žmogui šokią tokį nerimą. Tą neri-
mą tegalėjo numaldyti mažų mažiausiai alus. Varvėdamas ir gūž-
damasis nuo žvarbos, skubiai nušlepseno iki šaldytuvo ir džiugiai
žagtelėjo. Minibaras buvo pilnutėlis, o jo turinys rodė, kad čia gal
net kokių keturių žvaigždučių viešbutis. Tik po dviejų „Heineke-
nų“ ir dviejų vienagurkšnių „Martelių“ jam pavyko susivokti, kad
už langų – tikrai ne lietuviškas peizažas. Čia buvo ne tik ne jo mies-
tas, bet ir ne jo šalis. Tai buvo tikrai skaudu ir pavojinga. Galbūt jis
pats to nežinodamas jau tapo tarptautiniu nusikaltėliu, gal jo jau
ieškojo Interpolas su Europolu, taip pat FTB.

Jei čia buvo ne Vilnius ir net ne Lietuva – negalėjo būti tikras,
kad jis yra būtent Rimas Vizbara. Lyg ir pažįstamas veidas veidro-
dyje dar nieko neįrodė. Tai galėjo būti visai kito, pribloškiančiai
svetimo žmogaus veidas, o jis pats galėjo būti kas tik nori – bevar-
dis liūdnas žmogus, ištiktas dalinės amnezijos, manantis, jog vadi-
nasi Rimas Vizbara ir mąsto lietuviškai. Naiviai įsivaizduojantis, jog
dar vakar Vilniaus rotušėje skelbė įvairius pamokslus nuo kalno
vaiduokliškam mąstančiam vandenynui. Jog dar vakar buvo visiškai
saugus ir kūrė genialų, bet niekaip neprasidedantį romaną. Vi-
sa tai tebuvo niekuo nepagrįstos spėlionės. Mirtinai tikra tebuvo
visiška nežinia ir vis kylantis siaubas. Jeigu jis virto kažkuo kitu –
tiesiog nežinia, kaip jam dera elgtis, kur jis gyvena, kokia kalba šneka
ir mąsto. Kokia kalba jam tektų rašyti savo genialųjį romaną. Šiuos
siaubingus ir paslaptinius dalykus dar tik privalėjo išsiaiškinti.

Gal kiek per smarkiai baugino save: tiesiog buvo primiršęs, kad
minibaras pilnutėlis. Kiekvienas vienagurkšnis buteliukas atnešė
bent porą trejetą akivaizdžių ir visai raminamų išvadų. Pirmiausia
jis aptiko, kad spintoje visai tvarkingai kabo prabangokas vyriškas

kostiumas, dar visai švarūs žydri marškiniai ir įspūdingas platus kaklaraištis. Jau beuždarydamas spintos duris, susivokė apieškoti ir švarko kišenes.

Jo žygis per kišenes buvo pergalingas ir galutinai raminantis. Jis rado pasą su nuotrauka, atitinkančia veidą iš veidrodžio. Tame dokumente buvo juodu ant balto patikinta, kad jis neabejotinai vadinasi Rimas Vizbara. Negana to – rado piniginę su šimtu keturiasdešimčia dolerių grynais ir trimis kredito kortelėmis vėlgi Rimo Vizbaros vardu. Visi tie niekingi popierėliai bei plastiko gabalėliai išsyk nušlavė tokią daugybę rūpesčių, kad už tą stulbinamą pergalę tikrai vertėjo išgerti. Rimas pasirinko „Johny Walker Black Label“. Šiaip ar taip, jis buvo ne koks šuns papas, o Rimas Vizbara, ir turėjo tris galiojančias kredito korteles, nekalbant jau apie šimtą keturiasdešimtį dolerių grynais. Jo absoliučiai nebepykino, jis buvo nusiprausęs po dušu ir išliejęs porciją niekingos savo sėklos pasauliui apvaisinti. Akyse nebemirgėjo, jis matė pasaulį aiškiai ir prasmingai. Už lango smaksojo siaubingos architektūros dangoraižis, tolydžio smailėjantis į viršų, o užsibaigiantis visiška smailuma. Nors tas dangoraižis naiviai imitavo Niujorko stilių, tai tikrai nebuvo Niujorkas. Tokie idiotiškausi nusmailinti bambizai teegzistavo Maskvoje ir Varšuvoje. Tik Maskvoje arba Varšuvoje apie nusmailintą stalinio stiliaus dangoraižį galėjo grūstis tokia galybė kioskelių bei prekybos paviljonų. Jis atidžiai pažvelgė žemyn pro langą. Tūkstančiai skruzdėlinių žmogučių iš nusususių prekybos paviljonų vienus pakėlė akis aukštyr ir gailiai pažvelgė į jį tarsi į dievą iš dausų ar danguje pasirodžiusį spindulingą ateivį. Visi tie tūkstančiai tyrinėjo jį, šnekėjo apie jį ir tyčiojosi iš jo. Jie visiškai nevertino ir negerbė Rimo Vizbaros, kuris jau ėmė girtuokliauti tarptautiniu mastu ir piktybiškai nerašė savojo romano. Visi tie žmonės telepatiškausi pasiuntė jam ultimatumą: arba jis dirba savo magišką, pasaulį gelbstintį darbą, arba yra išsviedžiamas iš to pasaulio lauk.

Rimas skubiai pasitraukė nuo lango, kol tie pikti žmogučiai nepradėjo svaityti į jį akmenų. Taigi jis atsibudo Maskvoje arba Varšuvoje – šitai turėjo būti akivaizdu net žindomam kūdikiui. Per nepriklausomybės metus Lietuva smarkokai pažengė į priekį – prieš dešimtmetį šitaip galėjo atsibusti nebent Šiauliuose ar Klaipėdoje. Dabar geografinės galimybės prasiplėtė. Tiksliau nustatyti, kur esąs,

galėjo dviem būdais. Pirmasis būdas loginis: norint atsidurti Maskvoje, reikia turėti Rusijos vizą, kurios jis neturėjo. Taigi čia lyg ir privalėjo būti Varšuva. Tačiau painiame amžiaus ir net tūkstantmečio pabaigos pasaulyje aristoteliška logika galiojo ne visada. Tad tikresnis buvo kitas – lingvistinis būdas. Reikėjo paskambinti viešbučio kambarių tarnybai ir išgirsti, kaip jie atsilieps – lenkiškai ar rusiškai. Kaip tik šitai Rimas ir rengėsi daryti, bet prie telefono aptiko raštelį, kuris viską paaiškino: raštelis buvo parašytas lenkiškai. Tuo rašteliu kažkoks Jėzus pranešė kažkokiam Rimasui, kad diskusija vyks ketvirtą, kad atsigauti bus galima kartu, tačiau nusitašyti ligi ketvirtos valandos kategoriškai draudžiama. Po ketvirtos valandos nusitašymas buvo neišvengiamas – taip jau visuomet nutikdavo, susidėjęs su Jėzium. Dabar jau galutinai ir neginčijamai paaiškėjo, kad simpatiškas gertynių storulis buvo ne čekas Jiržis, o Jėzus iš Krulevskos gatvelės.

Paskutinįjį sykį taip toli nuo namų iš alkoholinės bedugnės buvo išniręs Paryžiuje, Per–Lašezo kapinėse, prie Džimo Morisono kapo. Gėrė ten kiaurą naktį kartu su dar dviem paklaikėliais, o rytą atsipeikėjęs ilgokai nesusivokė, kur esąs. Bet paskui duetu su tokiu anglu tylutėliai traukė „People Are Strange“ – Morisonas darsyk padėjo jiems susivaikyti pasaulyje. Morisonas ir geras pusbutelis airiško viskio. Šiandien bet kokio viskio daugiau išgerti galės nebent po ketvirtos valandos.

Tiesa, dar reikėjo sulaukti tos ketvirtos ir to nusitašymo. Rimas nuogutėlis atsisėdo ant lovos, suėmė rankomis galvą ir graudžiai graudžiai pravirkto. Jis buvo vienas vienužis visame pasaulyje. Norą nebeatvažiuos pasiimti jo paklydėlio nei į „Forumą“, kuriame dabar tūnojo, nei į jokią kitą viešbutį jokiam kitame pasaulio mieste. Rimui Vizbarai tuo tarpu beliko literatūra, mirtinai rimti plepalai apie literatūrą ir rytinis alkoholis perpus su onanizmu.

28. TEORETIKAS

Rimas neįtikimo dieviško stebuklo dėka neprisitvojo nei pats vienas, nei su Jėzium, kuris atsirito pas jį į viešbutį apie dvyliką dienos ne ką gražesnis, nei jis pats. Jėzus pribloškė jį pranešimu, kad rotu-

šės pokylis vyko ne vakar ir net ne užvakar, o prieš tris dienas. Ši metafiziškai sloginanti informacija tiesiog užgniaužė Rimui kvapą. Tokio alkoholinio užtemimo jis dar nebuvo patyręs. Iš jo gyvenimo išlūžo gal penkiasdešimt ar šešiasdešimt valandų gūdžių ir slaptingų įvykių.

– Mes tiksliai susitarėm dėl tų skaitymų ir literatūrinės popietės? – perdėm atsargiai pasiteiravo Ježio.

– Tu pats kalbėjai telefonu. Mes net gėrėm kavą ambasadoj. Rimai, atsipeikėk. Buvai apniktas merginų ir išdidus kaip kunigaikštis. Nors, tiesą sakant, tarpais buvo matyti, jog kai ko kitą dieną neprisiminsi.

Rimui vėl ėmė rodytis, kad jį tuoj suims Interpolas, nors Ježis ir tikino, kad jie siautėjo vien butuose, o viešumoje niekur neįkliuvo. Tas Ježis nebuvo labai patikimas liudininkas. Visas šis pasaulis nebuvo labai jau patikimas. Rimas ėmė smarkokai abejoti jo realumu. Juk iš tikrovės negalėtų lyg niekur nieko iškristi keliasdešimt valandų. Realus pasaulis nėra ištrupėjęs ir išlūžinėjęs tarsi jo seno namo siena. Nors, kita vertus – gal ištrupėjusios ir sulūžinėjusios tėra jo paties smegenys?

Ši mintis Rimą tiesiog sustingdė. Jis dosniai nešė iš šaldytuvo buteliukus Ježiui, bet pats neišgėrė nė lašelio. Jį kaustė metafizinis siaubas. Jis pametė keliasdešimties valandų gyvenimo gabalą, daugybę reikšmingų įvykių bei merginų, o gal net savojo romano esminę užuomazgą. Jam derėjo šventai atgailauti ir nors kiek atpirkti savo kaltes. Literatūros vakare privalėjo pasirodyti blaivutėlis kaip angelas iš dangaus, kaip tikras lietuviškas dievas. Jei nepajėgė apstulbinti savojo miesto rotušės, dar galėjo išsigelbėti Varšuvoje. Trimituojantis angelas suteikė jam tokią galimybę.

– Ir kaip tavo žemė nešioja? – sakydavo jam motina, kai jis juodai užgerdavo. – Kaip tavo žemė nešioja?

Toks klausimas jam pačiam buvo gana įdomus, tačiau tikro atsakymo Rimas nežinojo. Kaskart nutardavo, jog gal įsiteikė pasauliui tuo, kad vis parodydavo žmonėms jų pačių atvaizdą slaptingame veidrodyje. Jei ne Rimas Vizbara, tie žmonės nė nebūtų žinoję, kad toks veidrodis apskritai egzistuoja. Nė nebūtų žinoję, kaip jie iš tikrųjų atrodo. Gal net nebūtų įtarę, kas tokie jie yra.

Kita vertus, tokio tipo, kuris drįsta pasakyti žmonėms, kas jie tokie, žemė gal ir neturėtų nešioti.

Klube susirinko dauguma profesionalų, ne kokie studentai ar literatūrinės damos. Visai susikrimtęs ir susisukęs kaip kriauklė Rimas kiek atsikvošėjo, jį net apėmė lengvas įkvėpimas. Čia pat išrado maždaug keturias literatūros teorijas, o porą savo minčių net pats išklaušė su šiokia tokia nuostaba. Nė neįtarė, kad tarp jo vidinių gyventojų esama tokių paradoksalių išminčių. Visi jo vidiniai gyventojai nepaprastai stengėsi. Šnekėjo lenkiškai geriau, nei bet kada per pastaruosius dešimtį metų. Perskaitė savo romano ištraukėlę tokiu gūdžiu balsu, kad net pats Rimas išsigando. O paskui pats save nustebino naujutėlaitė teorija apie kartų konfliktą nūdienos epochoje. Toksai lenkiukas užvedė amžinąją kalbą apie tėvus ir vaikus bei skirtingus jų kelius šiame pasaulyje. Mat pats buvo ganėtinai jaunas, su kupeta šiaudaspalvių garbanotų plaukų ir dideliais veik arkliškais dantimis. Tie dantys buvo milžiniški, labai negražūs, tačiau velniškai sveiki. To lenkaičio žandikauliai galėjo perkrimsti vielas, o gal net kalėjimo grotas. Tokie žandikauliai kėlė Rimui šventą pagarbą.

– Jokio kartų konflikto šiandien apskritai nėra, – kiek netikėtai sau pačiam paskelbė Rimas, – nes nebėra pačių kartų. Negali būti konflikto tarp dviejų dalykų, kurių paprasčiausiai nėra. Tarp neegzistuojančių dalykų tegali kilti neegzistuojantis arba menamas konfliktas. O neegzistuojantys konfliktai manęs jau nebedomina. Rimtai vertinti neegzistuojančius konfliktus aš jau per senas ir pernelg išmintingas..

Kiek apsibaręs, kiek pajuokavęs su lenkais, jis pagaliau sugebėjo bent jau pats sau garsiai išaiškinti, ką nori įrodyti pasauliui ir maloniai jaukiam Varšuvos klubui. Įprasta situacija žmonių gyvenime bei kartų kaitoje esti maždaug tokia. Tėvai susikuria savo pasaulėlį ir yra juo ganėtinai patenkinti. Tačiau vaikams tasai pasaulėlis dėl kokio tūkstančio priežasčių visiškai nepatinka. Taigi vaikai niršiai protestuoja. Vaikai išvien kritikuoja tėvus ir kelia revoliucijas. Laksto po Lotynų kvartalą, mosikuodami Mao bei Sartro citatomis ir renčia barikadas. Vaikai nenori gyventi pagal tėvų jiems primestas taisykles. Vaikai pradeda griauti tai, ką tėvai su didžiausiu vargu pa-

statė. Tokia esti klasikinė žmonių pasaulio situacija. Vaikų maištas, jaunatviški idealai ir panašūs žavingi dalykai. Tatai ir vadinama kartų konfliktu.

Tačiau šiandien Vidurio Europoje nebeegzistuoja tikrasis žmonių subyrėjimas į kartas – šitai ir buvo varšuvietiškos Rimo pavakarės atradimas. Jis pats nustebo, kodėl nepaskelbė šito jau kur kas anksčiau. Šiais laikais Vidurio Europoje vaikai nebegriauna tėvų pasaulio, nes visiškai neseniai tą savąjį pseudopasaulį tėvai labai sėkmingai susigriovė patys. Nebėra tėvo konservatoriaus bei ciniiko, ramiai ir svariai susikaunancio su triukšmingu, romantiškai idealistišku sūnumi. Tėvai patys labai romantiškai griovė komunistinį pseudopasaulį, taigi pagal kartų konflikto kanoną yra tam tikra prasme nelyg vaikai. Viskas čia lemtingai susimaišė, o tokia maišatis nieko gera nežada. Kada vaikai nebesiskiria nuo tėvų, o tėvai pasidaro dvasiškai jaunesni už savo vaikus – neišvengiamai artėja pasaulio pabaiga.

– Susimaišė laikų tvarka, – Rimas mėgdavo baigti savo postrin-gavimus klasikos fraze. – Šiandien galime tarti, kad praeitis dabar jau eina po ateities. Arba kad ateitis eina prieš praeitį. Kai kurie tėvai yra tarsi dvasios vaikai savo tikriesiems biologiniams vaikams. Kaip tik tie biologiniai vaikai šiandien yra konservatoriai bei ciniikai, ramiai traiškantys triukšmingai romantiškus savo tėvus. Laikų tvarka susimaišė. Skirtingų kartų bei kartų konflikto sąvokų kaip ir nebeliko. Tokie dalykai nėra neregėti ar itin stebuklingi. Bet būtų saugiau ir geriau, kad laikų tvarka nesipainiotų. Visada yra ramiau, kai žinai, kas laukia tavęs ir tavojo pasaulio. Deja, dabar viskas yra taip, kaip yra. Viskas jau susimaišė. Dabar tegalime laukti, kuo ta maišatis baigsis.

– Kitaip tariant, kuo baigsis antrasis tūkstantmetis, – kaip visad filosofiskai pakomentavo Jėzis.

Lenkai su juo beveik nesiginčijo. Jie iš esmės sutiko, kad pasaulyje viskas susimaišė, kad vaikai nebesiskiria nuo tėvų, šunys nuo katinų, o žmonės nuo beždžionių. Buvo jau bene pusė šeštos, klausytojai mažumą išvargo ir nerimastingai žvalgėsi kavinės link. Tad kitą savo atradimą Rimas išdėstė jau užstalėje, jusdamas kaip širdį maloniai šildo vokelis su honoraru, o gomurį – vėl atrastas šiame pasaulyje lengvas raudonas vynas. Tikriausiai to vyno dėka jis ūmai

aptiko, kad lietuvių rašytojas iš esmės visą laiką buvo šunelis, troškiantis tarnauti. Tas troškimas būtinai kam nors tarnauti tarpais būdavo toks stiprus, kad net pranokdavo savaugos instinktą. Lietuvių rašytojas ne tik dvokė ir nešiojo savo siaubingoje burnoje neįmanomą paausdotą kloaką. Jis dar ir visais laikais laukė ėdalo iš šeimininko rankos. Labai troško tą maitinančią ranką dėkingai palaikyti – tačiau tik tuomet, kai nemato publika. Lietuvių rašytojo unikalumas reiškėsi tuo, dėstė užstalei Rimas, kad jis netroško tarnauti viešai, kaip koks paprastas šuneliukas. Netroško tarnauti ir su visa didele šuniška ruja kartu. Troško tarnauti vienas pats – atsidavusiai ir šventai, tačiau kartu apsimedamas, kad yra anaip tol ne šunelis.

– Vienišas vilkas? – perklausė jau kiek apkaušęs plaukuotasai lenkiukas, jis visą laiką daugiausiai klausinėjo.

– Niekio panašaus. Vieversėlis danguje, ėriukas pievoje, saulužė danguje. Koks nors šventas dalykas, kurį žmonės turi labai labai gerbti. Mažytis vargas mielas šuneliukas visad norėjo atrodyti erelis, suprantat? Bet šit šeimininkas mirė. Pražuvo tarybų valdžia. Ar įsivaizduojat būseną šuneliuko, kuris ūmai prarado šeimininką? Ar kada įsižiūrėjęt į benamio šuns akis? Štai kur slypi tikrasis skausmas: benamio šunelio akyse.

– Ne tokio jau ir benamio, – užprotestavo Jėzus. – Neaiškind man, kad Lietuva jau taip skiriasi nuo Lenkijos. Vietiniai šuneliai labai greit rado naujų šeimininkų.

– Gal per prastai kalbu lenkiškai, – liūdnai pratarė Rimas. – Tu sakai „šunelis“ lyg ir su panieka ar kaip. O aš sakau „šuneliukas“ su meile ir užuojauta. Lietuviški šuneliukai yra ypatingi gyvulėliai. Tai dori padarėliai, jie nori tarnauti dorai, bet slapta – šit kur fokusas. Jei esi koks ciniškas apsimetėlis – viskas paprasta. Jei esi doras lietuviškas šunelis – pasaulis iškart tampa daug sudėtingesnis ir skausmingesnis. Aš jau aiškinau metafizinę klausimo esmę. Svarbu palaikyti maitinančią ranką – tačiau tik vogčia, kai nemato publika. Antraip nebegalėsi apsimesti debesėliu danguje, giedančiu ėriuku vieversėliu nei kitokiu šventu dalyku. O juk lietuviškasis tarnaujantis šuneliukas nori būti dar ir šventasis ažuolas – o kartu dar ir erelis, kleketuojantis visam pasauliui svarbiausiąją dievų žinią.

– Sutinku, – suriko kažkas nuo stalo galo. – Informacija.

– Kaip, kaip? – susijaudino Jėžis.

– Kolega pagavo esmę, – patenkintas sulinkęsjo Rimas. – Prarusių šeimininką šunelių tragedija yra ta, kad šiais laikais kas nors bemat išaiškina, kieno ranką koks šuneliukas atsidavusiai laižo. Ir visiškai nebijo paskelbti tą žinią visam pasauliui. Dingo visa šunelinio tarnavimo slaptoji metafizika. Dingo galimybė laižyti ranką ir sykiu apsimesti, jog nelaižai. Dingo galimybė gyventi prabangiaime rašytojų specname, o sykiu nuduoti, jog esi sistemos priešininkas. Žuvo slapto rankos laižymo metafizika, šuneliukizmo grožis, taigi žlugo ir lietuvių rašytojo gyvenimo esmė bei prasmė.

– Arba laižai – bet visi šitą žino. Arba nelaižai – bet šūdą gauni iš valdžios? – pagaliau susivokė net Jėžis.

– Taip. Čia visa esmė. Atsirado pernelyg daug aiškumo. Dingo rašytojų pamėgta lietuviškoji mistika. Mistikos žūtis yra nūdienės lietuviškos rašytojų epochos esmė. Lietuvių rašytojai be mistikos netvers. Jie pražus. Jie išnyks kaip biologinis porūšis. Dabar jie jau gauna iš valdžios vieną premiją po kitos. Vis nauji politikai vis smarkiau stengiasi juos papirkti, moka visokias stipendijas bei panašias pašalpas. Tačiau to beviltiškai mažai. Tai tik materialioji reikalo pusė. Dingo dvasiškoji lietuvių rašytojo būties dalis. Dingo mistika ir galimybė laižyti maitinančiąją ranką, niekam nežinant. Tai tikra lietuviška pražūtis. Nebegalėdami apsimesti ereliais, lietuvių rašytojai nieko nebeparašys. Be lietuviškos mistikos nėra lietuviško rašymo.

Tik čia Rimas Vizbara susigavo peržengęs ribą. Jis prisiminė savo garsųjį romaną, kuris vis dar neturėjo nė pradžios. Suprato, kad jam ne vieta Varšuvoje. Kad jam ne vieta prie dosnaus lenkiško stalo. Kad jis turi dirbti kaip tas lietuviškas doras šuo, apie kurį ką tik kalbėjo.

– O kieno rankelę pats laižėte, ponas Vizbara? – net ir šiame prielankumo vandenyne atsirado piktuolis pašaipūnas. – Kodėl kaip tik jus išvertė į lenkų kalbą? Kitų lietuvių aš nė nežinau. Rimas Vizbara kaip ir vienintelis. Negi niekieno rankų nelaižėt?

– Bučiavau, – atsiliepė Rimas, gerai gerai pagalvojęs. – Bučiavau ranką mamai, kurios nebėra. Ir žmonai, kurią myliu. Viskas. Jokių valdžių. Jokių pataikavimų. Jokių pinigų. Jokių valdiškų premijų nei stipendijų. Ir lėta savižudybė kaip gyvenimo būdas. Tobulai lėta ir tobulai skausminga savižudybė. Už tai ir išgeriam.

Nora bijojo sutikti kokį nors pažįstamą. Žinoma, galėjo tūnoti „As-torijos“ kambaryje, vogčia kvėpti Vilniaus orą ir nematyti išvis jokių žmonių, kol pati nepanorės. Bet juk parskrido namo į Vilnių anaip tol ne slapstytis. Gal parvyko paskutinį kartą jį pabučiuoti, o gal narsiai su gimtuoju miestu susibarti ar net susikauti. Nora tiesiog nežinojo, kurių galų čia atsibastė. Jau keletą savaičių jautėsi nepaaiškinamai gerai, vėl buvo visai panaši į save – taigi vėl nieko tiksliai nebežinojo ir nesusivokė gyvenimo tvarkoje. Kada juto mirties artėjimą ir kasdienį beribį šleikštulį, nelauktai išmoko aiškiai mąstyti ir mirksniu perprato banalią pasaulio logiką. Bet vos sveikata pagerėjo – vėl atvirto miela nesusigaudančia pasaulyje ir niekaip neapsisprendžiančia juoduke Nora. Ji vėl susigrąžino tikrosios spalvos plaukus, nepaisydama nė kelių šimtų žilų. Šit ko jai iš tiesų reikėjo: savo tikrųjų plaukų tarsi magiškos skrybėlaitės. Dėl tų natūralių plaukų ir pasijuto geriau. Tačiau jai dar beviltiškai stigo Vilniaus.

Nei iš šio, nei iš to parskristi į Vilnių buvo kvaila. Berlyno verslas kaipsyk naujai įsisuko, o čia ji neturėjo jokio konkretaus tikslo, netgi šiek tiek privengė savojo paniurusio miesto – ne vien pažįstamų žmonių. Seniai nebeturėjo tėvų, kuriuos priderėtų aplankyti, o kaip jai niekad neatrodė nei šventa, nei ypač reikšminga vieta. Svarbu, kad būtų tvarkingai prižiūrimi – o šituo kažgi kada gražiai pasirūpino. Gal ją traukė arčiau gimtinės, kad galėtų prieš mirtį dar kuo nors pasirūpinti?

Baisiausia, kad neturėjo vaikų, kuriais rūpintis tiesiog privalėtų. Kartais Norai atrodė, jog augindama vaikus, atsilaukė prieš ją graužiančią ligą kur kas ilgiau. Iš paskutiniųjų kabintųsi į šį pasaulį, kol pastatys juos ant kojų. Tačiau jos vaikai tikrovėje neegzistavo – galėjo juos nebent prasimanyti, kaip susigalvojo sau sūnų vieno Rimmo apsakymo personažai.

Niekad nemanė, kad vaikų pasiges prieš pat mirtį. Ir panorės jų ne tam, kad šie išlydėtų ją į kitą pasaulį, o tik tam, kad pati galėtų jais pasirūpinti. Bet juk niekad nemanė, kad mirs tokia jauna. Anks-

čiau ar vėliau jai turėjo skausmingai pristigti vaikų – tiesiog tas laikas atėjo ankstėliau, negu ji tikėjosi.

Kitados Nora niauriai pakluso isteriškai Rimo Vizbaros vaikų baimėi. Kerėtojas Rimas ją iškrypėlišku būdu užbūrė. Ji net pernelyg vaizdžiai pamatė save turint vaikų, kurie visi kaip vienas buvo panašūs į Rimą. Nuo tokios vizijos ją nupurtė šiurpuliai. Kaip tik tuo metu perkaręs, dvi savaites girtavęs Rimas visas drebedamas aiškino jai apie vaikų turėjimo metafizinį siaubą.

– Tu niekur negalėsi jo išvežti. Jis niekur negalės pabėgti iš šitos fantasmagoriškos šalies. Visą gyvenimą vegetuos klaikame kalėjime. Jis gers kartu su manim nuo dvylikos metų, nes kitos išeities jam nė nebus. Jis niekad nestudijuos oksforduose nei stenforduose. Jis tebus mažytis, niekšiškas ir nelaimingas *homo lituanicus*.

– O kodėl tu manai, kad tai bus jis?

– O tu manai, jog tai bus ji?

– Išvis nieko nebus. Juk kalbam tariamąja nuosaka.

Ji pati prisiėmė tą tariamąją nuosaką, tepagalvodavo apie menamus savo vaikus labai retai. Beveik niekada negalvodavo. Vos bandydavo įsivaizduoti kokį mažylį, šis bemat išsiviepdavo pašaipia Rimo Vizbaros šypsena. Ypač klaikiai tas vypsnyš atrodydavo mergaičių veiduose. Nora nepajėgė pakęsti tokių vaikų, ji tiesiog negalėjo tokių vaikų gimdyti. Ją visiškai nustelbė iškrypusi, bet galinga Rimo Vizbaros valia.

Nora dažniau prisimindavo Vizbaros knygas, negu jį patį – gal tokia ir yra rašytojų lemtis, prakeikto jų gyvenimo tragiškumas? Vargšelis Rimas labai troško, kad jį prisimintų. Rimo Vizbaros šmėkla įžūliai klaidžiojo net po „Astrijos“ koridorius. Tarpais jis praeidavo pro šalį, apsimetęs storuliu barzdotu danu, o kitąsyk jau kraipydavo užpakalį, persikūnijęs į gundančią kambarinę. Tačiau nebekėlė Norai neapykantos. Nekėlė jokios baimės nei dargi smalsumo.

Šitai labiausiai skyrė šiandienę mirtinai sergančią Norą nuo anksesniosios. Šitai smarkiausiai ją stebino: paprasčiausio moteriško smalsumo stoka. Jai buvo visiškai neįdomu patirti, kaip šiandien gyvena Rimas Vizbara, ar jis šiuo metu Vilniuje, ar apskritai bėra gyvas. Šitai jos nė kiek nedomino. Ji nebandė vogčia ką nors apie jį sužinoti ir nesapnavo jo naktimis. Jis tiesiog įkyriai vaidenosi, tąsy-

damas nervus po vieną gyslelę. Tuo neprilygstamu nervų tąsymu Rimo vaiduokliai atrodė ne prastesni už originalą. Bet Nora ant jų nepyko. Ji nebeniršo nė ant paties Rimo Vizbaros, romiai jam atleido. Pakilo viršum šios žemės rūpesčių jau tiek daug, kad net įstengė atleisti.

Rimas Vizbara buvo užkrečiamas ir skausmingas tarsi liga, tačiau už tai ant jo pykti buvo beprasmiška. Tikrai beprasmiška pykti ant ligos už tai, kad ji tave apniko. Verčiau jau pykti ant dievų, velnių ar demonų – pati liga tavo įsiūčio nė nesuvoks, nes ji yra nemateriali ir visiškai beprotė. Juk liga nėra konkreti bakterija ar virusas, liga – tai idėja tavo galvoje ir jausmas tavo širdyje.

Lygiai taip pat Rimas Vizbara buvo idėja jos galvoje bei jausmas jos širdyje. Anaip tol ne realus žmogus, o visiškai prasimanytas padaras, nematerialus ir visiškai beprotiškas. Rimas buvo gal nė nekaltas, kad kiti užsikrečia juo kaip liga. Ne tik nereikalavo – netgi neprašė, kad juo kas nors užsikrėstų. Niekad nereikalavo, nė neprašė, kad kas nors skaitytų jo knygas. Jis gal nė nesuprato, jog kiti juo užsikrečia. Jis daug ko nežinojo, tik apsimetė esąs visažinis.

Nora dažnai galvodavo, kada ir koku būdu juo užsikrėtė, bet neprisimindavo nieko netikėto. Įsimylėjo piktaakį hipiškų kavinių liūtą kaip ir dar koks šimtas Vilniaus merginų. Tačiau kitaip negu jo trumpalaikės bendralovės, iškart nepagydomai juo užsikrėtė. Rimas buvo nelyg slaptinga, visai nevietinė liga – kaip koks pelkių drugys. Galėjai juo nesirgti, nė nejusti jo mėnesių mėnesius, o paskui Rimas Vizbara ūmai vėl imdavo purtyti visą kūną tarsi baisiausia karštinė. Jis įsiskverbė į Noros kraują ir apsigyveno ten amžiams. Ji visiškai saugi tūnojo prabangiamie viešbutyje, tačiau nevertėjo statyti nė penkių centų, kad ligos atkrytis neištiks jos bet kurį akimirsnį.

Rimas mėgo dovanoti jai sausas gėles, sudžiūvusius medžių lapus ir net išdžiūvusius, bekraujus vabzdžius. Kaskart įvykdavo stebuklas: jeigu sudžiūvusį traškų karkvabalį dovanodavo Rimas – šis be mat tapdavo reikšmingesnis ir gražesnis net už kvapniausią rožę. Nora turėjo atskirą dėželę jo dovanotiems vabzdžiams bei lapams.

– Esu vaikščiojantis negyvėlis, nes visiems pardavinėju kondensuotą melą, – skelbė Rimas Vizbara. – Jei dovanočiau gyvas gėles –

būčiau jau dvigubas melagis. Galiu dovanoti tik natiurmortus tikrąja to žodžio prasme.

Nora žinojo, kad šiame spektaklyje tėra musė, tačiau kantriai suko ir suko vis siaurėjančius ratus viršum voratinklio, kurio viduryje kirbėjo voras vardu Rimas. Kad jos buvimas ir veiksmai įgautų nors šiekios tokios logikos, nusprendė išbūti Vilniuje lygiai šešias dienas. Nuo pat vaikystės mėgo viską rikiuoti šešetukais. Visą laiką turėdavo šešias lėles, o skambindama telefonu, išlaukdavo šešis ilgus signalus. Paskui likimas ją persekiojo irgi šešetukais. Ji darėsi šešis mažuosius vakuuminius abortus, o koją susilaužė šešto mėnesio šeštą dieną.

Gal jai išties derėjo išgyventi viešbutyje šešias dienas, kad pagaliau sužinotų, kurių galų atsibastė į Vilnių. Gal jai tikrai magėjo kuo nors rūpintis, nes nuėjo aplankyti Rimo tėvą. Viename savo ilgų apsakymų Rimas buvo netiesiogiai aprašęs tėvą kaip pamėklišką niaurų žudiką iš paimnių lietuviško pokario laikų. Nora daug syk perskaitė tą apsakymą, vis bandė perprasti Rimo neapykantą tėvui, bet maža ką teisšiaiškino. Tomas Vizbara jai anaip tol neatrodė nei lemtingas, nei demoniškas: jis buvo veikiau niekingas, nors ir velniškai protingas. Juk jis skundė ir pardavinėjo saugumui visus tuos kolegas ir bičiulius ne vardan kokio nežmoniško plano ar iškrypėliško smagumo. Jis veikė ciniškai ir perdėm paprastai. Jis netgi nežlugdė tų vargšų žmonių nuolat – kas mėnesį ar kasmet. Tomas Vizbara ką nors parduodavo ar išduodavo tik tuomet, kai prispirdavo reikalas. Kai reikėdavo banalios paskyros naujam šaldytuvui arba labai jau traukdavo į užsienio komandiruotę.

Norai atrodė, kad Tomo išdavikėliška prekyba žmonėmis buvo netgi savotiškai grakšti. Jis labai elegantiškai apskaičiuodavo, kurį žmogelį verta suvis pribaugti, o kurį geriau pasilaikyti ateičiai – iki to laiko, kol prispirs rimtesnis poreikis. Norai atrodė savotiškai dora, kad pagaliau išsifruotas, Tomas Vizbara nė kiek neatgailavo. Jis ramiausiai pasakojo, kaip kurį bičiulį išdavė. Prisiminė visą savo cinišką gyvenimą tarsi abstraktaus uždavinio sprendimą – šiaip ar taip, juk buvo matematikas. Sako, labai neprastas matematikas.

– Juliuką dar pasilaikiau porai metų, – šitaip galėjo paaiškinti apie buvusį artimą bičiulį. – Panokinau, taip sakant. KGB rinka buvo

neregėtai paslanki. Kaip ir tikėjau, situacija paaštrėjo, Kremliuje vėl kažkas susiriejo. Kontorai verkiant reikėjo disidentų ir kitokių negeriečių – jų paklausa iškart neregėtai išaugo. Taigi po poros metų už Juliuką galėjau gauti jau šimtąsyk daugiau.

Norai ypač patiko, kad Tomas Vizbara vikriai prisigretino ir prie naujosios tautinės valdžios. Tiesiog negalėjo palikti rūdyti savo nemaraus skundiko talento. Jis tiesiog darė tai, kas jam labiausiai patiko: manipuliavo žmonėmis ir slapčia jiems kenkė. Turbūt jautėsi stumdąs juos ant milžiniškos šachmatų lentos, nors pats aiškina viską kitaip. Tarpais jis atrodydavo netgi savaip tragiškas.

– Aš kaip kokia bakterija, – kažkada pasakė jai numirėlio balsu. – Kaip kokia maro bacila. Aš visus ėdu ir žudau. Bet aš negaliu neskaninti visų tų šiknių, supranti? Aš tiesiog negaliu. Tokia mano lemtis. Tai Dievo pirštas.

Nora beveik suprato, kodėl Rimas taip nekentė tėvo: bijojo, kad bus paveldėjęs gerą dozę to patologiško cinizmo ar nuoširdaus amoralumo. Turėjo teisę nekėsti tėvo dar ir todėl, kad šis kelissyk gelbėjo sūnų nuo rimtų nemalonumų kaip tik padedamas KGB. Turbūt tikrai šleikštu, kai lieki skolingas tokiam niekingam padarui ir tokiai siaubingai organizacijai. Tačiau visai paika buvo Tomą Vizbarą demonizuoti ar kitaip sureikšminti. Jis buvo makiaveliško proto šachmatininkas, bet anaip tol ne demonas, žudantis žvilgsniu. Juolab, kad virto pagailos vertu seneliuku, kurį vis smarkiau atakavo Alzheimerio liga. Galima buvo jo nemylėti, galima buvo jo nekėsti, tačiau derėjo jį aplankyti.

Užupis buvo pasikeitęs tik į blogą. Nora dar nematė jo šitokio apleisto ir apirusio. Tokie sunykę kvartalai turėjo beprotiškai patikti Rimui Vizbarai: namai vaiduokliai lentomis užkaltais langais, visai be gyventojų, apnikti liūdnu, tačiau tikriausiai išmintingų šmėklų. Žinoma, kreivose gatvelėse sutiko bent tris rimus vizbaras. Vienas pėdino su paveikslo ritiniu po pažastim. Kitas sunkiai besilaikė ant kojų, vis bandė paremti namo sieną. Trečiasis buvo visai jau iš akies luptas Rimas. Ankstesniųjų laikų Rimas: gerokai jaunesnis, išpuoselėta trumpa barzdiuke ir vešliais ūsais, liepsningomis demono akimis.

Nora kaskart spėliodavo, ar šįsyk Tomas Vizbara ją atpažins. Tomo marazmas buvo savotiškai grakštus, kaip ir jo gyvenimo išda-

vystės bei manipuliavimas žmonėmis. Jei Noros nepažindavo, tapdavo ypač galantiškas ir nepaprastai sąmojingas. Dievai baudė jį su piktoka pašaipą: jo smegenys deformavosi keistais rėžiais – viena kuri dalis išsijungdavo, o kitos dalys tarsį net atjaunėdavo, veikdavo galingai ir greitai.

Kaip visad rado duris nerakintas. Tomas visuomet troško, kad kokie nors kerštininkai jį pagrobtų ir nugalabytų ar gal kad piktosios dvasios jį išsigabentų velniop. Koridoriuje tvyrojo pasvilintos kavos ir knygų tvaikas: visiškai įprasti šitiems namams kvapai. Tomo derėjo ieškoti kur nors tarp knygų lentynų, susigūžusio iš žmonos paveldėtame invalido krėslė. Ten ir sėdėjo: surietęs nugarą kablyu, kiūtojo abstrakcijų bei absurdo kiaute, tik retsykiais kaišiodamas išorėn savo dvišaką liežuvį. Ne ką mažiau nuodingas buvo ir jo žvilgsnis.

– Labas, saulužė, – užsuokė kerinčiu balseliu, – tai tu ne savo Londone?

– Berlyne, Tomai, Berlyne.

– Rimas sakė, kad Londone, – užginčijo senis, bet ūmai nusileido, – nors gal ir Berlyne. Dabar pasaulyje viskas susimaišė. Londonas nesiskiria nuo Berlyno, o Paryžius nuo Barselonos. Visi miestai galėtų turėti bendrą vardą, kuriuo pašaukti subėgtų prie kojų... Kaip šunys... Kuriuos anksčiau ar vėliau priderėtų išnaikinti visus aliai vieno. Beje, mane vis aršiau persekioja toks kudlotas šuniškas monstras. Nežinau, ko jis iš manęs nori. Tačiau tai yra pavojinga. Jį reiktų gerai pakankinti ir išgauti, kas jį pasiuntė.

Šunų nuodijimo, kankinimo bei kailių jiems dyrimo temomis senis galėjo fantazuoti be paliovos. Kaip ir moterų magiško žavingumo bei nelemto, neįveikiamo jų kenksmingumo temomis. Kaip ir pasaulio visiško išsiderinimo bei artimos pražūties temomis.

– O Vilnius? Į ką tau panašus Vilnius?

– O Vilniaus išvis nėra, – ramiai paaiškino Tomas Vizbara. – Senų seniausiai nebėra. Rimas jį išsprogdino. Ir teisingai padarė. Beje, tai aš patariau jam išsprogdinti šitą sušiktą miestą. Tokiame šventame akte yra ir manosios dieviškos kibirkšties dalelytė.

– Kokios dar kibirkšties? – Nora beveik susidomėjo. – Kokiam šventame akte?

– Mudu naikinom šitą prakeiktą miestą drauge, – įsitikinęs pa-

aiškino Tomas, – nors ir skirtingais būdais. Aš numušinėjau pačius gabiausius, pačius talentingiausius žmones – tarsi figūrėles šaudykloje. Kad tik šitas pakeiktas miestas nesuklestėtų. Juk būtent aš sukaišiojau į parlamentą visus tuos asilus – mat kitokių nebeliko... Kurių nespėjau sustatyti į vietas tarybiniais metais – paskandinau naujais laikais. Žinok, visai nebūtina, kad žmogų uždarytų į lagery... Žinok, jei žmogus vienasyk paniekinamas ir sugniuždomas – nebetenka potraukio kur nors veržtis. Praranda temperamentą ir kūrybišką nuotaiką... Aš verčiau jėgos ir talento sklidinus žmones nykiomis šmėklomis – šit ką aš dariau. O Rimas graužė miestą tarsi kirmėlė – iš vidaus... Visais tais savo siaubais ir košmarais... Žinok, tai Rimas nutapė visus tuos šlykščius paveikslus su virstančiais lauk viduriais ir šaldytom vištom. Tas tariamas autorius – tik Rimo priedanga... Žinok, tai Rimas išvertė tas šlykščių ir neteisingų minčių sklidas knygas, kurių dabar pilni visi knygynai. Rimas tikrai darbštus berniukas... Vajėzau, šitiek visko išversti, šitiek išversti... Ir šitiek pritapyti... Jis labai stengėsi. O galiausiai išsprogdino šitą Visatos subinę – ir gerai padarė. Ilgiau jos nebebuvo galima pakęsti. Amžių sandūroje šitas susmirdęs miesčiukas vis vien būtų sprogęs. Verčiau jau paskubinti natūralius procesus.

– Tarsi švaistant žmones iš pareigų ar net sodinant į cypę KGB pagalba? – perklausė Nora. – Arba pono pirmininko rankomis smaugiant dar išlikusius sveiko proto žmones? Klausyk, o kurie tau daugiau mokėjo – anie ar šitie?

– Žinoma, anie. Anie buvo normalūs cinikai... O šitie įsivaizduoja esą tokie reikšmingi, kad net įtikėjo, jog dirbu jiems iš idėjos. Nieko sau?

– O tau tiesiog buvo smagu?

– Primityviai galvoji. Esu ne tik smaugikas hedonistas. Esu dar ir bendruomenės ir net pačios istorijos katalizatorius. Tai labai garbinga užduotis. Tai dieviška užduotis.

– Bet kuo čia dėtas Rimas?

– Jis mano sūnus, – kaip reta tvirtu balsu išskiemėnavo senis.

Ką nors pridurti čia buvo neįmanoma. Nora vis dar nenutuokė, ko atėjo į tą nelemtą Užupį. Jai lyg ir ėmė skauduliuoti papilvę – nors gal tie skausmai jau vaidenosi. Kartais susapnuodavo vėl kenčianti žudantį skausmą ir nubudusi niekaip negalėdavo patikėti,

kad tik apsisapnavo. Senio bibliotekoje tvyrojo tikrai negerį, suplėkė kvapai: šlapio voratinklio ar gal supuvusių lapų kvapas. Pats Tomas gan vikriai nušlepseno virti kavos, o ji vis spėliojo: gal ateidama čia norėjo pramatyti ar atvaizduoti Rimo ateitį? Gal norėjo, kad Rimas ateityje atrodytų taip pat: vienišas visus išdavęs, knygomis apsikasęs senis, kurio žmona seniausiai mirusi. Gal šitaip ji bandė surežisuoti svetimus gyvenimus, gerai žinodama, jog pati netrukus iš visų tų gyvenimų pasitrauks?

Kartais ji sapnuodavo esanti viso kosmoso režisierė. Anaipol ne koks dievas ar valdytojas – tiesiog režisierė. Galbūt jai stigo valios tvarkyti kitų ar bent savo pačios gyvenimą, todėl sapnuodavo režisuojanti ištiso pasaulio būtį. Vis repetuodavo ir repetuodavo tą pasaulio būtį, kaitaliodavo mizanscenas, rinkosi vis naujus ir naujus variantus. Ligi mirtino nuobodulio, bet su savitu įkvėpimu repetuodavo. Tik šit kur bėda – niekad nesusapnavo galutinio varianto, paties spektaklio, paties to norėto susikurti pasaulio. Ji tik repetuodavo ir repetuodavo – ligi šleikštumo repetuodavo negalutinius variantus.

Niekuomet nė nesusapnavo, kad štai šitaip gers kavą su senuoju Vizbara ir pakaitomis arba šnekės visiškai tuščius niekus, arba varys rinktinį absurdo teatro dialogą. Mizanscena buvo iškrypėliškai tiksliai subalansuota: smarkiai pakvakęs senis ir vėžiu mirštanti juodaplaukė svajingai šnekasi bendromis temomis, nors abudu tegalvoja apie nežinia kur esantį genijų kankinį. Žinoma, jei galima vadinti kankiniu žmogų, kuris kankindamasis kur kas labiau nukamuoja kitus. Ji taip ir nesusivokė, ko ieškoti čia atėjo, nes absurdo dialogo diskas ūmai baigėsi.

– Argi galima lesinti balandžius? – stebėjosi senis. – Juos reikia daužyti. Lazda, lazda, lazda. Ir kompiuterius reikia daužyti – lazda, lazda, lazda.

– Bet jeigu miestas jau išsprogdintas – ką čia bedaužysi?

– Reikia pastatyti naują miestą. Šiaurės atėnų Jeruzalę. Arba šiaurės rytų jeruzalės Atėnus. O paskui viską išdaužyti! – su triumfu paskelbė jai Tomas ir ūmai nutilo.

Visiškai sukumpo, veik sulūžo perpus, jo nuodingas liežuvis nukaro žemiau apatinės lūpos, nuo jo nutįso lipnių seilių siūlas. Senis

ūmai išsijungė vos ne vidury žodžio, tarsi pats būtų koks nelemtas vaikščiojantis kompiuteris. Jo smegenų vingiuose įvyko trumpas jungimas. Nora žvelgė į jį su visai nuoširdžiu gailesčiu, kaip visad spėliodama, kas jis dabar manosi esąs, o gal net išties yra. Medis, jūra ar sliekas? Virbalas, siūlas ar tešla? Liepsna, žemė ar tuštuma?

Tasai vizitas daug ką paaiškino, sykiu nieko nepaaiškindamas. Tomas Vizbara taip ir liko sėdėti, visiškai sukiužęs ir beveik pranykęs iš šio pasaulio. Palikti jį nebuvo pavojinga: šitoks gyveno jau nebe pirmi metai, visą laiką nežinia kaip išsiversdavo. Net ir vaizduodamasis save medžiu, nusipirkdavo pavalgyti ir dargi apsikuopdavo butą. Dėl jo jaudintis nevertėjo: gal senį tiesiog trumpam nusinešė piktosios dvasios. Tačiau jo vaizdas buvo tikrai graudus. Jame Nora netikėtai pamatė pati save: jis buvo pusiau miręs, ir ji buvo pusiau mirusi. Jis kentėjo už savo kaltes, ir ji kentėjo už savąsias – kad ir už šešis ankstyvuosius vakuuminius abortus. Nukvakęs senis daugių daugiausiai galėjo pridaryti tiek pat bėdos, kiek ir girtas ar kitaip apsikvaišinęs žmogus. Ji daugių daugiausiai galėjo pridaryti tiek bėdos, kiek dar suskubtų per jai likusį laiką. Nora nebegalėjo planuoti ateities toli į priekį. Nebegalėjo regzti daugialypių ir grėsmingų keršto Rimui Vizbarai planų. Ji nebegalėjo netgi pasirūpinti Tomu Vizbara – kad ir koks būtų nukvakęs, tas senis neabejotinai rengėsi gyventi kur kas ilgiau už ją pačią.

30. ŠEŠTOJI DIENA

Vilnius jau kelintą naktį iš eilės grąžino ją į sapną, kurio Nora labiausiai nekenė ir bijojo. Jau antrąją naktį viešbutyje Nora ėmė sapnuoti, jog Rimas ir vėl juodai užgėrė. Iš pradžių ji nelabai susigaudė, kad ją vėl ištiko baisybė: Rimas tiesiog netvirtu žingsniu atkiūtino į kambarį ir burbtelėjo, kad jam niekaip neišverda dešrėlės. Nora dėkojo dievams, kad nuėjo į virtuvę patikrinti. Visi keturi dujų viryklės čiaupai buvo atsukti, bet nė vienas degiklis neuždegtas. Vieniša dešrelė plūduriavo šaltame kaip ledas vandenyje. Noros turbūt nė nematydamas, Rimas vargais negalais perkrovė dešrelę į lėkštę, o pakeliui gerokai sriūbtelėjo tiesiai iš pusiau nugerto butelio. Jis žudėsi ne šiaip kuo pakliuvo – tai buvo „Jim Beam“. Pas-

kui tris minutes badė šakute lėkštę, bet į dešrelę taip ir nepataikė. Galiausiai išvis pamiršo, ką daro, ir pastėro, pasirėmęs smakrą ranka, šleikščiai perkreipęs suglebusį bereikšmį veidą. Klaidus apsisėilėjęs idiotas, gėdingai tebesivadinantis jo vardu, sėdėjo prie virtuvės stalo, niekaip nepataikė prisidegti cigaretės ir kažį ką neiššifruojamai vebleno.

– Abb-vlll-zan, – vapėjo ta iš proto varanti kaliausė. – Kasssys-orak.

Jis tikrai norėjo kažką pasakyti, tačiau smegenų likučiai teišsunkė iš jo burnos gniuždančią marmalynę. Jo akys buvo ne šiaip tuščios – jų žvilgsnis buvo gildančiai paralyžiuotas: taip žvelgtų medūzos, jei turėtų akis. Nora žiūrėjo į tą žmogaus pavidalo iškamšą, jos akyse rinkosi ašaros, o širdį kiaurai smelkė gūdi nuojauta, kad tikrasis Rimas Vizbara šiam pasauly nebepasirodys. Kad jai reikės gyventi po vienu stogu su tuo nevispročiu, bet kurį mirksnį galinčiu padaryti nežinia ką. Su tokiu apie nieką nepasišnekėsi, tokiam jau niekad nepasiguosi, tokio negalėsi net užjausti. Juk užjauti žmones, o ne besmegenes iškamšas. Gūdi katastrofos nuojauta neapleido ir nubudus, po tokio sapno Nora šlykščiai jausdavosi visą dieną.

Rimas būtinai ištaikydavo mirtinai prisigerti per didesnes jos šventes ar nelaimėi ištikus. Jo maratoniniai girtavimai brėsdavo pamažu tarsi koks nuodingas vaisius. Mėnesių mėnesius ramiai dirbdavo prie savo sujaukto stalo ar nervingai vaikydavosi kitiems neregimas šmėklas. Nusileisdavo į savo pragarus ir lyg niekur nieko grįždavo atgal. Nelygu nuotaika ir įkvėpimas – vaidino čia didį genijų, čia niekingą suvargėlį. Tačiau jo viduje nepaliaujamai tikėjo alkoholinių demonų sukonstruotos minos laikrodis. Sprogimo laikas kiekvieną mirksnį neišvengiamai artėjo. Jis visada vien neišvengiamai artėjo.

Kartą iš nevilties Nora pasiskolino draugės prabangią videokamerą ir nufilmavo Vizbarą alkoholinio užtemimo metu. Paskui bugščiai parodė tą kasetę jam pačiam, jau atsitokėjusiam. Ji vis tikėjosi, kad gal Rimas neįsivaizduoja, kaip atrodo vienuoliktą ar keturioliktą girtavimo dieną. Nora naiviai vylėsi, kad jam atsivers akys, kad jis susimąstys, gal net susigės. Rimas žiūrėjo tą kasetę nelabai įdėmiai, tik retkarčiais kiek atgydamas.

– Va va, – rodė pirštu, – lygiai šitaip stamalinėja girtas Juozulis. Akurat. Sverduliuoja ir atsitrenkia į kiekvieną baldą... O liežuvio štai šitaip neapverčia Rokas. Irgi nesurezga žodžio, vapa išvis neartikuluotai. Paskum sėda prie stalo, krinta veidu į salotas ir užmiega.

Kantriai peržiūrėjęs visą kasetę ligi galo, reziუმavo su rūgštoka veido išraiška:

– Girti žmonės vienas nuo kito beveik nesiskiria. Girtėja kiekvienas vis kitaip, bet absoliučiai nusigėrę visi tampa vienodi. Šlykštu ir neįdomu. Maniau, kad tu kaip kino dokumentininkė esi gabesnė. Nepajutau nė menkausio būties tragizmo. Nepajutau metafizinio skausmo. Antrąsyk tavosios dokumentikos nežiūrėsiu. Verčiau žiūrėsiu „Leaving Las Vegas“.

Rimo akys to monologo metu buvo visiškai ramios. Jis nejuto nė menkausios gėdos nei atgailos. Tačiau Nora neišmetė ir neištrynė tos kasetės, visur vežiojosi su savimi. Kai Berlyne ją apimdavo Vilniaus ir Vizbaros ilgesys, įkišdavo tą kasetę į grotuvą ir spoksodavo, kol sukildavo šleikštulys. Vos tik pagalvodavo apie Rimą su simpatija, prielankumui pražudyti iškart griebdavosi tos gelbstinčios kasetės. Vos tik pamanydavo, kad be jo ilgiau nebeišters, iškart prisimindavo magiškąją kasetę. Kol saugojo tą videokasetę, jos neapykanta visada turėjo kuo atsigaivinti.

Alkoholinių minų sproginiai nugriaudėdavo tuomet, kai galėdavo pridaryti daugiausiai žalos. Rimas sušiko Noros gimtadienį, vedybų metines, Kalėdas bei Naujuosius Metus. Išniekino Noros mamos mirtį, o ją pačią pamiršo ligoninėje sugipsuota koja: kaip tik tuomet leidosi į nepalaujamas alkoholines klajones. Ir šįsyk pradėjo savo beprotišką maratoną kaip tik tada, kai Nora įskriejo į lemiamas Vilniaus dienas. Tai kas, kad girtavo tik jos sapne – toks siaubo pavidalas buvo gal net kraupesnis, gal net įtaigesnis. Rimas Vizbara užsiėmė savimi, bendravo ar kariavo su alkoholiniais demonais ir visai nesirengė jos gydyti. Nora pagaliau prisipažino sau, jog atkako į Vilnių, vogčia vildamasi, kad šamanas Rimas Vizbara užkerės jos vėžį. Kad išrūkys jį magiškais dūmais arba tiesiog užkalbės savo nepabaigiamais metafiziniais monologais. Ji tikrai tikėjo, kad Rimas galėtų ją išgydyti. Jis buvo stebukladarys, jis galėjo padaryti bet ką. Deja, tris naktis pagreičiui jos sapnuose girtuoklia-

vo, vėl įžiebė nepakeliamą neapykantą, o to nekenčiamo Rimo Vizbaros ji negalėjo prašyti pagalbos. Veikiau būtų nudvėsusi purvino Vilniaus gatvės viduryje.

Nora vangiai kramtė pusryčių bandelę ir niekaip nepramanė, ką jai gali atnešti taip klaidingai prasidėjusi šeštoji diena. Galėjo tiesiog pasivaikščioti po Vilnių kaip turistė: per visas penkias dienas šito taip ir nepadarė, o savo vaikystės gatvių buvo nemačiusi gal metus ar ilgiau. Galėjo nusinuodyti ne Berlyne ir ne Kanaruose, o čia, Radison SAS „Astorijos“ kambaryje. Niekad nesiskirdavo su reikiama doze: rankinėje ir dabar turėjo penkis šimtus miligramų sekobarbitalo miltukų. Jie privalėjo numarinti Norą per valandą, daugiausiai dvi – kitokie raminamieji ar migdomieji pribagia per kokią parą, o per tiek laiko visada yra pavojus, jog tavo suras ir grąžins atgal iš pusiaukelės. Sekobarbitalas veikė bet koku metu, bet kokiam mieste, tačiau Nora buvo nusprendusi žudyti tik Paryžiuje. Toks buvo senas jūdvių su Rimu planas: parduoti visą turtą ir mantą, apsigyventi Paryžiaus „Intercontinental“, dar pasitrainioti po Kairijį krantą, kol baigsis pinigai, ir ramiai pasišalinti iš pasaulio ant kokio nors suolo Senos krantinėje. Rimas vis kartodavo: tai grakštus siužetas trumpam apsakymui – tik skaitytojo turėtų tykoti kažkokia visiškai nelaukta pabaiga. Tos pabaigos Nora nežinojo, ji nežinojo nė dabartinio vilnietiško apsakymo ar vaidinimo pabaigos.

Galiausiai apsisprendė nueiti pas Juozą. Jis buvo jos pirmasis meilužis ir vienintelis Rimo bičiulis – jei Rimas Vizbara apskritai kada nors turėjo bičiulį. Gal Juozas padėtų nors kiek susivokti, juodu su Vizbara visad mėgo kurti pasaulį aiškinančias teorijas. Tyčia Juozui neskambino ir neįspėjo – jei būtų neradusi jo namie, vadinas, kaip tik tokia jos lemtis, kurios nevalia keisti. Jei būtų užklupusi jį koku visai netinkamu pokalbiams metu – šitai irgi būtų pagrįsta ir lemtinga. Nora atkakliai ieškojo žmogaus, kuris padėtų jai numirti, tačiau nesirengė niekam prievarta įsipiršti.

Vilnius akivaizdžiai nesistengė jai įtikti: kur bepasukdavo, aptikdavo vien statybas, pastolius ar remonto mechanizmų triukšmą. Po Berlyno tokie dalykai jai kėlė alergiją, kone traukulius. Berlyne bent jau galėjo justi užmojų, o čia visos statybos buvo niekingos ir iškrikusios – tarsi kokie spuogai ant miesto kūno. O ji pati tebuvo judanti tų spuogų bakterija: merdinti juodaplaukė Nora su viena

kita žila sruoga, einanti nežinia kur, nežinia ko. Einanti pas Juozapą Verbą ieškoti atsakymų į klausimus, kurių net nemokėjo dera-
mai užduoti. Po Vilnių skraidžiojo sunkūs, apsvaigę nuo benzino
garų miesto balandžiai. Žmonės visi kaip vienas buvo giltinės pa-
siuntiniai: piktai naikino Norą negerais žvilgsniais. Galbūt Vilnius
apskritai buvo giltinės sostinė, gal todėl Norą ir traukė darsyk čia
atvykti. Ji buvo pradedančioji giltinės draugužė, tebesivilianti tapti
ir giltinės meilužė, patirti atsisveikinimo su pasauliu orgazmą. Ji
naiviai ieškojo absoliučių dalykų ir absoliučių atsakymų šitoje šiukš-
lių dėžėje. Naiviai vylėsi sulaukti patarimo iš riebaus šiukšliadėžių
slieko vardu Juozas: šis žiovaudamas atidarė jai duris ir nė kiek
nenustebo. Toks buvo metafizinis Juozapo Verbos ženklas: niekuo
nesistebėti ir nieko nesigailėti.

– Tampu Vizbarų šeimos nuodėmklausiu, – vangiai suniurnėjo,
bet pakvietė vidun itin draugišku mostu. – Pats laikas susikalti klau-
syklos būdelę. Nors gal tikėtų dušo kabina? Klausyčiau išpažinčių
nuogas ir šlapias. Ar seniai Vilniuje?

– Manęs Vilniuje apskritai nėra. Aš negyvenu namie. Nesusitin-
ku su jokiais pažįstamais. Aš neegzistuoju.

– Dar viena neegzistuojančioji iš Vizbarų šeimos! Sėskis, gražuo-
le. Nors ne, pirma aš tave apžiūrėsiu.

Įžūliai išsidrėbė ant sofos ir pornografiškai nužiūrėjo ją iš apa-
čios. Negrąžiai aptukęs jo veidas atrodė bereikšmis, tačiau žvilgs-
nis kaip ir anksčiau buvo protingas ir dygus. Norai pasidarė visai
nejauku: rodės, permato ją kiaurai, regi ir jos vėžį, ir plevenančias
giltinės apybraižas, ir net į smulkiausius miltukus sutrintas seko-
nario tabletes jos rankinuke. Ji neapsiriko, atėjusi kaip tik pas Juo-
zapą Verbą. Jis viską kiaurai pramatė, todėl gal ir galėjo jai padėti.

– Transcendentiška, – su pasimėgavimu paskelbė Juozas. – Be tų
dviejų tyčia paliktų žilų sruogų – jokių amžiaus požymių. Tokio
plokščio pilvo neturi nė jauniklės manekenės. Tokių stačių papukų
apskritai nebūna. Žinau, kad atėjai ne pasimylėti. Žinau, kad gėdin-
gai aptukau ir nebesu seksualiai patrauklus. Tačiau geismas – labai
sveikas dalykas. Aš sveikai tavęs geidžiu, Nora.

– Ačiū labai. Jau galiu sėstis?

Juozo kambariai buvo visiškai nepakitę, jis visas buvo tarsi su-
stingęs laike – tik nesveikai sustorėjęs. Tarsi dzeno išminčiai – anie

visai nepaisė askezės ir buvo apvalučiai it spurgai. Tik jis neturėjo mielų bei išmintingų japoniškų akučių – Juozo akys buvo veikiau jau piktos ir nedoros. Žvilgsniu jis ją ne glostė, o tik negrabiai, veik vulgariai čiupinėjo. Juozas Verba buvo vulgarus sielų čiupinėtojas, bet ne guodėjas, jiedu abu su Vizbara buvo tokie.

– Ar skūsiesi vyru? O gal aš pirmasis galiu jį apskusti? Pirma: jis užgriuvo mane visu savo įtūžio sunkiu ir apkaltino seksualiai išnaudojus jo žmoną Norą Vizbarienę. Antra: aš nedvejodamas prisipažinau. Trečia: taip jam ir reikia. Ketvirta: ką tu apie šitai pasakysi? Ar mušiesi?

Toks jau buvo Juozapas Verba: visiems ir visad užbėgdavo už akių. Tačiau tas įžūlus Juozo pareiškimas suteikė jai savotišką laisvę, atvėrė savižudiškus kelius. Ji galėjo pasakyti viską iškart, vienu ypu, nes antraip turbūt taip ir išeitų neprisipažinusi. Nora ūmai pasijuto turinti teisę gąsdinti ir skaudinti Juozą.

– Man neberūpi tokios Vilniaus paslaptys, Juze. Man absoliučiai vis viena. Aš mirštu. Man ketvirta vėžio stadija, visur metastazės. Neoperabili versija. Man teliko labai labai mažai dienų. Ragutasis Vizbara nieko nežino. Bet man jau neberūpi, kas kieno žmoną dulkino. Nors galbūt rūpi, kodėl žmonės veržiasi žūtbūt išdulkinti artimiausio draugo žmoną. Galbūt dar rūpi bendri ir slaptingi dalykai, bet jau neberūpi konkrečios istorijos. Net jeigu jos liečia mane pačią.

Jį tūkstantį kartų įsivaizdavo, kaip kažkam ištars tokius ar panašius žodžius. Jie nugriaudėdavo tarsi paskutiniojo teismo trimitai. Tarsi mirštančio angelo klyksmas. Tarsi žemės drebėjimo tolimas atgarsis. Tasai jos prisipažinimas išjudindavo dangaus šviesulius ir keitė žvaigždžių judėjimą.

Taip tebuvo svajose, tikrovėje viskas vyko banaliai ir beprasmiškai. Tikrovėje viskas visuomet esti gildančiai banalu, Nora gerai tą žinojo – šiaip ar taip, buvo Rimo Vizbaros žmona. Rimas šimtą tūkstančių kartų įtikinėjo ir perspėjinėjo ją, kad tik nesitikėtų iš gyvenimo nieko didingo. Gyvenimas niekad nebūna didingas, mokė Rimas Vizbara, jis tebūna visiškai šūdinas arba šiek tiek šūdinas. Teoriškai Nora šitai gerai žinojo, bet vis nenorėjo patikėti. Daugsyk buvo gaudžiai nusivylusi, tačiau tąkart jai paliko ypač skaudu. Juozo Verbos tikrai negalėjai niekuo nustebinti, juoba priblokšti. Kita

vertus, bent jau galėjai tikėtis, kad jis bergždziai nesimaivys. Juozapas tik pakilo nuo sofos ir priėjo prie lango, atsukęs jai nugarą.

– Nori mirti dvasingai ir pakylėtai?

– Noriu mirti paprastai.

– Turi nuodų?

– Atsiras.

– Vienintelė tikra mūsų gyvenimo problema – suskubti laiku nusienuodyti, – įsitikinęs pratarė Juozas. – Esu tvirtai apsisprendęs nusienuodyti, kai mano gyvenimas galutinai nebeteks prasmės ir vertės. Tačiau siaubingiausia, kad žmogus gali nesuskubti ar nepajėgti. Tave gali paralyžiuoti, o kiti tau pagelbėti nesutiks. Dar baisiau, kad tave gali ūmai apimti marazmas, o juk marazmatikai tiesiog beviltiškai kabinasi į gyvenimą. Tai labai rimta, Nora. Tai vienintelė tikra mūsų gyvenimo pabaigos problema. Atstumti gyvenimą, kada jis pradeda nepakeliamai dvokti ir tave vien skaudinti... Ar kada nors jauteisi išties mylinti gyvenimą?

Milžiniško Juozo kiemo medžiuose tarytum pavasarį čireno bent du paukšteliai, nors tebuvo sausis, tarytum ir pats viduržiemis. Susigūžęs ir net apsalęs nuo gurmaniškų svajų storas katinas spoksojo į paukščius iš apačios. Ji buvo čirenantis paukštukas, o Juozas Verba tikriausiai buvo storas protingas katinas, kuris progai pasitaikius mielai ją prarytų.

– Kaip visi, – ji pagaliau atsišaukė. – Tarpais jaučiausi truputį mylinti, tarpais vos tą gyvenimą pakenčiau. Būdamas greta Vizbaros, gyvenimo neprimylėsi. Jis juk vampyras, jis visus čiulpia. Visais naudojasi. Visus mindo. Jaučiuosi kaip voro iščiulpta ir nusviesta sudžiūvusi musė.

– Mes visi esam sykiu ir vorai, ir musės. Be kita ko.

– O kaip tave iščiulpė didysis voras Rimas?

– Jis nuviliojo mano žmoną, Nora, – ilgesingai pratarė Juozas. – Ne seksualiai išdulkino ar dar kaip... Būtent sąmoningai ir meistriškai nuviliojo. Jis sugriovė mano šeimą, dėl jo mano dukra užaugo atskirta nuo manęs. O paskui išvis degradavo... O aš, šūdžius, taip ir nepajėgiau jai padėti... Mudu su tavim nelaimės draugai, Nora. Nelaimės vardu Rimas Vizbara. Tu nejauti stingdančio šalčio? To visad nuo jo sklidusio stingdančio šalčio?

– Aš jau nieko nejuntu.

– Tau gerai. Tu pasiekei aiškumą. O man kol kas niekas neaišku.

Juozas sunkiai nušlepseno prie kito lango, šįsyk sustingo, atgręžęs jai profilį. Turbūt vaizdavo kokio romėnų išminčiaus statulą. Visi žmonės ką nors vaizduoja, vienų vaizdavimai būna labai jau juokingi ar nevykę, kitų tiesiog meistriški. Rimas neretai tiesiog genialiai vaizdavo genijų, kuriam viskas yra pačių dievų leista. Ar apskritai įmanoma bent jau išeiti iš šio pasaulio, visiškai nieko nebevaizduojant ir net neįsivaizduojant? Tiesiog taip, kaip stovi, tokiai, kokia išties esi?

– Jeigu galėčiau, aš jį nužudychiau, – mažliai aiškino Juozas. – Sapne kartais taip ir padarau. O realybėje su juo šnekuosi ir paduodu jam ranką. Šiame niūriame vaidinime, vadinamame gyvenimu, mudu esam nelemtas patologiškas duetas. Paskutinįkart jis išėjo iš šitų namų, kone balsu kūkčiodamas, bet niekur nedings – grįš. Pusė jo vidinių gyventojų yra velniai. Kita pusė – įpročių vergai. Aš esu jo įprotis, todėl jis – mano vergas.

– Kaip pagal jūsų vidinių gyventojų teoriją atrodytų mirtis? Visi jie miršta vienusyk ar po vieną?

– Kad aš nežinau. Gal po vieną, kol lieka paskutinysis ar keli paskutinieji, tie tikriausieji... Galėtum parašyti merdinčiosios dienoraštį. Šitaip ir sužinotume. Ar tau labai baisu?

– Nė kiek. Nors staiga ima ir užgriūva siaubo lavina. Paskui vėl praeina – ir visai nieko. Beveik banalu. Rimas lyg tyčia yra prirašęs visokių gabalų apie mirštančius vėžininkus. Ten viskas kur kas įdomiau. Kur kas kur kas įdomiau.

– Tu jam išvis nesakysi?

– Ne.

– Nieko sau sprendimėlis, – pratarė Juozas, iš romėniškos statulos vėl atvirtęs dramblotu neranguoliu. – Kaip ir tavasis sprendimėlis dėl nuodų. Tu drąsi moteris, Nora. Kartais aš tau pavydžiu.

– O ar padėtum man numirti, pavyduoli? Ar pabūtum lietuvišku Kevorkianu?

– Žinoma, – akimirksniu atšovė Juozas. – Aš nekenčiu visų tų veidmainių, liepiančių iškentėti kančią ligi pat galo. Pirmų pirmiausiai Papos. Tik pažiūrėk, kaip jis pats atrodo ir ką jis pats vėpina. Dar vienas marazmatikas, manęs, jog turi teisę spręsti už kitus žmones. Kai žmogus pats reikalauja mirties, jam būtina padėti. Žinok, aš norėjau išspręsti tokį pažadą iš tavęs.

– Kad padėčiau tau nusižudyti?
– Jeigu to prireiktų. Taigi aš būtinai tau padėsiu – jeigu to prireiks. Gersi kavos? Ar vandens?

– Vyno. Tavojo bordo.

– Tai neteisinga, – atsisaukė Juozas jau iš virtuvės. – Nugyventi su žmogum penkiolika ar kiek metų, o paskui mirti vienutelei. Tikrai tau padėsiu.

– Juze, juk žmogus visada vienas. Didžiąją gyvenimo dalį skiria šitai esminei tiesai nuo savęs nuslėpti.

– Žmogus yra bandos gyvulys, Nora, – Juozas grįžo jau su taurėmis ir atkimštu buteliu. – Galbūt kaip tik todėl mirti nori kuo toliau nuo kitų. Kaip šuo. Arba dramblys.

– Jautiesi esąs dramblys?

– Veikiau jau šuo. Mastifas.

Jiedu gurkšnojo vyną ir pakvaišusiems šiltos žiemos paukšteliams čiulbant šnekėjosi apie gyvenimą, mirtį ir merdėjimą. Apie savižudžius samurajus ir savižudžius lemūrus. Apie tūkstantmečio pabaigą ir metų laikų susimaišymą. Šiltnamio efektą ir pavasario paukščių balsus viduržiemį. Po kiekvieno gurkšnelio Norai palaimingai svaigo galva, kiekvienas svaigulio pliūpsnis tarsi antspaudas užtvirtino muzikinės pokalbio temos pabaigą. Juozas apie kiekvieną naują dalyką prašnekdamas vis kitokiu tonu, vis kitokiu ritmu. Kalbėjo apie moterų organizmo ypatumus ir vyriškų hormonų įtaką pasauliui. Apie nukvaišusios kultūros žalą žmogaus psichikai ir lietuvių tautos dvasinę impotenciją. Apie mastifus, airių vilkšunius ir buldogus. Apie mirtį Paryžiuje, mirtį Romoje ir mirtį Venecijoje. Apie viską ir apie nieką – kol žodžiai paliko suvis nebesvarbūs, guodė pats kalbėjimo ritmas, rami žodžių muzika. Nora griežtai atsisakė palydima, atsisakė ir taksi, norėjo ir atgal grįžti pėsčiomis, pamatyti Vilnių kitokiu, kiek apsvaigusiu žvilgsniu.

– Jei vis dėlto nuspręstum išeiti čia, Vilniuje, – pratarė Juzė kimiu balsu, – būtinai paskambink. Aš tikrai paduosiu tau paskutinę stiklinę vandens toms tabletėms užgerti.

Iškart skubiai uždarė duris, gal kad nematytų Noros ašarų. Ji praverko ne iš dėkingumo ar graudulio – tiesiog išleido laukan šešias dienas tvinkusį jaudulį. Leidosi nuo kalno žemyn, nesirinkdama kelio. Kojos ėjo pačios, tikriausiai jos gerai žinojo, kur eina. Jei būtų

pasukusi kairėn jau pirmoje pakalnėje, Pylimo gatvėje – būtų iškart pasukusi namų link. Bet ji patraukė tiesiai. Jei būtų pasukusi dešinėn Vilniaus gatvė – būtų patraukusi tiesiai į viešbutį. Bet ji nuėjo Liejykos gatvele dar žemyn. Iš pradžių pamanė, kad kojos ją veda į universitetą. Kad jos kūnas nesąmoningai nori atsisveikinti su tais senais rūmais. Tačiau kojos ją paprasčiausiai apgavo. Nenužingsniavo tiesiai, išnaudojo paskutiniąją galimybę ir pasuko į Totorių.

Nora nebandė savęs atkalbinėti ir visiškai neplanavo, ką pasakys Rimui, jei ras jį namuose. Galbūt kris prieš jį ant kelių ir pradės jam melstis, plauti jam kojas ir šluostyti savo žilstančiais plaukais. Galėjo šitai padaryti. Galėjo maldauti šamaniškų galių ir antgamtiškos pagalbos savo pūvančiam kūnui. O galbūt išdidžiai įskries vidun kaip sena giltinės draugužė ir vien smerkiamai nužvelgs jį iš aukšto. Šitai jį labiau galėjo pasielgti. Galbūt apskritai priims tylėjimo įžadus ir nieko jam nebeapasakys ligi pat mirties.

Jų kiemas išliko toks pat. Nuo lenkų laikų kapsintis čiaupas tebekapsėjo, paliegę belapiai medeliai tebetiesė gležnas šakas į žemą švininį dangų. Rimo dvasia girgždėdama sklandė palei namų sienas, tarpais į kurią nors atsitrenkdama. Galbūt net pati jo dvasia buvo absoliučiai prisigėrusi, kaip jis pats pastarųjų naktų sapnuose. Jau kildama laiptais, Nora pagalvojo, kad liūdnas sugrįžimo spektaklis visai netektų didybės, jei Rimas būtų pakeitęs spynas. Neliktų jokio gražumo, jei tektų stovėti prie durų ir įkyriai skalambyti: jis niekad neskuba atidaryti.

Spynos buvo tos pačios, o jos rankinuke skambčiojo nekantraujantys raktai. Žinoma, jie išsoko į rankinuką visai netyčia. Jų ten neturėjo būti, tačiau dabar jie su džiugesiu įsliuogė į spynų skylutes ir erotiškai įleido ją vidun. Koridoriuje viskas atrodė daugmaž įprastai, Nora tik užuodė stiprių naujų kvapų. Neskubėdama perėjo didįjį kambarį, bet knygos iš pavargusių lentynų jos laiku nesustabdė. Ji įžengė į miegamąjį visiškai rami, nors jau tarpduryje iš kvapų, garsų bei šiugždesių daugmaž nujautė, ką išvys.

Rimas jau buvo likęs vien dryžuotomis boksiningo trumpikėmis, Nora abejingai konstatavo, kad vis dar prižiūri savo kūną: jo liemuo buvo visai neaptukęs, veikiausiai net gerai treniruotas. Jis bejėgiškai klestėlėjo ant kuštetės ir nieko nesakydamas susiėmė rankomis galvą. Priešais jį stovinti mergina buvo neįtikėtina jaunutė

ir gan iššaukiančios išvaizdos: aukšta ir liauna, įžūliomis pernelyg daug visko mačiusios ir patyrusios jauniklės akimis. Tokios plėšrios jauniklės filmuose be gailesčio žudo žmones.

Nora sąžiningai pripažino, kad toji snarglė tikrai nėra kokia šliundrelė. Jos apatiniai buvo prabangūs, tas jau koridoriuje ją pasitikęs aromatas irgi kainavo nepigiai. Merginos krūtinė buvo iškili, o veidas tik vos vos padažytas. Ji visiškai nesijaudino, nė nekrūptelėjo, tik mažumą nustebusi žvelgė į Norą per petį, grakščiai pasukusi galvą. Joje buvo šiek tiek plėšraus žavesio, bet gal daugiausia malonaus jaunatviško grakštumo. Ji laikė galvą išdidžiai, jos žvilgsnis buvo ramus ir begal savimi pasitikintis. Ji nesijautė Rimo namuose šeimnininkė, tačiau nelabai suvokė, ko čia reikia Norai, kuri apskritai nebeturėjo teisės šiame pasaulyje būti kokio nors žmogaus, daikto ar vietos šeimnininkė.

Ką nors daugiau Nora nelabai teįžiūrėjo. Ašarų tikrai nebuvo daug, bet jos vis vien užliejo vaizdą švelnia migla. Ji negirdėjo, kad Rimas būtų skubiai teisinęsis ar melavęs, negirdėjo net, kad ta mergina būtų suskatusi rengtis. Berods numetė ant grindų raktus, berods išlėkė į gatvę ir iškart užšoko ant tingiai urzgiančio laisvo taksi. Berods viskas buvo kaip tik taip, nors ji tikrai teprisiminė vienintelį dalyką: ūmai pervėrė aštrus skausmas prie stuburo – jis pagaliau paaiškino jai, ką atneša magiška šeštoji diena. Šeštoji diena atnešė Norai skausmą, nepataisomą dvasios sumaištį ir jau niekad nepasitrauksiančią visiškai artimos mirties nuojautą.

31. PAIKA PRAŽŪTIS

Rimas nepajėgė sau atsakyti, ar Noros užkluptas pajuto daugiau gaudulio dėl negrižtamai pražuvusios praeities, ar gūdaus ramumo dėl beužgimstančios slėpiningos ateities. Jo romanas riedėjo į priekį taip spėčiai, kad jis visiškai paskendo pramanytame pasaulyje ir nebelabai domėjosi savo realiais jausmais. Rimas Vizbara buvo kentauras, gyvenantis tikrovėje tik viena savo puse – nė pats nebežinojo katra.

Tai turėjo būti knyga apie kūrėją, kurio sutvertas pasaulis pamažu griūva ir eizėja. Juo labiau jį sergėji, ramstai ir klijuoji – juo spė-

riau griūva, kol galiausiai palaidoja patį kūrėją. Tai turėjo būti liūdnas bliuzas apie nerandantį sau vietos nykioje Žemėje angelą. Isteriškas *free jazz* gabalas apie savim pasitikintį demonišką, niekaip neįstengiantį nepagydomai susargdinti pasaulio. Jis kvėpė gilyn į plaučius, gilyn į pačią sielą gniuždančiai ryškų Gretos kvapą ir niekingai gėdijosi jos paklausti, kokie čia kvapai.

Sutiko ją vos paršliaužęs iš Varšuvos, vakarais dar tebeslankio-damas po barus ir tolydžiam lėtam atsigavimui gurkšnodamas lengvą alų. Buvo liūdnas ir išvargęs, o smegenys kone sustojusios ar bent jau smarkiai užsikimšusios. Bet rašė jis karštligiškai, rankos visai nebespėjo paskui tų neva užstrigusią smegenų mintis – matyt, tos mintys buvo užkonservuotos dar iš tų laikų, kai smegenys veikė kaip slaptingas jokio laiko nerodantis laikrodis. Tikriausiai visa tai buvo užkonservuota, nes dabar smegenys gimdė vien siaubus, vizijas ir lengvas haliucinacijas – šitai buvo neišvengiama ir netgi būtina jo knygai. Be vizijų ir haliucinacijų nebūna gerų romanų. Kaip ir be lengvo alaus pavakare: rankų pirštus vis vien jau traukė mėšlungis, jis fiziškai nebepajėgtų surašyti dar daugiau teksto. Ta mergina įgriuvo į barą su šutve draugų, tačiau iškart nuo jų atsiskyrė ir džiugiai pamojo jam ranka. Kai prižiūrgliojo prie jo staliuko, buvo kuo plačiausiai išsišiepusi. Žinojo, kad jos vardas Greta, miglotai prisiminė pranašavęs jai žavingą ateitį prakeiktame ro-tušės pokylyje, tačiau nežinojo, ko dar prikūrė ar prižadėjo.

– Nu, geras! Ko neatėjai? Kur buvai išvažiavęs? Skambinau tau gal savaitę.

Ta mergiotė buvo padaras iš miglų ir prapulties pasaulio, kuria-me jis tikrai lankėsi, bet dabar visiškai nieko neprisiminė. Su ta mer-gina derėjo elgtis itin atsargiai, apgraibomis išsiaiškinti, kas tame prapulties ir absurdo pasaulyje su juo dėjosi. Gretos akys buvo mil-žiniškos ir visada nustebusios, šviesiai pilkos spalvos. Rimas gerai prisiminė daug syk norėjęs ją palytėti, daug syk veik nepadoriai spoksojęs į ją kieme, iš tolo ją beveik įsimylėjęs, tačiau dabar nesu-sivokė, kaip jam toliau elgtis. Greta jį tujino ir elgėsi visiškai laisvai, tad jam teliko paklusti ir plaukti pasroviui.

Rimas Vizbara niekad nesutikdavo plaukti pasroviui. Jis priešinosi visiems įsakymams, nevykdė jokių pavedimų, į akis keikė visus vie-

šuosius autoritetus ir niekaip nepajėgė savęs numaldyti. Jo pašėliškos jaunystės šūkis buvo vienintelis: *contra torrentem*. Tokio kredo laikėsi ir gerokai pagyvenęs tolydžio jį kandžiojančiame pasaulyje. Niekad nemanė, kad pajėgtų plaukti pasroviui, tačiau jį geriau nei narkotikai pakerėjo ta neprilygstama mergina. Rimas pirmąsyk gyvenime visiškai netroško priešintis.

Ūmai paaiškėjo, jog plaukti pasroviui salsvai malonu: nereikėjo kanintis nei sukti sau galvos, pakako klausytis tos čiauškančios merginos didelėmis šviesiai pilkomis akimis. Ji atėjo pasaldinti jam visų šio prakeikto pasaulio netekčių kartėlio. O gal buvo piktųjų jėgų pasiūsta apmonyti jį ir iškvesti iš jo esmines būties paslaptis.

– Bet tu ir skaldei. Ir tam baliuj, ir paskui... Visi buvo apakę. Jau maniau, kad tave supakuos. Buvai jėgiškas, tėveli.

– Kaip kaip?

– Tėveli, – staiga mirtinai surimtėjo Greta, bet tik vieninteliui mirksniui. – Tu pats taip sakei. Sakei, kad auklėsi mane kaip tėvas ir dulkinsi kaip morčiaus katinas. Sakei, kad kitaip elgtis negali, kad tokia yra esminė tavo būties koncepcija.

– Ir?

– Kaip matai, aš čia, tėveli. Aš tavęs nuolankiai klausau.

Jos akys buvo ne tik milžiniškos, bet ir pamėkliškai gilios. Ne prarajos ar vandenynų duburio, o šviesiai pilkšvos miglos gilumu. Gretos žvilgsnis buvo mažumą apsiblausęs ir padūmavęs, tačiau dėl to tik dar slaptingesnis. Rimas buvo prisiautėjęs ir prišnekėjęs merginoms poetiškų nešvankybių ne pirmą ir ne dešimtą sykį, bet šįkart juto salsvą baugulį. Visai nenorėjo mandagiai atsiprašyti ir pavaryti tą merginą šalin, kaip buvo daręs dešimtis sykių. Jis troško Gretą palytėti, tačiau drovėjosi tarsi paauglys. Troško paliesti jos stačius petukus ir dar statesnes jaunutes krūtis, tačiau beviltiškai bijojo. Rimui Vizbarai virpėjo rankos – tikrai ne dėl seniausiai išsisklaidžiusių pagirių. Jį ištiko neapibūdinama siaubinga keistybė, kokios nebuvo patyręs jau šimtmečių šimtmečius. Prieš šitą merginą jis juto nenumaldomą virpulį ir troško kaip nors jai įtikti. Norėjo, kad ji kuo ilgiau pasilikėtų šalia.

– Nu, pasakyk man ką nors, Rimai. Paauklėk mane, tėveli.

Gretos lūpos judėjo vingriai, brėždamos ore kažį kokius magiš-

kus ženklus. Ta mergina tikrai galėjo išjudinti laiką, net jei ji buvo sustabdęs pats Rimas Vizbara. Ji buvo tokia stulbinamai nedarni, kad tų nederančių dalių visuma pribloškė ir varė ji iš proto. Jo vis aiškiau kylantis jausmas išties buvo beprotybė. Rimas neturėjo nė menkiausios nuovokos apie septyniolikmečių pasaulį nei jų gyvenimo būdą. Absoliučiai nepažinojo Gretos, nieko neišmanė apie jos siekius, troškimus ar bent jau įpročius. Ji tikrai neatrodė kaip tuščias lapas, kuriame gali prirašyti ko tinkamas. Ji buvo nelyg šiugždantis pergamentas, kuriame jau pripiešta galybė hieroglifų, šiuos pirmiausia ir derėtų perprasti. Rimas žinojo, jog daro nedovanotiną klaidą, tačiau prabilo pamėkliškai rimtai, praleido vienintelę progą paversti viską kvailoku alkoholinio siautėjimo pokštu.

– Aš vedęs, Greta, nors su žmona senokai nebegyvenu.

– Žinau. Tu jau sakei.

– Aš neturiu vaikų. Jokių tavo amžiaus dukrų nei sūnų.

– Žinau. Tu jau sakei. Sakei, kad neleistina nors vieninteliu vietėliu padidinti šiame pasaulyje vizbarų ar vizbaraičių kiekį. Sakei, kad tokia yra tavo dorovinė koncepcija.

– Klausyk – klok iš karto. Ką aš tau dar sakiau?

– Daug daug ką, Rimai, – Gretos balsas vėl pasidarė mirtinai rimtas. – Sakei, kad man reikia plaukti į begalybę. Toli toli, net už horizonto. Mokei, kad užsimerkus reikia ne tik matyti vaizdus, bet ir girdėti žodžius. Tampei man ausies speniuką ir sakei, kad norėtum kyboti ant jo kaip auskaras. Šitas buvo labiausiai *cool*. Dar baisiai krūtas buvo tas... Pala pala... Kad aš esu jėga... ne, galia, išjudinanti visą pasaulio mechanizmą. Kad be manęs pasaulis sustotų. Va kaip. Per visą gyvenimą man niekas nėra tiek visko prisakęs, kiek tu prisakei per vieną vakarą. Aš tavo vergė, Rimai. Ką paliepsi – tą padarysiu.

Tą mirksnį Rimas dar galėjo išsilaisvinti. Tačiau paskui ji padarė tai, kas galutinai supančiojo jam ir rankas, ir smegenis. Švelniai paėmė Rimo rankas ir ėmė jas bučiuoti, visai sumazgė jo plaštakas tais gosliais bučiniiais. Jos lūpos buvo putlios ir drėgnos, ji nubučiaavo ir nulaižė jam delnus, paskui kiekvieną pirštelį atskirai, paskui vėl delnus, galiausiai labai atsargiai apglėbė lūpomis kairės rankos didįjį pirštą, tik vos vos kedendama liežuviu jo galiuką. Rimas nebeprišiminė, kada moteris šitaip atsidadusiai bučiavo jam rankas – galbūt apskritai niekuomet.

Vėliau, kai pirmąsyk pats palytėjo Gretą, jį pribloškė slaptų jos kūno virpėjimų puokštė. Ji stovėjo rami, kiek susigūžusi, bet jos kūnas netilpo Viešpaties skirtoje formoje, rodė, stengiasi iš tos ribotos formos išsiveržti. Medžiaga, iš kurios buvo sutverta ta mergina, visąlaik nerimavo ir juduliavo visomis kryptimis susyk. Bet kokia jos kūno rimitis tebuvo akių dūmimas. Ji visąlaik virė, kunkuliavo ir vogčia virpėjo. Dar nebuvo išsirinkusi, kuo jai reikia pavirsti, galėjo virsti bet kuo – ragana, laume ar angelu.

Drąsiai palytėjo ją tik namuose, kai jiedu sustojo viduryje kambario, neapsispręsdami, ką toliau daryti. Ji laikėsi už jo rankos veik visą kelią, tačiau tuomet neišleido iš savo kūno tų goslių vidinių srovių – bent jau jis jų nepajuto. Kambaryje Greta apstulbusi nužvelgė knygas ir net susigūžė, lyg jos būtų ją apibarusios. Rimas droviai paėmė ją už pečių ir tik tuomet pagaliau pajautė visą nepakartojamų jos virpėjimų puokštę. Tai buvo unikali mergina, tokios daugiau galėjo ir nebesutikti. Greta nurengė jį pati, labai neskubiai, neištarusi nė žodžio, tik tolydžio kur nors pabučiuodama. Ji ir nusirengė pati, Rimas vien stovėjo ir gėrėjosi. Nusirengdama Greta irgi neskubėjo, tačiau nė kiek nesimaivė ir nevaicino striptizo. Tiesiog pamažu nusimetė rūbus, kurie jai kliudė. Dar liko su šilko marškinėliais, nors viena krūtis nejučia išsprūdo laukan. Greta pažvelgė į ją tarsi pirmąsyk išvydusi ir mažumą nustebusi, paskui užsitraukė atgal nusmukusį marškinėlių petuką.

Rimas jautėsi toks pakylėtas, kad Norą pamatė ne iš karto. Jautėsi sklandąs viršum grindų, ne itin bepriklaušas banaliai kasdienybei. Jis su neprilygstama galia rašė genialų romaną, jo kambaryje pusiau apsinuoginusi stovėjo unikali, netelpanti savo kūne septyniolikmetė mergina, kurią jis vis spėčiau ir beviltiškiau ėmė įsimylėti. Nora nebeturėjo kur įsiterpti, tačiau vis vien per jėgą įsibruko į pasaulį, kur jos nebereikėjo. Rimas nė nesumojo, ką jai sakyti, apskritai nenorėjo nieko kalbėti. Jis vis dar plaukė pasroviui, laukė, ką darys kiti ar veikiau kitos.

Tos kitos elgėsi išdidžiai ir gracingai. Greta nespýgtelejo, nešoko rengtis ir kvailai neišraudo. Rimas tik dabar pamatė, kad jos trumpai pakirptos galvos laikysena prakilni it romėnės. Ji taip ir stovėjo didinga kaip deivė, kantriai laukė atomazgos, suprasdama, kad įvy-

kių eigai vadovauja ne ji. Vėl atvirtusi juodaplauke Nora nekėlė parodydo scenos nei isterijos, išvis nepratarė nė žodžio. Elegantiškai numetė ant kilimo raktus ir apsisukusi išėjo, netgi netrenkusi durimis. Rimas pasijuto visiškai išsikvėpęs, bet ir apsisprendęs, o gal kitų patūmėtas apsispręsti. Noros jis nesivijo ir nė nebandė sulaikyti.

– Čia mano žmona, – tepratarė dusliu balsu.

– Aš supratau. Ar galėčiau apsigobti tos tavo žmonos chalatu? Aš taip manau, kad šiandien tu jau nedulkinsi manęs kaip morčiaus katinas? Nebe ta nuotaika, argi ne, tėveli?

Rimas tepajėgė tik beprasmiškai numoti ranka. Jo smegenys tikrai buvo užsikirtusios, nieko jam nepaaiškino, nepasiūlė jokio sprendimo. Greta jam atrodė esanti dievų dovana, o gal net amžinybės siųstas išsigelbėjimas. Ligi tol ji buvo tik jaunas kūnas didelėmis į jį žvelgiančiomis pilkšvomis akimis ir grakščiomis jo klausančiomis ausytėmis. Nelauktai pasirodė, kad jo namuose be galo natūraliai vaikšto jauki mergina, kuriai jis kažkodėl yra reikalingas. Rimas Vizbara pamane, kad gal labiau už viską norėjo vėl tapti kam nors reikalingas.

Jeigu ligi tol dar nebuvo pasirašęs sau nuosprendžio, tą akimirksnį ryžtingai jį pasirašė. Jis paėmė Gretą už rankos, labai atsargiai ir švelniai pabučiavo į lūpas ir nuvedė prie rūbų spintos. Tą vakarą tikrai nesirengė mylėtis kaip katinas. Tačiau tarsi paskutinis pakvaišėlis pasiliko Gretą dar valandai, paskui dar keletui valandų. Nepagailejo jai pačių gražiausių žodžių, kokių tik buvo išmokęs per visą gyvenimą. Nepagailejo paties geriausio vyno, kokio tik buvo sukaupęs: atkimšo vienos pamišusios gerbėjos dovanotą butelį iš šatomargo serijos. Greta skanavo vyną godžiai, klausėsi ir klausinėjo jo godžiai – tas jaunatviškas gyvenimo godulys jam atrodė kaip stebuklas. Per tas stebuklingas valandas Rimas Vizbara galutinai pražuvo.

32. DIDYSIS LOŠIMAS

Jis pasijuto it sudužęs milžiniškas křištolinis ąsotis. Toks milžiniškas, kad jame ligtol tilpo visas šis miestas su visais jame zujančiais žmonėmis. Visas Vilniaus pasaulis, užsidaręs savo ekskrementų dėžutėje, tolydžio kaistantis ir artimiausiu metu pražūsiantis. Jame

tilpo net ir dalis išorinių galaktikų su beprasmiškai zyliojančiomis po dangaus skliautą žvaigždėmis. Bet ūmai viskas pažiरो kerštingai skambčiojančiomis šukėmis, visi vidiniai pasauliai susijaukė ir išsiveržė į laisvę. Galbūt tai buvo gerai tiems pasauliams, tačiau pačiam Rimui Vizbarai pasidarė beviltiškai bloga.

Jis jautėsi tuščias, beprasmis ir niekam nereikalingas. Jaudulingoji Greta vaikščiojo jam iš paskos tarsi jaunas šunytis, bet Rimui vis atrodė, kad ji apsimeta, kol kas neįsėjama tikslais vaidina žalingą ir pavojingą jam vaidmenį milžiniškame spektaklyje, kurio vienintelė neteisinga ir neįlemta dalis buvo jis pats. Išties dvi savaites jie taip ir nebepasiliko jo bute vienuodu. Vienąsyk Greta turėdavo būtinai eiti į madų peržiūrą ar repeticiją, kitąsyk jis pats nuo jos išsisukdavo, tarpais net ką nors negrabiai pameluodamas. Rimas Vizbara gėdingai bijojo pats sau pripažinti, kad vis labiau įsimyli tą smalsiai ir atidžiai geriančią jo žodžius merginą. Jis pamaži virto mažamečių tvirkintoju. Gašliu dvokiančiu ožiu – na ir kas, kad dvokė Kalvino Klaino „Obsession“.

Jie susitikdavo kavinėse ar tiesiog gatvėje, eidavo ar sėdėdavo jaukiai šnekučiuodami, nors jis bemat pamiršdavo, ką pasakęs. Rimas vien godžiai klausėsi jos, bandė perprasti tą veik nepažiniją priešais sėdinčią merginą. Greta čia kalbėdavo be paliovos, čia ilgą niūriai nutildavo, tarsi prisiminusi klaidą ją persekiojantį košmarą. Ją ūmai apnikdavo piktos dvasios – apie jas Rimas nieko tikro nežinojo, galėjo tik spėlioti apie slaptus Gretos skaudulius. Ji pati buvo niauri paslaptis, nors kartais nejučia išduodavo kokį stulbinamą dalyką. Lyg niekur nieko, be jokių kompleksų pasakojo apie savo neegzistuojantį tėvą, kurio visą gyvenimą ieškojo – tačiau vien vizijose ir sapnuose, savo beribėje sielos videotekoje.

– Tu galėjai būti mano tėvas, – pasakė tokiu balsu, kad Rimui net atšalo pirštų galiukai. – Bet nesi. Tu nebijok, nebijok, tu nesi man kaip tėvas. Jis visiškai kitoks. Aš užsimerkiu ir jį matau. Jis kaskart kitoks, bet tai tikrai ne tu.

– O koks jis?

– Dabar – didžiulis, prakaituotas ir plaukuotas, – kantriai aiškino ji užsimerkusi. – Trumpai pasikirpęs. Kumpa, kažkada sulaužyta nosim, su randu ant kaktos. Jis mane muštų. Labai gerai, kad jo nėra.

– O gal čia aš.

– Ne, – rodės, nuo galvos purtymo Gretai išlakstys į šalis akys. – Ne ne. Tu... Tu kaip angelas. Tavęs net nepačiupinėsi, supranti? Tavęs kaip ir nėra. Tu kaip drugelis... O mano tėvas toks... Sunkus ir žemiškas, supranti?

– Gal ir suprantu.

– Štai dabar jis nedidukas, – vėl aiškino ji užsimerkusi, – toks liūdnas ir nelaimingas. Gyvenimo nuskriaustas. Jis pro vonios durų plyšį slapčia žiūrėtų, kaip aš maudausi... Tiek to, šitoks galėtų ir būti. Aš jį paguosčiau. Aš juk gerutė.

Rimą stulbino pamėkliška jos regimų vaizdų gausybė. Greta vis bandė jam paaiškinti, kaip jos galvoje veikia ta nesiliaujanti videoteka, tačiau bemat pati susipainiodavo. Tuomet nudėbdavo jį tokiu žvilgsniu, kad jam pasidarydavo karšta. Ta mergina išvien kunkuliavo ir gyveno gyvenimą, kurio jis nepajėgė nė įsivaizduoti. Ačiū dievams, ji nesistengė paikai jį nusitempti į savo ekstazinius technokosmosus – Greta buvo išmintinga, nė nebandė jo pažindinti su kitomis manekenėmis ar klasės draugais. Apie jos kasdienį gyvenimą veik nieko nežinojo – tik tiek, kad jau baigia mokyklą ir gal studijuos vadybą. Kad dievina prabangius, o ypač retus automobilius. Prie kiekvieno tokio sustodavo, ne tik apžiūrėdavo, bet ir apglostydavo – tarsi gyvą padarą.

– Mažulis, – švelniai sakydavo, – beemvuškės roudsteris. Vienui vienas pamestas vidury miesto. Reikia gi šitaip...

Rimas jos geidė ir bijojo. Jis buvo sudužęs milžiniškas ašotis, į kurį dabar bandė sulįsti naujoviškas ir mirtinai pavojingas pasaulis. Vaikščiodamas su Greta, jautėsi tarsi vedžiotųsi jauną panterą ar suvis nežinomos kilmės, tačiau neabejotinai plėšrų gyvūną. Tas gyvūnas buvo absoliučiai nenuspėjamas ir kiekvieną mirksnį galėjo sudraskyti Rimą į gabalus. Visa siela juto, jog kažkas tikrai nori sudraskyti jį į gabalus. Kad slaptieji sapnų rūsio kankintojai jau galanda klaikius nikeliuotus skausmo įnagius.

Iškritęs iš sudužusio ašotio pasaulis pasišiaušė prieš jį patį ir stengėsi jį banaliai fiziškai sunaikinti. Rimas Vizbara pasitikrino visas savo bankų sąskaitas. Pinigų liko kokiam pusmečiui saikingo nuobodaus gyvenimo – jokių jaunų mergaičių ir jokių girtuoklyščių

užsieniuose. Tikėtis pajamų už naująjį romaną buvo naivu ir kvaila. Niekas tuo tarpu negrasė jam ir naujais vertimais Europoje. Rimas ūmai panoro susigražinti šlykščiai pavarytą šalin vertėją Gunarson–Larson, pulti prieš ją ant kelių ir maldaujamai išbučiuoti rankas. Panoro pulti ant kelių prieš visus redaktorius bei leidėjus, kurių pasiūlymus išdidžiai ar net paniekinamai atmetė per pastaruosius metus. Beveik apsisprendė per Gretą ieškotis ryšių televizijose ir prasimušti į eterį su kokia superidiotiška laida. Apėjo visų kultūros laikraščių bei žurnalų buhalterijas, susirinko honorarus už keletą mėnesių ir su siaubu pamatė, kad laiko rankose septynis šimtus be keturių litų. Siaubas jį apėmė todėl, kad išeitis teliko vienintelė. Įtarė, kuo visa tai baigsis, tačiau jėgų atsispirti lemčiai neturėjo. Nedera kovoti su lemtimi, jeigu gerai žinai, kad vis vien jai neatsispirsi.

Kai kurie Rimo Vizbaros vidiniai gyventojai buvo labai plepūs ir įkyrūs. Kai kurie buvo nelemti moralistai ar pedantai. Tačiau Rimas Vizbara beveik niekada jų nepaisė ir įžūliai neklausė jų pamokymų. Turbūt todėl jis ir buvo rašytojas. Rimas niekad nesusiliejo ir nesutapo su savaisiais vidiniais gyventojais. Išlaikęs deramą atstumą, jis vien kruopščiai fiksavo tų vidinių padarėlių gyvenimą. Tie vidiniai padarėliai draudė jam eiti ten, kur jis rengėsi eiti – tačiau Rimas nė akimirsnį nepamanė jų klausyti.

Jeigu nepaisė jokių išorinių prisakymų nei paliepiamų – kodėl būtų turėjęs klausyti įspėjimų bei bauginimų, sklindančių iš jo paties vidaus?

Tą pavakarę be tikslo slampinėjo po Senamiestį su grėsmingąja jauna pantera, gūždamasis iš baugulio, tačiau niekaip negalėdamas atitraukti nuo jos rankų. Rimas tiesiog tirpo, negalėdamas nuo jos atsiplėšti. Arba laikė ją už pirštukų, arba už liemens, arba apglėbęs per pečius. Siurbė tos jaunos panteros energiją, tik šitaip ją ir su-tramdė. Tačiau visiškai nebegalėjo jai atsispirti, buvo sutežęs kaip medūza. Jei Greta būtų prirėmusi jį prie sienos kur skersgatvyje – būtų galėjusi išnarstyti jį dalimis, Rimas nė nebūtų pasipriešinęs. Ji galėjo daryti su juo ką tinkama. Ačiū dievams, ta pavojinga pikty dvasių apnikta laukinukė šito nežinojo.

Jiedu sustojo Pilies gatvės pradžioje prie milžiniško juodo visu-

reigio nikeliuotais ratlankiais bei langų apvadais. Tas automobilis buvo didžiulis kaip namas ir tikriausiai kainavo ne mažiau už gerą namą. Jo ratų padangos buvo gal pusmetro platumo, jis atrodė grėsmingas ir netgi žudikiškas. Stūksojo įžūliai užvartytas skersai šali-gatvio, didingas ir nepajudinamas. Naujojo lietuviško pasaulio es-mę išreiškė šitokie automobiliai monstrai. Greta kaip visad prara-do amą ir atsargiai glostė to monstriško džipų milžino dureles. Ta-čiau šįsyk Rimas Vizbara ir pats palytėjo dar šiltą visureigio kapotą. Tai buvo ženklų ženklas, nurodęs jam, ką toliau daryti. Tai buvo lemtingas palytėjimas, nes tas žudikiškas automobilis priklausė Žil-vinui Poškai. Tai buvo dvigubai lemtingas palytėjimas, nes jis ap-sprendė viską, kas paskui nutiko. Poškos mažieji pagrindiniai loši-mo namai buvo čia pat, kieme už penkiasdešimties žingsnių. Lan-gelis masyviose duryse prasivėrė vangiai, bet akys kitapus jo buvo skvarbios ir negailestingos. Rimą apsauginis iškart atpažino.

– Mergina? – perklausė mandagiai, bet kietokai.

– Visos garantijos, – dieviškai pamelavo Rimas. – Galit kviesti Žilviną.

– Bosas užkandžiauja, – kiek atlyžo apsauginis, lėtai atšaudamas sklendes.

Jie buvo smarkiai įsislaptinę ir užsibarikadavę, bet viduje buvo šviesu ir skaidru – taip gali būti tik tokiaame mažyčiame kazino. Žmo-nių prisirinkę daug, nors anaip tol ne visi buvo tikrieji lošėjai. Vėl mėslungiškai sugriebęs Gretos ranką, Rimas veik iškart pasigailėjo to meilės judesio, nes jau priebutyje susitiko kolegą, vieną pavojin-giausių šito miesto rašytojų. Žilaūsį, pamaži plinkantį metafizinį Rimo Vizbaros priešą. Ričardėlis kaip visad žvelgė į dausas, tačiau kaip visad matė daugiau, nei priderėtų matyti. Mirksniu įvertino Gretos amžių ir išvaizdą, mirksniu padarė išvadas ir pamėkliškai rimtai ištiesė Rimui ranką.

– Žmonija įvertins tavo nuopelnus, – pratarė kiek ironiškai. – Per-skaičiau tą tavo esė apie pasišventimą. Niekas jo nesupras.

– Tu juk supratai.

– Galbūt supratau. Dar penkiolika smalsių snukučių šį tą supai-sė. Tačiau visi kiti... Pasišventimas – ne šio laikmečio sąvoka. Tu sprogdini atominės bombas, kurių niekas nė nepastebi. Gaila išeik-votos energijos.

– Daug turiu, – burbtelejo Rimas.

– Matau, kad dar jautiesi jaunas. Gerai, sėkmės.

Ričardėlis grakščiai pasišalino, net nesusipažinęs su Greta. Galėjai vertinti šitai kaip ypatingą taktą, tačiau žinant meilų ir prielankų jo būdą – veikiau kaip rafinuotą Gretos ar paties Rimo paniekinimą.

– Ką čia veikia Gavelis? – irzlokai užklausė paslaugiai besišypsancio kelnerio.

– Ponas Ričardas derino naują blekdžeko statymų sistemą.

– Daug pralošė?

– Ponas Ričardas nepralošia. Jis tik išlošia: kartais labai menkai – tačiau vis vien į plusą. Pinigų mes iš jo neuždirbam – tik pelnom šiokią tokią reklamą.

Greta apspangusiomis akimis dairėsi aplinkui ir net tirtėjo iš nekantrumo. Rimas bijojo paleisti jos ranką, kad ištrūkusi iš jo priežiūros ta nenustygstanti, netverianti savo kūno formoje būtybė neišvartytų čia visų stalų. Išlošti menkai, bet vis vien į plusą Rimas Vizbara nesirengė. Jo kredo skelbė: viskas arba nieko. Jis buvo nenugalimas kaip mažas nervingas viešpatukas, nes dargi žiauriai pralaimėjęs galėjo įtikinti save, kad jo rankose liko slapta, niekam kitam nežvelgiama pergalė.

Atsargiai pradėjo prie blekdžeko lošyklos, pamaži įsisiūbuodamas, nes tikrąją kosminę rimtį bei Visatos suvokimą tegali atnešti ruletė. Mūzos reikalavo, kad jis loštų, dar kartą susikautų su savo lemtimi. Tik susikovęs su ja, tegali tą nelemtą lemtį nugalėti. Triskart pagrečiui pralošė, vis dvigubindamas statymą, tačiau galiausiai susišlavė viską ir liko su keturiais papildomais žetonais rankoje. Atidavė juos Gretai kaip laimingą talismaną. Nenuleido nuo jos akių: jis lošė vien jai, kaip kad muzikantas griežia vien savo išrinktajai.

– Aš tave myliu, Rimai, – kuždėjo Greta jam į ausį. – Tu čiotkas čiuvakėlis, nors ir esi man tėvas. Aš tave myliu.

Jai tikrai nederėjo šito sakyti, tačiau ji buvo tiesiog per jauna, kad suvoktų gelminį tų žodžių pavojų. Mylėti Rimą Vizbarą reiškė panirti į prapultį. Jis tikrai nelinkėjo tai mergaitei jokios nelemties, tačiau negalėjo ir likti ramus, kai jam šitaip kuždama į ausį. Švelniai įsisiurbė jai į lūpas ir atsidusęs grįžo atgal prie lošimo. Mūzos norėjo, kad jis loštų. Dvigubai, dvigubai ir dar sykį dvigubai. Jis triskart pagrečiui išlošė, paėmęs po penkias kortas. Penkias! Ko-

kias penkiolika minučių jis laikė rankose žetonų už keletą tūkstančių, paskui galingai smigo. Tai buvo tikrai klaidus smigimas – visai kaip jo gyvenimo kelyje. Rimas skubiai peršoko prie jau pradėjusios suktis ruletės, šiek tiek atsilošė, tačiau dar nepasiekė nei rimties, nei pusiausvyros. Be tobulos rimties jam nederėjo trimis ėjimai pastatyti visko, tačiau tokia paprasta išmintis dažniausiai aplanko pernelyg vėlai. Ūmai jis atsitokėjo nuogutėlis – liko nebent tie keturi laimingieji Gretos žetonėliai. Jis dar buvo pakaltinamas ir blaivaus proto: keturių Gretai dovanotų žetonų talismanų nelietė. Tačiau po truputį kvaišo: absoliučiai beprasmiškai įsigeidė žaisti į skolą, pabandęs užstatyti kredito korteles.

– Jokių čekių, Rimai, – abejingai pasakė jam išniręs iš tamsybių Žilvinas Poška. – Jokių kredito kortelių, aukso nei brangenybių. Ar iš mėnulio, Rimai? Ar girtas? Čia ne lombardas, čia rimta vieta. Juk puikiai žinai principus: gryniesi, gryniesi ir tik gryniesi.

– Senam klientui! Draugui, galima sakyti, – Rimas jau visai nusi-kvailiojo.

– Senam klientui darau nuolaidas, įleisdamas jį čia su keistoka mergaite. Dar padarysiu nuolaidą: mano vaikinai palydės tave ligi bankomato. Pasiimk, kiek gali. Lošk, kol gali. Tu ne mažas ir žinai principus, Rimai. Antraip...

Jis dar buvo blaivaus proto: nebandė aiškintis, kas nutiktų, pasiėlgus antraip. Su asmens apsauga tarsi koks gangsteris ar premjeras nutipeno skersai gatvės ir nusiskalbė dukart po penkis šimtus – daugiau bankomatas nedavė. Grįžęs atgal, nebesėkė akimis Gretos: gurkšnodama šampaną, ji pokštavo su pačiu Poška. Jos trumputė juoda suknelė vinguriavo tarsi gyva, varydama iš proto visus vyrus salėje. Tačiau ją sergėjo Žilvinas Poška, dėl jos galėjo būti ramus. Deja, šito negalėjo pasakyti nei apie save, nei apie savo pinigų.

Rimas Vizbara vaizdavosi sunkiai kopijas į kalnus. Uolų šlaitai buvo drėgni ir slidūs, tarpais padengti ledu. Kuprinė nepakeliamai slėgė nugarą, alpenštoką spaudžianti ranka tolydžio tirpo. Žinojo, kad suklysti jam nevalia, nes kopė į kalnus vienui vienas. Aplinkui tvyrojo lengva ūkana, nuo drėgmės mažumą suko kaulus. Tačiau visai netoli stūksojo viliojanti snieguota viršūnė. Rimas žinojo, kad jos artumas yra apgaulingas, kad ligi jos dar teks eiti valandų va-

landas, tačiau kalnų beprotybė jau temdė jam akis. Nebenorėjo nieko regėti – vien tą viliojančią viršūnę.

– Pastatyk už mane, – nebežinia kelintą sykį paliepė Gretai. – Ant keturiolikos. Ir ant keturių skaičių – čia. O paskui zero.

Jau seniausiai nieko nebeskaičiavo. Žetonų krūvelė prie jo plaštakų visai sutirpdavo ir vėl ataugdavo – ji pati atrodė nelyg mažyčiai kalnai. Regis, kažką skaičiavo pati Greta: ji nuolat čia balo, čia rauda, čia be žado suplodavo delnais. Rimas žinojo, jog vis dar ropščiasi pirmyn. Jis dar turėjo kvapo. Rimas Vizbara privalėjo laimėti sudėtingiausią pasaulyje triatloną. Jau perplaukė jūras marias, jau be miego prasėdėjo ilgą naktį ant dviračio, beprotiškai mindamas pedalus, teliko šiek tiek pabėgėti – gal porą šimtų kilometrų. Mūzos norėjo, kad jis laimėtų. Kitados davė joms priesaiką, dabar neturėjo teisės jų išduoti.

– Keturiolika. Ir keturiasdešimt keturi. Basta, kol kas daugiau nestatyk.

Jis pralošė, paskui dar ir dar kartą pralošė. Gerai regėjo perbalusį Gretos veidelį, atidžiai žvelgė į ją ir spėliojo – ar tai jo gyvenimo dovana, ar jo gyvenimo nelaimė. Geidė ir troško tos merginos stulbinamai nedarniais judesiais ir neįmanomai stačiomis krūtimis. Jis privalėjo išlošti ją iš paties likimo. Lemtis kol kas laikė ją savo gniaūztuose, tačiau nežinojo, jog turi reikalą su pačiu Rimu Vizbara. Jau nesyk buvo įveikęs likimą ir privalėjo padaryti šitai dar kartą. Tik šitaip tegalėjo patvirtinti savo tikrąjį buvimą, visą gelminę rašytojo egzistenciją. Rimas Vizbara suprato, jog atėjo didžioji jo lemties valanda: privalėjo išlošti iš likimo Gretą.

– Maksimaliai. Ant vienuolikos, – pratarė tyliai ir romiai.

Jis jau nebekopė į kalnus, jis skriejo beore kosmoso erdve. Turėjo viską atlikti žaibiškai, nes bemat galėjo pristigti deguonies ir uždusti. Gretos veidas ištįso ir tapo beveik negražus. Salėje buvo jau apstu žmonių, kai kurie, regis, išsigando jo užmojų, tačiau kiti kaip tik subėgo prie ruletės, manydami iš jo uždirbsią. Žetonų ant stalo susirinko krūvų krūvos.

– Maksimaliai. Ant vienuolikos.

– Rimai, nereikia.

– Dar ant vienuolikos. O paskui zero.

Rutuliukas pasišvilpaudamas nustraksėjo padebesiais ir nusilei-

do ten, kur jam buvo paliepta. Vienuolika. Rimas jau nebebėgo baidijamojo triatlono etapo, jis ilsėjosi. Jis buvo angelas, kiaurai pramantantis žmones bei jų likimus. Jis buvo varganas dievas, regintis, kaip slaptinga ranka ugniniu raštu išvedžioja ant sienos skaičius. Po vienuolikos toji ranka parašė dvidešimt septynis.

– Dvidešimt septyni. Maksimaliai, viską, kas ant stalo.

Žmonės aplinkui nė nekėpavo. Jie buvo negyvai apstulbę. Rimas Vizbara pagaliau atrado neįkainojamą dievišką rimtį, jis nebespėliojo, jis tiesiog kartojo ugnies mūzų jam parašytus skaičius. Septyniolika, o paskui vėl vienuolika. Tie vienuolika galiausiai pribaižė visus, visą užgniaužusį kvapą lošėjų pasaulį.

– Stop. Bankas bankrutavo. Nebėra žaidimo. Stop žaidimui.

Jis matė, kaip dreba Gretos rankos. Matė, kaip nejučia šluostosi prakaitą kažkokie nepažįstami jam žmonės. Ramūs čia buvo tik jis pats ir Žilvinas Poška, stovintis tiesiai priešais jį.

– Daugiau aš nelaikau net ir seife, – pratarė šis dusloku balsu. – Ligi šiol vidury dienos neprireikdavo.

– Bet aš nenorėčiau sustoti, – Rimas atsisaukė perdėm mandagiai, kone saldžiai. – Čia kazino ar kas?

– Čia kazino, Rimai. O aš jo savininkas. Galėčiau tiesiog šiam vakarui suvynioti meškeres. Bet aš tau siūlau dar vieną žingsnį. Lemiamą žingsnį. Žinoma, jeigu tu ryžtingas žmogus.

– Aš nei ryžtingas, nei bailus. Tiesiog šiandien mane palaiko dievai.

– Džiugu. Siūlau vienąsyk mesti kortas iš viso banko. Arba tu išloši, ką numatęs, o mes šiai dienai užsidarom, arba lieki nuogas, o pasaulis lošia toliau. Tik jau be tavęs.

– Aš nenorėčiau sustoti, – romiai pakartojo Rimas.

Stebėjo tolesnį vyksmą tarsi kokiam filme. Iš susijaudinimo pasaulio spalvos apiblando, tad filmas atrodė juodai baltas. Žilvinas Poška atplėšė naują kortų kaladę, demonstratyviai perpašė, pakišo bent keletui žiūrovų perkelti ir kruopščiai pamėtė po dvi kortas. Lyg kažkieno svetimos, visai ne jo paties rankos paėmė viršutinę ir pakėlė prie Rimo akių: vynu dama. Toji juodukė be abejo buvo Nora, nelauktai atėjusi jam padėti. Vadinas, gulinti ant stalo korta buvo Greta. Dvi damos jau reiškė išlošimą – tuo Rimas neabejojo. Neįmanomai šaltakraujiškai Poška atsivertė devyniolika ir vos pastebimai gūžtelėjo pečiais. Dar svetimesnė nutirpusi Rimo ranka

abejingai atvertė būgnų damą, vieningas susirinkusiųjų atodūsis nustelbė Žilvino Poškos griežimą dantimis.

– Atsiprašau, ponios ir ponai – mūsų mažasis kazino šiandien nebeveiks. Ačiū labai ir atleiskite. Paguodai pasakysiu, kad esate epochinio laimėjimo liudininkai. Čia mažiausiai pusė milijono. Labos nakties visiems, o gal – malonaus vakaro kur kitur.

Publika subruzdavo skirstytis, kažkokie pusiau pažįstami bandė priipti prie Rimo, tačiau juos ramiai, bet ryžtingai nuvalė Poškos apsauginiai. Rimas Vizbara tikrai pasijuto didis: ne koks pasaulio pamištas ir paniekintas rašytojėlis, o tikras gangsteris ar ministras su rimta apsauga. Vangokai sulaukė, kol krupjė suskaičiuos galutinę sumą ir kreivai šyptelėjo išgirdęs: penki šimtai dvidešimt šeši tūkstančiai. Vangokai išsiropštė į milžinišką kaip namas Poškos visureigį ir tik tuomet susivokė, jog prie jo tebesiglaudžia Greta. Pagaliau suvokė, koks tą vakarą buvo svarbiausias jo laimėjimas. Jis išlošė iš ironiškų likimo deivių tą paslaptinę tėvo ir vyro ieškančią merginą. Dabar ji buvo jo Greta. Nebeliko jokių abejonių, kurlink veda jo gyvenimo kelias, kas jį tuo keliu lydės – bent jau pačiu artimiausiu metu. Rimas Vizbara nebesijautė vienas: jis turėjo savo romaną ir savo Gretą. Jis teisėtai išlošė ją iš dievų neteisėtame senojo Vilniaus kazino.

Pamanė, jog dabar priderėtų sustabdyti laiką. Jautėsi toks neįmanomai tuščias ir grynas, kad jam tikrai vertėjo sustoti ir šiek tiek pakyboti nebūtyje. Galbūt vertėjo netgi tyliai numirti, palaimingai išsisklaidyti erdvėje. Rimas ilgesingai svarstė tokią galimybę, bet ūmai pajuto, kaip Greta švelniai suspaudė jo ranką. Ta mergina skleidė gyvybės spindulius, ji be paliovos juduliavo ir mainėsi. Ji neleido laikui sustoti, o jei vis dėlto būtų jėga jį sustabdęs – bemat vėl išjudintų. Ji sukūrė Rimui ateities iliuziją, nes toji mergina ir buvo įsikūnijusi jo ateitis.

33. KRAUJOMAIŠA

– Šit ir teks truputį pabūti turtingam, – draugiškai tarė Žilvinas Poška, įvažiuavęs į priešišką žmogui ir net visai žmonijai Rimo namų kiemą. – Šimtas trisdešimt tūkstančių žalių – tau dideli pinigai, argi ne?

Pusė milijono litų neatrodė tokia jau fantastiška daugybė, tačiau

ties Rimas niekad nė iš tolo nebuvo regėjęs. Nebuvo vienusyk laikęs rankose nė dešimtadalio tokios sumos. Tai buvo visiškai nerealiaus, pasakiški pinigai. Rimas jų tikrumu dar nepatikėjo, niekaip negalėjo patikėti ir Gretos realumu: jam vis dingojosi, kad ji gali pranykti, tiesiog ištirpti tamsoje kaip kūrybinė haliucinacija. Kol kas ji nenyko: kartu su juo pakilo laiptais, skleisdama atkaklų ir įžūlų aromatą. Įžengusi į jo namus, nusivilko palatą ir vėl pasirodė visu gražumu. Jos išdidi trumpai pakirpta galva grakščiai pasisuko į Rimą, didelės akys spindėjo nuostaba ir švelnumu. Juoda suknelė dengė visiškai nedidelę dalį jos kūno, tačiau lygiai tiek, kad kiekvienas žiūrintysis imtų lėtai kraustytis iš proto, trokšdamas kuo skubiau tą suknelę nuvilkti.

Salsvoje kambarių prietemoje Greta atrodė vyresnė – visai brandi mergina, gerai suvokianti, ką daro ir kurlink eina. Jam nebereikėjo sukti galvos dėl to, ar ji bent jau sulaukė aštuoniolikos. Nebereikėjo priešintis jos aromatui, jos kerams, galėjo ramiai atsipalaiduoti ir leistis likimo tėkmės nešamas. Per pastaruosius dešimtį ar daugiau metų jokia mergina nekėlė jam tiek daug dvejonų. Privalėjo bent sau pripažinti: jokia mergina nepriminė jam neegzistuojančios dukters. Greta atrodė jam beviltiškai, tiesiog gniuždančiai artima. Nejučia vis pagalvodavo apie ją kaip apie dukrą. Kitą mirksnį jau geisdavo jos visa savo vyriška esybe, o galiausiai pasijusdavo jau visai gūdžiai – tarsi tikras tėvas, pagautas begeidžiant neleistino kraujomaišos akto.

Galbūt Greta buvo pernelyg jauna. Gal jis jau pernelyg paseno. O gal tiesiog veikė jo meninė fantazija, savižudos kompleksai ir egoistiška baimė būti atstumtam ar net išjuoktam. Dabar visos jo baimės tirpo stačiai akyse. Mūzos dovanojo jam Gretą, mūzos norėjo, kad ta mergina būtų vieno jo. Mūzos ne tik neprieštaravo – jos reikalavo, kad Rimas Vizbara panirtų į Gretą kaip į naują, įkvėpiančią amžinajai kūrybai pasaulį. Ji nebuvo šiaip mergina – ji buvo tyro įkvėpimo šaltinis, kuriame derėjo nusimazgoti savąsias kuriančias dvasios rankas. Arba bet kurią kitą kūno dalį. Rimas atkimšo paskutiniausią butelį gero vyno – berods kolekcinį „Chianti“. Jis niekur neskubėjo – prieš jį plytėjo ne tik visas vakaras ar visa naktis – ištisas kūrybingas ir pilnatviškas gyvenimas.

– Pavasarį, gal kokią gegužę, mudu nusikrisim į prabangiausią

turkų Rivjeros pensioną, – pažadėjo Gretai. – Pilnas išlaikymas ir visiška priežiūra. Švariausi Europoje pajūris ir jūra. Pakaifuosim.

Ji nė nesuplojo delnais, tik kilstelėjo antakius ir atsargiai nugėrė gurkšnelį vyno. Buvo panaši į atgijusią statulą, kuri dar neišmoko judėti ir gyventi kaip žmogus, dar privengia staigių judesių ir neatsargių mostų. Gretą vėl kamavo kažki kokios negeros dvasios.

– Tu nenorėtum nuskristi su manim į Rivjerą?

– Nežvelk taip toli. Viską sugadinsi.

– Tu bijai ateities? Tokioj jaunystėj?

– Aš nebijau ateities. Bijau dabarties. Aš dabar bijau – ne rytoj, supranti? Jeigu ištis bijau.

– O ko tu gali bijoti?

– Viskas nėra paprasta. Čia tik tau atrodo, kad aš perskaitoma kaip knyga. Mano gyvenimas nėra jau toks paprastas.

– Vyne teisybė, Greta. Išgerk ir giliai pajusk skonį. Giliai giliai. Užsimerk ir pajusk vyno prisiminimą – tyliai tyliai. O paskui atsimerk. Ir ką matai?

– Matau Rimą Vizbarą. Jo akys išvargusios, nes per daug spokso į kompo ekraną. Jis tikisi to kompo viduje sukurti ištisą pasaulį su galybe žmonių ir daugybe meilės.

– Ir daugybe neapykantos.

– Ir daugybe baimės. Jis kvailas, tas Rimas Vizbara. Priešais jį sėdi stebuklingiausia jo gyvenimo mergina – o jis dvejoja. Tempia gumą. Atidėlioja. Šneka apie tai, kur ją pakvies gegužės mėnesį. Taip jis ir liks su savo kvailu kompu ir kvailu romanu, o mergina nukeliaus sau. Kažkur kitur, su kažkuo kitu.

Tokia galimybė supurtė visą jo kūną lyg elektra. Jis nenorėjo apie tai nė galvoti – ką tik buvo išlošęs Gretą amžiams ir nesirengė jos niekam atiduoti.

– Neatiduosiu tavęs netgi tikram tėvui, – piktai pasakė. – Nekalbant jau apie kokius bernus.

– Gerai. Tik neskubėk. Ligi šiol tu man buvai kaip žaidimas, o dabar per greit daraisi labai jau tikras. Nebe drugelis... Net ne angelas. Gal dievas? Nežinau, kaip atrodo ir kaip elgiasi dievai. Bet man truputį baisu. Aš užsimerkiu, bet vis vien matau tave. Tavęs pasidarė per daug, supranti?

– Gerk vyną, – tepasakė Rimas. – Vyne teisybė.

Pats jokios teisybės perprasti jau nebesivylė. Dar prieš mėnesį buvo beribėje depresijoje skendintis vargšelis: žmonos pamestas, per visą gyvenimą nesusiradęs nė vieno tikro draugo. Šiandien tapo pusiau milijonieriumi su jaunute mergina prie šono, su genialios knygos juodraščiu kompiuterio kietajame diske – o rašoma knyga yra pats geriausias draugas, kokį tik gali įsivaizduoti. Toks draugas viską atleidžia, jis viską atperka, jis numaldo visus skaudulius. Katras Rimas Vizbara buvo tikrasis ir teisingasis – šiandieninis laimėtojas ar mėnesio senumo nuobodus savigrauža?

Gretos akys į tokius klausimus neatsakė. Ji buvo pamėkliškai rami ir veikiausiai vėl mažumą piktųjų dvasių apnikta. Ją reikėjo išgelbėti, kartu gelbstint ir save – visiškai neaišku, nuo ko. Rimas ūmai suprato, ką turi padaryti, koks stebuklingas raktas atrakintų Gretą, visas jos slaptingas dureles. Atsargiai suėmė jos laibapirštes plaštakas ir pakėlęs priglaudė prie lūpų. Dar pamanė, kad nemoka nuolankiai bučiuoti moters rankų, nes niekad gyvenime nėra to daręs. Tačiau nusižeminimas prieš Gretą pasirodė esąs salsvai malonus. Vergiškai bučiuoti jos rankas buvo taip gera, kad jis pamanė nieko daugiau iš jos ir nenorįs.

– Jėzaujėzau, – dusliai pratarė ji.

Bugštus balso tembras privertė jį atsimerkti ir pažvelgti į jos veidą, kaklą ir juodos suknelės iškirptę. Jos veidas buvo mažumą sutrikęs, tačiau pamaži atlyžo. Jos kaklas buvo įsitempęs, tačiau po truputį ėmė atsipalaiduoti. Rimas troško vergiškai nusižeminti prieš tą mergaitę, suklupęs bučiuoti jai rankas, o dar geriau – laižyti kojas. Ta mergaitė galėjo būti jo valdovė, galėjo šokdinti jį kaip tinkama, tačiau tikriausiai visai nenorėjo jo žeminti. Ji pamažu atitirpo ir kreivai šypsojosi, o jis jau žvelgė į Gretos iškirptę, trokšdamas jos jaunučių, neįtikimai stačių krūtų, geisdamas pasiimti jas sau, suvisam pasisavinti, visą laiką turėti greta ir uosti jų svaiginantį kvapą. Kaip kad užuodė tą kvapą dabar, įkniaubęs veidą tiesiai tarp jų, smakru jausdamas šiugždenančią suknelės medžiagą – ją bemat patraukė šalin, nes ji buvo visiškai nereikalinga. Visiškai nereikalinga čia buvo ir jos liemenėlė, kurią vikriai nusegė, kad pagaliau lūpomis bei liežuvio pajustų nepaprastą jaunų stangrių krūtų odos švelnumą.

– Jėzaujėzau, – pratarė Greta jau beveik svajingai, nors anaiptol ne nogsliai.

Nurenginėjo ją atsargiai ir be galo lėtai, nubučiuodamas kiekvieną apnuoginamą vietą taip dosniai, kad jam net apdžiūvo lūpos. Nesijautė viso labo nurengiąs merginą, vaizdavosi griežias svarbiausiąjį pasaulio *concerto grosso*, keičias planetų judėjimą dangaus sferomis, mažų mažiausiai – iš naujo atgimdąs visą savo suknistą gyvenimą. Mūzos turėjo būti juo pašėlusiai patenkintos – Rimas Vizbara vėl kūrė.

Jis sukūrė tą merginą aukštą ir liekną, išdidžios povyzos ir bedugnių šviesiai pilkų akių. Sukūrė ją nemokančią gražiai ar išmintingai kalbėti, tačiau sugebančią vienusyk matyti bent šimtą judančių, blyksinčių ir muzikuojančių vaizdų. Greta stovėjo miegamajame vien juodomis nériniuotomis kelnaitėmis ir atsidėjusi žvelgė, kaip jis laisvinasi nuo visiškai nereikalingų čia rūbų, kaip išsineria net iš trumpikių, parodydamas savo poetišką erekciją, kurią jau kažkada troško parodyti jai iš balkono. Norėjo nusmaukti jai ir tą paskutinį rūbų lopinėlių, bet ji švelniai sulaikė jo rankas, vėl kiek kreivokai šypsodamasi.

– Nieko nebus, tėveli, šito šiandien nebus... Bloga diena. Aš netik prisikimšusi paketų su sparneliais, aš išvis užsikimšusi skylutę, Rimai. Mano viduje tampaksas, tam tavo daikčiukui nebelieka vietos, supranti? Bet aš nepaliksiu bičo nelaimėj.

Rimas su šiokia tokia nuostaba žvelgė, kaip ji klaupiasi ir negrabiai ima jo vyriškumą į rankas, kaip mažumą raukosi ir žiūri kažkur į šalį. Greta jau žiojosi, bet šįsyk jau jis švelniai ją sulaikė, vėl pastatė ant kojų ir nusivedęs pasiguldė priešais save, kad gerai matytų veidą ir akis, o krūtine justų jos krūtų spenelius, kurie nė nebuvo kaip reikiant subrinkę – liko švelnūs ir svajingi. Bučiavo ją irgi svajingai, nors ir godžiai, norėjo tiesiog prie jos pasiglaustyti, pajusti savo kūnu jos kūną, nors tas stirksantis apačioje daiktas gerokai kliudė. Greta atsargiai ir meiliai gniaužė tą daiktą delnais, kurteno vikriais pirštais, pamaži vis labiau kaisdama. Jos krūtų speneliai pagaliau subrinko, lūpos pagaliau pasidarė goslios ir drėgnos. Jis troško pakylėti ją ligi pat galo, ligi pat kosmoso aukštumų, tačiau tam smarkiai pristigo laiko. Rimas kiek susigėdęs užsimerkė, tačiau aimanų nepajėgė suturėti: orgazmas buvo gilus, kone akinantis, jis nutaškė savo liguista gelsva sperma visą Gretos pilvą. Ji vis dar šypojojosi, ramiai nusirangė nuo lovos, prilaikydama tekančią žemyn sėklą sulenkta plaštaka, ir dingo tarpduryje.

Rimas Vizbara liko vienas, beveik nesuprasdamas, kas čia įvyko. Jei Greta buvo jam kaip dukra – jis padarė siaubingai, neleistinai per daug. Jeigu jauna meilužė ar būsimoji vienintelė meilė – padarė klaidiai per mažai: jiedu taip ir liko nepasimylėję, nors jo sėkla ir buvo išlieta. Jis nebesuprato, kaip turėtų būti vadinama ši diena: joje viskas buvo netikra ar tik pusiau tikra. Jis išlošė pusę milijono, tačiau to dar neįsisąmonino. Jis lyg ir turėjo jauną merginą, tačiau jos net deramai nepamylėjo. Visa ta diena buvo tarsi prasimanyta, mūzos jam tedovanojo vangų ir keistą meno kūrinį, kuris kol kas nevirto grubia, materialia tikrove.

Greta sugrįžo dar smarkiau kvepianti, griūte nugriuvo prie jo ir apsivijo kaire ranka jo kaklą. Patikliai prisiglaudė jam prie peties ir tyliai paprašė:

– Užklok mane, man šalta. Ir pats užsiklok. Pasnaudžiam truputį.

Ji ir išties užsnūdo – beveik iškart. Kvėpavo giliai ir lygiai, nė kiek nešnarpestė, tik net per miegus visąlaik judėjo ir mainėsi, nė mirksnio neliko visiškai sustingusi, visiškai vienoda. Rimas juto visus jos virpesius, jam net dingojosi, kad mato jos magiškosios videotekos vaizdus: plaukuotą dručkį tėvą, visas jos ilgakojes koleges ir žydrus modeljerus, net jos suvargusią motiną, apie kurią Greta niekad nepasakė nė vieno žodžio – nei gero, nei blogo. Rimas Vizbara visad miegodavo lovoje vienas, todėl dabar ūmai pajuto tokį artumą šitai mergina, kad jam net užgniauzė kvapą.

– Tu nė neįtari, kokia buvai man reikalinga, – pasakė kimiu pusbalsiu, kone sušnabždėjo. – Tarkime taip: vieninteliai mano draugai šioje visatoje buvo mūzos ir Nora. Nora mane paliko, o mūzos ilgam nuo manęs nusigrėžė. Aš visai nebetekau prasmės. Kiekvieną rytą nubudęs pasigailėdavau, kad niekas ir vėl nepasmaugė manęs miegančio. Šit kuo pavirto mano gyvenimas – jeigu tokį buvimą būdą išvis verta vadinti gyvenimu. Tavo jaunystėje tokios būsenos nė neįmanoma įsivaizduoti.

– O aš visai nemiegu, – tyliai pratarė Greta tiesiai jam į ausį. – Viską įmanoma įsivaizduoti. Viskas įrašyta videotekoje. Rytais mirti aš nenoriu. Bet labai dažnai noriu mirti vakarais... Ir net dieną... Man septyniolika metų, ir galėčiau užmušti kiekvieną, kuris aiškina, kad tai pats geriausias amžius. Užmuščiau tokius aiškintojus... Užmuščiau...

Rimui pasirodė, kad ji net suvirpėjo iš neapykantos bei niršulio, tačiau Greta turbūt tiktai vėl užsnūdo: darsyk ir darsyk krūptelėjo, matyt krisdama į miegų bedugnę. Ji irgi buvo absoliučiai vieniša, Rimas tuo veik neabejojo. Jokie berneliai apie ją nesispietė, joks vaikinukas neatėjo narsiai aiškintis su Rimu, kad paliktą ją ramybėje, niekieno įskaudintos akys nesekdavo judviejų gatvėse nei kavinėse. Greta buvo vieniša ir laisva, jis pats buvo vienišas ir laisvas – jiedu turėjo teisę susivienyti, nors jų pora atrode mažumą neleistinai.

– Nesuk sau galvos, tėveli, – nelaukta vėl sušnabždėjo Greta, – tas visiškai nesvarbu. Tegu sau šneka, ką nori... Ir visai nesvarbu, kas bus po penkerių metų. Kas bus, tas ir bus... Gyvenk, kol gali, ir nesuk sau galvos... Ir patylėk, pasnaudžiam... Aš noriu pasnaudsti prisiglaudusi prie tavęs. Prie nieko kito visam pasauly – tik prie tavęs... Aš tave myliu, tėveli.

– Ir aš tave myliu, – pagaliau pasakė Rimas, tačiau ji turbūt jau buvo vėl užsnūdusi.

34. ATGIMIMO RYTAS

Jis nubudo visiškai nutirpusia ranka, nes Greta tebemiegojo, patikliai prigludusi jam prie peties. Su niauria nuostaba konstatavo, kad absoliučiai netrokšta būti pasmaugtas. Pajuto ne tik rytinę erekciją, bet ir vilko apetitą. Pašnairavo į palaimingos rimties apimtą Gretos veidą ir giliai atsiduso. Jos oda buvo šviežutėlė ir gaivi, įžūlus jos kvėpalų aromatas gerokai sumišo su lengvu prakaito tvaiku, dėl to tapo jau visai pakvaišėliškas. Rimas troško ją išbučiuoti ar nešioti ant rankų, panirti į ją kaip į jūrą ar visiškai su ja sutapti, virsti Greta ir likti sutapęs su ja amžinai. Prieš užmigdamas gerokai bijojo šio ryto, šito pavoingo nubudimo, tačiau ta baimė buvo bergždžia – jautėsi tarsi iš naujo atgimęs.

Jis visko norėjo. Daug ko norėjo tarytum patį pirmąjį kartą gyvenime. Norėjo sočios kiaušininės su kumpiu ir kepintais svogūnais. Norėjo atsidurti jeigu ne jūroje, tai bent baseine ir prisiplaukioti ligi malonaus visų kūno raumenų nuovargio. Norėjo pamylėti tą neprilygstamą merginą visais įmanomais būdais – galin-

gai ir sveikai. Troško šiandien pat parašyti genialų apsakymą ar bent genialų amžiaus romano skyrių. Rimas Vizbara juto pilnatvę, nes žinojo, kad visa tai tikrai padarys, visa kam šiame pasaulyje dar pakaks laiko.

Niekas negalėjo Rimo pristabdyti nei sumenkinti jo polėkio. Jis jautėsi nepažeidžiamas, galingas ir beveik laimingas. Jo nesužadino panteriškai niaurus vos prabudusios Gretos žvilgsnis. Jam nepasirodė keista, kad ji pabučiavo jam skruostą vangiai ir neištare nė vieno žodžio. Niekas negalėjo sugadinti jam nuotaikos: džiugiai stovėjo vonios kambaryje, kol ji prausėsi. Gėrėjosi tuo mūzų jam dovanotu jaunu kūnu, o paskui pats apšluostė ją milžinišku pašildytu rankšluosčiu. Jo nesužadino net ir tai, kad prie suskambusio telefono pirmoji nuskubėjo ji, o atsiliepusi mostu jį sulaikė. Matyt, jos motina kažkaip sužinojo, kur ieškoti dukros, tačiau netgi šitai Rimo nesutrikdė. Tokie niekniekiai magiško atgimimo rytą negalėjo būti reikšmingi nei svarbūs.

– Supratau. Aš nerėksiu, – niūriai pasakė Greta į telefono ragelį. – Ir neskandalinsiu.

Jis ištis sukirto trijų kiaušinių kiaušinienę, o ji tik milžinišką apelsiną. Jam negadino nuotaikos net ir tai, kad ji nieko nešnekėjo. Jis sėdėjo pačioje pasaulio viršūnėje ir iš aukštybių pramatė visui viską. Absoliučiai nederėjo skubėti, nervintis ar abejoti. Pasaulis vėl buvo jo rankose, mūzos pagarbiai sklandė aplinkui, purtydamos dieviškai ilgus ir tankius plaukus. Viskas buvo gerai, jis padėjo Greta apsivilkti paltą ir užsimetė odinę striukę pats.

– Jeigu nori, aš užėisiu pas jus pakalbėti su tavo mama.

– Nereikės. Šito visai nereikės.

Rimas nė neatkreipė dėmesio, kad Greta blyškiai ir kreivokai šypsosi. Jo vidinis žvilgsnis buvo taip įsispitrėjęs į visatos esmės, kad jis nė neatkreipė dėmesio į prabangų juodą mersedesą, niurksantį prie pat amžinai kapsinčio lenklaikių čiaupo. Jam atrodė, kad šį didžiojo atgimimo rytą tokios smulkmenos negali turėti jokios reikšmės.

Jam taip atrodė netgi tuomet, kai iš mersedeso iššoko pora kresnų sportiškų vaikinių ir užlaužė jam rankas. Tai tebuvo niekinga smulkmena, Rimui terūpėjo, kad jie ko blogo nepadarytų Greta. Bet ją vaikinai tik atstūmė į šalį ir pamiršo, buvo užsiėmę vien juo,

niršiai grūdo jį į automobilio vidų. Rimo nesujaudino netgi tai, kad Greta stovėjo susigūžusi, padėrusiu veidu ir tylėjo. Ji nerėkė, nesišaukė pagalbos, matyt, buvo pernelyg apstulbusi. Rimas Vizbara galingai įsirėžė, pasipurtė tarsi koks Atlantas ir nusviedė vieną vaikina šalin. Ištiesė ranką link Gretos, nelabai sumesdamas, ką turėtų toliau daryti, tačiau jam taip ir neteko apsispręsti, nes tą pat mirksnį pajuto skausmą pakaušyje, o paskui jo barakinio kiemo vaizdą lėtai ir gūdžiai apgobė tamsa.

A N T R O J I D A L I S

PRALAIMĒJIMAS

PIRMOJI PARA

Jį apgobusi tamsa kiek atsitraukė, tačiau visai netoli: pasieniais liko tvyroti pilkšva dulkėta prieblanda. Tikriausiai iššliaužusi iš jo galvos tamsa sulindo į tas sienas. Atsipeikėjęs jis nepažino savo smegenų: jose pasigedo įprastos savižudiškos ryto frazės, gildančio apgailestavimo, kad niekas nepasmaugė jo miegančio. Tik po keleto akimirksnių susivokė, jog atgavo sąmonę anaip tol ne savo lovoje. Atsikvošėjo nusviestas šaltos apytamsės patalpos kampe, surištomis rankomis ir kojomis, jausdamas buką skausmą pakaušyje, kankinamą galvos svaigimą ir lengvą šleikštulį. Tikrai niekad anksčiau šiame rūsyje nesilankė, tačiau viskas čia rodėsi paslaptingai ir gūdingai pažįstama. Iškart suvokė, jog guli būtent belangiam rūsyje: čia viskas kvėpėjo belangiu rūsiu, o tamsios sienos grojo belangio rūsio bliuzą. Svaigstanti galva kol kas veikė prastai, bet jis jau žinojo, kad tegali būti it skuduras numestas tamsiame vienišo namo požemyje. Kaži kodėl tai buvo akivaizdu ir neginčijama. Dar nežinojo, kokiame rūsyje tūno ir kodėl yra taip žiauriai nusviestas. Jam skaudėjo ne tik pakaušį, bet ir suveržtus riešus bei kulkšnis – tik rega veikė nepriekaištingai. Nė nepasukdamas galvos, vien vartydamas akis apsižiūrėjo ir daugmaž suprato, kur pakliuvo.

Rūsysis buvo mūrytas iš didelių skaldyto akmens luistų. Perbraukė per sieną delnu, šis bemat paliko šlapias: akmenis dengė smulkutėliai rasos lašai. Kur nors greta turėjo būti baseinas, o gal net ištisas ežeras, nors jokio vandens Rimas kol kas neįžvelgė, vien juto vandens dvasių drėgnais šnervių plaukeliais. Jau susivokė, kad vadinasi Rimas Vizbara, kad yra atitemptas čia tiesiai iš savojo ba-

rakinių namų kiemo, kad kampuoti vaikinai gerai kaukštelėjo jam per pakaušį. Pagaliau įžiūrėjo prietemoje tvyrantį baseiną, jam net pasivaideno, kad baseino vanduo švyti iš vidaus – labai labai silpnai, tarsi ta šviesa būtų paslėpta vandenyje, nors ir gali bet kurį mirksnį įsipleiksti visu stiprumu. Į rūšį leidosi siauri mediniai laipteliai su turėklais, prie laiptų angos degė maža lempelė, apšviečianti šį gniuždantį požemių pasaulį.

Čia nebuvo kam pasmaugti jį miegantį, nes atitempę jį į šį rūšį žmonės turėjo visai kitokių planų. Nė mirksnio nedvejojo, kad jį čia atvilko žmonės – nesirengę versti kaltės kosminiams ateiviams, demonams ar kitokioms piktosioms dvasioms. Žmonės sugeba būti demoniškesni už piktąsias dvasias ir piktesni už demonus. Nemanė, kad teks ilgai laukti: jau ėmė veikti ir jo klausia, Rimas girdėjo ne tik žingsnius viršum galvos, bet ir vandens teškenimą baseine. Vanduo mažomis bangelėmis plakė į baseino kraštus, sakytumei, rūsyje būtų pūtęs lengvas vėjelis. O gal giliai giliai, pačiame bedugnio baseino dugne miegojo slaptingas vandens gyvis, gal kaip tik jo mieguistas kvėpavimas gūdžiai judino viso pasaulio vandenį.

Rimas laukė gan abejingai ar bent jau įprastai, jis visą gyvenimą ko nors laukė: įkvepiančio dievų balso, žmonių pripažinimo, pinigų ar tiesiog meilės. Dabar laukė apskritai nežinia ko: tuo tarpu nieko pats sau negalėjo paaiškinti. Svaigstanti galva dovanojo jam šleikštulį, tačiau nepateikė jokių išvadų. Jis netgi savotiškai džiaugėsi, kad bent jau žino, kas esąs – nors ir nesuprato, kur ir kodėl atsidūrė. Ilgai kamuotis neteko, atsakymas atėjo pas jį pats – matyt, jis pakliuvo į vikrų ir skubų pasaulį.

Mediniais laiptais žemyn atgirgždėjo du vyrai, kartu su savimi atsinešę ir šviesą: įsižiebė palubėse ir sienose išslapstytos lempos, visas milžiniškas rūsys nušvito, prieblandoje paliko tik kančių kampas už plonos sienelės, kur buvo nusviestas jis pats. Rimas gerai žinojo, kaip tie du atrodys. Dar nesuvokė, iš kur šitai žino, tačiau iš anksto pasirengė išvysti gūdžiai pažįstamus veidus. Du jauni vyrai kaukšėjo baseino pakraščiu artyn ūmai nušvitusia milžiniško rūsio erdve. Trumpai pakirptas nusibalinęs plaukus aukštaūgis niauriai viepė perkreiptas lūpas, sklidinąs paniekos ir pagiežos. Buvo išlankus ir stotingas, į dešinę ausį įsivėręs tris auskariukus: tie blizgučiai

labiausiai krito į akis, nes dažyto blondino veidas buvo neišraiškin-
gas ir neįdomus. Greta jo žengė apsiblausęs ir perkaręs ilgaplaukis
mažutėle barzdele ant paties smakro galo. Jau iš tolo baugino Rimą
padėrusiu žvilgsniu ir nuožmastimi, kurią tiesiog spinduliuavo. Jis
buvo visiškai pamišėlis, nuo jo dvelkė gniuždančia beprotybės ener-
gija. Aukštasis blondinas ir ilgaplaukis narkomanas be galo ilgai
leidosi laiptais, paskui dar ilgiau kaukšėjo baseino pakraščiu artyn,
bet galiausiai sustojo priešais jį ir sutartinai parodė dantis, kad Ri-
mas galėtų juos atpažinti. Šiame mieste žmonės tegalėjai skirti tik
iš dantų. Gražuolis blondinas atkišo kreivas, nuo rūkymo apjuo-
dusias iltis, o apsiblausėlis prašiepė baltas, lygutėles reklaminių dan-
tų eiles. Šitaip jie prisistatė, siekė iš jo kažką išreikalauti ar jam kaž-
ką uždrausti – tik jis dar nežinojo ką.

Kol kas tie atėjūnai neištarė nė vieno žodžio. Rimas naiviai pa-
manė, kad tai tėra jo sapnas, bet staiga neišpasakytai aiškiai viską
suvokė. Prisiminimas užgriuvo jį it lavina, iššlavė iš smegenų visas
mintis, paliko vien baimę ir šiurpulį. Jis ūmai pajuto nepakeliamą
skausmą – anaip tol ne suveržtuose riešuose ar perskeltame pakau-
šyje, o pilve, pačiose žarnose, kurias mirksniu išdraskė nikeliuoti
kankinimo įrankiai. Rimas Vizbara pagaliau atpažino savo sapnų
kankintojus.

Tai privalėjo būti tik sapnas, jis turėjo tuoj pat nubusti ir nušlep-
senti po dušu, liūdnai apgailestaudamas, kad niekas nepasmaugė
jo miegančio. Turėjo bugščiai dirstelėti į savo kankintojus, iš prie-
temos žvelgiančius pro vonios durų plyšį, o paskui galbūt išvysti
akmenimis grįstame kieme neprilygstatą Gretos eigastį ar bent sals-
vą jos prisiminimą. Rimas dėl visa ko užsimerkė, kad atsimerkęs
pagaliau nubustų.

– Vaikinas dar nesusivokia, kur atsidūrė, – garsiai pratarė šiurkš-
tus balsas.

– Niekas, tuoj susigaudys – jis juk nuovokus.

Tas kitas balsas skambėjo švelniai ir paguodžiamai, iš tokio balso
šeimininko galėjai tikėtis paramos. Rimas vėl atsimerkė, šįsyk jau
nemanydamas, kad tuoj nubus. Švelniu ir paguodžiamu balsu kal-
bėjo ilgaplaukis vardu Raima, padailindamas savo žodžius baltu-
telių reklaminių dantų šypsena. Rimas išsyk jį atpažino: pernelyg
jau gerai buvo įsidėmėjęs. Šitas žmogus primygtinai jam sapnavo-

si, jis šaipėsi iš Rimo susigūžusiam vyno rūselio tunelyje, jis buvo ypatingasis kažki kokio bandito ar politiko sūnus. Kai tas Raima šypsojosi, buvo efektingai gražus: jis išties nepaprastai tiko reklamai.

– Laba diena, ponas Vizbara, – manieringai pasisveikino. – Kaip jautiesi? Turėtum džiaugtis – tu ir vėl įdomus žmonijai. Juk taip trokšti būti visiems įdomus, o jau tiek laiko niekas tavim ypatingai nesidomėjo. Bet dabar tu vėl dėmesio centre. Šaunu, argi ne?

– Gal aš ir nuovokus, – šiaip ne taip suburbлено Rimas, – bet dar nesusigaudau. Kuo aš toks įdomus? Kodėl aš surištas? Kas nors pretenduoja į Gretą? Ko iš manęs norit?

– Neapsimesk priplaukusiui! – ūmai įtūžo netikras blondinas, tačiau Raima jį apramino atsainoku mostu.

– Na, žinoma, taip pat ir Greta. Greta vaidina šiame spektaklyje lemtingą vaidmenį. Tačiau ne lemiamą. Anaipol. Galime tarti, jog ji tėra lemtingoji statistė. *Femme fatale*, bet tedainuoja bendrame spektaklio chore.

– Kokio dar spektaklio?

– Tavo gyvenimo spektaklio, Vizbara. Juk visas pasaulis yra scena, argi ne? O tavo gyvenimas juo labiau tėra absurdiškas spektakliukas. Kaip tau tokia meninė koncepcija? Ir apskritai – kaip tau toks meno kūrinys? Klausyk mūsų, ir mes padarysim iš tavęs unikalių meno kūrinių – vertą Venecijos bienalės. Ar nori būti meno kūrinys?

Ilgaplaukis ūmai sukrizeno ir sugadino visą savo dantų gražumą: jo kikenimas buvo šaižus, nemalonus ir skambėjo idiotiškai. Šitaip kikendavo Rimo tėvas, kai sumanydavo dar vieną nykią išdavystę. Nenusėdėdavo vienoje vietoje, džiugiai vaikštinėdavo iš kampo į kampą, nejučia trindavo rankas ir tylutėliai kvailai krizendavo. Visuose namuose pamažu pasmirsdavo pragaro siera. Iš visų sienų tylutėliai išlisdavo tėvo išduotų ar parduotų žmonių šmėklos. Tą sierą ir šmėklas Rimas prasimanė kur kas vėliau, kai jau tapo rašytoju. Tais laikais, kai tėvas blaškydavosi po kambarius ir krizendavo, Rimas nė neįtarė, ką gali reikšti tas jo nesveikas judrumas ir kvailas džiugesys. Panašiai nenustygėdavo vietoje, padaręs šachmatų lentoje priešininką žudantį ėjimą. Tačiau tuomet nekrizendavo tuo kvailu juokeliu – visai tokiu kaip ilgaplaukio Raimos. Ką pražudyti rengėsi šis iš sapno atėjęs kankintojas?

– Kodėl aš surištas? Kas čia vyksta?

– Spektaklis, Vizbara, tik spektaklis. Niekad netroškai būti aktorius? Vaidinti Hamletą, Makbetą arba stalo koją? Čia būsi ne šiaip aktorius. Būsi tikra žvaigždė, nors tevaidinsi pats save.

Ilgaplaukis vėl sukrizeno. Galbūt Rimą tikrai susirengė kankinti jo tėvas Tomas Vizbara: griūvantis tūkstantmečio pabaigos pasaulis galėjo pasisukti į jį net ir tokia briauna. Vos pabandžius įsivaizduoti, kokius iškrypėliškus kankinimus susimanytų baigiantis kvėsti tėvas, Rimui pasidarė silpna. Jo būtis virto visiška haliucinacija: tikrai nebesuprato, kas čia dedasi. Tiedu tipai tikriausiai norėjo iš jo ką nors atimti ar jam ką nors uždrausti, tačiau kol kas nieko neaiškino ir nereikalavo. Gal tai buvo nesveikas, peržengęs bet kokias leistas ribas pokštas, kurį iškretė... Kas galėjo šitaip kvailioti? Kam buvo reikalinga šita skausminga nesąmonė? Rimas Vizbara vis dar netikėjo, kad viskas čia tikra.

– Atriškite mane, – pasakė beveik piktai. – Man skauda.

– Mes būtinai tave atrišim, – mėsliai pratarė Raima, – tiesiog neišvengiamai atrišim. Paleisim tave skraidžioti laisvą it paukštį. Vos tik sava valia įteiksi mums tai, ką privalai padovanoti. Bet tik sava valia, kaip labdarą. Mes ne kokie gangsteriai, mes tik nuolankūs prašytojai.

– Ką aš jums privalau dovanoti? Kokią labdarą?

– Nevaizduok priplaukusio! – vėl grėsmingai viauktelėjo baltaplaukis.

– Mane troškina. Man bloga, – liūdnai pratarė Rimas. – Paleiskite mane. Atneškite man vandens. Aš juk tave prisimenu, tavo vardas Raima. Aš nieko neturiu, vaikinai. Jūs apsirikot. Atriškite mane.

– Mes niekad neapsirinkam, vaikute, – sausai pasakė Raima. – Mes visada esame teisūs. Šitai įsidėmėk visiems laikams.

Jo akys neįtikėtinai susiaurėjo, tapo išvis nežmoniškos: smeigtuko galvutės dydžio. Rimui pasidingojo, kad iš tų plyšelių lenda juodi smaigaliai, gal kokių to išsigimėlio galvoje knibždančių vabzdžių geluonys.

– Aš neturiu ko jums dovanoti, – pasakė jau nebe taip tvirtai. – Nei gražiuoju, nei piktuoju.

– Tau taip atrodo? Man atrodo kitaip. Aš palauksiu, kol tu persigalvosi. Doni, pateik jam porą argumentų.

Ilgaplaukis narkomanas abejingai nuėjo šalin, palikęs Rimą auska-

ruoto dažyto blondino valiai. Šis bent jau nekankino nežinomybe. Spyre jam į paširdžius vos du kartus – lygiai tiek, kiek reikėjo. Skausmas sukaustė jį ligi pirštų galiukų – Rimas kažkodėl pamanė, kad ūmai sušalo į ledą. Jis tikrai buvo suledėjęs, dabar net matė šitai iš šalies – visą kūną perėmęs skausmas sukilo dėl mėsą bei nervus draskančio ledo. Jam tiesiog reikėjo atšilti ir atitirpti – ir nežmoniškas skausmas būtų mirksniu atlėgęs. Tačiau jis taip ir neįstengė atitirpti, nes pamažu nugrimzdo į lipnią skausmingą tamsą.

Atsipeikėjo prirakintas prie sienos, jusdamas skaudulius visame kūne. Labiausiai skaudėjo pilvo apačią: šlapimo pūslę, kuri buvo sklidina įkaitintos geležies. Jis net nudelbė akis žemyn, nuogaustaudamas, kad nuo svylančio pilvo jau kyla dūmelis. Visa papildė buvo tinte užtinusi ir aitrai peršėjo ligi pat kelių, o gal net ligi pėdų. Smegenys taip pat buvo užtinusios, pavienės mintys sunkėsi iš jų kaip kraujas iš blogai sutvarstytos žaizdos. Jis vėl buvo vienas, rūsyje vėl tvyrojo prieblanda, net sukaupęs visą dėmesį, negirdėjo jokių garsų. Nežinojo, kuri dabar valanda, bet iš šviesos, krintančios pro laiptų angą, sprendė, jog dar nesutemę.

Jis bandė mąstyti logiškai, tačiau jokios logikos pasaulyje šiandien nebuvo. Vis vien bandė kaip nors įvertinti įvykių raidą. Bandė iššifruoti pamišusio pasaulio elgesį su žmogumi, kuris vadinosi Rimas Vizbara. Tas žmogus ūmai atsidūrė savo daug syk pasikartojusiame slogiame sapne. Tai buvo absoliučiai neįmanoma, tačiau išties nutiko. Ta neįmanomybė privalėjo turėti kokį nors realų pagrindą. Turėjo būti kokia nors priežastis jį grobti ir kankinti, turėjo išdėlioti pastarųjų mėnesių įvykius ant menamos lentynėlės priešais save ir ramiai susivokti.

Žmogus vardu Rimas Vizbara išlošė pusę milijono blekdžeku ir rulete. Galbūt kas nors šitai pranešė tiems vaikinams, jo klaikiausių sapnų vaiduokliams. Be to, žmogus vardu Rimas Vizbara pasiviliojo ilgakoję Gretą, kuri gyveno pakvaišusiame madų pasaulėlyje bei reklamos versle. Gal ji buvo laikoma kieno nors nuosavybe, o jis nejučia sužlugdė to kieno nors gigantiškus verslo planus? Žmogaus vardu Rimas Vizbara nekenė raguotas buvęs draugas ir kartu su juo ragus pačiam Rimui Vizbarai stačiusi kerštinga apvilta žmona. O gal jį įkalinti pasistengė Žilvinas Poška? Tačiau kokia pras-

mė grūsti Rimą į rūsį? Tasai veikiau jau nugalabytų be jokių pėdsakų. Žilvinas Poška gali nugalaboti už pusę milijono. Galėtų ir už mažiau. Tačiau tikrai nekištų jo į rūsį – jam tai neturėtų jokios prasmės. Rimas Vizbara rašė naują romaną. Tasai romanas galėjo nepatikti gelminėms pasaulinio blogio jėgoms. Tiesa, keršto už neparašytą romaną variantas buvo mažiausiai įtikimas. Pasaulinis blogis keršija visiškai kitaip: jis įsiskverbia į žmogaus smegenis ir nu-dvasina žmogų iš vidaus.

Rimą nežmoniškai troškino, jo burna jau perdžiūvo. Visi jo kūno skysčiai susikaupė šlapimo pūslėje, kuri rengėsi bemat sprogti. Ten sutekėjo jo kraujas, jo limfa, visi jo syvai ir netgi jo skystos mintys. Kankintojai absurdiškai pasišalino, net nepaaiškinę, ko nori. Jie netgi kaip pridera jo neiškamantinėjo ir nepakankino. Jie niekur nesku-bėjo, o gal suvis neturėjo išankstinio nuoseklaus plano. Tačiau jie anaip tol nejuokavo: jis tebejuto dieglius paširdžiuose, o pabandęs smarkiau pasiražyti, net sukaukė iš skausmo. Jo rankos ir kojos bu-vo prirakintos prie akmeninės sienos. Jis buvo prikaustytas prie tos nelemtos sienos kaip koks maurų belaisvis ar inkvizicijos kalinys. Galėjo stovėti ir sėdėti. Galėjo net snūduriuoti, it kaulų maišelis nukritęs į kampą. Bet visai neturėjo į ką kreiptis, neturėjo su kuo aiškintis, neturėjo netgi iš ko maldauti pasigailėjimo.

Nejučia pamanė, kad jo situacija visai tiktų kokios pjesės pradžiai, tačiau bemat persigalvojo. Nei pjesė, nei filmas iš to molio tikrai nesilipdė, nors Raima ir vadino šitai spektakliu. Tai būtų labai jau nykus spektaklis: du visiškai bepročiai kankintojai ir dar didesnis beprotis milijonų išlošėjas bei nepilnamečių tvirkintojas, visi trise nepajėgiantys suregzti įdomaus dialogo. Nors ką žinai – jeigu paleistum į sceną visus įkalintojo nelaimėlio prisiminimus bei haliucinacijas, jei dar pradėtum meniškai žaisti šviesomis ir grėsmingai varančia iš proto muzika – galbūt išgautum deramą efektą. Juk meno galimybės neribotos, o rezultatas priklauso tik nuo meistrystės.

Rimas vėl sukaukė iš skausmo: užsimiršęs bandė pasikasyti no-sį, o plieniniai antrankiai įsirežė į riešą veik ligi kraujo. Prietemoje ilgokai spigino akis, kol daugmaž apsižiūrėjo bent save patį. Jo ran-kos buvo surakintos sadistiškais užsiveržiančiais antrankiais, šie pri-taisyti prie baltutėlių gero plieno grandinių. O grandinės – prie stry-

pų, tvirtai įmūrytų į sieną. Šis atradimas labiausiai jį pribloškė: tie slogūs strypai buvo įrengti iš anksto – dar mūrijant rūsio sienas. Čia iš anksto buvo rengiamas vergų ar belaisvių laikymo užkampis. Tas rūsio kampas buvo atitvertas skystoka užtvarele. Atsargiai ištempęs kaklą, Rimas tegalėjo matyti laiptų apačią ir vieną baseino kampą. Jis buvo visai ne juokais įkalintas.

Jam beviltiškai niežėjo nosį ir dešinį skruostą, skaudėjo antrankių suspaustus riešus. Nuo žiauraus noro šlapintis peršėjo ir degė visa pilvo apačia ir skausmingai bejėgis jo vyriškumas. Tai visiškai nebuvo pjesė nei spektaklis. Tai buvo tikrovė, kurios jis pats nesukūrė ir todėl negalėjo perrašyti.

Rimą Vizbarą labiausiai siutino tai, kad negalėjo čia nieko perrašyti. Negalėjo pakeisti ruplėtų drėgnų rūsio sienų, džeržgiančių baltų grandinių nei žudančios liepsnos pilvo apačioje. Jis nieko negalėjo pataisyti nei pabloginti šiame nesuprantamame pasaulyje, į kurį buvo jėga nublokštas. Tesuvokė tiek, kad čia tik pati kančių pradžia. Tesuprato tiek, kad jam tuoj sprogs šlapimo pūslė, o šlapimas su džiugiu palengvėjimu išsilies į pilvo ertmę – kartu su krauju, limfa, visais jo kūno syvais ir net skystomis mintimis.

Žingsniai viršum galvos nuskambėjo tarsi išsigelbėjimo varpas. Po šio vaiduoklių namo kambarius kaukšinėjo mergina aukštais kulniukais, jis neklysdamas atpažino tą garsą. Negalėjo patikėti, jog visi šio namo gyventojai būtų apsigimę bepročiai ir kankintojai. Kas nors privalėjo jį išgelbėti iš šios haliucinacijos gniaužtų – mažų mažiausiai išleisti į tualetą ar bent leisti prišokti prie baseino. Būtų su didžiausiu smagumu nusišlapinęs į šitų išgamų baseiną. Kol dar neprileido į kelnes.

– Gelbėkit! – šūktelėjo nedrąsiu pusbalsiu, o paskui užriko jau skardžiai ir galingai. – Gelbėkit! Kas nors čionai! Išgelbėkit sprogsiantį genijų.

Pastaruosius žodžius šūktelėjo vėl kur kas tyliau – nuo riksmo skausmas papildė darėsi visai nebepakeliamas. Niekas neskubėjo gelbėti Rimo Vizbaros. Gal ir naivu buvo tikėtis pagalbos: pasaulis niekuo jam nepagelbėjo jau bene dešimtį metų – kodėl turėtų padėti šiandien? Žingsniai viršum jo galvos vėl atgijo, o gal nė nebuvo nutilę.

– Gelbėkit. Pagalbos. Žmonės...

Pats girdėjo, kad jo balsas vis labiau kimsta. Gerklė taip smarkiai perdžiūvo, kad jis veik nebegalėjo nuryti seilių. Jo tariamas riksmas visai neskambėjo kaip riksmas, tačiau vis dėlto ūmai sulaukė atsako. Žingsniai viršum jo galvos nuvairavo tiesiai prie laiptų, Rimas jau beveik matė pasirodančias angoje moters kojas. Kone žagtelėjo, pamatęs, kad į rūsį tingiai leidžiasi ilgaplaukis Raima.

Profesionalus Rimo Vizbaros pasaulio suvokimas gėdingai sugedo – jis nebeskyrė vyro žingsnių nuo moters. Neturėjo jokio pateisinimo: Raimos judesiai anaip tol nebuvo moteriški, jis buvo lieknas apyaukštis vaikinukas, atslūkino baseino pakraščiu negro narotikų pardavėjo iš amerikinių filmų eigastimi ir sustojo priešais Rimą, kiek pakreipęs galvą.

– Ko spygauji, pydare?

– Išleisk mane į tualetą. Aš sprogsiu.

– Šik į kelnes, – ramiai tarstelėjo Raima. – Šitai įeina į spektaklio scenografiją. Šūdų ir myžalų dvokas. Išdurtos išvarvėjusios akys. Išbadėjusio kūno kaulų barškėjimas...

– Išvesk mane į tualetą, – užriko Rimas. – Net kalėjime žmonės turi tupyklą ar bent kibirą.

– O kas tau sakė, kad čia viso labo kalėjimas? Šitas rūsys kur kas įdomesnis už kalėjimą. Pats pamatysi. Jeigu dar matysi.

– Išleisk mane... Labai prašau...

Rimas pašiurpo, matydamas, kaip ilgaplaukio kankintojo lūpos pamaži persikreipia, o paskui pražysta gražia baltadante šypse. Dar labiau pašiurpo suvokęs, kad ūmai bejėgiškai apsišlapino. Suprato šitai tik iš šiltų srovelių, nutekančių per šlaunis: papilvė vis taip pat degė ir klaikiai skaudėjo, jis nepajuto nė menkausio palengvėjimo. Kone pravirko, nes pasijuto visiškas bejėgis – tarytum mažas vaikelis, kuriuo niekas nesirūpina ir jau niekad nepasirūpins.

– Ar supranti, koks mėšlo gabalas esi? Ar bent užuodi, kaip tu smirdi? – Raimos balsas ataidėjo iš tolimų aukštybių, gal iš kito pasaulio. – Ateičiai sutariam, kad gal ir išleisiu tave į tuliką. Penkiasdešimt gabalų už pamyžimą. Gal ir atnešiu tau kokią stiklinę vandens. Dešimt gabalų už stiklinę. Kaip tau kaina?

– Aš neturiu jokių pinigų.

– Viską tu turi. Viską, ko man reikia.

– Aš dar nepasiėmiau išloštų pinigų, – beviltiškai pasakė Rimas, tačiau tas beprotis jo gal nė negirdėjo.

– Tu vis dar nesupranti, kodėl čia atsidūrei? Nežinai, ko mums iš tavęs reikia? Nori aiškumo? Gerai, iš pradžių atiduosi pinigus. Kaip mūsų draugystės, o gal net meilės garantą. Penkiasdešimt gabalų už pamyžimą. Beje, gali derėtis. Ir tai tik pradžia, Vizbara. Pamąstytk, kas tavęs laukia. Pagalvok smegenim. Ar apskritai dar turi smegenų?

– Manęs ieškos, – šiaip ne taip išstenojo Rimas.

– Niekas tavęs neieškos. Tavo tėvas jau nieko šitam pasauly nebeieško. Tavo žmona mums gal net primokėtų, kad tave išvis nugnybtumėm. O vaikų tu neturi. Klausyk, Vizbara – kaip tu neapskaičiavai, kad tau gali prireikti vaikų? Visad taip mėgai būti gudrutis – o šitaip neapskaičiavai. Galbūt vaikai tavęs ir ieškotų. Nors kaž.

– Ką tu žinai apie mano vaikus.

– Aš viską apie tave žinau, Vizbara. Tu man esi aiškus. Tu primitivus tarsi nupeštas pamėlynavęs viščiukas. Tu nuogas ir perregimas kaip medūza. Pirmai pradžiai – atiduok pinigus, Vizbara.

Paliegęs ilgaplaukis vaikinėlis ramiai nulingavo šalin, tik po keleto žingsnių nestabtelėjęs metė per petį:

– Ir neklykauk, nes užkimšiu gerklą.

Žalsvas baseino vanduo tikrai švytėjo iš vidaus, lubų lempos buvo sumaniai paslėptos ir skleidė lygią išsklaidytą šviesą. Rimas nė negirdėjo junginėjant kokių jungiklių – regis, šviesa įsižiebdavo pati, vos kas nors leisdavosi laiptais. Jis jau pajėgė galvoti, nes skausmas papildėje pagaliau mažumą atlėgo.

– Neturiu jokių pinigų! – suriko tam tipui pavymui. – Tavo žiniai – pinigai šiame pasaulyje dar nieko nelemia.

Raima nė neatsigrėžė, šviesos dar kokią minutę degė, o paskui tyliai numirė. Šįsyk prieblanda buvo jau gilesnė, jokių žingsnių viršum galvos Rimas nebegirdėjo. Tik dabar suvokė, kaip klaikiai nori gerti. Išpurtes liežuvis užėmė burnoje vis daugiau vietos ir kas akimirksnį dar labiau tino. Jis bandė įsiklausyti į tylą bei uosti visus įmanomus ir neįmanomus kvapus. Šitaip įtempus jutimus, buvo bent kiek lengviau kentėti.

Rimas Vizbara visada stengėsi įsiklausyti į tylą. Buvo įsitikinęs, jog tyloje glūdi visi įmanomi garsai – tereikia juos išgirsti. Buvo įsitiki-

nęs, kad tuštumoje slypi visi įmanomi daiktai – tereikia juos užčiuopti. Tuo čiuopimu, tuo klausymu, tuo nepaliamu kvapų uodimu užsiėmė visą gyvenimą. Kartais pamanydavo, jog tai ir yra tikroji jo buvimo šiame pasaulyje esmė, o visi kiti dalykai tėra nebūtinai ornamentai. Netgi Nora. Netgi beribis troškimas turėti visas pasaulio moteris vienu metu. Netgi kūrybinės pilnatvės orgazmas, aplankantis kokį sykį per metus.

Jei iš tylos slapčia išgaudavo nors keletą kitiems negirdimų garų – jautėsi atlikęs savąją dievišką paskirtį. Jeigu iš savo sapnų ištraukdavo kelis ar keliasdešimt tūkstančių žodžių – trumpam patikėdavo, jog gyvena ne veltui. Rimas Vizbara beveik neabejojo, kad jo gyvenimas yra vertingas. Vertingas anaipol ne jam pačiam – toliems ir visiškai kitokiems nei jis, visai nepažįstamiems žmonėms.

Tik prirakintas prie sienos pamėklių rūsyje, ėmė abejoti, ar išties pasirinko teisingą savižudos kelią. Gyvenimas yra labirintas, jame visuomet klaidžiai aklinėji, bet jeigu labirinto atsišakojimo gale randi kankinimų rūšį – matyt, vis dėlto vertėjo pasukti kitu keliu. Rimas tūnojo susmukęs it kaulų maišelis ir veik nebejuto skausmo, tik gildantį troškulį. Ramiai galvojo, kad jo tikrai niekas nepasiges – tokią jau labirinto atšaką pasirinko. Jo grakščios savižudos planuose neegzistavo jokie pagalbininkai nei rėmėjai, jokios žmonių bendrijos nei draugai. Rimas Vizbara privalėjo būti vienui vienas – jam turėjo per akis pakakti jo paties vidinių gyventojų. Jam visą gyvenimą atrodė gėdinga ieškotis paramos ar užtarimo, o šauktis bendruomenės pagalbos – išvis dvasiškai pražūtinga.

Rimas Vizbara troško ištrūkti iš žmonių bendruomenės ir jos kultūros pančių – šit ir ištrūko. Kiekvienas galiausiai pasiekia kaip tik tai, ko ir ieškojo – sąmoningai ar nejučia. Darsyk įsiklausė į tylą, bet nieko negebėjo išgirsti, nieko neįstengė iš tos drėgnos tylos išgauti. Užudė tik chloruotą baseino vandenį ir savo paties šlapimo dvoką. Tuo tarpu jis nieko negalėjo padaryti – nebent nejučia prisiminti savo savižudos kelią.

Jis davė didžiąją savo gyvenimo priesaiką prie jūros Palangoje žvaigždėtą tykią naktį, kai Baltija bangavo ne ką smarkiau nei kankinimų rūšio baseinas. Prie jūros jį atviliojo bevyzdis tuštumos žvilgsnis ir negirdimi sirenų dainų garsai. Tą vasarą Rimas gir-

tuokliavo pajūryje, ėjo per gyvenimą vienišas ir begal paslaptingas. Be kita ko, dar ir mažumą svirduliuodamas. Aplinkui trainiojosi kažkiek meniniai bei moksliniai tipeliai, jį tolydžio bandė atakuoti ryškiai išsidažiusios kaunietės merginos, tačiau visa tai tebuvo nyki fikcija, beveik haliucinacija. Tikrojoje savo realybėje Rimas Vizbara egzistavo visiškai vienas, vis bandė šamaniškai užkeikti pasaulį, kad jam paklustų. Jam tesukako dvidešimt dveji, jis tebebuvo viengungis ir studijavo universitete. Pajūryje drūčiai nugerdavo su tais besitrainiojančiais aplinkui tipeliais – dažniausiai architektais arba dailininkais. Retsykiomis išdulkindavo kokią didžiakrūtę merginą – dažniausiai kaunietę. Nakvodavo kasnakt vis kituose nusmurgusiuose poilsio namuose, kokioje nors lovoje be patalynės ir be pagalvės. Visą laiką tampėsi krepšį su marškinėlių bei kelnaičių pamaina. Kojinių keisti jam netekdavo, nes tą vasarą Rimas teturėjo vienintelius sandalus, į kuriuos įsispirdavo basnirčias. Skustuvo tais laikais apskritai nereikėjo: jis auginosi ūsus ir barzdelę tiek, kiek tik šie žėlė. Savo kelnaičių krepšį nuolat užmiršdavo kurioje nors knaipėje, o paskui kantriai ieškodavo po visą Palangą. Kelnaičių dar galėjo nusipirkti, tačiau krepšyje gulėjo dvi pypkės bei tabako „Amphora“ atsargos – o pypkinio tabako Lietuvoje gauti anuomet buvo neįmanoma.

Toksai kurortinio valkatavimo būdas buvo labai madingas – tais romantiškais laikais merginos smarkiausiai mylėjo beturčius poetus bei paradoksalius hipiuojančius mąstytojus. Tais stebuklingais laikais komunistinio pasaulio nuengtos gražuolės žavėjosi liesais barzdotaais intelektualais, kurie dirbo naktiniais sargais ar padieniais darbininkais atkampiuose vienuolynuose. Anuomet Rimas Vizbara buvo tikras jaunas pusdievis, visą laiką įkaušęs jaunas Bakchas, bet sykiu dar ir jaunas Panas su nepaliaujama erekcija, beviltiškai pasiklydęs stangrių mergišų šlaunų tankmėje.

– Esu šamanas, – aiškino visiems, kas tik sutikdavo jo klausytis. – Kitados buvau angelas iš dangaus, bet šitas nususęs pasaulis priverė mane virsti šamanu. Kitados buvau gerutis, o dabar esu blogas. Anksčiau mitau ambra ir nektaru, o dabar mintu haliucinogeniniais šamaniškais grybais. Galiu jus visus užkerėti, galiu paversti akmenimis ar išvaryti iš proto. Man nereikia jokių šamaniškų būgnelių, man pakanka deramai pavartalioti smegenis. Jūs visi nuo manęs priklausot! Jūs visi esat manojo blogio rankose.

Rimui Vizbarai nepatiko toks apsimestai mistiškas laiko leidimas, tačiau buvo priverstas taip gyventi, kad suvis neišprotėtų. Pasiskelbęs šamanu, kerėdamas pasitaikiusias po ranka meilės ištroškusias merginas, bent kiek atpalaiduodavo pašėlusiai pertemptus nervus. Tai buvo išties pamišėliškai šaunūs laikai. Pasaulis knibždėte knibždėjo slaptų bei atvirų saugumiečių, komunistinių pamišėlių bei prasižėrusių, absoliučiai nieko neveikiančių tarybinių inžinierių. Toje marazmiškoje visatoje galiojo Rimui visiškai nesuprantami dėsniai. Joje kiekvienas sugebantis pasakyti „ne“, jau turėjo teisę pasivaldinti šamanu ar net šventuoju. Tame pasaulyje priderėjo žūtbūt gauti kolektyvinio sodo sklypą, pramušti paskyrą „Žiguliams“, o prieš raudonąsias šventes išsirūpinti dvigubą badmečio siuntinėlio dozę. Tokiame Brežnevo siuntinėlyje būdavo šaldyta višta, konservuoti žalieji žirneliai, majonezas bei tirpi kava. Toje visatoje praplėšę badmečio siuntinėlį žmonės alpėdavo, jiems imdavo tirtėti rankos, o akis apgaubdavo narkotinė migla. Tą akimirksnį žmonių smegenyse išsiskirdavo serotoninas, jie patirdavo tikrų tikriausią mažąjį orgazmą.

Kur kas vėliau, komunistų valdžiai jau žlugus, o patiems komunistams vikriai persidažius, pasikeitus visai tos marazminės visatos struktūrai, tokias sudrėkusias ir orgiastiškas, kone heroinines akis Rimas Vizbara dar sykį išvydo Niujorke. Pačiame Manheteno viduryje, netoli Soho – nors tos akys neturėjo nieko bendro nei su heroinu, nei su Niujorku. Tomis pakvaišusiomis iš godulio akimis du jo kolegos, plunksnos broliai lietuviai, žvelgė į milžinišką mažai nešiotų ar suvis nenešiotų rūbų spintą, kurią prieš juos atvėrė dosnus Manheteno apartamento šeimininkas. Plunksnos broliai, kaip ir jis pats, priklausė vienam pirmųjų dvokiančių Vilniaus kultūros desantų į Didįjį Obuolį.

– Rinkitės ką norit, dovanoju, – gražia lietuvių kalba pasakė niujorkietis Tomas, auksinis lietuviškosios išeivijos berniukas, – aš jų vis vien nebenešiosiu. Čia viskas jūsų, broleliai. Na kaip – ar apraibo akys?

Brolelių akys neapraibo – jos sustiklėjo tarsi po kaifo dozės. Įprastas lietuviškasis kultūrinis dvokas keliagubai sustiprėjo, tų vargšelių rankos ėmė virpėti, jie tiesiog nebežinojo, ko griebtis. Rimas pa-

manė, kad abudu plunksnos broliai tuoj nualps. Tarytum tie anos, komunistinės visatos žmonės, praplėšę badmečio siuntinėlių. Tie skruzdėliniai žmogučiai per dešimtį ar daugiau metų nė kiek nepakito, jų nepamainė net drastiška epochų kaita. Jų būdo nepakeitė nė beprotiški Niujorko kvapai bei garsai.

Ir tų ankstesniųjų, ir šių niujorkietiškų lietuvaikių mažasis orgazmas buvo visiškai toks pat. Rimas beviltiškai jiems pavydėjo. Ir pats labai troško patirti dvasinį orgazmą dėl konkretaus pasaulio daiktų. Dievaži, jis labai stengėsi, tačiau jam vis vien nepavyko. Pavydžiausia jam buvo dėl to, kad tie komunistinės visatos žmonės, tie *homo lituanicus*, anaip tol nebūdavo alkani ar nematę konservuotų žaliųjų žirnelių. Tačiau atplėsdami Brežnevo siuntinėlių, patirdavo mažąjį orgazmą. Pavydžiausia jam buvo todėl, kad tie lietuviai rašytojai, atsidūrę Manheteno apartamentuose, anaip tol nebuvo nuskurdę ar apiplyšę, tačiau bemat patyrė triuškinantį orgazmą nuo tų už dyką pasiūlytų rūbelių. Rimui nebuvo lemta patirti tokio orgazmo. Tuomet Manhetene iškart prisiminė didžiąją pajūrio jaunystės priesaiką, nes joje buvo ir tokie žodžiai:

– Aš niekad nebūsiu elgeta. Neimsiu jokios išmaldos, kol apskritai pajėgsiu pelnytis sau duoną. Kol būsiu fiziškai ir psichiškai sveikas. Neprašysiu nieko iš jokios pasaulio valdžios. Prisiekiu!

Šitai jis garsiai tvirtino nebyliai jūrai ir išmirusio nakties paplūdimio smėliui. Rengėsi tai priesaikai ilgai ir kruopščiai, nė pats to nežinodamas. Slapčia nuo Rimo Vizbaros tai priesaikai rengėsi ir jo siela, ir net kūnas. Vieną dieną jam ūmai nusibodo meniškai girtuokliauti ir valkiotis su didžiakrūtėmis kaunietėmis. Staiga suprato, jog tai apgaulinga išeitis, jog pasaulinės apgaulės demonai jį tyčia įpainiojo į salsvą ir pražūtingą nieko neveikimą. Šituo keliu eidamas, netrukus turėjo virsti prasigėrusiu, nieko doro neveikiančiu tarybiniu inteligentu. Demonai iš anksto mėgavosi, regėdami skausmingą Rimo Vizbaros nuosmukį. Matyte matė, kaip jis pamažu ima tikėti, jog šitaip leisti laiką yra visai prasminga. Kaip nejučia užmeta pradėtą romaną bei apsakymus. Užuoť iš tiesų kankinamai rašęs, vien apsimetinėja bei garsinasi neva rašęs genialius tekstus. Užsiveisia šeimą, apsikrauna vaikais ir pradeda kruviną lietuvių rašytojo kovą dėl pagerintos kokybės buto specialiaame rašytnamy-

je, kur tarsi rezervate vienas kitą šnipinėja ir skundžia dar keliolika tokių pat apsimetėlių.

Rimas Vizbara ūmai suprato, kad bejėgiškumą sėjantys demoniškėčiai trokšta kaip tik šito, tačiau jo dvasia ir netgi kūnas atsiskė paklusti. Jis išgirdo begarsę vilioklių sirenų dainą, pajuto erotišką nepasiekiamų tolių šauksmą. Vienintelis nepasiekiamas tolis buvo jūra ir jos ūkanotas horizontas, todėl Rimas pajuto veik liguistą jūros trauką. Jo kūnas be jo paties žinios ir leidimo ėmėsi tvarkyti Rimo gyvenimą. Vos paėjėdavo toliau nuo jūros, jį apimdavo gildantis nerimas. Jam imdavo virpėti ir tirpti rankos, iš pilvo aukštyn pakildavo šleikštulys, o visos merginos pasidarydavo negražios. Jis nebenorėdavo valgyti, net pati gryniausia ir brangiausia degtinė tapdavo šlykščiai neskani.

Tačiau bemat pasijusdavo geriau, jei tik pasukdavo link jūros. Pakakdavo vien ilgėliau pagalvoti apie jūrą – ir netgi mažumą atgydavo apetitas. Tačiau nuėjęs į paplūdimį, iškart suprasdavo, jog atsidūrė nederamoje vietoje. Ten būdavo per daug žmonių, per daug apnuogintų kūnų, ten tvyrojo pernelyg stiprus spūsties tvaikas, o klegesys ir erzelis užgoždavo kerinčias sirenų dainas. Jis suprato, jog prie jūros jam reikia ateiti naktį. Dar ne iki galo suvokė, ko jam ten reikia, kodėl būtinai privalo pasikalbėti su jūra, o veikia su pačia amžinybe.

Ruošėsi tam žygiui kruopščiai, nors ir paprastai. Nusipirko butelį geriausio iš anuomet prieinamų raudonų vynų ir apskritai vienintelio parduotuvėse pasitaikančio padoresnio sūrio. Rimas Vizbara ėjo prie jūros gilią naktį, su savo pypkėmis, sūriu ir vynu, su savo skausmais ir beprotybės užuomazgomis, su netesėtais kūrybos pažadais ir visiška sumaištimi širdyje. Tik kur kas vėliau suprato, jog eina pasikalbėti pats su savimi, kartu šnekėdamas su dievais – kaip tik taip elgiasi visi šamanai. Jūra tebuvo tarpininkas, nes jūra yra begalybės išraiška, o su savimi iš tikrųjų galima pakalbėti, tik padedant begalybei.

Iš pradžių įsitaisė kopose, ant arčiausios jūrai jų keteros. Pajūrio kopos iš tiesų yra smėlio bangos – tik žmonėms jos rodosi sustingusios. Skubota žmonių laiko tėkmė, kurios Rimas Vizbara visuomet nekentė, neleidžia matyti smėlio bangavimo. Nors kartais leidžia labai apytikriai suvokti, kaip iš tiesų ritasi smėlio bangų kete-

ros. Tą smėlio bangavimą Rimas pajuto, paklajojęs po užpustytus Nerijos žvejų kaimus. Per tuos kaimus pamaži ritosi smėlio bangos ketera, bet nekantrūs žmonės nepajėgė sulaukti, kol ta banga prasisirė – jie su siaubu paspruko, palikę savo namus smėliui ir bedugniams laiko nasrams.

Tą naktį Rimas Vizbara sėdėjo ant smėlio bangos keterų ir niekur nesirengė sprukti. Jis rengėsi, jei prireiks, suakmenėti, sustabdyti laiką ir sulaukti begalybės atsakymų. Jis rengėsi kaip Viljamas Bleikas kiekvienoje smiltelėje įžvelgti atskirą pasaulį. Jis atsikimšo butelį: duslus kamščio pokštelėjimas buvo vienintelis garsas naktinės rimties pasaulyje. Rimas gurkštelėjo vyno ir užsirūkė pypkę. Lengvas dūmas jį kiek apramino, o svarbiausia – privertė pagaliau prabilti.

– Tau reikia apsispręsti, Rimuli, – pasakė, tegirdint jūrai ir smėliui. – Jau pakankamai prisimąstei, atėjo laikas apsispręsti.

Nors tuos žodžius ištare jo lūpos, jie tarsi ataidėjo iš šalies. Tikriausiai juos ištare kokia dievybė, tą akimirksnį trumpam įsikūnijusi Rimo Vizbaros kūne. Bent jau jam pačiam rodėsi paranku galvoti kaip tik taip. Šitaip tarytum išvengė visiškos ir nedalomos atsakomybės prieš savo ateitį, lyg ir galėjo manyti, jog sprendimus jam padiktavo aukštesnioji galia. Taip tikrai buvo parankiau ir jaukiau. Nors Rimas Vizbara buvo tikrai ryžtingas, dargi fatališkas žmogus, duoti viso gyvenimo priesaiką jam vis dėlto buvo baugoka. Jis sirgo metafizinio dorumo liga: sykį davęs priesaiką, buvo linkęs visą gyvenimą jos laikytis – bet kokia kaina. Prisiimti tokių sprendimų sunkį pačiam vienam atrodė pernelyg baisu. Saugumo dėlei derėjo pasikviesti į pagalbą kokį dievuką – nors smulkų demoniūkštį. To dievuko lūpomis Rimas tą naktį ir prisiekė:

– Prisiekiu, kad nepaisysiu visų varžančių ir žlugdančių ribų, kurias man primetinės kiti. Kiti – tai pragaras. Aš neprivalau paisyti tų apsimetėlių. Privalau paisyti tik Dievo – savo asmeninio vienatinio Dievo. Tik jis gali man nurodinėti, tik jam privalau atsiskaityti. Prisiekiu, kad niekad neklausysiu jokios valdžios... Jokių komunistų nei jokių fašistų... Jokių direktorių ir jokių ministrų... Prisiekiu, kad dėsiu bybį ant visuomenės, kuri gyvena taip, kaip ji gyvena... Gerai suprantu, kad ji man atsakys tuo pačiu ir net dar pikčiau... Suprantu, kad ji paprasčiausiai šiks man ant galvos ir stengsis paskandinti mane savo šūduose. Tačiau aš atsilaikysiu. Pasaulyje nėra su-

galvota tokia visuomenė, kuri įstengtų mane įveikti. Pražudyti mane galima nesunkiai, tačiau įveikti – niekada. Prisiekiu!

Toji naktis buvo bene ramiausia naktis per visą tą vasarą, tačiau jo viduje siautėjo tokio smarkumo vėtros, kad jos net ėmė žarstyti kopų smėlį: jame tikrai būta šamaniškų galių. Smėlis šiurendamas žiro nuo jo į šalis, tarsi Rimas išties būtų pliuškenęsis smėlio bangelėse. Skausmingai aiškiai žinojo, kokie siaubai tame demonų apniktame pasaulyje laukia rašytojo, pasišovusio paklusti vien saviems dievams. Jo tegalėjo laukti politinis lageris, beprotnamis arba alkoholikų gydykla. Kitokių variantų nė neįsivaizdavo. Blaiviai žinojo, kam ryžtasi, tačiau klastinga vidinė galia vertė jį skubiai ir žūtbūtinai apsispręsti. Duoti priesaiką, kurios paskui bus privalu laikytis, kad ir kas nutiktų.

Rimas Vizbara rūkė pypkę ir pamažu vis labiau įsijautė. Namuose jo telaukė piktuolė motina ir savimi patenkintas, visur randantis sau patogią vietą tėvas. Jo tėvas kada nors turbūt davė visiškai atvirkščią priesaiką: tarnauti visoms įmanomoms valdžioms ir dėl tos slaptos tarnystės justi neprilygstamą smagumą. Rašytojų bendrijoje jo telaukė niūrūs apskritaveidžiai komunistai arba triukšmingi girtuokliai, bemat nutylantys, vos užmatę rūsčiai surauktus valdiškus antakius. Universitete jo telaukė būrys patetiško kvailėlių ir keletas gudrių žydukų, seniai pakėlusią sparnus sprukti iš šitos sušiktos šalies, šito nelemto vergų ir debilų pasaulio. Su žydais Rimą Vizbarą siejo keistas slaptas ryšys ir dar slaptesnis jam pasiūlytas sandėris, tačiau apie tas slapybes tąakt pajūryje negalvojo.

– Aš būsiu rašytojas ir kalbėsiu teisybę. Gyvensiu nemeluodamas sau, kad ir kiek man šitai kainuotų. Aš būsiu vienas, vienas, vienas. Atkaklus, nelaimingas ir nepalaužtas.

Rimas skaniai nugėrė dar vyno, užkando sūrio ir ryžtingai nusi-kraustė artyn prie jūros. Kerštingas žalsvas mėnulis nubrėžė per vandenį mėnesienos taką, atkeliavusį tiesiai iš eilėraščio eilučių. Tasai takas raibuliavo ir mainėsi – Baltija apskritai nebūna rami kaip veidrodis. Jo paties sukelti šamaniški smėlio sukūriai atsekė Rimą ligi pat vandens, čia jam derėjo pasakyti svarbiausiąją priesaikos dalį, tačiau jis vis dar dvejojo.

– Aš pasitraukiu iš žmonių bendrijos, – pagaliau kimiai pratarė, tikrai nuoširdžiai persigandęs. – Niekad neprašysiu jų pagalbos.

Aš neieškosiu pažinčių, ryšių ir jokių lengvatų. Aš neieškosiu giminių, draugų ar sugėrovų paramos. Prisiekiu! Aš viską, absoliučiai viską darysiu pats, visko pasieksiu ir nusipelnysiu pats. O išmestas dvėsti į griovį, tyliai dvėsiu vienas pats.

Rimui teko nugerti net keletą gurkšnių, nes privalėjo pasakyti jūrai dar keletą banalių, bet labai reikšmingų dalykų:

– Aš žinau, kad šitame apsišikusiame pasaulyje nieko nelemia talentas. Nelemia net didžiausias genialumas. Žinau, kad vienišo vilko kelias yra savižudybė. Todėl garsiai ir aiškiai prisiekiu: aš užsiimsiu savižuda, nes toks yra mano sąmoningai pasirinktas būties kelias.

Pasakius bent jau šitiek, jam pagaliau pasidarė ramu ir gera. Įsimetė išgertą butelį į krepšį ir giliai atsiduso. Prieš keletą metų šiltoje pietinėje jūroje lygiai tokią pat tylią naktį plaukė į begalybę, beveik nuskendo, tačiau vis dėlto parplaukė atgal į krantą, atgal į šį pasaulį. Anuomet jūroje buvo aišku ir paprasta: viskas priklausė tik nuo jo paties, plaukti tekliudė nebent šonus tolydžio dilginančios medūzos, o čia pat tykanti mirtis rodėsi greita ir vienareikšmė. Priesaikos naktį Palangoje irgi bendravo su jūra, tačiau viskas atrodė šimtąsyk painiau. Išdidžiai prisiekė ir gyvenime plaukti į begalybę, tačiau tokiam būties kelyje pernelyg menkai tepriklausė nuo savęs. Laisvai plaukti kliudė viskas: politinė sistema, dvokianti lietuviška kultūra ir nykūs bedvasiai žmonės aplinkui. O mirtis čia tykojo itin lėta, kankinama ir niekaip neištinkanti – vien bergždžiai viliojanti. Rimas Vizbara visa tai gerai žinojo, bet sąmoningai peržengė ribą. Kreivai šyptelėjęs, dar patikino krantą plakančias kvailas bangeles:

– Būsiu laisvas – tai ir bus mano vienintelis tikras džiaugsmas. Žmogus gimsta tam, kad gyventų laisvas – tokia yra jo dieviškoji paskirtis. Aš ją tesėsiu. Būsiu laisvas net šitame impotentiškų vergų konclageryje. Prisiekiu.

Tokios priesaikos duodamos dvidešimt dvejų ar dar anksčiau. Bet jis tikrai buvo peržengęs ribą, o klampodamas smėliu nuo jūros atgal į kopas, darsyk peržengė ją kita kryptimi. Budrūs tarybiniai pasieniečiai nakčiai išakėdavo palei jūrą platų smėlio ruožą, kad rytą išsyk matytų, kas galbūt bandė pažeisti šventą konclagerio sieną. Jie apsimesdavo, kad šitaip ginasi nuo piktavališkų užsienio šnipų, bet iš tiesų vien saugojo, kad niekas nepaspruktų iš komunisti-

nio rojaus. Ta išakėta juosta buvo fatališkas ir akivaizdus nelaisvės simbolis, Rimas primindžiojo ir pripėdavo per visą jos plotį įvairiausių šamaniškų zigzagų. Trypė ir niekino visų pasaulio cerberių darbą, kol pasijuto atlikęs savo tos nakties paskirtį. Visa pasieniečių išakėta smėlio juosta buvo iššaukiamai ir pinkliai pripėduota. Tasai pėdų raštas prie jūros buvo nelyg meno kūrinys. Jis tikrai turėjo prasmę – Rimas šitai ramiai įvertino. Tik tuomet nupėdino šalin nuo jūros, mąsliai krimsdamas sūrio likučius.

Už tą nuoširdų pasieniečių darbo paniekinimą jį pirmąkart gyvenime įkalino drėgname nykiame rūsyje. Jis buvo dar pernelyg jaunas, deramai neįvertino cerberių atkaklumo ir bukagalviško uolumo. Pasieniečiai atsekė jį su šunimis ir vos prašvitus sugriebė besnūduriuojantį ant parko suolo. Jis pirmą kartą taip akivaizdžiai ir tiesiogiai susidūrė su besmegene, nuožmiai pavojinga sistema. Jį areštavę padarai nesuprato žmonių kalbos nei žmogiškųjų sąvokų. Pradėjęs jį kamantinėti tardytojas buvo tipiškas energetinis vampyras, žmogiškosios dvasios siurbikas. Rimas spoksojo į jį ir įsivaizdavo, kaip aprašys kokiame nors romane. Tas žmogaus pavidalo padarėlis buvo žemaūgis, visai be kaklo ir kvailas kaip prirakinta prie grindų taburetė, ant kurios tolydžio prisėdavo. Rūsysis, kuriame jie laikė Rimą, buvo slaptoji požeminių demonų pasaulio dalis. Naktį jie atkeliavo į kamerą, pasivertę žiurkėmis, ir bandė apkramtyti Rimui kojų pirštus. Jis ūmai nebe juokais persigando: suprato, jog gali apskritai niekad nebeparašyti jokių romanų.

Jį išlaisvino iš Vilniaus skubiai atlėkęs tėvas. Kaip tik tuomet tėvas galutinai išsidavė. Rimas Vizbara visada sugebėjo daryti logines išvadas. Tarybinė pasienio kariuomenė priklausė KGB. Jeigu matematikos docentas gali išvaduoti savo sūnų iš KGB žinyboms priklausančios kameros – šitai iškart pasako visui viską. Pridurti nebėra ko. Rimas ūmai suprato, kodėl jo tėvui buitiniame bei profesiniame gyvenime visą laiką nepaaiškinamai sekėsi. Tasai miglotas nepaaiškinamumas ūmai tapo kristoliškai aiškus. Rimą paleido, pakišę pasirašyti kažkokius kvailus popierius, kuriuos jis demonstratyviai sudraskė. Jį paleidęs kapitonas tik gūžtelėjo pečiais, nusišplovė ant grindų ir grąžino jam krepšį. Pypkes ir tabaką pasieniečiai pavogė, o nešvarius apatinius vis dėlto paliko. Ta pypkių ir ta-

bako vagystė Rimo Vizbaros gyvenime buvo lemtinga: nuo tos dienos jis daugiau neberūkė. Žiurkiniame rūsyje, be visų kitų siaubų, jį dar kamavo beprotiškas noras užsirūkyti. Rimas nujautė, jog dar nesyk atsidurs visokiuose rūsiuose, tad nusprendė išvengti bent jau kankinimų nikotino abstinencija.

– Keisti pasaulį savo nuožiūra reikia gudriai, apgalvotai ir labai labai elegantiškai, – pagaliau prabilo tėvas, kada jie jau pavažiavo geroką galą link Vilniaus. – Tik visiškai paikas vaikelis ieško išorinių efektų. Už valstybinės sienos paniekinimą Kontoros vaikinai galėtų tau pripaišyti metelių nelyg už vėliavos sudraskymą, ar bent supranti? Tu nieko rimto nenuveikei, nepadarei jokios žalos blogiečiams nei naudos geriečiams – o galėjai ilgam sėsti į cypę. Manai, jog šitai yra išmintinga? Manai, jog šitai turi elgtis tikras Vizbara?

Rimas nelabai klausė tėvo monologo, nes jam tebebuvo baisoka. Jis vis dar jautė greta esant rūsio demonus, kurie tebesikėsino apkramtyti jo kojų pirštus. Tik tuomet kiek realiau suprato, kokią klaidą ir pavojingą priesaiką davė jūrai ir žvaigždėtam dangui. Jau gailėjosi dėl savo metafizinio ryžto, jau panoro, kad nebūtų nieko pasauliui prisižadėjęs. Šįsyk jį iš rūsio neprašytas ištraukė tėvas, bet kitąsyk jis galėjo būti paliktas demonams, pasivertusiems žiurkėmis. Deja, buvo vienąsyk peržengęs ribą ir trauktis jau nebeturėjo teisės. Jei būtų sulaužęs priesaiką, jį bemat būtų nukankinę kitojie, dar baisesnį kaltės bei dvasinės sąžinės demonai.

Rimui Vizbarai buvo tekę pasėdėti rūsiuose – ne tik Palangos pasieniečių daboklėje, bet ir mielojo Vilniaus KGB kameroje. Jo gyvenimo kelias anksčiau ar vėliau būtinai atveddavo jį į rūsius. Bet dar niekur jo nebuvo prirakinę prie sienos. Jo dar niekad nemarino troškulių. Išpurtes liežuvis strigo burnoje ir grasino visiškai jį uždusinti. Mirtis nuo dusulio anaip tol nepasirodė jam tinkamas savižudybės būdas. Tačiau gal kaip tik tokia buvo jo karma.

Rimą Vizbarą dažnai apnikdavo nusivylimas gyvenimu ir gūdus egzistencijos beprasmiškumo suvokimas. Bet dažniausiai jį apramindavo vienas giliai giliai tūnąs jo vidinis gyventojas – ramus ir veik nenatūraliai išmintingas budistas. Pamatęs Rimo kančias ar verkšlenimus, tasai budistas ar šiaip išminčius nustebęs kilstelėdavo antakius. Ko blaškaisi? – klausdavo jis iš Rimo vidaus, iš pačios

jo gelmės. Nurimk, viskas vyksta absoliučiai darniai ir teisingai – tiesiog tokia tavo karma. Jeigu Rimui pavykdavo susivokti, kad jo karma kaip tik tokia – iškart smarkiai atlėgdavo širdis. Sulaukus keturiasdešimt ketverių, nuolat stinga kasdienių pinigų, o senatvei neturi atsidėjęs nė cento? Tokia karma. Tavęs nemyli nei valdžia, nei amato kolegos, apskritai niekas šitam pasauly tavęs nemyli? Tokia jau karma. Išvien supa nelemty, o pats gyvenimas kasdien atrodo vis labiau nevertas to, kad ir toliau jame vegetuotum? Nieko baisaus – tiesiog tokia jau tavo karma. Karma nebūna nei bloga, nei gera. Nei dorybinga, nei klastinga. Karma tiesiog yra tokia, kokia yra.

Rimo Vizbaros karma buvo kaip tik tokia, kad tiesiog privalėjo nusviestas kaip kaulų maišas riogsoiti rūsio kampe surakintomis rankomis, jusdamas nepakenčiamą alkį ir troškulį. Kad ir kaip keista, tie dalykai jo tuo tarpu nevarė iš proto – smegenys netgi gerokai praskaidrėjo. Jis labai ramiai mąstė apie karmas. Beveik filosofškai nutarė, jog anksčiau ar vėliau privalėjo atsidurti kokiame nors rūsyje ar lageryje.

Rimą Vizbarą anksčiau ar vėliau turėjo žiauriai įkalinti ar suvis nukankinti kuri nors lietuviška ar nelietuviška valdžia. Jį turėjo sužaloti ar suvis nuguldyti kokie nors pakvaišę politikai ar kokie išprotėję teroristai. Netgi dar blogiau: visa skruzdėlinių žmogučių bendruomenė nekantraudama laukė, kol galės jį lėtai ir kankinamai pribaugti ar bent įteikti jam kvapnią cikutos taurę. Rimas Vizbara juos trikdė kaip rakštis, o gal net votis subinėje, buvo jiems visiškai nereikalingas, erzino juos ir vertė kurti baisaus keršto planus.

Bet smarkiausiai jį graužė dar vienas klaikus įtarimas: kad jam vis dėlto keršija jo paties personažai. Tie nelemti sutvėrimai tikrai galėjo iškrėsti bet ką, jie buvo visiškai nevaldomi, itin žiaurūs ir turėjo niekam neperprantamų tikslų. Rimo Vizbaros smegenys net dūzgė nuo įtampos tarsi tuoj sprogsiantis, jau baigias savo dienas persenęs kompiuteris. Jis niekaip nesuprato galybės dalykų – nei kas jį čia įgrūdė, nei kas jį išdavė, nei kaip jis galėtų išsigelbėti. Visą praėjusią naktį buvo prašnekėjęs ir prasimylavęs su Greta, tiesiog alpėjo iš miego, bet negalėjo net užsnūsti – pernelyg kamavo alkis ir troškulys. Nežinia kiek laiko išbuvo nualpęs, nežinia kiek laiko jau būdravo. Suvokė, jog jau atėjo naktis, galbūt itin susikaupęs net galėjo duoti kokią ypatingą priesaiką – šįsyk anaip tol ne jūrai, o

tik rūšio baseinui. Galėjo pasimelsti neegzistuojantiems dievams, tačiau iš jų teįmanė paprašyti vienintelio dalyko – kad kas nors pasmaugtų jį miegantį. Žinoma, jeigu jam vis dėlto pavyktų užmigti.

ANTROJI PARA

Jis pusiau miegojo, pusiau budėjo, pernakt buvo krūptelėjęs ir pašokęs gal keliasdešimt kartų. Kaskart pajusdavo esąs prirakintas, tačiau nubudinėjo taip dažnai, kad visiškai susipainiojo tarp sapnų ir tikrovės. Daug sykių pajėgė sutraukti tas grandines, pasipurtydavo kaip Atlantas ir grėsmingai pakildavo girgždančiais mediniais laiptais. Tačiau paskui jį kaip šleikštus pasityčiojimas ištikdavo beprasmiška nelemtis. Tos nelemtys nerodė jokio slapto ženklų, jos neturėjo gilesnės prasmės. Kartais, vos užmynęs aukščiausiąjį laiptelį, su visais laiptais nudardėdavo žemyn – tiesiai į savąjį rūšio užkampį. Nuo to kritimo jam dar labiau paskausdavo ne tik sudaužytus šonus, bet ir rankų riešus, ir papilvę, ir perdžiūvusią gerklą. Viršum galvos tolydžio griaudėjo tranki muzika, nors kartais užgrodavo bažnyčios vargonai – tuomet Rimas vėl ryžtingai nutraukdavo grandines, bėgte užbėgdavo laiptais, bet atsidurdavo ne name ir ne bažnyčioje, o klampioje pelkėje, puvėsiais dvelkiančiame kemsyne. Pelkynai plytėjo ligi pat horizonto, driekėsi į visas puses vienodi ir vienodai dvokė. Netgi ten, kur ką tik buvo laiptai, dabar telkšojo akivaras. Visame pasaulyje nebebuvo likę tvirtos vietos, jis lėtai grimzdo į težią košę, vis pamanydamas, jog vertėjo nesidraskyti ir likti savajam rūšio kampe. Šiame pasaulyje visada geriausia nesidraskyti ir likti savajame rūšio kampe.

Rimas nejuto didelio siaubo, veikiau filosofišką graužatį, kad paškęs pelkėje, taip ir nebaigęs visų jam priklausiusių gyvenimo darbų. Nė nesijautė grimztas – tiesiog ta visuotinė pelkė pamažu kilo aukštyn, kol visiškai jį apsėmė. Dusulio jausmas stingdė kraują, tačiau tetrukdavo akimirksnį – paskui jis vėl atsidurdavo savajame kampe, vėl imdavo spėlioti, ar tolydžio viršum galvos pasigirstantis vargonavimas yra sapnas, ar tikrovė. O vienąsyk nubusdamas ar užmigdamas ūmai suprato, kad veikiausiai tūno apleistos bažnyčios požemiuose. Piktosios dvasios su niekinga patyčia įkalino jį

slaptuosiuose vaikystės plotuose, kuriuose pirmąsyk paragavo poezijos medaus. Demonai primygtinai stengėsi jam įteigti, jog poezijos medus galiausiai teatneša kančią.

Ligi septynerių ar net dešimties Rimas pragyveno apleistos ir nuniootos bažnyčios kieme. Pirmasis jo tėvų butas glaudėsi buvusiam vienuolyne, Rimas keldavo ir guldavo buvusioje celėje. Kartais nubūdęs naktį tardavosi girdįs kažki kadai gyvenusių vienuolių maldas, tebeplevenančias palubėse kartu su voratinkliais. Daugybė tuometinių tarybinių inteligentų skruzdėliška kuitėsi gausiuose Vilniaus vienuolynuose: be tualetų ir šilto vandens, su meniškai skylėtu, skudurėliais bei virvutėmis suraišiotu vandentiekiu. Kol Tomas Vizbara nebuvo išpardavęs saugumui pakankamo kiekio vertingų savo draugų, jų šeima tūnojo viename kambarėlyje, o žaisti Rimas tegalėjo akmenimis grįstame apirusio vienuolyno kieme. Čia apskritai nerado draugų, jų name vienuolyne slaptu demonų liepimu gyveno vienos mergaitės. Jų buvo trys ar keturios, o gal penkios ar dar kiek nors. Vis vien svarbios tebuvo triukšmingos dvynukės gelsvomis kasytėmis ir murzino-kais skruostais. Jos buvo strazdanotos ir didžiaakės, nelabai panašios, bet vienodai pakvaišusios. Tai jos įviliojo Rimą į bažnyčios požemius, nudaužtakėlė dviguba V: Virginija ir Valerija. Virginija rodėsi stambesnė ir kiek aukštesnė, nors iš tiesų jodvi buvo visai vienodo ūgio. Valerija buvo trigubai ramesnė ir savotiškai gražesnė, tačiau kur kas piktesnė – labai savotišku, tyliu ir niauriu pykčiu. Jodvi buvo skirtingos kaip ugnis ir vanduo, tačiau susivienydavo, vos tik priartėjusios prie durų į pelėsius dvelkiančius vienuolyno bažnyčios rūsius. Jos buvo pasiūstos į akmenuotą ir purviną Senamiesčio kiemą, idant amžiams suvienytų Rimą Vizbarą su tyla ir tamsa. Kad pirmąsyk leistų pajusti poezijos medaus kvapą ir skonį.

Valerija ir Virginija buvo požemių ir tamsybių dukros. Jos bemat pakisdavo, vos imdavo vilioti jį prie slidžių ir stačių rūsio laiptų. Valerija ir Virginija pamažu išnykdavo iš šviesos pasaulio ir dingdavo ten, apačioje, viliodamos jį skardžiais sirenų balsais. Rimui tebuvo penkeri, o gal septyneri, jis be galo bijojo leisti į tą pasaulį be šviesos. Bet kartu bažnyčios rūšiai saldžiai viliojo: tikriausiai jis net penkiamečio proteliu suvokė, kad juose glūdi slaptoji viso jo gyvenimo lemtis.

– Akšė, akšė, – vienu balsu iš apačios šaukdavo Valerija su Virginija. – Čia apačioje yra stebuklų. Čia yra nykštukų ir stebuklingų žvėrelių.

– Ar su nykštukais galima pakalbėti?

– Ne, kai ateina žmonės, jie pasislepia. Bet jiems galima palikti laišką.

– Aš nemoku rašyti.

– Niekio, laišką galima nupaišyti. Nykštukai viską supras. Jie juk stebuklingi.

Pasaulis strazdanotų dvynukių pavidalu jau vaikystėje jį beviltiškai monijo ir apgaudinėjo. Apačioje nebuvo jokių nykštukų, juo labiau stebuklingų pasakų žvėrių. Didžiaakės dvynukės tenorėjo įvilioti jį į požemius ir mirtinai įbauginti. Virginija ir Valerija buvo baugulių ir gąsdinimo mylėtojos, kitos kiemo mergaitės bugščiai jų šalinosi, nes jos buvo truputėlį raganos. Jas priveikti galėjo nebent tikras vyras ir dar šamanas.

– Na, leiskis žemyn – argi tu ne vyras?

Rimas Vizbara tikrai buvo vyras – nors viso labo tik penkerių. Žinoma, galiausiai nulipo slidžiais laiptais žemyn. Leidžiantis jo keliai smarkiai virpėjo, o plaučius veik uždusino pelėsių ir šikšnosparnių kvapas. Šikšnosparnių kvapą jis prasimanė kur kas vėliau: kruopščiai aprašė viename gotiškame apsakyme, kurio taip niekur ir neišspausdino. Tačiau ir tuomet, apleistos bažnyčios požemiuose, mažą jį Rimuką smaugte prismaugė būtent šikšnosparnių kvapas. Rūšiai buvo sklidini to pasakiško tvaiko, jis įsismelkė į visus užkaborius. Rodės, jį galėjai pamatyti ar net pačiuotinėti. Dvynukių žibintuvėlis švietė blausiai ir vis mirkčiojo – matyt, baterijos jau visai merdėjo. Bet dar baugiau merdėjo siaubingai persigandęs Rimas.

– O kur nykštukai?

– Čia, čia, už šito kampo. Jau visai arti.

Niekšiškas dvynukių planas buvo labai paprastas. Jos stumtelėjo Rimą į patį bjauriausią, patį tamsiausią užkaborį ir garsiai krizendamos paspruko. Krisdamas jis nusibrozdino kairį kelią, o blogiausia – nė nebesuprato, kurioje pusėje dingo vis blėstanti krizenančių dvynukių nešama švieselė. Jį apgaubė tamsa, šikšnosparnių kvapas ir apgavikiško pasaulio patyčia.

Tą vaikystės siaubą dar kartą išgyveno dabar: jis vėl nubudo ta-

me apleistos, eizėjančios bažnyčios požemyje. Buvo lygiai taip pat sukaustytas nežinios ir visiškos negalios. Lygiai taip pat stigo oro, o smaigiantis kvapas kišo jam į nosį pūkuotus šikšnosparniškus pirštus. Jį mušė šaltas prakaitas, magėjo rėkti, bet perdžiūvusi gerklė neišleido nė menkiausio garso. Jis blaškėsi šen ir ten, pagautas žudančios panikos, raudėjo, duso ir vėl blaškėsi, bet ūmai stebuklingai atsitokėjo. Visas jo vaikiškas protas sustingo ir sukluso. Rimas Vizbara pagaliau palaimingai suvokė, kad tamsa ir tylą – ne priešai, o geriausi jo draugai. Kad miegančiais šikšnosparniais kvepiantys požemiai yra pati prielankiausia jam pasaulio vieta. Kad tik čia galima atrasti, o paskui ir atskleisti lemtingiausias paslaptis. Kad jis pats galbūt yra atgijusi ir išikūnijusi tamsos dalis. Visa savo penkerių metų dvasia pasijuto begal išdidus, kad todvi apgaulingos dvynekės nepajėgė jo įveikti. Jis nė trupučio nebebijojo. Ramiai ir tiksliai, tarsi neregimos rankos vedamas, visiškoje tamsoje nuėjo tiesiai prie laiptelių ir atsargiai jais užlipo. Pastūmėjo duris ir išėjo į laisvę, nė kiek nedvejodamas, kad bet kada gyvenime, iš bet kurios padėties visuomet atras išėjimą. Jo nebegalėjo paklaidinti joks labirintas – netgi didysis paties gyvenimo labirintas.

Visam gyvenimui liko požemių ir tamsybių draugas. Mylėjo rūsius ir tamsą, nes bažnyčios požemių dėka pirmąsyk tapo rašytoju, nors anuomet dar nemokėjo rašyti. Tuose miegančiais šikšnosparniais dvelkiančiuose požemiuose pirmąsyk paragavo poezijos medaus. Rimas Vizbara ėmė pasakoti, ką patyrė ir atrado, vienas paliktas stebuklinguose bažnyčios rūsiuose. Tuose jo pasakojimuose buvo tiek daug įvykių ir stebuklų, kad net jis pats apstulbo. Nė neįtarė, kad jo penkiametėje galvelėje egzistuoja tokia galybė vidinių gyventojų, o kiekvienas žino vis kitokių viliojančių istorijų. Mat visi jie pasakojo apie rūsius, šikšnosparnius ir nykštukus vis kitaip. O pasakodamas visas tas savo vidinių gyventojų istorijas, Rimas juto burnoje tikro medaus skonį. Juo ilgiau pasakojo – juo saldžiau palikdavo ne tik burnoje, bet ir galvoje.

– Ten buvo tuntas nykštukų, kurie nešiojosi savo galvas po pažasčia, – aiškino vienas vidinis jo gyventojas.

– Ten tolimiausiame kampe gyvena trys laumės, kurios gali bet ką užmigdyti, parodyti jam šimtą saldžių sapnų, o paskui vėl pažadinti, – dėstė kitas visoms apstulbusioms kiemo mergaitėms.

– Tie rūsio žvėrys yra stiklinėmis akimis ir kristoliniais dantimis, – tikino pasišiaušusias dvynukes, kurios labai krintosi jo mirtinai neįbauginusios, o dar baisiausiai jam pavydėjo.

Kiti jo vidiniai gyventojai porino dar įmantresnes istorijas – apie šikšnosparnius, per miegus švytinčius, užburtus požemių katinus ar stebuklingą kalbantį vorą, bet nuostabiausia buvo tai, kad visi tie pasakotojai buvo tas pats Rimas Vizbara.

– Skiedi kaip pasamdytas, – netikėjo juo dvynukės.

– Nueikit ir pačios pamatysit. Tik reikia nueiti ten tamsoje ir sėdėti ilgai ilgai ilgai. Aš parodysiu vietą, iš kurios daugiausia visko matyti. Ten yra vienas kampelis, iš kurio matyti visi stebuklai. Jei-gu sėdėsi kitoje vietoje – išvis nieko nepamatysi. Ten yra tik viena labai labai stebuklinga vieta. Ir tik aš vienas galiu ją parodyti. Už tris saldainius.

Jis suviliojo Valeriją ir Virginiją pabandyti. Jos buvo nepatiklios kaip laukiniai žvėreliai, tačiau pasidavė Rimo įtaigai. Poezijos medaus salsvumas paveikė jas vien savuoju kvapu. Dvynukės klusniai nupėdino į jo nurodytą kampelį ir sutūpė, užgniauzusios kvapą. Išėjęs iš bažnyčios požemio ir uždaręs duris, Rimas labai norėjo jas kuo nors užremti. Tačiau paliko tas kvaišas ramybėje. Jos kibo jam į plaukus, vos tik sustirusios išsikrapštė iš rūsio.

– Ten nieko nėra! – klykavo net užkimusios. – Tu apgavikas. Ap-gavikas! Ten nieko nėra, ten tik krebžda žiurkės. Gražink saldainius.

– Ten tikrai yra viskas, apie ką aš pasakojau. Ir dar daugiau. Aš dar ne viską papasakojau.

– Tu apgavikas. Melagis. Atiduok saldainius.

– Saldainius aš užsidirbau, – išdidžiai pasakė Rimas. – Nes papasa-kojau, ką ten mačiau. Apie tai, ko jūs nematot. Ir niekad nepamatysit.

– Nieko ten nėra!

– Yra. Net labai labai yra. Tik ne visi tą mato. Jūs nematot, nes jūs ne tokios.

– Kokios ne tokios?

– Ne tokios, kaip aš, – tvirtai ir išdidžiai atšovė Rimas.

Jam pasirodė, jog ir atslūkinantiems prie jo baseino pakraščiu vaikiniams dera tiesiog papasakoti, ką matė ir girdėjo per fantasmagorišką rūsio naktį. Papasakoti slaptąją teisybę, pasitelkus visus savo

vidinius gyventojus. Jam pasirodė, jog tuos vaikus galima įtikinti rūsyje esant neregėtų stebuklų. Galima netgi įkalbėti juos, kad patys prisirakintų grandinėmis prie sienų ir liktų čia nakčiai, kad iš arti pažintų goslias tamsybių ir požemių paslaptis. Rimas Vizbara galėjo juos nukreipti tikruoju keliu ir išmintingai pamokyti. Už menkutėlį honorarą – kokius tris gurkšnius vandens. Ne itin šalto, tačiau labai tyro bekvapio vandens. Tiesa, jei prireiktų, jis galėjo nesispyriodamas atsigerti ir iš baseino – juk vandens filosofinė esatis visur vienoda. Tiktai apsigimęs snobas gali purkštauti dėl baseino vandens švarumo, spalvos ar chloro kvapo. Visa tai neesminga. Galbūt per visą gyvenimą Rimas Vizbara nebuvo taip giliai perpratęs vandens esmės. Vanduo tapo vieninteliu tikru jo draugu. Vanduo buvo svarbiausias dalykas pasaulyje. Už jį svarbesnis galėjo būti nebent menas.

– Tai pats magiškiausias rūsys, kokį tik esu regėjęs. Tai visų rūsių rūsys. Tai orgiastiškas ir meniškas požemis. Kiekvienam reiktų prisikaustyti čia prie visų sienų vienu metu ir pernakt patirti tikrojo pažinimo džiaugsmą. Su sąlyga, kad turėtų pakankamai vandens.

Gražuoliui blondinui posmarkiai atvipo lūpa: matyt, jis tikėjosi daug ko, tik ne tokios prakalbos. Rimas bandė įsivaizduoti, kaip dabar galėtų atrodyti, tačiau kol kas nepajėgė transcendenciškai išskirti už savojo kūno ribų ir pažvelgti į save iš šalies.

– O jis patiešnas čiuvakėlis, – vangiai pratarė Raima. – Pats pagalvok – ar kuris mūsiškių galėtų šitaip patiešnai nusišnekėti? O šitas Vizbara gali varyti briedą nevalgęs, negėręs ir net negavęs už tai saldinių. Ar nori saldinių, Vizbara?

– Noriu gerti. Duokit man vandens.

– Vandenį dar reikia užsitarnauti. Už vandenį reikia susimokėti. Ar kada pagalvojai, kiek žmonių pasaulyje stokoja vandens? Neturi ko gerti. Neturi kuo laistyti pasėlių – taigi neužsiaugina maisto. Klimpsta su visais kupranugariais dykumose ir miršta iš troškulio. Kodėl tau turėtų būti geriau?

Rimas tik dabar pamatė, kad dažytasis blondinas atnešė kėdę. Paslaugiai pristūmė ją savo vadui, tas ilgaplaukis beprotis patogiai išsidrėbė, tarsi susirengęs ilgam ramiam pašnekesiui. Jo pagalbininkas nukaukšėjo šalin, lėtai pakilo laiptais ir kaip vaiduoklis dingo iš rūsio pasaulio. Siaurutės ir salsvai apsimblausios Raimos akys

atidžiai žvelgė į savo kalinį iš pailgo veido įdubusiais skruostais. Jis pats buvo panašus į sunykusį kankinį.

– Tavo tėvas buvo kagėbistinis pyzdžiukas, Vizbara? Ir tu leidaisi tokio mėšlo padaromas?

– Klausyk, jei mano tėvas kaip nors pakenkė tavo tėvui ar...

– Mano tėvui nepakenksi, Vizbara. Jis nepajudinamas, vaikuti. Visais laikais buvo nepajudinamas. Jis kaip granitas... Bet grįžtam prie tavęs. Paskui tavo tėvas tarnavo šitiems naujesiems idiotams. Tai kas tas tavo tėvas? Pyzdžiukas, idiotas ir neprilygstamas gudruolis?

– Ko kimbi prie mano tėvo?

– Nežinau... Matai, aš išstudijavau jo biografiją. Mane tikrai sudomino, kaip sklandžiai jis peršoko iš saugumiečių į didžiuosius tautiečius. Taip sklandžiai – kaip koks balerūnas. Aš norėčiau įtraukti jį į savo baletą, jis turi tikrą baletų šokėjo talentą...

– Betgi aš ne baletų šokėjas. Neturiu balerūno talentų. Ko tu iš manęs nori?

– Nežinau... Pirmiausia gal vis dėlto pinigų. Taip, pirmiausia pinigų. Kaip tavojo esminio įnašo į bendrą didįjį projektą. Matai, aš noriu sukurti... Aš noriu sukurti tave, Vizbara. Meną reikia kurti iš gyvo žmogaus, iš gyvų žmonių... Ne iš popieriaus, molio ar vaizdajuosčių, o iš gyvos kraujuojančios žmogienos. O tam reikia pinigų... Ir tos kraujuojančios žmogienos...

– Aš neturiu pinigų. Atiduosiu tau, ką turiu, bet...

– Vizbara, Vizbara... Tu nė pats nežinai, kiek daug visko turi.

– Klausyk, aš tau atiduosiu visus tuos pinigus... Kuriuos turiu... Kuriuos išlošiau... Aš... Duok man atsigeriti.

Raima ūmai užsimerkė ir užvertė galvą, paskui ėmė nervingai ją purtyti. Jo keistai užlaužtos plaštakos veikiausiai siuntė Rimui lemtingus ženklus, bet jis nepajėgė taip smarkiai susikaupti, kad tuos ženklus perprastų.

– Ne taip, Vizbara, visiškai neteisingai. Tu ne tą darai. Ir ne tą sakai. Spektaklis privalėtų būti visiškai kitoks. Ar matei Kolteso „Robertą Zuką“?.. Bet tai ir nesvarbu. Tu vis vien darai visiškai ne tą. Tavyje nešvyti vidinė šviesa, Vizbara. Tu kaip koks bulvių maišas... Susimąstytum apie savo kaltes, ar ką. Apie gyvenimo tuštybę... Turėtum jei ne spindėti, tai bent skleisti ryškią vidinę šviesą... Tuomet su mano pagalba gal ir taptum meno kūriniu...

Raima irzliai pašoko ir sustingo, tarsi neapsisprendamas, ką toliau daryti. Tie bepročiai tikriausiai išties neturėjo jokio išankstinio plano. Raima buvo įsinėręs į odines kelnės, vilkėjo gražų ir veikiausiai pašėlusiai brangų megztinėlį. Jo bukanosiai batai žybsėjo baltomis sagtimis, tie batai veik įstrigo tarp Rimo šonkaulių, kai tas pamišėlis keturiskart spyrė jam tebesėdinčiam. Kiek pagalvojęs, pridėjo dar po kartą kiekviena koja.

Tai anaip tol nebuvo sapnas. Tai buvo nepakeliamai tikra. Rimui atrodė, kad nuo smūgių net sudreba rūsio sienos. Prie trijų ligi šiol gyvenusių jo kūne skausmų prisidėjo dar daugybė skausmelių sumuštuose, gal net sulaužytuose šonkauliuose. Visi jie jungėsi ir negailestingai susidėjo į bendrą skausmą. Skausmas buvo beviltiškai grubus, visai nedvasingas ir nemeniškas. Rimo baimė buvo visai neišdidi – gyvuliška ir niekinga. Gal jis išties buvo dėl ko nors esmingai kaltas – antraip šis košmaras apskritai neturėtų nė menkiausios priežasties nei prasmės. Keletą mirksnių buvo vos ne pasiryžęs laižyti tuos bukanosius blizgančius batus sidabrinėmis sagtimis. Buvo pasirengęs pabučiuoti juos kaip popiežiaus ar mafijos dono žiedą, nes šį akimirsnį tie batai reiškė didžiausią jo vargano pasaulėlio valdžią.

Vieną kartą jau buvo pajutęs didingą pagarbą juodiems smailianosiams jugoslaviškiems pusbačiams. Tą naktį Rimas Vizbara visiems laikams metafiziškai perprato, kas yra valdžia. Jokių dievų nei žmonių nesuteikta, niekšiška pasisavinta beribė galia. Ta naktis buvo tvanki ir drėgna, saugumo požemyje katastrofiškai stigo oro, o jį tardantis kapitonas prakaitavo net sėdėdamas, bet vis vien be perstojo siurbė alų tiesiai iš butelio. Tikriausiai šitaip pažeidė visas instrukcijas, tačiau buvo taip tvanku, kad tas pūzras išvis nebepajėgė mąstyti. Kai prieidavo tingiai įspirti jam į inkstus, dvokaus saugumietiško prakaito lašai varvėjo Rimui ant kaklo ir plaukų. To prakaito smarvė buvo netgi slogesnė už lietuviškąją literatūrinę dvoką. Taip dvokė ne kokie naivuoliai lietuviai kultūrininkai, o visagalė šlykšti ir nežmoniška valdžia.

Rimas Vizbara nors užmušk neprisiminė, ko tie išsigimėliai iš jo norėjo. Jie be galo daug šnekėjo, bet taip ir neišdavė savųjų kėslų. Galbūt jie neturėjo jokio išankstinio konkretaus plano – tik nelabai

suvokiamą iškrypėlišką tikslą. Neprimetė jam jokių konkrečių kaltinimų, nes tokių savo debiliškomis smegenimis nė negalėjo sukurti. Rimas Vizbara nesidėjo su jokiais dievo nuskriaustų disidentų grupelėmis. Nerašė jokių isteriškų rašinėlių į katalikų kronikas ar kitokį anuometinį politinį pogrindį. Jis mėgavosi nežemišku poezijos medaus saldumu, o ne politiniais triukšmavimais. Jo namuose rado keletą rusiškų ir nemaža angliškų knygelių, kurios saugumo idiotams turėjo atrodyti priešiškos ir pavojingos. Viskas, ko jie nepajėgė suprasti, jiems rodėsi pavojinga. Bet jie nekamantinėjo netgi apie tas nelemtas knygeles. Tie tekstai jiems nė velnio nerūpėjo, nerūpėjo nė pats Rimas Vizbara, tačiau suplukę alaus siurbikai turėjo kažkokių niekam nesuvokiamų tikslų. Tas tardytojas netgi spardė Rimą tingiai, be jokio pasimėgavimo, gal tiesiog išlaikydamas nekintamas naktinių saugumo apeigų taisykles. Jo batai buvo šlykščiai negražūs. Lietuvos pasaulis per tuos dvidešimt metų padarė milžinišką pažangą: dabar Rimą spardė tiesiog nepalyginamai gražesni batai. Tai buvo stulbinantis progresas, tai buvo naujojo pasaulio ir naujojo tūkstantmečio grožio užuomazga.

Visuose jo gyvenimo rūsiuose Rimui Vizbarai beviltiškai nesisėkė. Jis dievino tamsybes ir požemius, bet patirdavo rimtį ir vidinį praregėjimą tik tuomet, kai atsidurdavo ten visiškai vienas. Jei tik po žeme susirinkdavo daugiau žmonių – visi jie bemat puldavo jį spardyti ir kankinti. Ta niekšiška pasaulio savybė jį visad labai domino, turbūt tas smalsumas ir šįsyk padėjo jam mažumą atsikvošėti. Atsargiai sudėliojo vis dar judančias rankas bei kojas į patogesnę padėtį ir pakėlė akis į savo naująjį valdovą, ką tik primetusį jam neišperkamas kaltes, o savo žodžius įtvirtinusį žiauriais ir beprasmybišiais spyrtais.

– Tikiuosi, kad tau lūžo bent vienas šonkaulis. Antraip nesuprasčiau, kurių galų taip stengiausi. Man net skauda kojų pirštus. O tau skauda kojų pirštus?

– Man skauda viską. Visą visą kūną.

– Melagėlis, – visai vaikiškai nusistebėjo Raima. – Arba visiškas neišmanėlis. Tu nė neįsivaizduoji, kiek vavyje dar yra visokių vietų, slapčiausių užkaborių, kuriuos tau gali labai labai skaudėti. Mes jų dar paieškosim, galbūt atrasim netgi tokių, kurių ligi šiol

nežinojo pasaulio mokslas. Nežinojo nė pati anatomija. O dar mes galim pakankinti tavo tėvelį tavo paties akivaizdoj. Arba žmoną.

– Ko jums iš manęs reikia?

– Plačiąja prasme man reikia tikros teisybės. Aš netikiu to nususio dekonstruktyvisto Deridos teiginiais, esą, tiesos nei teisybės tikrovėje apskritai nėra. Aš manau, kad ji yra, noriu tą teisybę atrasti arba sukurti... O dar mums iš tavęs reikia atsakomybės. Ir galbūt savanoriškos labdaros kaip atpildo už tavo paklydimus ir kaltes. O gal dar ko nors prireiks... Verčiau neklausinėk manęs. Verčiau pagalvok, kas tau pačiam labiausia reikalinga. Tu juk rašytojas, argi ne? Tai aprašyk savo gyvenimo kaltes. Galiu atsiųsti tau stenografistę – už papildomą mokestį. Dešimt tūkstančių už parą. Ji dirbs dieną naktį – okej?

Ilgaplaukis apsiblausėlis vėl patogiai įsitaisė kėdėje ir parimo tarsi stengtusi sumąstyti labai svarbų sprendimą. Jis atrodė, lyg būtų išskaptuotas iš juodo blizgančio akmens. Nors neva rymojo, tuo pat metu ritmingai trūkčiojo ir kaitaliojo savojo akmeninio juodumo atspalvius. Jis neatrodė visiškai realus, Rimą Vizbarą vėl apėmė kvailos viltys, kad gal jis trumpam užklydo ne į tą tikrovę. Kad šamaniškai pasistengęs, dar ištrūks atgal į savąjį pasaulį.

– Prastai atro dai, – pagaliau užjaučiamai pratarė Raima. – Visai prastai atro dai. Gal vis dėlto davus tau atsigerti?

Gūžtelėjo pečiais, dar kartą grakščiai pamainė juodumo atspalvius, nerangiai pakilo ir nužingsniavo šalin, per petį dar atsainiai mestelėjęs:

– Pinigus tu vis vien atiduosi. Nors tai ne viską išsprendžia. Tai labai maža ką teišsprendžia. Tačiau pradėti reikia nuo pinigų, nes nuo pinigų šiame pasaulyje prasideda apskritai visas.

Rimas Vizbara visuomet buvo įsitikinęs, kad jo laukia tikrai baisus galas. Jis nusipelnė siaubingo galo jau vien todėl, kad visą gyvenimą užsiėmė sąmoninga savižuda. Nepaisė jokių bendruomenės taisyklių ir atkakliai siekė beviltiškos baigties. Rimas Vizbara perne lyg jau menkai tepaisė Mozės prisakymų. Jis buvo nelyg kokia nuodinga vapsva, pačios gamtos priversta geluonimi žudyti kitus, kad paskui iš jų lavonų susirinktų savąjį poezijos medų. Tokia vapsva anksčiau ar vėliau turėjo būti pagauta ir sutraiškyta. Kūryboje jis

niekad nesigailėjo nei kitų žmonių, nei paties pasaulio – kodėl tad pasaulis būtų turėjęs gailėtis Rimo Vizbaros.

Tai galėjo būti knyga apie žmogų, kuris gerai žino, jog jam jau nusamdyti ir iš anksto dosniai apmokėti samdomi žmogžudžiai. Jų honoraro dydis buvo, tarkime, penki šimtai dvidešimt šeši tūkstančiai litų. Tas žmogus labai sumaniai slapstosi nuo žudikų, kasnakt miega vis kitoje vietoje, net ir skirtinguose miestuose, įvairiose šalyse. Tačiau ne todėl, kad labai jau kabintųsi į gyvenimą ar manytų, jog šitaip pajėgs pasislėpti. Jis žino, kad vis vien neišsisuks, tačiau beviltiškai trokšta kiek anksčiau, nei bus nugalabytas pats, atsikeršyti visiems visiems žmonėms, kurių gyvenime nekentė. Visiems tiems, kuriuos veik atvirai niekino, tačiau vis vien spausdavo jiems ranką. Prieš mirdamas dar nori atsisteisti su visais, kurie tikrai nusipelnė jo atpildo. Kai kuriuos tik šiaip pamokyti, kitiems gal sudeginti ar išsprogdinti namus, o dar kitus netgi pačius nugalabyti.

Tasai samdomų žmogžudžių persekiojamas vaikiną anaipol nesirengė pasiduoti ir filosofiskai rymoti. Literatūriškai laukti, kol jam prieš akis mirksniu prabėgs visas gyvenimas. Jis manė, kad tas jo gyvenimas per anksti nutraukiamas, todėl skubėjo padaryti jame šiokių tokių pataisų. Nuosekliai ir logiškai stengėsi išpildyti savuosius keršto ir atpildo planus, kuriuos šiaip jau vis atidėliodavo. Jeigu jau pats priėjo liepto galą – neatsisakė smagumo nusvaidyti nuo to liepto visus, kurie jam kliudė vaikščioti visais visais likimo lieptais.

Rimas Vizbara nė pats nesuvokė, ar tokios knygos personažas būtų vidujai bent kiek panašus į jį. Tačiau jis pats veik nepakeliamai norėjo prikaustyti prie rūšio sienos abudu savo kankintojus, neduoti jiems valgyti nei gerti, versti šlapintis į kelnes ir dar pareikalauti, jog jie jam melstųsi. Melstųsi tarsi kokiam dievukui, kurio paties dienos jau seniausios suskaitytos. Šitai būtų daugiau nei logiška: visi dievai, kurių dienos jau suskaitytos, pasidaro ypač žiaurūs, negailestingi ir perdėm neteisingi.

Jis neturėjo netgi šuns, kuris išties jį mylėtų. Ištikimo šuns meilė nėra akla, tačiau tikras šuo myli be jokių išlygų ir yra sklidinas stebuklingo sumanumo. Jeigu Rimas Vizbara būtų laikęs namuose šunį, tas išmintingas ir doras padaras jau seniausios atkakliai jo ieškotų. Būtų kažki kada pragaužęs plieną kaustytas jo buto duris, atse-

kęs Rimo pėdsakais ligi pat kankinimų rūšio ir niršiai perkandęs gerkles jo pagrobėjams ir kankintojams. Rimo šuo būtų nepalijaujamai jo ieškojęs, išdidžiais šuoliais lėkęs per visą Vilnių, pergalingai iškėlęs uodegą dangop.

Tačiau Rimas Vizbara niekada neturėjo šuns, kuris jį tikrai mylėtų. Vienintelis kitados jų šeimoje laikytas, po seno vienuolyno kiemą filosofiškai klaidžiodavęs bokseris niekad nebuvo Rimo draugas. Tasai bokseris vardu Tobis nemylėjo ir negerbė abiejų Vizbarų šeimos vyrų. Jis mieliau bendraudavo su dvynukėmis raganiūkštelėmis, negu su savo maitintojais.

Vizbarų šeimos vyrai atsakė jam nė kiek ne menkesne panieka ir nemeile. Tėvas nekentė Tobio pirmiausia todėl, kad jį dar visai šuniukštį motinai dovanojo įtartinas gerbėjas. Negana to, bręsdamas tasai mažylis bokseris pasidarė pernelyg jau protingas. Tėvo baramas ar kitaip ujamas, pažvelgdavo į jį tokiu išmintingu žvilgsniu, kad net patsai Tomas Vizbara iškart bejėgiškai užsičiaupdavo.

– Šitas pragaro sutvėrimas ankstesniame gyvenime buvo filosofas, – piktai sakydavo. – Jis jaučia savo viršenybę. Jis toks pasipūtęs, kad vien už tai galėčiau jį užmušti. Bet baisiausia yra tai, kad jis visiškai nebijo mirties. Jam į tai absoliučiai nuspjaut – juk jis yra filosofas ir gerai žino, kad vėl ir vėl kuo nors atgims. Šitas brisius žvelgia į visus mus iš aukšto. Jis mūsų negerbia.

Tėvo Tobis ne tik negerbė, bet ir apskritai nepaisė, taip pat slapčia nekentė. Juo smarkiau tėvas nekentė Tobio, o Tobis tėvo – juo labiau jie supanašėjo. Tėvo žvilgsnis pamažu ėmė darytis šuniškai išmintingas, o jo skruostai po truputį nudribo – visai kaip bokserio. Savo ruožtu Tobio snukio išraiška į senatvę darėsi vis ryškiau saugumietiška arba gal tautiška, o retus užklystančius į bažnyčios kiemą prašalaičius jis aplodavo kimiai ir trūkiai – rodėsi, irzliai ir kvailokai krizena visai kaip Tomas Vizbara. Rimas bijojo sutikti kieme tą, rodės, tuoj prakalbsiantį bokserį. Gal tą šunį užkerėjo kitados šventinta senojo vienuolyno žemė, bet tikrai atrodė, jog Tobis tuoj prabilis tėvo balsu.

– Netikėk niekuo, ką tau sako žmonės, sūnau, – vangiai pratars sužmogėjęs Tobis. – Viską perprask ir persitikrink pats. Žmonės visada meluoja, net kai labai stengiasi pasakyti teisybę. Jie patys dėl to nė nekalti – tai Dievas sutvėrė juos visus kaip bedvsius išda-

vikus ir besielius menkystas. Saugokis žmonių, sūnau. Stenkis bendrauti su kokiais saugesniais gyviais – gyvatėmis ar skorpionais.

Galbūt Tobis retsykiais iš tikrųjų prabildavo. Gal tikrai mokė jį mizantropijos ir išdavystės meno. Rimas nemėgo nei savo palaipsniui šunėjančio tėvo, nei to nuosekliai vizbarėjančio bokserio. Nuo to laiko nemėgo apskritai visų pasaulio šunų. Jį stačiai slogino tai, kad šunys ilgainiui supanašėja su savo šeiminingais. Nenorėjo matyti greta slampinėjant savo paties karikatūros šuniškomis akimis. To nesmaigus reginio negalėjo išpirkti nė atsidavimas ir ištikimybė. Niekad neužsiveisė namuose šuns – kad ir kaip Nora kartais maldaudavo.

– Dar pasigailėsi – oi, pristigs tau šuns. Dar graušiesi nagus, – neretai įniršusi pranašaudavo.

Dabar Rimui tikrai pristigo šuns – nekalbant jau apie Norą. Penkiolika metų pati Nora buvo ištikima tarsi neatsiejama jo paties kūno dalis. Būtų suradusi jį nors ir pragare, kaip kad šimtus kartų surasdavo klaikiose sifilitinėse landynėse ar net svečiose šalyse. Surasdavo ir tarsi vertingą krovinį kantriai pargabendavo namo. Dabar net Nora nesirengė jo ieškoti. Rimo Vizbaros niekas negalėjo pasigesti, nes Rimas Vizbara niekam nebuvo reikalingas. Nebent tiems dviems pamišusiems kankintojams – kad susimokėtų išpirką. Jeigu jiems iš tikrųjų reikėjo būtent išpirkos. Jie juk kažką vapėjo apie menus, kūrybą ir kraujuojančią žmogieną. Perdžiūvusios iš troškulio Rimo smegenys nebesuprato to Rimos nei jo auskaruoto parankinio. Tos vis labiau karščiuojančios smegenys pamažu prarado galią apibendrinti pasaulį. Visatoje tesuvokė esant tik tą šlykštų rūšį, chloru dvokiantį baseiną ir savo skausmingą troškulį.

Tačiau ūmai toje nykioje beprasmėje visatėlėje užgimė netikėtas vaizdas. Tai nebuvo visiškai tikslus prisiminimas, gal veikiau keisto kitados matyto filmo kadras. Iš prabangaus juodo mersedeso iššoko pora kresnų sportiškų vaikinių ir užlaužė rankas tyliai besispyriojančiam liesam vyrui pakaušyje perrišta ilgų plaukų kasele. Begarsės grumtynės vyko purviname pilkšvais akmeninis grįstame kieme. Grobikai atstūmė šalin aukštaūgę jaunutę gražuolę ir ėmė grūsti vyrą vardu Rimas Vizbara į automobilio vidų. Merginos jie nelietė, ši stovėjo nustėrusi ir susigūžusi, iš išgąščio ne nerėkė, nesišaukė pagalbos. Stirksėjo tarsi Pirčiupio motinos statula skausmo perkreiptu veidu. Juodas gangsteriškas mersedesas iššliužė iš

kiemo, o mergina tebestovėjo sustingusi, kiek padėrusiu, netekusiu jaunatviško grožio veidu.

Rimas Vizbara pagaliau ganėtinai aiškiai prisiminė vakarykštį rytą – tas prisiminimas buvo sykiu ir mažytė pergalė, ir didelė viltis. Greta matė, kaip jis buvo pagrobtas. Ji galėjo įsidėmėti automobilio numerį ir tų banditų fizionomijas. Vienintelė Greta galėjo jo ieškoti ir ieškojo, ji buvo tikrai sumani mergina, ji tikrai nutuokė, į kokius seklius dera kreiptis. Ji privalėjo trilypai jo ieškoti: kaip metafizinio tėvo, kaip kraujomaišiško meilužio ir kaip ūmai pamilto keistuolio mokytojo ar guru.

Rimui trumpam palaimingai atlėgo širdis. Net troškulys nebesmaugė taip baisiai, o ligi kraujo nutrinti riešai beveik liovėsi peršėję. Jam net nebebuvo gėda, kad sėdi rūsio kampe, beviltiškai apsišlapinęs. Jis jau regėjo prieš akis teisną, kuriame už visas tas šlykštybes bus atsisteista. Teismas turėjo būti negailestingas, o vyriausioji teisėja jame privalėjo būti išmintingoji mylimoji Greta.

Nora atrado Tomą Vizbarą prie savojo viešbučio numerio durų, sėdintį tiesiai ant koridoriaus kilimo. Pasirėmęs į sieną, tarsi paukštis pakreipęs snūdulingą galvą į kairę, jis atrodė neįtikėtinai panašus į ūmai susenusį Rimą. Nuo jo sklido vėsus ir suplėkęs kapų rūsio kvapas.

– Rimas pražuvo. Jį pagrobė demonai. Jį būtina kuo skubiausiai surasti. Padėk man, Nora. Vienas aš nebeapsisuku. Man per sunku.

– Kaip tu mane radai?

– Pagal kvapą, – pamokomai atšovė senis. – Mat jau prasidėjo pavasaris. Aš ir vėl velniškai gerai užuodžiu moteris. Be to, apsi-rengiau geriausią kostiumą, net norėjau užsidėti skrybėlę...

Senis ėmė pamažu stotis, ta pakilimo nuo grindų procedūra buvo ilga ir sudėtinga, jo kelių sąnariai taip trakšėjo, kad rodės bemat subyrės. Tačiau jis vis dėlto atsistojo, netgi ištiesė nugarą ir visai patraukliai nusišypsojo. Jo dantys buvo kreivoki ir kiek apgeltę, tačiau visi savi – nė vieno protezo. Nora bejėgiškai suirzo – ji nė pati sau negalėjo paaiškinti, kodėl tebestirkso Vilniuje. Ji nebežinojo, ką turėtų daryti, neturėjo aiškaus plano net artimiausiai savaitei. O į jos gyvenimą dar įsispraudė tasai siutinantysis, kapais ir Rimu Vizbara dvelkiantis senis.

– Nuo kada esi toks patetiškas, Tomai? Kas ką pagrobė? Kokią čia pasaką sugalvojai?

– Aš pirmąsyk po devynerių metų nuėjau į Rimo namus. Jis manęs ten nekviesdavo ir net neįleisdavo. Jis bijojo dėl savo kompiuterio – mat žadėjau jį sudaužyti. Šiandien aš pergalejau save, nusižeminau ir nuėjau į jo namus. Bet jo neradau. Jo ten nėra.

– Gal jis lindėjo viduj ir nenorėjo tavęs įsileisti. Iš kur žinai, kad jo ten nebuvo?

– Iš kvapo, – ir vėl pamėkliškai ramiai paaiškino senis. – Jeigu Rimukas lindėtų viduje – bemat būčiau jį užuodęs. Mat prasidėjo pavasaris...

– Jau girdėjau, – Nora pagaliau atsirakino duris ir vangiu mostu pakvietė jį vidun. – Taigi Rimo namuose nėra.

– Jau seniausiai nėra. Jo kitados buvęs kvapas visai išvėšęs.

– Užvakar jis ten linksminosi su ilgakoje mergiote. Mergiotės kvapo neužuodei?

– Dar ir kaip užuodžiau. Tiesa, suuodžiau neypatingai daug: kad ji blondinė ir kad jai septyniolika. Jos kvapas buvo ryškus – ji sveika ir jai viskas gerai. O Rimuko kvapas buvo visiškai išsivėdėjęs – jį seniausiai pasigrobė demonai.

– Aš jį užklupau su ta mergina užvakar. Dvi dienos – tai jau seniausiai?

– Kodėl tu skaičiuoji fizikinį laiką? – nustebo senis. – Kodėl tau svarbios kaip tik tos dvi dienos? Aš nuėjau pas jį po devynerių metų. Praėjo devyneri metai! Jį seniausiai pagrobė demonai, o jo kvapas visiškai išvėso. Aš net žinau, už ką jis pagrobtas ir kuo kaltinamas.

– Ir kuo gi?

– Būdamas dievas, jis sukūrė ne tą pasaulį. Tai pavojingas nusi Kaltimas. Rimukas sukūrė ne tą pasaulį, o dabar to klaidingo pasaulio tvariniai jam keršija. Jį reikia skubiai gelbėti.

Nora be jėgų klestelėjo į fotelį. Jai tikrai derėjo kuo skubiau išskristi į Paryžių – šitame mieste ilgiau likti buvo nebeįmanoma. Šitas miestas galutinai ir nepataisomai išsikraustė iš proto. Ir net užkrėtė pavojinga beprotybe ją pačią: Nora ūmai pradėjo rėkti ant senio, tarytum riksmas būtų galėjęs ką nors pakeisti jos jau beveik nubaigtame gyvenime.

– Tas tavo suknistas sūnelis šį akimirksnį gali blaškytis, kur tik nori, – kone spieję jį. – Kitam miesto gale, Šiauliuose, Zalcburge ar Čikagoj. Ar tu žinai, supuvęs skundike, kiek kartų esu jo ieškojus? Kiek kartų jį vaikiausi po visą pasaulį? Ir kam? Kad surasčiau girtutėlį kaip skudurą, be proto ar net be sąmonės, kad užsimetus ant pečių parvilkčiau namo? Jeigu tą knygų ir tarakonų urvą išvis galima laikyti namais... Aš apskritai neturėjau namų, seni. Neturėjau namų nuo pat tos dienos, kai palikau savo tėvelius... Tavo sūnelis apskritai nebuvo pajėgus duoti savo moteriai namų, ar supranti? Jokių vaikų, jokio namų židinio, jokio... Berlyne per metus susikūriau kur kas jaunesnius namus, nei turėjau čia. Sakai, jį pagrobė? Tai jis pats pagrobė visus, prie kurių prisilietė. Jis pasigrobė visų visų gyvenimus... Jis viską pagrobė ir suniokojo...

– Gerai atro dai, – ūmai paskelbė Tomas Vizbara, atidžiai ją nužiūrinėdamas. – Velniškai gerai atro dai. Kai pyksti – tu velniškai seksuali. Nora, mudu abu netrukus mirsim. Davai padarom tą, apie ką visą gyvenimą svajojai.

– Iš kur žinai, kad aš netrukus mirsiu?

– Iš kvapo, meilute. Iš kvapo. Tu kvepi giltine, paplėkusia šviežio kapo žeme. Tai kaip – padarom? Visą laik troškau nuvilioti tave nuo Rimuko... Nemanyk, aš dar visiškai tvarkoj. Matai, prasidėjo pavasaris... Esu tiesiog jaunatviškas, tuoj pamatysi.

Dar tebešnekėdamas senis prisisagstė klyną ir nusmaukė žemyn kelnes. Atsivėręs vaizdelis pranoko visas juodžiausių košmarų ribas. Tomas Vizbara piktdžiugiškai išsiviepus demonstravo paliegusią savo erekcijos iliuziją. Jo susisukęs raukšlėtas daiktelis nekarėjo visai jau bejėgiškai, išties stiebėsi Noros link. Tačiau baisiausias dalykus jį pamatė po juo, ten apačioje, kur turėjo kyboti kiaušiuakai. Ten Nora išvydo kažį kokią marmalynę. Stengėsi ten nežiūrėti, bet nevalingai vis vien šnairavo: vieno kiaušiuoko lyg ir išvis nebuvo – vien juosvai raudona opa ar žaizda. Kitas buvo išpampęs kaip teniso kamuoliukas – o gal jai viskas tik vaidenosi. Senis paskai krizendamas dar ir artinosi prie jos fotelio, kaire ranka prilaidamas kelnes, o dešine nešdamas savo stulbinamą dovanėlę.

– Mudu galim sudaryti slaptą numirėlių santuoką, mažyle. Geresnės progos jau neberasi.

Nora nelabai gerai teprisiminė, kaip išsviedė jį lauk: ar užmovė

jam kelnes, ar buvo prisilietusi prie jo pūvančio kūno, ar senis bent kiek priešinosi. Jau užsidariusi duris iš anapus išgirdo gūdų ir duslų balsą:

– Jį tikrai pagrobė piktosios dvasios, Nora. Gelbėk Rimuką, jei tik gali. Ar gal nori, kad jis mirtų pirmas? Gal slapčia nori išvysti jo mirtį anksčiau, nei nusibaigsi pati?

Nora turbūt nemelavo sakydama, jog niekuomet neturėjo tikrų namų. Ji tikrai neturėjo namų kaip tvirtovės ar šventos vietos. Neturėjo jų nė kaip simbolinio židinio, kurį patylom kursto mėslios šeimos deivės. Rimo Vizbaros namuose negyveno jokios deivės. Netgi jo mūzos buvo anaip tol ne deivės, o slogios šliundros bei girtuoklės. Nors išsipagiriojusios savo lyromis skambino gal ir išties genialiai. Visa bėda, kad Norai nereikėjo genialaus lyrų skambėjimo. Jai reikėjo namų su vaikais, katinais ir mezgimo siūlų kamuo-liais. Ji norėjo užuosti tikrą namų kvapą – ne vien Rimo Vizbaros kraują, prakaitą ir ašaras.

Nesukūrusi tikrų namų gyvenime bent mirti troško namuose. Norėjo, kad mirties patalė ją už rankos laikytų mylimas vyras. Norėjo pasitraukti iš pasaulio išdidžiai ir jaukiai, atsitvėrusi nuo skausmo geriausiais vaistais – tik šiukštu ne viena. Nenorėjo nė matyti jokio Paryžiaus. Nekentė Senos krantinių. Mylėjo tik Vilnių, savo suniukusį nežmonišką kiemą ir net šlykščiuosius Vilniaus balandžius. Visą gyvenimą piktai vaikė juos nuo savo langų, o mirdama būtų pati kvietusis ir lesinusi. Būtų stebėjusi, kaip jie mylėsis tiesiai ant jos palangių, klausiusi, kaip nuo ankstyviausio ryto niršiai burkuos.

Ji visiškai nenorėjo, kad Juozapas Verba padėtų jai nusinuodyti. Ji nekentė to apsimetančio išminčiumi nutukėlio. Kiek save beatminė, visą laiką mylėjo Rimą Vizbarą, taigi privalejo bet kokia kaina jį atgauti. Visai trumpam – vos keletui mėnesių, kuriuos dar praleis šiame pasaulyje.

Jeigu Viešpats nesiruošė jai suteikti netgi tokios menkos paslaugos – Nora buvo pasirengusi diskvalifikuoti Dievą kaip Visatos su-tvėrėją bei valdovą. Buvo pasiryžusi jam nepaklusti ir prieš Viešpaties valią viską padaryti savaip. Galbūt tokio kosminio įžūlumo ją visu savo gyvenimu išmokė Rimas Vizbara. Nora tikrai jautėsi turinti pakankamai galių žygiui prieš visus dievus ir net gamtos

dėsnius. Ji turėjo pakankamai galių bet kokiam žygiui. Tenorėjo tvarkingos ramios mirties savo namuose. Juk tai taip nedaug – argi ne, Viešpatie?

– Net tavo žmona tavęs nebegebia, – nuobodžiu balsu aiškino išsigimėlis Raima. – Tu jai prišikai į dūšią – kas tave tokį mylės. Kas tave tokį gelbės? Atiduok pinigų, Vizbara. Ir apskritai – eik tarnauti pas mane liokajum. Tokiems dalykams tu velniškai tinkamas.

– Aš tarnauju tik dievams. Savo asmeniniams dievams, kurių niekas kitas nė nežino.

– Gražiai pasakytą! – staiga nudžiugo Raima. – Achujennai gerai pasakytą. Doni, dar padrėkink jam lūpas, kad visai nenugaištų... Labai teisingai mąstai, Vizbara. Aš ir esu tavo dievas – negi dar nesuvokei?

Robotiškai klusnus blondinas Donis išsunkė savąjį skudurėlį tiesiai į Rimo sukepusią burną. Vanduo susigėrė į liežuvį ir gomurį kaip į suskeldėjusią molingą žemę. Jo liežuvis, gomurys ir net visi fantastiški dantų protezai suminkštėjo ir ištežo. Tuo tarpu Rimas nebegalėjo kalbėti, nes jo liežuvis pynėsi su dantimis, o protezai persimaišė su gomuriu. Jis nepajėgė netgi rišliai mąstyti, nes jo smegenys irgi su kažkuo susiplakė – gal su jo paties šlapimu iš vimdanciai dvokiančio klyno.

– Aš tau dar leisiu kokią parą ramiai pamąstyti, Vizbara. Gali pasimelsti, kol kas pasikalbėti su kitais dievais – aš juk nesakau, kad esu visai visai vienintelis. Gali išpažinti savo nuodėmes ir pasverti savo kaltes. Bet paskum teks turėti reikalo su manim vienu. Tik su manim. Vieninteliu ir pagrindiniu. Ir su manisiais apaštalais. *Comprenez-vous?*

– Tu beprotis? – paklausė Rimas, kai pagaliau pajėgė ištarti žodį.

– Nė kiek ne didesnis, negu tu, – visiškai ramiai atsiliepė ilgaplaukis.

Rimas dar spėjo nustepti, kad tasai nepasipiktino ir neįsiuto, tačiau tuoj pat pasigailėjo taip naiviai pamanęs. Paliegėlis Raima su kerinčia šypsena per dvi sekundes suspardė jam tarpukojį taip, kad Rimui aptemo akys. Kai šviesa po truputį vėl grįžo į šį pasaulį, jis iš paskutiniųjų pakėlė kelius ir juos suspaudė, nes kitaip susiriesti negalėjo – neleido prirakintos prie sienos rankos. Skausmas ne tik

apakino, bet ir išsunkė ašaras, jos graužė sukepusias lūpas. Tačiau šįsyk jis nebepanoro bailiai laižyti kaustytų bukanosių batų sidabro sagtimis. Smegenyse šmėkštelėjo visai kitokios mintys – tik jis dar nepajėgė jų suvokti, jam pernelyg smarkiai skaudėjo visas dar išlikusias kūno dalis. Net ir pačias smegenis.

– Ar kas yra, ar nėra beprotis – grynai filosofinis klausimas, – postringavo Raima. – Tačiau joks prikabinas prie sienos nuopisa, joks suknistas nusenęs čiuvakas manęs nepravardžiuos. Tokie yra pasaulio dėsniai. Ir tu jų nepakeisi.

Jiedu vėl susirengė išeiti, blondinas Donis dar porąsyk įspyrė jam į šonkaulius, taikydamas tiesiai į skaudulius. Rimas beveik neabejojo, kad jiedu eina atsinešti tikrųjų kankinimo įrankių. Kaip ir jo amžinajame sapne, baseinas skleidė vangią drėgmę ir balkšvą spindėjimą, slaptinę šviesą, kylančią iš gelmių, nuo paties dugno. Kaip ir prakeiktajame sapne, jis ligi galo nesuprato, nei ko iš jo norima, nei kaip galėtų išvengti skausmo bei kančių, nei kiek šitai gali tęstis. Nueidami tiedu vaiduokliai dar perpylė jį vandeniu, jis susirinko gurkšnelį riešukučiose ir godžiai išsriaubė.

Nubusti jau tikrai nebesitikėjo, vėl pamiršo visas savo viltis, pamiršo, kaip atrodo Greta, prisiminė vien savo neapykantą ir nemelę net artimiausiems žmonėms. Gal jis buvo pernelyg blogas, o tasai blogumas jam atkeršijo visai ne pagal karmos dėsnius. Ne kitame gyvenime, kitame persikūnijime, kaip kad derėtų. Netgi ne krikščioniškoje skaistykloje po kūniškosios mirties. Jo blogumas atsisuko prieš jį patį dar šiame pasaulyje, dar šiame įsikūnijime, dar šioje ašarų pakalnėje.

Rimas Vizbara absoliučiai nepaisė Mozės paliepimų mylėti ir gerbti savo tėvą ir motiną. Tasai barzdotasis žydiškų moralinių tiesų skelbėjas apskritai nekėlė Rimui jokio pasitikėjimo.

– Tegu sau moko gentinėje bendruomenėje gyvenančius žydus, – niršiai kartojo Rimas. – Ką gali reikšti dvidešimt penkių šimtmečių senumo pamokslavimai šiais laikais? Ką jie visi čia vapa apie amžnuosius moralės dėsnius? Visi tie šventikai ir prie jų prisiplakęs Imanuelis Kantas. Amžinųjų žmogiškųjų dėsnių negali būti pagal apibrėžimą. Negali būti vienodos moralės badaujančiai puslaukinei genčiai ir klestinčiai technologinei visuomenei. Tik kunigai ir komunistai gali jėga primetinėti vienodą visiems visiems moralę.

Tokį savo įsitikinimą be galo daug sykių kartoję žodžiu, raštu, o ypač mintyse. Nuo to kartojimo taip perniršdavo, jog kartais būdavo pasirengęs tyčia laužyti visus krikščioniškos moralės liepimus vien protesto vardan. Tiesiog stengėsi grūmoti ar rodyti špygas neegzistuojančiam dangui, demonstruodamas visam pasauliui, jog dieviškieji žaibai iš dausų jo netrenks, nes jokių dausų apskritai nėra. Kaip ir tų tariamai dieviškų, visuomet teisingų elgesio taisyklių.

Rimą visada siutino Mozės mokymo loginis idiotizmas. Pagal tą minkštapročių moralinį kodeksą jis privalėjo gerbti savo tėvą, kuris su didžiausiu pasimėgavimu laužė beveik visas to paties kodekso taisykles: melagingai liudijo, geidė savo artimųjų žmonių bei turto ir apskritai neturėjo nė pačių sąžinės užuomazgų. Tomas Vizbara absoliučiai nesigailėjo dėl blogio, kurį sėte sėjo aplink save. Rimo tėvas veikiau jau mėgavosi savo blogumu. Kaip ir dera šiame dievų galutinai suknistame pasaulyje, tėvo blogumas visuomet teikdavo kur kas daugiau pergalių bei naudos už kitų žmonių tikrą ar tariamą gerumą. Ypač tėvui patikdavo jo išdavikiškos pergalės, nors apie jas nežinodavo tik jis pats. Jam ir nereikėjo šlovės nei populiarumo – Tomui Vizbarai visiškai pakako tų pergalių intelektualinės žaismės. Jam buvo smagu, kad jis visus visus apgauna, sumausto ir slapčia nugalį.

– Jei būsi kam nors geras – tave būtinai apšiks. O gal net pasmaugs. Rimuk, įsidėmėk, kad geriau šikti ant kitų arba tuos kitus pačiam smaugti. Žinoma, jeigu už tai paskum nereikės atsakyti.

Kaip tik po tokių mokymų Rimas pirmąsyk pamanė, kad geriau jau būti kieno nors pasmaugtam, negu pačiam smaugti kitus. Kiek vėliau perskaitė vieno japono knygoje, jog dar galima viltis, kad tave kas nors pasmaugs miegantį. Galbūt išties labiausiai norėjo, jog kas nors pasmaugtų jį miegantį – taigi jam nebereiktų smaugti savo tėvo.

Smarkiausias noras pasmaugti tėvą kildavo tada, kai šis atrodavo išties protingas ir net savaip gražus. Tereikėjo išgirsti Tomą Vizbarą skaitantį pranešimą matematikų konferencijoje. Rimas niekad nesuprato nė žodžio iš matematinių tėvo paistalynių, tačiau matydavo jo paties ir klausytojų veidus. Matematizuojančio tėvo veidas tapdavo tarsi šventojo, stačiai imdavo švytėti, o viršum jo galvos pakibdavo nedidelė, tačiau visai aiški aureolė. Tas jo mate-

matinis švytėjimas pereinavo į klausytojus, jie netgi šiek tiek pakildavo nuo grindų su visomis kėdėmis – gebėdavo levituoti dėka matematikos burtų ir Tomo Vizbaros gražbylostės bei neprilygstamo logiškumo.

O dar baisėnis tėvas atrodydavo, kai nuosekliai ir išmintingai dėstydavo ne mistiškąją matematiką, o visai suprantamą Rimui dalyką. Tėvo mąstymas buvo křištoliskai skaidrus, jis bemat sukaldavo visas logines vinis ir įteikdavo Rimui tobulai užbaigtą produktą. Tėvas atrodė pašėliškai gražus savo protu ir grynutele vikria logika. Tokį jį labiausiai magėdavo pasmaugti.

Žmogų, kuris visą savo protą, visą savo logiką ir išsilavinimą skyrė blogiui, būtinai reikėjo sunaikinti. Juo žavesnis, juo išmintingesnis atrodė – juo būtiniau jį reikėjo sunaikinti. Tačiau Rimas ne tik paliko jį gyvą, bet ir nesyk pasinaudojo jo pagalba. Tėvas mažiausiai dukart ištraukė jį iš saugumo rūšių. O Rimas Vizbara taip ir neaplėkė visų jo bičiulių bei pažįstamų, kiekvieną įspėdamas: šitas tipas yra slaptas saugumietis, sergėkitės jo! Rimas Vizbara nieko neperspėjo ir neišgelbėjo – jis neturėjo laiko realiam pasauliui, jis tuo metu rašė genialias knygas. Smulkusis niekšelis Rimukas Vizbara. Jis tegebėjo dėl tos savo negalios mirtinai įskaudinti motiną:

– O aš neprašiau tavęs, kad tu mane gimdytum, – žiauriai pasakė jai mažiausiai du kartus gyvenime. – Paleidai mane į šį pasaulį prievarta, todėl ir privalau visą gyvenimą užsiimti nuoseklia daugialype savižuda. Tu pakentėjai valandą kitą – ir mane pagimdei. O aš turiu kentėti visą gyvenimą, kad šiaip ne taip kada nors nusižudyčiau.

– Bijok Dievo, – tesugebėjo išlemti mama.

– Nusišikt man ant visų dievų. Aš pats esu dievas. Dievas savižudis.

Tai galėjo būti knyga apie žmogų, kuris niekad nemylėjo savo tėvų. Nei savo gimdytojų, biologinių tėvų, nei savo Sutvėrėjo, metafizinio Tėvo. Jautėsi mirtinai įžeistas, kad tėvai jį pasigimdė, su juo visiškai nepasitarę. Kad Viešpats paleido jį į pasaulį, tepamėtėjęs šūsni absurdiškų vienas kitam prieštaraujančių paliepimų bei prisakymų. Savaime suprantama, jog negalėjo pakęsti net minties apie vaikus. Kada jo žmona Nora vienąsyk labai jau aiškiai ir kategoriš-

kai pasiskelbė norinti vaikų, tas neapkenčiantis tėvų žmogus nieko jai neaiškino, tik įteikė popieriaus lapą su dviem citatomis. Viena citata buvo ilgesnė:

„Gera padarė imperatorius Aleksandras Vilberdatas, kad miestuose atitvėrė ypatingą vietą vaikams ir jų motinoms, kur jiems tik ir buvo leidžiama būti. Nėščios bobos taip pat sėsdavosi tenai už tvorelės ir savo bjauria išvaizda neįžeidinėjo ramių gyventojų.

Didysis imperatorius Aleksandras Vilberdatas suvokė vaikų esmę ne blogiau už flamandų dailininką Tenirą, jis žinojo, kad vaikai – geriausi atveju žiaurūs ir kaprizingi seneliukai. Palankumas vaikams – beveik tas pats, kas palankumas gemalui, o palankumas gemalui – beveik tas pats, kas ir palankumas išmatoms.

Neprotinga girtis: „Aš – geras žmogus, nes mėgstu gemalą, arba todėl, kad mėgstu tuštintis“. Lygiai taip pat neprotinga girtis: „Aš geras žmogus todėl, kad myliu vaikus“.

Didžiajam imperatoriui Aleksandrui Vilberdatui, pamačiusiam vaiką, tuoj pat pasidarydavo bloga, bet tai jam nė kiek netrukdė būti labai geram žmogui.

Aš pažinojau vieną damą, kuri sakė, kad ji sutinka pernaktoti arklidėje, tvarte su kiaulėmis, lapidėje, kur tik nori – tikrai ne ten, kur kvėpia vaikais. Taip, iš tiesų, tai pats bjauriausias kvapas, aš net pasakyčiau: labiausiai įžeidžiantis.

Suaugusiam žmogui būti drauge su vaikais yra įžeidimas. Taigi, didžiojo imperatoriaus Aleksandro Vilberdato laikais suaugusiam žmogui parodyti vaiką buvo laikoma didžiausiu įžeidimu. Tai buvo blogiau, nei spjauti žmogui į veidą ir dar pataikyti, tarkim, į šnervę. Už „įžeidimą vaiku“ priderėjo kruvina dvikova.“

Kita citata buvo kur kas trumpesnė, berods to paties autoriaus:

„Apie vaikus aš tikrai žinau, kad jų visai nereikia auklėti, juos reikia naikinti. Tam aš mieste įrengčiau centrinę duobę ir mesčiau tenai vaikus. O kad iš duobės nesklistų puvimo dvokas, kiekvieną savaitę ją galima užpilti negesintomis kalkėmis.“

Pakišdamas jai tas citatas, likimo knygos personažas vardu Rimas šiek tiek maivėsi, šiek tiek tyčiom baugino žmoną. Bet daugiau apie vaikus Nora jam nebeužsiminė. Tasai žmogus iš galimos knygos buvo šventai įsitikinęs, jog visi, gimdantys vaikus be jų pačių sutikimo, yra baisūs vergvaldžiai ir žmogiškosios laisvės niokoto-

jai. Tas knygos personažas suorganizavo bent keliose šalyse unikalius teismo procesus. Juose vaikai padavė į teismą savo tėvus už tai, kad šie pagimdė juos, jų pačių neatsiklausę. Rimas visuose tuose teismuose dalyvavo kaip visuomeninis kaltintojas, bet paskui jį sugavo abortų priešininkai, įmetė į centrinę miesto duobę ir apipylė negesintomis kalkėmis. Bent jau taip Rimui ėmė rodytis kiek vėliau, kai visiškai sutemo.

Laikas rūsyje judėjo nepaprastai keistai. Čia temo neįmanomai greit, o diena atrodė nesuprantamai trumpa. Ji buvo pernelyg trumpa, kad galėtum sumanyti ištis gerą knygą. Čia buvo per maža šviesos, per maža oro. Per akis čia buvo tik skausmo. Taip pat ir to nenormalaus laiko: jis judėjo pynėmis ir ratais, tolydžio kartojosi ir vis bandydavo antrąsyk prasidėti iš pradžių ar bent jau iš tokios vietos, kur jau vieną kartą buvo. Prie to kankinamo baseininio rūsio laiko ir buvo amžiams prirakintas Rimas Vizbara.

TREČIOJI PARA

Trečiąją nelaisvės parą Rimas pradėjo nuo pat vidurnakčio, nes jį aplankė naktinės šmėklos. Jis beveik snūduriavo, kada ūmai vėl sugriaudėjo vargonai. Šįsyk jų garsas buvo realus – jokiame savo beprasmio gyvenimo sapne negirdėjo tokio ausų būgnelius sprogdinančio griausmo. Kita vertus, savo didžiaprasmiame gyvenime dar nebuvo prirakintas prie drėgnos rūsio sienos, nebuvo šleikščiai apsišlapinęs ir nykiai peralkęs, todėl nežinojo, kokie vaizdai bei garsai gali vaidentis kaip tik tokiam Rimui Vizbarai. Šitą iškankintą žmogų Rimas šiek tiek pažinojo nebent iš savojo pasikartojančio sapno – deja, iš to prakeikto sapno pernelyg gerai žinojo, jog tikrieji kankinimai dar nė neprasidėjo. Sukruvintų riešų žaizdos apdžiūvo ir kol kas nepūliavo, sulaužytus šonkaulius ar kremzles skaudėjo tik bandant pajudėti. O dabar juos dar diegė nuo visą erdvę ir net jo griaučius drebinančių vargonų.

Rūsio sienos gaudė ir virpėjo, tarsi pamažu įsismarkautų šamaniškai sulėtintas žemės drebėjimas. Galbūt tasai pačiame baseino dugne tūnantis padaras ėmė busti iš amžių snūdulio ir vangiai rai-vytis. Gal pagaliau po truputį ėmė artėti pasaulio pabaiga. Rimas

Vizbara daug svajojo apie pasaulio pabaigą, bet pernelyg gerai žinojo, kad ji tikrai nebus tokia, kokią skelbė religijos ar šiaip pranašysčių knygos. Negriaudės angelų trimitai ir neįvyks didingas bei kilnus paskutinis teismas. Tebus nuprotėjusių politikų bei karių sukeltas visuotinis chaosas, daugybė sugriautų miestų ir pakelėse mirštantys pabėgėliai. Šito pasaulio pabaiga bus beprasmė ir niekinga, o klaikiausia – žmonės neras jokio skaistykliško apsimylimo jokiame aname pasaulyje. Per tą nykią pabaigą negros visų rūšių sienas drebinantys vargonai. Jie ir dabar liovėsi griaudėję, bet Rimo požemį nelauktai nutvieskė ryški šviesa – tikriausiai čia pamaži leidosi spindulingi ateiviai. Galbūt Visatos valdytojai pagaliau suvokė Rimo Vizbaros tarpgalaktinę svarbą ir atskubėjo jo pasiimti į prakilnią, jam tikrai deramą kosminio vainikavimo vietą.

Deja, tai tik namo šeimnininkai derino rūsio šviesas. Šviestuvų buvo prislapstyta ne vien lubose ar sienose – net ir grindyse. Garsiakalbių irgi buvo primontuota visur, kur tik įmanoma: dabar jie varė reivą ar hauzą, ar dar kokią nors chemiškai agresyvią muziką. Šitas namas turėjo kainuoti milijonus: jis buvo prikimštas elektronikos tarsi ateivių kosminis laivas. To erdvėlaivio astronautų šįsyk pasirodė jau nebe du, o trys. Jie dalykiškai apžiūrėjo sofas bei kušetes tolimajame nuo Rimo rūsio gale, užmetė akį į baseiną ir pakaltaliojo švytinčio jo vandens spalvą pagal muzikos ritmą. Rimas iš pradžių rėkė, paskui net spiegė, tačiau visuotiniame triukšme jo niekas negalėjo girdėti. Senų seniausiai nė pats savęs nebegirdėjo.

Jam jau seniausiai atrodė, kad jo niekas nebegirdi. Toks pamažu ėmė darytis lietuviškas pasaulis. Žmonės neskubriai ir palaimingai virto kurčių skruzdėlių bendruomene. Tai buvo labai gražios visuomeniškos skruzdės, plušančios ligi pamišimo, visą laiką nežinia kur velkančios šapelį po šapelio, bet visiškai nieko negirdinčios. Nebegirdinčios net Rimo Vizbaros. Skruzdėms ir nereikia girdėti – jos juk bendrauja greitais švelniais kojelių prisilytėjimais. Tačiau jeigu kas netyčia išskruzdėdavo ar net imdavo šnekėti – kalbėdavo tuštumai. Labai keistai, net kraupokai tuštumai: pilnutėlei prikimštai nieko negirdinčių darbščių skruzdėlių.

Net ir tingiosios, anaip tol per dienas neplušančios skruzdės jau seniausiai nieko nebeklausė. Pati nykiausia vizbariškos savižudos

atmaina buvo šnekėjimas žmonių sklidinai tuštumai. Joje tik retsykiais šmėkštelėdavo vienišos girdinčiųjų salos. Rimas nelauktai aptikdavo straipsnius apie save kažį kieno asmeniniuose interneto tinklapiuose arba sužinodavo esąs pats mylimiausias kokio kultinio didžėjaus rašytojas. Ypač Rimą Vizbarą pribloškė pastaroji žinia: jis nė neįtarė, jog kultiniai didžėjai apskritai moka skaityti.

Galėjo klykauti kiek tinkamas, galėjo visai persitempti perdžiūvusią gerklę. Galėjo dar ir dar kartą beviltiškai apsišlapinti – papildvę vėl ėmė įtartinau peršėti. Jokie jo šauksmai nei skausmai nepajėgė atkreipti ne tik kad kurčiojo pasaulio – netgi tos paranojiškai astronautiškos trijulės dėmesio. Rimas jautėsi it prisegtas entomologo kolekcijos dėželėje vabzdys. Bejėgiškai mosikavo kojomis, nes pri-rakintų rankų negalėjo pajudinti. Spygavo tarsi mergina popkon-certe, pats stebėdamasis, kad jo perdžiūvusios gerklos taip gerai veikia. Deja, tai tebuvo spigus idioto balsas šviesų klyksmo bei sme-genis ardančios technomuzikos tyruose. Trys astronautiški niekin-gos šio rūšio apokalipsės raiteliai atklibikščiavo artyn prie jo – Ri-mas trumpam galėjo pasidžiaugti tais dvasios skarmalų princiais.

Pirmasis raitelis buvo aukštas, išlakus ir plačių pečių. Nubalin-tais trumpučiais plaukais, kuriuos šįsyk dar pasibarstė blizgučiais. Prie tų auksiukų buvo priderintas blizgantis aptemptas kombine-zonas ir kone žerintys auksaspalviai bukanosiai batai. Gražuolis Do-nis buvo sterilus ir veik nerealus. Realūs buvo tik taiklūs jo batų spyriai, tiksliai atkartojantys erzinantį muzikos ritmą. Donis spar-dėsi šiaip sau, iš nuobodaus entuziazmo, be jokio tikslo ar pra-smės – veikiausiai taip pat, kaip gyvena.

– Susitepliosi batus, paskui jie dvoks, – filosofiškai pastebėjo Rai-ma. – Jis juk apsimyžęs nuo galvos ligi kojų.

Raima atrodė trapus ir grakštus, nors, regis, vienintelis iš trijulės specialiai nepasipuošė šėlsmo nakčiai. Užtat trečiasis, ligi šiol ne-matytas personažas, visu savo kūnu reiškė savitą apokalipsę. Tarp tų trijų raitelių jo vardas tikriausiai buvo Mirtis. Jam vieninteliui Rimas pajuto šiokią tokią simpatiją, nes tasai vaikinai irgi buvo ša-manas ar bent jau bandė tokiu tapti. Vilkėjo marškinėlius visai be rankovių, nes privalėjo visam pasauliui aprodyti savo raumenin-gas rankas. Ant jų buvo ištatuiruoti kibūs slaptingi ornamentai –

nelyginant skausmingai suaižėję, jo žastus apšiviję žalčiai. Tarp tų slogių ornamentų dar įsipynė randai, veikiausiai įrąntyti apeigų peiliu. Visai švieži randai, vos tepasidengę rožine odele. Ne tik ausyse, bet ir nosyje, net lūpos kampe buvo įsisėgęs auksinių karuliukų bei žiedų. Jis buvo prisikabinėjęs ne tik auskarų, bet ir nosiakarų bei lūpakarų.

– Tai čia tas praeities stabas? Tai jam surengsim ugnies apeigas? Jį kryžiuosim? Tai su juo mudu šoksime kruvinąjį duetą?

– Šokti ir kruvintis galėsi kiek tinkamas. O kryžiuot mes nieko nekryžiuosim. Mes juk ne kokie žydai, argi ne? Mes tiesiog išsiprasysim iš jo šiek tiek babkių.

– Eik jau eik. Iš kur toks turės babkių?

– O jis ne koks nors. Jis ypatingas. Gerai pagalvojus – jis visko turi.

Rimas su tam tikru pasitenkinimu įžvelgė, jog tatuiruotasis šamanas buvo įsivareš spindintį geležiuką ir į liežuvį. Rimas tikrai liko patenkintas: be to liežuviasmeigio vaikas būtų likęs neužbaigtas idėjiškai.

– *Shit*, – piktai suburbuliavo šamanas. – Šitos tavo pasakos mažes nekabina. Neveža, supranti?

– Klausyk, Odisėjau – o maišas babkių tavo vežtų?

– Nežinau. Muzika. Muzika mane gal ir vežtų – jeigu paleistum tikrąjį seniausiai pasimirusį *acid house*. Noriu numirėlių muzikos. Noriu ko nors antgamtiškai archajiško.

– Pasileisim viską, ko tik reikės. Nors ir bažnyčios vargonus. Bet kurią epochą. Ir bet kurios epochos piliulę. Nuo LSD ligi pasakutiniausiojo nepriklausomo Amsterdamo farmakologijos eksperimento.

– *Cool*, – sutiko tatuiruotasis Odisėjas, tačiau jo balse visai nebuvo girdėti tikro polėkio.

Trys nykūs rūsio apokalipsės raiteliai nušliaužė laiptais aukštyn, palikę Rimą jau anaipol ne vieną. Jį liko kankinti pribloškiančiai tuščia muzika ir skausmas, kuris ūmai vėl pranoko įprastos gėlos ribas. Jo skausmas vis gūžėsi ir spaudėsi giliai viduje, kol tik įstengė, bet neapsikentęs vėl išsiverždavo išorėn. Rimui Vizbarai vėl suskaudo visą kūną vienu kartu. Jis vėl rėkė, kol visiškai neteko amo. Verčiau jau jam reikėjo visą gyvenimą tylėti.

Jo niekas nepakvietė pasilinksinti, jį numetė pačiam linksmybių vidury, bet paliko vienui vieną. Rimas Vizbara net neįsiseidė, tiesiog pamanė, kad visą gyvenimą likdavo pamestas likimo linksmybių vidury vienui vienas. Čia pat, už plonos pertvarėlės, siautėjo pagrindžio reivas – pagrindinis tikriausiaja to žodžio prasme. Jam vis rodėsi, kad nuo muzikos griaudėjimo pertvara tuoj subyrės, o visas besilinksminantis pasaulis išvys jį ir nustėrs. Pats Rimas pro plyšius įgudusiu pasaulio stebėtojo žvilgsniu regėjo visus keliolika čia susirinkusiųjų. Vaizdelis buvo tikrai savotiškas ir netgi įdomus, tačiau nepatrauklus. Tas vaizdas, visas tas reivas jį žudančiai kankino.

Labiausiai jį kamavo mechaniškas muzikos ritmas. Rimas kaip niekad giliai suvokė, kodėl kinai kankindavo priešus monotonišku didžiųjų būgnų tratėjimu. Kinai kaip visad buvo tobulai išrankūs ir pamėkliškai tikslūs: vienodas ritmas lėtai varo iš proto. Senovės kinai lygiai taip pat nuožmiai virpino surištų nuolankių priešų kaukoles, kad šių smegenys pamažu suežėtų ir ištežtų. Svarbiausias čia buvo visiškas vienodumas. Senovės kinai negalėjo idealiai jo pasiekti – juk būgnų oda vis vien buvo gyva ir natūrali. Ji kaskart sudundėdavo ar sutratėdavo vis kitaip – vos juntamai, per patį nago juodumą, bet kitaip.

Raimos rūsio muzika vienodumu pranoko visas kinų išmones. Ji buvo mechaniškai vienoda, kompiuteriškai vienoda – vienoda nežmonišku mikrosekundės tikslumu. Ji žudė Rimo Vizbaros smegenis pikčiau, nei visi Donio spyriai. Tie spyriai telaužė kaulus, o muzikos ritmo vienodumas draskė į skutelius pačią smegenų pilkąją masę. O gal keitė jos spalvą – vertė ją rožine, žydraja ar dar kokia mase. Rimo Vizbaros tame aptvarėlyje kaip ir nebeliko – prirakintas prie sienos tysojo skystakiaušis besmegenis suvargėlis, kol kas neįgijęs jokio tikro vardo. Tasai ištežiasmegenis nervingai laukė, ką pasaulis su juo dar padarys.

– Esi šito baseino žuvis ar kaip? – pasakė moteriškas ar veikiau mergaitiškas balsas ir iškart kvailokai sukrizeno. – Pagautas ir išmestas ant kranto?

Jis jau anksčiau matė tas paneles salėje, dabar galėjo apžiūrėti jas iš arčiau. Jų buvo dvi, o gal trys ar dar daugiau. Jos buvo beviltiškai aukštos ir laibos, jų plaukai buvo lygutėliai ir labai ilgi, o burnos siaurutės ir gėdingos. Akių jos beveik neturėjo. Beveik neturėjo ir

papukų, tatai galėjo nuobodžiai aiškiai matyti pro visiškai perregistras jų palaides. Į tą veik neegzistuojančių papukų spenelius jos buvo įsivėrusios mažutėlyčius krūtikarus. O į bambas buvo įsivėrusios išėginius bambakarus. Visa ta smagi gauja nė nesirengė nuštėti ar bent nustebti – čia kažkas buvo ne taip, visai visai ne taip.

– Aš pagrobtas, – šiaip ne taip sugebėjo išstenėti Rimas jau ne tik uždžiūvusia, bet ir visai užkimusia gerkle. – Aš čia prirakintas. Gelbėkit mane...

Merginos net stryktelėjo iš pasigėrėjimo, net suplojo delnais:

– Raima taip ir sakė. Jis taip ir sakė! Sakė, kad jis šitaip vaidins. Oi, kaip fain...

– Aš iš tikrųjų pagrobtas... Išgelbėkit mane.

– Kaip įtikinamai. Visai kaip iš tikro. Jis tikrai *cool*.

– Išgelbėkit mane. Praneškit bet kam. Policijai. Rašytojų sąjungai... Aš duosiu jums pinigų, – Rimas užsimiršęs šoktelėjo pirmyn ir net sucypė iš skausmo.

– Kaip jis vaidina! – su jausmu pasakė aukštesnioji iš aukštųjų merginų. – Jis tikras aktorius. Ir jis visai patrauklus...

– Žinoma. Gal jį galima iš ryto pasiimti... na, cha cha... Visai dieniai...

Merginos ilgomis kojomis nužirgliojo tolyn, stumdydamosi, krizendamos ir kumšnodamos viena kitą. Tai buvo ne šiaip reivas, o tikra haliucinacija. Visi tie trunkūnai buvo iškrypėliškai įtikinti, jog jis pats prisirakino prie sienos ir vaidina kažį kokį spektaklį, pats žaidžia idiotišką mazochistinį žaidimą. Visi tie reiveriai buvo absoliučiai išprotėję, jeigu galėjo patikėti tokiais dalykais. Arba jis pats buvo jau visiškai išprotėjęs. Rimui iš tolėliau, iš šokio traukulių, pamono tatuiruočių šamanas: jau buvo išsirengęs ligi pusės – ant krūtinės jam riogsojo ištatuiruota grėsli rupūžė, o karulių buvo pravarstyta, kur pakliuvo. Trūkčiodamas jis visas skambaliavo tarsi ganyklų avinėlis. Rimas staiga šventai patikėjo, jog tai išties tik spektaklis. Niūrus vienatonis apspangusio Raimos režisuotas spektaklis, kuriame Rimas Vizbara tėra netgi ne statistas, o viso labo dekoracija. Perdžiūvusi, girgždanti iš skausmo, dvokianti šlapimu, parbrėžtinai neestetiška dekoracija.

Kitos dekoracijos čia buvo gražesnės ir vertingesnės. Pakampėmis grumdėsi ilgakojės išstypusios bepapukės. Pamišusios muzi-

kos smūgių fone rangėsi drakuliški šešėliai. Tie persigandusių žmonių judesiai kūrė tamsios vergų galeros nuotaiką. Čia karaliavo entuziastų traukuliai ir godžios pinigų bei įvykių ištroškusios mergaitės. Nekalbant jau apie išpūdingą vaikiną Goltjė kirpimo sijonėliu ir pusiau kariškais aukštauliais varstomais batais. Kitos vaikščiojančios dekoracijos buvo gal kiek labiau įprastos, ne taip krintančios į akis. Nors ne, viena jų į akis jam labai smarkiai įkrito ir jau nebeiškrito: šimtakasė magistrantė šiuolaikiško angelėlio veidu. Kitados tas veidas jam atrodė pasitikintis savimi ir išdidus, tačiau kartu doras ir nekaltas. Kada tas buvo ir kokiame pasaulyje vyko? Celestina irgi draikėsi su keliolika ar net keliasdešimčia kitų, negailestingai purtė visą tūkstantį savo kasyčių, milžiniškomis akimis vis pažiūrėdavo į Rimo aptvaro pusę. Jis skubiai pabandė atkreipti jos dėmesį, makalavo kojomis ir kinknojo galva, tačiau Selė jo tikriausiai nematė: jis buvo pernelyg jau menka didžiojo spektaklio dekoracija, kurią prietemoje net ir norėdamas nelabai teįžiūrėsi.

Tiesa, jis nebuvo pati šlykščiausia dekoracija. Čia dar valkiojosi keletas tokių narkomanų, kokių Rimas retokai tebuvo matęs. Kažkodėl visos jos buvo merginos. Viena vis dirščiojo į jį, jis net pabandė jai pamoti, tačiau ši mirksniu jį pamiršo su tikriems narkomanams būdingu abejingumu. Rimas Vizbara ir vėl liko pati nykiausia to šizofreniško spektaklio dekoracija.

Tai buvo tikrai skaudi kelio pabaiga. Rimas Vizbara nenorėjo būti tik pasaulinio vyksmo dekoracija, visą gyvenimą siekė tapti reikšmingu beribio tikrovės spektaklio veikėju. Dekoracijomis privalėjo būti pamišę politikai, pasibaisėtinus namus besistatantys naujaturčiai. Ir klestintys kontorų biurokratai – šitie jau gimė kaip įsikūniję baldai, kaip valdiškos savivalės dekoracijos. Ir storos troleibusų moterys, riebaluotais žilstančiais plaukais, netituluotos sumo imtynininkės, stumdančios visus sutiktuosius į šalis ir būtinai apdrabsančios seilėmis. O dar lietuvių rašytojai, bedantėmis dvokiančiomis kultūrinėmis burnomis, iš kurių tolydžio kaišioja galvas kandžių žodžių gyvatės.

Tose dekoracijose Rimas Vizbara visą gyvenimą narsiai vaidino savąjį vaidmenį, be jokios atodairos ir gailėsčio mindydamas nykius skruzdžiažmogius, šokdamas savąjį unikalų baletą žiūrovų sa-

lei, kuri vis tuštėjo. Šianakt jį patį pavertė dekoracija kitų žmonių bejėgiškam baletui, kuris pagal apibrėžimą negalėjo turėti prasmės. Kaip kad neturi prasmės didesnės ar mažesnės, įsiuamos ar uždedamos švarko kišenės. Kaip kad neturi prasmės vienadienės plaštakės sparnų dydis bei forma. Kaip kad neturi prasmės joks baletas – ypač šokamas pagal kiniškus kankinimo būgnus.

Įžeidžiausia ir niekingiausia buvo tai, kad kruvina dekoracija jį pavertė absoliučiai nieko neverti šokėjai. Nieko verti vaidintojai ir veikėjai. Rimas Vizbara vėl ir vėl rėkė, tačiau niekas nesirengė jo išgirsti. O gal nė nebuvo kam. Juk negalėjo ką nors girdėti tasai žavus vaikinukas, kuris darkėsi arčiausiai: Goltjė uniseksinis sijonukas ir sunkiasvoriai auliniai suvarstomi batai, kažkodėl dar bent trys skarelės ant kaklo ir grandinė su ryklio dantim. Vaikinas buvo įsijungęs vien į ritmo dundėjimus, nė nematė, jog arti nieko nebeliko – pavojingai balansavo ant paties baseino kraštelio, nė to tikriausiai neįsijusdamas. Juk negalėjo Rimo išgirsti tie kiti, apsitaisę šiukšlyno skarmalais, besimėtantys vienas į kitą kiaušiniais ar tik kiaušinių imitacijomis. Gal jie patys tebuvo kažkieno imitacijos. Dabar jo jau nebegalėjo išgirsti nė tatuiruotasis šamanas, jis kaip tik baigė nusirenginėti: net jo bybukas buvo prirakintas prie ištatuiruotų kiaušiuų žėrinčia sidabro grandine – tasai vaikas buvo stulbinamai nuoseklus.

Muzika tebecaksėjo į smegenis lygiai tomis pačiomis sidabrinėmis kanopomis. Buvo gal kokia antra nakties – klasikinis antrosios ekstaži piliulės metas, nūdienio pasaulio klubinių naktų antrieji gaidžiai. Kažkoks banditiškos išvaizdos gigantas ant baseino krašto beviltiškai krušo vieną iš tų niekaip nesuskaitomų bepapių aukštaūgių. Tasai jo krušimasis atrodė labai jau netaalentingas, netgi ne sportiškas, o veikiau jau triušiškas. Kai muzika ūmai nutrūko, nelauktai pasigirdo to vaikino šnopavimas ir ritmiškas merginos šūkčiojimas. Jiedu leido tuos garsus paeiliui, tarytum keistūsi smūgiais teniso korte. Dar girdėjosi sijonuoto vaikinuko trypimas ir net baseino vandens teliškvavimas. Rimas suvokė, jog dabar tikrai gali rėkti.

– Nejau nesuprantat, kas čia vyksta? – rėkė jis. – Aš juk kankinamas, negi nematot? Aš prirakintas prie sienos ir visas kruvinas. Negi jūsų akivaizdoje gali nukankinti žmogų, o jūs šoksit ir linksminsitės? Stovėsit šalia, kai kiti žudo žmogų?

– Yra dar ir kita galimybė, – atžariai atsiliepė nuogas tatuiruotasis Odisėjas. – Galima nestovėti šalia. Galima visa siela prisidėti prie kankinimo.

– Žmonės, ar jau visai pablūdot? Čia aš. Aš vadinuosi Rimas Vizbara. Aš čia esu tikrai ne savo noru. Tai prievarta! Tai nusikaltimas! O jūs jo dalyviai.

– Tu sakai – nusikaltimas. Mes sakom – vaidinimas, unikalus hepeningas. Kaip tu įrodysi pasauliui, kas yra teisus?

– Aš kruvinas. Tik pažiūrėkit, kokie kruvini mano riešai... Aš ištroškęs ir alkanas...

– Kruvinas? – ūmai nustebo nuogasis šamanas. – Čia tu atseit kruvinas? Gal niekad nematei kruvino žmogaus?

Odisėjo ritualinis šokis buvo trumpas, bet pasibaisėtinas. Jis tepadarė porą staigių judesių, paskui tarsi iš oro nugriebė skustuvą ir žiauriai perrėžė žasto trigalvį raumenį išilgai skaidulų. Meistriškai perrėžė: kraujas nutekėjo žemyn lipnia srove, žaizda prasižiojo tarsi šlykščios kruvinos lūpos. Sulaikiusi kvapą publika ūmai visiškai pašėlo – strykčiojo, plojo ir švilpė tarsi per koncertą ar sporto varžybas. Visi iškart nusigrėžė nuo Rimo, kažkas vėl įjungė muziką, tolimajame kampe už baseino trūkčiojantis didžėjus pradėjo sukalioti senus vinilo diskus, kiek palengvinęs Rimo akustines kančias. Taisai sukaliuojimas skambėjo kaip tikras jovalas, tačiau jame ausis vis netyčia nugirsdavo seną pažįstamą motyvą. To kvailiojimo ritmas buvo nors mažumėlę gyvas. Tas senas plokšteles braižė gyvas žmogus, ne automatas ir ne kompiuteris, rūsyje atsirado bent šioks toks gyvybės pulsavimas. Odisėjas irgi pulsavo, nuogutėlis trūkčiojo ir šokinėjo, taškydamas visus kraujais. Vos akimirksniui sustingo įšniaukšti dar kokaino – ištroškusios merginos pripuolusios ėmė laižyti jam nuo rankos krešantį kraują. Kraujas grakščiai varvėjo joms per lūpas ir liežuvių.

– Norėsi užsitraukti? – maloniai pasiūlė iš kažkur išdygęs mažutis susivėlęs vaikinukas nucibusiais marškinėliais. – Judu su Odisėju čia galingai sumetėt. Viskas *cool*. Ir koncepcija, ir atlikimas. Tavo kančia absoliučiai įtikino. Jėgiškas pasirodymas! Pavydžiu.

– Duok atsigerti, – tepajėgė sušnabzdėti Rimas.

Didžiuma jų čia tampėsi plastikinius vandens butelius, vieną tokią dabar čiupo ir godžiai nugėrė. Rimas kategoriškai ir galutinai

atsisakė kuo nors stebėtis. Jis tik skubėjo kuo greičiau apmalšinti troškulį: juk vanduo išreiškė viso kosmoso esmę. O Rimas tebuvo surežisuoto spektaklio dalis, be jokios prasmės trūkčiojanti ir šūkaujanti gyva dekoracija. Tai buvo absurdiška ir neįtikima, todėl visiškai realu. Rimas Vizbara turbūt pasijuto taip, kaip visuomet jautėsi jo knygų personažai. Galbūt jo personažai irgi išvien jautė kankinamą troškulį.

– Žinai, aš iš pradžių net suabejojau – vis dėlto tu garsus rašytojas. Oficialios visuomenės dalis. Netikėjau, kad gali įsijungti į tikrą reivo andergraundą. Ir dar su tikru kruvinu šou. Supranti, kai kokia dūra scenoje išsiskuta pizės plaukus – tai ji tiesiog dūra... O tu šaunuolis. Totaliai kietas čiuvakas. Tas vaizdas... O jau tas tavo kvapas... Tai jau menas. Gerbiu!

Susišiaušęs didžėjus baigė traukti suklinę, pasičiupo savąjį vandens butelį ir nuskubėjo į tolimąjį rūsio kampatį, prikimštą aparatūros. Tie keliolika, o gal net keliasdešimt šešėlių strykčiojo ir draikėsi, kol kas tebestumiami pirmyn prarytų miltukų ir piliulių. Jis niekaip nesuskaičiavo, kiek jų čia susirinko – tuo tarpu prarado gebėjimą suvokti skaičius.

– Tai stovi prirakintas, kaziolė? – pratarė šaižus balsas jam tiesiai į ausį. – Raima sakė, kad kažgi ar miegosi.

Selė vos laikėsi ant kojų, turbūt buvo ligi pat savųjų kasyčių šaknų sklidina miltukų, piliulių, o gal ir intraveninių tirpalų. Mergina plūduriavo ar skrajojo tikrai aukštai, tačiau vis dėlto atsibastė jam įkšti. Nuo tos vampyrės kruvinų ilčių neregimais lašais varvėjo jau ne vieno žmogaus kraujas – ne tik nuogėjo Odisėjo kraujas. Kaip tik su šiuo užsinarkašinusiu vampyru jis privalejo skubiai sudaryti sutartį.

– Sele! – suriko kiek įmanydamas, nes muzika visiškai jį užgožė. – Aš laikomas čia jėga. Iš manęs reikalauja išpirkos. Išgelbėk mane. Patikėk manim. Aš nieko nevaidinu ir nesu čia pats prisirakinęs. Aš pagrobtas. Supranti – esu įkaitas.

Veikiausiai be reikalo stengėsi ir eikvojo paskutiniuosius energijos purslus. Ta mergina užsimerkusi šoko, vinguriavo visu laibu kūnu tarsi povandeninė žolė. Rodės, nuo jos kojų palei liemenį kyla povandeniniai oro burbuliukai. Tikriausiai ji ne tik kad nieko negirdėjo – ji gal nebelabai tesuvokė pasaulį.

– Celestina! – jau visai isteriškai suspigo. – Juk tu manęs čia nepaliksi?

– Žinoma, nepaliksiu, pupuli, – staiga atsimerkusi atsiliepė Selė. – Aš tave dar lankysiu. Esu parengusi tau porą literatūrinių pranešimų.

Ūmai gavo triuškinamą spyrį į kiaušiuokus, jo kojos akimirksniu visai susileido, kelių sąnariai praskydo ir sulinko. Rimas dar juto, kaip jo nugara skausmingai braukia per gruoblėtą sieną, slysdama žemyn ir žemyn, į pačius pragaro požemius.

– Pasaka apie tavo tariamą avangardinį šou ne man skirta, pupuli. Aš pati rakinau tave prie šitos sienos... Aš dar tave apmyšiu ir apšiksiu, dvokiantis ožy. Nors jau ir šiaip esi gražus... Kad tu save matytum... Ir kad užuostum... Kad tu save matytum...

Rimas pirmąsyk per tris šio prakeikto rūsio paras išskriejo iš savo kūno ribų ir pažvelgė į save iš šalies. Jo marškiniai seniai virto drėgnu suniurkytu sugertuku, riebaluoti sulipę plaukai išsidraikė tarsi plonyčiai pajuodę spagečiai. Smarkiai papuvę spagečiai: nuo to prirakinto aptvare vyro sklido vimdantis aitraus raugo kvapas. Sėdėjo ant grindų, veik perlūžęs pusiau, išvis nebeturėjo veido nei išraiškos. Tačiau dar turėjo akis, jomis ir matė save iš šalies. Nuo to šūdų maišo gerokai svirduliuodama nuėjo šalin šviesioplaukė mergina, susipynusi plaukus į kokius du šimtus kasyčių. Ji nusinešė dar vieną naivią to prirakinto šlapuko viltį – buvo ne gelbėtoja, o tik kankintoja.

Jo akimis Rimą Vizbarą dabar regėjo juodasis Raima. Vienintelis šitame rūsyje nesiautėjo ir nestrykčiojo – šis cheminis vakarėlis jam akivaizdžiai neįtiko, nors jis pats čia buvo šeimininkas. Raimos akys atrodė protingos, beveik išmintingos, galbūt su juo išties vertėjo pakalbėti. Žvelgė į Rimą niūrokai ir įtariai, prisiartino vangia eigastim ir perkreipė lūpas, tarsi svarstydamas, ar užmušti jį tuoj pat, ar prieš tai dar gerokai pakankinti. Jei Greta galėjo būti jo dukra, juodasis Raima, be abejo, galėjo būti jo sūnus. Kaip ir jis pats jaunystėje, nepritapo prie jokių standartų. Netiko netgi tam iškrypėliškam vakarėliui, kurį pats ir organizavo.

– Ko vėpsai, išsigimėli? – paklausė, nors tikriausiai iš jo burnos taip ir neišsiropštė joks garsas. – Ateik ir nužudyk mane. Juk to slapčia norėtum?

Tatai galėjo būti tikrai spalvinga tėvažudystė arba dievažudystė:

bumbsint idiotiškai muzikai, ant vandenyno, tai yra baseino kran-
to, stebint margaspalvei miniai ir laiminant nuogam šamanui, be-
kylančią erekciją sidabro grandine prirakinusiam prie savo šleivų
tatuiruotų kiaušiuų. Galbūt kaip tik todėl Rimas metafiziškai bijo-
jo turėti vaikų: bet koks mylimų vaikų gimdymas ir auklėjimas ne-
išvengiamai baigiasi filosofiniu tėvų išžudymu – jeigu tik anksčiau
nesibaigia tiesiogine vaikžudyste. Rimas Vizbara nujautė, kad šia-
me dundančiame rūsyje be kita ko yra baudžiamas už seną savo
sapną, kurio jam tikrai nederėjo sapnuoti.

Anuomet aname pasaulyje tvyrojo šlykštus ruduo, jo gyvenimas
buvo ligi skausmo išpustytas drėgnų vėtrų, o rašyti jis absoliučiai
nepajėgė. Iš visų čiaupų varvėjo purvino rudo vandens lašai, na-
muose dvokė dujomis, o kieme – srutomis iš užsikimšusios kanali-
zacijos. Jiedu su Nora visiškai neturėjo pinigų, mito prėskais maka-
ronais, o parduotuvėje isteriškai reikalavo pasverti penkiasdešimt
gramų rūkytų lašinių. Negana to, Rimas nepajėgė parašyti nė vie-
no prasmingo žodelyčio.

Tik menininkas supras žmogų, kuriam visiškai nesiseka rašyti,
tapyti ar kurti muziką. Tai kur kas blogiau, nei kokia sunki liga. Kur
kas blogiau, nes tai yra tikras nužmogėjimas. Ligos patale bent jau
žinai, kad serga tavo dalis, gal net visas kūnas – tačiau vis vien lieki
žmogus. Pasiligojęs, gal net sunkiai sergantis žmogus. Kai nebesi-
seka kurti – palaipsniui nužmogėji. Tavęs tiesiog nebelieka – šit kaip
tą nelemtą rudenį jautėsi Rimas Vizbara.

Kūryba visuomet buvo jo tikrasis žmogiškas turinys. Netekęs ga-
lios rašyti, bemat pajuto, kad pamaži, bet nenumaldomai nužmo-
gėja. Nė nesuprato, kuo pradeda virsti – gal milžiniška skruzdėle,
o gal verksmingu šakalu ar dvokia hiena. Jis visiškai nebemokėjo
rašyti, vertėsi pigiais scenarijais ir vis labiau šurpo, rytais pažvel-
gęs į vonios veidrodį. Darėsi vis mažiau panašus į žmogų: jo akys
prigeso, žvilgsnyje neliko gelmės nei slaptos išminties. Tasai vei-
das galėjo būti kokio požemių zombio ar saugumo rūsių žiurkės.
Kafkiškai virstančio vabalu pasiligojusio liegenos arba niekam ne-
reikalingo beribių Vilniaus šiukšlynų gyventojas. O gal netgi slibino
kvapu dvelkiančio, marą skleidžiančio tipiško lietuvių rašytojo. Virs-
ti šituo padaru Rimas bijojo labiausiai.

Kaip tik tuo Rimo zombiško ištirpimo metu Nora ūmai darsyk užsispyrė gimdysianti. Pasiskelbė pastojusi ir vien dėl to gilaus įsitikinimo rytais klaidingai žiaukčiojo tualete. Jos veidą išmėtė dėmėmis, ji irgi tapo šiek tiek zombiška – panaši į apipuvusį šungrybį, naiviai apsimetantį gyvu padaru. Ta ištežusi, gleivėmis aptekusi žalsvoji musmirė rytais bandė skelbti savo filosofiją.

– Žmogus privalo turėti vaikų, antraip jo gyvenimas lieka beprasmiškas. Rimai, aš žinau, kad tu paniškai bijai paleisti vaiką į tokį pasaulį, kuris taikosi nugnybti tau galvą. Aš tave net labai suprantu, Rimai. Bet kodėl manai, kad aš tokia bejėgė? Gal pati sugebėsiu apginti savo kūdikį? Gal sugebėsiu išauginti vaiką ir be tavęs?

Toji nusmurgusi musmirė norėjo atsivesti į šį pasaulį dar vieną šungrybį. Su tuo dar buvo galima apsikęsti. Tačiau tasai apsigimėlis būtų dar ir Rimo Vizbaros kūdikis! To dvokiančio pusžmogio užgesusiu žvilgsniu – niekam nereikalingo ir neturinčio jokios teisės daugintis. Rimas neturėjo plataus išeičių pasirinkimo, ne kažki kaip tegalėjo pasipriešinti iškrypėliškai Noros filosofijai. Galėjo nužudyti tą zombį iš veidrodžio, bet kažki ar būtų pajėgęs nusižudyti pats. Dar galėjo juodai užgerti, menkadvasiškai pasislėpti nuo pasaulio arba tiesiog primygtinai sapnuoti. Jis pasirinko sapnavimą: sapnuojant buvo galima pamaži prisišaukti atgal kūrybos dvasias, tas kažki kur pasiklydusias savo mūzas.

Troško susapnuoti ryškų svaiginantį įvaizdį ar net išbaigtą metaforą geram trumpam apsakymui. Vienišką šunį, nuo pajūrio kopų ilgesingai žvelgiantį į beribius vandenų tolius, gal duodantį jūrai savo šunišką priesaiką. Arba keistos formos debesis, metančius ant gėlėtos pievos dar keistesnės formos šešėlius, iš kurių dėstosi nepažįstamo žmogaus gyvenimo istorija. Tačiau sapnuodavo beveik išvien kūdikius. Sapnavo senes, kurios surinkdavo ir net atkapstydavo kūdikius iš didžiausių atmatų krūvų. Tų kūdikių dvokiančiuose sapno sąšlavynuose knibždėte knibždėjo tarsi sliekų šlapiaime juodžemyje. Piktaakės liesos senės išlupdavo juos iš razinas iš pyrago: suvystytus į purvinas palas ir visai nerėkiančius, bebalsius kaip šmėklas. Kartais susapnuodavo tiesiog vaikus be jokių juos renkančių senių, labai mielus vaikučius: šie rišo jį prie medžių, smaugstė adatėlėmis ir džiugiai krykštavo, kai jis raitėsi iš skausmo. Tų vaikų veidai buvo dideli ir plokšti kaip vatmano lapai su išpaisytomis akimis ir burnomis. Ausų tie vaikai neturėjo.

Tačiau svarbiausiąjį sapną susapnavo vieną vienintelį kartą. Vėliau jį tik prisimindavo, vis krūptelėdamas nuo šleikštulio. Prisiminus tą sapną, jį neišvengiamai supykindavo. Sapne jis buvo moteris, paliegusi ligota gimdyvė, ne per seniausiai pagimdžiusi kūdikį. Gal ir ne ką tik – gal prieš savaitę ar dvi. Tačiau tebejuto skaudžius įplyšimus tarpvietėje: tas sapne pagimdytas kūdikis neįstengė išsiveržti į dienos šviesą, nesužalojęs savo motinos Rimo Vizbaros. Vėliausiai jis sužalojo Rimą tyčia – šitai galėjai nuspėti iš to vaikio gudrių akučių. Tas Rimo vaikelis mirkčiojo žvairomis akelėmis ir pašaipiai viepė lūpas. Be to, dar garsiai reikalavo, kad jį tuoj pat pervystytų. Rimas išvyniojo tą padarėlį iš nykių dvokiančių skudurų, apnuogino ir darsyk pasišlykštėjo. Jo pagimdytas vaikas nebuvo nei berniukas, nei mergaitė. Nebuvo nė hermafroditas, lyties organų turintis net per daug. Tas Rimo užveistas kūdikėlis lyties organų apskritai neturėjo. Jis buvo belytis tarsi sliekas, užaugęs ren-gėsi daugintis vegetavimu ar pumpuravimu.

Būsimasis to vaikelio pumpuravimas sapno Rimui sukėlė didžiausią šleikštulį. Jį vimdė gudrios to lėliuko akutės bei pašaipiai praviptos lūpos. Visas tas velnio padarėlis varė Rimą iš proto. Jis pasmaugė tą kūdikį lėtai ir šlykščiai. Smaugė tol, kol tam išvirto akys, o iš nosies pasipylė kraujas. Per blogai suaugusią bambą tam padarėliui ėmė lįsti žarnos, sklidinios balkšvo gurguliuojančio Rimo krūtų pieno. Jam nebuvo nei baisu, nei pikta. Sapno Rimas apskritai nieko nejautė – išskyrus skausmą išdraskytoje tarpvietėje ir nenu-maldomą šleikštulį.

Jam nederėjo sapnuoti to sapno, juolab nereikėjo jo taip dažnai prisiminti. O dar labiau nederėjo pasakoti apie jį Norai. Tačiau Rimas Vizbara nuosekliai padarė visus tuos nederamus dalykus, o dabar už šitai privalėjo atkentėti. Gavo visiškai nekaltai atkentėti už natūralią vizbarišką savižudą: juk tame klaikiame sapne viso labo tepasmaugė save, atliko dar vieną savižudos aktą. Šitaip Rimas Vizbara tebandė atlikti darbą už kitus, pats pasmaugti save tebemiegantį, tačiau to padaryti taip ir neįstengė. Jis net dabar tebebuvo gyvas ir pamažu išprotėdamas laukė tikrųjų kankinių pradžios.

Deja, jis tepasmaugė save kaip niekuo dėtą belytį sapno kūdikėlį, o kur kas kaltesnius žmones paliko nenubaustus. Taip ir nepasmaugtas juodasis Raima tarsi sliekas tingiai rangėsi prie pat jo skausmų aptvaro. Juodojo Raimos netrikdė pašėlusio muzika nei spalvingi trūkčiojantys kūnai, jis gyveno atskirą, gyvatiškai lėtą gyvenimą, tačiau kaip gyvatė galėjo bet kurį mirksnį žaibiškai įgelti. Nors kaip tik šį mirksnį švirkšti nuodų nesirengė, šildėsi neregimoje, kitiems visiškai nejuntamoje juodos saulės tamsoje.

– Kodėl tu mane čia laikai? – pavargusiu balsu paklausė Rimas.

– Nežinau. Turbūt dėl pinigų.

– Kokių dar pinigų? Apsidairyk – tu jų turi daugiau, negu aš kada nors sapnavau.

– Manai? Čia viskas tėvo. Šituose namuose net visos mintys yra tėvo – ką jau kalbėti apie pinigus ar daiktus.

– Todėl tau reikia ką nors nukankinti?

– Ar čia kas nors ką nors kankino? – nuoširdžiai nustebo juodasis Raima. – Bet gal tikrai vertėtų... Vizbara, nepaisant savojo karštinčiaus amžiaus, tu vis dar turi gerų idėjų... Tikrai – juk kančia atveria sielos vartus. Be kančios tu taip ir liksi užsisklendęs savo kiaute – ar kaip ten tokiais atvejais sakoma...

Raima vilko iš burnos žodį po žodžio taip lėtai, kad, rodės, tuoj užsnūs. Būtų tiesiog antgamtiška užsnūsti tokiam trenksme, tačiau juodasis Raima tikrai buvo nemenka dalim antgamtiškas.

– Vien šitas kvailas dundesys mane kankina, aš jau baigiu išeiti iš proto.

– Kankina? Aš net nekreipiu į jį dėmesio. Tai ne mano muzika. Kislotnikai – ne mano žmonės, bet aš privalau vienyti visus. Kvailos ribos išsityrė, Vizbara. Ateina tūkstantmečio pabaiga – vieningas beprotiškas reivas. Visas niekingas tribalizmas mirė: nebėra skinų, modų ar hipių – tėra vieningas beprasmis chaosmosas. Tu ieškai priešpriešų, Vizbara, o mes esame vienatis.

– O ko ta sušikta vienatis nori iš manęs?

– Išlošei milijoną – atiduok vienačiai.

– Aš neišlošiau milijono.

– Atiduok, kiek išlošei, o ligi viso milijono atidirbsi – pas mane liokajum. Tau labai tiktų... O dėl kankinimų aš dar nežinau... Dar nesugalvojau. O čia pernelyg triukšminga, kad imtum ir greit su-

galvotum... Bet pagal spektaklio eigą tave galima pakankinti, gal net ritualiai paaukoti dievams... Jeigu kas nors įsigeistų atlikti juodąsias mišias ar ką nors tokio...

Juodasis Raima buvo beprotiškai logiškas ir nuobodžiai nuoseklus. Jis ir toliau kūrė savo vaidinimą, improvizavo siužetą tarsi vakas kiemo žaidime. Rimas Vizbara dar niekad gyvenime nesijautė toks absoliučiai priklausomas nuo svetimos valios. Net jo bandymai prisišaukti pagalbą liko neišgirsti, nes visiškai neprito prie Raimos sukonstruoto spektaklio – jis tarsi prabilo svetima kalba, kurios kiti personažai tiesiog nesuprato. Tai buvo košmaras nemiegant, iš kurio neturėjo jokių galių ištrūkti. Rimas jautėsi klaikiau nei siaubingiausiuose saugumo ar inkvizicijos rūsiuose. Nepakečiamas buvo ne tik skausmas, alkis ar troškulys – labiausiai nepakečiamas buvo žeminantis bejėgiškumas.

– Aš tau niekad neduosiu jokių išloštų pinigų, išsigimėli, – ūmai veikiau sušnypštė nei ištare Rimas. – Aš tave pasmaugsiu savo prikakintomis rankomis, net jei tektų išgriauti visas šitas sienas. Aš dar pasipurtysiu kaip Atlantas ir Heraklis viename kūne.

Netgi tas juokingas žodinis maištas neatgaivino apspangusio Raimos. Du didžėjai džirino pirmyn atgal bent keturis diskus susyk, tačiau juodasis Raima lėtai lingavo pagal kitokį – savo vidaus muzikos ritmą. Rimas Vizbara pasmaugė šitą padarą sapne kone prieš dvidešimtį metų, būtent šitam padarui iššoko iš orbitų akys ir išniro per bambą žarnos. Tačiau vis dėlto pasmaugė jį per menkai, matyt, derėjo padaryti šitai daug kartų, kol nelemta juodoji dvasia paliks šitą užkeiktą kūną.

– Tai šit koks tu, Rimai Vizbara. Atkaklus ir užsispyręs. Pilnas savigarbos ir išloštų pinigų. Pagyvenusių ciocių stabas. Tu vis dar nesupratai, nei kur tu esi, nei kas tavęs laukia.

– *Fuck you*, – labai nuoširdžiai pratarė Rimas.

Per savo ilgą ir išmintingą gyvenimą Rimas Vizbara buvo neklystamai nustatęs, jog pasaulyje labiausiai reikia bijoti piktaakių marazmatiškų senukų. Senukų baimę jam išugdė visa gyvenimo patirtis ir atidūs metafiziniai visatos tyrimai. Visą pasaulį valdė niekingi piktavaliai ir piktaakiai senukai. Jie spietėsi Vašingtone, Maskvoje ar Londone ir nuožmiai tvarkė žmonių likimus. Jie buvo kuo įvai-

riausių atmainų, net geriausiai pažinęs kurią vieną, dar galėjai skaudžiai apsigauti su kita. Maskvoje piktavaliai senukai būdavo išpežę ir nutukę, išsprogusiomis debilų akelėmis be jokios išraiškos. Jie patys atvirai ir oficialiai valdė, patys darkė ir niokojo žmonių likimus, smelkte persmelkti tų žmonių paniekos ir baimės. Toks buvo Kremliaus senelių grįžtamasis ryšys su žmonija: seneliai naikino ir siurbė žmonių dvasią, o žmonės slaptomis biosrovėmis sargdino ir naikino pačius tuos senelius.

Tačiau maskviškiai seneliukai tebuvo pati akivaizdžiausia, labiausiai paviršiuje plūduriuojanti dvasinio mėšlo atmaina. Esti kur kas slaptingesnių piktavalių senelių. Šie anaip tol nesireiškia viešai, jie lindi ypatinguose rūsiuose bei senoliškose olose ir tvarko pasaulio likimą iš pačių gelmių. Šie seneliai kur kas gudresni už paviršinį dvasinį mėšlą, jie nemėgsta tuščiai reklamotis. Jie pasodina į valdžią visai dar jaunyvus gražuolius su gerai pakabintais liežuviais, idant didžiama naivių žmogučių apsigautų ir nesuprastų, iš kur jiems kyla tikroji grėsmė. Daugiakalbės sklidinios pažadų marionetės dumia žmonėms akis, tačiau iš tiesų žmonijos likimą tvarko visai ne tie plepiai. Jį slapčia niokoja giliai tūnantys piktaakiai senukai. Kaip tik tuos senukus ir reikia pirmiausia išsmaugti arba išvirsti sandariuose pragaro katiluose. Dar galima tiesiog nusukti jų glebius liesus viščiukų kaklus. Naikinant piktavalius senukus, įmanoma patirti tikrą dvasinį orgazmą. Mat jie yra absoliučiai įtikėję savo slapta galia ir jaučiasi visiškai neįveikiami. Taigi užklupus juos iš netyčių, jie spardosi, mosikuoja sulysusiomis rankelėmis, bet svarbiausia – niekaip negali patikėti, kad jie irgi mirtingi, kad juos irgi galima įveikti. Tik visai baigdamas smaugti kokį piktaakį senelį, pagaliau išvysti jo bereikšmės akyse pirmąjį suvokimo žybsnį. Seneliukas pagaliau supranta, kad jo valdžiai atėjo galas, kad jau niekad nebeįveikos žmonijos likimo ir nebesiurbs žmonių dvasios.

Su senukais Rimas Vizbara buvo deramai susitvarkęs. Jis pažinojo tą piktavalių naikintojų atmainą galbūt geriau negu bet kas kitas, nes jo tikras tėvas priklausė kaip tik tiems piktaakiams seneliukams. Jis buvo menkavertis lietuviškas siurbėliukas, nusususį tarybinio saugumo rūsių žiurkė, paskui sėkmingai pasivertusi tautinių veikėjų svarbiausiu patarėju. Tyrinėdamas savo tikrąjį tėvą, Rimas Vizbara kiaurai perprato dehumanizuotą piktavalių seneliukų

rasę. Net labiausiai gudragalviški tos rasės išpuoliai nebegalėjo užklupti jo nepasirengusio. Su piktaakiais seneliukais, tais pasaulio naikintojais, Rimas buvo apsipratęs. Tačiau net įmantriausiuose sapnuose neįtarė, kad jį užpuls nepasigimdytieji jo paties vaikai. Tasai puolimas buvo itin skaudus, bet veikiausiai pelnytas.

Rimas Vizbara pats buvo kaltas: net pakišęs Norai pluoštelį šlykščių citatų, neįsidėmėjo svarbiausiojo jų teiginio – kad vaikai geriausiai atveju tėra žiaurūs ir kaprizingi seneliukai. Piktaakiai ir piktavaliai senoliškų olų gyventojai tiesiogiai perdavė savo genus apspangusiems raimoms ramiomis padėrusiomis akimis. Ta naujoji slaptųjų piktavalių seneliukų atmaina buvo kur kas geriau užsimaskavusi. Pirmiausia, šie apspangėliai anaip tol neatrodė seni. Be to, net jų žvilgsnis visai neatrodė piktas. Jų žvilgsnis buvo apskritai joks. Jie niekuo nekvepėjo. Jie tarsi nė neegzistavo kaip biologiniai objektai, jie tvyrojo už realybės ribų, o pasaulyje reiškėsi vien jų tveriamas beribis ir beprasmis blogis.

Tai galėjo būti knyga apie piktaakių seneliukų nukankintą įvairiausių kosmosų tvėrėją, kuris pamažu pats virsta piktavaliu seneliuku, pasalūniškai lindinčiu slaptoje senoliškoje oloje ir kuriančiu totalinius pasaulio prapulties planus. O gal tai privalėjo būti niūri istorija apie sūnų, kuris visiškai negerbė ir nemylėjo savo tėvų, todėl ir iš savo vaikų tesulaukė negailestingos žudančios paniekos.

– Kankinimų galima prasimanyti tikrai įvairių, – postringavo Raima, patogiai įsitaisęs Donio atvilktame odiniame kėdsle. – Bet gal pirmiausia kankinsiu tave troškuliu. Troškulys man patinka estiškai ir konceptualiai. Aš manau, jog šitas pasaulis yra dykuma, todėl čia kiekvienas privalo mirti iš troškulio.

Visi jie išsisiautėjo ir išsimiegojo, buvo jau tikriausiai gerokai po pusiaudienio. Rimas matė tų naktinių drugių išsiskraidymą, jau visai subrėškus. Dienos šviesa tuos naktinius šokėjus veikė žudančiai. Jie klestėjo ir narsiai skraidžiojo dirbtinėje šviesoje, o gamtiškoji galėjo juos pribaugti it kokius vampyrus. Ypač išsekęs atrodė vaikinėlis Goltjė sijonu, visą naktį prasiblaškęs vienui vienas, su niekuo nė nepašnekėjęs. Jis be jėgų nugriuvo prie pat Rimo aptvaro, jis irgi buvo mirtinai ištroškęs ir nebepajėgė nė pakilti. Gulėjo

ant nugaros, išsproginęs akis, ir pravira burna gaudydamas kvapą pamaži merdėjo. Rimas jau nusprendė, kad su ta mirstančia šmėkla teks praleisti visą dieną. Bet sijonėlių gerbėjas šiaip ne taip atsigavo ir keturpėsčias užsiropštė laiptais aukštyn. Laiptais aukštyn užsiropštė svirduliuojanti Selė ir išstypusios ant baseino kraštų išburbintos ilgakojės. Laiptais pakilo netgi tos osvencimo kalinės, juodos narkomanės. Rimas vėl pasiliko vienas.

Laikas rūsyje vis labiau iškrypo ir nenatūraliai mainėsi. Galima sakyti, laikas čia beveik nebegaliojo. Naktimis čia virė gyvenimas, o dienomis tvyrojo visiška rimtis ir tylą. Rimas savotiškai išsiilgo savo kankintojų, nes tūnoti pusiau netekus sąmonės vienui vienam buvo bene pati didžiausia kankynė.

– Nuo troškulio dykumoje žmogus tolydžio netenka skysčių, – ramiai dėstė jam Raima. – Žmogaus oda pirmiausia susiraukšlėja ir suskeldėja, o paskui pradeda keisti spalvą. Aš nekalbu apie tai, kas dedasi žmogaus viduje, man labiausiai rūpi oda. Ji pamažu paruduoja arba net pajuosta. Pasikeičia žmogaus veido bruožai, jis tampa nebeatpažįstamas. Man visad buvo be galo smalsu pamatyti, kaip šitai nutinka, kaip šitai atrodo... Supranti, Vizbara – aš pamažu paversiu tave nebe Vizbara, o kažį koku neatpažįstamu mulatu ar negru. O paskui... Paskui, kada ir tavo smegenys pajuos ir susiraukšlės... Klausyk, Vizbara, ar tu ir dabar galvoje rašai knygas? Kuri siužetus ir ieškai žodžių?.. Gali neatsakyti – aš iš akių matau. Štai šito tavy stipriausiai ir nekenčiu. Tų dviejų dalykų... Kad visą laiką kuri. Ir kad visą laiką spoksai tom pakaruoklio akim... Akis aš tau anksčiau ar vėliau išbadysiu... O kaip išdeginti tau iš smegenų visą tą kūrybą – net nežinau... Labai sunku sutverti iš tavęs tikrą meno kūrinį. Ir ko aš čia su tavim terliojuosi?

– Dėl pinigų, – niauriai sumurmėjo Rimas. – Dėl šūdinų pinigų, kurių iš manęs vis vien negausi.

– Kokių pinigų?.. Ak taip, pinigų. Žinoma, kad pinigų... Matai, gyvenime tu supainiojai reiškinių esmę, svarbą ir net eilės tvarką. Pirmiausia reikia turėti galybes pinigų, o jau paskui gali šnekėtis su dvasiomis ir tapti dievu... O tu pirmiausia ėmei šnekėtis su dvasiomis, paskum dar panorai tapti dievu... Ir vis manei, kad šitai savaimė atneš tau dar ir pinigų... Tu ožys, Vizbara. Visiškas kaziolas.

– *Fuck you*, – Rimas teįstengė nykiai ir neįdomiai pasikartoti.

Didžiąją gyvenimo dalį Rimas Vizbara keikėsi rusiškai. Rusų kalba stubinamai tiko spalvingai keikti rusiškąjį arba tarybiškąjį gyvenimą. Vėliau, kai Lietuva pasiskelbė nepriklausoma, rusiškieji keiksmažodžiai ėmė pamažu netekti savo jėgos bei gelminės prasmės. Vis smarkiau ir smarkiau apsimetant europiečiais, kur kas jaukiau tapo keiktis angliškai.

Rimas pirmąkart garsiai pasakė *fuck you* ne gyvam žmogui, o tiesiog orui – vos tik sužinojo, kuo laisvalaikiu užsiėmė jo vienintelis bičiulis Juozapas Verba. Iš neįgudimo nusikeikė būtent taip, nors jam priderėjo pasakyti *oh, holy shit* ar kaip nors panašiai. Mat Rimas Vizbara buvo toks kvailas ir neatsargus, jog nusipirko savąją KGB bylą. Galbūt ją nusipirkti ir nebuvo jau taip kvaila, tačiau vos ją atgavus, reikėjo išsyk sudeginti – nė neatsivertus. O jis tą išpampusį segtuvą ne tik atsivertė, bet ir kruopščiai perskaitė.

Oh, holy shit, o Šūde Švenčiausias – tik šitaip ir tegalėjai pasakyti, išstudijavęs tą žmogiškojo nuopuolio iliustraciją, tą pasibaisėtinos veidmainybės išplėstinį įrodymą. O šūdeliausiasis šūde, tavo vardas Žmogus – tik šitaip tegalėjai sueiliuoti, prieš nusigerdamas iš piktumo ir nevilties.

Laikai anuomet buvo graudulingai smagūs: visiškas chaosas, visiška makalynė, pasakiški atradimai ir naivuoliškos netektys. Saugumo bylas iš kitados neprieinamų slaptųjų Rūmų vogė, kas netingėjo – patys buvę saugumiečiai, naujieji tautiniai šviesuoliai ir tiesiog vikrūs vaikinai, numatę ką nors pašantažuoti ir šitaip užsidirbti. Rimui jo išpampusią bylą atvilko visiškai nepažįstamas žmogus ir iškart prisipažino jį be galo mylįs.

– Aš jus gerbiu, ponas Vizbara. Aš jus be galo vertinu kaip rašytoją. Taipogi kaip filosofą bei mąstytoją.

– Kiek? – itin mandagiai pasiteiravo Rimas.

– Tai tikrai nėra dokumentai, kurie demaskuotų jus patį. Aš nė akimirksnį neabejojau, kad jūs nesate padaręs ko nors nederamo...

– Kiek? – jau piktėliau perklausė Rimas.

– Bet jūs esat rašytojas, taip pat mąstytojas ir filosofas. Žmonių pažinimas irgi šio to vertas. Galbūt net labai daug vertas...

– Kiek?

Saugumo bylą pardavėjas buvo beveidis vidutinio ūgio ir sudė-

jimo, nenusakomo amžiaus vyriškis. Tikriausiai koks priedangos agentas – tokį sutikęs, paskui net mirtim bauginamas tiksliai neapibūdintum, kaip šis atrodė. Iš esmės pardavėjas buvo grynas pragmatikas, tačiau vis vien troško įvertinimo. Ne vien piniginio, bet ir profesinio ar net moralinio.

– Tūkstantis. Čia ne tik ataskaitos su informatorių slapyvardžiais. Aš surašiau ir tikrąsias pavardes – kad nereiktų vargti, spėliojant iš rašysenos.

– Du šimtai. Tai juk ne mano nuopuolis. Tai tų niekingų skundikų nuopuolis. Už jų mėsą tiek nemokėsiu.

– Nuopuolis jų, tačiau nuodėmės jūsų. Čia ne vien nusikaltimai saugumui ar komunistams. Čia dar vaizdingos ir sodrios nuodėmės. Aštuoni šimtai.

– Mano nuodėmės tegalėtų sudominti nebent mano žmoną. Tačiau Nora yra prisiklausiusi tiek istorijų telefonu ir prisiziūrėjusi tiek fotografijų, kad šitie niekingi aprašėliai jos neapstulbins. Trys šimtai.

– O kaip dėl geltonosios spaudos? Pikantiškieji KGB reportažai apie Rimo Vizbaros bohemiškąjį gyvenimą? Septyni šimtai.

– Jūs naivus žmogus. Lietuviška geltonoji spauda nešvaisto pinigų. Ji užversta visokiausia rašliava už dyką – lietuviai dergia ir skandina tautiečius vien iš keršto ar tiesiog iš smagumo. Keturi šimtai žalių – tai galutinis taškas.

– Atvirai šnekant, tikėjausi penkių. Čia vien originalai. Jokių kopijų.

– Originalai? – beveik nuoširdžiai nustebo Rimas. – Maniau, originalus bandot įpiršti patiems informatoriams. Jie juk sumokėtų daugiau.

– Jūs naivus žmogus, – vizbarišku balsu atsikirto nekviestasis svečias. – Informatoriams brangiai tegaliu parduoti jų ataskaitas apie tuos, kurie dabar aukštybėse. Kurie gali jiems sugadinti gyvenimą. O Rimo Vizbaros skundėjai yra ištis įdomūs tik pačiam Rimui Vizbarai. Gal vis dėlto penki?

– Keturi. Ir vien dėl to, kad esu pasakiškai smalsus. Nors tikriausiai nieko gudraus ten nerasiu. Niekad netikėjau ypatingą saugumą galia.

– Tikrai nenusivils, Vizbara, – ūmai visai kitokiu, pribloškiančiai

gyvu balsu pratarė bylą pardavėjas. – Esi menininkas, turėtum šiek tiek pažinti žmones. Jokia slaptoji saugumo galia čia niekuo dėta. Viską padaro slaptasis žmonių niekingumas ir niekšybė. Tikrai nenusiviksi, Vizbara. Tai genialus klasikinis laiškų romanas. Pats tokio neparašytum. Dievai visuomet rašo geriau už mus.

Bylą pardavėjas lygiai minutę tepabuvo raiškus ir gražus – net sublyksėjo giliomis ūmai atgijusiomis akimis. Paskui bemat vėl užsidejo beveidės pilkybės kaukę. Tikriausiai jis vis dėlto buvo profesionalas. Pinigus paėmė dalykiškai, tačiau pagarbiai. Ne tik rašymo, bet ir informacijos rinkimo profesionalai toje visai naujutėlėje, bet jau bergždžioje šalyje turėjo verstis atsitiktiniais uždaviais.

Rimą nepaprastai įskaudino tai, kad jo gyvenimas taip liguistai persipynęs su galbūt labiausiai liguista pasaulio organizacija. Pirmą akimirsnį jam netgi pasirodė keista, kad Nora kažkodėl nebuvo nei slapta saugumo agentė, nei informatorė. Regis, visi kiti jo pažįstami darniai įsijungė į slaptojo saugumietiško laiškų romano kūrybą. Rimas Vizbara savo akimis įsitikino, jog slaptosios policijos dosjė – neginčijamas žinojimo apie žmogų triumfas. Galbūt jo bylą kuravęs saugumo majoras tiesiog buvo skrupulingai smalsus, o gal išties turėjo giliai užslėptų, nė pačiam sau nepripažįstamų kūrybinių siekių.

Patys nuobodžiausi buvo daugiažodžiai plunksnos brolių rašiniai. Rimas beveik nenustebo, kad jų taip neregėtai daug, bet tikrai išsižeidė dėl beribės neapykantos, kurią jam juto dvokiantys lietuvių kultūrininkai. Ta neapykanta buvo nepaaiškinama ir nepelnyta. Gerai, kad turėjo tų šlykščių popierių originalus: kopijos būtų niekuo nekvepėjusios. Lietuvių rašytojų skundai skleidė bene visus lietuviško kaimo aromatus. Jie anaip tol nedvokė, jų kvapai netgi nebuvo nemalonūs – nors kai kurie perdėm savotiški. Rimas atpažino skundėjus ne iš rašysenos, o tik iš tų laiškų kvapo. Tie sensitelėję popieriai iš tiesų kvepėjo kaip tikras romanas. Jis net susimąstė, ar sugebėtų pats tokį parašyti.

Vienintelis to romano veikėjas vadinosi Rimas Vizbara ir buvo apsigimęs piktybiškas kenkėjas. Jis siaubingai kenkė tarybinei santvarkai, Tarybų Lietuvos liaudžiai, darniai lietuvių rašytojų ben-

drijai, taip pat savo šeimai ir net negimusiems savo vaikams. Jis negalėjo nė žingsnio žengti, kam nors nepakenkęs ar ko nors nenuskriaudęs. Kaip ir visi katastrofiškai neigiami personažai, tų laiškų personažas Rimas Vizbara buvo perdėm gyvas ir be galo įdomus. Jį beveik apstulbino, kad tokios daugybės autorių rašytas skundų romanas iš esmės yra visai darnus. Skundėjų nutapytas Rimas Vizbara burnojo prieš bet kokią valdžią, prieš visus dievus, pradedant graikų Olimpo gyventojais, taip pat atvirai niekino didžiumą plunksnos brolių. Šis nenumaldomas personažas tvirtino, kad jame gyvena septyniolika skirtingų vidinių gyventojų, kurie pagal apibrėžimą negali atsakyti vienas už kito veiksmus. Tiems vargšams vidiniams gyventojams tasai kerštingas personažas vertė kaltę už visus savo klaidius grasinimus. Jis grasio susprogdinsiąs Komunistų partijos centro komitetą, Rašytojų sąjungą, o taipogi ir patį KGB pastatą kartu su Lenino paminklu Lukiškių aikštėje. Be to, grasinosi suviliosiąs visų galingesniųjų komunistų vadų dukteris – ypač jei šios esą nepilnametės ir nekaltos. Šitai irgi suvertė savajam vidiniam gyventojui, tokiam Nikodemui – šis buvo seksualinis maniakas su nevaržomais poetiniais polėkais. Be nepaliaujamų grasinimų, skundų romano personažas vardu Rimas Vizbara viešai užsiėmė dar ir iškrypėliška filosofija: visiems įrodinėjo, jog tarybų valdžia žlugs anksčiau, negu numirs jis pats.

Tris bene juodžiausius skundus, kaltinančius Rimą Vizbarą valstybės išdavimu bei šnipinėjimu, parašė vienas aukščiausių dabartinės nepriklausomos Lietuvos veikėjų, bet šitai Rimo visai nenuste-bino. Tatai netgi nelabai jį domino. Kur kas labiau jį apstulbino nežabotų orgijų aprašymai, kurie labai pritiko romanui, bet slapto-sios policijos dosjė atrodė pernelyg egzotiški. Matyt, jį kuravęs ma-joras jautė slaptą pomėgį sekso scenoms. Ataskaitas saugumui ra-šiusios merginos, gal to bevardžio majoro pageidavimu, pabrėžė personažo Rimo Vizbaros gyvuliškumą, o kartu nykų bejėgišku-mą. Tiedu nesuderinami apibūdinimai kartojosi visuose seksuali-niuose skunduose ir smarkiai įžeidė Rimą skaitytoją. Tikrasis Ri-mas niekad nebuvo nei gyvuliškas, nei bejėgis, o būti ir vienoks, ir kitoks tuo pat metu negalėjo apskritai joks žmogus – tik laiškų ro-mano personažas. Pačias šlykščiausias seksualines istorijas pasa-kojo kažkokia Mariana, kuri apskritai viską prasimanė. Jis gyveni-

me nepažinojo jokios tokios Marianos, juolab negyveno su ja kažkiuose eigulių nameliuose vidury girios ir nerengė ten grupinio sekso orgijų. Tačiau romano personažas Rimas Vizbara siautėjo be jokių ribų – apie tai netgi visai įdomu buvo pasiskaityti. Mistiškasis saugumo majoras pagal tokius tekstus drąsiai galėjo onanizuotis – vidinės ugnies Marianos pasakojimuose tikrai buvo apstu.

Pats Rimas kankinimų rūsyje erotiškai mąstė tikrai ne apie kažkokią Marianą, kurios nė neatsiminė. Jis visą dieną kamavosi, vis prisimindamas Nijolę Verbienę, Juozapo Verbos žmoną, pikantiškiausią savo gyvenimo seksualinės puotos kąsnelį. Tą kąsnelį jam prievarta įbruko žinojimo apie žmogų triumfas – Rimo Vizbaros saugumietiškas dosjė, sodriai kvepiantis lietuvišku kaimu bei kolegų rašytojų dvokiu prakaitu.

Tai buvo neįtikėtina, nerealu ir neįmanoma. Tačiau jis tikrai tūnojo slogiame rūsyje, ištroškęs, suspardytas ir bejėgis, bet išvien galvojo apie tolimą ir graudų seksą. Netgi pajuto savo sudaužytoje nelemtoje galvoje kylant kvailą erekcijos iliuziją. Buvo visiškai nukankintas bado ir troškulio, turbūt per erekciją stiepėsi į saulę, kurios iš rūsio nė negalėjo matyti.

– Tave dar galima kankinti žinių troškuliu, – postringavo nežinia kada, nežinia iš kur vėl atsiradęs Raima. – Tu lyg ir žinai, kas mes esam, tačiau labai norėtum sužinoti dar ir dar. Tačiau nieko daugiau nebesužinosi. Norėtum žinoti, ką mes apie tave žinom, ir kaip tas savo žinias prieš tave panaudosim. Bet mes tau pasakysim tik tiek, kiek mums patiems bus naudinga. Tu dar pajusi smaigiantį žinojimo troškulį. Ar žinai, kad tavo žmona išsijuosusi tavęs ieško? O gal ir neieško – gal aš tyčia tau meluoju. Kaip yra iš tikrųjų – niekad nesužinosi. Na ir ką – ar toks žinių troškulys tikrai kamuoja?.. Ar pakankamai kankinama yra nesuvokti, kas išties su tavimi dedasi?.. O juk tai dar tik pati pradžia... Neilgai trukus, apskritai nebesuvoksi, kas esi. Norėsi sužinoti, kas esi, bet niekas tau nesakys...

Raimos balsas skaudino Rimo ausis, bet pagaliau nutolo, kažki kur pranyko. Rimą kamavo jau apskritai viskas. Kiekvienas judesys, kiekviena svajonė, netgi kiekviena mintis. Dar jį kamavo neteisinaigai ir nedorai judantis laikas. Tarytum ir vėl atėjo vakaras, o gal jam taip tik vaidenosi. Tuo tarpu jam jau visko buvo gana, Rimui

suvis neberūpėjo, ar jo kas nors ieško, ar ne. Neberūpėjo, ar jį šiandien dar kankins, ar paliks tyliai kamuotis vieną. Jis nejuto jokio metafizinio žinių troškulio, o paskui ėmė nebejusti nė fizinio troškulio. Smegenys trumpam palaimingai išsijungė, o joms vėl įsijungus tepamatė aklina tamsą ir visišką tuštumą, nors nuo teliūškuojančio baseino dar atsklido chloruotos drėgmės kvapas.

KETVIRTOJI PARA

Tai buvo pernelyg įmantrus ir keblus savižudos būdas. Rimas neįstengė suprasti, kodėl išlošė krūvą pinigų, kodėl įsikalino save klaidkiamė rūsyje. Jo galvoje pynėsi priežastys ir pasekmės, jam ūmai ėmė rodytis, jog tarp šokančiųjų matė Sandra Verbaite. Ji buvo viena tų paliegėlių narkomanių, tikriausiai toji rudaplaukė, kuri prie jo nesiartino ir apskritai slapstėsi patamsiais, idant nebūtų atpažinta. Iš tos neatpažįstamos prieblandos ji vogčia reguliavo visą jo kankynės mechanizmą. Iš tikrųjų nė nenumanė, kaip Sandra šiandien turėtų išrodyti, nebeatskaičiavo, kiek jai turėtų būti metų – bene dvidešimt ar kiek daugiau. Jis nieko tiksliai nebesuvokė, tačiau liguistai norėjo prisiminti būtent Sandra, meistriškų ir grakščių savo manipuliacijų auką. Mat sadistas Rimas Vizbara mėgo slapčia kankinti paaugles mergaites. Paskui tos kankinės jam išvien vaidenosi – beprotiškais apdaraais, šokančios ir dainuojančios kaip kokios kolektyvinės ofelijos prieš masinę savižudybę.

Kada visa tai buvo? Jam vėl atsipeikėjus, laikas jau neegzistavo. Laikas dalinai išsityrynė iš pasaulio, palikęs jame vien sulaužytą erdvę. Rimas tik pačiu savo esybės pakraščiu tūnojo kankinimų rūsyje ir pripažino iškreiptą rūsio laiko tėkmę. Kitos jo esybės dalys skrajojo nežinia kur, bet visos kaip viena juto nepakeliamą skausmą. Jeigu tasai skausmas pagal nukvėšusių dievų užmanymą privalėjo atnešti jam atgailą ar slaptinę pažinimą – tokios paskirties visiškai neatliko. Nė viena Rimo dalis neatgailavo, nors nė viena ir nesmerkė kitų žmonių. Tuo tarpu jis buvo visa atleidžiantis ir visa pateisinant. Tuo tarpu buvo veik įsitikinęs, kad jį čia metafiziškai įkalino Juozapas Verba, šitaip atsikeršydamas už savo paties šlykščias nuodėmes. Netikėjo, kad šitaip būtų galėjusi pasielgti Nora. Galėjo

trokšti jo kančių – tačiau būtų kankinusi pati, neatidavusi saldžiausiojo savo gyvenimo keršto į svetimas rankas. Tik Juzė visą gyvenimą buvo pratęs žarijas žarstyti vien svetimomis rankomis.

– *Fuck you*, – pirmąsyk gyvenime garsiai pasakė Rimas, kai saugumietiškę ataskaitų romane aptiko patį reikšmingiausią autorių.

Galbūt dabar Juozas nutarė atsisteisti jam tuo pačiu – tik ne žodžiais, o visai realiais veiksmais. Kai Rimas ryte ryjamam saugumietiškam romane atsivertė Juozapo Verbos ataskaitų lapus, jam iš tiesų užgniaužė kvapą. Keliolika sekundžių jis duso, net ėmė mosikuoti rankomis tarsi skęsdamas. Tarsi ieškodamas ko griebtis, kad alpdamas dėl deguonies stokos nepargriūtų. Paskui akimirksniu atvėso ir bukagalviškai nurimo. Pirmų pirmiausia pasijuto esąs neprilygstamas idiotas. Eidavo pas Juzę kritiškiausiais akimirksniais, išpasakojo jam galybės intymių dalykų – kaip jokiam kitam žmogui. O Juozapas Verba, tikriausiai nė nekeisdamas įprastos mėslios veido išraiškos, visa tai surašė į saugumietišką dosjė. Rimo netgi neapėmė nykus gailestis sau – jis tik pasijuto esąs nepataisomas kvailys. Beviltiškai patiklus, nieko neišmanantis apie žmogaus niekingumą naivuolis. Išdavystė apstulbina tik tuomet, kada jos visiškai nesitiki – antraip tai nebūtų išdavystė. Galėjo tik miglotai nutuokti, su kokia panieka bei slaptu pasimėgavimu geriausias bičiulis narstė slapčiausias jo dvasios kerteles tų susišikusių saugumėnų smagumui.

Pirmiausia Rimas panorą raudoti, paskui – užmušti Juozapą Verbą, bet galiausiai tiesiog ėmė kruopščiai skaityti. Juozas visus darbus dirbo skrupulingai ir pedantiškai – taip pat atidžiai, net su stilistiniais niuansais buvo sukurtos ir saugumietiškos ataskaitos. Vien Juozapo rašiniai suteikė to iškrypėliško laiško romano personažui Rimui Vizbarai tikros gelmės. Rašydamas Juzė tikrai stengėsi – tai buvo ne šiaip slaptosios policijos ataskaita, o psichologinė ar net filosofinė konkretaus žmogaus studija. Galutinai jį pribaižė tai, kad Juozas primygtinai rašė tiesą: minėjo tikruosius Rimo posakius, tikras jo mintis. Nebandė pasilinksminti, mulkindamas tuos saugumėnus. Juo labiau nesistengė jų gudragalviškai apgaudinėti. Labai grakščiai ir sąmoningai išdavinėjo draugą be jokio aiškesnio tikslo ar prasmės. Juk Juozapo Verbos niekas nešantažavo, jam tikriausiai niekas nė negrasino. Jis netgi nebuvo mokamas informatorius – skir-

tingai nuo Rimo plunksnos brolių: prie dažno šių pranešimo buvo prisegtas honoraro kvitukas. Beveidis tos bylos pardavėjas tikrai kruopščiai parėngė visą medžiagą.

Juozas Verba smarkiai prisidėjo, kuriant saugumietiško romano personažą vardu Rimas Vizbara. Užsiėmė niekinga iškrypėliška kūryba, o jam pačiam apie tai niekad nė neužsiminė. Netgi drūčiau-siai įkaušęs, neišsidavė nė menkiausiu žodeliu. Rimas Vizbara vaizdavosi permanęs esmines pasaulio struktūras, tačiau nepermatė nė savo artimiausio bičiulio. Bėgaliniais vakarais, užsidarius namuose su tuo prakeiktu dosjė, jam buvo pernelyg sunku šitai pripažinti.

Artimųjų išdavystės gyvenime jį visad užklupdavo nepasirengusį. Jis daugiau kankinosi ir tūždavo dėl savo aklumo, negu dėl pačios išdavystės. Rimą pykdė ir net baugino jo paties nesveikas dvilypumas. Rašytojas Rimas Vizbara savo romanuose išpreparuodavo žmogų ligi pat kaulų čiulpų, ligi atkampiausių smegenų kertelių. Gera perprato visą žmogaus niekingumą, visas jo ydas ir silpnybes. Jo parašyti puslapiai net tirtėjo nuo tikrosios žmogaus prigimties pajautimo.

Tačiau nuobodžioje ir beprasmėje tikrovėje Rimas Vizbara bemat tapdavo naivus ir bėgal patiklus. Bet kuris apsukruolis galėdavo jį apmauti. Bet kokia išdavystė skausmingai sugniauždavo jo sielą. Patiklus naivuolis Rimas negalėjo suprasti, kaip jo rašytojiškas antrininkas gali įžvelgti slaptas savo personažų gelmes. Realusis Rimas Vizbara iš Totorių gatvės gyvenime to visiškai nesugebėjo.

Jam tikrai menkai terūpėjo visi tie saugumai bei jų sukurpti dosjė. Nelabai paisė jų anuomet, kai jie buvo tikrai pavojingi – juo labiau nesikrimto dėl saugumėnų kėslų vėliau, šokdamas tango ant saugumo griaučių. Tačiau Rimas jautėsi nepakeliamai ir šlykščiai išprievartautas. Jautėsi taip, tarytum jį kas būtų vogčia stebėjęs onanizuojantis tualete. Netgi dar blogiau – tarytum kas būtų visa tai nufilmavęs slaptomis kameromis iš keleto skirtingų taškų. O pas-kui paleidęs tas siaubingas juostas per rankas – visų niekingų žmo-gučių laimei ir pasitenkinimui.

Jam reikėjo vėl išeiti į gatvę ir lyg niekur nieko sveikintis su žmo-nėmis, kuriuos nuo tol ne šiaip mažumą niekino, o visai pagrįstai

nekenčė. Žinojo, kad tie besišypsantys dėdulės ar vikrios merginos tėra balkšvi kaimo šikinyko kirminėliai, besirangantys saugumietišrame mėšle. Niekingi bedvasiai skruzdėliukai, kurių nevertėjo nė trypti. Gėdingi skundikai, juntantys smagumą, galėdami slapčia pakenkti artimam savo. Verčiau jau Rimas būtų niekad to nežinojęs. Deja, jis tą jau žinojo. Baisiausia bet kokio žinojimo blogybė – kad jo iš smegenų jau nebeištrinsi. Kaip visad savo gyvenime, jis ir vėl žinojo per daug. Kaip visad turėjo kamuotis su to žinojimo pertekliumi.

Privalėjo anksčiau ar vėliau nubausti Juozą. Iš pradžių troško garsiai paskelbti jam, kad viską žino, ir numarinti mirtina panieką. Troško jį žiauriai nužudyti, vėliau persigalvojo pirma iškastruoti, o tik paskui nugalyti, bet galiausiai sumanė visiškai kitokį kerštą. Kerštas privalo būti saldus ir iškrypėliškas – tik toks nusiteikimas leidžia nuoširdžiai ir švelniai šypsotis tam, kuriam keršijai, vien slapstas žmogaus paniekinimas leidžia įsegti jam į skruostą tikrą Judo bučinį.

Niekšybių pusiausvyra gyvenime išsilaiko todėl, kad netgi profesionalūs išdavikai neretai ir patys esti neapdairūs. Ne vien Rimas atskleidė gyvenimo nuopisai Juzei slapčiausius savo gyvenimo dalykus – ir pats šį tą žinojo apie Juozapą Verbą. Juozas buvo ciniškas šiknius, tačiau turėjo slaptą šventenybę – dvi savašias moteris: Nijolę Verbienę ir Sandrą Verbaite. Pirmajai anuomet buvo trisdešimt dveji, antrajai – vos keturiolika. Teoriškai Rimas Vizbara labai troško ištvirkinti ir seksualiai išnaudoti Sandrą, tačiau toks variantas taip ir liko gryniausia teorija. Sandra tebebuvo veikiau vaikutis, negu iššaukiamai bręstanti mergina, o Rimas neturėjo nė menkiausių, nė mažutėlyčiausių pedofilų polinkių. Jis nė per nago juodymą nebuvo Humbertas Humbertas, nejuto nė menkiausio potraukio jokioms lolitoms. Jam teliko atakuoti nebent Nijolę Verbienę.

Rimas Vizbara dažnai gailėdavosi, kad prigimtis jam neleidžia pajusti nė menkiausio malonumo iš daugelio siaubingai neleistinių dalykų. Jam neteko kautis su iškrypėliškomis pagandomis, nes tokių beveik nejuto. Jam nekėlė nė menkiausio potraukio nesubrendusios mergaitės, berniukai ar raumeningi vaikinai plačiomis burno-

mis, siaurais klubais ir vešliais užpakaliais. Jam nekėlė nė mažiausio smagumo pavojingi sadomazochistiniai žaidimai. Jis vogčia netroško žudyti ar bent kariauti, jo neviliojo nė kasdienė rizika – Rimas nebuvo netgi adrenalino narkomanas.

Gerau suprato, jog visiškai pavojingų iškrypimų vergai yra pašėlusiai nelaimingi žmonės. Tačiau beviltiškai pavydėjo tiems, kurie sugeba žongliuoti neleistinybėmis – mirtinai rizikuodami, tarsi probėgšmomis pažeidžia svarbų tabu ir dėl to pajunta ištis neprilygtamą pasitenkinimą. Rimas slapta pavydėjo tokiems iškrypėliškiems laisvūnams. Gyvenimo ribų praplėtimas į neištirtus ir neleistinus paribius – viliojanti galimybė. Jis pavydėjo biseksualams ir net nusūsusiems mazochistams. Sykį triskart pagrečiui perskaitė pirmąją „Lolitos“ dalį ir įsijautė ligi rankų drebjimo. Tačiau tai tebuvo intelektualinis įsijautimas – išvydęs nesubrendusią dvylikinę lolitą tikrovėje, pajusdavo vien susierzinimą bei lengvą pašaipą. Rimas Vizbara pusę gyvenimo gailėjosi, kad jam neteikia tylaus pasitenkinimo slaptas ir begal rizikingas tabu pažeidinėjimas. Dėl to siaubingai apgailestavo, dėl to jautėsi lėkštas ir pernelyg siauros dvasios. Tikrieji dvasios polėkiai niekad nepaiso jokių ribų. Vien neleistini dalykai atveria ištis siaubingas žmogaus sielos gelmes. O Rimas netgi nemėgo milžinišku greičiu, beprotiškai rizikuodamas lakstyti automobiliu. Nepaisė jokių ribų tiktai girtaudamas. Tačiau net mirtinas nusigėrimas tikrai nereiškė nė menkausio tabu pažeidimo. Mirtinai nusigerti tereiškė gėdingai mirtinai nusigerti.

Nijolė Verbiene buvo šioks toks tabu, šiočia tokia paties susimanyta neleistinybė. Negražu geisti savo artimo moters, o tokį geismą Rimas juto dar ligi perskaitydamas savąjį saugumo dosjė. Tą geidulį labai ramiai ir elegantiškai tramdė, nors šokdamas lėtą šoki kokiam nors senos įprastos draugijos vakare aiškiai juto, kaip plokščias Nijolės pilvas baimingai virpa, prisiglausdamas prie pavojingo jo kūno. Ji buvo aukštesnė, krūtiningesnė ir turbūt gražesnė už Norą. Jam patiko Nijolės kvapas ir Nijolės vardas. Jeigu jiedu su Nijole būtų sveikai ir natūraliai susimetę – tegalėtų tarti, jog tokia jau buvo dievų valia.

Taip visiškai galėjo nutikti kur kas anksčiau. Riba, skirianti juodu nuo tariamos nuodėmės, buvo visai neįjuntama. Sykį jiedu su

Nijole atsitiktinai susitiko mieste vidurvasarį, išgėrė po taurę vyno, paskui be tikslo slampinėjo palei Vilnelę. Jai į basutę įkrito akmenukas – o gal ji tik moteriškai gudriai apsimetė. Atsirėmė jam į petį, sulenkė koją per kelį ir pabrėžtinai lėtai krapštėsi po tą basutę, kol visu kūnu atsirėmė į jį ir anaiptol nemanė pasitraukti. Jos kvapas, sumišęs su rūgščiu vyno aromatu, buvo neįprastai svaigus. Jos karštos sunkios krūtys tvinkčiojo tuo pat ritmu, kaip ir jo paties širdis. Tarp jų tvykstelėjo tokio stiprumo kibirkštis, kad būtų galėję mirksniu pasimylėti čia pat, ant parko žolės. Nora kaipsyk buvo kažkur išvažiavusi, jam tereikėjo parsivesti Nijolę namo ir galingai ją pasimėgauti. Bet jis to nepadarė, kvilai atsispyrė gražiai ir sveikai pagundai, nors visą pavakarę tramdė nelauktai jaunatviškus erekcijos gūsius.

Tą pačią vasarą ežero pakrantėje jiedu dar kartą lyžtelėjo sukalbiškos nuodėmės saldumo. Verba nuplukdė dukrą ir Norą pasirstyti, Rimas su Nijole tingiai tysojo pakrantėje ir vis pavojingiau žaidė. Tarsi atrandantys vienas kito kūnus jaunikliai glostėsi ir kutenosi padžiūvusių žolių bei smilgų stiebeliais. Rimas retai tepatirdavo tokį veik nekaltą, o kartu triuškinamą goslių malonumą. Kai šiojo savo žolelę jai už maudymuko, o paskui taip meistriškai nusmaukė liemenėlę, kad ir pats beveik patikėjo, jog tai nutiko netyčia. Jiedu gerai regėjo už keliasdešimties metrų plūduriuojančią Verbos valtėlę. Bet dar geriau regėjo vienas kitą: visiškai nesidrovėjo to, ką darė pačioj dienos aky. Ji nė nemanė pasitaisyti liemenėlės, o jis savuoju žolės stiebeliu išglostė jai spenelius taip, kad šie išbrinko it sprogstantys pumpurai. Jiedu tarsi nė nesilietė – Nijolė naršė po jo šakumą irgi tik smilgos stiebeliu, tačiau tas stiebelis buvo toks įžūlus, kad Rimas jau veik išsigando sutepliosiąs kelnaites. Jie elgėsi tarsi paaugliai, kuriuos bemat gali užklupti tėvai, kaip tik šitai ir buvo smagiausia.

– Jeigu tuoj pat nestabtelėsi – aš bemat numirsiu, – pratarė ji aiškiai ir paprastai.

– Ar tai bus blogai?

– Tai bus pasakiška. Aš jau dabar viena koja pasakoj. Ar veikiau viena krūtīm.

Tąsyk jie taip ir neprisilietė vienas kito. Taip ir nepatyrė paaugliška šekspyriško orgazmo per atstumą. Tiesiog atsisakė peržengti

nejuntamą ribą, patys susikūrė mažytį tabu ir uždraudė sau jį pažeisti. Jeigu Rimas būtų ją suviliojęs ir leidęs suviliojamas anuomet – tai būtų buvę tiesiog smagu ir sveika. Tai būtų buvus anokia nuodėmė – tiesiog salsvas žaidimas, visai neįžeidžiant savo antrųjų pusių, toms antrosioms pusėms išvis nieko nežinant. Šitaip būtų buvę, jeigu Rimas būtų švelniai pamylėjęs Nijolę tą goslią abipusių slaptų geidulių vasarą.

Tačiau jis ėmė ją atakuoti šaltą žiemą, anaip tol jos negeisdamas, vien trokšdamas kaip nors įskaudinti ir apdergti Juozapą Verbą. Tas išankstinis planavimas buvo nykiausias dalykas visoje Rimo Vizbaros seksualinio nuopuolio istorijoje. Seksas kaip priemonė mirksniu pavertė jį niekšeliu, jis jautėsi tarytum paskutinė šliundra, kūnu siekianti visai nekūniškų tikslų. Norėjo paniekinti Juozapą Verbą, tačiau posmarkiai apdergė tik pats save. Nijolė pasidavė jam neįtikėtinai lengvai ir visai nejuslingai – nelyginant apsisapnavusi. Neliko nė pėdsako praėjusios vasaros prisilietimų goslumo. Jie susieidavo didžiuliame Verbų name Čiurlionio gatvėje ne taip jau dažnai, ištaikę valandą, kai Juozas skaitydavo paskaitas, o Sandra kankinosi mokykloje. Jiedu seksavo taip dalykiškai ir perdėm techniškai, kad Rimui tarpais magėdavo užkaukti. Arba atvirkščiai – besidulkinant paskaitinėti kokį žurnalą.

Kada šitaip pasijusdavo, tempdavo Nijolę į Verbos kabinetą su visa jo biblioteka ir piktai griaudavo ant žvėriškai nepatogios sofutės tarp knygų stelažų. Jam rodėsi, jog knygos ir dailės albumai patylomis iš jo šaiposi, spokso į juodu neregimomis užverstų puslapių akutėmis. Tarp dulkėmis dvelkiančių knygų niokodavo Nijolę ypač piktai, tarpais kone žiauriai. Krušdavo ją, kryžium parišęs prie sienos: būtent krušdavo – kitaip to veiksmo nevertėjo vadinti. Darkydavo jos kūną taip atsidėjęs, kad galiausiai visai uždusdavo ir su siaubu paklausdavo savęs: ką po galais čia daro?

Didingas įžeidimas Verbai iš tos beaistre sperma ir moteriškomis išskyromis perdvisusios istorijos niekaip neužgimė. Rimas norėjo, kad šis užtikėtų juodu kuo baisiausia poza. Kad gautų širdies smūgį iš nuoskaudos ir pasipiktinimo. Tačiau Juozapas Verba nemanė keisti savo įpročių ir neatšaukė nė vienos savo paskaitos. Jis slapčia šaipėsi iš Rimo pastangų – nėsyk negrįžo namo nelaiku. Mirtinai įžeisti

Verbą galėjo nebent nufilmavęs viską videokamera ir jam nusiuntęs – gal tuomet šis ir būtų apsigėmęs nuo tų pazoliniškų analinių išsidirbinėjimų bei kitokio sunkiojo porno. Rimo senas saugumietiškas dosjė neturėjo jokios prasmės, kol niekas jo neperskaitė. Bet ir visas tas sunkusis porno su Nijole neturėjo prasmės, kol jo niekas nematė. Kol apie jį netgi niekas nežinojo.

Jo tariamas kerštas buvo labai jau simetriškas Juozapo prasikaltimui. Rimas net nusprendė, kad Verba su pasimėgavimu onanizavosi, redaguodamas savo saugumietiškus rašinius ir juto gal net didesnę smagumą, negu Rimas krušdamas jo žmoną. Beveik nebesuprato, kodėl vėl ir vėl nurenginėja tą dar visai stamantrią trisdešimtmetę, vėl ir vėl stato ją keturpėscią arba įpakuoja veidu į sieną, o paskui pradeda negailestingai niurkyti. Būtent niurkyti – geresnio žodžio tie veiksmai tikrai nenusipelnė. Nuobodžiai krušdamas vienintelio bičiulio žmoną, tegalvodavo, kaip čia greičiau baigus darbą – bet kaip tik šitai vargingiausiai užtrukdavo.

Dar niekuomet nebuvo išgyvenęs tokio marazmatiško, niekam nereikalingo sekso. Dar niekad pats savęs taip nykiai nežemino. Galutinai nutarė, jog dėl visko kaltas nelemtasis tarybinis saugumas, darantis žmonių gyvenimus netgi po savojo žlugimo. Kalta nelemtoji absurdo šalis, kurioje buvo priverstas gimti ir kankintis. Atsiteisė su vargše Nijole, užuot atsiteisęs su lietuviškais dievais, kurie visą tą pašėlišką nesąmonę sukonstravo ir reguliavo. Šitai reikėjo kaip nors užbaigti. Jis privalejo arba galutinai nukankinti Nijolę, arba vis dėlto imtis Sandros. Ta keturiolikinė, jam svarstant bei renkantis variantus, ėmė pamažu virsti moterim. Ji jau visiškai kitaip kvepėjo. Vagčiom šnairuodama į Rimą, koketiškai vartydavo akutes. Jis privalejo padaryti ką nors baisaus – antraip visas jo kerštas būtų gėdingai nenusisekęs. Rimas nukopijavo kelias šlykščiausias Juzės ataskaitas apie save ir atsainiai numetė Nijolei paskaityti jau po to, kai kokias penkiolika minučių beprasmiškai ją atzolino. Ji iškart atpažino vyro rašyseną, perskaitė tas didžiojo laiško romano ištraukas dar nuoga ir vangiai nuėjo rengtis, nepratarusi nė žodžio.

– Visąlaik jaučiausi atperkanti kažkieno kaltes, – ramiausiai pasakė sugrįžusi, jau apsigėmusi ir rimta kaip giltinė. – Vadinas, tu man buvai tarsi skaistykla. Aš atpirkinėjau Juozo nuodėmes. Dabar tau smagu?

– Ne, – atvirai prisipažino Rimas.

– O kodėl? Juk taip smagu prišikti kam nors ant galvos – ir dar taip, kad tas kitas nieko nežinotų, nė neįtartų. Supranti, jai ant galvos tavo šūdas – o ji vis vien vaikšto tarsi su Šanel skrybelaite. Tai juk tikras juodas kaifas... Kai tu mane dorodavai, dažniausiai galvodavau apie Norą. Aš nemėgstu tavo žmonos, Vizbara... O tu net nejutai juodo kaifo?

– Aš tik labai stengiausi.

– Keistuolis. Juzė turėjo justų lygiai tokį patį kaifą, kai rašė tuos skundus apie tave. Jis tave dergė, o tu net nežinojai. Tai juk labai smagu – šitaip pasijusti. Tu tikrai nejutai juodo kaifo? Gal tu koks nenormalus?

– Ne, – piktai atšovė Rimas. – Aš tik apsikvailinau.

Nijolė kvatojosi net užvertusi galvą. Ji buvo panaši į raganą, tačiau kaip tik todėl velniškai graži. Ji net pakvipo pragaro siera bei degutu.

– Tai čia tas kietuolis baisuolis Vizbara? – kartojo springdama. – Štai šitas sklidinąs naivių skrupulų vaikinukas? Gal man tiesiog ne tą pakišo? Gal čia koks falsifikatas?

Ji vis dėlto jį išprovokavo. Jos svarios krūtys kvatojantis virpčiojo, raganiškos akys buvo apkvaitusios ir kone žvairios nuo slapto blogumo. Ją reikėjo prirakinti prie sienos ir juodai išpisti – šįsyk jai anaip tol to nenorint, mėgaujantis grubia prievarta. Nijolė žiauriai priešinosi, tačiau dabar jo jau niekas nebegalėjo permaldauti. Pririšo ją prie sienos lygiai taip pat, kaip rišdavo išsigalvotiems sado-mazochistiniams žaidimams – tik šįsyk ji draskėsi rimtai, kone nuvertė knygų lentynas. Kai jis apnuogino jos bejėgį baltą pilvą, po langais jau buvo girdėti su draugėmis šnekančios Sandros balsas. Jis pagriebė Nijolę už plaukų, skaudžiai atlaužė jos galvą ir pagaliau pasijuto esąs tikras valdovas. Ji buvo visiškai bejėgė, prirakinta prie sienos – beveik kaip jis pats kankinimų rūsyje. Sandros žingsniai jau dunksėjo laiptais, ji neskubiai užlipo į antrą aukštą ir galėjo bet kurį mirksnį užėti į biblioteką. Regėdamas paklaikusias Nijolės akis, Rimas pirmąsyk su ja nuleido taip, kad vos nenuualpo. Jeigu Sandra tikrai būtų užėjusi į biblioteką ir juodu pamačiusi – taip pasakiškai smagu nebūtų buvę. Tam patologiškam smagumui tikrąjį skonį suteikė žudanti galimybė, kad Sandra gali užėti kiekvieną mirksnį. Gali, visą laiką gali.

– Pirmąsyk gyvenime pajutau, kaip gildančiai smagu būti išties blogam, – naiviai ir nuoširdžiai aiškino nežinia iš kur atsiradusiam Raimai. – Būti blogam ir tuo mėgautis. Tuomet gali nebeieškoti pagrindimo savo elgesiui. Gali sąmoningai ir nuosekliai elgtis blogai... Duok man atsigeri...

Rimas jau visai susipainiojo laike, tvirtai nė nebežinojo, kur ir kada vyksta šis visuotinio pasaulinio spektaklio veiksmas: praeityje, dabartyje ar kankinimų rūšio sapne. Tarpais jam rodėsi, kad jo rankos tebėra grandinėmis prirakintos prie sienos, o tarpais pajusdavo galįs tomis rankomis mojuoti ar pasikasyti nosį. Galbūt tai buvo tiesiog sapnas. Dar kartą pamažu persibraukė pirštais per nosį – jo rankos šiaip ne taip judėjo. Jos tik buvo beviltiškai nutirpusios ir visiškai nesavos.

– Tos mano rankos nupus. Jose visiškai neteka kraujas. Ar nori, kad mano rankos nupūtų?

– Noriu, kad tu visas supūtum. Kad supūtų tavo rankos, kojos ir net smegenys.

– Irgi nori būti tikrai blogas?

– Viskam sava eilė, Vizbara. Pirmiausia noriu tavo išloštų pinigų. Paskum noriu tavo kančios. O paskui dar ir visiško tavo pralaimėjimo. Čia nėra nieko specialiai blogo nei specialiai gero. Tiesiog toks jau gyvenimas.

– Supranti, aš ne tik išniekinau tą Nijolę. Aš jai primelavau, kad turiu jos analinio sekso videojuostų, kurias parodysiu Sandrai. Aš ne tik padaviau vargšei Sandrai tėvo saugumietiškę ataskaitų kopijas. Aš dar ir pripaisčiau jai tobulų nesąmonių... Kad Juzė saugumo rūsiuose kankino žmones ir kad... Nė nepamenu viso to siaubų romano su pavinguriavimais... Aš melavau, o man buvo smagu. O, kaip man buvo smagu!

– Kiti jautėsi truputį blogiau, – ramiai pastebėjo Raima. – Sandra man aiškino, kad tu sugriovei visą jos susikurtą visatą. Tu perstumdei žvaigždes jos danguje, Vizbara. Sakė, kad vietoj tėvo pavyzdinio išminčiaus ūmai gavo tėvą niekingą šiukšlę. Guodėsi, jog kaip tik tada iš nevilties visai nusitarčalino.

– Tu pažįsti Sandra?

– Aš visus pažįstu. Čia juk Vilnius. Mūsų kaimelyje visi visus pažįsta. Bent jau iš matymo.

Turbūt laikas vis dėlto sustojo tikrame rūsyje su tikru baseinu. Rimas pagaliau lyg ir susivokė, kur esąs. Tai galėjo būti žiaurus filmas apie bėglį ar skolininką, įkalintą prabangių priemiesčio namų rūsyje. Tik šįsyk skolininkas buvo skolingas anaip tol ne materialius dalykus. Jis buvo pasigrobęs pasaulio dvasią, kurią iš jo dabar buvo norima jėga atgauti. Rimas Vizbara tikrai buvo pasisavinęs jei ir ne viso pasaulio, tai bent Vilniaus dvasią. Dabar jau kitas visui visus pažįstantis ir kiaurai pramatantis valdovas stengėsi persigrobtį tą dvasią sau.

– O kas tu toks? – ūmai naiviai paklausė stirksančio priešais jį ilgaplaukio. – Tu pernelyg nejautrus. Tu manęs nesuprasi. Tu nesuprasi, kodėl man buvo taip skaudu, kodėl aš taip bjauriai siautėjau... Siutau, nes nepajėgiau suvokti, ko tam šikniui Juozui reikėjo. Ko jam pristigo pasaulyje, kad ėmė rašinėti tas nesąmones. Niekaip nesupratau, kodėl jis jautėsi toks beprasmiš. Arba kodėl mane laikė tokiu beprasmiu.

– O kadangi tave laikė beprasmiu – atsikirtai jo žmonai. O jo dukrą pasodinai ant adatos.

Jis nieko nesodino ant adatos ir nieko nekankino – netgi kvailu fiziniu troškuliu. Jis tiesiog siekė išrasti dar vieną savižudos būdą, sunaikindamas savo bičiulį, kuris kitados galbūt stengėsi sunaikinti jį patį. Versdamas Sandraį pajusti tikrąjį gyvenimo skonį, jautėsi esąs didis mokytojas – toks daugiau niekad gyvenime nesijautė. Jis buvo tikras guru, atveriantis tai smalsiai mergaitei tikrąsias žmogaus niekingumo gelmes. Žinojo, jog žlugdo tą merginą, prapuldo jos jaunatvišką idealizmą, bet kaip tik ta prapultimi ir mėgavosi. Jis sėjo savotiškas blogio gėles: tiesiog atvėrė jaunam žmogui akis, rengė tą žmogų gyvenimui. O jeigu pakeliui galėjo dar ir kaip reikiant įskaudinti Juozapą Verbą – juo geriau jam pačiam, jo dukrai ir visam pasauliui.

Kitados jis troško paskutiniąją savo knygą dedikuoti Norai štai šitaip: „savo žmonai ir vieninteliui tikram draugui“. Dabar jau dvejojo dėl dedikacijos. Neturėjo teisės užmiršti ar paniekinti Noros, bet negalėjo darsyk neprisiminti Gretos. Galbūt išgelbėti galėjo tokia dedikacija: Norai kaip prasmingai praeičiai ir Gretai – mirtinai pavojingai ateičiai?

Tai galėjo būti knyga arba neįmanomai lėto ritmo filmas apie kalnynų išminčių, pas kurį plūste plūsta žmonės – tarsi į stiklo kalną ar prie Laimės žiburio. Pas išminčių patekti nežmoniškai sunku, nes kelio niekas tiksliai nežino. Tačiau žmonės vis kyla ir kyla į tolimą pavojingą kelionę. Tos knygos ar to lėto filmo herojus irgi susirengia ieškoti tikrojo pažinimo šviesos.

Jo kelias ilgas ir sloginamai varginantis. Jis dienų dienas, savaitę savaites joja dulkėtais ir akmenuotais priekalnių keliais. Aplinkui stūkso sunkūs ir bežadžiai kalnai, į kuriuos visai netraukia kilti. Tačiau išminčiaus kerai vilioja. Keleivis klausinėjasi kelio ar bent krypties, bet niekas jam negali patarti nei atsakyti. Išsekęs krinta arkllys, toliau tenka eiti pėsčiam. Ieškotojas praranda laiko nuovoką, praranda erdvės suvokimą, seniausiai nebežino, nei kur, nei ko eina, tačiau vis vien eina. Jau nė eiti nebepajėgia, tačiau sustoti juo labiau neįmano. Tai atkaklus keleivis: net ir užmiršęs kelionės tikslą ir siekį, jis vis vien ieško. Eina siaurais kalnų takais ir ropščiasi uolų atbrailomis. Šnekasi su kalnų ožiais bei praskrendančiais ereliais. Jau ir pats tampa kone išminčiumi, kai pagaliau prieina kalnų atsiskyrėlio būstą. Visi ženklai, minimi pasakojimuose bei legendose, neginčijamai rodo: čia tikrai tas ieškotasis išminčius. Panoręs jis gali kyboti ore, o būti dviejose vietose susyk jam gyvi niekai.

Išminčius gyvena vienui vienas nuo neatmenamų laikų ir jau yra pasiekęs tokį tobulumo lygmenį, kad jam nė nereikia valgyti nei gerti. Jis nebeįjunta nė menkiausio troškulio, jo visai nebeerzina vandens teliūškavimas ežere. Jam jau beveik nebebūtina nė kvėpuoti, galbūt likęs vienas jis ir nekvėpuoja, bet apsilankius svečiui vėl įkvepia oro, nes kitaip negalėtų prašnekti.

Išminčius tikrai atveria keleiviui akis, apakina jį tikrojo pažinimo šviesa. Be galo tiksliai ir neginčijamai išaiškina jam, kad jis yra menkysta ir niekingas šliužas. Kad visas jo gyvenimas yra bjaurasčių ir nesąmonių rinkinys, kurio neverta nė prisiminti. Kad atkaklusis keleivis tėra niekybių niekybė, šlykštūnas ir absoliučios beprasmybės įsikūnijimas. Kad visos dvasinės pergalės, kurias tarėsi pasiekęs gyvenime, tėra betiksliai pralaimėjimai. Dar daugiau – nėra net ir pralaimėjimai, nes norint pralaimėti, reikia bent jau susikauti, o atkakliajam keleiviui netgi išties susikauti nebuvo lemta. Kaip ir kiekvienam kitam. Jis tėra bedvasė iškamša, kurios gyvenimas buvo toks

beprasmiškas, kad jį jau seniausiais derėjo baigti, daugiau neatiminėti iš kitų žmonių oro, erdvės ir laiko.

Pervargęs keleivis dar bando gintis – bet neįmanoma apsiginti nuo išminčiaus, galinčio būti keliose vietose susyk. Jis ir muša iš kelių pusių susyk, vienas atstoja septynis. Nesiliaudamas garsiai ūdyti, niekinti ir šlykštėti, išminčius nutempia jį prie tarpeklio krašto ir su pasidygėjimu nusviedžia į prarają. Jau skriedamas žemyn, bet dar prieš ištikšdamas į uolas, atkaklusis keleivis pagaliau supranta, kodėl niekad nesutiko gyvo žmogaus, kuris būtų aplankęs išminčiaus buveinę ir iš ten sugrįžęs.

Sandros akys neatrodė gundomai didelės ar ryškios, bet jų žvilgsnis buvo stubinamai gilus. Užaugusi ji tikrai turėjo tapti išmintinga mergina, tačiau iš pat pradžių pasuko ne tuo keliu. Ji gerbė ir mylėjo savo tėvą bei motiną – tokia buvo jos fundamentali pirminė klaida. Nei jos tėvas, nei motina nenusipelnė nė gramo pagarbos: tėvas buvo tiesiog ciniškas šiknius, o motina – įsislaptinusi nimfomanė.

– Tu myli ir gerbi ne žmones, o susimanytus fantomus, – gūdžiai mokė ją Rimas. – Tu gerbi savo tėvą, atsisakydama žinoti, kas yra tikrasis Juozapas Verba. Kaip manai – ar tavo tėvas galėtų šlykščiai išniekinti žmogų ar išprievartauti bejėgę merginą?

– Dar ko, – piktai atšovė Sandra. – Man su juo kartais net nuobodu – toks jis taisyklingas ir išmintingas. Žino darnius atsakymus į visus klausimus. Jeigu būtų nors truputį blogesnis – būtų kur kas įdomesnis.

– Dar blogesnis? – su nevykusiai apsimesta nuostaba išvertė akis Rimas. – Gerai... Gerai, dievai regi, jog kito kelio nėra. Paskaityk bent jau šitai.

Jam buvo be galo įdomu matyti, kaip kinta Sandros veido išraiška. Tame veide jausmai palikdavo aiškius ženklus, kuriuos nesunkiai galėjo iššifruoti. Rimas Vizbara nelauktai tapo laiškų romano apie save patį platintoju. Jau nebesuskaičiavo, kiek kartų kopijavo savo nelemtąją dosją. Ne tik šį bei tą parodė Nijolei Verbienei. Jis dar ir išsiuntinėjo kai kurių vaizdingesnių įskundimų kopijas jų autoriams. Be jokių konkrečių kėslų – tiesiog norėdamas, kad jų gyvenimas taptų bent kiek spalvingesnis. Kad jie giliau ir maloniau miegotų.

– Jeigu parodysi šitas šlykštynes Sandrai – aš tave iškastruosiu, – labai rimtai pagrasė jam Nijolė. – Aš nežinau, ką tau padarysiu. Apsaugok ją nuo šito mėšlo. Ji kol kas dar visai tyra.

– Seksualine prasme? – pasiteiravo Rimas. – Neilgai bus. Sprendžiant iš motinos užmojų.

Nors Sandra tikrai ėmė spėriai moteriškėti, jis nesusiviliojo jos pamažu įgaunančiomis salsvas proporcijas kojomis. Nesusigundė jos plačia goslialupe burna. Vėsdamas ją juodojo pažinimo pakopomis, vien mėgavosi jos veido išraiškos kitimu. Jos povyza mainėsi tiesiog akyse, kai skaitydavo Juzės saugumietiškus rašinius ar klausydavo žudančių Rimo prasimanymų. Tačiau dar klaikiau ji pasikeisdavo per dieną ar dvi – praleidusi vieną kitą slogių apmąstymų naktį. Sandros veidas pamažu darėsi panašus į tikrą lietuvišką veidą: gerokai pajuodusiuose paakiuose susimetė negeros seniokiškos raukšlėlės, pavytusi ir papilkėjusi oda skleidė grėsmingą aromatą. Nuo bendravimo su šmėklomis ji ir pati tapo vis labiau šmėkliška. Per tą savaitę iš negrabios pavėpusios paauglės virto iškankinta jauna moterim, tvirtai sučiauptomis lūpomis. Ji buvo Rimo Vizbaros galatėjų galatėja, jis atkakliai lipdė ją iš gyvenimiškojo mėšlo, rizikuodamas likti grasintojos Nijolės iškastruotas. Jis buvo tikrai narsus vyras, tas Rimas Vizbara.

– Aš pats tik dabar šitai sužinojau, Sandra. Mudu abu esam nelaimės draugai. Neįsivaizduoju, ar pajėgsiu su Juozu toliau bendrauti. Juk yra dar ir vaizdo įrašų – ką jis daro su tomis merginomis kankinimų rūsiuose. Kaip padeda išgauti nekaltai apskųstųjų tariamą prisipažinimą... Tačiau to aš tau tikrai nerodysiu. Tiesiog negaliu, viskam yra ribos.

Sandrai ir nereikėjo tų neegzistuojančių kadru – kur kas ryškesnius vaizdus galėjo pati prasimanyti ar išsapnuoti slogiame pasibaisėjimo tėvu prakaite. Tos merginos galvelėje jau kuitėsi gašlios ir nesveikos mintys, o peno net labiausiai triuškinančioms fantazijoms tikrai turėjo į valias. Ją tereikėjo pastūmėti ir palikti vieną, kad prisigalvotų tokių vaizdelių apie tėvą, kokių nė pats Rimas Vizbara nebūtų įstengęs įtaigiai prikurti. Jis brovėsi pro tos mergaitės dvasią kaip juodas ledlaužis per baltų lyčių laukus. Tai buvo labai jau įmantriai iškreiptas savižudos būdas: naikino savo bičiulio mylimą dukrą, kad netiesiogiai sunaikintų tą bičiulį ir šitaip galiausiai sunaikintų pats – liktų absoliučiai, nepakeičiamai vienas.

– Sandra, – kalbėjo, atsargiai glostydamas jai skruostą, – tavo tėvas yra monstras. Mudu tikrai esam nelaimės draugai, nes mano tėvas irgi yra monstras.

– Esi tikras monstras, – gailiu balsu pasakė jam Nijolė Verbienė, glostydamasi ką tik trumpai pasikirptus plaukus. – Ji klieči ir apskritai atsisako gyventi su tėvu po vienu stogu. Ką tu jai padarei, Vizbara? Ji rėkia per miegus. Kokius kerus ant jos užleidai?

Rimas giliai suvokė, jog kerus užsileido tik pats ant savęs. Tas neregėtas akių Sandrai atvėrimas nejučia virto tiesiog neprilygstamu romanu. Mažų mažiausiai – genialių apsakymu. Visa toji istorija buvo stulbinamai meniška, todėl Rimas Vizbara tiesiog negalėjo sustoti. Jį visą ligi pat pirštų galiukų persmelkė poezijos medaus saldumas. Jis nebegalėjo liautis – koks rašytojas sava valia ūmai liausis rašęs ištis genialų kūrinį.

Sandros tragedija buvo ištis genialus kūrinys. Pribloškiančios formos kūrinys: nesurašytas banaliame popieriuje ar kompiuterio diske, o sukurtas ir atliktas tiesiog realiame gyvenime. Kaip tik todėl tasai kūrinys buvo unikalus, kaip tik todėl Rimas Vizbara juo fantastiškai didžiavosi. Juk meno kūrinys yra šimtąkart svarbesnis už niekingą kokio žmogučio gyvenimą. Už kokios nors Sandros dvasios ramybę ar netgi jos gyvybę. Rimas Vizbara didžiavosi bene geriausiu savo kūriniu, nė nemanė klausyti paikų Nijolės vapėjimų. Tomis savaitėmis jis buvo tikrai neprilygstamas genijus – beveik dievas.

– Bet vaizdingiausia buvo tai, kaip nuoširdžiai aš guodžiau Juzę, – atsidėjęs aiškino vėl nežinia iš kur nukritusiam Rimai. – Guodžiau jį ištis nuoširdžiai. Man tikrai buvo jo gaila. Jo šeimyninis gyvenimas per keletą savičių visiškai paio. Jis mylėjo savo žmoną, o ypač smarkiai mylėjo dukrą. O čia per keletą savičių... Visiškai nelauktai netikėtai... Išminčius Juozas buvo sutrikęs ir bejėgis kaip menkučiausia mazgotė. Visad jautėsi esąs savo pasaulėlio patriarchas, bet ūmai pasirodė, kad nieko nebevaldo, kad niekas jo nebeklauso... Jo žmona ėmė tiesiog katastrofiškai ir visiškai atvirai kaitalioti meilužius. Jo klusnioji dukrelė Sandra ūmai nutrūko nuo grandinės ir ėmė siautėti su metalistais ar pankais... Juozas nieko nebe-

lėjo suprasti. Tikrai baisu, kai žmogaus pasaulis spėiai ir beviltiškai griūva. Tikrai siaubingai jį užjaučiau. Aš jį guodžiau, aš vienintelis juo rūpinausi. Kai Nijolė su dukra galiausiai išsikraustė kitur, suturėjau Juozapą, kad visiškai nenusigertų. Jis labai kamavosi. Tai buvo tikra tragedija... Nelyginant įmantri ir sudėtinga knyga.

– Mėgai kitų žmonių kančią? Čiupinėdavai ją ir ja misdavai? – mažumėlę susidomėjo juodasis Raima. – Toks buvo tavo kūrybinis metodas? Šitaip sėmdavaisi įkvėpimo?

– Ką tu išmanai apie įkvėpimą. Mūzos tikrai nereikalauja onanižuotis priešais jų atvaizdus. Mūzos nėra tokios tuščiagarbės. Nei tokios vulgarios... Tiesiog tuomet privalėjau apsimesti esąs patsai likimas ir išrašyti Juozui visas jo sąskaitas. Neturėjau kantrybės laukti, kol šitai padarys tikrasis jo likimas.

– Vadinas, kaip tikra lemtis paskirstei visiems, kas jiems priklausė... Padarei esminę klaidą, Vizbara.

– Kokią?

– Likimui tas pats, kas su juo nutiks, nes likimui niekas negali atkeršyti. O tu joks likimas, tu viso labo Vizbara. Gyvenime už viską tenka susimokėti. Galbūt tau buvo labai smagu. Gal ta Nijolė tik ir laukė preteksto persikrušti su puse Vilniaus. Bet mažulė Sandra buvo niekuo dėta. Tu ją nuskriaudei ir už tai sumokėsi. Tą aš tau sakau. Už viską gyvenime reikia mokėti.

Rimas beveik visiškai atgavo sąmonę, vėl aiškiai regėjo visą milžiniško rūšio erdvę. Rūsysis buvo neaprėpiamas tarsi pasaulis ar bent kaip stebuklą miškas. Slapčia dūsaujantis povandeninis žvėris šiek tiek išniro iš baseino ir vėpsojo tiesiai į Rimą Vizbarą. Pasieniais tarsi užkerėti stebuklą miško grybai dygo šokėjų palikti tušti vandens buteliai. Tolimosios rūšio sienos buvo apskritai neprieinamos ir nepasiekiamos. Tasai nykus kraštovaizdis po mūsų anaip tol nepriminė kalnų išminčiaus buveinės. Palinkusi viršum jo ilgaplaukė pamėklė negalėjo nutviekti jo tikrąją pažinimo šviesą. Negalėjo įmesti jo į tyrųjų kalnų prarają – daugių daugiausia į baseiną. Negalėjo pagirdyti jo tyru pažinimo šaltinių vandeniu – nebent paerzinti ne iki galo ištuštintais mėlynais plastikiniais vandens buteliais. Jie buvo žydri tarytum dangaus vaiskybė, tačiau negyvi. Palinkęs viršum jo juodulys kvepėjo stebuklingais aromatais, tačiau buvo negyvas.

– *Fuck you*, – pasakė Rimas Vizbara, tarytum kitų žodžių jau nė nebežinotų.

– Tu dar vapi? – ūmai įniršo Raima. – Dar judini savo sušiktą liežuvį? Gal nori, kad jį išraučiau?

Šlykšti jo burna rangėsi prie pat Rimo veido. Labai norėjo spjauti į tą marmūzę, tačiau perdžiūvusioje gerklėje visiškai nesirado seilių. Rimas Vizbara ūmai suprato, jog tai vienas paskutiniausių jo gyvenimo akimirksnių, kai dar gali pasipriešinti. Į tą akimirksnį turėjo sudėti visą savo valią, turėjo pulti kaip vilkas ir perkąsti tam šlykštūnui gerklę. Paspringti šiltu putojančiu jo krauju. Rimas susispaudė tarsi antžmogiška titano spyruoklė ir su žvėries įniršiu puolė į priekį.

Tą mirksnį jautėsi labai gerai perprantęs plėšrūnus zoologijos sodų narvuose. Kaip tik toks dabar buvo jis: išstatytas parodai ir pajaukai. Jo džiunglių dvasia iš jo buvo atimta, o jis pats surakintas grandinėmis ir išbadėjęs. Tarsi pakvaišęs zoologijos sodo grobuonis puolė savo prižiūrėtoją, bandydamas atsikeršyti už visų nedorėlių žmonių kaltes vienukart. Jam džiugiai pavyko vienu žandikaulių judesiu perkąsti Rimai gerklę.

Jam taip ir nepavyko perkrimsti Rimai gerklės, tačiau pajėgė kaip reikiant įspirti jam į kelio sąnarį. Niekto daugiau padaryti neleido grandinės, jos iškart įsirežė jam į riešus, vėl praliejo kraują. Deja, tik paties Rimo Vizbaros, o ne nykiojo požemių išminčiaus Rimos kraują. Šis atšoko žingsnelį atgal: perkreiptu veidu, susiėmęs už kairiojo kelio ir šnypšdamas kaip gyvatė čiupo pirmą pakliuvusį po ranka gelžgalį ar medgalį ir suvarė Rimui tiesiai į pilvą, tiesiai į žarnas. Tas medgalis ar gelžgalis sutriuškino Rimui ne tik visus vidurius, bet veikiausiai ir pusę stuburo. Jam visiškai aptemo akyse, tačiau klausia kažkodėl veikė, jis aiškiai girdėjo šnypščiamus ar lojamus žodžius.

– Pats to norėjai. Pats prisiprašei. Gal jauteisi pernelyg komfortiškai? Tau vis dėlto reikia patrumpinti grandines ir išbadyti akis? Išplėsti kiaušinius? Išdraskyti vidurius?

Kad ir kaip keista, tasai sadistas nieko daugiau nedarė, vien lojo. Tamsa akyse po truputį sklaidėsi, pasakiškas rūšio peizažas buvo

nutviekstas neryškios, iš daiktų vidaus sklindančios šviesos. Kiekvienas tuščias vandens butelis, vienišas ant grindų pamirštas megztninis, išleidę iš savęs visą garsą ir apmirę garsiakalbiai – visa kas slaptingai švytėjo iš vidaus. Nešvytėjo tik juodasis rūsio šeimninukas ir jis pats, bevardis Rimas Vizbara.

– Raima, aš jau čia, – iš toli toli pratarė ant laiptelių viršaus pasirodžiusios ilgios mergiškos kojos.

Tų kojų balsas tam kartui išgelbėjo jį nuo didesnės skausmo dozės. Tos kojos priklausė mergiškam kūnui, kuris pasirodė Rimui be galo pažįstamas. Jam pasidingojo, kad laiptų viršuje neryškiai spinduliuoja protėjiškas Gretos kūnas. Jam net pasivaideno, jog atpažino ir jos balsą. Bandė skausmingai markstyti, naiviai stengėsi įtempti akių raumenis, bet nieko daugiau neišvydo. Kojos vėl pasilypėjo laipteliais aukštin ir dingo viršuje, grožio ir darnos pasaulyje, kuris jam tapo nebe prieinamas. Jis tikrai išsigelbėjo nuo dar baisesnės savo vidurių sugriovimo. Keiksnodamas ir trindamas apspardytą keli, Raima nudūlino šalin, dar piktai paspyrė apytuštį vandens butelį. Tas nuskriejo tiesiai į baseiną ir liko plūduriuoti, tarpais pateliūskuojamas vėl panirusio į gelmes povandeninio gyvio.

Ten privalėjo būti Greta, atėjusi jo išgelbėti. Ji turėjo būti dievų pasiuntinė, išsiderėsianti ir išplėšianti jį tiesiai iš kankinamos mirties nagų. Rimas jau nieko nebeturėjo šiam pasauly, tačiau buvo atradęs stebuklingąją Gretą, kuri dabar paliko paskutiniausioji jo viltis. Ji privalėjo išplėsti tigrą Rimą iš kankinimų narvo. Arba bent jau pasmaugti jį miegantį.

Jo viduriai buvo kiaurai išdraskyti ir išplėšyti. Pajuto šitai po valandos ar po dviejų, ar dar po kažkiek, kada jame vėl atgimė gebėjimas justis. Jo viduriuose dėjosi klaikūs dalykai. Jo žarnynas liepsnojo ir spengte spengė – tarsi dykuma dienos atokaitoje. Stengėsi įspėti, ką tasai baisuolis padarė jo pilvui, nes aklinoje tamsoje negalėjo nieko matyti. Bijojo net prisiliesti prie to išdarkyto pilvo: atrodo geriau kol kas nežinoti, ko ten pridaryta, negu aiškiai ir akivaizdžiai panardinti virpančius pirštus į savo paties paleistas žarnas.

Jo pilvas buvo kiauras, o iš kiaurymių varvėjo paskutinieji gyvybės syvai. Negalėjo perprasti, kokie tai gyvybės syvai, tačiau jie tikrai buvo tiršti – šitai apčiuopė, kai pagaliau išdrįso atsargiai palytėti

pilvą. Tasai žudikas išdraskė jo marškinius, pilvo odą ir raumenis. Lipnus skystis, be abejo, buvo kraujas, galbūt sumišęs su limfa ir net žarnų turiniu. Rimas atsargiai rinko tą besisunkiantį iš jo kūno lemties skystį į kairiosios rankos delną. Absoliučiai nesirengė jo gerti, nemanė nė drėkinti lūpų tuo šlykščiu skystimu. Tai turėjo būti kraujas, sumišęs su prakaitu, jo šlapimu ir gal net gleivėtu žarnų turiniu. Tai buvo kraujiniai vėdarai neišplautose dvokiančiose žarnose. Jis išlaižė visą kairiosios rankos delną ir dar ilgai čiulpė apgliaumijusius pirštus. Tai buvo dvokianti, bet gyva drėgmė. Šiek tiek sūrstelėjusi, šiek tiek salstelėjusi, o dar vimdančiai šleikšti. Gan smarkiai sužiaukčiojo, bet vis dėlto neapsivėmė, nes ir neturėjo kuo. Jis laižė ir gėrė savo skausmą, savo išskrostus vidurius. Jis buvo paskerstas kaip gyvulus ir gulėjo čia agonijos traukuliuose. Vardan ko?

Tai gan nemalonus užsiėmimas – užduoti sau tiesų klausimą: vardan ko gyvenime darei tai, ką darei. Toks klausimas trigubai nemalonus, jei klausdamas guli paskerstas kaip meitėlis ir malšini nežmonišką troškulį savo paties krauju. Jis visai nebesuprato, ką ir kodėl čia veikia, kokios likimo deivės nusviedė jį į šitą nelemtą bunkerį. Aiškiai suvokė tik viena: jau merdėja, taigi privalėtų palikti pasauliui testamentą bei patį svarbiausiąjį priešmirtinį savo prisakymą ar paliepinimą. Siaubingiausias Rimo atradimas buvo štai koks: jis nė velnio netroško šitam pasauliui palikti. Netgi nejuto noro ką nors šitam pasauliui paliepti. Galbūt lygiai taip pat kaip ir jaunystėje troško tą pasaulį išsprogdinti, tačiau nebeturėjo tam jokių galimybių. Pasaulis pirmasis išsprogdino jo pilvą. Vardan ko ir už ko kias nuodėmės?

Rimas visą gyvenimą kruopščiai ir sąžiningai kūrė niekam naudos neduodančius, tiesiog visa savo esmę beverčius dalykus. Jis kūrė dailius, tačiau tragiškus papuošalus, kurie jokio žmogaus negalėjo papuošti. Jie galėjo nebent įvaryti žmogui ligą. Tai buvo visiškai tikras dalykas: viena moteriškė vis rašė jam laiškus ir atkakliai tvirtino, kad Rimo Vizbaros knygos ją susargdino. Nereikalavo atlyginti nuostolius už prarastą sveikatą, ji tiesiog norėjo, kad Rimas šitai žinotų. Jo betikslės knygos veikė žmones nelyg papuošalai iš piktavališkų užkeiktų brangakmenių. Jo knygos trikdė kraujotaką, žalojo nervų sistemą ir mirtinai sujaukdavo žarnyno veiklą. Nuo Rimo knygų žmonės apsitriesdavo tarsi nuo papelijusių braškių.

Galbūt dabar visi nuo jo kūrybos pasiligoję žmonės susimetę keršio už savo skausmus?

Tai buvo mažai tikėtina – veikiau jau jį kankino jo personažai: galbūt kai kurie parašytieji, bet ypač smarkiai – visi nebaigtieji. Šie buvo išties mirtinai įsižeidę: Rimas sutrikdė jų metafizinę ramybę, ciniškai rausėsi po jų inkstus bei širdis, bet galiausiai taip ir nesukūrė iš jų netgi užnuodytų brangiųjų papuošalų. Tie nuskriaustieji turėjo daugiausiai priežasčių jam žiauriai keršyti. Tų nuskriaustųjų buvo sklidina visa neperregima kankinimų rūsio tamsa.

Visa naktinė rūsio erdvė buvo sklidina keisčiausių garsų: čia išties vešėjo stebuklų giria. Lengvas vėjelis šiureno neregimas senų eglių šakas ir teškėno slaptingą miško ežero paviršių. Stumdydamos į šalis orą, tarp šakų ir vandenų lakiojo girių laumės, o gal net paties Rimo Vizbaros mūzos. Nuo drėgnų miško samanų iš visų pusių atsklido lipšnūs bučinių ar kur kas stipresnių glamonių garsai, neramių šnabždesių nuotrupos bei girios dvasių užkeikimai. Rimas klausėsi tų garsų įsitempęs ir begal išgąstingai: visos miško dvasios šnabždėjosi vien apie jį, rezgė kerštavimų bei kankinimų planus. Jos baudėsi galutinai išskrosti Rimą tarsi žuvį, o paskui supūdyti jį gyvą. Šlamesiai ir šnabždesiai vis stiprėjo, jie supo Rimą iš visų pusių, lindo jam ne tik į ausis, bet ir į šnerves, į akis, į smegenis.

Paskerstasis Rimas Vizbara tysojo savo kraujo ir mėšlo klane, o dvasios atsargiai įžiebė silpną švieselę. Jų neryškūs veidai ir apnuoginti kūnai išplaukė iš gūdžios tamsos. Dvasios patyliukais atsainiai krizeno bei prunkščiojo, joms visoms vadovavo kažgi kokia svarbi laumė, susipynusi plaukus į kokius šešis šimtus kasyčių.

– Tai nemiegi, Vizbarėle? – apspangusiu balsu pratarė laumė. – Matau, akys blykčioja. Nesijaudink, aš tik aprodau tave svečiams. Tu juk mūsų įžymybė.

– Dink iš čia, gaišena, – pavargėlišku balsu atsiliepė Rimas. – Pra-nyk, aš juk žinau, kad tavęs nėra. Tu nereali, tesi nesveikų fantazijų krešulys. Aš tave sukūriau, aš tave ir numarinsiu.

– Kaip kaip? Tai aš nereali?

– Tavęs apskritai nėra. Tu tik dvasia. Nesveikos sąmonės san-kaupa.

– Tai manęs nėra?

– Ir niekad nebuvo.

– Na, palauk, – liguistai prunkštelėjo laumė. – Aš tau parodysiu, kas čia realus, o kas ne.

Girių liepsnelės vėl nunyko, supleveno ir tyliai numirė, tačiau net beakis Rimas patyrė tos dvasios realumą ne tik šnervėmis ar ausimis, bet ir visais viduriais. Ta šlykštinė kankintoja išoko basomis kojomis tiesiai į išskrostantį jo žarnas ir dar smarkokai sutrepsėjo. Ta naktinių miškų nimfa tikrai nebuvo popierinis, kitados kurtas, bet taip ir nebaigtas personažas. Tai buvo mėsos kalnas švininėmis kojomis, nesibjaurintis susitepti jas mėšlu bei krauju. Braidyti po Rimą Vizbarą tą naktį buvo lygiai nešvaru, kaip basomis maklinėti po tvartą. Jis ir buvo kaip tvartas: dvokė kaip tvartas, o ir prasmės teturėjo tiek, kiek jos turi mėšlas. Labai tobulas mėšlas: jo nervų sistema tebenešė į jo smegenis skausmo signalus, tad jis dar suskubo prieš nualpdamas klaikiu balsu išmauroti:

– Sustabdykit pasaulį! Aš noriu išlipti! Leiskit man iš jo išlipti. Man jau gana. Toliau nebevažiuosiu.

PENKTOJI PARA

Jis atrodė visiškai prastai – vieną akimirksnį jai net suspaudė širdį. Širdį žmogui suspaudžia tuomet, kai į jo kraują išsilieja visokie kvaili enzymai ir užraukia mažulytes kraujagysles apie tą širdį. Šitaip aiškino pats Rimas. Per dvi savaites tiek jai visko priaiškino, kad galvoje dūzgė jo vieno žodžiai. Rimas visiškai nustelbė mamelę, žudančiai nykią mokyklą – nekalbant jau apie šnekėti nemokančią tusovkę. Jos tėvas buvo tikrai rovinas čiuvais: netgi dabar, jau pusiau miręs, ją šiek tiek apramino. Visa tai tėra chemija, mažule, visus tuos niekjausmius galima iš anksto apskaičiuoti ir suplanuoti. Nekreipk į juos dėmesio, gyvenime svarbus tėra protas ir valia. Šitaip jai aiškino, o dabar gulėjo paslikas ir pusiau negyvas. Atrodė kaip uždususi žuvis Kuršmarių pakrantėje, kaip storas purvinas kilimėlis: į jį taip ir traukė nusivalyti kojas.

Greta nusileido žemyn, kai dar tik vos vos brėško. Labai bijojo, kad Rimas nubus ir ją pamatys, tačiau tėvelis be kvapo tysojo ant grindų kaip purvinas kilimėlis ar kaip pervargęs šuo. Buvo subliūškęs, visiškai plokščias – beveik neiškilo viršum tų grindų. Prieblan-

doje gal būtų jo nė neradusi – jeigu ne kvapas. Jis dvokė kaip vėmalų klanas, o kartu – tarsi kokių šizovų gėlių gėlynas. Į jį galėjai ne tik nusivalyti kojas, nuo jo dar galėjai paskainioti blogio gėlių. Apie tas blogio gėles jis labai mėgo kalbėti, bet kažgi ar būtų išlošęs tikrose blogio darymo varžybose. Rimukas buvo geras žmogus, nors ir labai triukšmingas. Jis gyveno daugiau vaizdingais žodžiais, negu tikrais piktais darbais. Tokį subliūskusį ir beveik negyvą jį dar syk įsirašė į savo videoteką, į tą vietą, kur jau buvo koks tūkstantis Rimo atvaizdų. Rimas Vizbara tarsi guminukas raukosi, aiškindamas kažkurią savo didžiųjų filosofijų: jo veido raumenys šokte šoka, raukšlytės čia atsiranda, čia vėl dingsta tarytum niekad nė nebuvusios. O štai Rimas Vizbara susigėdo to daikto savo papilvėje, būtų linkęs jį kuo giliau paslėpti, todėl suka akis į šalį. Kai pagaliau jas pakelia – jos ryškios tarsi tyčia išdažytos, tarsi kokio pamaivos metalinio rokerio. Tos jo akys Gretą be galo kamavo, joms labiausiai norėjosi pasiaiškinti. Bet rūsyje jis gulėjo išvis be akių, be veido ir net be raukšlelių, tik visas apkrešjęs kraujais. Gaila.

Labai bijojo, kad jis atsipeikės, pakels galvą ir ją atpažins. Visiškai nenumanė, ką jam turėtų sakyti, kaip pasiaiškintų. Nors kodėl būtų turėjusi aiškintis ar išvis ką nors sakyti? Ji juk buvo tarsi jūros banga, kuri nuvilnija ten, kur ją nupučia vėjas. Ar jūros banga turi aiškintis, kodėl užliejo kaip tik tą krantą ar nuplovė kaip tik tą pajūrio pašiūrę? Tiesiog vėjas buvo stiprus, taip jau išėjo. Ji juk stengėsi priešintis ir net gavo iš Rimos šiokių tokių privilegijų. Gretai bent jau nereikėjo spardyti Rimo Vizbaros nei kitaip iš jo tyčiotis.

Kada Raima paskambino jai tiesiai į Vizbaros butą, ji beveik nenustebo. Raima taip daug ką tvarkė jos gyvenime, kad galėjo patvarkyti ir dar šį tą. Raima tiek daug išmanė apie kiekvieną Vilniaus gyvenimo smulkmeną, kad tiesiog privalėjo tuoj pat sužinoti apie didįjį Vizbaros laimėjimą. O paskui Raima jau pats nutarė, ką jam daryti. Jis juk buvo vėjas, visada pats nusprendžiantis, kurlink jam pūsti.

– Ar to Vizbaros akys buvo džiaugsmingos, kada jis išlošė tą savo sušiktą pusę milijono?

– Jo akys išvis negali būti džiaugsmingos. Niekada. Bet ką išlošus.

– Net kai duoda tau ant danties?

Nepaliaujamai besisukančiame vidiniame filme Greta dviem

smūgiais sukapojo Raimos pilvą, nuplėšė jam galvą ir nusviedė riau-
mojančiam tigrui, kuris to ir telaukė: urgzdamas žiaumojo tą kru-
viną mėsos ir kaulų gniutulą. Tikrame gyvenime ji tik prikando
lūpą ir kantriai pakartojo:

– Jo akys niekada nebūna džiaugsmingos. Bet tu to nesuprasi.

– O aš išsiaiškinsiu, viską su juo išsiaiškinsiu pats. Labai pamažu
ir kruopščiai. O tu man tik truputuką padėsi.

Jau tuomet Gretai buvo aišku, kad jie užgrojo labai negerą muzi-
ką. Bet ji tebuvo jūros banga – ji nieko negalėjo padaryti. Gyveni-
mas toks jau yra: jame labai maža ką tegali sava valia padaryti. Vis-
ką lemia kiti, o tie kiti yra siaubingiausias pasaulyje dalykas. Tie kiti
visad juodžiausiai užknisa. Kiti – tai tikras skausmingas pragaras,
bet dar didesnis pragaras visuomet esi pati. Greta pati buvo didžiulis
įkaitęs pragaras. O Rimas irgi buvo kaltas: jis neturėjo jokio stogo,
netgi jokios savos tusovkės. Jo niekas nebūtų užstojęs nei apgynęs,
todėl Rimo Vizbaros akys visad būdavo liūdnos. Greta niekuo ne-
galėjo jam padėti. Galėjo pasakyti jam, kad skubiai spruktų. Bet jis
juk nebūtų paklausęs – jis buvo labai išdidus čiuvakas, tas Rimas
Vizbara.

– Gal netyčia matei, kur jis suslapstė tuos pinigus? Man taip tin-
gu ieškoti. Arba kvosti jį patį.

– Jis kalbėjo su Žilka vienas. Visų iškart tikrai negavo. Bet tiek,
kiek buvo kazino, turbūt pasiėmė. O ką tu jam darysi?

– Ką nors gražaus, labai doro ir didingo. Tik tu neikišk savo no-
sies. Iš tavęs nieko nereikalaujama. Tu tik nerėk. Nespiek ir nesi-
šauk pagalbos. Neskandalink. Ar supratai?

– Aha, supratau. Aš nerėksiu. Ir neskandalinsiu.

Ji vienąsyk gyvenime jau buvo ant jo rėkusi ir labai smarkiai triukš-
mavusi. Ji jau turėjo saldžiarūgštės bendravimo su Raima patirties.
Darsyk su juo susikirsti visiškai nenorėjo. Netgi dėl tėvelio Vizba-
ros. Raima visad aiškiai parodydavo žmogui, kas jo laukia. Ne šiaip
pasakydavo nieko nereiškiančiais žodžiais, o būtent įtaigiai paro-
dydavo: Raima visad buvo beviltiškai nuoseklus. Jis buvo skrupu-
lingas visame kame, Greta slapčia juo žavėjosi – turbūt todėl, kad
mirtinai jo nekeitė. Anuomet triukšmaujančiai ir besidraskančiai
Gretai jis be galo ramiai parodė keletą gildančių skausmingų daik-

tų. Pirmiausia kruopščiai išglostė jai skruostus išgaubtomis be galo siauručio peilio ar kaltuko ašmenimis. Ji kažkodėl nusprendė, jog tokiais kaltukais skaptuoja numirėlius. Raima įkyriai braukė tuo kaltuku jai apie akis, ji bemat nuščiuvo ir susigūžė. Juste juto, kaip virpa jo ranka, kaip smarkiai jis nori išskaptuoti ir išskobti jai akis.

– Šitas įrankis skirtas menams kurti, – lėtai ir įtaigiai aiškino jai Raima. – Galima sukurti tikrą meną net iš tavęs. Tikriausiai – ant tavęs, ant tavo kūno, argi ne? Išraižyti tave visą meniškais raižiniais. Tokios modelės dar niekas nebūtų matęs. Nuo tavęs taip pasakiškai gražiai varvėtų kraujas...

Su švelnia meile dar pademonstravo jai buteliuką sieros rūgšties. Atsargiai ištraukė šlifuotą stiklo kamštį ir pakišo jai iš tolo pauostyti pikta rūgšties kvapą. Raima tikrai nuoširdžiai stengėsi parodyti, kas jos lauktų nepaklusus. Taip nuoširdžiai, kad net leido jai užuosti savo ateitį. Taip pat ir pamatyti: stikline lazdele nutėškė keletą rūgšties lašelių ant sienos apmušalų. Mąsliai stebėjo kylantį nuo tų spalvotų popierių dūmelį, pamaži didėjančias išdegintas skyles.

– Tai irgi savitas menas, argi ne? Šiek tiek paskaptuoji, šiek tiek padegini... Bet smagiausia yra tam, kurio kūnas yra šitaip raižomas ir deginamas. Jis jaučia ornamentą pačia savo oda – kaip toj Kafkos istorijoje. Ar bent žinai, kas yra Kafka?... Na, nesvarbu... Toksai ornamentų mylėtojas. Ypač gerbė šešiakampes žvaigždes. Tokias kaip šita... Žinai, kas tai yra? Šituo daiktu įdeginami ženklai gyvuliams – karvėms, kartais net arkliams. Kad čigonai nepavogtų... Mes juk nenorim, kad tave pavogtų čigonai. Taigi įkaitinsim šitą šešiakampę žvaigždutę su raide R viduryje ligi raudonumo... O paskui ne šiaip įspausim į odą – tu juk ne kokia karvė. Gerokai spustelėsime, o kai jau parūks dūmelis, kada pakvips svilinta mėsa – dar ir pasuksim, kad būtų gražiau. Gal ta raidė R ir nebus ryški bei tiksli, tačiau įdagas įsiskverbs giliau į kūno vidų, neliks vien odos paviršių... Tai bus tikrai gražu, Greta...

Jo balsas skambėjo monotoniškai, visai ją hipnotizavo. Šešiakampė žvaigždė, pritaisyta ant ilgų vielų, sklاندė jai visai prie akių. Veikiausiai buvo šalta kaip ledas, bet Greta tikrai juto nuo jos dvelkiantį salsvą pragaro karštį. Juo ilgiau Raima sukiojo tą geležį jai panosėje, juo aiškiau ji juto, kaip įkaitinta žvaigždė svilina skruostą. Greta net užuodė degančios mėsos kvapą. Ją klaikiai degino,

galbūt stengėsi išvis sudeginti. Ji juto, kaip Raimos pirštai bėgioja po jos liemenį tarsi vabalėliai, bet smarkiausiai ją jaudino ta įkaitinta šešiakampė žvaigždė. Greta beveik panoro, kad jai išdegtų kokią baisią žymę. Beveik troško salsvos kančios. Pašėlusiai jos bijojo, tačiau kartu palaimingai troško. Šešiakampė žvaigždė su R raide ją užkerėjo, tuos begalinius akimirksnius Greta buvo klusni tos geležės vergė. Beprotis Raima bet ką galėjo padaryti – tą rodė jo akys, jo rankos, kiekvienas jo žodelytis.

Jis galėjo bet ką padaryti ir vargšui tėveliui Vizbarai. Rimas tysojo tarsi bejėgis skuduras tiesiai ant rūsio grindų – nuo to nykaus vaizdo Gretai net sudrėko akys. Rimas dažnai keikė likimą – gal ir ne be reikalo. Prisigyveno ligi savo metų, neturėdamas jokio galingo stogo, jokių slaptų pečių, atviras visiems vėjams net labiau, negu ji pati. Jį bet kas galėjo nuskriausti ar išvis sutriptyti kreivomis kojėlėmis. Apspjaudyti žalsvais skrepliais. Jis tik melavo ir bergždžiai drąsinosi, jog jį palaiko ir gina visi pasaulio rašytojai – gyvi ir mirę. Ypač tie mirusieji. Iš tiesų net numirėliai jo nebepalaikė. Jį galėjo užstoti nebent jo siaubūnė žmona.

Ji sutiko Rimo žmoną vakar vidudienį pačiame prospekto viduryje ir buvo dar kartą nužudyta skvarbiu šaltu jos žvilgsniu. Ta ciocia žilomis plaukų sruogomis tuo metu tikriausiai įsijungė savąją sąvųjų videoteką, nuplėšė Gretai galvą ir sviedė išalkusiems tigrams. Vilkėjo rusvą „Escada“ kostiumėlį ir atsainiai nešėsi minkštutėlės odos rankinę. Irgi šviesiai rusvą, irgi „Escada“ – o gal „Paloma Picasso“. Avėjo ilganosius nukirstais galais „Baldinini“ batelius, nuo kurių vaizdo Gretai seilė nutįso ligi bambos. Ta Nora atrodė rūsti, o kartu savotiškai patraukli. Bet jos palydovas vis vien ją perspjo.

Tai buvo senis, kokių ne kasdien sutiksi Vilniaus gatvėje, taip pat visoje Europoje ir net visame pasaulyje. Vilkėjo pilkas ryškiai languotas kelnės ir gražios alyvinės spalvos švarką. Prie baltų marškininių buvo pasirišęs juodą smulkučiais žirniukais peteliškę. Brode jis atrodė kaip ateivis iš pašaipaus beprotiško kosmoso. Gal būtų tikęs kokio Teksaso didmiesčio prabangių vilų rajonui ar seno manieringo universiteto auditorijai. Gal tokia apranga tiktų ir dar kokiai nors drakulų tusovkei, bet tik ne suniukusiam Vilniui. Ir jau suvis jokiai pasaulio miestui nebūtų tikusi jo eigastis ir jo veidas.

Senis turseno tarpais pasišokinėdamas, tarsi į užpakalį jam kas kaisiotų kaštoną su visais spygliais. Keletą žingsnelių paeidavo ramiai ir lygiai, o paskui ūmai vėl šoktelėdavo. Tada jo apatinis žandikaulis kaukštelėdavo į krūtinkaulį, o paskui senis ilgiausiu liežuviu apsilaižydavo nosį – bent jau Gretai taip rodėsi. Vos jis pašokdavo, siaubūnė Rimo žmona prilaikydavo jį už rankovės. Gal kad nenuskristų. Paskui pasisukdavo ir žudančiu žvilgsniu nudėbdavo Gretą, bet ji atkakliai ėjo kaip ėjusi jiems beveik lygia greta, nors ir saugiu atstu.

Šiaip ar taip, tai laisva šalis ir laisvas miestas, Greta galėjo eiti kur tinkama, nors pati nežinojo, kodėl seka tą porelę. Iškankintas ir perdžiūvęs senio veidas buvo kaip rūpintojėlio nuo koplytstulpio. Kaip dviejų rūpintojėlių iškart – mat abidvi jo veido pusės buvo visiškai skirtingos. Greta vis prisitaikydavo paėjėti čia iš vienos pusės, čia iš kitos – ir abi to veido pusės buvo labiausiai užknisančios pasaulyje. Kairioji buvo kumpanosė, su plėšria šypsena ir žvaira akimi, kuri spoksojo į visas puses vienu metu. Dešinioji buvo sustingusi ir mąsli, siauromis lūpomis ir primerkta, gal išvis nieko neregina akim. Prie dešinės senio kojos sunkiai risnojo senas nutukęs šuo. Milžiniškas ir tingus, susivėlusiom ir tarpais šlykščiai išsišėrusiom kudlom. Jis vos bepaėjo, kas keletas žingsnelių susvirduliavęs atsitrenkdavo seniui į šlaunį.

– Eik nachuj, – irzliai ir labai garsiai sucypdavo senis.

– Tomai, aplinkui žmonės, – tarsi automatas pasakydavo Rimo žmona.

– Ir žmonės tegu eina ten pat. Visi be jokių išimčių.

Per tą jų pokalbio laiką šuo pasvirduliavęs vėl atsitrenkdavo seniui į kelius.

– Eik nachuj!

– Tomai, aplinkui žmonės.

Ta nuobodulio pasaka galėjo tęstis be galo. Viskas kartojosi, kaip vis tas pats *drum'n'bass* motyvas. Senis tolydžio sukiojo galvą į visas puses, tačiau ne žvalgėsi, o veikiau uodė orą – bent jau taip rodėsi Gretai. Abidvi jo šnervės godžiai virpėjo: ir ta kumposios veido pusės, ir dešinioji – romėniško tipo. Piktai sučiupo šunį už čiupros, bet pamaigęs paleido.

– Beveik neabejoju, kad to niekingo šuns pavidalu prie mūsų prisiplakė Rimo dvasia. Nesu tuo tikras, bet smarkiai įtariu: Rimas

visad svajojo po mirties atgimti šunim. Gal šitas šuo nuvestų mus į pagrobusių Rimą demonų irštą?

– Tomai, aplinkui žmonės, – tarsi automatas suburbėjo puošnioji Nora.

– O dar aš jaučiu keistą kvapą. Pažįstamą kvapą. Mus kažkas seka.

Senis nelaukta vikriai apsisuko aplink kaip vilkutis ir ūmai sustojo. Neatsigręždamas ištiesė ranką Gretos link ir žiauriai bakstelėjo pirštu jos pusėn – taip žiauriai, kad ji pajuto piktą dvokaus oro dvelksmą net per keleto žingsnių atstumą.

– Štai ji! Ji blondinė ir jai septyniolika metų. Aš pažinau ją iš kva-po, nors jos vardas kol kas yra įslaptintas. Ji pati šiek tiek trainiojasi prie demonų. Ji žino, kur yra Rimas. Visi čia žino, kur yra Rimas: ir šunys, ir septyniolikinės blondinės. Iškvosk ją, Nora. Griebk ją, iškankink ir iškvosk!

Akimirksnį Greta atrodė, jog Rimo žmona tikrai griebtų ją dantimis ir sudraskys. Tačiau ši tik sužybsėjo akimis, bandydama iš tolo paversti ją pelenais. Ta „Harper’s Bazaar“ puslapių gyventoja ėmė Gretą po truputį siutinti. Žmonės labai dažnai nė neįtardavo, kaip klaidingai tykioji Greta gali įsiusti. Ta nervinga nykštukė žilomis plaukų sruogomis žaibavo akimis ir nejučia kramtė lūpas. Jos pajacas senis pabandė trumpam prisėsti ant lopais išplikusio nušašusio šuns, bet tasai su siaubu atšoko į šalį. Į visą tą cirką jau ėmė gręžiotis praeiviai.

– Kuo tu vardu, mergaite? – susuokė pamaiva starucha saldžiu balseliu, kaip ta pasiploninusi liežuvį ragana. – Manau, gerai mane prisimeni?

– Ne, neprisimenu. O tu kuo vardu, tetule?

– Aš vadinausi Nora, – kantriai išskiemėnavo ta pamėklė. – Nora Vizbarienė. O čia Tomas Vizbara. Rimo tėvas. Mudu ieškom Rimo. Gal žinai, kur jis galėtų būti?

– Taip, žinau. Šeštajame savižudos lygmenyje. Iš septynių.

Starucha Nora visai apako ir prarado žadą: ji juk manė, kad Greta yra visiška dūra. Greta panoro jai angliškai padeklamuoti tą Bleiko ketureilį apie tigrą, kurio išmokė Rimas. Bet pagailėjo tos moteriškės: dar nualptų iš nuostabos ir pavydo. Tik išsitiesė visu ūgiu, kad ji pagaliau suvoktų, kuri į kurią gali žvelgti iš aukšto. Ir Nora, ir tasai senis vos tesiekė jai ligi šnervių – tie žmonės tikrai buvo maži ir menki. Tokie mažuliai visad kėlė jai irzulį ir per dažnai pynėsi po

kojomis. Tačiau vis vien reikėjo tarp jų gyventi. Su jais derėjo bent jau retkarčiais pasikalbėti, tarti jiems paguodos žodį.

– Aš nežinau, kur yra Rimas. Jis išnyko iš realaus pasaulio prieš kokias penkias dienas. O tau, tetute Nora, Rimo Vizbaros pradinimas yra didžiulis stebuklas? Tu niekad gyvenime tokių dalykų nė neregėjai? Su tavim jis visą laiką tupėdavo namie ant pečiaus?

Nora vėl pradėjo ligi kraujo kramtyti lūpas. Tos moters akys buvo priplaukusios, o veidas rūgštus kaip greipfrutas. Ji atrodė tarsi po dozės heroino, nors garantuotai buvo švarutėlė. Bet jos pilve tikriausiai lindėjo kosminis siaubūnas ir graužė ją iš vidaus.

– Aš tikrai tikrai nežinau, kur yra Rimas, – įtaigiai pasakė Greta ir jau susirengė eiti sau, bet senis ūmai išrašė unikalų numerį.

Kol jodvi su ta Nora badėsi žvilgsniais, senis pritykino prie pat jos, atsargutėliai pakišo kaulėtą ranką jai po sijonėliu ir tvirtai sučiupo už šakumos. Greta taip apstulbo, kad nė neriktelėjo. Ji netrenkė tam griuvenai per galvą, ji net nieko jam nepasakė, švokščiančiu balsu kalbėjo vien jis:

– Jeigu tu negrąžinsi mano Rimuko, aš išrausiu tau pizutę, supratai? Išplėsiu ją lauk iš tavo kūno štai šitais kreivais nagais. Aš praradau žmoną, bet sūnaus tai jau neprarasiu. Ar supratai, gaišena? Sakyk, kur Rimas.

– Tomai, aplinkui žmonės, – tarsi automatas pakartojo Nora.

Greta nespiegė ir nesidraskė. Jautėsi, tarsi už tarpkojo ją žiauriai laikytų pati giltinė: kaulėta giltinės ranka. Išsipusčiusi Nora irgi kvepėjo kaip giltinė, netgi tas pusgaišis šuo buvo arti mirties. Gretai pasidarė baisu, tačiau tik vieną mirksnį. Praeiviai į juos gręžiojosi jau net stabtelėdami, visa gatvė šoko kvailą Vilniaus reivą. Visi žmonės judėjo, stumdėsi ir ritmiškai purtė galvas. Po Vilniaus gatves siautė Gretos pasaulis – tikrai vien jos, šiukštu ne tos trijulės, kuri jau buvo persisunkusi giltinės kvapų. Ji ramiai nugalejo juos visus, nepasakiusi nė vieno žodžio: ji juos tiesiog peržiūrėjo tarsi vaikų žaidime. Pirmoji akis nusuko Nora, paskui pasidavė ir senis. Šuo nuo jos žvilgsnio apskritai parvirto ant šaligatvio. Greta liko visiška nugalėtoja, tik tas pamišęs senis išrovė jai keletą plaukų iš pačios švelniausios, pačios mieliausios vietos.

– Gražink man Rimuką, – jai pavymui dar išstėnėjo Tomas Vizbara.

Ji negalėjo grąžinti jam Rimuko, nes šis Tomui Vizbarai niekad ir nepriklausė. Jis tepriklausė vien dievams – pats šitaip sakė. Dabar gulėjo ant sudrėkusio betono labai jau nedieviškas, labai jau pasi-gailėjimo vertas. Sako, dievai tyčia provokuoja žmonių gailęstį – šitaip atlieka savo šlykščius dieviškus eksperimentus. Nors ir gailė-josi Rimo, sunkiai bepakėlė siaubingą nuo jo sklindantį dvoką. Nė nežinojo, kodėl tebestovi prie to sutežusio kūno – negi vylėsi, kad jis gali ūmai atsigauti ir pasakyti ką nors stebuklingai gražaus? Tur-būt vylėsi – Rimas Vizbara jai tebeatrodė kaip įsikūnijusi slapta vil-tis. Gal todėl Greta jį beveik mylėjo. Tik niekuo negalėjo jam padė-ti. Gaila.

Greta nekentė Raimos su visais jo turtais, namais ir jo tėvo galy-be. Tačiau Raima buvo jėga, o Rimas tebuvo... Jis buvo kaip sap-nas, galėjo užimti neregėtai daug vietos jos svajų videotekoje, ta-čiau šiame pasaulyje nepajėgė nė pats apsiginti. Juo labiau niekad nebūtų pajėgęs apginti pačios Gretos. Gaila. Galėjo būti tikrai ne-blogas tėvelis, bet, vos išlošęs pinigų, ir tuos bemat praras. Toksai nieko negali pagloboti – netgi pats savęs. Netgi savo paties pinigų. Tikrai gaila. Kiekviena pana norėtų turėti tikrą, beveik idealų tėvą. Tas noras yra toks paprastas ir toks tikras. Tačiau tam norui niekad nelemta išsipildyti. Vos aptinki tikrai rogną čiuvą, vos prisiklausai jo stebuklingų žodžių – jį būtinai kas nors parklupdo ir sutrypia. Labai labai gaila.

Nuo laiptų, iš viršaus, jis atrodė dar negražiau. Gulėjo atitverta-me kampe už baseino kaip kokia dvokianti apipuvusi žuvis. Rūsysis ryto prieblandoje atrodė milžiniškas ir neteisingas kaip ištisas pa-saulis. Gretai pasivaideno, kad tolimame kampe regi neaiškius to pasiutusio senio ir dabitos Rimo žmonos kontūrus. Ko gero, ten matėsi ir nuvirtęs ant šono gaištantis išplikęs šuo. Nereikia šokti per naktis, nes šitaip visi slaptosios videotekos gyventojai gali per-sikraustyti į tikrovę. Būtų tikrai sunkoka visą laiką gyventi tarp dau-gybės neryškių trūkčiojančių vaizdų.

Raima irgi dar negulė arba jau atsikėlė – to tipelio laikrodis visad buvo be rodyklių. Sėdėjo virtuvėje, ant aukštos kėdutės prie baro, ir atsainiai siurbčiojo ryškiai geltonas sultis. Šalia buvo pasistatęs savo mažąjį kompiuterį ir tolydžio dirščiojo į ekraną, kuriame vin-guriavo kažki kokios spalvingos grafikos. Milžiniškoje jo namų virtu-

vėje dar stovėjo molbertas su pradėtu teplioti paveikslu, ant stalų voliojosi keletas atverstų knygų. Raima buvo tikras keistuolis, tačiau labai krūtas – su tokiu nepajuokausi. Greta nuo jo pabėgdavo, bet vėl pas jį grįždavo. Ji ir norėjo atsikratyti Raimos, ir visa esybe juto, kad yra amžina jo vergė. Vėl ir vėl grįždavo į šituos namus, vėl ir vėl panirdavo į nelemtą Raimos tusovkę. Matyt, taip jau buvo lemta.

– Apžiūrėjai tą savo tėvelį? Ar dar kvėpuoja?

– Tikriausiai jau nebe.

– Tai blogai. Nepasakys, kur jo pinigai – negausi savo procento.

– Kokio dar procento?

– Padoraus procento. Gal ir neduosiu tiek, kiek jis pats būtų tau išsivaidęs... Tačiau padorus tarpininko procentas tau priklauso.

– Manai, viską iš jo išgausi?

– Aš išgausiu iš jo ne tik pinigų. Aš ir jo sielą išgausiu, supranti? Aš išgausiu visą jo kūną – po vieną kąsnelį. Aš iš jo sutversiu meno kūrinį.

Savo videotekoje Greta ramiai pjaustinėjo tą šūdžių Raimą į gabalus. Jo viduje nebuvo raumenų nei kraujo, jis buvo sklidas tirštų gličių drebučių. Težios pilkosios masės – gal jis visas buvo prikimštas smegenų? Jeigu taip – tos smegenys buvo labai piktos ir godžios. Ji šlykštėjosi tuo Raima, bet kartu juo žavėjosi. Nuo žiaurių minčių Greta net suskaudo pilvą: labai keistai suskaudo – tarsi tas pilvas būtų ne jos, o kažkieno kito. Tarsi ji būtų persiėmusi kito žmogaus skausmu. Tikrai nereikia šitiek šokti per naktis – visai nuvažiuos stogas.

– Parvežti tave namo? Ar kviesiesi taksi?

– Būk gerutis, Raima. O tai mamelė mane užmuš.

Jai tikrai smarkiai degino pilvą, lyg jame ūmai būtų įsiveisęsėdrus ugninis kirminas. Ir dar šiek tiek degino tą smegenų dalį, kur turėjo slapstytis sąžinė. Slaptojoje videotekoje Greta nesyk matė ir tyrinėjo savo pačios smegenis. Jos buvo sudėliotos iš įvairiaspalvių dalių. Sąžinei paslėpti skirta smegenų dalis buvo ryškiai mėlyna. Gretos sąžinė buvo visai mažytė ir dar tolydžio traukėsi. Kaip ta oda iš kažkokio senoviško romano. Tačiau kol kas tas ryškiai mėlynas lopinėlis dar gyvavo – juk kaip tik jis dabar degė ir kaito.

Jis buvo žuvis. Iš pradžių buvo žuvis, sunkiai plūduriuojanti drums-tame dvokiame vandenyje: žmonės tikriausiai užteršė tą vandenį mirtį nešančiais chemikalais. Turbūt kaip tik šitaip – jis vos teįsten-gė pajudėti, neregima jėga jį visąlaik kėlė aukštyn, pilvu į viršų. Pilvu į viršų jį ir išplovė į krantą, o paskui dar išskrodė ir ištraukė vidurius per išeinamąją angą. Jo skausmas buvo didis, nes tai buvo visų žuvų bendras skausmas. Jis buvo išskroistas didžiaskausmis žuvinas vardu Rimas Vizbara.

Jau gerokai prašvito, galėjo apsižiūrėti savo suniokotą pilvą, ta-čiau bijojo atsisėsti, nes tasai pilvas buvo pilnas aštrių dantų, kurie grasė bet kurį mirksnį beprotiškai skaudžiai įkasti. Turbūt į šiukšly-ną išmestą žuviną Rimą Vizbarą vogčia draskė neregimi šakalai. Kitados jį šitaip taršydavo literatūros kritikai. Dabar jį sutaršė kaž-kokie pamišę vaikinai, pasigviešę jo pinigų, kurie dar nė nebuvo išties jo pinigai. Rimas buvo pernelyg dažnai ir pernelyg kvailai mąstantis žuvinas, sklidinąs keistų žuviškų principų. Jam išskrodė pusę pilvo, bet taip ir neišplovė principų. Dėl to dabar turėjo mirti nuo vidurių edančios gangrenos.

Pagaliau susikaupė ir paskutinėmis valios pastangomis atsisėdo. Tik atsirėmęs į sieną suvokė, jog sėdi užsimerkęs: bijojo pažvelgti žemyn, į išdraskytą pilvą, kuriame karaliavo skausminga pūvanti gangrena. Su nuostaba pajuto, kad siaubingiausiai nori onanizuo-tis. Galbūt paskutinįjį kartą gyvenime pajusti bent mechaninį or-gazmą. Tačiau nė nebuvo įsitikinęs, jog šakumeje tebeturi tą akyt-kūnio ir odos ataugą, kurią retsykiais begėdiškai paniurkydavo. At-sargiai prasimerkė, pasiryžęs išvysti neregimus rūsių šakalus ir kru-viną duobę vietoj šakumos.

Ar kas nors vertingo liko šakumeje, dar reikėjo pasitikrinti ranka – iš ten sklido tik dvokas. Neregimi šakalai veikiau laižė nei draskė jo pilvą, kuris atrodė tiesiog įžeidžiamai padoriai. Marškiniai išties bu-vo sudraskyti, pilvo raumenys suraižyti kažkokiu pusaštriu daik-tu. Visi drabužiai buvo išteplioti sukrešusiu krauju, pusiau užsi-traukusios žaizdos išrodė kraupiai, bet visai pakenčiamai: jokių iš-virtusių žarnų, jokios pūvančios gangrenos, jokių išskrostų vidu-rių. Jeigu vien dėl sudraskytų raumenų kentėjo tokį skausmą – kas jo laukė vėliau, kai tie vaikinai imsis rimtesnių darbų?

Tačiau jis vis vien puoselėjo didį ir bendrą visų žuvų skausmą.

Ne tik žuvų, bet ir kačių, šunų bei varomų skersti galvijų. Taip pat pjaunamų medžių, skinamų gėlių ir net kai kurių žmonių – nors dėl žmonių jis labiausiai abejojo. Skausmas jo pilve buvo tikrai nežmoniškas. Galbūt paukštiškas ar vabzdžiškas. O gal tai buvo moliusko skausmas. Šiaip ar taip, jo pilve tvyrojo pirmykštis chaosas. Tikrasis viso pasaulio chaosas. Jeigu nuo troškulio išties keičiasi odos spalva, dabar tikriausiai keitėsi visų jo žarnų spalva. Jos susitraukė, susiraukšlėjo ir virto dvokiančiomis virvutėmis. O jis pats buvo panašus į chaotišką virvučių raizginį, perdžiūvusią mumiją ar šlykštųjį nakties paukštį. Ir vis vien beviltiškai norėjo onanizuotis.

Rimas visad nenumaldomai įsigeisdavo rašyti pačiais sunkiausiais gyvenimo akimirksniais, kai rašyti nebūdavo jokių galimybių, kada ką nors sukurti pikta kliudė visas pasaulis. O pačiais beviltiškiausiais gyvenimo akimirksniais jis nenumaldomai įsigeisdavo masturbuotis. Kartais jam rodėsi, jog ir masturbacija, ir kūryba buvo vienodai beviltiški bandymai išsigelbėti numanomos mirties aki-vaizdoje. Norėdamas išsigelbėti nuo neišvengiamo dvasinio išnykimo, griebdavosi rašyti kokį beprotišką apsakymą. Nujausdamas neišvengiamą fizinę baigtį, stengdavosi apvaisinti bent jau orą.

Tiktai orą savo gyvenime ir teapvaisino. Jis neturėjo vaikų – turėjo tik savo pramanytas knygas ir nepramanytą, labai tikrą neviltį. Masturbuodamas žiauriai išprievartaudavo tą amžinąją neviltį, nors ir žinojo, kad toksai sekso aktas yra visiškai bergždžias. Neišvengiamai bergždžias – ir masturbuojantis rašymu, ir tiesiog onanizuojantis. Ir viena, ir kita tereiškė seksą be partnerio. Ir viena, ir kita tebuvo paradoksalūs savižudos būdai. Rašydamas po trupinėlių žarstė savo dvasią kitiems, gerai žinodamas, kad jokio gyvo, o juo labiau mirusio žmogaus dvasiškai neapvaisins. Rašymas tebuvo rafinuotas savižudos būdas, nuoseklus ir estetiškas savęs naikinimas. Masturbuodamas taipogi naikino save: savo sėkloje suslėptą unikalų genetinį kodą. Laistė savo sėklą į visas puses, o juk kiekvienas jos lašelis galėjo tapti mažų mažiausia vienu vaiku. Tai irgi buvo nuoseklios savižudos būdas, kurio imdavosi iš nevilties.

Rimas masturbavosi ir saugumo rūsiuose, ir tą vienintelę naktį pasieniečių daboklėje po didžiosios kūrybinės priesaikos, duotos jūroms, vandenynams ir pakvaišusiai begalybei. Onanizavosi vie-

nintelės savo gyvenime rimtos ligos patalė, kai jau tikrai atrodė, jog ilgai nebetrąks. Tokiais akimirksniais visai negalvodavo apie moteris, nesvajodavo apie nepasiekiamus tobulus kūnus. Anaip tol nežaidė bejėgiško erotinio žaidimo ir nesiekė aklos orgazmo saldybės. Tokiais akimirksniais jautėsi kur kas labiau pakylėtas, norėjo sukurti slaptą, niekam kitam neprieinamą ryšį su kosmosu. Per tą niekingą akytkūnio ir odos ataugą, stirksančią šakumoje, bandydavo perduoti ypatingą žinią visam pasauliui. Dažniausiai tai būdavo beviltiško atsisveikinimo žinia.

Dabar sėdėdamas rūsio pasienyje, Rimas irgi slapčia atsisveikino su pasauliu: su savo namais, savo pinigais, savo knygomis ir savo žmona Nora. Šiame pasaulyje nebeliko nieko, kas galėtų jį palaikyti. Jam beliko skausmingai masturbotis, varganai šaukiantis nykstančio pasaulio pagalbos – šitaip vilkai beviltiškai kaukia į mėnulį, kuris jų absoliučiai negirdi ir nepaiso. Tačiau čia negalėjo net onanizuotis – pernelyg jau trukdė grandinės, pernelyg jau skaudėjo rankų riešus ir pilvą. Pernelyg jau klaidus chaosas tvyrojo visame Rimo kūne ir dvasioje.

Jis tesugalvojo slapčia pasimelsti. Netikėjo jokiais dievais, todėl pusbalsiu pasimeldė protėjiškai Gretai. Ji vienintelė dar galėjo jį išgelbėti. Vienatinė Greta dar galėjo juo pasirūpinti – jei tik deramai jai pasimels. Su Greta jis dar turėjo šansą iš tikrųjų pasimylėti ir šitaip išvengti nelemtos metafizinės masturbacijos. Rašydamas būtent jai, dar galėjo parašyti genialią knygą. Jis būtinai privalėjo pasimelsti Gretai.

Ji niekad nebūtų grįžusi į tą butą – jau vien todėl, jog amžiams iš jo išeidama numetė ant miegamojo grindų savuosius raktus. Tariamieji amžiai tetruko gal savaitę: ją vėl liguistai traukė į tuos nelemtus namus – tačiau ji juk nebūtų laužusi durų. Žmonės yra apgaule persunkti padarai. Jie mėgsta apsimetinėti net prieš save: Nora save įtikinėjo, kad tiesiog norėtų pasiimti kai kuriuos savo daiktus. O gal ne taip jau smarkiai save apgaudinėjo: juo ilgiau nematė savo senųjų namų, juo giliau suvokė, kad juose tikrai paliko dalelę jos sielos. Juk mėgiami daiktai, juolab namai, neišvengiamai pasisavina dalelę žmogaus dvasios. Kaip tik todėl ypač daug daiktų turintys žmonės palieka suvis bedvasiai.

– Trečiadieniais, ketvirtą valandą po pietų, galima atrakinti Rimo namų duris, – kukliai nudelbęs akis pasigyrė jai Tomas. – Yra tokia metafizinė galimybė – nors ir ne itin reikšminga.

– Kokia dar metafizinė galimybė?

– Rimo namų raktai.

– Tu turi jo raktus? O iš kur juos turi?

– Tai metafizinė Rimuko raktų kopija. Nebūčiau linkęs gilintis į smulkmenas.

– Tu turi raktus? Aš maniau, kad nelankei jo devynerius metus.

– Nėjau į jo namus, norėdamas jį rasti, – veidmainiškai atsiduso Tomas. – Bet užeidavau, tvirtai žinodamas, kad jo nesutiksiu. Tai buvo grynai filosofiniai vizitai. Kartais paskaitinėdavau jo juodraščius... Tam kompiutery, dėl kurio jis taip bijojo... Bet paskui jis beveik viską užblokavo slaptažodžiais.

– Kodėl tu nesakei man, kad turi tuos raktus?

– Tu manęs neklausei, – bent kiek suirzo senis. – Tai tu nori išnaudoti metafizinį šansą ar ne? Aš galiu persigalvoti.

Tomas Vizbara ją vis labiau stulbino: jis gyveno pusiau magišką gyvenimą, kurio paslapčių ligtol niekam neleido nė pačiuo pinėti. Jo pasaulis galėjo atrodyti absurdiškas, tačiau buvo stulbinamai nuoseklus ir darnus. Ji bemat perprasavo iš pažiūros keisčiausius jo elgesio absurdus, vos Tomas kantriai paaiškino to savo magiškojo pasaulio taisykles. Kartais Nora visai rimtai pamanydavo, kad net jo Alzheimerio liga yra magiška arba išvis pramanyta – tokio tyro proto Tomas visą laiką atrodė. Plaukstėsi jai iš paskos tarsi šmėkla, o Nora visai netroško nuvaryti jo šalin. Beveik apsirato su tuo filosofuojančiu arba klaidinčiu seniu – ją kur kas labiau erzino prisiplakęs prie jų milžiniškas nušiuoręs šuo. Buvo perdėm šlykštus: lopais išplikęs ir nutukęs, o jo niūrus žvilgsnis iš po užtinusių vokų apskritai varė ją į neviltį. Ji absoliučiai neabejojo, kad tai mirties pasiuntinys, vilnietiškas giltinės įsikūnijimas.

– *Love me, love my dog*, – į visus jos priekaištus niūriai atsakinėjo Tomas. – Šita velnio išpera – tai manoji bausmė, kurios vengti būtų nekorektiška ir gėdinga. Tai paslaptingos šunų visatos kerštas. Aš visą gyvenimą nekenčiau šunų. Aš atsisakiau dešimčių pačių gražiausių, kilniausių, kuo išmintingiausių šunų. Šitaip įžeidžiau visą šunų giminę. Dabar už bausmę privalau pakęsti šitą šlykštynę. Viskas teisinga. Eik iš čia, gaisena!

Tas monstras nė nemanė klausyti: sakytumei išties žinojo, kad jo niekas nepavarys. Jie taip ir nupėdino link Totorių gatvės trise – pro-spekto žmonės turbūt jau spėjo įprasti prie jų makabriškos trijulės.

– O kaip gavai tuos raktus?

– Užėjau pas jį, nutaręs taikytis, bet namuose tebuvo tik jo kūnas. Rimo dvasia keliavo po geresnius pasaulius. Jis sėdėjo ant sofos atmerktomis akimis, tačiau jo šitoje visatoje nė nebuvo. Jis manęs nematė. Jis net nekvėpavo.

– Matyt, buvo prisigėręs ligi stuporo.

– O čia kaip kas supranta, – filosofiskai pastebėjo Tomas. – Kas mato tik alkoholinį stuporą – tiek ir temato. O aš mačiau, kad Rimukas paliko kūną ir išskriejo į geresnius pasaulius. Anaip tol ne kiekvienam yra suteikta tokia galia... Supratau, jog man reikia jį prižiūrėti. Taigi pasiėmiau jo raktus ir pasidariau kopijas. Šita šalis tapo kur kas patogesnė krėsti visokiausias kiaulystes. Kitados, norėdamas pasidaryti dviejų įmantrių raktų kopijas, būčiau sugaišęs porą dienų arba išvis neradęs meistro. Dabar tereikėjo pereiti į kitą gatvės pusę ir palaukti dvidešimt minučių.

– Ir dažnai tu šniukštinėdavai po mūsų namus?

– Šniukštinėja šunys. Kol tebeturi uoslę. O aš tyriau Rimuko pasaulį.

– Tai šit kodėl man kartais atrodydavo, jog kažkas rausėsi po mano kelnaičių lentyną.

– Niekada, – išdidžiai pareiškė senis, – niekada nesirausiau po niekieno kelnaites... Na, gal kokį sykį. Pažintiniais tikslais. Tavo kelnaitės juk irgi priklausė Rimuko pasauliui, argi ne?

Nora kankinamai liūdnei pamanė, kad ji visa priklauso Rimuko pasauliui – tokia ir buvo didžiausia jos gyvenimo klaida. Ji jau seniausiai privalėjo klajoti po Paryžių ar bent po Berlyną. Tačiau tebetupėjo Vilniuje, slampinėjo po purvinas duobėtas gatves su filosofuojančiu seniu ir dvokiančiu nusususiu šunim ir šimtąjį kartą gyvenime ieškojo prapuolusio Rimo Vizbaros pėdsakų. Jai net pasidingojo, kad regi tuos pėdsakus tiesiai ant šaligatvio cemento. Turbūt iš tiesų regėjo Rimo pėdas, įspaustas jo šlovės take – nubrizgusioje Totorių gatvėje. Iš tiesų užuodė jo kvapą nuširusioje laiptinėje, iš tiesų neteko amo, stabtelėjusi prie jo durų. Tikriausiai ji vis dar vylėsi, kad Rimas gali ją šamaniškai išgydyti. O gal jau nebesi-

vylė. Tomas iškilmingai kuitėsi apie duris, kažį ką murmėdamas panosėje. Ačiū dievams, bent jau monstriškas šuo paliko apačioje – jis nepajėgė užlipti laiptais.

– Durys nesirakina, – pagaliau niūriai pranešė senis. – Aš juk aiškiai sakiau: trečiądieniais ketvirtą po pietų. O tu mane kada atvedei?

Nora paklibino durų rankeną tiesiog iš papratimo, bet durys lengvai prasivėrė. Ji iškart nusprendė, kad jos senuosiuose namuose šeimininkauja ta aukštaūgė mergiotė, įžengė vidun pikta bei irzli, tačiau kiek aprimo, svetimųjų kambariuose neradusi. Labai trumpam: po minutėlės jau suvokė, kad svetimieji čia vis dėlto lankėsi. Kaip tik jie įsibraudami sugadino spyną, kaip tik jie paliko duris nerakintas. Kambariai neatrodė labai jau klaidiniai sujaukti, tačiau čia buvo ramiai ir nuosekliai kažko ieškota. O gal tiesiog patikrintas ir suregistruotas visas Rimo Vizbaros pasaulis. Visi trys jo mėgiami švarkai gulėjo numesti ant lovos – rodės, Rimas ką tik iš jų išsinėrė. Jai rodėsi, jog mato ant tų švarkų svetimų godžių rankų žymes. Rimo knygos lentynose irgi buvo išstumdytos ir perstatytos. Ji negalėjo apsigauti: stelažuose amerikiečiai visad stovėjo prie amerikiečių, o prancūzai glaudėsi prie prancūzų. O dabar Prustas duso, atsidūręs greta Muzilio. O Markesas ir apskritai nukeliavo prie filosofų. Rimas jokių būdu negalėjo prikristi tokių dalykų – nebent būtų visai išprotėjęs.

Tačiau jis nebuvo išprotėjęs. Jis tiesiog dingo, o visus jo namus išrausė slogūs atėjūnai. Iš virtuvės spintelių buvo iškraustyti prieiskoniai, ant grindų išbertos visos kruopos ir makaronai. Ant stalo lėkštėje kėpsojo papuvęs keptos mėsos gabalas, kurį ramiausiai dorjo nedidukė, tačiau begal savimi pasitikinti žiurkė. Ji netgi niekur nesitėpė to gabalo: gal suprato, kad toks vis vien netilps į jos lėkštas. Žiurkė buvo sveika ir stipri, jos glotnus kailiukas blizgėjo, Norai pasirodė, kad ji draugiškai kilstelėjo galvą pasisveikindama. Išgirdo už nugaros šnopavimą, krūptelėjusi atsigrėžė ir išvydo virtuvės tarpduryje išplikusiai šonais šunį, šis vangiai uodė orą ir raukėsi: žiurkės kvapas jam akivaizdžiai nepatiko. Viso to Norai buvo jau per daug.

– Reikia kvieisti policiją, – pavargusiu balsu pratarė ji.

– Jokių būdu, – niršiai užprotestavo Tomas. – Čia ne policijos reikalas. Visai visai ne policijos reikalas. Negi nematai, kad čia darba-

vosi piktosios dvasios? Aš tau visiškai rimtai aiškinau apie tuos demonus, o tu vis dar netiki. Nebūk naivi. Policija... Kuo čia dėta policija? Gal areštuos tą žiurkę? Ar apklaus tą nukvokusį pragaro šunį?

Norai pasirodė, jog girdi Rimo balsą. Jai pasirodė, kad skausmas, kuri junta pilve, yra ne jos pačios, o Rimo skausmas. Arba bendrų jų skausmų suma. Ūmai pajuto, kad jai skauda ne tik tą išpuvusį pilvą, bet ir rankų riešus, kuriuos neregima jėga maigė ir žalojo.

– Gal išgeriam, Tomai? Vizbara kur nors tikrai turi porą butelaičių gero viskio. Ar viskis neižeis neregimųjų demonų?

– Nebent atbaidys žiurkes, – niūriai pastebėjo senis. – Klausyk – o gal įkaušę mudu vis dėlto galėtumėm pasimylėti? Jeigu piktosios dvasios tikrai pagrobė Rimuką, man dar reikia žūtbut pasidaryti kitą sūnų. Ar nenorėtum man pagimdyti naują sūnų?

Nora nujautė, kad anksčiau ar vėliau neapsikentusi užmuš tą senį, bet kol kas negalėjo be jo apsieiti. Jis paliko vienintelis jai artimas žmogus visame niauriame pasaulyje. Apsuptas žiurkių ir išpliusių šunų, išvien seksualiai nusišnekantis. O dabar dar priminė jai nepagimdytus vaikus kaip tik tame kambaryje, kur kitados garsiai atsisakė vilties turėti Rimo vaikų.

Tą vakarą Rimas buvo lengvai ir maloniai įkaušęs – kaip tik toks pasakydavo svarbiausius gyvenimo dalykus. Kalbėjo tyliai, o viršum jo galvos sklandė tyras liūdesio balandis. Arba dvėseliena smirdanti nukaršusi varna.

– Neturiu jokios jokios teisės leisti į pasaulį vaikus. Tai svarbiausias ir giliausias manojo gyvenimo atradimas. Tai mano nelaimė ir prakeikimas. Aš esu pavojingas savižudis idiotas. Sąmoningai rizikuoju savo galva ar bent savo gyvenimo gerove. Bet negaliu rizikuoti dar ir kitais. Aš juk nesustosiu, aš vien pražudysiu savo vaikus. Aš juk nesiliausiu gėrės, rašės, kraustęsis iš proto ir spjaudęs dievui į barzdą. Nekalbant jau apie valdžią. Mane ketvirčiuos arba iškastruos. Arba įgrūs į beprotnamį. Arba į lagerį. Kur tu tokiame gyvenime matai vietą vaikams?

– Kiti panašūs į tave turi vaikų.

– Kiti jų prisigimdo ir pameta. Kiti pirma jų prisidaro, o tik pasakui galvoja. Aš galvoju iš anksto. Ir nenoriu leisti į pasaulį iš anksto pasmerktų padarų.

– Tu pernelyg jau didingai mėgtai, Rimai. Būk paprastesnis. Nesi dievukas. Kol kas nesi net kankinys.

– Solženicynas, paklaustas, ar nebijojo rizikuoti vaikais, atsakė niekšišškai. Mes su žmona buvome iš anksto nusprendę, kad sūnus aukosime švento tikslo vardan. Štai kaip jis pasakė. Aš po to dvi naktis negalėjau užmigti. Tas didysis moralistas manė turįs teisę kada nori paleisti vaikus į pasaulį. O kada nori – juos paaukoti. Nieko sau?

– Tu ne Solženicynas, Rimai.

– Ne. Aš net negausiu Nobelio premijos. Tesu niekingas vabalėlis. Bet man mano galimi vaikai svarbesni už visų nobelistų vaikus, kartu sudėjus. Aš neleisiu jų skriausti – juo labiau, kad skriausiu juos pats. Galbūt pats suluošinsiu visą jų gyvenimą.

– Bet juk tai blogai, Rimai. Tai baisu.

– Taip, tai baisu. Bet dar baisiau būtų, jeigu vis dėlto suluošintčiau savo vaikų gyvenimą. Jeigu tu netyčia pagimdytum kokį vaikėlį, jį derėtų bemat pasmaugti. Jis šiaip ar taip būtų pasmerktas.

Tiesą sakant, viršum jo galvos niekas neskraidė – netgi labiausiai nusisusi dvasia. Tiesiog Nora kaip tik tą vakarą suprato, jog tikrai niekad nepagimdys jo vaikų – netgi per klaidą ar neapsižiūrėjimą. Ją perėmė gailus suvokimas, jog kaip tik šitokia jos gyvenimo tėkmė yra lietuviškų dievų suplanuota. Ji nesigailėjo savęs ir net neverkšleno – jai tiesiog buvo beviltiškai liūdna.

Jo rankos paliko neprikaustytos prie rūsio sienų gal keliolika minučių. Tai buvo trumpas tų monstrų suteiktas atokvėpis. Rimas pajuto, jog tikrai tebeturi rankas. Iš naujo atrado savojo kūno judesius. Tai atrodė nelyg naujas gimimas. Tos rankos judėjo lėtai ir negrabiai, tačiau jis galėjo pasikasyti pakaušį. Arba masturbotis. Arba rašyti. Jis tikrai iš naujo atgimė. Jis net sugalvojo genialų dalyką: kad galima suliesti abiejų rankų delnus, kad galima net patrinti delnus vieną į kitą. Tai buvo gan skausminga, tačiau tikrai išradinga. Jį beveik apstulbino toks neregėtas žmogaus rankų gebėjimas atlikti keisčiausius ir sudėtingiausius judesius.

Jis nugyveno painų gyvenimą, sklidiną keisčiausių judesių. Daug kovojo ir dar daugiau bergždžiai šurmuliavo. Visad tikėjo, kad pati kova yra vertybė – nepriklausomai nuo jos rezultato. Laimėti gra-

žu ir vertinga, tačiau visų svarbiausia bent jau susikauti. Dabar visa šia neginčytina išmintimi ėmė smarkiai abejoti.

– Kada tu išleidai savo „Šmėklų vestuves“, visa mokykla kraustėsi dėl tos knygos iš proto, – mąsliai dėstė Raima. – Tu buvai begėdiškai populiarius, Vizbara. Vienuoliktokai diskutavo apie tavo filosofiją, o devintokės dūsavo, skaitydamos meilės aprašymus ir visus tuos magiškus fokusus. Aš mokiausi gal šeštoje klasėje, mes pagal tavo knygūkste pasislėpę onanizuodavomės. Ten juk pilna šlykščiausių scenelių... O, kaip mes dročindavom, jėzusmarija. Ar kada pamanei, kad tavo knyga tebus paauglių dročilka? Ar tam ją rašei?

– Niekas nerašo knygų konkrečiu tikslu, – paaiškino jam Rimas atlaidžiai ir maloniai – tuo tarpu jam veik nieko neskaudėjo. – Kiekviena mano knyga yra tarsi pasaulis su daugybe galimybių ir daugybe veidų. Pats sakai, kad ją kiekvienas skaitė skirtingai.

– Taip, tavo knygas visi skaitė skirtingai, – niauriai pertarė Raima. – O dabar aš tave patį skaitau. Dar tik pradėjau, bet netrukus perskaitysiu nuosekliai, kaip pridera.

– Argi tu mane skaitai? Tu tik plėšikauji. Tau reikia pinigų.

– Man reikia pinigų, bet aš tave dar ir nagrinėju, Vizbara. Aš tave jau beveik pažįstu. Aš pažįstu tavo tėvą. Tavo žmoną ir tavo nepilnametę meilužę. Tavo didžiausią draugą, o kartu didžiausią priešą Juozapą Verbą. O dar žinau, kad tu neturėjai tėvų. Neturėjai žmonių nei meilužių. Neturėjai draugų nei mokinių. Tu dėjaisi viešpačiu, Vizbara, todėl buvai dieviškai vienišas. Kaip Dievo pirštas Visatos subinėj – ar ne šitaip mėgai sakyti?

– Tu pažįsti Gretą?

– Kiek galiu tau kartoti: aš visus pažįstu.

– Iš kur žinai mano posakius?

– Todėl, kad tiriu tavo inkstus ir širdį. Todėl, kad myliu tave, Vizbara. Taip myliu, kad net noriu įlįsti į tavo vidų. Tiesiogine prasme. Aš tave vėl prirakinsiu – bet dabar jau kitaip. Griežčiau ir tvirčiau. Noriu, kad būtum tikras meno kūrinys. Noriu, kad būtum vientisas. Per tas dienas pasidarei labai jau suglebęs ir sukritęs. Aš tave pakylėsiu arčiau dangaus.

Jie tikrai jį pakylėjo ir pastatė ant kojų. Paskui vėl sukaustė jo rankas – šįsyk taip, kad nebegalėtų sėdėti, nebent tupėti. Jie ne-

lauktai ligi pusės ji apnuogino, gal kad visą laiką matytų savo sudraskytą žaizdotą pilvą.

– Tu, žinoma, žiūrėjai Tarkovskio „Nostalgiją“?

– Žiūrėjau, – nustebeš atsišaukė Rimas.

– Tai buvo keisti laikai, argi ne, Vizbara? Tu turėjai begales laiko spoksoti į visokias „Nostalgijas“, o svarbiausia – tau šitai buvo gražu ir svarbu. Ar teisingai sakau?

– Gal ir teisingai.

Jis nė pats nebežinojo, kas yra teisybė. Rimas Vizbara tikrai ištikus dešimtmečius pragyveno pasaulyje, kur buvo svarbūs Tarkovskis ir netgi paranojiškas prosenis Kafka. O taipogi Džimis Hendriksas, Džimas Morisonas ir šventoji dvasia Koltreinas. Kažkas dar tame pasaulyje būdavo labai svarbu, tik jis nebelabai prisiminė. Gal kartais meilė? O gal kūryba? Dabar jokios kūrybos nebeliko: jau parą laiko Rimo galvoje nebesiplakė jokio romano nei apsakymo variantas. Jo perdžiūvusioje burnoje nunyko poezijos medaus skonis.

– Čia kaltas poezijos medus. Anuomet poezijos medus buvo švarus. Dabar jis užsiteršė ir apkarto. Todėl juo niekas ir nebesimėgauja.

– Nuvylei, Vizbara. Poezijos medus? Kas čia per banalybės?

– Tai ne banalybės. Tai aukštoji mitologija, berneli, – jau veik iš aukšto paskelbė prie sienos kaustomas Rimas Vizbara. – Tau dar tiek daug derėtų išmokti. Poeziją žmonėms atnešė dievas Odinas, tai jis pirmasis paragavo poezijos medaus. Tą medų, žinoma, gavo apgaule, nes buvo mažumą sukčius. O dar labiau – šamanas, vienaakis šamanas. Užėsdavo to poezijos medaus ir imdavo haliucinuoti, šitaip atverdamas visiškai neregėtus pažinimo klotus. Ar bent susimąstei, kuo mokslinis pažinimas skiriasi nuo kasdienio, o šis nuo poetinio?

– Tarkovskis, Markesas bei kitokie haliucinogenai, – mąsliai palingavo galva Raima. – Tu žiūrėjai „Nostalgiją“, o aš žiūriu „Matričą“. Ar matei „Matričą“?.. Taip ir maniau. Ir net negirdėjai? Tavo pasaulis mirė, Vizbara, štai kur didžioji bėda. Buvai liguistai populiarius, o šit stovi prikalta prie sienos, beprasmis ir totaliai apsimylęs. Gal aš tave sočiai pamaitinsiu, kad dar ir apsitriestum.

– Nu jau baik, Raima, – ūmai pasipiktino baltaplaukis Donis. – Įsivaizduoji, kaip čia smirdės? Jau ir taip smirda kaip nežinau kas.

Rimas net pats juto savo dvoką. Tiedu vaikinai nežinojo, jog tai yra šventas lietuvių rašytojo kvapas. Jie nieko nežinojo, jie buvo

bežadžiai tūkstantmečio galo sumaišties vaikai. Ant jų nė negalėjai pykti, į juos galėjai nebent su nuostaba žiūrėti. Vaikai, kurių jis nė už ką nenorėjo gimdyti – taigi jie gimė slapčia nuo jo ir dabar žiauriai jam keršijo. Jam priderėjo nusižudyti šiek tiek anksčiau. Jam reikėjo užsiimti kasdiene savižuda šiek tiek smarkėliau: kol kas jo kūne dar liko pernelyg daug gyvybės syvų.

Gulint siaubingiausių, mirtinai košmariškų pagirių šaltame prakaitu, jo kūne likdavo kur kas mažiau gyvybės syvų. Juodas girtavimas buvo pats žiauriausias jo savižudos būdas. Tai nebuvo pernelyg greitas procesas – kaip kad onanizmas. Bet nebuvo ir neįmanoma lėtas – kaip begalinis ir beprasmis romanų rašymas. Savižudiško girtavimo seanso trukmė buvo skausmingiausia – kelios dienos arba savaitės. Tokiomis dienomis ar savaitėmis Rimas Vizbara tiesiog pasitraukdavo iš realaus pasaulio. Tokiomis dienomis ar savaitėmis Nora jo nekenė, tačiau sustabdyti jo šlykščios savižudos nepajėgė. Tokiomis dienomis ar savaitėmis jo nekenė patys dievai, tačiau irgi negebėjo suturėti nuo prapulties. Toks girtavimas reiškė ne šiaip norą užmušti laiką – jis reiškė norą užmušti patį gyvenimą, o kartu ir visą pasaulį. Rimas tiesiog norėdavo pasitraukti iš nebepakeliamo pasaulio – bent jau laikinai.

Tik pažiūrėjęs „Leaving Las Vegas“, o paskui perskaitęs patį O’Brajeno romaną ir sužinojęs visą jo istoriją, galutinai įsitikino, jog net juodžiausiu girtavimu nusižudyti nepavyks. Visai skirtingai nuo savo personažo, nemirtingasis jo kūrėjas, patsai O’Brajenas, mirtinai nusigerti neįstengė, tad buvo priverstas ištaškyti sau smegenis perdėm neestetišku šūviu. Tiesioginė fizinė savižudybė į Rimo Vizbaros metafizinius planus niekada neįėjo. Jis išpažino septynių lėtinių savižudos būdų teoriją. Pats žiauriausias savižudos būdas buvo nevaldoma girtuoklystė.

Košmariškų pagirių haliucinacijose pikti balsai klausinėjo Rimo apie jo gyvenimo prasmę. Ginkdie jokių filosofijų: ne apie gyvenimo prasmę apskritai, o tik apie konkretaus Rimo Vizbaros gyvenimo niekingą prasmę. Niekingu jo gyvenimą šlykščiai pravardžiaavo patys haliucinaciniai juodųjų pagirių balsai.

– Vizbara jau visai nusigyveno. Jis degraduoja, – sakydavo kimus bosas, šio Rimas labiausiai nekenė.

– Jį purto kapitalinis tremoras, – atsišaukdavo plonytis moteriškas balselis, tarsi pelės iš animacinio filmo. – Jis kuo mieliausiai pripirktų degtinės, bet jau nebepajėgia net pakilti iš lovos.

– Ir neturi pinigų. Jis ne tik pragėrė visus grynus – dar ir išnaudojo abidvi kredito korteles. Jis visiškai baigtas. Jis jau nebe žmogus.

Tie balsai dundėdavo jo sproginėjančioje galvoje tarsi kalnų griūtis, lekiantys skardžiais žemyn garsų luistai žalojo smegenis ir kėlė neįmanomą skausmą. O paskui tie balsai ūmai virsdavo šnabždesiu, kurtinančiu šnypštumu. Nuodingu šnypštumu, nuo kurio bemat užguldavo ausis ir svaigdavo galva. Nuo tų šnypščiančių šnabždesių Rimas imdavo nesulaikomai vėmti, o tiems demonams tik to ir terekėjo. Savo šnekėjimais jie čiulpdavo iš jo gyvybės syvus. Galiausiai iščiulpdavo beveik visus – Rimas palikdavo perdžiūvęs, bejėgiškai drebantis, o tie balsai dar kankino jo persigėrusią sielą.

– Tasai bernelis, tas šudeliukas įsivaizduoja, kad kuria meną, – cypsėjo prakeikta pelė. – Kankinasi, haliucinuoja ir dar bando tas savo haliucinacijas prakišti kitiems. Tas idiotas galvoja, kad jo menas kam nors reikalingas.

– Jis ne tik manosi kurias nemirtingąjį meną. Jis apskritai įsivaizduoja, kad gelbsti pasaulį.

– Kartais atrodo visai trenktas, – trečiasis balsas dažniausiai būdavo Juozapo Verbos. – Negi jis tikrai tiki savo ypatinga lemtimi, misija ir dieviška paskirtimi?

– Tu šitaip gertum – dar ir ne tuo patikėtum. Ar matei, kokius kiekius susipylė į save vakar? Aš maniau, jis nusprogs.

– Bet svarbiausia – ko jis vakar pridarė.

– Taip, – liūdnai sutikdavo Verbos balsas. – Nežinau, ar kas pajėgs jį ištraukti iš tos bėdos. O jis pats juk nieko neatsimena.

– Visiškai nieko nepamena, – sutikdavo šlykštusis bosas. – Bet atsakyti vis vien privalės. Kaip ir už visa kita.

Labiausiai jie kamuodavo kaip tik ta nežinoma kalte ar kaltėmis. Kone kafkiškai baugino kažu kuo, ko jis neva pridarė, labiausiai kankino būtent nežinia. Be neįmanomo kūniško blogumo dar apimdavo nepakeliamas baugulys, kad jį – štai tokį, apsisėmusį ir visą drebantį – tuoj sučiups ir išgabens į siaubingą kalėjimą. Tačiau net ir ten nepasakys, ko jis vis dėlto pridarė, toliau kankins gniuždančia nežinia.

– Jis vis dar netiki, jog šiandien paskutinioji jo laisvės diena.
– Visas jo sumautas polėkis baigsis šūdų statinėje. Ten jam ir vieta.
– Man keista, – sakydavo Juzės balsas, – labiausiai keista, kad jis toks niekingas. Kitąsyk žiūri – lyg ir žmogus kaip žmogus. Tikrai negalėtum patikėti, kad iš tikrųjų yra tokia infuzorija, toks mėšlavabalis.

Rimas ir pats žinojo, kad yra visiška niekybė. Žmogus, kuriam tepavyko beviltiškai pralaimėti visus mūšius, į kuriuos per kvailumą bei puikybę įsivėlė. Kuris tebuvo visiškas niekas, tuščia vieta, kosminė dulkė.

– Jis teisinasi, kad tėra kosminė dulkė – kaip ir visi kiti. Jis net nesuvokia savo nuosmukio gelmių.

– Kokio dar nuosmukio? Norint nusmukti, pirmiausia reikia pakilti. Kuris nors matėt, kad būtų aukštai skrajojęs? Gal kas nors pasaulyje jį žino? Gal jo idėjos gaivina žmoniją? Gal jis nors vienam žmogui pasaulyje yra reikšmingas?

– Apie ką šneki? Jo netgi niekas nemyli. Geriausia jam būtų išvis negyventi. Bent nenuodytų žmonėms oro.

– Geriausia jam būtų buvę apskritai negimti – šit kaip aš pasakyčiau.

– Tikrai skaudu, kad toksai padaras įkyriai egzistuoja, – reziumuodavo Juzės balsas. – Juk išnaudoja kur kas vertesniems skirtus energetinius resursus.

Tie balsai šitaip jį tąsydavo valandų valandas, išsiurbdavo tikrai visus gyvybinius syvus. Rimas Vizbara pažinojo kur kas baisesnę kančią, nei ta, kurią ligšiol patyrė tame baseiniškame rūsyje. Tie kankintojai per mažai teismanė apie jo tikrąjį gyvenimą ir jo košmariškas pagirias. Nors ir apsimetė esą begal sumanūs, dar anaip tol nežinojo, kaip jį derėtų kankinti.

Jis laukė kankinimo pradžios jau daugybę sapnavimo metų, tačiau ji vis vien užgriuvo netikėtai. Rimas niekaip nesuprato, kodėl jį kankinti reikėjo kaip tik dabar. Jis jau buvo beatrandęs Gretą, maišą pinigų ir menkutę viltį atgaivinti savo mirusį pasaulį. Tie vaikinai kažkodėl neleido jam nors kiek pasidžiaugti. Jie prisigavo prie jo su savo blizgančiais nikeliuotais kankinimo įrankiais.

– Paleiskit mane, – gailiai paprašė Rimas. – Aš tikrai neturiu tų pinigų.

– Meluoji, – atšovė juodasis Raima. – Ir nepaslėpei jų namie – tavo namus mes jau perkratėm.

– Aš jų niekur nepaslėpiau, nes jokių pinigų neturiu.

– Meluoji. Tu visą gyvenimą meluoji. Taip įsimelavai, kad nebegali liautis. Galiausiai man teks nupjauti tavo melagingą liežuvį.

Jis pajuto, kaip nežemiška liepsna ėmė brautis jam į pilvą. Rimas klaidingai bijojo pažvelgti žemyn, o kai galiausiai pramerkė nudelbtas akis – siaubingai nusivylė. Baltasis Donis tiesiog degino jam žaizdas cigarete. Nuo jo pilvo į jo paties šnerves atsklido dūmų ir svylančios mėsos dvokas. Raumeninga to niekšo ranka ligi alkūnės sulindo į jo vidurius. Jis niekaip negalėjo susilaikyti netrūkčiojęs visu kūnu – ir iškart aptemo akyse nuo nežmoniško skausmo rankų riešuose. O jie dar kažką įsmeigė jam į kairę pažastį – ten, kur oda pati jautriausia. Rimas buvo įsitikinęs, jog jau tikrai išprotės, nebegalėjo nė ištarti žodžio, vien šnypstė kaip koks žąsinas. Turbūt jis ir buvo žąsinas – visai ne žuvis.

– Neperlenk lazdos, brangusis. Jeigu jis nualps – nieko nebejus, – tokie buvo paskutiniai žodžiai, kuriuos tądien dar pajėgė išgirsti.

ŠEŠTOJI PARA

Kankinamas jis privalėjo priešintis kaip tikras lietuvių karys. Šitas rūsys šamaniškai tiko pasipriešinimo kariui, tik Rimas turėjo būti ne miškinis, o rūsinis. Aukštaūgės negrabios merginos, daugialypės tarsi neprilygstami protėjai, turėjo slapčia nešioti maistą į jo rūsio slėptuvę. O pats Rimas privalėjo kautis. Mirtinai kautis už savo vargšą tėvą, netekusį mylimos žmonos, kuri vienintelė jį palaikė ligi pat galo – kol pati visiškai subyrėjo. Kautis už savo paties mylimą žmoną, kurią jos nelemtas vyras tiek daug ir taip nepelnytai skriaudė. O niršiausiai privalėjo kautis už vargšelę betėvę Gretą, kuri jau veik buvo suradusi savo pasaulio ašį ar atramą vardu Rimas Vizbara, bet ūmai vėl visko neteko.

Jam buvo tikrai neramu dėl Gretos, Rimas ją kas mirksnį vis labiau mylėjo. Nespėjo išpažinti jai meilės laisvėje – idant suvoktų savo jausmus, jam prireikė atsidurti dvokiame rūsio šiukšlyne. O juk buvo radęs mažąją savo gyvenimo prasmę. Pagaliau suprato,

ko jam visą gyvenimą labiausiai stigo: didelės ir gaivios, visą laiką virpančios merginos išdidžia galva, merginos, atėjusios pas jį pernelyg vėlai. Gretai reikėjo nors truputėlį paskubėti. Tačiau jai viskas dar prieš akis, ji dar nejuto metafizinės būtinybės skubėti. Už tai ir liko nubausta: jai kilo daugiau nei rimta grėsmė. Ją apginti galėjo tik Rimas Vizbara, didysis rūšių ir malkų rietuvių karys.

Jam beviltiškai tirpo visas kūnas. Visos jo kūno dalys pradėjo pamažu apmirti ir vis menčiau jam bepriklaušė. Apmirė ne tik jo rankos ir kojos – jam ėmė tirpti krūtinė, papildė ir veidas, jam negyvai užtirpo liežuvis ir net akių obuoliai. Rimas nebegalėjo nei vartyti akių, nei dairytis į šalis. Jo akių raumenys ir net vyzdžiai pasidarė nebegyvi, jis buvo tiesiog mumija su pridususiomis smegenimis, kurios jau veik nieko nebegalėjo išrasti ar bent atrasti. Tačiau jis nė nemanė pasiduoti, vėl kovojo prieš visus niauraakius senelius ir apskritai visą blogio pasaulį.

– Palaimink mane, Greta, aš vėl išeinu į amžiną kovą, – maždaug taip būtų galėjęs surikti, jeigu jo liežuvis nebūtų nutirpęs ir visiškai apmiręs.

Tada jam buvo gal vienuolika, o gal dvylika. Kartais ūmai nutardavo, kad gal visi keturiolika, bet turbūt taip tik rodėsi. Keturiolikos jis jau rimtai kirkino merginas – nebegalėjo žaisti vaikiškų vuajerizmo žaidimų. Kita vertus, prisimindavo save tokių mąslų ir išmintingą, koks negalėjo būti vienuolikametis. Nors kas žino, kokios išminties galėjo būti sklidinasi genijus Rimas Vizbara net ir vienuolikinėje vaikystėje.

Tos magiškos malkų rietuvės kėpsojo sukrautos milžiniškame Druskininkų internato kieme. Internato paaugliai – juodaplaukiai kumpi dūkai iš aplinkinių kaimų – stūmė irzlias ir triukšmingas dienas dviaukščiame mediniame name. Jis buvo bent kiek panašus į cukrinį namelį ant didelio torto – tik anaip tol ne toks švarutis ir dailus. Tikriausiai tai buvo lietuviškąją kultūrą persunktas namas: jo sienos atrodė smarkiai papuvusios ir gerokai dvokė. Rimą į Druskininkus keletui dienų nusivežė tėvas, šis nuobodžiai gydėsi savąjį pagiežos prakiurdytą skrandį. Turbūt nė neįtarė, jog dovanos Rimui paslaptį ir net savitą prapultį.

Toji paslaptis iš pažiūros visiškai neatrodė patraukli: tarp visiškai necukrinio susmirdusio bendrabučio ir atokiau stūksančio dar

vieno medinio griozdo pūpsojo trys milžiniškos malkų rietuvės. Nuo jų dvelkė sakais ir ašaromis. Tačiau tikroji jų paslaptis Rimui buvo atskleista vėliau. Pirmiausia draugiški ir dalykiški internato gyventojai atskleidė jam užžežerinių Druskininkų miškelių paslaptį. Į tuos miškelius nuobodžiaujantys poilsiautojai vogčia sliūkin-davo paskubomis pasimylėti. O daugybė juodaplaukių kresnų dzūkelių dar slapčiau sėlindavo tiems vargšeliams seksualistams iš pas-kos: pasekti juos ir nužiūrėti godžia paauglio akimi. Taip reiškėsi kurortinis dzūkiškas vuajerizmas.

Eiti dažniausiai nė nereikdavo labai toli. Meilės išalkusios porė-lės nutoldavo nuo miestelio kiekviena pagal savo temperamentą bei tautos papročius. Tais laikais Druskininkuose kunkuliavo tik-ras tautų lydimo katilas. Tarsi spalvingos skruzdėlytės čia rėplinėjo uzbekai ir turkmėnai su tiubeteikomis, Sibiro šachtininkai su kep-kėmis, bet daugiausia čia buvo Piterio žydų. Žydai dulkintis į miš-kelius neidavo. Lietuviai įstengdavo nuklysti kuo toliausiai, juos buvo painoka ir nuobodu sekti. Parankiausia buvo imtis rusų – šie griūdavo dulkintis už pirmojo tankesnio krūmo. Dzūkų vuajeristai išvystė šiokią tokią industriją: jaunesni paaugliai tiesiog fotogra-fuodavo – jie vykdavo į seksualinę fotomedžioklę. Atvykęs Rimas pakliuvo į šleikštaus spoksojimo ekspediciją tik todėl, kad atsinešė iš tėvo nugvelbtą fotoaparata.

– Geras, – žinovo tonu pasakė jam tamsaus gymio Vincukas plau-kais it varnos sparnas. – Su tokiu pripleškinsim ištisą meno galeri-ją. Ar mėgsti meną?

– Aš pats jį kuriu, – kukliai pratarė Rimas.

– Eik sau. Fotografuoji nuogas mergas?

– Ne, aš rašau noveles.

– Atseit tokius rašinėlius? O tai koks čia menas?

Vincukas nelaukė jokio atsakymo, tačiau Rimas begal rimtai su-simąstė. Jis labai aistringai ir kruopščiai rašė noveles apie vaiduok-lius bei kosminius ateivius. Jam rodėsi, kad žmonės nėra tokie įdo-mūs, kad būtų verti jo plunksnos ir prarasto laiko. Apie tas noveles nežinojo motina, ši visuomet perrausdavo jo popierius. Tačiau net likdamos visiškai niekam nežinomos, tos novelės buvo tikrasis me-nas. Rimas tik nesuprato, kodėl taip yra, juo labiau – kaip šitai pa-aiškinti pragmatikui Vincukui.

– Menas yra todėl, kad paslaptina ir gražu, ir užgniaučia kvapą, – pasakė jau pamiškėje, pralaužęs galvą ištisą pusvalandį.

– Čia irgi bus gražu, – užtikrino Vincukas. – Ir užgniauš kvapą.

Rimas laukė to grožio smarkokai susijaudinęs – juk turėjo pirmąsyk gyvenime išvysti meilės ir naujos visatos atvėrimo aktą. Pirmiausia jie ganė inteligentišką porelę iš Latvijos, bet ši tik burkavo ir bučiavosi – visai kaip kine. Tačiau kitas žygis buvo sėkmingas: jie užtiko jau pusiau išsirengusius ruskelius. Pavėpęs vyrelis užsiropštė ant storokos tetulės net apsiputojęs iš nekantrumo. Riebios išžergtos jos šlaunys su taukų rinkėmis atrodė šlykščiai, aptukęs veidas iškart smarkiai įraudo. Fotografuodami jie priėjo visiškai arti, labiausiai Rimą sukrėtė išbalęs spuoguotas vyro užpakalis. Jis rangėsi ir vaipėsi tarsi blyškus gyvis, o galiausiai dar ir pogarsiai pirstelėjo. Rimas taip ir neišvydo nei meilės, nei visatos atvėrimo, nei sužadinančio vaizdo. Kai pasislėpęs žaisdavo su savo jau nubudusiu gaiduku, užsimerkęs regėdavo visiškai kitokius, daug kartų patrauklesnius vaizdus.

– Čia tai jau tikrai nebuvo jokio meno, – liūdnai pratarė, jau grįžtant namo. – Tai buvo visai negražu. Visai nepaslaptina.

– Ir negniaučė kvapo?

– Tai jau visiškai.

– Ir dročintis nenorėjai?

– Eik tu sau. Kaip ant tokios storulės apskritai kam nors pasistoja?

– Įdomus klausimas, – sutiko Vincukas. – Tai nori paslapties – ir kad gniaužtų kvapą? Tylėti moki?

– Kaip šaltas kapas.

Tuomet jis ir buvo nuvestas prie didžiųjų malkų rietuvių. Nuo jų padvelkė sakais ir kažkodėl ašaromis. Jam pasirodė, kad rietuvių išsidėstymas medinių namų apsuptyje gal tikrai bent kiek meniškas. Bent jau geometriškai įdomus. Tačiau meniškoji paslaptis buvo visiškai kitokia.

– Fotografuoti draudžiama, – iš anksto niauriai įspėjo Vincukas.

Jiedu atsargiai įsispraudė į plyšį tarp rietuvių, kur paliko nematomi iš abiejų aplinkinių namų. Vincukas vikriai tarsi beždžionėlė pasilypėjo stačiais beveik suglaustų rietuvių šonais ir viršuje ėmė dėlioti pliauskas nuo vienos rietuvės ant kitos.

– Mūsų dirikas pakvaišęs dėl šilumos ir malkų. Vietoj praktikos

visiems liepia pjauti ir skaldyti malkas. Dar tik vasaros pabaiga, o jis jau liepė sukrauti ir džiovinti tas malksnas. Jis pakvaišėlis.

Dar nenujausdamas nieko paslaptingo, Rimas sunkiai ropštėsi į viršų. Kai pagaliau nusibrozdinęs du pirštus pasiekė Vincuką, nelauktai išvydo rietuvės viršuje žiojinčią angą. Iš tos slaptingos landos padvelkė keistu kvapu, kurio prigimtį perprato kur kas vėliau. Taip paslaptingai kvepėjo niršus kerštas ir nyki baimė. Taip dar galėjo kvepėti drėgnoje žemėje pagulėjęs, tačiau gerai suteptas ginklų alyva automatas.

– Lįsk vidun, kol nepamatė priešas, – niauriai sukomandavo Vincukas.

– Kas čia?

– Bunkeris – ar tu aklas?

– Koks dar bunkeris?

– Na, normalus bunkeris... Kaip miškinių. Čia bus vadavietė. Mes čia sėdėsime ir kursime planus, kaip sušaudyti visus skrebus.

– O kas yra tie... skrebai?

– Žmonės, kuriuos verta šauti žemėn, – tvirtai sučiaupęs lūpas paaiškino Vincukas. – Mūsų plikšis direktorius yra skrebas. Ir matiekos mokytojas. O valgyklos valytoja yra šita... skrebiene.

– O šitam bunkeryje yra kuo šaudyti?

– Yra, – tvirtai pasakė jo druskininkietiškas vedlys.

Rimas šiaip ne taip įsiropštė vidun ir tikrai apstulbo. Bunkeryje galėjo tilpti ne tik jiedu, bet ir dar dešimt žmonių. Kraudami rietuves, internato gyventojai sumaniai pastatė jas kone tuščiavidures. Rietuvės viduje buvo nemenkas kambarėlis su lubomis iš storų lentų, ant kurių iš viršaus vėlgi buvo primesta pliauskų. Dar viena landa vedė tiesiai į gretimą šonu prisiglaudusią rietuvę, kurioje irgi buvo suręstas bunkeris. Rimo širdis baimingai sutvaksėjo, jam išties užgniaužė kvapą. Jis ūmai pajuto, jog čia galbūt esama ištiso požeminio ar bent tarpmalkinio pasaulio. Kad čia galbūt tebegyvena perdžiuvę ir išbalę miškiniai ar veikiau malkiniai ilgiausiais nekirptais plaukais ir barzdomis – tarsis kokie hipiai. Kaip tik buvo patsai gėlių vaikų epochos įkarštis. Malkų rietuvėse gyvenantis hipiai turėjo būti itin keisti – jiems visiškai negaliojotų šūkis *make love, not war*. Šitie hipiai niršiai kariavo prieš skrebus, taigi visiškai negalėjo būti jokie hipiai.

Rimas visiškai susipainiojo, todėl nieko neklausinėjo – tik susigūžė, atidžiai klausėsi slaptų garsų ir gosliai uodė sakais bei ašaromis prakvopusį bunkerio orą. Slėptuvė kvepėjo karštu šautuvu ir jaunomis mergaitėmis. Slogiu senų miškinų hipių prakaitu ir kažkieno čia pamirštais sapnais.

– Tu čia kada nors miegojai? – ūmai paklausė Vincuko.

– Miegojau. O iš kur tu žinai?

– Aš daug ką žinau. Aš juk rašytojas. Tai kaip stebukladarys. Kaip šamanas.

– Nori pasakyti, kad gali burti?

– Kol kas negaliu. Bet išmoksiu.

– Gerai. Kol kas patylėk, neišbaidyk miškinų. Ir neišsiduok skrebams, kad nenugirstų. Geriausia užsimerk ir sukalbėk maldą. Čia šventa vieta.

Rimas Vizbara nė vaikystėje nemokėjo jokių maldų, tačiau šito Vincukui neišdavė. Jam niekas nebuvo aišku ir dėl tų skrebų, ir dėl tų miškinų. Iš pradžių spoksojo pro plyšius tarp pliauskų, bet kieme nenutiko nieko svarbaus. Jokie skrebai nei kitokie priešai nepasirodė. Visas Rimo dėmesys pamažu persikraustė į malkinio bunkerio vidų. Slėptuvės sienos aitriai kvepėjo sakais, kirvio ašmenimis ir kresnų juodaplaukių džukelių prakaitu. Tačiau ne tie kvapai buvo svarbiausi, pačiu reikšmingiausiu kvapu padvelkė kažkas kitas, kažkas trečiasis, kuris tūnojo bunkeryje be jų su Vincuku. Rimas niekaip ligi galo nesuvokė, kas čia toks. Jam gerokai trukdė vaizdas, jis labai stipriai užsimerkė ir pabandė įsivaizduoti kokius ateivius ar vaiduoklius, tarsi rašytą novelę. Jokie vaiduokliai nei ateiviai į slėptuvę nesuskrido. Jis dar naiviai pabandė įsivaizduoti kokias pasakiškas merginas, tačiau tos čia jau visiškai nepritiko.

Slaptingasai trečiasis radosi iš jo paties vidaus, buvo galingas ir labai pavojingas. Jis tūnojo bunkeryje su ką tik ginklų alyva sutepu šmaiseriu ir kantriai laukė priešo, kuris kartu buvo ir auka. Tai tas trečiasis kvepėjo niršiu kerštu ir nykia baime. Turėjo sunaikinti skrebų karalių, kurio žiauriai nekenė. Tai jis, dvylikametis Rimas Vizbara, kažko negailestingai nekenė ir privalejo sunaikinti. Neapykanta ir baimė jį persmelkė ligi pat pirštų galiukų, jis ūmai pasijuto tvyras viršum šito miestelio, viršum viso pasaulio tarsi pikta naikinanti dvasia.

Rimas skubiai atsimerkė – suprakaitavęs ir posmarkiai drebėdamas. Vincukas tebetūnojo bunkerio kamputyje ir užsimerkęs be garso judino lūpas. Viskas atrodė lygiai taip pat, kaip prieš minutėlę, bet kartu visiškai kitaip. Rimas stebuklingą laiko tarpsnį pragyveno praeityje, istorijoje, o gal tiesiog apsakyme, kurį būtinai privalėjo parašyti. Jį pirmąsyk gyvenime patraukė rašyti apsakymą ne apie vaiduoklius ar ateivius, o apie tikrus žmones. Slaptingi miškiniai iš dar slaptingesnių bunkerių apspito jį ir pumpavo jam į smegenis keisčiausias mintis bei įdomiausias vaizdus. Rimas ūmai pajuto, kad svarbiausia gyvenime yra niršiai kovoti. Kovoti ligi paskutiniojo kraujo lašo – net jeigu nepasieksi jokios absoliučios pergalės. Vientelis ir galutinis tikslas yra amžina kova, o ne laikina pergalė.

– Nu, dabar užgniauzė kvapą?

– Taip, – dorai prisipažino Rimas. – Net labai užgniauzė. Aš išeisiu į amžiną kovą – ir niekas manęs nesulaikys. Aš būsiu kaip vilkas.

– Nu jau, nu jau. Raminkis, vilnietuk. Ko čia įsisiautėjai?

– Tu nesuprasi. Tu nesi rašytojas.

Rimas visai nenorėjo įžeisti ar paniekinėti Vincuko. Jis tiesiog nemokėjo paaiškinti, ką visiškai nelauktai pajuto. Jo nebetraukė rašyti apie vaiduoklius ar kosminius ateivius. Jis panoro rašyti apie gyvus, skausmingu prakaitu kvepiančius žmones. Niršius lietuviškus vilkus, plaukuotose letenose spaudžiančius po parūdijusį šmaiserį. Bejėgius kariautojus, nepajėgiančius išsikovoti sau netgi ramios neskausmingos mirties.

Mažoji Rimo galvoje ir tuomet, ir kur kas vėliau tvyrojo visiškai lietuviška sumaištis. Jis neturėjo tvirtesnės nuovokos, kas buvo tie barzdoti ir plaukuoti vilkiški miškiniai. Jo galvelėje dar pynėsi nesisprausę hipiai spalvingais rūbais, kviečiantys šiukštu nekariauti – šie irgi buvo ilgaplaukiai bei barzdoti. O dar iš kažkur išnirė Kubos barzdočiai juodomis beretėmis – šie kariavo kaip patrakę ir šūkavo *venceremos*. Jie irgi visai galėjo būti vilkiški miškiniai – ypač nemirtingasis bičiulis Čė.

Rimas jau tuomet įsitikino, jog visa ta neperprantama šalių ir laikmečių maišalynė jam visiškai nėra svarbi. Lietuviškus miškinius, amerikietiškus hipius ar kubiečių *barbudos* vienijo ilgi plaukai ir barzdos – vadinasi, šitai ir buvo svarbiausia. Įvaizdžiai, simboliai ir apei-

gos pasaulyje visad buvo patys reikšmingiausi dalykai. O kas į ką šaudė, buvo visiškai nesvarbu. Aistra žudyti tiesiog buvo neišvengiamas žmonijos pomėgis.

Plaukuotų ir barzdotų hiپیų kvietimai apskritai niekad į nieką nešaudyti buvo bereikšmiai, naivūs ir pasigailėtini. Žmonės taip mėgsta vieni į kitus šaudyti, kad šito malonumo nė už ką neatsisakys. Jau veikiau atisakytų lytinio akto.

– Tikriausiai norėtum, kad tave kas gundytų niekingomis žemiškomis gėrybėmis, – dėstė juodasis Raima, – o tu išdidžiai atsisakytum jų iš savųjų dvasios aukštumų. Bet taip nebus. Aš siūlau tau kitokį variantą. Atiduok man visas tas gėrybes, o pats pasilik tose dvasios aukštumose, okej?

– Viena kitam nekliudo.

– Kas kam?

– Gėrybės nekliudo aukštumoms, o dvasios aukštumos nekliudo gėrybėms.

– Norėtum, – perkreipęs lūpas burbtelejo blondinas Donis.

– Jis daug ko norėtų, nors jau nieko nebegali. Jis godus. Jam visko reikia: jaunų mergaičių, pinigų ir dar šlovės bei pagarbos.

– Aha. Bybį į akį.

– Gal ir ne jį, gal ir ne tą daiktą į akį, bet apskritai tu teisus, Doni-jau... Jis teisus, Vizbara. Ko tu iš mūsų nori? Mes iš tavęs tenorim pinigų ir paklusnumo. O tu iš mūsų?

– Vandens ir tylos.

Rimo ausis ir smegenis draskyte draskė šaižūs jų balsai ir šaižios mintys. Jis seniai nebesuvokė, ko tie pamišėliai iš jo reikalauja, tačiau dar sugaudė, jog kalbama apie esmines vertybes – vandenį ir tylą. Taip pat apie kūrybą ir šventas rašytojo priedermes.

– Neturi tu jokių priedermių, idiote, – jau visai piktai atšovė Raima. – Todėl ir privalai atiduoti mums viską, ką pats turi. Visas tavo gyvenimas buvo bergždžias. Maneisi kuriąs epochos dvasią, o nesusikūrei net maišelio pinigų sau pačiam. Tai ir dabar nesilaikyk tų kvailių pinigų, kuriuos netyčia išlošei. Ne sau juos išlošei. Jie tau nereikalingi.

– Man viskas reikalinga. Man reikalingas visas pasaulis.

– Ką jis bliad šneka? Ką jis šneka? – iš įsiūčio Raima beveik ėmė

trypti kojomis. – Jis mane pribaiigs. Jis pribaiigs mano kantrybę, o tada aš jį pribaiigsiu.

– Seniai laikas, – niūriai pasakė Donis. – Jis tragiškai smirda.

– Jis dvokia ne tik dėl to, kad nesiprausęs ir apsimojęs. Jis dvokia iš vidaus, supranti? Jis dvokia todėl, kad yra tikras lietuviškas šūdelis. Įmetus jį į baseiną, jis plūduriuotų.

– Gal įmetam?

– Negalim. Jis viską užnuodytų. Tas Vizbara yra nuodingas kaip kokia kobra. Plaukiojanti kobra, o gal kobros ir medūzos hibridas. Troški smirdalynė. Jį galima liesti tik su pirštinėmis.

Jie iš tiesų buvo užsimovę gumines chirurgų pirštines. Anksčiau ar vėliau dar privalėjo atsinešti kokį nors elektros generatorių ir prijungti jam prie kiaušiuokų, bet kol kas apsiejo su keistos formos peiliais, ilga žerinčia yla ir grakščiomis chromuotomis replėmis. Tos replės buvo ne tik gildančiai gražios – jos buvo beveik tobulos. Rimą pakerėjo sterili ir žudanti tų įrankių ramybė. Jie buvo abejingi, bet visad pasiryžę atlikti savo pareigą – tarsi kokie išmuštruoti be lyčiai saugumiečiai.

– Tavyje reiktų išrašyti specialų ornamentą, bet aš jo dar nesugalvojau, – murmėjo Raima. – Tai turėtų būti tarsi koks laiškas dievams. Kruvinas kūniškas pranešimas.

Visi penki Rimo jutimai teigė, jog tai yra tikrovė, tačiau jo protas atsisakė tuo patikėti. Laibapirštė nervinga ranka įrėžė jo kairiame žaste kruviną pjūvį kone nuo peties ligi alkūnės. Jį mėsinėjo gyvą, jį tvilkė nepakeliamas skausmas, Rimui ūmai pasirodė, kad jo ranka pilna pūlingų išpuvusių dantų.

– Ištraukit juos, ištraukit tuos dantis – aš nebegaliu kentėti.

– Ar jis kliedi?

– Nežinau. Gal tiesiog apsirinka. Vizbara, tos replės – ne dantisų replės. Tai chirurgų replikės ir žnypliukės. Mes kitas vietas tau padraskysim – nors jeigu labai nori, galim paknebinėti ir dantis. Ar turi kokių nors religinių tikėjimų, susijusių su dantimis?

Absoliučiai be reikalo užsiminė apie dantis: tie pamišėliai galėjo išties imtis jo dar išlikusių dantų. Rimo burnoje, greta prabangių protezų, dar liko ir šis tas gyva. O visa, kas gyva, šiame pasaulyje tėra skirta tiekti skausmą. Visas žmogaus gyvenimas tėra ilgas ir kankinamas beprasmis skaudėjimas, žmogaus likimas tėra įsisąmo-

nintos kančios daina. Pirmiausia jie imsis jo dantų, o paskui gal vis dėlto kiaušiuokį. Koks skirtumas – gyvenimas sunaikino didžiumą jo dantų kur kas anksčiau, nei šitie rūšių karaliukai. Ir atnešė kur kas daugiau skausmo. Jie tiktai tęsė likimo pradėtą darbą. Apie juos netgi vertėjo parašyti knygą. Arba apie savo kairįjį žastą: jame žiojėjo ilgas prasiviejęs plyšys ir raudonavo mėsos, bet kraujo buvo stulbinamai nedaug. Veikiausiai jo kraujas nuo troškulio sudžiūvo ir virto juosvais milteliais. O gal tiesiog pjūvis nekliudė nė vienos didesnės kraujagyslės.

– Tu gal studijavai mediciną? – paklausė Raimos visai sukepusiomis lūpomis.

– Aš visko pastudijavau, Vizbara. Medicinos ir filosofijos. Verslo vadybos ir žurnalistikos teorijos. Londone ir Čikagoje. Aš visko po truputį žinau, kaip ir tu pats. Visko, bet po truputį. Šitaip bent jau nepasidaro nuobodu.

– Bet ar tu tikrai studijavai mediciną?

– Mažuli, aš net labai labai studijavau mediciną. Šitie įrankiai yra mano. Už juos mokėjau gerus pinigus. Aš ne tik tave pjaustinėjau, bet ir kokį šimtą pelių bei šunų. Aš padariau pjūvį taip, kad būtų kuo mažiau kraujo. Man nereikia, kad tu čia paliktas nukraujuotum ir nugaištum. Aš tik noriu tave perprasti, Vizbara. Būtina fiziškai įsiskverbti į žmogaus kūną, kad nors kiek perprastum jo žmogišką dvasią.

Mąsliai šnekėdamas, juodasis Raima meistravo prie jo kairiosios rankos tarsi prie dar vienos pelės, dar vieno laboratorinio šuns. Jo veide nebuvo jokios išraiškos nei prasmės, tik vaikiškas smalsumas ir visai nevaikiškas niršulys.

– Kai pjausčiau peles, man galiausiai pavyko jų kūnuose atrasti jų peliškumo paslaptį, supranti? Pjaustydamas šunis, po ilgo vargo pagaliau perpratau tikrąją šuniškumo esmę. O dabar preparuosiu tave, kol perprasiu tavo vidinį turinį. Aš trokštu tave suprasti, Vizbara. Noriu įminti tavąją mįslę: kodėl tu rašytojas, kodėl tavo akyse net dabar švyti... Nežinau, kas ten švyti, bet švyti – šit dėl ko man pikta ir pavydu. Aš noriu tave išpreparuoti ligi pat tavo dvasios esmių. Šitais blizgančiais įrankiais atskleidžiu tavo metafizinį turinį. Aš viską darau iš gailėsčio ir meilės artimam savo. Aš tave atgavinau. Tu vėl esi visavertis personažas. Ė, ė, netrūkčiok – šitaip aš tau netyčia nupjausiu tą ranką...

Skausmas jį ne tik pravirkdė, bet ir pražiodė. Pagaliau Rimas išties ėmė rėkti. Klykė kiek išgalėjo, jam išsprogo akys ir išvirto kaklo gyslos, jis tirtėjo visu kūnu, o paskutiniai drėgmės likučiai jo gyslose virto ašaromis ir gailiai ritosi perdžiūvusiais skruostais. Baisiausia buvo tai, kad jo riksmas liko absoliučiai begarsis. Jis klykė kiek įmanydamas, raudojo dėl taip kvailai besibaigiančio gyvenimo ir neparašomo romano, dėl sudarkyto pilvo ir išskrosto kairiojo žasto, dėl vargšės Gretos, kurią irgi galėjo pasivyti šitie niokotojai, dėl savo veido, kuris nuo rūšio dykumos troškulio jau ėmė keisti spalvą. Jis šaukė bei riaumojo kaip sužeistas tigras, tačiau jo riksmas visiškai nesutrikdė banalios rūšio tylos, nė nepermušė kankintojų dusulingo kvėpavimo – Rimo Vizbaros riksmo absoliučiai niekas negirdėjo, nes jis buvo begarsis.

Žinojo, jog dar turi vieną išeitį, kaip tik jos ir griebėsi – iš paskutiniųjų dvasios jėgų susikaupęs, skubiai sustabdė laiką, kad jam bent trumpam taip baisiai nebeskaudėtų. Sustingo vandens virpuliai baseino paviršiuje ir skaidrusis povandeninis gyvis jo gelmėje. Sustingo abudu kankintojai, suspaudę tarp pirštų blyksnčius peiliukus. Sudžiūvęs ilgaplaukis veidas mažyte barzdele ant smakro galiuko atrodė mažus kaip šachmatininko, o dažytasis blondinas išrodė it boksininkas, galutinai pasirengęs mirtinai kovai.

Jis iš tiesų pristabdė laiką, tačiau sykiu pristabdė ir save. Rimas neliko vienintelis judantis padaras visame niauriame pasaulyje, kaip kad buvo įpratęs – jis pats irgi sustojo. Transcendencijos pliūpsnyje išskriejęs už savo kūno ribų, pamatė tą daiktą ar negyvosios gamtos reiškinių, vadinamą Rimu Vizbara, prirakintą prie sienos ir visiškai nejudrų, kaip ir kiti sustingdytą sustojusio laiko. Tasai nugeibęs kankinys beveik nuogas stirksojo prirakintas prie sienos, sužalotu pilvu ir pajuodusiu veidu, stovėjo apmiręs tarsi juodai balta fotografija ar sustingęs kompiuterio ekrane vaizdas, kurio nebega-li išjudinti joks isteriškas visų klavišų bei mygtukų spaudymas. Rimas Vizbara pasijuto jau miręs, nors labai gerai suprato, kad mirtis jam būtų pernelyg jau lengva išeitis. Jis tiesiog prarado gebėjimą išlikti judrus, visam pasauliui beviltiškai sustojus. O šitai tereiškę, kad jam atėjo dvasinis ir kūrybinis galas. Tačiau jo kūnas dar buvo ganėtinai gyvas, dar galėjo kentėti skausmus ir netektis. Jo kūnas buvo dar visai kūniškas.

Jam buvo labai graudu, kad veikiausiai neliks jokio ryškaus jo kapo nei paminklo. Rimas tikrai pavydėjo, kad Džimas Morisonas ilsisi Paryžiaus kapinėse, greta daugybės rašytojų. Gražu būtų prigulti ten pat, tačiau niekas neleis jam mirti Paryžiuje, kaip kad jiedu su Nora buvo sutarę. Jo kūnas išnyks, o jo dvasios buvimas šiame pasaulyje taip ir paliks nepažymėtas jokių išskirtinių ženklų.

Rimas Vizbara visad buvo įsitikinęs, jog kūnas tėra banali fiziologinė dvasios talpykla. Bet labai gerai suprato, kad ta talpykla egzistuoja pagal savus dėsnius ir nepaklūsta nei jo valiai, nei jo protui. Su tuo niekingu kūnu privalu buvo taikstyti ir gražiai sugyventi. Jam susirgus, juo derėjo rūpintis, net ir sveiką jį reikėjo kruopščiai prižiūrėti. Tačiau net rūpestingiausiai puoselėjamas, kūnas vis vien likdavo niekingas išdavikas. Jis išduodavo ir Rimo dvasią, ir jo protą, vos tik rasdavo progą.

Rimo Vizbaros kūnas buvo nedėkingas tarsi moteris, tarsi kokia amžinoji žmona – jis vien ėmė ir ėmė, nieko mainais neduodamas. Deja, su tokia metafiziška žmona nebuvo įmanoma nė išsiskirti – su savo kūnu privalejai išgyventi visą savo gyvenimą.

Nora išsikėsnojusi gulėjo kvapnioje vonioje ir abejingai žvelgė, kaip iš jos į žalsvą vandenį sunkiasi kraujas. Ji prisileido pajudusią senųjų savo namų vonią pernelyg karšto vandens ir įsilipo į ją galutinai atsisveikinti su šituo apirusiu butu, apgriuvusiu namu ir visu nelemtai rūškanu miestu. Vanduo buvo katastrofiškai per karštas, jai apskritai nebuvo galima mirkti vonioje, tačiau atsisveikindama ji nusprendė pasirašyti krauju ant šito nykaus miesto lavono. Netgi norėjo pasidažyti pirštus į kruviną šakumą ir parašyti ant namo sienos ką nors įžeidžiamą. Juosvas tirštas skystis sunkėsi jai iš tarpukojo ir rangėsi keisčiausiais vinguriais, pamaži guldamas ant vonios dugno. Iš to sukrešusio kraujo ornamentų buvo galima burti kaip iš kavos tirščių.

Ji niekaip negalėjo, o veikiausiai ir nenorėjo atsikratyti dviejų žiūrovų. Tomas pasalūniškai atsinešė iš virtuvės kėdutę, visai patogiai įsitaisė greta ir atidžiai spoksojo į ją, tarpais be garso judindamas lūpas tarytum melstūsi. Kitados jai maudantis prie vonios mėgdavo sėdėti Rimas, tačiau dabar jo nei čia, nei kur kitur nebebuvo. Jo išvis nebeliko Noros pasaulyje. Užtat čia vėpsojo dar vienas žiūro-

vas, dėl kurio jai iš pradžių buvo labiausiai nejauku. Kudlotas beveik šuo irgi atsibastė į vonios kambarį ir atsitūpė prie Tomo kėdės. Jam buvo karšta, jis pogarsiai lekavo ir tarpais apsilaižydavo. Tas šiukšlinas kudlotas monstras akivaizdžiai norėjo kažką pasakyti, tačiau neturėjo tam teisės. Žodžio laisvė iš visų pasaulio šunų yra atimta. Už juos visada kalba kas nors kitas – kad ir tas be paliovos šnekantis seneliukas Tomas Vizbara.

– Nesijaudink, iš tavęs dabar išteka tik blogas kraujas, o pasilieka vien gerasis kraujas. Nieko nebijok ir būk tvirta. Dar neišeik, Nora. Palauk pasaulio pabaigos – ir išeisim visi sykiu. Nostradamas viską surašė tiksliai. Mums beliko laukti koks šimtas ar kiek daugiau dienų.

– Kada tiksliai viskas nutiks?

– Manoma, kad rugpjūčio vienuoliktą.

– Tai tik manoma – ar vis dėlto nutiks?

– Nutikti tai nutiks – dėl šito nėra jokių abejonių. Žinoma, kad šitam pasauliui ateis galas. Jam negali neateiti galas. Negi tuo nors kiek abejoji?

– Neabejoju.

– Klausimų kyla tik dėl datos. Nostradamą ketureilyje parašyta: *L'an mil neuf cens nonante neuf sept mois, du ciel viendra grand Roy*. Tasai „sept mois“ yra bent kiek abejotinas. O gal net ir visai smarkiai abejotinas. Vieni sako, jog tai septintas mėnuo, kiti – kad jau praėjus septyniems metų mėnesiams, supranti kaip čia yra... Čia yra rimtų keblumų. Tačiau pagrindinė interpretatorių mokykla mano, jog kalbama vis dėlto apie rugpjūčio vienuoliktąją.

– Ir apie Paryžių?

– Apie visą pasaulį, meile mano. Bet Paryžiui kliūtų labiausiai.

– Vadinas, geriausia iš anksto, jau liepą, apsigyventi Paryžiuje ir laukti. Daugių daugiausia – ligi rugpjūčio vienuoliktosios?

– Tikrai taip, saulužė manoji.

Jai pasirodė, jog tas sutapimas yra juokingas ir net kvailokas: ji taip veržėsi į Paryžių, o to miesto irgi laukė mirtis. Pasirodo, jiedu abu buvo mirtininkai – tik lemtingosios rugpjūčio vienuoliktos dar reikėjo sulaukti. Nora nesivylė, kad jai šitai pavyktų. Pastarąją savaitę laikėsi vien įvairiausių morfinų tablečių, jai jau ėmė pamažu kristi svoris. Iš jos be paliovos sunkėsi juodas supuvęs kraujas.

– Mudu abu mirštam, – aiškino senis, – aš lėtai, o tu greitai. O viso šio dvesiančio pasaulio merdėjimo tempas – maždaug per vidurį tarp mudviejų. Bet visi trys jau esame finišo tiesiojoje.

– Prilaikyk tą šunį – jis tuoj įlips į vonią.

– Aš jį išvis užmuščiau, jei neįtarčiau, jog tai Rimo pasiuntinys. Jame slypi kampelis Rimuko dvasios.

– Tikiuosi, bent jau ne pats Rimas?

– Ne, ne, jis visiškai kitaip kvepia. Rimas visad kvepėjo kosmine prapultimi, o šitas šuo tekvepia lėtu merdėjimu – kaip ir mudu.

Tas senis buvo pernelyg atviras, jis nebandė apsimesti, kad pasaulis nors kiek prasmingesnis ar vertingesnis, nei iš tiesų yra. Tą senį vertėjo nužudyti ar kaip tik fantastiškai pamylėti – Nora vis dar niekaip negalėjo išsirinkti. Bet jai dar magėjo šitame gyvenime padaryti ką nors baisaus. Sukrovus blauzdas ant vonios kraštų, šlykščiai išsižergus kėpsoti karštame vandenyje ir demonstruoti gašliam seniui savo kraujuojančią vaginą atrodė ganėtina bjauri ir net pasibaisėtina, tačiau to vis dėlto buvo smarkiai per mažą.

– Ką norėtum pražudyti, nugalabyti ar sunaikinti, prieš pats numirdamas? Neturi tokių planų?

– Mažute mano, aš labai daug ką pražudžiau, dar anaip tol nemerdėdamas. Menamo žudymo aistra man nebekelia didelio smagumo.

– Ir netgi nieko nenorėtum išsprogdinti?

– Kitados mudu su Rimuku aršiai sprogdinom ištisus pasaulius... Dabar galėčiau išsprogdinti nebent kieno nors automobilį. Tai juk niekinga, Nora mano brangiausioji... Aš turiu galybes kitokių sumanymų. Ar matei, kaip norėjau išplėšti pizutę tai mergiotei, Rimuko pagrobėjai? Aš norėčiau išimti tavo nesveiką supuvusią pizutę ir įstatyti vietoj jos jaunutę, stulbinamai stamantrią ir sveikutėlę. O dar norėčiau nusiimti šitą tariamai manąją seną odą ir užsimauti kitokią – stangrią ir glotnią, tokia man kur kas labiau tiktų. Aš juk nesu toks nukvėšęs susiraukšlėjęs senelis, koks tau atrodau. Aš visiškai kitoks... Aš nė nebepažįstu savęs veidrodyje, Nora. Pasiziūriu ir vis galvoju: kas užmovė man šitą klaikų veidą? Čia juk ne aš, visiškai ne aš.

Jo balsas tapo stulbinamai panašus į Rimo balsą. Užsimerkusi ji galėjo apsigauti – ypač jeigu nors pačią mažumėlę šito norėjo. Tas balsas ją svaigino ir užbūrė, beveik hipnotizavo. Ji jau beveik pano-

ro, kad senis virstų visai dar jaunu Rimu, kad ji galėtų su juo pasiautėti per paskutines jai likusias savaites. Apie jos kojas jau glausėsi Tomo arba Rimo ranka, Nora tingėjo ją nustumti šalin ar kitaip pavaryti, ji tingėjo net ir atsimerkti, o kai atsimerkė – net šoktelėjo iš pasibjaurėjimo.

Nežinia kaip įsiropšęs į vonią purvinas šuo stengėsi letena sugraibyti jau sukrešusio jos kraujo povandeninius dumblius. Ji juk gyveno mirties vandenyne, kur visi augalai ir gyviai radosi iš jos kraujo. Nuo sušlapusio šuns pakvipo kaip nuo atmatų duobės, ją net ėmė pykinti. Nora skubiai išsiropštė iš vonios ir vos neapvertė kėdės su priaugusiu prie jos Tomu Vizbara.

– Šunys ir politikai, – suvebleno senis. – Šunys ir politikai. Dėl jų ir pražus šitas pasaulis.

Tai buvo paskutinieji žodžiai, Tomas krūptelėjo ir sustingo. Nuo atvipusios apatinės lūpos žemyn nutįso lipnių seilių siūlas. Jis ūmai išsijungė tarsi koks perdegęs aparatas. Šuo vonioje bandė išmeškierioti nuo dugno jos kraujo dumblius ir purtydamas šlapias galvos kudlas čiaudėjo. Norą ūmai persmelkė tokia gildanti neviltis, kad net apsvaigo galva. Tas nebylus vaizdas buvo toks skausmingas ir beprasmis, kad ji panoro užstaugti. Ūmai nusprendė tuoj pat išgerti visas rymančias rankinėje sekonalio tabletes. Sutiko pasitraukti čia pat, nes jai jau visko buvo gana.

Rimą grąžino į šviesos pasaulį nesuprantamas sujudimas viršum jo galvos. Rodės, name atgijo visi vaiduokliai arba vėl rinkosi pagrindinio reivo personažai. Sunkūs žingsniai dundėjo iš kampo į kampą, duslūs balsai klausinėjo ir patys sau atsakinėjo. Net baseino vanduo iš susijaudinimo ėmė raibuliuoti. Net patsai oras rūsyje pradėjo siausti sūkuriais. Tik tuomet sudundėjo sugirgždėjo mediniai rūsio laiptai ir Rimas užtinusiomis akimis, paskutinėmis perdžiūvusių vyzdžių pastangomis išvydo neregėtą lankytoją. Galbūt tai buvo Raimos draugijos užsisakytas budelis, o gal maldininkas, atėjęs pasimelsti prie Rimo Vizbaros ar sumanęs gauti jo palaiminimą.

Tai nebuvo tiesiog dar vienas spalvingo požeminio cirko personažas. Tai nebuvo ir piktaakis perdžiūvęs seneliukas, irzliai tikrinantis viso pasaulio kankinimų rūsius. Tai buvo svarus gyvenimo šeimininkas, visad gerai žinąs, ką ir kodėl daro. Tokius žmones Ri-

mas Vizbara atskirdavo iš tolių toliausiai. Jie judėdavo tingia treniruotų atletų eigastim, o kvepėdavo geležimi bei elektros išlydžių ozonu. Jie visuomet žinojo, ką ir kodėl daro, todėl buvo mirtini Rimo Vizbaros priešai. Tačiau šis atėjūnas galėjo atlikti dieviškai gerą darbą: veikiausiai galėjo pasmaugti Rimą miegantį. O gal ir nemiegantį: dabar jis būtų sutikęs mirti net nemiegodamas – kad tik nebereiktų ilgiau kęsti skausmo ir beprasmiškai kovoti už pasaulį, kuris buvo nevertas jokios kovos.

– Taip, Raimondai, klausau tavo paaiškinimų.

– Čia toksai...

– Aš matau, kas čia toksai.

– Tu jį pažįsti?

– Kas jo nepažįsta, – gūžtelėjo pečiais tas buvęs atletas, o dabar pasaulio valdovas. – Tai nieko, kad aš jį atpažįstu. Tragedija ta, kad ir jis gali mane atpažinti. Tu apie tokį dalyką nepagalvojai? Išmušinėji skolą ar kaip?

– Matai, tėtė, jis išlošė Poškos kazino pusę milijono. Aš maniau, kad galėtų su mumis pasidalinti... Tam tikra prasme jis pats norėjo pasidalinti, bet paskui...

– Jis, aišku, nepasakė, kur tie pinigai. Ir ką manai daryti?

– Jis dar pasakys. Tas Vizbara...

– Tas Vizbara yra pakankamai žinomas žmogus. Tu prisidirbai, Raimondai. Aš dar lekiu į Roterdamą, bet paskui grįžtu – ir kad mano namuose būtų tvarka. Nenoriu girdėti nei matyti jokių nesąmonių. Noriu tvarkos. Tvarkos ir ramybės – bent jau savo namuose.

Legendinis Rimos tėvas priėjo visiškai arti, Rimas skubiai prisimerkė, kad atrodytų esąs be sąmonės, kad šeimininkas ginkdie nepamanytų esąs atpažintas. Galėjo būti visiškai ramus – Rimas jo nepažino. Tai neabejotinai buvo didžiai reikšmingas ir žinomas žmogus, tačiau Rimas jo neatpažino. Priešais jį stovėjo apykresnis kokių šešiasdešimties vyriškis kiek palysusiu veidu. Sveiko gyvenimo būdo šalininkas, prieš tai dvidešimt metų ėdęs lašinius ir rūkęs kaip garvežys. Jis buvo kiek panašus į jauną nekantrų bokserį nudribusiais skruostais. Jo žvilgsnis buvo dalykiškas, o šnervės posmarkiai raukėsi nuo Rimo dvoko.

– Tu jį nuprausk, nes jis užnuodys visą namą. Ir pagirdyk. Gal net pamaitink. Suleisk kokios gliukožės, – šeimininko tonas buvo

konkretus ir įsakmus. – Pabandyk paimti jį geruoju, sūneli. Bota-gas ne visad duoda rezultatų. Šiuo atveju, matyt, jau ir nebeduos.

– Kiekvieną galima palaužti, – suburbėjo Raima. – Mano ekspe-rimentai...

– Eksperimentus darysi, kai turėsi savus namus ir savą valią. Tu-ri tris dienas – kad man grįžus, jo čia nebūtų.

– Tai man ką – jį pasmaugt? Net negavus tų pusės milijono?

– Nors ir pats pasismauk, – pavargusiu balsu pratarė atletiškas vyras. – Kaip tu man įgrisai...

– Tu man irgi, – niūriai suburbėjo Raima.

– Džiugu girdėt, sūneli. Bet jeigu grįžęs nerasiu tvarkos – iškraus-tysiu į kokią butuką ir liepsiu apsaugai tavęs čia išvis nebeįleisti. Ta-da vienas kitam nebenusibosim. O netyčia susitikę, džiugiai glė-bėsčiuosimės. Ponial?

– Ponial, ponial.

Rimas taip ir neatpažino, kas toks yra tasai savim pasitikintis dė-dė. Jis jau nebepažino savojo miesto, nebepažino nei šitos šalies didžiūnų, nei finansų ar dar kokių magnatų. Jau senokai buvo per-sikraustęs į kitokį pasaulį, kur jokie veikėjai, jokios žmonių bendri-jos nebėra svarbios. Jam parūpo vienintelis dalykas – kokiai vidi-nių bei išorinių gyventojų kategorijai, kuriam demonų ratui galėjo priklausyti šitas senyvas, bet visai stamantrus vyras abejingomis kaip stovintis vanduo akimis. Joku būdu netaikė į metafizinių Ri-mo vaikų draugiją, bet nepritapo ir prie piktaakių seneliukų, vog-čia žlugdančių pasaulio darną. Taipogi nebuvo ir kerštingas Rimo Vizbaros personažas, nusprendęs atsiteisti savo kūrėjui už visas ne-laimes bei kančias. Šitas dėdė visiškai iškrito iš vizbariškosios pa-saulio sampratos.

Jam savotiškai atlėgo širdis, įsitikinus, jog pasaulį tvarko anaip-tol ne narkotikais permirkę nepagimdyti jo vaikai. Pasaulį vogčia tvarkė piktaakiai seneliukai – tokie kaip Tomas Vizbara. O valdė kresni, storasprandžiai buvę sportininkai: tokie kaip juodojo Rai-mos tėvas – kad ir kaip jis vadintųsi, kad ir kuo užsiimtų.

– Ei, sustok! – ūmai subliuvo Rimas. – Pasiaiškink man, kas toks esi. Aš neturiu tau pavadinimo ir nežinau, kuriai neskraidančių dru-gių klasei tave priskirti.

Rimas daugybę kartų nukentėjo dėl nevaldomo savo liežuvio. Dėl jo kentėjo nuo motinos, komunistų, tautinių patriotų, savo žmonos Noros ir plunksnos brolių, lietuviška kultūra dvokiančių rašytojų. Dar prieš prasižiodamas žinodavo, jog žiauriai nukentės, tačiau susitramdyti neturėjo nė menkiausių galimybių. Jo liežuvis buvo tikrai nevaldomas. Tas liežuvis priklausė pavojingam vidiniam gyventojui, kurio impulsai bei reakcija buvo kur kas greitesni, negu paties Rimo Vizbaros. To vidinio gyventojų liežuvis pralenkdavo laiką, jis judėdavo šviesos greičiu.

Neretai Rimas net pamanydavo, kad jo liežuvis vienas pats yra atskiras vidinis gyventojas. Kartais norėdavo parašyti ilgą slogų apsakymą apie atskirą savojo liežuvio gyvenimą – juk Gogolis lyg niekur nieko parašė apie nosį, važinėjančią kariatomis ir gyvenančią Nevos prospekte. Įsikūnijęs Rimo liežuvis puikiausiai galėjo gyventi Gedimino prospekte ir važinėti „Volvo“. Tačiau jo liežuvis visai nenorėjo virsti ilgo apsakymo personažu. Jis vėl iššoko iš nebūties pačiu netinkamiausiu momentu ir veikiausiai pasmerkė Rimą myriop.

Rimas Vizbara visą gyvenimą kankinosi dėl to, kad jam niekad nebus lemta tvarkyti žmonės nei patį pasaulį. Jis tegalėjo planuoti ir svajoti, tačiau niekad neturėjo teisės veikti. Jis tegalėjo belstis į žmonių širdis bei smegenis, tačiau negalėjo jiems nieko įsakyti. Jo dalia buvo *vita contemplativa*, o ne *vita activa*. Rimas buvo dvasia, bet anaipatol ne kūnas.

Jį apimdavo juodas siutas, susidūrus su tais, kurie tvarkė žmonių gyvenimus. Tiesiog imdavo drebėti, sutikęs kokį veiklos žmogų ar neduokdie politiką. Rimui Vizbarai buvo baisu, kad pasaulį tvarko kaip tik tokie žmonės. O dar baisiau jautėsi dėl to, kad čia nieko negalėjo pakeisti. Jis net negalėjo stoti į tų tvarkytojų vietą, nes absoliučiai nenorėjo ir nemokėjo tvarkyti kitų žmonių likimų. Rimas Vizbara išvien kūrė kitokius pasaulius, tačiau nieko negalėjo pakeisti vieninteliame ištis egzistuojančiame.

Raima buvo pajuodęs tarsi dvi dienas tupėtų be heroino. Šnekėjo visiškai nedaug, tačiau visi suvokė esmę. Išskyrus Odisėją, kuris ir vėl buvo taip nusitarčalines, kad vos tepagaudavo šnervėmis oro. Gal todėl žiopčiojo kaip žuvis, vartydamas išsprogusias žuviškas akis.

– Faina. *Cool*, – mėšlinai lemeno aptingusiu liežuvio. – Mes ką nors mėsinėsime ligi kaulų? Ligi kaulų smegenų, tobiš čiulpų? Mes ką nors nutrimpirsralinsim?

– Jeigu tik turėsi noro, – bjauriai išsišiepė Raima ir dar triskart bjauriau išvėmė: – Bet ir kiti bus kartu su mudviem. Mes visi būsim kartu. Mes juk tiesiog gyva lietuviška vienybė, argi ne?

– Šitas reikalas dvokia, – aikštingai pasakė Bobas, tas sijonuotas nykštukas.

– Čia ne reikalas dvokia, čia tas Vizbara iš apačios smirda, – suurbėjo Donatas.

– Viskas dvokia, – niūriai paskelbė Raima. – Visas šitas pasaulis dvokia, mažuliai mano.

– Bet kodėl mums visiems reikėtų išsivoliot šūduose?

– Todėl, kad aš taip sakau. Tas padaras apačioje turi išnykti. O tuo pasirūpinti privalot jūs. Visi vienu metu, kad nebūtų vienintelio kaltojo. Jūs turit susirišti ta neregima auksine, bet kruvina grandine. Visi vienu metu. Visi vienu kartu. Kaip visuma – suprantat?

Jis suokė saldžiai ir kartu baisiai. Žodžiai Gretai nebeatrodė nors kiek svarbūs. Žodžių karalius tūnojo apačioje, prikaltas prie sienos ir bežadis. O Raimos namų tusovkė ne kažį ką tegalėjo sudėlioti į žodžius, vertėjo nebent atsidėjęs klausytis jų ritmo ir tono. Tų negerų žodžių ritmas baimingai krūpčiojo, o tonas vis labiau isteriškai spiegė. Ypač šakojosi Selė, visai pakvairšusi nuo kokaino. Atrodė kaip ragana, tuoj pulsianti kokią bejėgę našlaitėlę. Kad ir našlaitėlę Gretą, kuri galėjo netrukus suvisam prarasti tėvelį Vizbarą. Jie kaip velniai nudundėjo žemyn, o ji dar bandė kažką pasakyti, kažką pakeisti tame bežodžiame vaidinime.

– Atšok, – piktai atkirto Raima. – Gali daryt ką nori – tu nusipelnei. Bet visa šita banda manęs klausys. Jie, žinoma, bepročiai, bet vis vien puikiai suvokia, kas juos maitina. Kur jie gauna rūgštelės ar miltukų. Kur jie randa užuoglaudą ir visumos pajautimą. Jie visi yra mano, jie negali man priešintis. Negali ir nenori. Net ir nenori – tas yra svarbiausia.

Greta smarkiai susijaudino, nė pati nežinojo kodėl. Tas reikalas tikrai nebeatrodė *cool*. Bet nieko čia nepadarysi. Pasaulis yra painus, o kartais negražus ir pavojingas. Ji atsargiai apkabino Violetą, norėdama vėl pajusti raminantį jos kūno virpulį. Violeta išdidžiai

laikė savo tobulą juodaplaukę galvą ant laibo marmurinio kaklo. Ši dieviška statula tikrai ramino, nuo jos vaizdo galėjai sutirpti – kol ji nepraverdavo burnos. Jos balsas buvo šaižus, gergždžiantis, o dar su lengvu žemaitišku akcentu. Verčiau jau ji nekalbėtų – juo labiau, kad ir pasakyti neturėjo ko. Absoliučiai viską pasakydavo jos kūno bangos, kurias ir dabar juto pirštų galiukais.

– Žemyn, žemyn! – klykė Selė, mosikuodama milžinišku nugertu buteliu.

Jų kelias tikrai vedė žemyn, į požemius ir pragaro smalą. Greta suprato, kad yra kaip tik taip, tačiau nemokėjo to jiems išaiškinti. Gal būtų galėjusi kaip nors šitaip sušokti ar kitaip suvaidinti, bet į jos pusę tie kvaišeliai nė nepažvelgė. Niekas pasaulyje jos neklausė, niekas į ją nekreipė dėmesio – nebent Violeta. Ji atgręžė veidą į Gretą, plačiai nusišypsojo ir švelniai pabučiavo drėgnomis praver-tomis lūpomis. Jos kūno bangos dabar persiliejo ir į Gretos lūpas, tad Greta bemat pamiršo visus savo priekaištus. Visus nelemtus rūsius ir visus beprasmius žodžius. Tėvelį Rimą ir raganą Selę. Tuo tarpu jai buvo tiesiog gera. Ji troško visiems paklusti ir visų klausyti. Visų visų: ir Raimos, ir Violetos, ir visų idiotų režisierių, o gal net savo nusmurgusios mamelės.

Rimo jau nestebino, kad niršiausiai jį puolė šimtakasė Celestina. Jie sugriuvo pas jį visa banda, tačiau Rimas nelauktai vėl patyrė, kad yra dievas. Jis netgi galėjo rinktis: pavyzdžiui, sustabdyti laiką, dar jiems neprisiartinus, dar neištiesus link jo savo kruvinų nagų. Bet pasirodė, jog gali tiesiog išjungti skausmą. Jie truputį persistengė ir šitaip perlenkė Rimo kūno lazda. Per smarkiai jį subjaurojo, jis virto tiesiog skudurine lėle, nebejuntančia tikro aštraus skausmo. Arba gal dievu, bet kokį kūnišką skausmą niekinančiu. Juodasis Raima buvo kur kas įmantresnis, jis kirsdavo tiesiai į nervų viršūnėles. Šita kelių žmonių banda vien spardė, badė ir riaumojo, tačiau visa tai buvo bergždžia. Rimas Vizbara nebenorėjo jausti skausmo ir jo nebejuto.

Jį kamavo tik Celestinos veidas pražiota kreiva burna ir raganos iltimis. Jam vis buvo baisu, kad ji nukąs jam nosį ar ausį. Protu suvokė, kad jo veidas jau panašus į kruviną juodulį, bet kažkodėl labai bijojo likti benosis ar beausis. O dar labai bijojo padėrusio Selės veido ir narkotiškų akių, nes visa tai jam priminė jo numirėlę motiną.

Motina jį mušdavo metodiškai, be jokio įniršio ir kaip tik todėl ne-gailestingai. Aklas įniršis gali žaibiškai atslūgti, o motinos koncep-tualusis fizinis auklėjimas buvo neįveikiamas ir nekintamas tarsi pati lemtis. Motinos veidas jį mušant pakisdavo, iš įprasto susirū-pinusio ir švelnaus tapdavo narkotiškas su padėrusiom akim – ly-giai toks kaip Selės. Galbūt Celestina ir buvo jo slaptoji motina, gal-būt ji mušė Rimą vien iš meilės.

– Ar tu mane myli? – paklausė jis, tačiau turbūt be garso, nes į jo klausimą niekas nereagavo.

Jie mušė jį abejingai – tikrai visiškai taip, kaip mušdavo motina. Ji mušdavo mažulį Rimuką tvirtai sučiaupusi asketiškas lūpas. Lup-davo per užpakalį, per šonus, per sprandą, mušdavo per inkstus, kepenis ir per kraujuojančią iš nevilties ir paniekinimo širdį. Lupo už kiekvieną neatliktą pareigą, kiekvieną neišpildytą pavedimą, kiekvieną kiaulystę ar tiesiog kvailystę. Rimas daugkart buvo pa-noręs ją užmušti. O ji pati bausdavo sūnų taip nuosekliai ir su to-kiu įkvėpimu, kad ta menama motinžudystė virto nesibaigiančiu ir veik nenutrūkstamu vaizduotės filmu.

Jei ne jėzuitiškos motinos egzekucijos, Rimas Vizbara niekada nebūtų tapęs rašytoju. Vien motinai galėjo padėkoti už tą pragariš-kai nelemtą profesiją. Ne tik todėl, kad per motiną išmoko savo vaizduotės filmus išgyventi ryškiau už pačią tikrovę. Visų svarbiau-sia – todėl, kad vengdamas egzekucijų pažeminimo išmoko viską atlikti be galo kruopščiai ir pedantiškai, išmoko asilišku darbu įveikti neįmanomą rašomo teksto pasipriešinimą. Išmoko šventai vykdyti įsipareigojimus – net ir tuos, kuriuos duodavo tiktai pats sau. Jis tapo įsipareigojimo sau ir dievams vergu, o kadangi pats buvo tru-ptų dievas – daugiausia įsipareigodavo pats sau.

Tačiau nužudyti savo motiną jis norėjo vis dėlto per dažnai, per smarkiai, pernelyg liguistai. Lygiai taip dabar norėjo užmušti Ce-lestiną – ne vien už tai, kad daužė jį per galvą milžinišku pusiau nugertu buteliu. Galbūt labiau už tai, kad buvo beviltiškai panaši į jo motiną. Motiną, kuri išmokė jį ne tik neįmanomo kruopštumo, bet ir gebėjimo panorus neįusti fizinio skausmo. Rimas išsiugdė tą stebuklingą gebėjimą vien iš užsispyrimo. Kada jį žiauriai ir žemi-nančiai mušdavo, iš pradžių jis stengdavosi tik nešaukti ir neverkti. Tai buvo savigarbos reikalas – riksmas ir ašaros būtų rodę, kad

prisipažįsta nugalėtas. Vien stojiškai tylėdamas galėjo jaustis visavertis. Paskui dar ir pagalvojo: kodėl turi stojiškai kentėti skausmą – ar ne išmintingiau būtų jį tiesiog išjungti?

Šito išmokti jam patarė tėvas. Tėvas visuomet neklysdamas patardavo jam imtis keisčiausių dalykų, kurių jis pats niekada nebūtų drįsęs sugalvoti. Tiesiog nebūtų nė įtaręs, jog tai įmanoma. Jo tėvas Tomas buvo tikras stebukladarys. Jis mokėjo prakalbinti akmenis ir kvėpuoti sieros rūgštimi. Jis išmokė Rimą gausybės svarbiausių jo gyvenimo dalykų, tačiau net jis nepatarė, ką daryti dabar: spardomam ir daužomam, apniktam tos baisios raganos Celestinos. Jau praradusiam mažiausiai pusę proto ir pusę kūno. Veikiausiai tegalinčiam parašyti tik pusę knygos – jei apskritai ką nors begalinčiam.

Veikiausiai jis jau tapo panašus į savo motiną – tokią, kokia gulėjo karste. Pageltusi ir sudžiūvusi, kaip visada tvirtai sučiauptom asketiškom lūpom. Rodėsi, tuoj pakils ir pradės jį piktai mušti, nes jis ir vėl nedorai tinginiavo, nerašė romano po penkiolika valandų per parą. Dabar jo motina virto Sele ar iškart visais tais padarais, kurie beprasmiškai ir nenoriai jį tvatino. Jų buvo gal penki ar šeši. Nė vienas nenorėjo negyvai jo uždaužyti, kiekvienas stengėsi perleisti tą garbę kitam. Tai buvo penkių ar šešių žmonių minia, kuri stengėsi nugalabyti jį kartu, kad nė vienas neliktų asmeniškai kaltas. Tai buvo krūvelė bailių, kurie ne tik nedrįso stoti su juo į atvirą kovą, bet netgi bijojo jį nužudyti. Odisėjas apskritai nebesusivokė tikrovėje, jis vien stumdė kitus ir visą laiką beprotiškai krizeno. Bet ir kiti egzекutoriai judėjo vis lėčiau ir lėčiau, tiesiog nuvargo jį talžydami. Galiausiai susėdo ant baseino pakraščio, gurkšnodami vyną tiesiai iš butelių, paeiliui patraukdami hašišo ar marihuanos suktinę. Jie patys nežinojo, kodėl jį spardė ir daužė per galvą tais buteliais. Baisiausia, kad jie ir nesirengė ką nors sužinoti ar susivokti. Jiems tai buvo visiškai neįdomu.

– Vizbara, Vizbara, – su tikru gailesčiu pasakė jam Raima. – Ir ko tu prisidirbai... Niekas nenorėjo tavęs galabyti. Ligi šiol nenori. Tu mane privertei. Tu jau numirėlis, tiesiog šito dar nežinai.

– Aš neturiu jokių pinigų ir niekad neturėjau, – šiaip ne taip iššvokštė Rimas sutinusiomis lūpomis. – Išlošęs neėmiau jokių gryną, palikau viską Poškos seife ligi kitos dienos. Aš neturiu tų pinigų.

– Kokių pinigų? – nuoširdžiai nustebo Raima. – Apie ką čia šneki? Negi manai, kad kybai čia dėl pinigų? Negi manai, kad pasaulyje viskas taip paprasta? Aš pats galiu tau duoti pinigų. Bet neduosiu. Galėčiau tau duoti laisvę. Bet tikriausiai irgi neduosiu. Galėčiau tau gražinti jauniklę meilužę, bet negražinsiu. Galėčiau gražinti tau žmoną ir tėvą, bet veikiausiai irgi negražinsiu. Matai, koks sudėtingas yra šis pasaulis. O tu sakai – pinigai... Ne viskas perka ma ir parduodama, Vizbara.

– Bet tu juk nedrįsi manęs užmušti? – galbūt pasakė, o gal tik pagalvojo Rimas.

– Kodėl nedrįsiu? Galbūt nenorėsiu – čia jau kita kalba. Bet kad nedrįščiau... Juk tu esi niekas, Vizbara. Niekas tavęs nepasiges. Tu juk ne koks politikas. Ir ne krepšininkas. Net ne sukništa televizijos žvaigždė. Tu esi niekas – tik mažas bereikšmis šūdžiukas.

Rimas nebuvo įsitikinęs, jog išties yra šūdžiukas, tačiau jautėsi kaip tik taip. Jis buvo mažas, rudai juodas ir pasiutiškai dvokė. Bet vis vien dar jautė troškulį – sprendžiant iš to troškulio, privalėjo tebebūti gyvas. Jis ne tik juto troškulį, jis dar ir girdėjo: Raima skaniai siurbčiojo iš taurės kažį kokį pasakų gėrimą.

– Ei, atsiliepk. Ar tu dar gyvas? Net gert nebeprašai. Ė, Vizbara – ar nori atsigerti?

Rimą apėmė neapsakomas siaubas: nors visa esybė klykė noriu noriu noriu – jis nepajėgė ištarti nė žodžio. Bandė prisiminti, kaip tai daroma, kaip iš to sudaužyto kūno būtų galima išgauti lemtingą prašymo žodį. Tačiau jokie žodžiai iš jo gerklės nebeišlindo. Tai buvo visai logiška: juk bereikšmiai šūdžiukai nekalba. Tai buvo tikrai prasminga pabaiga: juodasis Raima tiesiog darniai pritapo prie pasaulio, kuris jau seniausios nebeįsivaizdavo girdėti nė vieno Rimo žodžio.

– Žinoma, nelabai aišku, kuo tu galėtum gerti, – kone susirūpinęs kalbėjo Raima. – Beveik neberandu burnos, kurią būtų galima pražiodyti. Tačiau mes įkišim štai čia šiaudelį... O pasiurbti tu bent jau galėsi?

Rimas nuoširdžiai bandė prisiminti, kaip tas leisgyvis kūnas ką nors siurbdavo. Taip ir nepajėgė nieko sugaudyti, tačiau viską prisiminė pats kūnas. Rimas tesuprato tiek, kad į jį skverbiasi, jį visą ligi pat kraštų stebuklingai užpildo vanduo. Tikras stebuklingas gyvybės vanduo. Jis trenkė į galvą kaip geriausias salyklinis viskis. Akimirksniu užpildė visas jo kūno ląsteles. Pamažu įsisverbė į smegenų gelmes: atidrėkęs Rimas Vizbara vėl galėjo mąstyti. Vanduo suvilgė ir perdžiūvusius regos nervus: Rimas jau galėjo matyti. Taisai gyvybės vanduo perėmė apskritai visą jo sielą: ši nemarūnė vėl sklandė viršum žemės ir teikė prasmę visa kam šiame pasaulyje.

– Tu pats esi šūdžiukas. *Fuck you.*

– Tu vis dėlto gyvas. Dabar jau girdžiu. Sveiki parvykę iš anapus, ponas Vizbara. Kas naujo? Gal paplepėkime? Pirmiausia pasakyk man – kodėl tu taip nuvytai? Kai tave čia parsivežiau – skubėjau tave išlukštenti per dieną, daugiausia dvi... Aš bijojau, Vizbara. Visiškai rimtai bijojau... Aš maniau – pusė pasaulio ims tavęs ieškoti. Maniau, tavo pėdomis atleks pėdsekiai šunys. Maniau, prasisvers pragaro žiotys. O čia... Vizbara, tavęs apskritai niekas nieškojo. Išskyrus tavo tėvą su žmona, kurie tavęs irgi nieškojo... Niekas tavęs nepasigedo. Manęs pasigestų labiau. Šimtas kislotnikų pasigestų vietos ramiai pakaifuoti. Šitam pasauly aš už tave reikalingesnis, Vizbara. Kaip čia taip yra?

Lėtai šnekėdamas, Raima per šiaudelį sugirdė jam visą puslitrinį butelį mineralinio be burbuliukų. Vanduo ne tik atrišo Rimui liežuvį. Vanduo gimdė mintis ir nemarias idėjas jo galvoje. Vanduo sukėlė jo širdyje beviltišką naivų nuoširdumą. Rimas nesirengė to Raimos graudenti nei mokyti, nemanė prieš jį apsimetinėti – jis ir pats užduodavo sau panašių klausimų.

Gera prisiminė tą laiką, kai tokių klausimų užduoti nereikėjo. Tai buvo taip neseniai – gal prieš dešimtį metų. Tai buvo taip beviltiškai seniai – net prieš dešimtmetį. Jis be tikslo kiūtino prospektu, užsigalvojęs vos neatsitrenkę į didžiausią žmonių eilę per visą šalią. Eilė jo nenustebino – tais laikais dar pasitaikydavo eilių. Jos pamaži nyko, gūdžiai ūkaudamos grimzdo socializmo praeityje, bet vis dar atkakliai kabinosi šio pasaulio: eilių vis dar galėjai išvysti. Tačiau ši buvo tiesiog stulbinanti – joje kuitėsi gal pora šimtų žmo-

nių. Ta eilė rangėsi keliasdešimt metrų per visą platų šaligatvį tarsi pabaisinga daugiagalvė kalbanti gyvatė. Nuo tos eilės darėsi baugu.

Bet labiausiai stulbino tai, kad žmonės eilėje nesibarė, nesiriejo ir nesiaiškino, kuris stovi pirmas. Tai buvo tyli, pamėkliškai kultūringa eilė. Nuo jos atsklido nenumaldomas lietuviškas kultūrinis kvapas: visi tie žmonės buvo sušutę ir dvokė prakaitu.

– Ko stovim? – niūriai pasiteiravo Rimas.

– „Šmėklų vestuvių“, – darniai atsakė paskutinės trys moterėlės iš eilės.

– Kokių dar vestuvių?

– Knygos. Knyga vadinasi „Šmėklų vestuvės“.

– Yra tokia knyga? – didžiai nustebo Rimas.

– O jūs ką – nežinot „Šmėklų vestuvių“? Tai Rimo Vizbaros knyga.

– Kokio dar Rimo Vizbaros?

Moterėlės iš stulbinamai išauklėtos kultūrinės eilės nė neatsakė. Jos paniekinamai nuo jo nusigręžė. Geras tonas neleido pasiūsti jo velniop, tačiau jos tikrai negalėjo gaišti laiko kažkokiam tipui, nežinančiam, kas yra Rimas Vizbara ir jo „Šmėklų vestuvės“. Net jeigu tas tipas visai atsitiktinai vadinosi kaip tik Rimas Vizbara.

Tai buvo pasakiški laikai. Jo knygas pirkto kaip alų ar vaisvandenių karštą vasaros dieną. O jis pats dar nebuvo žurnalų bei televizijos ištiražuotas: galėjo vaikščioti gatvėmis, nė kiek nesijaudindamas, jog jį kas atpažins ir apkalbės. Galėjo ramiausiai prisigerti bet kuriame bare, išlikdamas inkognito. Bet kartu galėjo jaustis tarsi angelas iš dangaus, nužengęs į šį dievų pamirštą miestą, kaip tikrų tikriausias šamanas. Jo tekstais kliedėjo visas miestas, kas antras žmogus citavo jo parašytus žodžius. Visa tai beveik nebetilpo tikrovėje – buvo pernelyg jau pasakiška.

– Gerai žinau, kodėl nebesu reikalingas, – nuoširdžiai pasakė. – Žmonės niekad nepripažįsta pranašų, kol jų nenukryžiuoja. O nukryžiaavę skubiai paverčia dievais, kad turėtų progą paatgailauti. Žmonės labai mėgsta viešai atgailauti. Ir mėgsta, kad jiems kas nors aukotųsi. Tarkim, rašytojas Rimas Vizbara.

– Bet juk tai kvaila, tėvai. Nebent tu mazochistas ir skausmingai aukotis tau yra smagu. Ar tu mazochistas?

– Manau, kad ne.

– Tai ko aukojaisi?

– Aš nesiaukojau. Aš tiesiog rašiau... Supranti, kaip čia yra... Tų lietuvių niekam pasauly nereikia. O blogiausia, kad lietuviams lietuvių jau irgi nebereikia... Manęs labai ilgai reikėjo ir žmonėms, ir dievams, bet paskui tie dievai...

– Atšok, Vizbara. Kokie dievai?.. Negi negalėjai rimtai ir solidžiai parsiduoti? Tu juk visai neatrodai tūpas čiuvakas. Ar negalėjai susiveikti solidaus promoušeno ir nuskalbti tą suknistą Europą? Palikim Ameriką amerikonomams, bet nors Europą?.. Aš iš tavęs tiek daug tikėjau. Tu man atrodei toks galingas, beveik genijus. Tu mane nuvylėi, Vizbara. Tu sujaukei mano gyvenimą ir įstūmei mane į neviltį.

– Aš stengiausi, – beviltišku balsu pratarė Rimas.

– Ne taip stengeisi. Ar niekad nepamanei, kad tavieji metafiziniai atradimai nieko nereiškia, kol apie juos nesužinojo bent milijonas žmonių?

– Žmonės visai nenori metafizinių atradimų.

– Va, va, todėl juos tiems žmonėms reikia įbrukti. Reikėjo save pagarsinti per visą pasaulį... Kaip tu ten mėgai sakyti? Užkaukti tarsi geležiniam Vilniaus vilkui... Yra milijonas galimybių solidžiai užkaukti. Klausyk, tu man pagaliau paaiškink keisčiausią savo gyvenimo istoriją. Tau juk buvo aiškiai ir konkrečiai siūloma ištekti už žydės ir išvažiuoti į Niujorką. Už labai turtingos žydės. Negi negalėjai išvažiuoti į tą Niujorką? Ar negalėjai susidėti su koku transseksualu, iškviesti į dvikovą Amerikos prezidentą ar sukelti kokį kitokį pasaulinį skandalą? Ar negalėjai nušauti kokio nors politiko ir rašyti romanus kalėjime? Kodėl tu toks vėpla, Vizbara?

– Aš neturėjau visoms toms nesąmonėms laiko. Aš rašiau knygas.

– Kūrei dievams?

– Aha, savo privatiems dievams.

– Tai ir prisikūrei. Gavai, ko nusipelnei. Taip tau ir reikia.

Jo akys jau visai gerai regėjo pasaulį, kuris vis dar vengė pats pražūti, todėl mainais stengėsi pražudyti Rimą Vizbarą. Kova buvo labai jau nelygi. Visos kortos buvo to sumauto pasaulio rankose, nes ir pats Rimas Vizbara tebuvo menkutė lietuviškų dievų korta. Jo paties kerai absoliučiai neveikė, jis nebegalėjo nieko sukurti – net ir to suknisto kankintojo Raimos. Privalėjo priimti netgi tą prabangų narkomaną tokį, koks jis yra. Tegalėjo tik žiūrėti į tai, kas jau yra kitų sukurta.

Jis visą gyvenimą tegalėjo žiūrėti į tai, kas yra kitų sukurta – tik apsimetė, jog ir pats kuria stebuklus. O iš tiesų tekartojo tai, ką jau buvo sukūrusi gamta ar nususe lietuviški dievai. Kaip tik todėl ir neturėjo teisės ko nors ypatingo iš pasaulio reikalauti: tebuvo mėgdžiotojas, o ne kūrėjas, todėl privalėjo paklusti. Jis nesukūrė nei savo vargano miesto, nei purvinų Senamiesčio gatvelių, nei šizofreniškų Vilniaus balandžių, nei dargi kvaistancijų savo knygų personažų. Visi tie dalykai ir žmonės jau seniausiai buvo sukurti, o bejėgis Rimas Vizbara tik juos nukopijavo, slapčia įsibrovęs į Viešpaties kompiuterio failus.

Tiesa, tai buvo visai šamaniškas užsiėmimas. Anaipol ne kiekvienas nusmurgęs hakeris turėjo talentą ir gebėjimą įsibrauti į paties Visatos Sutvėrėjo slaptuosius failus. Toksai įsibrovėlis galėjo tikrai smarkiai didžiulis ir netgi laikyti save patį mažyčiu dievuku. Tik anksčiau ar vėliau už tą neleistiną įsibrovimą privalėjo skaudžiai susimokėti. Ypač jei brovėsi į uždraustus failus ne vieną, ne dešimtį ir netgi ne šimtą sykių.

Rimas Vizbara buvo skverbęsis į uždraustus Viešpaties kompiuterio užkampius tūkstančių tūkstančius kartų. Jeigu dabar ir turėjo už tai sumokėti – jis kitados bent jau atsakančiai pasiautėjo. Bent jau prispjaudė visiems dievams skreplių į barzdas. Bent jau patyrė daugkartinį kūrybinį orgazmą. Bent jau ilgai ilgai gyveno taip, kaip norėjo, ir darė tai, ką norėjo.

Atsigėręs šiek tiek vandens, Rimas Vizbara paliko visai savimi patenkintas bei palaimingai atlaidus pasauliui ir net kankinimų rūsiui. Jis pagalvojo, kad šitaip jam galbūt netgi pavyks patyliukais numirti. Tai neprilygo palaimai būti pasmaugtam bemiegant, tačiau atrode visiškai priimtina. Jis ūmai pagalvojo, kad pasaulis pagaliau siūlo jam išeitį. Nesimpatišką ir skausmingą, bet daug ką išrišančią.

– Tu manęs nebepjaustysi?

– Tuo tarpu ne, – vangiai atsisaukė Raima. – Tuo tarpu aš praradau ūpą. Aš praradau gyvenimo skonį, Vizbara. Maniau, tu man jį suteiksi. Maniau, išmėsinėsiu tave ligi paskutiniausiojo nervo... Maniau, prakalsiu tau kaukolę ir apžiūrėsiu tavo kruvinas smegenis. Net įsivaizduodavau, kaip užkąsiu tavo smegenų... Ko gero, tai būtų skanu – juk tie rytiečiai ryja gyvų beždžionių smegenis. Be to,

suvalgius nugalėto priešo smegenis, iškart perimi visą jo išmintį – argi ne?

Rimą labiausiai stulbino tai, kad jam visiškai nebėra baisu. Rėdės, dar prieš dieną ar valandą jis tirtėjo iš siaubo, o dabar jautėsi visiškai abejingas. Jo nelemtas kybojimas šiame rūsyje virto tiesiog rašymu. Kaip tik šitaip visą gyvenimą jautėsi rašydamas. Iš pradžių, mėsinėjant savo personažus, gėrintis jų perskrostomis širdimis, būdavo neregėtai baugu. Tačiau pamažu visa baimė pranykdavo. Kad ir ką darytų, kad ir kokias baisybes susigalvotų – likdavo bebaimis ir todėl abejingas. Žmogaus gyvenimas be baimės ir savišaukos jausmo yra ištis pavoingas. Kaip galiausiai pasirodė – mirtinai pavojingas.

– Ar tikrai pažįsti mano tėvą?

– Esu kalbėjęs. Ne dabar – kada jis trainiojosi prie Seimo viršūnių. Dabar aš jį tik stebėjau. Žiūrinėjau, kaip jis blaškosi ir virpa. Jis gal vienintelis bandė tavęs ištis ieškoti... Nori, aš jį čia atgabensiu ir pakabinsiu greta tavęs? Ant mėsinės kablio?

– Pabijok dievo. Kuriems galams?

– Aš nežinau. Tu nedavei man pinigų... Tu neišlaizei man užpakalio. Tu mane tik keikei. Aš tavęs nemyliu. Kad ir kiek tave pjausčiau – neperpratau, kas toks tu esi. Neatradau tavo viduje jokios vizbariško paslapties. Nebežinau, ką su tavim veikti. Tiesiog nebežinau.

Rimui Vizbarai visiškai nebebuvo baisu. Jo skausmas nebesiskirstė po pirštus, akis ar reikšmingiausias smegenų kerteles. Rimas buvo vientisas skaudulys, sudaužytas ir sutryptas kojomis mėsos gniutulas, prismaigstytas sukiužusių skausmingų kaulų. Niekas šūdzioukas vis dar švariai veikiančiomis smegenimis.

Tai galėjo būti knyga apie Dievo savižudybę. Apie dievą Odiną, persismeigusį savo paties ietimi ir devynias dienas iškybojusį ant medžio. Apie bevardį dievą, kuris pasidarė charakirį ir dieviškai lėtai merdėjo, stebeilydamas į savo išvirtusius laukan vidurius.

Tai turėjo būti atsiskaitymo su savimi knyga. Atsiskaitymo su pasauliu knyga. Atsiskaitymo su visomis knygomis knyga.

Tai turėjo būti literatūros šermenys, o kartu autodafė. Tai galėjo būti išplėstinis klausimas: kas anksčiau nusižudys – Rimas Vizbara

ar pats pasaulis? O gal dar kitaip – pagrindinis tos knygos klausimas galėjo būti be galo paprastas: ar Rimas Vizbara yra nuodėgulis, ar vis dėlto feniksas? Jeigu baudėsi tapti pakylančiu iš pelenų feniksu, jam pirmiausia dar reikėjo susideginti.

– Apipilk mane geriausiu viskiu ir padek, – paprašė jis Raimos. – Man reikia pakilti iš nuodėgulių bei pelenų, kad vėl galėčiau tapti pasaulio valdovu.

– Oho. Su tavim bent jau nenuobodu.

– Matai, kiekviena knyga turi pasakoti istoriją. Kaip mus moko šventasis Borchesas, tikrųjų istorijų tėra keletas. Istorija apie keleivį, grįžtantį namo po ilgiausių klajonių ir niekaip nepajėgiantį sugrįžti. Istorija apie karą, apie milžiniško miesto apgultį, kurios baigtį visi iš anksto žino, tačiau vis vien klusniai pildo dievų valią, net nebandydami jos išvengti. Trečioji istorija jau seniausiai sužlugo – tai įkvėptos paieškos istorija. Šiais laikais visi ieškojimai iš anksto pasmerkti, jau Kafkos herojai pagal apibrėžimą nieko atrasti negalėjo... O juk po Kafkos praėjo šitiek laiko...

– O tavo istorija? Kokia yra tavo firminė istorija?

– Istorija apie Dievo savižudybę. Pasakojimas apie bevardį dievą, kuris paaukojo save savo paties vardan.

– Su tavim nenuobodu, – galutinai nusprendė Raima. – Gaila bus su tavim skirtis.

Rimui Vizbarai buvo gaila skirtis pačiam su savimi. Pavirtęs savo paties dvasia, dar keliskart bandė pažvelgti į save iš šalies, bet taip ir nesiryžo atsisveikinti su tuo niekingu kūnu. Jam rodėsi bent kiek keista, kad jo beribė dvasia gyveno tokiam niekingame kūne. Tas prirakintas prie sienos vyras buvo nedidukas ir suvytęs. Galbūt anksčiau didžiavosi sportiška povyza ir jaunyvų lieknumu, tačiau po savaitės badavimo ir kankynių atrodė apgailėtinais. Tokio nusmurgusio kankinio neįmanoma pripažinti esant ar bent jau buvus pranašu arba genijum. Tokio niekingo vyrelio knygų niekas negalėjo laukti ilgiausiose eilėse. Tas sudaužytas vyrelis galėjo būti kilęs nebent iš kiemo girtuoklėlių genties. O dar niekaip negalėjo nusi-kirpti ilgiausių, riebaluotų, kraujo ir dulkių kaltūnais sulipusių plaukų. Tas rūsio kankinys buvo pasibjaurėtinas. Veikiausiai išties buvo bent kiek dieviškas, todėl ir šlykštus – kaip ir visi dievai.

Jo gyvenimas susitraukė ligi menkučio, chloruotu baseino vandeniui dvelkiančio rūšio. Dėl tokios pabaigos Rimui buvo tikrai apmaudu. Jeigu jau niekas nesutiko pasimaugti jo miegančio – pasaulis galėjo prieš jį bent jau pasimaivyti. Galėjo atsisveikinimui apipilti jį siaubais ir sukrėtimais, galėjo bent jau sukelti aitrų norą apdainuoti visišką pasaulio prapultį. Deja, Rimo Vizbaros niekas nebepaisė. Vandens stygius ir dehidratacija jo organizmą veikė miglotai ir keistai. Tarpais jis lyg ir apalpdavo, o paskui vėl atgaudavo sąmonę. Tarpais labai gerai matė slaptingą rūšio pasaulį, o tarpais visus vaizdus apgaubdavo niaurus purpurinis šydas.

– Tėve, kodėl mane apleidai? – sumurmuliavo Rimas, tačiau iškart pasitaisė: – Greta, kodėl mane apleidai?

Tą pirmąją frazę kažkas jau buvo sakęs gerokai anksčiau. Net mėgdžiotojui Rimui Vizbarai taip atvirai kartotis būtų buvę pernelg gėdinga. Atvirai šnekant, jis nesiilgėjo tėvo. Tačiau tikrai ilgėjosi neapprėpiamai jaudulingos Gretos. Jos trumpai pakirptos išdidžios galvos. Nedidukų, tačiau įstabiai stamantrių krūtų, kurios išvien žvelgė į skirtingas pasaulio šalis ir gyveno kiekviena sau – kaip du atskiri žvėreliai. Greta buvo jau prablaškiusi jo metafizinę ilgesį, iš jos tikėjosi tiek daug, kad net dabar iš nevilties sudejavo.

Niekas nekreipė dėmesio į jo dejonę, niekas nė nepasuko galvos jo link, nors rūsyje vyko tingus beprasmis gyvenimas. Kažkas nusileisdavo žemyn su buteliais ir rinktinių skanėstų užkanda. Tarpais pakvipdavo rūkyta lašiša – tuomet Rimui darydavosi ypač silpna. Kažkas valgė tą nelemtą delikatesinę lašišą. Kažkas čia pat mylėjosi ir gal net dauginosi. Prie baseino sumesti dembliai buvo tarsi vietinė meilės šventykla. Jis prisižiūrėjo jaunų porų, grupinio sekso, bet ypač gilų įspūdį jam paliko gėjų porelė – tiedu buvo atletiški, itin gražių kūnų ir išties aistringi. Šiaip jau Rimas atsainokai nustatė, jog nuogi kūnai atrodo nelabai gražiai – ypač meilės akto metu. Galbūt tuose jų aktuose tiesiog nebūdavo meilės? Galbūt vienteliai, kurie išties vienas kitą mylėjo, ir buvo tiedu gėjai? Rimas tegalėjo spėlioti, jis nebegalėjo netgi nieko paklausti. Jo niekas nebepaisė, jis tarytum nė nebeegzistavo.

Kartais nebe visai supaisydavo, ar viskas vyksta tikrovėje, ar tik jo haliucinacijose. Vienas storas ir dramblotas kaip begemotas vainikas gal kas keletą sekundžių puldavo onanizuotis. Visiškai neat-

rodė, jog šitai keltų jam nors menkiausią smagumą, tačiau jis tiesiog negalėjo liautis. Gal jam tiesiog atrodė, kad tūkstantasis kartas nemeluos, kad tą tūkstantąjį kartą jis pagaliau patirs kosminį orgazmą? O gal jam tiesiog atrodė, jog orgazmo tiesiog nė nereikia, gal jo onanizmas buvo konceptualiai beprasmis. Dar kiti klausėsi muzikos, visai ramios ir svajingos, o dar kiti netgi skaitinėjo knygas – ten pasitaikė net ir tokių keistuolių. Rimas į visus juos nekreipė dėmesio, jis tų žmonių nesmerkė. Jam jau ėmė atrodyti, jog apskritai nedera ką nors smerkti. Galbūt kaip tik kiti žmonės turėjo didesnę teisę smerkti jį.

Tačiau viena pora jį visiškai pribloškė, tiesiog pražudė. Nežinojo, ar ir ją turėtų smerkti, tačiau matant tas merginas, jam pasidarė neįmanomai skaudu. Prie nepalaujamo išorinio skausmo ūmai prisidėjo ir nepakenčiamas vidinis skaudulys. Jos atėjo prisitaikiusios, kad rūsyje nebūtų jokių lėbautojų. Grakščiai pritemdė šviesas, bet paliko jų pakankamai, kad viena kitą gerai matytų. Jodvi tiesiog netvėrė savo kailyje. Jos labai norėjo viena kitą gerai matyti. Tos merginos be galo viena kitai patiko. Galėjo žaisti ir glamonėtis viena su kita minučių minutes, gal net valandų valandas. Jos nebuvo šiaip lesbianizmo mėgėjos, jos buvo tikros poetės, kaip ir jis pats kažkada paskanavusios meilės poezijos medaus. Rimas nežinojo, kodėl tos merginos atėjo kaip tik čia. Gal tiesiog neturėjo kitos vietos savo įžaidžiamai meilei. O gal juodasis Raima norėjo iš jų sukurti kokį nors jam vienam suvokiamą meno kūrinį. O gal Greta kaip tik šitaip panoro atsikratyti Rimo Vizbaros, atvirai parodžiusi, kad jis jai negali būti reikalingas. Mat viena tų merginų buvo Greta.

Pirmiausiai jis tiesiog pagalvojo, jog kaip tik šito ir nusipelnė. Paskui pagalvojo, kad ją derėtų nužudyti, gal net supjaustyti į gabalėlius. O galiausiai vidujai nusikvatojo: ką jis galėtų nužudyti ar bent apspjauti, prirakintas prie sienos baseininiame Raimos rūsyje. Jis nieko negalėjo padaryti, galėjo tik spoksoti į visus susirenkančius čia žmones ir galbūt jiems netgi atleisti. Žinoma, jeigu turėtų dvasios galių tikram atlaidumui. Tikriausiai tokių galių niekad neturėjo.

Jis negalėjo atleisti savo tėvui, kuris tepadarė tiek, kiek padarė tūkstančiai, o gal dešimtys tūkstančių žmonių. O paskui atsipirko, patarnaudamas naujai valdžiai ir netgi užsidirbo iš jos pensiją. Rei-

kėjo ne smerkti, o tik atleisti – bent jau tikras sūnus turėjo atleisti savo tėvui. Nors kažgi ar jis galėjo atleisti Greta. Jam buvo kraupu vienintele dar neužtinusia akimi matyti tą žudantį erotinį spektaklį. Ypač skaudu jam pasirodė tai, kad jos atsivilko mylėtis būtent čia, priešais jo akis. Gal kaip tik dėl to jodvi juto ypatingą iškrypėlišką smagumą, o gal Rimas joms paprasčiausiai neegzistavo.

Jodvi neskubriai pradėjo pribloškiančią orgiją. Rimui Vizbarai visai patiko lesbietės – tačiau tik filmuose, geroje spalvotoje juostoje. Realybėje jų nuogi kūnai atrodė nelabai gražiai – netgi Gretos. Tos pačios Gretos, apie kurią svajojo naktimis. Tos pačios Gretos, iš kurios pirmiausiai laukė išgelbėjimo. Jis pasijuto beviltiškai apsigavęs. Visąlaik galėjo nesunkiai įsivaizduoti, jog kažkur esama malonaus jauno berniuko, kuris ją gerokai patvarko. Tai nebūtų buvę labai skaudu. Tačiau Greta išdavė jį su juodaplauke meiluže. Ne tik pardavė jį juodajam Raimai, ne tik neišgelbėjo jo nuo kankynės, bet dar ir atėjo pasipuikuoti savo žudančia meile kitai žudikei.

Jos neilgai glamonėjosi vos tesusiglaudusios. Jų kojos bemat susipynė į neatpinamus mazgus. Iš pat pradžių jos tik laižėsi viena kitai šakumas, krūtis, slapčiausias kūno kerteles. Tačiau nesirengė tiesiog užsilaižyti ligi orgazmo – šitai kiekvienai galėtų padaryti ir vyras. Jos troško tikro vienatinio suartėjimo, vien joms dviems teprieinamo kosminio susivienijimo. Ėmė gosliai trintis šakumomis, iš pradžių be galo pamažu, paskui vis greičiau ir greičiau – ligi visiško šėlsmo. Trynėsi krūtimis ir glamonėjosi su tokiu įkarščiu, kad vargšui Rimui Vizbarai čia jau visai nebeliko ką veikti. Jam jau seniai nebebuvo ką veikti šiame rūsyje, gal net šiame pasaulyje, tačiau mintyse jis dar turėjo Gretą. Žinoma, tik mintyse – jos kūnas, kaip matyti, jam absoliučiai nepriklausė ir niekad nebepriklausys. Jo neprilygstama judrūnė, jo protėjiškas pasaulinio judesio įsikūnijimas tepasirodė esanti aistringa lesbietė ar biseksė. Jos orgazmas buvo pasigėrėtinas, rodės, ji tikrai miršta – ją užgulusi gražuolė juočkė vien tirtėjo tarsi mėšlungių tampoma. Juočkės orgazmas nebuvo gražus – tiktai Greta numirė Rimo akyse išties estetiškai. Gal ji norėjo parodyti jam savo mirtį? Gal toks buvo jos išankstinis sumanymas ar slaptas noras?

Dėl nieko nesijaudino tik visur esantis kankintojas Raima. Jis pareiškė iškrypusiai filosofiską nuomonę:

– Tūkstantmečių pabaigos bei kitokių civilizacijos nuopolių metu visi pasidaro biseksai, triksesai arba išvis multiseksai. Dulkinasi net su varlytėmis arba kanarėlėmis. Šitai yra natūralu, Vizbara. Ko tu čia trydaloji? Sugultumėt trise, šauniai paišdykautumėt. Neprarask civilizacijos taisyklių pojūčio. Tai civilizacija grynuoju pavidalu, vai-kiuk. Paisyk jos. Paklusk jai. Kas iškrinta iš mūsų civilizacijos, pas-kui labai dėl to nukenčia.

– O kad ji mane šuniškai išdavė ir pardavė tokiam nuopisai kaip tu – irgi civilizacija?

– Žinoma, vai-kiuk. Tai dvidešimto amžiaus pabaiga. Tokios taisyklės. Viskas *cool*.

– Jei taip – aš noriu iškristi iš civilizacijos, iš dvidešimtojo amžiaus pabaigos ir visos kultūros apskritai.

– Ką gi, tokia tavo valia. Neškit čia kokių geležėlių, mes jį biškį pažnaibysim. Padėsime jam iškristi iš civilizacijos.

Kankinimo skausmai nelauktai apslapo. Jis pats nebežinojo, ar jam skauda neįmanomai smarkiai, ar visai pakenčiamai. Kur kas smarkiau jam skaudėjo jo nemirtingąją sielą, kurią mirtinai sužeidė jo stebuklingoji Greta. Jo nelemtoji biseksė Greta. Gal vis dėlto ne grynai lesbietė, o biseksė – juk bandė ir su juo seksualiai pabendrauti. Tiesa, labai jau specifiškai. Sužnaibytas ir nukankintas, jis verkė turbūt ne iš skausmo ar negalios, o tik iš nuoskaudos, kad Greta jį buvo palikusi. Tikriausiai sakant, taip niekad ir neatradusi.

Vadindavo jį savo tėveliu, o kartu meilužiu. Ji vis kartojė, kad jis auklės ją kaip tėvas, o paskui dulkins kaip morčiaus katinas. Ji buvo tokia dvilypė ir sunkiai jam suprantama, kad ligi šiol jos neperkrimto. Tačiau ir dabar jos ilgėjosi. Net dabar jos beviltiškai troško ir geidė, nors buvo supjaustytas ir sudraskytas į šipulius. Jau pats nebesuvokė, ar dar nori gerti, ar jo suvis nebetroškina. Jis buvo jau tik pusiau žmogus, nes jam lyg ir prasidėjo haliucinacijos. Keistos pirminės haliucinacijos, kai iš pradžių labai išsigąsti, bet paskui supranti, jog tai tik haliucinacija. Gal todėl jam mažiau teskaudėjo: jis paprasčiausiai galėjo pamanyti, jog skausmas tėra haliucinacija. Dabar jį spardė ar pjaustė jau visi iš eilės: jį jau turbūt pribaiGINėjo.

Raimos tėvo įsiūtis ūmai pakeitė visą pasaulį, taip pat ir Raimos režisuojamą spektaklį. Gal juodasis Raima ir buvo kruvinas menininkas. Bet kaip kiekvienas menininkas priklausė nuo pinigų ir valdžios – o jam aukščiausia valdžia buvo kresnas gražiaakis jo tėvas. Tėvas pakeitė visą rūsio pasaulį, tačiau Raima vis dar nepasidavė, vis dar neužsičiaupė:

– Ryšys, mūsų ir jo ryšys – šit kas svarbiausia. Tokia yra naujausia manojų spektaklio koncepcija. Su šia instaliacija aš tikrai tapsiu nemirtingas. Aš ją tikrai nugabensiu į Venecijos bienalę. O tokiai rimtai parodai būtinas labai rimtas kūrinys. Šita instaliacija bus tikras šedevras. Mes įjungsimė grįžtamąjį ryšį – kad kiekvienas žiūrovas galėtų tiesiogiai pabendrauti su tikra kančia. Įsivaizduojat, bet kas gali paskambinti tam Vizbarai specialiu bienalės telefonu ir paklausti, kaip jis išgyvena savo skausmą. Tai jau tikras atradimas. Tai jau tikras grožis. Tai jau aukštoji trečiojo tūkstantmečio estetika. Tai, ką mes paliksimė ateities kartoms. Tai, dėl ko jie mus prisimins.

Nepaisant visų jo užkeikimų, publika buvo visiškai vangė. Gertos Rimas čia nematė ir netgi suvis nejuto. Ji pabėgo su savo gražuole meiluže, palikusi Rimą Vizbarą nugaišti tarp tų vaizdingų siaubūnų. Jis jau beveik nieko neberegėjo abiem akimis. Pažindavo žmones iš balsų, iš kvapų ar net batų šiuuršenimo. Vieną storą prakaituotą storulį jis apskritai tepažino iš kvapo: kai tasai pirmąsyk pasirodė rūsyje, Rimas jau beveik nebematė abiem akim.

Tačiau Greta šitoje žudymo orgijoje vis dėlto nedalyvavo. Jis pernelyg giliai pažinojo jos stebuklingą kvapą. Tasai kvapas buvo įsišmelkęs į jo poras. Nubudęs naktį, jis net pats save būtų atpažinęs iš to jame susigėrusio kvapo, o ne iš savo rankų ar kojų, kurių beveik nebeliko.

AŠTUNTOJI PARA

Rytais jam ant pečių dažnai nutūpdavo paukščiai. Rimas kaskart pabūgdavo, jog tai ereliai, suskridę išlesti jo prometėjiškų kepenų. Tačiau pas jį teatskrisdavo kalbantys žvirbliai ar bliuzus švilpaujančios zylės. Kad ir kaip smarkiai stengėsi, prisiviliodavo kokį didesnę paukštį tik retsykiais. Tačiau tikrai stengėsi: jam ant pečių

privalėjo sutūpti net tik kankintojų gauja, pasišovusi nuvežti jį į Venecijos bienalę kaip neįmanomai sudėtingą eksponatą su grįžtamuoju ryšiu. Jam ant pečių dar privalėjo suskristi ir vertingieji Viešpaties paukščiai. Antraip kuriems galams būtų savo gyvenime tiek paaukojęs? Savo žmonos laimę, savo nepagimdytus vaikus ir galiausiai savo tėvo spalvingą nukvėšimą.

Šiame pasaulyje neverta nieko aukoti, nes bet kokia auka jame yra bergždžia. Kiekviena auka teatneša skausmą tau pačiam, trumpalaikę naudą kitiems ir teiššaukia vangią dievų pašaipą. Rimas Vizbara jautėsi savo gyvenime paaukojęs tiek daug, kad visi dievai turėjo kvatotis, susiėmę už neegzistuojančių pilvų. Dievai neturi pilvų, jie turi tik smegenis. Tos smegenys mąsto paukščių kalba, todėl jų mintys dažniausiai materializuojasi paukščių pavidalu.

– Tu jau pasiekei likimo dugną, Rimai, – draugiškai jam aiškino kalbantis žvirbliukas tiesiai į dešinę ausį. – Tūnai slaptame gyvenimo tvenkinio dugne kaip likimo ir žmonių išmesta šiukšlė. Tavo sukurtos visatos išliko, tačiau už tą kūrybos išlikimą tenka susimokėti savimi.

Rimas nė nebandė skųstis, jis išdidžiai ieškojo likimo dugno privalumų. Tik pačiame gyvenimo dugne žmogus perpranta giliąsias pasaulio esmes. Jis pasiekia ten tikrą rimtį. Pasiekia ten amžinąją ramybę. Visos isteriškos gyvenimo pastangos tėra tuštybių tuštybė. Gyvenimo tvenkinio dugne guli begalės tiršto dvokaus dumblo bei tuo dumbliu mintančių gyvių. Jame slepiasi daugybė apaugusių stebuklingomis apnašomis kiaukutų. Ten yra net senų batų, o juk kaip tik seni batai geriausiai išreiškia žmogaus esmę. Yra ten ir žuvų, tos storalūpės žuvys tik apsimeta kad tau įkąs. Iš tiesų jos tik žiopčioja, per lūpą košdamos vandenį. O dar jos apuosto tave kaip tingūs povandeniniai šunys. Rimas dabar egzistavo kaip tik tokiam metafiziniam gyvenimo dugne. Jam jau buvo vis vien, ar jį nugalabys, ar dar palaikys gyvą kokiai nors bienalei ar tiesiog dar vienam pamišėlių vakarėliui. Prieš išnykdamas jis dar galėjo laimėti net ir pasaulinį konkursą.

Rimas Vizbara niekad nedalyvavo jokiuose meno konkursuose. Jam rodėsi šlykštu paleisti menininkus į hipodromą tarsi bėgimo žirgus. Vienintelis konkursas, kuriame būtų sutikęs dalyvauti – tai aromatų konkursas. Kvapus jis buvo perpratęs taip, kad gal net

būtų laimėjęs pasaulio aromatų spėjimo čempionatą. Deja, tokių čempionatų niekas nerengė. Išskyrus senovės japonus.

Šitame rūsyje aromatų konkursą surengti buvo neįmanoma. Nuo Rimo Vizbaros čia jau viskas kiaurai perdviso, viskas dvokė abso-
liučiai vienodai.

– Išmėžkit iš čia pagaliau šitą dvokiantį daiktą, – suriko kažkuris iš rūsio lėbautojų.

Toks apibūdinimas jo visai neįžeidė. Jis visą gyvenimą stengėsi tapti daiktu. Tačiau tikrai nemanė, kad jam teks tapti tokiu šlykščiu daiktu, tevertu sąslavyno. Regis, jie jau tikrai sutarė išmėžti jį lauk iš šio pasaulio. Raimos tėvo grįžimo diena jau visai priartėjo. Senukai ir jų pinigai tvarkė pasaulį – net ir šito rūsio pasaulį. Visi šiame pasaulyje klausė piktaakių turtingų senukų. Net jeigu tie senukai atrodė visai nesenukiškai, o kaip tik labai sportiškai. Ir dar buvo apgaulingai gerų akių – kaip Raimos tėvas.

Rimą domino visai ne tie kiaurai perprasti senukai, o čia susibūrę rūsio žmonės. Jie buvo jauni ir išpuoselėtų kūnų – ypač tiedu raumeningi ir begal seksualūs gėjai. Jie buvo margi kaip pats pasaulis, rodės, kiekvienas stengiasi būtinai skirtis ne tik nuo kitų, bet netgi pats nuo savęs. Čia susivienijo pačios klaikiausios priešybės – tarsi kokiam narkotiniame rojuje. Čia skustagalviai liūtai gulėjo greta ilgaplaukių stirnų, tačiau jų neдрaskė ir needė. Tie įvairuoliai susivienijo tūkstantmečio pabaigos akivaizdoje, tačiau visiškai nelaukė antro Išganytojo atėjimo. Jie apskritai nenorėjo būti išganyti. Jie tenorėjo sunaikinti Rimą Vizbarą.

Žmonės, kurie naikina ar paniekina kitus vardan savo smagumo, nėra verti žmonių vardo. Jie tik manosi esą žmonės. O iš tiesų tėra tik bergždžios žydros trapecijos. Taip kategoriškai nusprendė Rimas, tačiau lygiai tą patį kankintojai manė apie jį. Tai buvo tiesiog kūrybinės koncepcijos klausimas. Jie manė, kad kuria kaip tik jie, o Rimas manė, kad kuria vis dėlto jis.

Kūrė vis dėlto jis, Rimas Vizbara. Jis susikūrė save prirakinant prie sienos ir jau beveik sunaikintą. Tai buvo skausmingai logiška: kūryba yra vieno žmogaus ar daugybės žmonių sunaikinimas arba pakeitimas kitais žmonėmis. Pavyzdžiui, dar negimusio kūdikio nužudymas vardan tūkstančio kitų kūdikių, kurie dar tik bus sukurti.

Miglotas savo žmonos nužudymas vardan tūkstančio kitų moterų, kurios dar tik ateis į švytintį Rimo Vizbaros pasaulį.

Nora paliko Vilnių staiga, neregimos rankos piktai pastūmėta. Ją galutinai pribaigė Tomas Vizbara. Jis nutarė lesinti tą savo nukvaišusį ir nusususį šunį. Būtent lesinti – tarytum paukštį. Sėdėjo ant Sereikiškių parko suoliuko ir kuo kruopščiausiai jį lesino, kaip kad senutės lesina balandžius. Netgi vadino jį Vilniaus balandžių pali-kuonimi.

– Vilniaus balandžiai yra demoniškos pragaro išperos, – labai nuosekliai aiškino. – Pasaulį įmanoma būti arba to pasaulio bybiu, arba jo šiknaskyle. Rimukas buvo pasaulio bybis, jis tą pasaulį apvaisindavo. Visi Vilniaus balandžiai, taip pat ir šitas šunim pasivertęs balandis, yra visatos šiknaskylės. Jie tiesiog iššika tai, ko Viešpats šitame pasaulyje prikūrė. Sunkumai prasideda nuo to, kad reikia gerai žinoti tų prakeiktų pragaro išperų racioną. Balandžius, kaip ir šitą šunį, reikia lesinti kruopomis, miltais ir skystais šūdais. O pagyvenusiam žmogui gauti skystų šūdų yra problemiška... Mums visiems į senatvę užkietėja viduriai...

Kažkodėl kaip tik ši tirada Norą galutinai pribaigė. Visai mažai beturėjo morfinų tablečių, naktimis ją pažadindavo nepakeliamas skausmas. Ji metė senį su visu Sereikiškių parku, Užupiu ir tuo jau gaištančiu šunim. Nora ūmai prarado bet kokią norą rūpintis kitais, atėjo laikas pasirūpinti savimi.

Lietuva pasirodė esanti jau visai civilizuota ir paslaugi. Bilietus į Paryžių ji gavo akimirksniu – reisas anaip tol nebuvo užpildytas. Taksi buvo pilna prie pat viešbučio. Ją kiek nuliūdino tai, kad visiškai nenori dramatiškai atsisveikinti su Vilniumi. Apie Vilnių Nora išvis negalvojo. Tiesiog norėjo kuo greičiau paklajoti po Senos kran-
tines ir pasiderėti su bukinistais. Viskas klostėsi kuo puikiausiai, kol jie nepajudėjo oro uosto link. Tuomet ji suprato, kad šitai jau prasidėjo ir kad pasprukti jai niekur nepavyks.

Pirmiausia permirko visi vidiniai įdėklai, o paskui kiaurai peršla-
po kelnaitės ir net sijonas. Ji gerai matė vis didėjančią kraujo dėmę ant sijono ir nelabai susivokė, ką čia padarius. Galėjo važiuoti tie-
siai į ligoninę, tačiau šito nesutiko padaryti niekuo gyvu. Jai nereikėjo Vilniaus ligoninės, jai reikėjo kairiojo Senos kranto ir Sen-

Mišelio kvartalo, kur retsykais sprogsta bombos. Jai reikėjo žūt būt nusigauti ligi to miesto, kur jiedu su Rimu buvo prisiekę kartu numirti. Mirti kartu su Rimu jai jau nebuvo lemta, tačiau Paryžiuje ji dar galėjo sutikti ankstesniojo šventojo Rimo šmėklą.

Nora išlipo iš taksi oro uoste ir nulėkė į tualetą. Prisikišo į savo šakumą tiek higieninių paketų, jog ėmė išrodyti lyg nėščia. Ji žinojo, kuo yra nėščia. Nora buvo nėščia kerštu už jos šešis mažuosius vakuuminius abortus. Jos pilve krebždėjo monstras šešiomis galvomis, šešiomis rankomis bei kojomis ir dar dviem uodegomis. Tokių monstrų šita žemė dar nematė. Dabar toji bjaurastis lindo iš jos pilvo ir bandė užtvindyti visą Vilniaus oro uostą pūvančiu ir dvokiančiu krauju. Tai buvo metafizinio keršto kraujas. Ji kažkodėl privalėjo nuvežti tą kerštą, tą šešiagalvį monstrą į Paryžių. Kodėl? Kuo čia buvo dėtas Paryžius? Kuo dėl jos mirtinų nuodėmių prasikalto Paryžius? Nora visas nuodėmes padarė Vilniuje, Vilnius ir turėjo su ja už viską atsisteisti.

Garsiakalbiai jau kartojo jos pavardę, ragindami kuo greičiau registruotis Paryžiaus reisui. Tačiau Nora niekur nebeskrido, ji užsiėmė kur kas svarbesniu reikalu. Ji sprendė vienintelę tikrai reikšmingą kiekvieno žmogaus problemą: stengėsi neskausmingai ir greitai numirti. Visą laiką dieną naktį nešiojo su savimi sutrintas į miltus sekonalio tabletes. Taip pat ir specialią suspensiją, kad miltukai geriau sulįstų į skrandį ir ten bemat ištirptų. Be to, viską dar reikėjo užgerti geru geru gurkšniu gero gero airiško viskio. Ji buvo pasirengusi nuosekliai ir nepriekaištingai. Negalėjo apsirikti ar leistis atgaivinama. Kai nusriaubė airiško viskio tiesiai iš buteliuko, oro uosto policininkai iš tolo į ją pašnairavo. Bet patingėjo priėti bartis, o paskui ir visai nususuko. Ji patogiai įsitaisė atkampiname minkštame krėsele, simetriškai sudėjo rankas ant jo atkalčių, kad netekusi sąmonės nenuvirstų į kurią nors pusę. Veik nebenulaukė galvos, jos kūnas visai susmego – vaistai jau veikė visu smarkumu.

Nuodai turėjo baigti savo darbą po pusvalandžio, daugiausia valandos. Nora sėdėjo pilname žmonių oro uoste ir tegalvojo apie tai, kad neišvemtų išgertų tablečių. Kad ir kas nutiktų, per valandą tikrai niekas nesugalvos praplauti jai skrandžio. Jos atsisveikinimas su Paryžiumi neįvyko. Neįvyko ir jos atsisveikinimas su Vilniumi. Tad ji atsisveikino bent su Rimu Vizbara.

– Aš myliu tave, šėtono neštas ir pamestas monstre. Tebūnie tau tai kančia aname pasaulyje. Už tai tu mane turėsi mylėti tūkstantį amžinybių.

Tuo tarpu Rimas Vizbara dar nieko nesirengė mylėti tūkstantį amžinybių. Jam ant peties nusileido Sandra Verbaitė balandės pavidalu ir pradėjo gailiai priekaištauti.

– Tu pardavei mane į vergiją, – užsispyrusi kartojo. – Aš tikėjau savo tėvu kaip šventuoju, o tu sulaužei mano šventą tikėjimą. Ir šitaip mane sužlugdei.

– Atsiknisk, – staiga supyko Rimas. – Kiekvienas pats yra savo nelaimės kalvis. Jeigu ne aš – kas nors kitas būtų tave pražudęs.

– Žinai, kas mane labiausia įžeidė? Aš tris vakarus buvau čia, rūsyje, o tu manęs neatpažinai. Šito aš tau nedovanosiu. Tu degsi pragaro ugnį. Celestina tau jau atkeršijo, ji šauniai tave suspardė, tačiau tai dar ne viskas.

– Atšok, – dar labiau pyktelėjo Rimas. – Nėra jokių pragaro ugnių.

– Dar pamatysi, – slaptinčiai pažadėjo Sandra.

Žinoma, jeigu tai išties buvo Sandra – maža kokių esti balandžių. Visi balandžiai yra apgavikai ir apsimetėliai. Venecijoje irgi pilna balandžių, ne vien šizofreniškų bienalių su grįžtamuoju ryšiu.

Paskui Rimo aplankyti atėjo tėvas su visais trimis aukštais ponais, kuriems kitados patarinėjo ir patarnavo. Visi jie neištarė nė žodžio, tik smerkiamai jį nužiūrėjo, paeiliui nusispjovė į baseiną ir vėl išėjo. Išeidamas tėvas pažiūrėjo į Rimą labai gailiai. Rimas Vizbara negalėjo žinoti, jog tai yra amžinojo atsisveikinimo žvilgsnis.

Tuo žvilgsniu tikrasis Tomas Vizbara amžiams atsisveikino su kudlotu dvokiančiu šunim, kuris kartu dar buvo užsimaskavęs Vilniaus balandis ir slaptasis pagrobtojo Rimo pasiuntinys. Galbūt tasai monstras buvo magiškai įsikūnijęs Rimo pagalbos šauksmas. Senis glostė sulipusias purvinas šuns kudlas ir kantriai jam aiškino:

– Pasaulis, kurį tu matai aplinkui, nėra tikras. Tai tik iliuzija. Vientelis tikras pasaulis lindi Rimuko kompiuteryje. Bet iš ten aš jo negaliu ištraukti: Rimas viską užblokavo slaptažodžiais. Taip pat negaliu pats įlįsti į tą jo kompiuterį kaip specialus užkoduotas signalas. Todėl ir gyvenu toje mus supančioje iliuzijoje, pats pamažu virsdamas iliuzija.

Šuo nepatenkintas papurtė galvą, smarkiai suerzindamas tupintį senį.

– O tu čia ko purkštauji? Tu pats irgi tesi iliuzija. Tavęs nėra, tu tik pramanas. Tu neturi balso teisės.

Tomas pabandė piktai ir energingai atsistoti, bet sustingo viduryje judesio: sukumpęs nelyg būtų perlūžęs pusiau. Rodės, ant pakaušio jam nukrito gyvenimo kalčių svarstis ir nebeleidžia pakelti galvos nors kiek aukščiau. O paskui senis ėmė pamažu smegti tiesiai ant parko tako. Jo netasė priešmirtiniai traukuliai, jis neapsipylė kruvinomis putomis. Labai elegantiškai susmego, taip ir nepaleidęs iš rankų šuns galvos. Rimo tėvas šiame pasaulyje jau nieko nebesirengė nuveikti. Jis tysojo ant Sereikiškių parko takelio ir nebeistringavo nei apie pasaulio pabaigą, nei apie moterų baisumą, nei apie Vilniaus balandžius. Visą laiką nekentęs šunų, galiausiai baigė gyvenimą, apsikabinęs beveislį, šašuotą, beviltiškai dvokiantį nežinomos kilmės ir nežinomos metafizinės prasmės šunį. Didžiama užkietėjusių ateistų panašiai baigia likimo jiems nubrėžtą kelią, senatvėje ūmai suartėję su Dievu, kurio buvimą visą gyvenimą neigė.

Visas Rimo Vizbaros skausmas buvo nepakeliamai fizinis. Jis buvo pratęs kęsti dvasinį skausmą, net buvo pavertęs dvasinio skausmo išgyvenimą savo profesija. Savotiškai mėgavosi tuo skausmu, kad paskui iš jo pelnytusi dievų pagarbą, šlovę tarp žmonių ir net šiokių tokių pinigų. Tačiau dar niekad nebuvo susidūręs su tokiu baisiu fiziniu skausmu. Fizinis skausmas buvo visiškai beprasmis. Už jį negalėjai pelnytis dievų pagarbos – nebent būtum šventasis kankinys. Rimas Vizbara nesirengė būti šventuoju kankiniu – tad kam reikėjo to klaikaus, nepakeliamo fizinio skausmo? Šlovės tasai skausmas irgi neatnešė. Galbūt mokėjimas kęsti fizinį skausmą galėjo atnešti pinigų klaikame kovos be taisyklių ringe – bet tik ne šitame akliname rūsyje. Visas dar išlikęs Rimas Vizbara buvo beprasmis, beprasmis kaip reta, jam jau tikrai reikėjo dingti iš šio pasaulio – deja, nė šito sava valia nebegalėjo padaryti.

Žmogus niekšišškai paleidžiamas į šį pasaulį, jo paties neatsiklausus. Negana to, iš šio pasaulio išbraukiamas irgi be jo paties valios. Nebent imtų ir vulgariai nusižudytų. Rimas visai neatmetė tokios

išeities, bet ši galimybė jam rodėsi perdėm neestetiška ir niekinga. Jis visą gyvenimą žudėsi pamažu: labai lėtai, tačiau užtikrintai. Basėninio rūsio gyventojai sutrikdė šamanišką jo savižudos darną. Jie sujaukė nuoseklų Rimo Vizbaros pasaulį. Idant jis visai prarastų nuovoką, jie dar pasiuntė pas jį Gretą. Tą šlykšti išdavikė tikrai negalėjo čia pasirodyti. Rimas jau buvo bemanęs, jog tai dar viena haliucinacija, tačiau Greta buvo tokia tikra, tokia ryški, kad netgi jo skausmas stebuklingai atlėgo. Ta mergina veikė jį kaip salsvas narkotikas. Beveik taip pat, kaip amžinasis poezijos medus.

- Kaip laikaisi, tėveli? – visai ramiu balsu paklausė. – Ar dar gyvas?
- Tavo pastangomis.
- Be reikalo trauki per dantį. Aš už tave net meldžiausi.
- Bet nebandei iš čia ištraukti?
- Iš Raimos nagų niekas neištrūksta. Net ir aš pati.
- Bet tu juk nebandei?
- Ne, nebandžiau. Bet pabandyčiau ką kitą.

Greta buvo jo ateitis – šitaip jis nusprendė jau kažį kada. Dabar jo ateitis stovėjo priešais jį graži kaip niekad ir jam kažką žadėjo. Nejaugi Rimas Vizbara dar turėjo ateitį? Ūmai suprato, jog tikrai ją turi. Šitas kūnas, kurį iš jo rengėsi atimti, ne toks jau svarbus. Svarbus tik poezijos medaus skonis, liksiąs egzistuoti ir be niekingo kūniško apvalkalo. Anksčiau ar vėliau tą skonį kas nors vėl pajus. Galbūt neprilygstama juduliuojanti išdavikė Greta, o gal kas kitas, jam nė nepažįstamas. Rimo Vizbaros gyvasties buvo sklidas visas Vilniaus oras, o visui viso oro jokie rūsių kankintojai negalėjo pasisavinti nei sunaikinti. Jie buvo bejėgiai, o Rimas buvo visagalis. Visagalis ir veikiausiai amžinas.

Tėvelis atrodė labai prastai. Greta buvo mačiusi gerai atpyzdintų veidų, bet tokios košės niekad neregėjo nei sapne, nei savo sielos videotekoje. Tas buvęs krūtas čiuvas dabar atrodė kaip supuvęs mėsos gabalas gudų turgelyje prie Halės. Jo plaukai buvo gabalais išpešioti. O jo fain kaselė išvis kažkur dingo. Gal ją kas nukirpo ar nurovė. Jo rūbai buvo sudraskyti – tie kvailiai nepagailėjo net Trusardžio švarkelio. Matyt, tiesiog nežinojo, kiek jis kainuoja.

Greta labai norėjo padaryti jam ką nors gero, bet negalėjo. Kie-
me visą laiką budėjo apsauga su šunimis, o sraigtasparnio pabėgi-

mui ji neturėjo. Tačiau labai norėjo padaryti tėveliui ką nors gera atsisveikinimui. Išgelbėti jo vis vien negalėjo. Galėjo nebent ką nors jam dovanoti. Tik nesumanė ką. Nėra lengva ką nors dovanoti mirštančiam žmogui. Sakoma, kad jam reikia paduoti paskutinę stiklinę vandens. Kad ir koks Rimas buvo ištroškęs, bybį jis dėjo ant tos paskutinės stiklinės vandens.

Greta žvelgė į tą sušvinkusios mėsos gabalą virpančia širdimi. Rankinėje kaip visad turėjo britvą, o tas gūdų turgaus mėsgalis tebeturėjo kaklą. Ji galėjo šmakštelėti per tą kaklą savąja britva. Kad būtų narsiau, pasileistų per visus garsiakalbius tikrą mirties muziką. Atsargiai atsargiai išsitraukė britvą iš rankinės, atlenkė ašmenis ir priglaudė prie Rimo kaklo. Tėvelio veidas atrodė tarsi jos pačios veidas veidrodyje, buvo visai nesunku pavedžioti ašmenimis ten, kur ant stiklo jau buvo palikę daugybę brėžių.

Greta nebijojo Rimos keršto, tik iš anksto šlykštėjosi pasipilsiančio kraujo srove. Jau buvo nesyk mačiusi tokią savižudybę savo sielos videotekoje. Kiekviena pasaulio greta svajoja apie tobulą tėvą, tačiau net labiausiai krūta pana negalėtų pasigirti, kad atnešė savo tėveliui mirtį išvaduotoją. Kad akimirsnį pabuvo jo paties savižudiška ranka. Tai buvo tikrai *cool* šansas, bet Greta taip ir nesiryžo jo išnaudoti. Ji apskritai nebežinojo, ką jai daryti. Rimas tik iš pradžių pasakė keletą žodžių, dabar vien tylėjo ir žvelgė į ją vientele dar likusia akimi. Antroji visai pradingo kruvinos užtinusios kaukės gelmėje. O ta kita nieko Gretai neperdavė, nieko jai neliepė: ji iš anksto su viskuo sutiko.

Ir ūmai dievai nušvietė jai protą. Rimas Vizbara atrodė kaip numirėlis, tačiau vienas dalykas jame buvo stebuklingai gyvas: jo nemarusis bybukas. Tai buvo neįtikėtina, tačiau Greta nebuvo apakusi: Rimo Vizbaros bybukas stovėjo priešais ją kaip medinis kuoliukas. Toks buvo paskutinyasis priešmirtinis Rimo šauksmas. Ji iškart suprato, ką jam padovanos prieš mirtį: paskutinįjį kaifą. Daugiau nieko jam negalėjo duoti. Ji nebuvo čiulpusi vyrams, tačiau net pernelyg gerai mokėjo bet ką padaryti Violetai. Greta net žinojo, kad dėl vyro nė nereikia persistengti: šiek tiek pažaisti liežuviu, šiek tiek giliau pačiulpti, šiek tiek lengvai pažiaumoti.

O svarbiausia – ji galėjo pasiūlyti tėveliui tai, ko jokia kita krūčiausia pana nepasiūlytų. Ji galėjo pasiūlyti jam visą savo sielą. Tai,

ką ji padarė jam atsiklaupusi, nepaisydama klaikios jo smarvės, buvo jos sielos riksmas. Ji iščiulpė jį, iškedeno pasakišku protėjišku liežuviu, ji sugrojo jo baigiančia nupūti lytimi tokią simfoniją, kokios niekas nebūtų sugrojęs. Greta taip stengėsi, kad net apsiverkė. Jai buvo gaila Rimo, o dar labiau buvo gaila savęs. Rydama šiaip ne taip išsiliejusią jo sėklą, vos neužspringo, bet užsimerkusi palaimingai šypsojosi visa burna, nes žinojo, kad Rimas į ją žiūri. Greta norėjo, kad jis manytų ją esant laimingą. Ji tikrai norėjo atsiduoti jam visa siela. Gal kitas net būtų pavadinęs tai meile.

Juodasis Raima pavadino tai beviltiškai prarasta galimybe. Jis rovėsi plaukus, kad to pamekliško akto niekas nenufilmavo.

– Visokie skundikai bemat atbėgo man pranešti, bet niekas nesumanė šito nufilmuoti. Ar jūs bent galit įsivaizduoti, koks tai būtų filmas? Gražuolė ir pabaisa. Supermodelė čiulpia supuvusį dvokiantį bybį pusiau lavonui. Tai būtų filmų filmas! Už tokį filmą aš susižerčiau milijonus. Tai juk autentika, o ne vaidyba. Beje, tą Gretą mes nubausim. Vizbarą pjaustyti jau nebėra kur. Mes išpjaustysim ją. Mes nupjausim jai liežuvį. Kad daugiau tokių fintų neturėtų kuo krėsti.

DEVINTOJI PARA

Po to, kai Rimas Vizbara apvaisino Gretos vidurius, ūmai suvokė, jog šamaniškai apvaisino visą pasaulį. Labai gerai, kad ta dieviška mergina buvo biseksė. Dar daugiau: ji buvo ne tik dvilytė, bet ir apskritai visalytė. Tik tokio keisto padaro viduriuose iš Rimo Vizbaros spermos galėjo užgimti toks negerėtas stebuklas. Jos viduriuose ūmai išaugo tokia daugybė dalykų, kad jie visiškai nebetilpo jos kūne. Iš jos apvaisintų vidurių ėmė augti ir brautis išorėn ištisas pasaulis. Rimas Vizbara ir pats apstulbo, kad per vieną bemiegę naktį sugebėjo prasimanyti ir sukurti ištisą pasaulį. Kitą rytą rūsysis su baseinu jau visai nebebuvo rūsysis. Tai buvo milžiniškas, spalvingas, linksmas, o tarpais idiotiškas pasaulis.

Jis išsiplėtė ligi pat horizonto. Horizonto pakraščiuose vos užmatomi kantriai dirbo žemę Breigelio valstiečiai. Rimas Vizbara visa-

da mėgo flamandus. Be flamandų savo pasaulyje jis tiesiog negalėjo apsieiti. Tie breigeliški flamandai buvo storianosiai ir apvaliakojai, be to – tikri darbštuoliai. Jie tikrai gerbė, netgi mylėjo darbą – buvo tikrai vertesni už tinginius lietuvius. Jie gyveno pačiuose pasaulio pakraščiuose, o artėliau plūdo upės ir bangavo jūros, sklidinios jachtų, čia buvo netgi „Titanikas“, kuris šiame pasaulyje visai nesirengė nuskęsti. Jūrinės jachtos suko ratus apie „Titaniką“ milžiniškoje įlankoje, kurios krantas tvyrojo šiek tiek artėliau Breigelio valstiečių. Ten dar buvo koralų rifai, spalvingi bangolaužiai bei žvaigždėtas dangus viršum plazdančių spalvingų burių. Prie tos įlankos buvo galima duoti vis naujas ir naujas priesaikas nepasiekiamiems jūros toliams. Tačiau tai buvo tik šiaip menkos linksmybės. Jo ir biseksės Gretos pagimdyta visata tikrai buvo ištisas atskiras pasaulis. Žmonės jame mylėjosi ir gimdė vaikus. Žmonės jame sėjo, augino derlių, o paskui jį pjovė ir pardavinėjo turguose. Šitame pasaulyje augo tankiašakiai medžiai ir išvien vedė vaisius. O aborigenai skaniai tuos vaisius triauškė. Medžiuose čiulbėjo paukščiai, o nelemtame kruviname baseine savas giesmes tyliai giedojo muzikalūs banginiai.

Rimui Vizbarai ypač patiko, kad prie vieno pakampės stalelio susiraukęs sėdėjo Džeimsas Džoisas ir gurkšnojo baltą šveicarišką vyną. Jeigu vos užgimusiam pasaulyje jau buvo netgi savas Džeimsas Džoisas – tai buvo visai neprastas pasaulis. Ypač turint galvoje, kad jis gimė iš bergždžios Rimo Vizbaros spermos ir beribės protėjiškos Gretos galios.

Šiame pasaulyje jis kybojo prirakintas grandinėmis, pats save peršmeigęs ietimi – tarsi dievas Odinas. Šitas pasaulis buvo jo, jis galėjo tuo pasauliu džiaugtis. Turėjo tame pasaulyje visas teises, galėjo tą pasaulį nedalomai valdyti. Tikriausiai buvo galima prikurti geresnių pasaulių, tačiau kiekvienas sukuria tiek, kiek sugeba. Taipogi ir paslaptingi dievai odinai. Net jeigu jie vadinasi viso labo Rimai Vizbaros. Tas pasaulis kunkuliuote kunkuliavo, jo beribiai kraštai taip spėriai plėtėsi, kad net ėmė pleišėti, o paskui suvis užsirietė į viršų. Tai buvo tikrai savavališkas ir nenusipėjamas pasaulis, nes pro tas užsirietusias pakraščių atplaišas jo vidun ėmė brautis keisčiausi žmonės, bemat jį sugriovę ir sudarkę, nes ir vėl beviltiškai visą tą pasaulį sumažino. Iš visos grandiozinės Rimo Vizbaros visatos vėl teliko rūsys su baseinu bei įmantria šviesos ir garso įranga.

– Jūs sugadinot mano pasaulį, – atvirai pareiškė jiems Rimas Vizbara, jis nepabūgo nė to, kad įsibrovę vyrai buvo kaukėti ir ginkluoti.

– Mes išgelbėjom tau gyvybę, Rimulka, – atsakė jam ne kas kitas, o Žilvinas Poška, vienintelis iš visų įsibrovėlių nekaukėtas. – Vos nepavėlavom, bet vis dėlto išgelbėjom.

– Jūs sugadinot mano pasaulį, – užsispyręs pakartojo Rimas. – Tu nė nenutuoki, kokį aš buvau susimanęs pasaulį.

– Taip, tai Rimas Vizbara, – atsiduso Žilvinas. – Ir jis neabejotinai gyvas. Jeigu jis vis dar pajėgia kliedėti – vadinasi, tikrai tebėra gyvas.

Jis buvo ne tik mieliausias pasaulio žmogus, jis buvo kone dieviškas. Žilvinas pagirdė jį švelniausiu tyru vandeniu. Žilvinas pamėjo ranka gydytojui, šis bemat profesionalia akim dalykiškai apžiūrėjo Rimo žaizdas ir pirmiausia suleido nuskausminamųjų. Rimas Vizbara absoliučiai nesitikėjo, kad jį galėtų išgelbėti Žilvinas Poška.

– Ar jis paeis? – dalykiškai teiravosi tas gydytojas, jau mikliai masažuojančio išlaisvintas Rimo rankas ir kojas.

– Veikiausiai taip – tik ne iš karto. Viskas nėra jau taip mirtinai blogai. Žmogaus kūno galios neišsemiamos. Žinoma, jis paeis. Bet ne iš karto.

– Na ir dvoki, bičiuli, – atvirai pasibaisėjo Žilvinas.

– Tai lietuvių kultūros dvokas. Man taip ir nepavyko iš jos ištrūkti – štai kas baisiausia. Aš vis vien tebesu čia, aš niekur nedingau iš šito beviltiško pasaulio.

– O stengeisi pradingti? Tai ko aš čia draskiausi? Kodėl tavęs ieškojau ir sekiau šitą sušiktą namą?

– O kodėl?

– Geras firmos vardas, – rimtai kaip mirtis paaiškino Žilvinas Poška. – Ir mano garbės žodis. Po miestą kaip koks slibinas ėmė klajoti gandas, jog Poška nukneckino Vizbarą, kad tik nereiktų sumokėti pusės milijono litovų. Tu juk žinai, kaip po Vilnių įsisklando gandai.

– Dažniausiai aš pats juos ir kurdavau.

– Tai va, gandai Vilniuje karaliauja ir be tavęs. Dieve, koks tai mažas miestelis, kokia maža niekinga šalis. Apsižiūrėjau, ar tu ne-kirtai sienos ir nešventi kur nors Amsterdame. Ne, jokie Vizbaros niekur neišvažiavo ir neišskrido. Paskui ėmiau zonduoti kultūri-

nes dirvas, ieškodamas tavęs siautėjančio kur nors pogrindyje ar po dailininkų dirbtuves kituose miestuose. Jokių ženklų. Galiausiai susiprotėjau pasekti tą tavo mergiotę. Ar žinai, kad ji tave pardavė? Ir kad turi meilužę – kitą mergiotę?

– Aš viską žinau, – išdidžiai pasakė Rimas. – Tai mano pasaulis. Aš jame viską sukūriau, todėl viską žinau.

– Šaunuolis. Tai va, paskui mes atidžiai pasekėm šitą sušiktą namelį ir net nufotografavom tave, prirakintą prie sienos. Paskui teliuko tave pasiimti. Technikos ir pinigų klausimas.

– Tu išleidai nemažai pinigų paieškai. O kodėl?

– Mano garbės žodis, – pasakė Žilvinas rimtai kaip mirtis. – Mano garbės reikalas. Niekas tenedrįs įžeidinėti ir nepaisyti Žilvino Poškos.

– Bet šito namo šeimininkas...

– Aš pasakiau – niekas. Jokių išlygų. Nereikia man aiškinti, kas kur yra šeimininkas. Tu išlošei mano kazino ir dėl tų sušiktų pinigų buvai pagrobtas. Taškas. Niekas tenedrįsta šitaip elgtis manajam miestui. Niekas. Be išlygų. Jei tai būtų bent jau kokia rimta brigada... O čia... O juk yra šventeivų, kurie aiškina, jog kazino – tai nuodėmės lizdas. Tegu apsilanko pas mane, o paskui ateina čia. Ar jau paeisi?

– Dievai žino.

– Negalim kiurksoti čia be galo. Dar pora minučių, jeigu nepaeini – nešim nešte... Oi tu, Vizbara Vizbara...

Jis tikrai buvo vardu Rimas Vizbara, dabar tą neginčijamai prisiminė. Jis gimė mieste, kuris vadinosi čia Vilnius, čia Wilno arba Wilna. Anksčiau tai buvo žydų sklidinąs miestas, paskui beveik visi žydai iš jo pamažu pranyko. Kai kurie išvykdami kvietėsi jį su savim, net žadėjo aukso kalnus, tačiau Rimas pabūgo svečių šalių bei grėsmingų didmiesčių ir liko namie. Jis dar vylėsi kaip nors atgimdysiąs savo miestą. Anksčiau lietuvių tame mieste gyveno tik mažuma, bet pamažu jų pasidarė daugiausia. Rimas Vizbara buvo iš tos daugumos, iš tų lietuvių. Bent jau jam taip atrodė.

Jo tėvas buvo visų valdžių uolus tarnas, iš tos tarnystės pasidaręs ne tik profesiją, bet dar ir slogų smagumą. Jo motina buvo asketė tvirtai sučiauptomis lūpomis, jau pasitraukusi iš šito nelemto pasaulio. Jo žmona buvo europinio užmojo architektė su pilnomis pi-

nigų sąskaitomis ir laikrodžiu už koki tūkstantį dolerių. Jo mirtina išdavikė meilužė arba dukra buvo biseksualė supermodelė – tokia jaunutė, kad dar pati nežinojo tikrojo savo vardo nei savo paskirties šitame mieste.

Jis pats buvo rašytojas, o šitai reiškė, jog privalo vis kurti ir kurti naujus pasaulius. Tarytum vienintelio jau esamo visiems nebūtų pakakę per akis. Tačiau jis buvo šamanas, todėl privalėjo kerėti iš-orėje, antraip jo paties neišnaudoti kerai būtų sugraužę jį iš vidaus. Jis buvo nukankintas šamanas – kaip Džimas Morisonas iš „Dors“. Kada Džimas taip nusinarkotizavo, kad jau nebepajėgė pakerėti kitų, jo kerai bemat sugraužė jį iš vidaus.

Kitados jis šiurpulingai gėrė prie Džimo Morisono kapo Paryžiuje, Per-Lašezo kapinėse. Jie gėrė ten trise, kiaurą naktį ir ligi visiško pamišimo. Žibino švieselę ir šaukėsi šamano Morisono dvasios, kad jiems padėtų. Visi trys norėjo iš šamano Džimo pagalbos bei paramos. Rimas šaukėsi literatūrinio įkvėpimo, gitaristas iš Birmingemo troško muzikinių minčių, o trečiasis – viso labo konkrečios moters meilės. Rimas Vizbara ūmai vėl prisiminė tą naktį, nes po jos jautėsi lygiai toks pat tuščias ir besvoris, kaip ir dabar. Ir tuomet, ir dabar pakilo nuo žemės savaime, tarsi būtų pripildytas lengvesnių už orą dujų. Ir tuomet, ir dabar pajudėjo pirmyn, absoliučiai nejausdamas kojų. Ir tuomet, ir dabar suvokė, kad buvo susisiekęs su dievais, kurie pranešė jam žinią – tik jos dar nepajėgė perprasti. Matyt, bet kokia dievų žinia privalėjo būti susijusi su koku nors šamanišku kapu. Džimo Morisono kapu Paryžiuje arba jau visai priartėjusiu, tiesiog fiziškai juntamu Rimo Vizbaros kapu Vilniuje.

– Norėčiau aplankyti šitą rūsį kaip savo kapą, – pasakė Žilvinui, jau eidamas baseino pakraščiu. – Norėčiau atnašauti jame kiaurą naktį, kai jau visai pasveiksiu.

– Tai retas atvejis, kai tave beveik suprantu.

Rimas atsargiai pritūpė prie baseino krašto – deja, slaptینگasis gyvis tebuvo šiurblukas, pamažėle keičiantis baseino vandenį. Šitame pasaulyje veik nebeliko mistikos – viena technika. Šitam pasauliui jau veik neberekėjo šamanų – vien inžinierių, kompiuterininkų bei panašių profesionalų. Nieko nepadarysi – Rimas Vizbara kitados sukūrė kaip tik tokį pasaulį, vadinamas, dabar jame ir privalėjo gyvuoti. Nebent kas nors susimiltų ir pagaliau pasmaugtų jį miegantį.

Tai buvo keistokas pasaulis. Jame buvo galima laipteliais pakilti iš rūsio į didžiulę virtuvę, o ten netikėtai atrasti Juozapą Verbą, kantriai glostantį galvą kažki kokiai didžiaakei skustagalvei liegenai. Toji liegena buvo lyg ir moteriškos lyties, nužvelgė Rimą taip abejingai, kad šis net nusipurtė. Tame žvilgsnyje nebuvo paniekos ar pykčio – vien stulbinamas abejingumas.

– Ar aš sapnuoju? Čia tikrai Juzė?

– Čia tikrai Juzė, – kantriai paaiškino Žilvinas. – Įsiprašė kartu, norėjo pasiimti dukterį. Pasirodo, apie šitą vietelę sužinojau ne aš vienas. Verba užpelengavo čia savo dukrą. Taip troško ją išgelbėti, kad surizikavo pasirodyti viešai.

– Pasirodyti kam?

Žilvinas Poška vien gūžtelėjo pečiais. Ginkluoti ir neginkluoti vyrukai, praskynę jam kelią į šitą namą, tikrai visi kaip vienas buvo kaukėti. Rimas ramiai pamanė, kad šitoks pasaulis jam būtų atrodęs kaip haliucinacija, nė nekybojus devynias dienas prirakintam. Jis visiškai nepažino tokio pasaulio ir nieko apie jį neišmanė. Tačiau bent kiek nusimanė apie kitus dalykus.

Jis be galo daug žinojo apie veidą, kuris pirmasis pasitiko jį lauke. Buvo pats vidudienis, ryškioje šviesoje tas veidas atrodė bent kiek kitaip nei rūsio prietemoje, tačiau tikrai buvo tas pats. Sulysęs konceptualaus narkomano veidas su mažyte barzdele ant paties smakro galo. Apgaubtas ilgais, veik hipiškais plaukais baltadantės reklaminės šypsenos veidas. Juodasis Raima ir šiandien vilkėjo vien juodai, jo lūpos ir šiandien judėjo su panieka ir naikinančia pasaulį beprotiška energija:

– Vakare grįš tėvas. Jis pateiks sąskaitą už kiekvieną sulaužytą baldą. Aš jau nekalbu apie šunis.

– Vaike, – filosofškai atitarė jam Poška, – kalbame kaip tik apie sąskaitas. Aš jam pateiksiu Vizbaros paieškos sąskaitą. Žiūrėsim, kieno sąskaita nusvers. Kalbu būtent apie sąskaitas, vaike.

– Eik šikt, Poška. Per aukštai keliesi.

– Oi, vaike, vaike. Blogai baigsi.

Tačiau blogai pabaigsiantis Raima jau nukreipė dėmesį į Rimą. Jau narstė jį į gabalėlius dygiu žvilgsniu, jau tyčiojosi iš jo kiekvieno kūno judesėliu.

– O tu, Vizbara, vis vien niekur nepabėgsi. Tu vis vien būsi mano

tarnas. Tau taip lemta. Tarnausi man vienokiu ar kitokiu būdu... Nebent pabėgtum į Paryžių ar Niujorką. Bet tu juk nepabėgsi... Tu juk negali be savo Vilniaus. Be Vilniaus tu apskritai niekas, tuščia vieta – argi ne?... Niekur nedingsi, dar parašinėsi scenarijų kokiems nors maniesiems televiziniams šou. O gal padarysim filmą apie įkaičius, kalinamus rūsiuose be dienos šviesos, be maisto ir vandens...

Jam tikrai nederėjo šito sakyti. Rimo Vizbaros viduje nutrūko net ne kokia viena styga, o apskritai visos stygos. Jo viduje ūmai nebeliko nieko švento, nieko išties gyvo – apskritai nieko nebeliko. Netgi poezijos medaus, be kurio manėsi negalys išbūti nė akimirksnio. Rimas Vizbara trumpam virto nebe žmogumi, o tiesiog gamtos dalimi, kuriai privalu atlikti savo paskirtį. Kaip vandeniui, pralaužiančiam užtvankas. Ar kaip pūliniui, kuriam pagaliau atėjo laikas trūkti ir atsiverti visa savo dvokia bjaurastimi. Jis puolė juodąjį Raimą kaip išbadėjęs jaunas tigras. Nors ne, šitaip pulti tegalėjo vien žmogus.

Tik žmogus gali pulti kitą žmogų ne gindamas save ar dėl maisto kąsnio, o norėdamas kažką įrodyti. Tik žmogus bet kokiems savo išpuoliams susimano filosofinį pagrindimą. Tik žmogus yra negailėstingas ligi pat galo: niokoja priešą ne tiek, kiek yra būtina, bet ligi pat pabaigos – ir dar jaučia nenusakomą malonumą. Per devynias sekundes Rimas privalėjo suluošinti juodąjį Raimą labiau, nei tas suniokojo jį patį per devynias dienas. Per devynias sekundes Rimas Vizbara turėjo galutinai apsispręsti – tvirtai pasilieka šitame pasaulyje ar suvis pereina į ano pasaulio šauklus. Tas devynias sekundes jam niekas nekliudė: kaukėti vyrai nekreipė į jį dėmesio, o Žilvinas Poška žvelgė į jį beveik prielankiai.

Jis išdraskė juodajam Raimai vidurius, išbadė jam akis ir nurovė ausis. Delnu sukapojo jį į gabalus, o jo nukirstą galvą nusviedė išbadėjusiems jauniems tigras. Nepaliko jame sveikos vietos, apskritai nebepaliko jo šiame pasaulyje. Rimo nereikėjo atplėšti nuo aukos, jis atsitiesė pats ir pavargusiu žvilgsniu apsidairė. Tolumoje ant savųjų septynių kalvų stūksojo nykiai savimi patenkintas Vilnius. Miestas lyg niekur nieko egzistavo toliau, naiviai įtikėjęs, kad visai gerai apsietų ir be Rimo Vizbaros. Naivuolis pasipūtėlis Vilnius – be Rimo Vizbaros jis būtų iškart pranykęs be žymės. Tiesiog to nežinojo arba nenorėjo pripažinti. Matyt, Rimas padarė kokią grėsmingą judesį, nes Žilvinas sulaukė jį už peties:

– Nebeliesk jo. Apsiramink, jis ir taip gatavas. Dar nemačiau šitaip įsisiautėjusio žmogaus. Tavyje tikrai tūno velniai – ne veltui kažkada gyreisi. Nusiramink. Tu jau valdai padėtį. Nurimk. Tu vėl valdovas.

Žilvinas buvo absoliučiai teisus. Rimas Vizbara ir vėl valdė mažytį jį supantį pasaulėlį. Apie tą mažą pasaulėlį buvo galima parašyti graudžiai tobulą apsakymą. Tai galėjo būti apsakymas apie žmogų, kuris vis dėlto nugalejo, net beviltiškai pralaimėdamas. Apie žmogų, kuris visą gyvenimą nuosekliai žudėsi, kaip tik įmanydamas. Mylimu ir nekenčiamu darbu, geidžiamomis ir neišvengiamai išduodančiomis moterimis, o dar ežerais, net ištisomis jūromis alkoholio. Jis žinojo septynis tobulus lėtos savižudos būdus, visus juos kantriai išbandė pats su savimi. Pats save įmetė į jūrą ir priverstė plaukti už horizonto. Pats save įgrūdė į kankinimų rūšį ir priverstė prisiminti skaudžiai nereikalingą savo praeitį. Išmokė save pavirsti šunimi ir slapčia stebėti, ką veikia jo tėvas ir neišstikima žmona. Tas apsakymo žmogus buvo tikras burtininkas, tikras šamanas.

Rimas Vizbara jautė vis kylančią vidinę galią. Jis tikrai vėl buvo valdovas. Jis nedalomai valdė tolumoje ant septynių kalvų stūkasantį Vilnių. Valdė šitą griozdišką prabangų namą, kiekvieną jo kiemo pievelės pėdą. Valdė suvarytus prie tvoros Raimos svečius, tuos sijonuotus, auskaruotus ir tatuiruotus abiejų lyčių žvėrelius. Jis nedalomai valdė kiekvieną žolelę, kiekvieną oro molekulę ir kiekvieną skruzdėlinių šio pasaulio žmogučių mintį. Rimas Vizbara vėl pajuto, jog valdo ištisą pasaulį. Klaikiausia to nelemto pasaulio savybė buvo ta, kad jis visą laiką lieka toks pat. Jo neįmanoma iš esmės pakeisti. Rimas gerai žinojo, kad vėl turės grįžti į tas pačias gatves, tą patį kiemą ir prie tų pačių knygų. Niekas nesirengė pasmaugti jo miegančio. Niekas jo nenugalabijo niršiamame kankinimų rūsyje. Joks nepagimdytas vaikas ar neparašytas personažas negalėjo to padaryti, nes Rimo sutartis su Viešpačiu buvo kur kas žiauresnė. Toje sutartyje niekas neįrašė skirnių, numatančių bent tokį iškreiptą gailėstingumą. Niekas neturėjo teisės pasmaugti jį miegantį ar nukankinti slogiame rūsyje, nes pagal sutartį su Viešpačiu jis privalėjo nuobodžiai ir skausmingai nusigaluoti pats.

Tasai nusigalavimas darsyk liko gerokai atidėtas. Rimas Vizbara tebeviešpatavo ir žvelgė į niekingo pasaulio rūpesčius ganėtinai iš aukšto. Jo valiai pakluso tasai grėsmingas dviaukštis namas su dar

grėsmingesniu rūsiu. Jo valiai pakluso visas išpuoselėtas kiemas, kiekviena jo žolytė – nekalbant jau apie žmones. Žmonės jam priklausė ypatingu būdu – visi jie buvo jo ankstesniųjų ar būsimųjų romanų personažai. O gal net jo vidiniai gyventojai, nelemtai ir pavojingai ištrūkę į laisvę. Jam priklausė Juozapas Verba su savo narkotine dukra Sandra – kad ir kaip niauriai jis dėbčiojo į savo nedalomą viešpatį Rimą. Viešpačiui Rimui nė kiek nebuvo gaila skustagalvės Sandros – kiti dievai be gailesčio sunaikina ir suluošina dar ne tiek žmonių. Jam priklausė visi tie technoskruzdėliukai, patvoryje kraipantys savo ūselius, sproginantys kvaišas akeles. Jam nedalomai priklausė visos ilgakojės biseksės septyniolikametės, jis galėjo pakreipti jų gyvenimą kaip tinkamas. Jokios protėjiškos Gretos nebegalėjo būti jo slaptos valdovės, jo deivės ar vieningos meilės. Jų buvo be galo daug – tiek daug, kad jos visiškai ištirpo šito miesto žmonių minioje. Jų buvo daug, o Rimas Vizbara buvo vienintelis. Rimas Vizbara buvo visų šitų žmonių ateitis ir neblėstanti jų pasaulio šviesa.

Jam nereikėjo jokių tėvų – nei gyvų, nei mirusių. Juo labiau jam nereikėjo jokių vaikų – tie prie tvoros sustingę žmogeliukai jo absoliučiai netenkino. Galėjo ir juos sudraskyti į gabalus arba pasmaugti savo užtirpusiomis rankomis, tačiau kilniaširdiškai jų pasigailėjo. Pasigailėjo net Celestinos, tirtančios gal iš baimės, o gal nuo narkotinės abstinencijos: lai ją nubaudžia kiti dievai. Pasigailėjo ir visų kitų – tačiau jų nepalaimino ir neįkvėpė jiems gyvybės. Jie taip ir liko šito šiukšlynų miesto vergai bei kankiniai – vien Rimas Vizbara buvo tikras kūrėjas.

Tuo tarpu viską čia buvo sukūręs kaip pridera. Paskutinįsyk nužvelgė išpuoselėtą anglišką pievelę, iš kurios pamažu nyko neseenos aršios kovos pėdsakai. Rimas pavargęs primerkę vienintelę sveiką akį ir leido įvykiams tekėti seniausiais kažkieno kito numatyta vaga. Jį nelabai domino, kas šiame pasaulyje viską tvarko ir režisuoja. Spektaklis buvo jau beveik baigtas. Kaukėtas vyras kaip plunksnelę pačiupo bejėgį juodojo Raimos kūną ir atsainiai įmetė į pravertą automobilio bagažinę. Kažkas dar įsviedė jam iš paskos nušautą vilkinį šunį. Jiedu velniškai derėjo vienas prie kito – nelyg dvikūnis Venecijos bienalės eksponatas.

VILNIUS,
1998 balandis–1999 rugsėjis

Gavelis, Ričardas

Ga581 Septyni savižudybės būdai : romanas / Ričardas Gavelis. – Vilnius : Tyto alba, 1999. – 343, [1] p.

ISBN 9986-16-146-0

Kaip ir prieš dešimtmetį pasirodęs „Vilniaus pokeris“, šis romanas – taip pat apie Vilnių, tik jau kitokį. Seksas, narkomanija, mafijos voratinklis, apipainiojęs miestą, ir šiame fone – asmenybė, puolęs angelas, septynis keistus savižudos būdus išbandantis rašytojas Rimas Vizbara. Tikri dabarties įvykiai, tikri ir išgalvoti personažai pinasi į sklandžiai papasakotą siužetą, kuria dėmesį prikaustančią intrigą. Šis romanas – vienas iš veidrodžių, kuriame atsispindi Vilniaus veido tamsioji pusė.

UDK 888.2-3

RIČARDAS GAVELIS

SEPTYNI SAVIŽUDYBĖS BŪDAI

Romanas

Redaktorė *Paulina Žemgulytė*

Viršelio dailininkai *Daumantas Každailis, Ilona Kukenytė*

SL 1686. 1999 10 19. 18,83 leidyb. apsk. l. Užsakymas 6,38

Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius

Spausdino AB „Standartų spaustuvė“, S. Dariaus ir S. Girėno 39, 2038 Vilnius

Ši knyga skirta išrinktiesiems. Tiems žmonėms, kurie patys save išrinko metafizinių sunkenybių nešėjais.

Tiems savavaliams šamanams, kurie bando prasibrauti į aptingusią kasdienio pasaulio gyventojų sąmonę.

Šią knygą turėtų perskaityti tie, kuriems dar rūpi kūrybos ir žmogiškosios minties gyvavimas.



Kūryba dažniausia nėra nei didis smagumas, nei linksma ar pelninga profesija. Rašymas tėra nuosekli ir sąmoninga savižuda, o kiekvienas tikras rašytojas yra menamas savižudis. Gyvenimas yra įsisąmoninta kančia, o geriausiai tos kančios atmainas perpranta savižudiški kūrėjai. Rašytojai stengiasi perkurti pasaulį žodžiais bei sakiniais. Kartais iš tų žodžių susiklosto mintys. Retsykiais tos mintys skaitant žmogų pamoko, pakeri arba pražudo. Pačius rašytojus jų mintys pražudo neišvengiamai.

Šios knygos pagrindinis personažas yra rašytojas, taigi užsiima kūryba: lėta ir apgalvota savižuda bei artimųjų kankinimu. Tik šitaip galima įveikti pasaulio patyčias, įsibrauti į dievų kompiuterius ir slapčia persirašyti kai kuriuos jų sumanymus.

Tik šitaip įmanoma užkirsti kelią niekingiems dievų kėslams ir bent kiek patobulinti pasaulį. Šiame pasaulyje kūrėjas gali išgyventi tik visiškai sąmoningai ir kankinamai nusižudęs.

Kūrėjai nuosekliai žudosi savo kūryba.

Visi kiti žudo tik laiką.

Ričardas Gavelis

TYTO ALBA



ISBN 9986-16-146-0